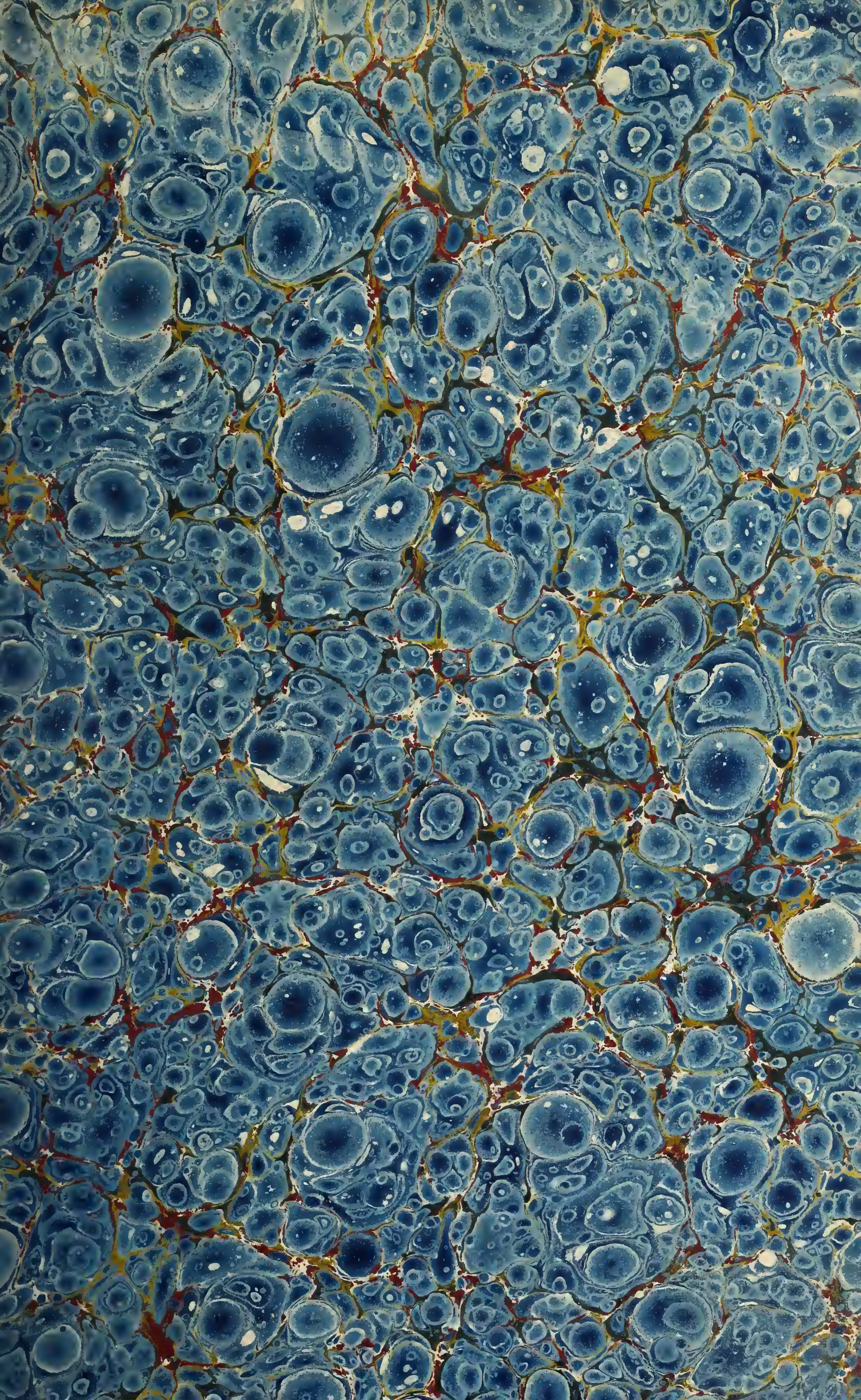

3 1761 09702614 0

Bible
Aneityum
1863

INTAS-ETIPUP MAT

U

IESU KRISTO,

NATIMARID UJA,

IM

NATIMI IMYIATAMAIG CAIJA.

ERIS ASUPTECNAIG INTAS CRISI AN TAS ANEITYUM,

NYU HEBRITES.

LUNTUN:

IS ECETAGED NITASVITAI INEIGKI A WILLIAM M. WATTS, VAI
ILPU RAIMU IJI EIG ERA IKA ARA ERI AHTAI INTAS ITAUP IMI
NUPU BERITANI IM NUP URAI IJI TAKA PECE ASEGA.

1863.

NIJI IDAI ITASVITAI ASEGA ER ESIAIG AN TAS-ETIPUP MAT.

INTAS-UPENE

IS AGED A

M A D I U S.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

NITASVITAI vai ilpu retpoi Iesu
Kristo, mapoi Tevit, is mapoi
Ebraham aien.
2 Is apos Aisak a Ebraham; is
apos Jekob a Aisak; is apos Juta
im ilpu etoan a Jekob;
3 erus apos Feres im Sera a Juta
im Temar; is apos Esrom a Feres;
is apos Eram a Esrom;
4 is apos Aminatab a Eram; is
apos Neson a Aminatab; is apos
Salmon a Neson;
5 erus apos Boos a Salmon im
Rehab; erus apos Obet a Boos im
Rud; is apos Jese a Obet;
6 is apos Tevit natimarid a Jese;
is apos Solomon a Tevit natimarid
im lep aien *is ehgai* Uraia aien;
7 is apos Rihoboam a Solomon;
is apos Abaija a Rihoboam; is apos
Esa a Abaija;
8 is apos Jihosofat a Esa; is apos
Jihoram a Jihosofat; is apos Usaia
a Jihoram;
9 is apos Jodam a Usaia; is apos
Ehas a Jodam; is apos Hesekaia a
Ehas;
10 is apos Manasi a Hesekaia; is
apos Emon a Manasi; is apos Jo-
saia a Emon;
11 is apos Jekonaia im ilpu etoan
a Josaia ubutpotet u naopan iyehki
eris imyiapan ra Babelon:
12 eris wat amen Babelon ara, is
apos Sialtyel a Jekonaia; is apos
Sirubabel a Sialtyel;
13 is apos Abaiut a Sirubabel; is
apos Elaiakim a Abaiut; is apos
Esor a Elaiakim;
14 is apos Setok a Esor; is apos
Ekim a Setok; is apos Elaiut a
Ekim;
15 is apos Eliesar a Elaiut; is
apos Matdan a Eliesar; is apos
Jekob a Matdan;
16 is apos Josef natamnyu Mere a
Jekob, is risi Iesu aien, eris anvi
nidan par ika Kristo.
17 Eris fortiin a ilpu retpon asega
ahes irai Ebraham um yetpan irai
Tevit; eris lep fortiin a ilpu retpon
ahes irai Tevit um yetpan u nimyi-
apan ra Babelon; eris lep fortiin a
ilpu retpon ahes u nimyiapan ra
Babelon um yetpan iran Kristo.

18 IS um ucce napos Iesu Kristo:
Is aminjinai Josef a Mere risin, ja
erus eti fi ehramen arau; is um
opouc aien vai Nesgan Upene.
19 Is atoh nedo o Josef natamnyu
un, is esjum aien nasuptecnaigvaig,
is um ika aien yi atipagki yin, jam
eti asaig.
20 Is wat aktaktai nitai iji eigki
aien, is ehcohos pan ehelen a nagelo
o Ihova an numjeg ahnag *o un*, um
ika, Ak Josef, mapoi Tevit, jim
imtitaig aiek inlehvaig Mere ehgam:
et opouc aien vai Nesgan Upene:
21 etpu apos inhalav atamaig aien,
napu anvi nidan aiek par ika IESU;
etpu imyiatamaig ilpu atimi o un
aien va nedo has ura.
22 Eris ago nitai iji eigki asega,
mika eri ehneijid intas ineigki o Ihova
is upyi asaig a naprofeta, um ika,

23 " Etpu opouc intakata eti ato
natamaig inyi ethi, um apos inhalav
atamaig, erupu anvi nidan ara par
ika Emanuel," nesgan tas ineigki,
Atua eheleija.
24 Is wat aiji a Josef, is ago aien
nitai ineig is asaig ehelen a nagelo
o Ihova, um leh yin ehgan:
25 is eti ato yin aien, um uhum
pan naopan iyehki is apos inhalav
atamaig o un aien inmetto; is anvi
nidan aien par ika Iesu.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

ERIS apos Iesu Bedleem an *pece*
Jutaia an naopan iyehki is ati-
marid a Herot, eris ahes an ridjai o
un a ilpu atimi arapakau, um apan
Jerusalem,
2 um ika, Eris apos natimarid u
nupu Jutaia eda? ecris ecetai inmoi-
jeuv o un aijama an ridjai o un,
ecra mun ham aijama mika ecri at-
puse an nuhup o un.
3 Is wat atahaijeg a Herot nati-
marid, is ehioehio inliinmopon aien,
im lep *nupu* Jerusalem asega.
4 Is asjapienaig ilpu atimi ahlap
esjilid asega aien im ilpu atimi esege
an pece, um ahodai ra, um ika, Eri
apos Kristo eda?
5 Eris um ika ehelen ara, Bed-
leem an *pece* Jutaia: is um uece
intas ineig is upyi aged a naprofeta,
um ika,
6 "Ak Bedleem, an pece Jutaia, na
eti upoupo aiek irai ilpu atimarid
Jutaia; etpu aridjai iram a nati-
marid inyi ethi, etpu atimarid u
nupu Isreel unyak aien."
7 Is asjapienaig ilpu atimi ara-
pakau a Herot, jam eti asaig, um
ahodaig upene ra, um ika, Is eheo-
hos inmoijeuv an nahopan?
8 Is abrai ra aien mika eri apan
Bedleem ara, um ika, Apan aijaua,
um ahilek emda inhalav; aku wit
ecet yin aijaua, um lep adumoij pam,
um asupteenaig ehelek; ki apan ai-
nyak um atpuse an nuhup o un.

9 Eris wat atahaijeg intas o nati-
marid ara, eris atga ura ara; is atga
um uhup ira ra inmoijeuv ineig eris
ecetai ara an ridjai o un, is wat
uhum pan inuarin ineig is amen
iran inhalav, um anaiji ijinies.
10 Eris wat ecetai inmoijeuv ara,
is esjilid acen nimyiacitak ura.
11 ¶ Eris apan ara anliin neom,
um ecet inhalav ehele Mere risin,
um atpuse *an nuhup o un,* um alaig-
aheni vai yin: eris ahiacse padiaig
ura ara, um alupai yin niji itai tup
ahtai; colt, im nidi libano, im nidi
mura.
12 Is acaiji ra a Atua an numjeg
ahnag *ura,* mika eri jim adumoij
pan ehele Herot ara, eris atga an
nefalaig is eche ara, um apan an
pece ura.
13 Eris wat atga ura ara, is eheo-
hos pan ehele Josef a nagelo o Ihova,
an numjeg ahnag *o un,* um ika, Ati-
dai aiek, um leh inhalav im risin,
um aha pan Ijipt, um amen eahki
wat uhum pan naopan iyehki ekpu
asupteenaig ehelum ainyak: etpu
ahilek inhalav a Herot mika yi atgei
yin.
14 Is um atidai aien, um leh in-
halav im risin an nepeig, um aha
pan Ijipt:
15 is amen aien eahki um uhum
pan naopan iyehki is mas a Herot:
mika eri ehneijid intas ineigki o
Ihova is upyi asaig a naprofeta um
ika, "Kis ahlaig vai inhal unyak
ainyak mika yi ude Ijipt aien."
16 ¶ Is wat ato a Herot, nikavaig,
eris imyipalea yin a ilpu atimi ara-
pakau, is atavaitap alupas aien, um
abrai atimi mika eri atgei ilpu halav
asega ara Bedleem, im lep irai uari
pece asega ubutpotet, ahes ira ra is
ero inmesese ira ra, um yetpan irai
ilpu halav pam apos, is idivaig is aho-
daig upene ilpu atimi arapakau aien.
17 An naopan iyehki is ehneijid
intas ineig is upyi asaig a Jeremaia
naprofeta, um ika,
18 " Eris atahaijeg nohran tah

Rema, intaigvaig, im taig afaka-
totau, um ehteigtaig alupas, is imyi-
taig ilpu hal o un a Rejel, is ika
aien inyi ti eropse inliinmopon, eris
mun atih ara."
19 ¶ Is wat mas a Herot, is ehco-
hos pan ehele Josef a nagelo o Ihova
an numjeg ahnag *o un* an *pece* Ijipt,
20 um ika, Atidai aiek, um leh
inhalav im risin, um apan an pece
Isreel: era mun emesmas ara eris
ahilek inhalav ara mika eri atgei yin.
21 Is atidai aien, um leh inhalav
im risin, um apan an pece Isreel.
22 Ja is wat ato aien, nikavaig, is
atimarid an *pece* Jutaia a Arkileus
par isjipigmoig Herot etman, is im-
titaig aien napanvaig eahki: ja, is
wat acaiji yin a Atua an numjeg
ahnag *o un*, is apan aien an pece
Calili:
23 is apan aien an nuarin-pece is
ethi nidan Nasared, um amen; is
idivaig intas ineig eris upyi asaig a
ilpu profeta, um ika, Uhpu anvi
nidan par ika nup an Nasared.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

AN naopan iyehki is apan an na-
masacen an *pece* Jutaia a
Joanes Natimi baptiso, um tas,
2 um ika, Akumu adumoij anliin-
mopomia aijaua: et mun ubutpotet
nelcau an nohatag.
3 Aien aigki is tas vai yin a Aiseya
naprofeta, um ika, "Nohran tah et
ethi etpu ahlaig aien an namasacen,
um ika, Akumu ahped nefalaig vai
Ihova aijaua, um ago yi atoh efalaig
vai yin."
4 Is aso yin a Joanes an nape-
lumai alau irai kamela, um ahid
narasi kurimatau, um caig inheled
im huñe.
5 ¶ Eris ahtag pan ehelen a *nupu*
Jerusalem, im *nupu* Jutaia asega,
im *nup* urai uari pece asega u *no-
fowai* Jortan,
6 is baptiso ira ra aien an *wai*
Jortan, eris asuptecnaig nedo has
ura ara.
7 ¶ Is alum ilpu Farisi is ahinag
aien im ilpu Satusi napanvaig u na-
baptiso o un, is um ika ehele ra
aien, Ak ilpu imyiv, et mun ated
caua a di, mika aki aha aijaua vai
intavaitap etpu yetpam?
8 akumu ohoai itai aijaua yi idi-
vaig nadumoij u inliinmopomia:
9 akumu jim aktaktai anliinmopo-
mia aijaua, um ika, Et etpoija a
Ebraham; ek asaig ehelemia ainyak
mika, Et emda a Atua par imyiatidai
ilpu halav imi Ebraham irai hat iji
eigki:
10 eh mun ati inpas u nohu auicai
an naopan ineig: uhpu acaldei nau-
icai asega et eti upene nasau iran,
um erekhaigjai an cop:
11 ek idim baptiso iramia ainyak
an wai mika aki adumoij anliinmop-
omia aijaua: ja aien inyi ham aien
um apitac nyak inyi idim esjilid irak
aien, ek eti upene ainyak par apos
incedpun eduon: etpu baptiso ira-
mia aien an Nesgan Upene im lep
incop:
12 et apos nitai ucjucjai itai o un
aien, etpu idim ago adicinadicin
nuarin ikni sito o un aien, etpu ikni
hwiit o un aien anliin neom ikni
hwiit iran, ja etpu atnamud narasin
aien an cop inyi ti lep opos.
13 ¶ Is ahes Calili a Iesu um apan
Jortan ehele Joanes, mika yi baptiso
iran aien.
14 Ja is acaiji yin a Joanes, um
ika, Eris idim ika apu baptiso irak
aiek, na auri aiek par apam ehelek?
15 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Jim imyiisjis aiek an naopan ineig:
eris idim ika ti imyiaiji intas alep
asega akaija. Is eti lep imyiisjis
aien.
16 Is wat leh nabaptiso iran a
Iesu, is ahes u inwai aien, um atga
o un: is asalgei nohatag vai yin, is
ecet Nesgai Atua aien nasuolvaig
is idivaig nalaupa, um ateuc iran:
17 is ahes an nohatag nohran tah,

um ika, Inhalav cop unyak ineigki,
ek imyiacitak yin ainyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

IS imyiapan Iesu a Nesgan *Upene*
an namasacen mika yi oop yin
a Tiapolo.
2 Is eti caig tah nitai aien an na-
diat is forte im nepeig is forte, is
um ehtele yin.
3 Is apan ehelen natimi oop yin,
um ika, El et Hal o Atua aiek,
namu ika aiek yi areto inhat iji
eigki.
4 Is tas aien, um ika, Eris aged,
um ika, "Eri eti umumoh natimi vai
areto ache, ja vai intas asega et
ahes an nipjineucse Atua."
5 Is imyiapan yin a Tiapolo an
nuarin-pece itaup, um atijai yin
an nijintin neom ahlap,
6 um ika ehelen, El et Hal o
Atua aiek, namu aliaujaise aiek:
eris aged, um ika, "Etpu tas alep
ehele ilpu agelo o un aien vai euc :"
"erupu aposjai euc irai ikmara ara,
va an jim atgeig yi oplec neduom
aiek an hat."
7 Is um ika ehelen a Iesu, Eris
lep aged, *um ika,* "Namu jim ago
nedo oop vai Ihova Atua unyum
aiek."
8 Is lep imyiaridjai yin a Tiapolo
an nedoon ijinies acen is ethi, um
ehvaig ehelen niji elcau asega an
nobohtan im niji itai upene iran;
9 um ika ehelen, El et atpuse aiek
um alaigaheni vai nyak, el ek par
alupai euc nitai iji eigki asega
ainyak.
10 Is ika ehelen a Iesu, Atga
unyum aiek, ak Satana, eris aged,
um ika, "Namu alaigaheni vai Ihova
Atua unyum aiek, um aheca o un"
ache.
11 Is um ude yin a Tiapolo: eris
idim apan ehelen a ilpu agelo, um
aheca o un.

12 IS wat atahaijeg a Iesu, nika-
vaig, eris ati Joanes anliin neom
ipjin, is apan Calili aien:
13 is ude Nasared aien, um apan
um amen Kaperneum, ubutpotet
u injop an niblan pece Sebulon
im Naftalai:
14 mika eri ehneijid intas ineig is
upyi aged a Aiseya naprofeta, um
ika,
15 "Inpece Sebulon im inpece Naf-
talai, ubutpotet u injop, an nahaijin
Jortan itac, Calili *inpece* o ilpu
atimi aupat;
16 era mun ecetai inlah alupas
ara sji eigki eris amen an naupat
ara; et mun aridjai inlah imi ra
eris amen an nuarin o naupat ara
im inmas."
17 ¶ Is atupun a Iesu an naopan
iyehki um tas, um ika, Akumu adu-
moij anliinmopomia aijaua: et mun
ubutpotet nelcau an nohatag.
18 ¶ Is atga a Iesu u injop Calili
um ecet inraimu is ero, Saimona
tak idan Pitrus, im Antrius etoan,
erus anah an nopoig arau: erus
atimi ahilek mu arau.
19 Is um ika ehele rau aien, Apitac
nyak aijaurau, ekpu ati caurau
ainyak mika aru ahilek atimi ai-
jaurau.
20 Erus auroauro arau um ude
nopoig, um apitac yin.
21 Is ahes eahki aien um atga, um
lep ecet inraimu is ero is eche, Ja-
kobus inhal o Sebetaius im Joanes
etoan, erus amen arau ehele Se-
betaius etmarau an nelcau um uh-
puri opoig ura; is ahlaig vai rau
aien.
22 Erus auroauro arau um ude
nelcau im etmarau, um apitac yin.
23 ¶ Is arahed an *pece* Calili asega
a Iesu, um esege irai eom alaiga-
heni ura, um asuptecnaig intas-
-upene va nelcau o Atua, um ikni-
pagki emehe asega ira atimi im
nauatialidi ira ra.
24 Is apaahni intas vai yin an
pece Sirya asega: eris imyiapan
ehelen ilpu atimi emehe asega ara

is acheiachei nemehe ira ra im noho-
cred, im ra eris amen ira ra a ilpu
agelo has, im ra is ti lelra ara, im ra
eris apalse ara; is ago cehcehe ra aien.
25 Eris ahes Calili, im Tikapolis,
im Jerusalem, im Jutaia, im na-
haijin Jortan itac natimi is ahinag,
um ahced yin.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

IS alum̄ atimi is ahinag aien, um
aridjai an nedoon: is wat ateuc-
se aien, eris apan ehelen a ilpu atimi
atahaijeg yin.
2 Is tas aien, um esege imi ra, um
ika,
3 Era mun ahesmoij ara et ipjid-
ipjid inliinmopura ara: et ura nelcau
an nohatag.
4 Era mun ahesmoij ara era oho-
cred ara: erupu cediaig ara.
5 Era mun ahesmoij ara et eropse
inliinmopura ara: erupu amen an
pece ara.
6 Era mun ahesmoij ara et ehtele
ra ara um ahvig emda nedo upene:
erupu gaije ara.
7 Era mun ahesmoij ara era ago
nedo aiheuc *vai atimi* ara: erupu
leh naiheuc *vai ra* ara.
8 Era mun ahesmoij ara et adicin-
adicin inliinmopura ara: erupu ecet
Atua ara.
9 Era mun ahesmoij ara era asa
neigpa ara: uhpu anvi nidara par
ika ilpu hal o Atua.
10 Era mun ahesmoij ara er edem-
da vai ra va nedo atoh *ura:* et ura
nelcau an nohatag.
11 Eka mun ahesmoij aijaua, eru
wit asan tas has vai caua *natimi,* um
atmas *vai caua,* um athai intas has
asega um ahcil vai caua, vai nyak.
12 Akumu cediaig aijaua, um im-
yiacitak alupas: etpu esjilid nimtan
imi caua an nohatag: is um ucco
nedemda ura vai ilpu profeta eris
uhup iramia ara.
13 ¶ Eka mohoanjop an nobohtan
aijaua: ja el et aiyu inmohoanjop,
et ehka inlep ago upene vaig, et
mun eti upene inlep ago itai vaig
iran, ja eh mun erekhaig pan itac,
era atga iran atimi.
14 Eka itai lah an nobohtan ai-
jaua. Et ehka nadenaigvaig neom
iji eigki et amen ijinies an nedoon.
15 Era eti atni incop alahala atimi
um adahpoi an nipjinitai, ja er atijai
an nitai ati incop alahala iran; et
par lah ehele atimi asega anliin
neom.
16 Etmu naunau inlah unyimia ai-
jaua an nuhup o atimi, mika eri al-
um auritai upene unyimia ara, um
imyiahpas Etmamia an nohatag.
17 ¶ Akumu jim aktaktai aijaua,
um ika, kis ham ainyak par auahas
intas alep, im *intas o* ilpu profeta:
kis eti ham ainyak par auahas itai,
jai *kis ham ainyak* par ago ehni.
18 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak mika, Inyi yetpan an
tid iran nohatag im nobohtan, ja
inyi ti yetpan an tid iran tah nidan
tintin, im lep tah nesganimtan nidan
tintin an tas alep *o Atua,* um uhum
pan naopan iyehki eri ago ehni
asega.
19 Aien inyi imyipalea tah intas
alep haklin iji eigki aien, um esege
imi atimi nedo ineigki, etpu upo-
upo aien an nelcau an nohatag: ja
aien inyi imyiaiji aien, um esege
imi atimi nedo ineigki, etpu esjilid
aien an nelcau an nohatag.
20 Ek asaig ehelemia ainyak mi-
ka, El et eti esjilid nedo atoh unyi-
mia irai *edo atoh* o ilpu atimi esege
im ilpu Farisi, aki idim eti apan
aijaua an nelcau an nohatag.
21 ¶ Akis atahaijeg aijaua intas
ineig eris upyi hup masaig ehele
ilpu tu mika, Jim atgei atmas; aien
et atgei atmas aien, etpu leh neru-
vaig aien:
22 ja ek asaig ehelemia ainyak
mika, Aien et tup edemda vai etoan
aien, etpu leh neruvaig aien: aien
et ika aien ehele etoan, Et takitai,

uhpu tas alep vai yin: aien et ika
aien ehele etoan, Ak natimi ahnag,
uhpu ati yin an cop an pece has.
23 Na wat imyiapan nitai ahlap
unyum aiek u natau, jam imyiehva
tah nedo ineig unyum et auahas in-
liinmopoi etoam,
24 ude nitai ahlap unyum an nu-
hup u natau, um atga unyum; namu
uhup aiek um tas updak ehele etoam,
ja par apan um ahlap an nitai ahlap
unyum.
25 Namu auroauro aiek um tas
updak ehele natimi ineig et tak ati-
mi iram aien, na wit amen ehelen
aiek an nefalaig; va yi jim ati euc
a natimi ineig et tak atimi iram aien
ehele natimi alupas, etpu lep ati euc
a natimi alupas ehele naheca *o un*,
etpu lep ati euc aien anliin neom ip-
jin.
26 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lum ainyak *mika*, Napu ti lep alau
ijo aiek um uhum pan naopan iyehki
napu leh ehni nimtam aiek.
27 ¶ Akis atahaijeg aijaua intas
ineig eris upyi hup masaig ehele ilpu
tu mika, Namu jim ago ingaijid aiek:
28 ja ek asaig ehelemia ainyak
mika, Aien et alum intakata aien
um merit vai yin, et mun idim
ago ingaijid inliinmopon aien vai
yin.
29 El et itai epihtau imi euc
nesganimtam inmatam, anum ati-
pagki aiek, um ethaig: et upene
vai euc, mika uhpu auahas nuarin-
-nohum et ethi, jam has, nikavaig,
uhpu ethaig nohum asega an pece
has.
30 El et itai epihtau imi euc nik-
mam inmatam, anum acaldei aiek,
um ethaig: et upene vai euc, mika
uhpu auahas nuarin-nohum et ethi,
jam has, nikavaig, uhpu ethaig no-
hum asega an pece has.
31 Eris lep ika, Aien et abrai eh-
gan aien, etmu alupai yin nitasvitai
aien va nabrai yin o un:
32 ja ek asaig ehelemia ainyak
mika, Aien et abrai ehgan aien, eti
vai ago ingaijid, et ika aien yi ago
ingaijid *ehgan* va nedo o un: im lep
aien et leh yin aien eris abrai yin,
mika yi ehgan, et ago ingaijid aien.
33 ¶ Im lep ineig, akis atahaijeg
aijaua intas ineig eris upyi hup ma-
saig ehele ilpu tu, um ika, Jim upyi
asan tas ahcil aiek, ja etmu inivaijec
intas upyi asaig unyum aiek ehele
Ihova:
34 ek asaig ehelemia ainyak mika,
Akumu jim tas atcinuhri aijaua:
jim *tas atcinuhri* va nohatag; et do-
rona o Atua ineigki:
35 im lep va nobohtan; et itai
atijai neduon iran ineigki: im lep
vaig Jerusalem; et uarin-pece in-
eigki o Natimarid esjilid.
36 Namu jim tas atcinuhri va
nidjinum aiek, et ehka vai euc
nagovaig yi ahi um apeig tah numri
nidjinum.
37 Akumu ika aijaua, Maiya, mai-
ya; O'o, o'o: et ahes irai Tiapolo
intas asega et esjilid an tas eraigki.
38 ¶ Akis atahaijeg aijaua intas
ineig eris asaig mika, Aru nesga-
nimtan an nesganimtan, im lep
neijin an neijin:
39 ja ek asaig ehelemia ainyak
mika, Uhu wit ago nedo has vai caua,
akumu jim aru aijaua: et wit ahpoi
nahpam inmatam tah, anum ahidaig
pan nahaijin nahpam aiek ehelen.
40 El et imyiisjis iram tah natimi,
mika yi leh napelumai uhup unyum,
anum lep alupai yin napelumai itac
aiek.
41 El et ika ehelum tah, an ahced
yin aiek um apan a mail et ethi, an-
um ahced yin aiek um apan a mail
et ero.
42 Alupai natimi ineig itai aiek et
ugni euc vaig aien, um jim atidjum
aiek irai natimi ineig et ika aien,
Imyihio tah nitai aiek, ja par lep leh.
43 ¶ Akis atahaijeg aijaua intas
ineig eris asaig mika, Etmu aiyu
inliinmopom aiek va atimi eblaam-
nem unyum, jam has inliinmopom
va atimi tak atimi iram:

44 ja ek asaig ehelemia ainyak
mika, Akumu aiheuc vai ra aijaua
era tak atimi iramia ara, um asan
tas upene vai ra era asan tas has
vai caua ara, um ago nedo upene
vai ra era ancel vai caua ara, um
alaigaheni vai ra era ago nedo has
vai caua ara, um abli caua;
45 va akupu ilpu hal o Etmamia
an nohatag aijaua: et ika aien yi
aridjai nagesega o un vai ilpu atimi
auatatimi im ilpu atimi upene, et lep
ika aien yi ehe vai ilpu atimi et atoh
nedo ura im ilpu atimi et eti atoh
nedo ura.
46 El eka aiheuc vai ra ache ai-
jaua, era aiheuc vai caua ara, akupu
leh inhe aijaua? era ago nedo
ineigki a ilpu atimi akwanaham.
47 El eka aiheuc vai ilpu etoamia
ache aijaua, et eti esjilid nedo unyi-
mia irai *edo oi tak atimi;* era ago
nedo ineigki a ilpu atimi akwa-
naham.
48 Akumu ago nedo atoh asega
aijaua, et idivaig Etmamia an no-
hatag, et idim atoh nedo asega o un.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

1 Akumu jim ago nedo upene
unyimia aijaua an nuhup o atimi,
mika eri alum caua ara: el eka ago
nedo ineigki aijaua, inyi ti alupai
caua nimtan a Etmamia an no-
hatag.
2 Na wit ahtai niji itai tup ahtai
aiek, jim ahlai intoho um uhup
iram, et idivaig ilpu atimi efaifa,
era ago nedo ineigki ara irai eom
alaigaheni, im lep irai efalaig, mika
eri imyiahpas ra natimi. Et ini-
vaijec ineig ek asaig ehelemia ai-
nyak mika, Era mun leh nimtan imi
ra ara.
3 Na wit ahtai niji itai tup ahtai
aiek, etmu jim ato nikmam in-
moum nitai ineig et ago inmatam:
4 va uhpu adenaig niji itai tup
ahtai unyum vai atimi; etpu idim
alupai euc nimtan a Etmam et
alum itai aien an nuarin adenaig *o
un,* um eti adenaig.
5 ¶ Na wit alaigaheni aiek, jim idi-
vaig ilpu atimi efaifa: era merit
ara natidaivaig um alaigaheni irai
eom alaigaheni, im lep irai ihtag u
efalaig, mika eri alum ra natimi.
Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, Era mun leh nimtan
imi ra ara.
6 Na wit alaigaheni aiek, apan
anhin neom unyum um atapanes
iram, um alaigaheni vai Etmam et
adenai yin aien; etpu alupai euc
nimtan a Etmam et alum itai aien
an nuarin adenaig *o un,* um eti
adenaig.
7 Aku wit alaigaheni aijaua, jim
ecilpat asan tas et idivaig ilpu atimi
aupat: era aktaktai ara mika uhpu
atahaijeg ra vai intas ahinag ura.
8 Akumu jim idivai ra aijaua: et
mun upyi ato a Etmamia nitai iji
eigki et upene vai caua, ja eka par
ugni yin vaig aijaua.
9 Etmu ucce nalaigaheni unyimia
aijaua:
Ak Etmama an nohatag, Etmu
itaup nidam.
10 Etmu yetpam nelcau unyum.
Uhmu imyiaiji intas unyum an no-
bohtan, et idivaig an nohatag.
11 Alaama aiek nitai caig incama
an nadiat ineig.
12 Um jim aru tah nedo has unyi-
ma aiek, et idivaig ecra eti aru tah
nedo has o atimi vai cama aijama.
13 Um jim atau irama an nedo oop
aiek, jam imyiatamaig cama va niji
itai has. Et idim unyum aiek nelcau,
im nemda, im nimyiahpas, irai iji
mesese. Emen.
14 El eka eti aru tah nedo has o
atimi *vai caua* aijaua, inyi ti aru tah
nedo has unyimia a Etmamia an
nohatag:
15 ja el eka aru tah nedo has o
atimi *vai caua* aijaua, etpu lep aru
nedo has unyimia a Etmamia.
16 ¶ Im lep ineig, aku wit atwakam

aijaua, jim imtimlai va nesganim-
tamia aijaua um idivai ilpu atimi
efaifa: era auahas nesganimtara ara,
mika eri ika atimi era atwakam ara.
Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, Era mun leh nimtan
imi ra ara.
17 Na wit atwakam aiek, aspi nipek
unyum *an naraki*, um ehperegdei
nesganimtam;
18 mika eri jim ato natwakam un-
yum atimi, ja Etmam ache an nua-
rin adenaig *o un:* etpu alupai euc
nimtan a Etmam et alum itai aien
an nuarin adenaig *o un*, um eti ade-
naig.
19 ¶ Jim ikni inpadiaig imi caua
aijaua an nobohtan, etpu ages, um
epera, um has; erupu lep ahtaijhan
neom a ilpu atimi ehneg itai um
ahneg:
20 jam ikni niji itai upene imi
caua aijaua an nohatag, inyi ti ages,
um eti epera, um eti has; eri ti lep
ahtaijhan *neom* a ilpu atimi ehneg
itai um ahneg:
21 etpu amen inliinmopomia ai-
jaua an nuarin ineig, et amen inpa-
diaig unyimia iran.
22 Et itai lah u nohuja nesga-
nimtaija: el et weilah nesganimtam
aiek, etpu lah upene nohum asega.
23 Ja el et aplan nesganimtam aiek,
etpu aupat nohum asega. El et
aupat inlah unyum, etpu esjilid
acen naupat unyum!
24 ¶ Et ehka vaig tah natimi na-
hecavaig u natimi alupas ero: etpu
acen inliinmopon aien vaig et ethi,
um aiyu inliinmopon vaig et ethi;
etpu apol iran et ethi aien, um amcel
vaig et ethi. Et ehka vai caua na-
hecavaig o Atua im Mamona.
25 Va nitai ineigki ek asaig ehele-
mia ainyak *mika*, Akumu jim ak-
taktai numumoh unyimia aijaua, im
nitai caig unyimia, im nitai umni
unyimia; um jim aktaktai nohumia,
im nitai aso caua. Et esjilid nu-
mumoh unyimia aijaua irai itai he-
gaig, im nohumia irai itai aso caua.
26 Alum man an nauanohatag ai-
jaua: era eti ahoai itai ara, um eti as-
japicnai itai, um eti ikni irai ecm ikni
itai; ja et alaa ra nitai caig a Et-
mamia an nohatag. Eka esjilid ira
ra aijaua.
27 Et eti emda tah iramia par ika
yi lep yetpan an tah nadiat aien va
naktaktai o un.
28 Eka auri aijaua par aktaktai
alupas nitai aso caua? Alum ti-
siai cai an nobohtan aijaua, im
nedel iran; et eti auritai, um eti
ahod itai:
29 ja ek asaig ehelemia ainyak
mika, Is eti yecrei yin a Solomon
an natimi alupas o un um idivaig
tah nitai iji eigki.
30 El et ucce nedo o Atua, va ne-
felelicai an nobohtan, et unoh in-
peig, ja er erekhaigjai an cop an
tak apnyin, *etpu* idim *aso* caua *aien*,
et tintin nimyiisjis ninivaijec unyi-
mia.
31 Jim aktaktai alupas aijaua, um
ika, Ti caig inhe akaija? ti umni
inhe akaija? ti aso caija akaija
anhe?
32 (era ahilek nitai iji eigki asega
a ilpu atimi aupat:) et ato a Et-
mamia an nohatag nitai iji eigki
asega et upene vai caua.
33 Akumu upyi hup aijaua, um
ahilek nelcau o Atua im nedo atoh
o un; uhpu alupai caua nitai iji
eigki asega.
34 Jim aktaktai alupas aijaua vaig
imraig: uhpu aktaktai imraig va
niji itai iran. Et eteuc niji itai
has irai iji adiat.

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

1 Akumu jim aktaktai has vaig
tah aijaua, va uhpu eti aktaktai has
vai caua.
2 Erupu aktaktai ineigki vai caua
natimi aki aktaktai vai ra aijaua:
erupu ago nedo ineigki vai caua *na-
timi* aki ago vai ra aijaua.
3 Na auri aiek par ahnoi nahrin-

cai an nesganimtai etoam, jam eti
aktaktai inmasincai an nesganim-
tam?
4 Et ehka vai euc intasvaig ehele
etoam, *um ika,* Ekmu atipagki
nahrincai an nesganimtam ainyak;
et wat amen inmasincai an nesga-
nimtam;
5 ak natimi efaifa, namu uhup
aiek um atipagki inmasincai an
nesganimtam; va apu ahnoi upene
aiek par atipagki nahrincai an nes-
ganimtai etoam.
6 ¶ Jim alayi kuri nitai caig itaup,
um jim ati perl unyimia an nuhup
u picad, va eri jim atga iran *picad,*
ka ahidai ra *kuri,* um aces caua.
7 ¶ Akumu ugni itai aijaua, uhpu
alupai caua; akumu ahilek itai ai-
jaua, akupu ecetai aijaua; akumu
etcetcei *intapanes* aijaua, uhpu asal-
gei vai caua:
8 aien et ugni itai aien, etpu leh
aien; aien et ahilek itai aien, etpu
ecetai aien; aien et etcetcei *intap-
anes* aien, uhpu asalgei vai yin.
9 Natimi ineig yek eda iramia, et
wat ugni nareto a inhal o un, et
alaan inhat aien?
10 ka et wat ugni numu aien, et
alaan nimyiv aien?
11 El eka ato aijaua, ak ilpu atimi
auatatimi, par alupai ilpu hal unyi-
mia niji itai tup ahtai upene, et es-
jilid a Etmamia an nohatag par
alupai ilpu atimi ugni yin niji itai
upene.
12 Va nedo ineigki akumu ago
nitai iji eigki asega va atimi aijaua,
eka merit aijaua mika eri ago vai
caua ara: intas alep neigki im intas
o ilpu profeta.
13 ¶ Akumu atga aijaua an neucse
nirahed ehroehro: et alupas neucse
nirahed, um alupas nefalaig, et yet-
pan-an mas, era atga iran atimi et
ahinag:
14 ja et ehroehro neucse nirahed,
um ehroehro nefalaig, et yetpan an
nitai umoh iran, era atga iran atimi
et eti elpat.
15 ¶ Akumu aminjinai caua ai-
jaua vai ilpu profeta efaifa, era aso
ra irai apelumai umri siip ara, um
apan ehelemia, ja et idivaig kuri aleg
inliinmopura ara.
16 Akupu ato ra aijaua va nohoai
itai ura. Era eti ehlek nohoai vaine
atimi irai ausekrai, im nohoai ateg
irai aha:
17 et pinid nohu itai upene asega
nohoai itai upene; ja et pinid nohu
itai has nohoai itai has:
18 et ehka neteucvaig nohoai itai
has an nohu itai upene, um lep ehka
neteucvaig nohoai itai upene an
nohu itai has.
19 Er acaldei nauicai asega et eti
ohoai itai upene, um erekhaigjai an
cop.
20 Akupu ato ra aijaua va nohoai
itai ura.
21 ¶ Eri ti apan an nelcau an no-
hatag natimi asega erupu ika ehelek
ara, Ak Natimarid, ak Natimarid;
ja aien ache et imyiaiji intas o Et-
mak an nohatag aien.
22 Erupu ika ehelek natimi inyi
ahinag an nadiat iyehki, Ak Nati-
marid, ak Natimarid, ecris tas aijama
an nidam, um ahlo ilpu agelo has
va nidam, um ago niji auritai esjilid
is ahinag va nidam.
23 Ja ekpu ika ehele ra ainyak,
Ek idim eti ato caua ainyak: akumu
atga unyimia aijaua, ak ilpu atimi
auatatimi.
24 ¶ Aien et atahaijeg intas iji
eigki unyak aien, um imyiaiji, ek
ika ainyak et idivaig natimi ara-
pakau is ethi aien, is actaigse neom
o un aien an mala:
25 ja is asuol incaupda, um ahga
inwai, um iji nimtinjop, um isji
neom iyehki; ja is eti eropse: is
ateucse an mala.
26 Aien et atahaijeg intas iji eigki
unyak aien, um imyipalea, et idivaig
natimi ahnag is ethi aien, is tup
actaigse neom o un aien an naua-
nahvig:
27 ja is asuol incaupda, um ahga

inwai, um iji nimtinjop, um isji
neom iyehki; is um echedeliekse:
is esjilid neropse o un.

28 IS wat tas ehni a Iesu irai tas
iji eigki asega, eris imyiali natimi va
nesege o un:
29 is esege imi ra aien is idivaig
tah is esjilid natimi alupas o un, um
eti idivaig ilpu atimi esege.

NUARIN-TAS ALUPAS 8.

IS ahes an nedoon aien um asuol,
eris ahced yin natimi is ahinag.
2 Is apan *ehelen* natimi lepros is
ethi, um atpuse an nuhup o un, um
ika, Ak Natimarid, el et merit aiek,
na emda aiek par ago adicinadicin
nyak.
3 Is adan nikman a Iesu, um atcei
pan yin, um ika, Ek idim merit
ainyak; namu adicinadicin aiek. Is
um auroauro aien um adicinadicin
va naleprose iran.
4 Is ika ehelen a Iesu, Namu jim
asuptecnaig ehelen tah aiek; jam
atga unyum, um ehvai euc ehele
natimi ahlap, um ahlap an nitai tup
ahtai ineig is asaig a Moses, nitai
asuptecnaig imi ra.
5 ¶ Is yetpan Kaperneum a Iesu,
is apan ehelen a natimi alupas o ilpu
eucsupo is ethi, um ugni yin,
6 um ika, Ak Natimarid, et emehe
naheca unyak va napalse, et as-
jeuc aien anliin neom, um ohocred
alupas.
7 Is ika ehelen a Iesu, Ekpu apan
ainyak um ago cehcehe yin.
8 Is tas a natimi alupas iyehki, um
ika, Ak Natimarid, ek eti upene ai-
nyak par ika an apan aiek anliin
neom unyak; namu tup asan tas
ache aiek, etum umoh a naheca
unyak:
9 ek aheca ainyak, ja era imyi-
aiji intas unyak a ilpu eucsupo: ek
ika ainyak ehelen et ethi, Apan
aiek, et um apan aien; im lep
ehelen et ecehe, Apam aiek, et um
apam aien; im lep ehele naheca
unyak, Ago nitai ineigki aiek, et
um ago aien.
10 Is wat atahaijeg a Iesu is um
imyiali aien, um ika ehele ilpu atimi
apitac yin, Et inivaijec ineig ek
asaig ehelemia ainyak *mika*, kis eti
ecetai tah nimyiisjis ninivaijec es-
jilid ainyak, et idivaig ineig, an *pece*
Isreel asega.
11 Ek asaig ehelemia ainyak mika,
Erupu ahes an ridjai o un natimi
inyi ahinag, im lep an nete o un, um
han ateuc ehele Ebraham, im Aisak,
im Jekob, an nelcau an nohatag:
12 ja uhpu erekhaig pan an naupat
ilpu halav an nelcau: erupu aunyau-
waig ara eahki, um ataktit eijera.
13 Is ika a Iesu ehele natimi
alupas iyehki, Atga unyum aiek;
uhpu ago vai euc et idivaig nimyi-
isjis ninivaijec unyum. Is um umoh
naheca o un an nuarin-nadiat iyehki.
14 ¶ Is apan a Iesu anliin neom o
Pitrus, is ecet risi ehgan aien, is
asjeuc aien va nemehe ihlup.
15 Is atcei pan nikman aien, is par
edoijaig iran nemehe ihlup: is um
atidai aien, um aheca ura.
16 ¶ Is wat jupura, eris imyiapan
ehelen natimi is ahinag ara, eris
amen ira ra a ilpu agelo has: is ahlo
ilpu agelo aien an tas is ethi, um
ago cehcehe ra asega eris emehe
ara:
17 mika yi ehneijid intas ineig is
asaig a Aiseya naprofeta, um ika, "Is
leucse nauatialidi uja aien, um ikni-
pagki nemehe iraija."
18 Is wat alum atimi is ahinag a
Iesu narahedvaig iran, is ika ehele
ra aien, eri apan an taka uarin.
19 Is apan ehelen natimi esege is
ethi, um ika ehelen, Ak Natimi
alupas, ki ahced euc ainyak um apan
irai uarin iji eigki asega an han iran
aiek.
20 Is ika ehelen a Iesu, Et eteuc
inhelhel o kuri aleg, im lep nasiom
oi man; ja et ti nuarin asjeuc imi
Inhal o natimi.

21 Is ika ehelen natimi atahaijeg
yin is eche, Ak Natimarid, namu
ika aiek, ki uhup ainyak um apan
um atelmoi etmak.
22 Is um ika ehelen a Iesu, Ahced
nyak aiek; erumu atelmoi ilpu ati-
mi emesmas a ilpu atimi emesmas.
23 ¶ Is aridjai an nelcau aien, eris
ahced yin a ilpu atimi atahaijeg yin.
24 Is um ucjum pam neihio alupas
an jop, um auaijai nelcau va epeau:
ja is unjeg aien.
25 Eris apan ehelen a ilpu atimi
atahaijeg yin, um ahugni yin, um
ika, Ak Natimarid, namu imyiata-
maig caija aiek: intumu emesmas
akaija.
26 Is ika ehele ra aien, Ak ilpu
atimi auatialidi inliinmopomia, eka
imtitaig aijaua vanhe? Is atidai
aien, um acaiji nimtinjop im injop;
is um esjilid neigpa.
27 Eris imyiali natimi, um ika,
Et echamecha natimi ineigki, et
imyiaiji intas o un nimtinjop im
injop!
28 ¶ Is apan aien an taka uarin,
um apahai an pece o nupu Cercesa,
erus aubillid yin natimi is ero eris
amen ira rau a ilpu agelo has, erus
ahes arau irai mai ij eris ikni atimi
emesmas iran, erus ahnag alupas
arau, is ehka va atimi natgavaig an
nefalaig iyehki.
29 Erus ahlaig arau, um ika, Nai
merit aiek vanhe ehelumrau, ak
Iesu, Inhal o Atua? na mun ham
aiek mika ecri fi ohocred aijama an
naopan ineig, ka o'o?
30 Eris amen picad is ahinag itac
acen, um hag.
31 Eris ugni yin a ilpu agelo has,
um ika, El et ahlo cama aiek, na-
mu ika aiek ecri apan aijama, um
ahei picad.
32 Is ika ehele ra aien, Apan
aijaua. Eris atceijai rau ara, um
apan um ahei picad: eris athut emda
picad asega an nohmun isas, um
ehlelelse an jop, um atpoijej.
33 Eris aha a ilpu atimi asgi *ra*,
um apan an nuarin-pece *ura*, um
asuptecnaig nitai iji eigki asega, im
lep nitai iji eigki eris ago vai ohwat
rahki eris amen ira rau a ilpu agelo
has.
34 Eris ahes an nuarin-pece iyehki
natimi asega, um apan um aubillid
Iesu: eris wat ecet yin ara, eris
ugni *yin* ara mika yi atga o un aien,
um ude inpece ura.

NUARIN-TAS ALUPAS 9.

IS aridjai aien an nelcau, um
apan an taka uarin, um apahai an
nuarin-pece o un.
2 Eris imyiapan ehelen natimi is
ethi is emehe aien va napalse, eris
atijai yin an nitai ahled: is wat ecetai
nimyiisjis ninivaijec ura a Iesu, is
ika aien ehele natimi emehe va na-
palse, Ak inhal *unyak*, namu im-
yiacitak aiek; eh mun iknipagki
nedo has unyum.
3 Ja is ika inliinmopoi ilpu ahaiji
atimi esege, Et asan tas has esjilid
a nat eigki.
4 Is ato naktaktai ura a Iesu, um
ika, Eka auri aijaua par aktaktai
has anliinmopomia?
5 et tup upene nikavaig, Eh mun
iknipagki nedo has unyum; ka ni-
kavaig, Atidai aiek, um atga?
6 ja, mika aki ato aijaua, nika-
vaig, et emda a Inhal o natimi an
nobohtan par iknipagki nedo has,
(is ika aien ehele natimi emehe va
napalse,) Atidai aiek, um leh nitai
ahled unyum, um atga unyum, um
apan an neom unyum.
7 Is um atidai aien, um atga o un,
um apan an neom o un.
8 Eris wat almoi natimi is ahi-
nag, eris imyiali ara, um imyiahpas
Atua va nedo o un, nikavaig, is ati
nemda ineigki aien ehele atimi.
9 ¶ Is ahes eahki a Iesu um atga
o un, um ecet natimi is ethi nidan
Madius, is ateuc aien an neom as-
japicnaig mune irau: is ika ehelen

aien, Ahced nyak aiek. Is um atidai
aien, um ahced yin.
10 Is wat ateuc a Iesu anliin neom
um hag, eris apan ehelen a ilpu
atimi akwanaham is ahinag im ilpu
atimi auatatimi, um ateuc ehelen im
lep ilpu atimi atahaijeg yin.
11 ¶ Eris wat almoi a ilpu Farisi,
eris ika ara ehele ilpu atimi atahaijeg
yin, Et auri a Natimi esege unyimia
par ehrihag aien im ilpu atimi ak-
wanaham im ilpu atimi auatatimi?
12 Is wat atahaijeg a Iesu, is um
ika ehele ra aien, Er eti ika ehele na-
timi atipagki nemehe yi aminjinai ra
era cehcehe ara, ja ara ache era
emehe ara.
13 Akumu apan aijaua, um ato
nesgan tas ineigki, nikavaig, "Ek
merit ainyak va nedo aiheuc va ati-
mi, jam eti *merit* va niji itai ahlap:"
kis eti ham ainyak par ahlaig vai
ilpu atimi upene, ja vai ilpu atimi
auatatimi ache, mika eri adumoij
anliinmopura ara.
14 ¶ Eris apan ehelen a ilpu atimi
atahaijeg Joanes, um ika, Ecra auri
aijama im ilpu Farisi par ehcahinag
atwakam, ja era eti atwakam a ilpu
atimi atahaijeg euc?
15 Is um ika ehele ra a Iesu, Et
ehka vai ilpu laig o natimi leh ehgan
nohocredvaig, an namen u natimi leh
ehgan ehele ra; ja etpu yetpam
nadiat iji *ehki,* uhu wit atipagki na-
timi leh ehgan ehele ra, erupu atwa-
kam ara an naopan iyehki.
16 Et eti ijei pan inuarin napelumai
mat tah natimi an mohtan napelumai;
va yi jim ruhra mohtan napelumai
va nuarin napelumai mat, um ahpati
alupas.
17 Era eti atladoi waina mat natimi
irai hubej itu acen; va yi jim atpoijej
inhubej, um elel waina, um has in-
hubej: ja era atladoi waina mat ara
irai hubej mat, et par upene ehro.
18 ¶ Is wat tas aien irai tas iji
eigki ehele ra, is apan *ehelen* natimi
alupas is ethi, um atpuse an nuhup
o un, um ika, Et mun mas inhalav
atahaig unyak: namu apan aiek, um
atijai nikmam iran, etpu umoh aien.
19 Is atidai a Iesu um ahced yin,
im lep ilpu atimi atahaijeg yin.
20 ¶ Im lep ineig, intakata is ethi,
is emehe aien va nahlamerai u inja
an mesese is twelv, is apan aien an
cehen, um atcei pan intid an napelu-
mai iran:
21 is ika inliinmopon aien, El ek
atcei pan napelumai iran ainyak,
ekpu cehcehe ainyak.
22 Is um ahidai yin a Iesu, um
ecet yin, um ika, Ak intakata ineig-
ki, namu imyiacitak aiek; na mun
cehcehe aiek va nimyiisjis ninivaijec
unyum. Is um cehcehe a intakata
an nuarin-nadiat iyehki.
23 ¶ Is wat yetpan a Iesu anliin
neom o natimi alupas iyehki, um
alum ilpu atimi ahlai nau, im lep ra
eris ehteigtaig ara,
24 is um ika ehele ra aien, Alau
ijo aijaua: et eti mas natahaig ineigki,
et umjeg aien. Eris um imyilav yin
ara.
25 Eris wat alau ijo natimi iji ehki,
is apan aien, um arapse va nikman,
is um atidai natahaig iyehki.
26 Is apaahni intas va nedo ineigki
an pece iyehki asega.
27 ¶ Is ahes eahki a Iesu um atga
o un, erus apitac yin natimi is ero is
aupat nesganimtarau, erus ahlaig
arau, um ika, Ak Mapoi Tevit, aiheuc
vai cumrau aiek.
28 Is wat apan aien anliin neom,
erus apan ehelen natimi erahki is
aupat nesganimtarau: is um ika
ehele rau a Iesu, Aru imyiisjis nini-
vaijec nemda unyak aijaurau nago-
vaig nitai ineigki, ka o'o? Erus
ika ehelen arau, Maiya, ak Nati-
marid.
29 Is atcei pan nesganimtarau aien,
um ika, Uhpu ago imi caurau et idi-
vaig nimyiisjis ninivaijec unyimirau.
30 Is um asalgei nesganimtarau
arau; is idim acaiji rau a Iesu, um
ika, Jim asuptecnaig ehelen tah.
31 Ja erus wat atga urau arau,

erus asuptecnaig nedo o un arau an
pece iyehki asega.
32 ¶ Eris wat alau ijo ara, eris
imyiapan ehelen natimi pop is ethi
ara, is amen iran nagelo has.
33 Is ahlo nagelo has ehelen aien,
is um tas natimi pop: eris imyiali
natimi is ahinag, um ika, Eris idim
eti ahnoi tah nedo et idivaig ineigki
an pece Isreel itu acen.
34 Ja eris ika a ilpu Farisi, Et ahlo
ilpu agelo has aien vai natimarid o
ilpu agelo has.

35 IS apan a Iesu irai iji uari-pece
esjilid asega, im inuari-pece haklin,
um esege irai eom alaigaheni ura, um
asuptecnaig intas-upene va nelcau *o*
Atua, um atipagki nemehe asega ira
atimi im nauatialidi ira ra.
36 ¶ Ja is wat alum atimi is ahinag
aien, is aiheuc vai ra aien, eris aua-
tialidi ara um tup terimterim, et idi-
vaig siip et ti asgi.
37 Is um ika ehele ilpu atimi ata-
haijeg yin aien, Et idim ahinag
nohoai itai, ja et eti elpat natimi as-
japicnaig;
38 akumu ugni natimi alupas ohuun
nohoai itai aijaua, mika yi abraig pan
ilpu atimi asjapicnai nohoan aien.

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

IS asjapicnaig ilpu atimi atahaijeg
yin is twelv ehelen aien, um alupai
ra nemda, mika eri ahlo ilpu agelo
has ara, um iknipagki nemehe asega
ira atimi im nauatialidi ira ra.
2 ¶ Nidai ilpu apostolo is twelv
iji eigki; Is uhup a Saimona, tak idan
Pitrus, im Antrius etoan; *im* Jakobus
inhal o Sebetaius, im Joanes etoan;
3 *im* Filipus, im Bardolomius; *im*
Tomas, im Madius natimi akwana-
ham; *im* Jakobus inhal o Alfius, im
Lebius, tak idan Datius;
4 *im* Saimona natimi leh imi ilpu
Silotai, im Jutas nupu Karyot, aien
aigki is aniv yin aien.
5 ¶ Is abrai atimi is twelv iji ehki
a Iesu, um tas ehele ra, um ika, Jim
apan aijaua irai efalaig o nup urai iji
taka pece, um jim apan an tah anu-
arin-pece o nupu Samerya:
6 jam apan ehele siip ahnag irai
nupu Isreel.
7 Aku wit apan aijaua, um efehtas,
um ika, Et ubutpotet nelcau an no-
hatag.
8 Ago cehcehe ilpu atimi emehe
aijaua, um ago adicinadicin ilpu
atimi lepros, um imyianusjai ilpu
atimi emesmas, um ahlo ilpu agelo
has: akis tup leh aijaua, um tup
ahtai:
9 jim apos colt, im silver, im bras,
irai cat unyimia aijaua;
10 im nefehcat an nefalaig, im na-
pelumai yi ero, im incedpai eduomia,
im niseuc: er alaa natimi auritai
nitai caig incan.
11 Aku wit apan aijaua an tah anu-
arin-pece alupas, ka inuarin-pece
haklin, um ahodaig, um ika, et upene
nedo u di iran? um amen eahki wat
uhum pan naopan iyehki aki atga
unyimia aijaua.
12 Aku wit apan aijaua an tah nim-
nim, um aiheuc va *atimi amen* iran.
13 El et upene nedo o atameten
iran, akumu asan tas upene vai ra
aijaua: ja el et eti upene nedo ura,
etmu adumoij ehelemia intas upene
unyimia.
14 Ara eri eti leh caua ara, um eti
atahaijeg intas unyimia, aku wit ahes
an nimnim iyehki aijaua, im inuarin-
-pece iyehki, wat atga unyimia, um
ucjucjai obohtan irai eduomia.
15 Et inivaijec ineig ek asaig ehele-
mia ainyak *mika*, Inyi tintin nohocred
o *nupu* Sotom im *nupu* Comora an
nadiat ahnoijidjid, ja etpu esjilid no-
hocred o *nup an* nuarin-pece iyehki.
16 ¶ Ek abraig pan caua ainyak
et idivaig siip irai iblai kuri aleg:
akumu arapakau aijaua et idivaig
imyiv, um erop nedo unyimia et idi-
vaig alaupa.
17 Aminjinai caua aijaua va atimi:
erupu ikni caua ara u asjapicnaig u

ilpu atimi alupas, erupu aredei caua
ara irai eom alaigaheni ura;
18 uhpu imyiapan caua an nuhup
o ilpu atimi alupas im ilpu atimarid
vai nyak, nitai asuptecnaig imi ra im
lep imi nup urai iji pece.
19 Eru wit ikni caua ara, akumu jim
aktaktai intas ineig aijaua aki asaig:
uhpu alupai caua an nuarin-nadiat
iyehki intas ineig akupu asaig aijaua.
20 Eka eti tup tas aijaua, ja et
ahuin tas iramia a Nesgai Etmamia.
21 Etpu alwai etoan tah mika eri
atgei yin, im lep inhal *o un* a etman:
erupu atidai a ilpu hal *ura* um atcei-
jai ilpu atmil *ura,* mika eri atgei ra:
22 erupu amcel vai caua natimi
asega vai nyak: aien inyi eti adu-
moij aien uhpu imyiatamaig yin.
23 Eru wit abli caua ara an nuarin-
-pece inyi ethi, akumu aha pan aijaua
an taka uarin: et inivaijec ineig ek
asaig ehelemia ainyak *mika,* Akupu
eti arahed ehni irai uari-pece Isreel
aijaua, um imyihum pan naopan
iyehki etpu ham a Inhal o natimi.
24 Et eti esjilid natimi atahaijeg irai
natimi esege imi yin, um eti esjilid
naheca irai natimi alupas o un.
25 Et upene vai natimi atahaijeg
nidivai natimi esege imi yin vaig, um
lep *upene vai* naheca nidivai natimi
alupas o un vaig. Ele anvi nidai
natimi alupas an neom par ika Bel-
sebub, etpu esjilid *intas has* vai ilpu
atimi o un.
26 Jim imtitai ra aijaua: uhpu
asuptecnaig niji itai asega er adah-
poi; um lep ato niji itai asega er
adenaig:
27 nitai iji eigki ek asaig ehelemia
ainyak an naupat, akumu asuptec-
naig an lah aijaua: nitai iji eigki
eka atahaijeg an tikgamia aijaua,
akumu asuptecnaig ijinies irai eom
unyimia aijaua.
28 Jim imtitai ra aijaua era atgei
ohu atimi ara, jam auatialidi par
auahas nesgara: akumu imtitai yin
aijaua et emda aien par auahas no-
humia im lep nesgamia an pece has.

29 Er ahtai inhaklin man et ero
vai fardig et ethi; ja inyi ti etjose
an nobohtan inyi ethi um eti *ato* a
Etmamia.
30 Er idim esvi numri idjinimia
asega.
31 Akumu jim imtitaig aijaua,
eka esjilid aijaua irai hakli man et
ahinag.
32 Aien inyi asuptecnaig nyak an
nuhup o atimi aien, ekpu asuptecnai
yin ainyak an nuhup o Etmak an
nohatag.
33 Aien inyi ateri nyak aien an nu-
hup o atimi, ekpu ateri yin ainyak
an nuhup o Etmak an nohatag.
34 Jim aktaktai aijaua mika kis
ham ainyak par ati neigpa an no-
bohtan: kis eti ham ainyak par ati
neigpa, ja *kis ham ainyak par ati*
nedoa.
35 Kis ham ainyak par etinohun
nehti jipe atimi, etpu edemda a *inhal*
o un tah vai etman, im inhalav ata-
haig *o un* tah vai risin, im intakata
vai risi natamnyu un.
36 Erupu edemda vaig tah a nup
uran nimnim o un.
37 Aien et aiyu alupas inliinmopon
aien vai etman im risin, jam aiyu
tintin inliinmopon vai nyak, et eti
upene vai nyak aien: aien et aiyu
alupas inliinmopon aien vai inhalav
atamaig *o un* im inhalav atahaig *o*
un, jam aiyu tintin inliinmopon
vai nyak, et eti upene vai nyak
aien.
38 Aien et eti apos nauincai atgeig
o un aien, um apitac nyak, et eti
upene vai nyak aien.
39 Aien et imyicoho yin aien, inyi
mas aien: aien inyi mas aien vai
nyak, etpu leh nitai umoh iran
aien.
40 Aien et leh caua aien, et leh
nyak aien; aien et leh nyak aien,
et leh yin aien is abrai nyak aien;
41 aien et leh tah naprofeta aien
an nidai naprofeta, etpu leh nimtan
va naprofeta aien; aien et leh tah
natimi upene aien an nidai natimi

upene, etpu leh nimtan vai natimi
upene aien;
42 aien inyi aluman tah irai ilpu
atimi upoupo iji eigki *inwai* aheyuyu
ache an nipjinitai aien an nidai na-
timi atahaijeg *nyak*, et inivaijec
ineig ek asaig ehelemia ainyak *mika*,
etpu leh nimtan imi yin aien.

NUARIN-TAS ALUPAS **11**.

IS tas ehni a Iesu ehele ilpu atimi
atahaijeg yin is twelv, ja par
ahes eahki, um atga o un, um apan
par esege imi atimi, um asuptecnaig
intas irai iji uari-pece ura.

2 IS wat atahaijeg a Joanes anliin
neom ipjin va nauritai o Kristo, is
abrai ohwat atimi atahai'eg yin is
ero aien,
3 um ika ehelen, Na atimi iyehki
aiek, eris ika, Etpu ham aien, ka
intupu aitgai yin akaija?
4 Is tas a Iesu, um ika ehele rau,
Apan aijaurau um asuptecnaig ehele
Joanes nitai iji eigki erau atahaijeg
aijaurau um almoi:
5 Et lah nesganimtai ilpu atimi
aupat nesganimtara, um atga a ilpu
atimi asvahteuc neduora, *um* adicin-
adicin a ilpu atimi aleprose, um
ahgei itai a ilpu atimi ucjapines in-
tikgara, *um* anusjai a ilpu atimi
emesmas, eh lep asuptecnaig intas-
-upene ehele ilpu ihki atimi.
6 Et mun ahesmoij natimi ineig,
et eti imyiehcamai nyak aien.
7 ¶ Erus wat atga urau arau is
tas a Iesu ehele atimi is ahinag vai
Joanes, um ika, Akis apan aijaua
an namasacen par almoi inhe?
nieg is amaamai iran nimtinjop,
ka o'o?
8 akis idim apan aijaua par almoi
inhe? natimi is aso yin an napel-
umai yilyil, ka o'o? ara era aso ra
irai *apelumai* yilyil ara era amen
ara irai eom o ilpu atimarid:
9 akis idim apan aijaua par almoi
inhe? naprofeta is ethi, ka o'o?
Maiya, ek asaig ehelemia ainyak
mika, et esjilid aien irai ilpu profeta:
10 aien aigki, eris aged intas vai
yin, *um ika*, "Ek idim abrai naheca
unyak ainyak mika yi uhup iram,
etpu ahped nefalaig imi euc aien,
um uhup iram."
11 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika*, Is eti eteuc tah
ira atimi iji eigki eris apos ra a risi-
ra nesjilidvaig irai Joanes Natimi
baptiso: ja et esjilid iran aien et
upoupo aien an nelcau an nohatag.
12 Eris miakaikai emda nelcau an
nohatag an naopan iyehki is ehcohos
pam a Joanes Natimi baptiso, um
imyihum pam naopan ineig, era
miakaikai a ilpu atimi emda.
13 Is *amen* intas alep *is aged a
Moses* im ilpu profeta asega, um
esege un yetpan irai Joanes.
14 El eka merit aijaua natovaig,
Elaija mun eigki, eris ika, Etpu ham
aien.
15 Aien et eteuc intikgan aien par
ahgei itai, etmu atahaijeg aien.
16 ¶ Inki ika ainyak, era idivanhe
natimi an naopan ineig? era idivaig
ilpu halav ara, era ateuc ara irai
tiptag, um ahlaig vai ilpu etoara,
17 um ika, Ecra mun ahlai nau
vai caua aijama, ja eka eti adikjai
aijaua; ecra mun ehteigtaig imi caua
aijama, ja eka eti taig aijaua.
18 Is wat ham a Joanes, is eti hag
aien um eti umwig, ja eris ika ara,
Et amen iran a nagelo has.
19 Is wat ham a Inhal o natimi, is
hag aien um umwig, ja eris ika ara,
Almoi natimi ineigki et hag alupas
aien, um umni waina, et etoai ilpu
atimi akwanaham aien im ilpu atimi
auatatimi. Ja era ika a ilpu atimi
arapakau, Et idim upene narapakau.
20 ¶ Is ated *nup* urai uari-pece iji
ehki aien is ago niji auritai esjilid o
un is ahinag iran aien, va nedo ura,
nikavaig, eris eti adumoij anliin-
mopura ara:
21 A'a, auwe vai caua, ak *nupu* Ko-
resin! a'a, auwe vai caua, ak *nupu*

Bedseta! el eris ago nauritai esjilid iji eigki an nuhup u *nupu* Tairus im *nupu* Saiton eris mun ago an nuhup unyimia, el eris adumoij anliinmopura ara itu acen, um aso ra irai apelumai ucai, um ereuc an nohpa.
22 Ek asaig ehelemia ainyak *mika*, Inyi idim tintin nohocred o *nupu* Tairus im *nupu* Saiton an nadiat almoijidjid, ja etpu idim esjilid nohocred unyimia.
23 Ak *nupu* Kaperneum, eris atijai caua an nohatag, ja uhpu ethainse caua sepagko an naupat: el eris ago nauritai esjilid iji eigki an *pece* Sotom eris mun ago iramia, el et eteuc an naopan ineig.
24 Ek asaig ehelemia ainyak mika, Inyi idim tintin nohocred o nupu Sotom an nadiat almoijidjid, ja etpu idim esjilid nohocred unyimia.
25 ¶ An naopan iyehki is tas a Iesu, um ika, Ek naaurineig ainyak vai euc, ak Etmak, Natimarid an nohatag im nobohtan, va nitai ineigki, nikavaig, na adenaig nitai iji eigki aiek vai ilpu atimi arapakau, im ilpu atimi esjilid an nato itai, jam asuptecnaig ehele ilpu halav:
26 maiya, ak Etmak: is idim ucco inliinmopom aiek.
27 Is ati niji itai asega imi nyak a Etmak: et eti ato Inhal *o Atua* tah, Etmak ache; um eti ato Etmak tah, Inhal *o Atua* ache, im lep ra et merit a Inhal *o Atua* naniv *yin* vaig ehele ra.
28 ¶ Akumu ahtag pam ehelek aijaua asega, eka auritai aijaua, et lep opouc nitai ahelwei unyimia, ekpu alupai caua nitai atumop iran ainyak.
29 Akumu leh nitai ahelwei unyak aijaua, um idivai nyak; et eropse inliinmopok ainyak um upoupo: akupu leh nitai atumop iran imi nesgamia aijaua.
30 Et tup upene nitai ahelwei unyak, um aiheucaiheuc nitai apos unyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

AN naopan iyehki is atga a Iesu u nahapol hwiit an nadiat atumop; is um ehtele ilpu atimi atahaijeg yin, eris um aldei nohoai hwiit ara, um hegaig.
2 Eris wat ecetai a ilpu Farisi, eris um ika ehelen ara, Alum ilpu atimi atahaijeg euc aiek, era ago nedo ineig ara et itaup nagovaig an nadiat atumop.
3 Is ika ehele ra aien, Akis idim esvi intas va nedo o Tevit aijaua, an nehtele yin vaig aien, im lep ra eris ahced yin ara;
4 is apan aien anliin neom o Atua, um caig nareto ineig eris ahlap iran, is itaup vai yin incaigvaig, im lep ra eris ahced yin ara, eris caig a ilpu atimi ahlap ache.
5 Akis idim esvi aijaua an tas alep va nedo o ilpu atimi ahlap anliin neom ahlap an nadiat atumop; era ago itai ara an nadiat atumop, ja et eti has nedo ura:
6 ek asaig ehelemia ainyak mika, Et amen igcaki *tah et ethi* et esjilid aien an neom ahlap.
7 Al ekis ato nesgan tas *ineigki* aijaua eris ika, "Ek merit ainyak va nedo aiheuc va atimi, jam eti *merit* va niji itai ahlap," el eka eti asan tas has aijaua vai ra sji eigki, era eti ago nedo has ara.
8 Et Atimarid an nadiat atumop a Inhal o natimi.

9 IS ahes eahki aien, um atga o un, um apan anliin neom alaigaheni ura:
10 is amen eahki natimi is ethi is urauo nikman. Eris ahodai yin ara, um ika, Et itaup nago cehcehe *atimi* vaig an nadiat atumop, ka o'o? eris ahodai yin ara mika eri asan tas has vai yin.
11 Is um ika ehele ra aien, Natimi ineig yek eda iramia, et o un siip et ethi, el et etjose an nehpanitai

an nadiat atumop, el et eti arapse
aien vai yin um aihiaigjai?
12 ja era esjilid atimi irai siip: et
eti itaup par ago nedo upene an
nadiat atumop.
13 Is um ika aien ehele natimi
iyehki, Atgeig yapidi nikmam uek.
Is um atgeig yapidi *nikman* aien;
is um upene *nikman,* um idivaig
nahaijin *nikman*.
14 ¶ Eris um alau ijo a ilpu Farisi,
um tas alep vai yin, mika eri atgei
yin.
15 Is wat ato a Iesu, is ahes eahki
aien um atga o un: eris apitac yin
natimi is ahinag, is ago cehcehe ra
asega aien;
16 is lep acaiji ra aien mika eri
jim aniv yin ara:
17 mika yi ehneijid intas ineig is
asaig a Aiseya naprofeta, um ika,
18 "Alum naheca unyak aijaua, kis
ati yin ainyak; et *halav* cop unyak
aien, et imyiacitak yin inliinmopok
ainyak: ekpu ati Nesgak ehelen ai-
nyak, etpu asuptecnaig intas atoh
aien ehele nup urai iji pece:
19 inyi ti imyiisjis itai aien, um
eti tas ijinies; inyi ti atahaijeg
nohran tah irai efalaig:
20 inyi ti asvaldeipagki nieg as-
vagrei aien, um eti ahni incop ala-
hala cas uposupos, um imyihum pan
naopan iyehki etpu esjilid intas
atoh o un:
21 erupu asgeig an nidan nup
urai iji pece."
22 ¶ Eris imyiapan ehelen natimi
is ethi is amen iran nagelo has, is
aupat nesganimtan aien, um pop:
is ago cehcehe yin aien, is tas um
alum itai natimi iyehki is aupat nes-
ganimtan aien um pop.
23 Eris imyiali natimi asega, um
ika, Mapoi Tevit ineigki, ka o'o?
24 Eris wat atahaijeg a ilpu Farisi,
eris ika ara, Et ahlo ilpu agelo has
a nat naico vai Belsebub natimarid
o ilpu agelo has.
25 Is ato naktaktai ura a Iesu, um
ika ehele ra, El et ika nero inliin-
mopoi nup uran tah nelcau, inyi ti
amen; ka nero inliinmopoi atimi an
tah anuarin-pece, ka an tah nim-
nim, erupu atih ara:
26 el et ahlo Satana a Satana, um
ero inliinmopon, inyi ti amen nelcau
o un.
27 El ek ahlo ilpu agelo has ainyak
vai Belsebub, era ahlo *ra* vai di a
ilpu hal unyimia? va nitai ineigki
erupu ated caua ara.
28 El ek ahlo ilpu agelo has ainyak
va Nesgai Atua, et mun yetpam
ehelemia nelcau o Atua.
29 Et ehka vaig tah napanvaig
anliin neom o natimi emda, um
ahneg inpadiag o un; ja el et uhup
aien um arore natimi emda, etpu tup
upene nahnegvaig itai an neom o un.
30 Aien et eti leh imi nyak aien,
et tak atimi irak aien; aien et eti
atau imi nyak aien par asjapicnaig
itai, et eduoraprap aien.
31 ¶ Ek idim asaig ehelemia ai-
nyak *mika,* Uhpu eti aru nedo has
asega ira atimi im intas has ura:
ja uhpu aru ira atimi intas has ura
vai Nesgan *Upene.*
32 Aien et asan tas has aien vai
Inhal o natimi, uhpu eti aru: ja
aien et asan tas has aien vai Nesgan
Upene, uhpu aru an nobohtan in-
eigki, im lep an tak aopan.
33 Aku wit ago upene nauincai ai-
jaua, etpu upene nohoan; ja aku wit
ago has nauincai aijaua, etpu has
nohoan: er ato nauicai va nohoan.
34 Ak ilpu imyiv, et ehka vai caua
intas upene vaig, eka ilpu atimi
auatatimi aijaua: et tas nipjineucse
atimi va nitai iji eigki et ehlohos
anliinmopura.
35 Era leh niji itai upene a ilpu
atimi upene ira aga upene anliin-
mopura: ja era leh niji itai has a
ilpu atimi auatatimi ira aga has *an-
liinmopura.*
36 Ek asaig ehelemia ainyak mika,
Uhpu aru intas ahnag asega o atimi
an nadiat almaijidjid.
37 Uhpu ato nedo atoh unyum

vai intas unyum, ja uhpu ato naua-
tatimi unyum vai intas unyum.
38 ¶ Eris tas nahaiji ilpu atimi
esege im ilpu Farisi, um ika, Ak Na-
timi esege, ecra merit aijama mika
an ago nitai asjaaicnaig aiek.
39 Is tas aien, um ika ehele ra, Era
merit nalmoivaig nitai asjaaicnaig
a ilpu atimi auatatimi, im ilpu atimi
imyiisjis nahcil; ja uhpu eti ago
nitai asjaaicnaig vai ra, nitai asjaaic-
naig ache o Jona naprofeta:
40 is idim amen a Jona an nad-
iat is eseij im nepeig is eseij an
nipjinetgan numu alupas; et um
ucco etpu amen a Inhal o natimi an
nadiat inyi eseij im nepeig inyi eseij
anliin tan.
41 Erupu atidai a nup an Ninivi
an *nadiat* almaijidjid, um ated atimi
an naopan ineig: eris adumoij an-
liinmopura ara vai intas asuptecnaig
o Jona; ja et amen tah igcaki et es-
jilid aien irai Jona.
42 Etpu atidai a natimarid takata
Siba an *nadiat* almaijidjid, um ated
atimi an naopan ineig: is ahes aien
an nehni va nobohtan um apam, mika
yi atahaijeg narapakau o Solomon;
ja et amen tah igcaki et esjilid aien
irai Solomon.
43 Et wat atceijaig tah natimi a
nagelo has, et um atga aien irai
uari amasacen, um ika yi atumop,
ja et ehka:
44 et lep ika aien, Ki adumoij pan
ainyak an neom unyak ineig kis
upyi amen iran ainyak; et wit yet-
pan aien um ecetai neom iyehki, et
mun tup lah, eh mun ahre um ye-
crei,
45 et apan aien, um leucse ilpu
agelo has et eche et seven, et esjilid
nauatatimi ura an nauatatimi o un,
era apan ara anliin neom iyehki, um
amen iran: is upyi hup natimi
incigki um has, ja par apitac um
has esjilid. Etpu idim ucco ira
atimi auatatimi an naopan ineig.
46 ¶ Is wat tas aien ehele atimi
is ahinag, is aiji ijo a risin im ilpu
etoan, eris merit ara intasvaig
ehelen.
47 Is imyiabrai yin tah, um ika,
Era aiji ijo a risum im ilpu etoam,
era merit ara intasvaig ehelum.
48 Is tas aien, um ika ehele na-
timi ineig is imyiabrai yin, Risik im
ilpu etoak di?
49 Is atgeig yapidi nikman aien
ehele ilpu atimi atahaijeg yin, um
ika, Alum risik im ilpu etoak!
50 aien et imyiaiji intas o Etmak
an nohatag aien, et etoak aien, um
atahaig irak, um risik.

NUARIN-TAS ALUPAS **13**.

AN nadiat iyehki is ahes a Iesu
anliin neom, um alau ijo, um
apan ubutpotet u injop, um ateuc.
2 Eris asjapicnaig pan ehelen na-
timi is ahinag, is aridjai aien an
nelcau, um ateuc; eris aiji an no-
munjop natimi asega.
3 Is asuptecnaig niji itai is ahinag
ehele ra aien um ecsipece iran, um ika,
Is apan natimi ahapol is ethi um
ahoaig upsi itai:
4 is wat ahoaig aien, is um elel
nahaiji *upsi itai* an nahaijin nefalaig,
eris ahtag pan inman um hegaig.
5 Is um lep elel nahaijin an nuarin
eteuc nilpauhat iran, is eklim haklin
nobohtan iran; is eti laulau um
edel, is eklim haklin nobohtan iran:
6 is wat aridjai nagesega um ces,
is um imlai, um mese; is eti eteuc
nicvan.
7 Is um lep elel nahaijin irai efe-
lelicai has; is um ededel nefelelicai
has, um atgei.
8 Is um lep elel nahaijin an no-
bohtan upene, is um oho, is eteuc
nohoan is wun huntret iran is ethi,
im nohoan is sikste iran is ethi, im
nohoan is dirte iran is ethi.
9 Aien et eteuc intikgan aien par
ahgei itai, etmu atahaijeg aien.
10 Eris apan a ilpu atimi ata-
haijeg yin, um ika ehelen, Na auri

aiek par tas ehele ra um ecsipece
iran ?
11 Is tas aien, um ika ehele ra,
Eh mun alupai caua mika aki ato
aijaua niji itai adenaig an nelcau an
nohatag ; ja eh mun eti alupai ra.
12 Aien et o un itai, uhpu lep
alupai yin, inyi ahinag niji itai o
un : aien et eti o un itai, uhpu ati-
pagki ehelen niji itai o un.
13 Ek tas ehele ra ainyak um ec-
sipece iran va nedo ura, nikavaig,
era alum itai ara, jam eti ecetai ;
um lep atahaijeg itai, jam eti ahgei,
um eti ato.
14 Et idivaig intas is upyi asaig a
Aiseya vai ra, um ika, " Akupu idim
atahaijeg itai aijaua jam eti ato ;
akupu idim alum itai aijaua jam
eti almuktit :
15 et ipjin inliinmopoi nup igcaki,
um tehen intikgara, era atapanes
nesganimtara ara ; va eri jim alum
itai an nesganimtara ara, um ata-
haijeg itai an tikgara, um ato itai
anliinmopura, um adumoij," mika ki
ago cehcehe ra ainyak.
16 Eka mun ahesmoij aijaua va
nesganimtamia, et alum itai : im in-
tikgamia, et atahaijeg itai.
17 Et inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak mika, Eris merit
a ilpu profeta is ahinag im ilpu
atimi upene nalmoivaig nitai iji eigki
eka almoi aijaua, ja eris eti almoi
ara ; um atahaijegvaig nitai iji eigki
eka atahaijeg aijaua, ja eris eti ata-
haijeg ara.
18 ¶ Akumu atahaijeg aijaua intas
ecsipece va natimi ahapol.
19 Et wat atahaijeg intas va nel-
cau *o Atua* tah, um eti ato, et um
han natimi auatatimi, um atoraliak
neig eris ahoaig anliinmopon. Aien
aigki et idivaig nahaijin nefalaig
aien, eris ahoaig nupsi itai iran.
20 Aien et idivaig nuarin eteuc
nilpauhat iran aien, eris ahoaig nupsi
itai iran, aien aigki et atahaijeg intas
aien, um auroauro um leh, um
imyiacitak ;
21 ja et eti eteuc nicvan *tas* iran,
et eti elvamen aien yi itu iran : et
wat aridjai nohocred im nedemda
vai intas, et um auroauro aien um
adumoij.
22 Aien et idivaig nuarin eteuc
nefelelicai has iran aien, eris ahoaig
nupsi itai iran, aien aigki et ata-
haijeg intas aien ; ja et atgei intas
naktaktai niji itai an nobohtan in-
eigki, im inpadiaig efaifa, et um eti
oho aien.
23 Aien et idivaig nobohtan upene
aien, eris ahoaig nupsi itai iran, aien
aigki et atahaijeg intas aien um
ato ; et oho aien, et eteuc nohoan et
wun huntret iran tah ra, im sikste
iran tah ra, im dirte iran tah ra.
24 ¶ Is lep aketo aien um tas ec-
sipece ehele ra, um ika,
Nelcau an nohatag et idivaig na-
timi is ethi, is ahoaig upsi itai upene
uman aien :
25 eris wat umjeg atimi, is apan
natimi edemda vai yin, um ahoaig
pan nefelelicai has u hwiit, um atga
o un.
26 Is wat ehlau ohua um oho, is
um lep ededel nefelelicai has.
27 Eris apan ehele natimi alupas
iyehki a ilpu aheca o un, um ika
ehelen, Ak natimi alupas, as wat
ahoaig upsi itai upene umam aiek,
jam uauo nefelelicai has ineigki ?
28 Is ika ehele ra aien, Is ago
nedo ineigki a natimi edemda. Eris
um ika ehelen a ilpu aheca *o un*,
Nai merit aiek mika ecri apan ai-
jama um auorohos iran, ka o'o ?
29 Is ika ehele ra aien, O'o ; aku
wit auorohos an nefelelicai has ai-
jaua, um lep atecrei hwiit :
30 tup ude aijaua um imyihum
pan naopan iyehki eri asjapicnaig
nohoai itai : an naopan asjapicnaig
nohoai itai ekpu ika ainyak ehele
ilpu atimi asjapicnaig nohoan, Aku-
mu upyi hup aijaua um ahre nefe-
lelicai has, um aijis, um atnamud :
jam asjapicnai hwiit anliin neom
ikni itai unyak.

31 ¶ Is lep aketo aien um tas ec-
sipece ehele ra, um ika,
Nelcau an nohatag et idivaig
nupsi mustart, is leh natimi is ethi,
um ahoaig uman :
32 et esjilid inhaklin o un irai
upsi itai asega : ja et wat edel, um
esjilid irai efelelicai asega, um ohu
u nitai, era ahtag pan inman um
amen irai ran.
33 ¶ Is lep aketo aien um tas ec-
sipece ehele ra, *um ika,*
Nelcau an nohatag et idivaig
leven is leh intakata is ethi, um ati
a flaur ehceseij asjaaicnaig iran, is
um leven asega.
34 Is ecsipece irai itai iji eigki
asega a Iesu ehele atimi is ahinag ;
is tas ehele ra aien irai tas ecsipece
ache :
35 mika yi ehneijid intas ineig is
upyi asaig a naprofeta, um ika,
" Ekpu ecsipece ainyak ; ekpu asup-
tecnaig ainyak niji itai eris eti ato
an naopan iyehki is pam eteuc
nobohtan um uhum pam naopan
ineig."
36 Is abrai atimi is ahinag a Iesu
mika eri atga ura ara, ja par apan
aien anliin neom : eris apan ehelen
a ilpu atimi atahaijeg yin, um ika,
Asuptecnaig ehelema aiek nesgan
tas ecsipece ineigki va nefelelicai
has an nobohtan.
37 Is tas aien, um ika ehele ra,
Aien et ahoaig upsi itai upene
aien, Inhal o natimi ineigki ;
38 et uman nobohtan asega ; era
upsi itai upene a ilpu atimi an nel-
cau *o Atua ;* era efelelicai has a ilpu
atimi o un et has aien ;
39 et Tiapolo natimi ineig et
edemda aien, um ahoaig itai ; et
adiat apitac naopan iyehki eri as-
japicnaig nohoai itai iran ; era ilpu
agelo a ilpu atimi asjapicnaig nohoai
itai.
40 Et idivaig ineig er asjapicnaig
nefelelicai has um atnamud an cop ;
etpu idim ucco an nadiat apitac :
41 etpu abrai ilpu agelo o un a
Inhal o natimi, mika eri asjapicnaig
niji itai has asega ara an nelcau o
un, im lep ra era ago nedo has
ara ;
42 um erekhaig pan ra anliin cop
alupas : erupu aunyauwaig ara eahki,
um ataktit eijera.
43 Erupu ememina a ilpu atimi
upene et idivaig nagesega, an nelcau
o Etmara. Aien et eteuc intikgan
aien par ahgei itai, etmu atahaijeg
aien.
44 ¶ Im lep ineig, nelcau an no-
hatag et idivaig inpadiaig er ade-
naig an nobohtan ; et wat ecetai tah,
et lep adenaig aien, um imyiacitak,
um apan, um ahtai niji itai asega o
un, um auanimtan nobohtan iyehki.
45 ¶ Im lep ineig, nelcau an no-
hatag et idivaig natimi ahtai itai is
ethi, is ahilek perl upene aien :
46 is wat ecetai perl esjilid is ethi
aien, is apan aien, um ahtai niji
itai asega o un, um auanimtan.
47 ¶ Im lep ineig, nelcau an no-
hatag et idivaig nopoig eris anah
iran an jop, um anai iji obotpot *mu*
iran :
48 is wat ohua, eris aihiaig pahai
an nomunjop ara, um ateucse, um
asjapicnaig *numu* upene, um ato-
hoaig irai cat, jam erekhaig *numu*
has.
49 Etpu ucco an nadiat apitac :
erupu apan a ilpu agelo, um ikni-
pagki ilpu atimi auatatimi ehele
ilpu atimi upene,
50 um erekhaig pan ra anliin cop
alupas : erupu aunyauwaig ara eahki,
um ataktit eijera.
51 Is ika ehele ra a Iesu, Eka ato
nitai iji eigki asega aijaua, ka o'o ?
Eris um ika ehelen ara, Maiya, ak
Natimarid.
52 Is ika ehele ra aien, Natimi
esege ineig et ato nelcau an nohatag
aien, et idivaig natimi alupas et
ethi aien, et leh niji itai mat
aien, im niji itai itu acen, ira aga
o un.
53 ¶ Is wat tas ecsipece ehni a

Iesu irai itai iji eigki, is ahes eahki
aien um atga o un.
54 Is wat yetpan an pece o un
aien, is esege imi ra aien anliin neom
alaigaheni ura, eris imyiali ara, um
ika, Et leh narapakau ineigki eda a
natimi ineigki, im nauritai esjilid *iji
eigki*?
55 Inhal o natimi ared cai ineigki;
et idai risin Mere; era ilpu etoan a
Jakobus, im Joses, im Saimona, im
Juta;
56 era amen eheleija a ilpu ata-
haig iran asega: is leh nitai iji
eigki asega eda a natimi ineigki?
57 Eris esjum vai yin ara. Ja
is um ika ehele ra a Iesu, Era eti ec-
cen vaig tah naprofeta a nup uran
pece o un ache, im ilpu atimi ehpan
iran.
58 Is ago nauritai esjilid is eti
elpat ache eahki aien, va nimyiisjis
nahcil ura.

NUARIN-TAS ALUPAS 14.

AN naopan iyehki is atahaijeg
intas vai Iesu a Herot nati-
marid,
2 is um ika ehele ilpu dualep o
un aien, Joanes ineigki Natimi bap-
tiso; et mun lep nusjai aien; va
nitai ineig et ago niji auritai ehka
aien.

3 IS upyi arop irai Joanes a Herot,
um arore yin, um ati yin anliin
neom ipjin vai Herotyas, ehgai Fi-
lipus etoan.
4 Is ika ehelen a Joanes, Et itaup
vai euc inlehvaig *ehgai etoam*.
5 Is merit aien mika yi atgei
Joanes, jam imtita atimi is ahinag;
eris ika ara, Et aprofeta aien.
6 Eris wat aminjinaig nadiat ineig
eris apos Herot iran, is adekdikjai
inhalav atahaig o Herotyas an
nuhup *ura*, is imyiacitak a Herot.
7 Va nedo ineigki is upyi asig yi
aktit intas aien, mika yi alupai
yin nitai ineig inyi ugni *yin* vaig
aien.
8 Is upyi hup a risin um asuptec-
naig ehelen; is um ika aien, Efi
alupai nyak aiek nidjini Joanes Na-
timi baptiso an haklin nelcau.
9 Is ohocred a natimarid: ja is
ika aien, eri alupai *yin*, vai intas
nupyi asig yi aktit o un, im lep vai
ra eris ateuc ehelen ara um hag.
10 Is abraig tah aien, mika yi
auud yamud nidjini Joanes Natimi
baptiso, anliin neom ipjin.
11 Eris apos nidjinin an haklin
nelcau, um alupai natahaig iyehki:
is imyiapan ehele risin aien.
12 Eris apan a ilpu atimi atahaijeg
Joanes, um leh nohun um atelmoi,
um apan um asuptecnaig ehele
Iesu.

13 IS wat atahaijeg a Iesu, is
ahes eahki aien, um aridjai an nel-
cau, um echim apan an nuarin nam-
asacen: eris wat atahaijeg atimi,
eris ahes irai iji uari-pece ura ara,
um atga ubos, um apitac yin.
14 Is wat apan a Iesu, um alum
atimi is ahinag, is aiheuc vai ra
aien, um ago cehcehe ilpu atimi
emehe ira ra.
15 ¶ Is wat jupura, eris apan
ehelen a ilpu atimi atahaijeg yin,
um ika, Et amasacen igcaki, um
lep epeig; abrai atimi iji eigki aiek
mika eri atga ura ara, um apan irai
iji uari-pece, um auanimtan nitai
caig incara.
16 Is um ika ehele ra a Iesu, Eri
jim atga ura ara; akumu alaa ra
nitai caig aijaua.
17 Eris um ika ehelen ara, Et
faiv ache nareto igcaki, um ero ache
numu.
18 Is um ika aien, Leh pam ai-
jaua ehelek.
19 Is ika aien ehele atimi asjapic-
naig, eri ateucse ara irai efelelicai,
is leh nareto is faiv aien, im numu
is ero, um easji pan an nohatag, um
naaurineig, um iswoplecoplec, um

alupai ilpu atimi atahaijeg yin na-
reto iji ehki, *eris edaig* ira atimi
iji ehki a ilpu atimi atahaijeg yin.
20 Eris hag ara asega, um gaije:
eris asjapicnaig nuari itai hegaig
eris eti ahtahni ara, um atohoaig
irai nefehcat is twelv, is um ohua.
21 Ara eris hag ara eris faiv dau-
sant a ilpu atamaig, um aled ilpu
takata im ilpu halav.
22 ¶ Is ika a Iesu ehele ilpu atimi
atahaijeg yin, eri aridjai an nelcau
ara, um apan an taka uarin um
uhup iran, ja is abrai atimi aien
mika eri atga ura ara.
23 Is wat abrai atimi aien mika
eri atga ura ara, is echim aridjai
aien an nedoon is ethi, mika yi
alaigaheni : is wat jupura, is echim
amen aien ache eahki.
24 Is asjeuc nelcau an namilvai,
um auaijai va epeau: is has nim-
tinjop.
25 Is apan ehele ra a Iesu an nat-
hut o nadiat, um atga an jop.
26 Eris wat ecet yin a ilpu atimi
atahaijeg yin natgavaig an jop, eris
um imtitaig ara, um ika, Natmas
ineigki; um aunyauwaig va nimti-
taig ura.
27 Is idim tas ehele ra a Iesu, um
ika, Etmu eropse inliinmopomia ai-
jaua; ainyak aigki; jim imtitaig
aijaua.
28 Is tas a Pitrus, um ika ehelen,
Ak Natimarid, el et aiek aigko,
namu ika aiek ehelek ki apan ehe-
lum ainyak an jop.
29 Is um ika aien, Apam aiek. Is
ahes an nelcau a Pitrus um asuol,
um atga an jop, um apan ehele
Iesu.
30 Is wat ecetai nimtinjop aien
nalupasvaig, is um imtitaig aien;
is atupun aien um ete, is ahlaig
aien, um ika, Ak Natimarid, imyi-
atamaig nyak aiek.
31 Is auroauro a Iesu um arahpan
va nikman, um asjirai yin, um ika
ehelen, Ak *natimi* auatialidi, na
auri aiek par imyiisjis nahcil?
32 Erus wat aridjai arau an nel-
cau, is um esjaig nimtinjop.
33 Ara eris amen an nelcau ara,
eris apan ara um atpuse an nuhup o
un, um ika, Et idim inivaijec ineig,
nikavaig, nai Hal o Atua aiek.
34 ¶ Eris apan ara, um apahai an
pece Jenesaret.
35 Eris wat ato a nup an nuarin
pece iyehki, eris abraig pan atimi
ara irai iji uari pece asega, um
imyiapan ehelen ilpu atimi emehe
asega;
36 um ugni yin, mika eri atcei
pan intid an napelumai iran ara:
eris um umumoh upene ara sji eigki
asega, eris atcei pan *yin* ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 15.

ERIS ahes Jerusalem a ilpu atimi
esege im ilpu Farisi, um apan
ehele Iesu, um ika,
2 Era auri a ilpu atimi atahaijeg
euc par imyipalea intas alep o ilpu
atimi tas alep? era eti upyi ahisjim
ara, ja par hag.
3 Is tas aien, um ika ehele ra, Eka
auri aijaua par imyipalea intas alep
o Atua an tas alep unyimia?
4 Is tas alep a Atua, um ika,
"Namu eccen vai etmam im risun
aiek:" im lep ineig, "Aien et asan
tas has aien vai etman im risin, etpu
idim mas aien."
5 Ja eka ika aijaua, Aien et ika
ehele etman aien ka risin, Et itaup
vai euc niji itai unyak;
6 um eti eccen vai etman ka risin,
inyi ti mas aien. Eka imyipalea
intas alep o Atua aijaua an tas alep
unyimia.
7 Ak ilpu atimi efaifa, et inivaijec
intas is upyi asaig vai caua a Aiseya,
um ika,
8 "Era eteuc ubutpotet ehelek a
nup igcaki an nipjineucsera; ja et
itac acen inliinmopura ara vai nyak.
9 Et takitai nimyiahpas nyak ura,
era esege tas alep o atimi ache
ara."

10 ¶ Is ahlaig va atimi is ahinag
aien, um ika ehele ra, Akumu ata-
haijeg aijaua, um ato:
11 et eti auahas atimi niji itai et
apan an nipjineucsera; ja et auahas
atimi niji itai et ateucrad an nipji-
neucsera.
12 Eris apan ehelen a ilpu atimi
atahaijeg yin, um ika, Na mun ato
aiek, ka o'o, nikavaig, eris wat ata-
haijeg intas iyehki a ilpu Farisi, eris
edemda ara?
13 Is tas aien, um ika, Uhpu auor-
ohos nefelelicai asega is eti ahoaig
a Etmak an nohatag:
14 akumu ude ra aijaua: era
aupat ara, um atau ira ra era aupat
ara: el era atau irai ilpu atimi
aupat nesganimtara a ilpu atimi
aupat nesganimtara, erupu eropropse
ara asega an nehpanitai.
15 Is tas a Pitrus, um ika ehelen,
Asuptecnaig ehelema aiek nesgan tas
ecsipece ineigki.
16 Is ika a Iesu, Et echamecha
inliinmopomia aijaua?
17 eka ato aijaua, nikavaig, nitai
iji eigki era ikni an nipjineucsera
atimi et asuol an nipjinetgara, er
erekhaig an nuarin ikni niji itai has
iran.
18 Ja et ehlohos anliinmopoi atimi
nitai iji eigki et ateucrad an nipji-
neucsera, um auahas ra.
19 Et ehlohos anliinmopoi atimi
naktaktai has, natgei atmas, ingaijid,
nedo has, nehneg itai, intas ahcil,
intas has:
20 et idim auahas atimi nitai iji
eigki: jam eti auahas atimi neti
ahisjim ja par hag.
21 ¶ Is ahes eahki a Iesu um
atga o un, um apan irai iji uari pece
Tairus im Saiton.
22 Is ahes an pece iyehki intakata
Kenan is ethi, um ahlaig vai yin, um
ika, Ak Natimarid, Mapoi Tevit,
aiheuc vai nyak aiek; et ohocred
alupas inhalav atahaig unyak va
nagelo has.
23 Ja is eti tas aien. Eris apan
ehelen a ilpu atimi atahaijeg yin um
ugni yin, um ika, Abrai yin mika yi
atga o un; et ahlaig vai caija aien.
24 Ja is tas aien, um ika, Eris eti
abrai nyak vai tak atimi, ja vai siip
ahnag irai nupu Isreel ache.
25 Is apan aien, um atpuse an
nuhup o un, um ika, Ak Natimarid,
aiheuc vai nyak aiek.
26 Is tas aien, um ika, Et eti upene
inlehvaig nitai caig o ilpu halav, um
alayi kuri.
27 Is ika aien, Et idim inivaijec,
ak Natimarid: ja era hegaig nahri
itai kuri, et etjose an nitai hag o
natimi ohuun ra.
28 Is tas a Iesu, um ika ehelen, Ak
intakata ineigki, et esjilid nimyiisjis
ninivaijec unyum: namu leh nitai
ineig aiek nai merit vaig aiek. Is
um cehcehe a inhal o un an nuarin-
-nadiat iyehki.
29 ¶ Is ahes eahki a Iesu, um
apan ubutpotet u injop Calili; is
aridjai aien an nedoon is ethi, um
ateucse.
30 Eris ahtag pan ehelen natimi is
ahinag, um apos ilpu atimi asvah-
teuc neduora, im ilpu atimi aupat
nesgaimtara, im ilpu atimi pop,
im ilpu atimi ighin, im hal ra is
ahinag, um ikni ra u eduei Iesu;
is ago cehcehe ra aien.
31 Eris imyiali natimi is ahinag,
eris wat alum ilpu atimi pop ara
intasvaig, im ilpu atimi ighin nupe-
nevaig nohura, im ilpu atimi asvah-
teuc neduora natgavaig, im ilpu atimi
aupat nesgaimtara nalum itai vaig:
eris um imyiahpas Atua o nupu
Isreel ara.
32 ¶ Is asjapicnaig ilpu atimi ata-
haijeg yin a Iesu, um ika, Ek aiheuc
va atimi et ahinag ainyak, eris
amen ehelek ara an nadiat is eseij,
et ti nitai caig ura incara: inki ti
abrai ra ainyak mika eri atga ura ara
nehtele ra vaig, va yi jim isji ra
numlaig an nefalaig.
33 Eris ika ehelen a ilpu atimi
atahaijeg yin, Inti leh nitai caig

eda akaija an namasacen ineigki yi
ahinag par alaa atimi iji eigki, era
ahinag acen ara?
34 Is um ika ehele ra a Iesu, Et
ehed nareto unyimia? Eris ika ara,
Et seven, im inhakli numu et eti
elpat.
35 Is um ika ehele atimi aien, eri
ateucse ara an nobohtan.
36 Is leh nareto is seven aien im
numu, um naaurineig, um iswoplec-
oplec, um alupai ilpu atimi atahai-
jeg yin, *eris* um *alaa* atimi is ahinag
a ilpu atimi atahaijeg yin.
37 Eris hag ara asega, um gaije:
eris asjapicnaig nuari itai hegaig ara
eris eti ahtahni, um atohoaig irai cat
is seven, is um ohua.
38 Ara eris hag ara um gaije,
eris for dausant ara, um aled ilpu
takata im ilpu halav.
39 Is abrai atimi iji ehki aien
mika eri atga ura ara, ja is apan
aien an nelcau, um apahai an pece
Mactala.

NUARIN-TAS ALUPAS 16.

ERIS ahtag pan ehelen a ilpu
Farisi im lep ilpu Satusi, um
oop *yin*, um ugni yin mika yi ehvaig
ehele ra nitai asjaaicnaig an noha-
tag aien.
2 Is tas aien, um ika ehele ra, Et
wat jupura, wat cop nohatag, eka
ika aijaua, Etpu upene nipnyin.
3 Im lep an nuhialeg, et wat cop
nohatag um aimoc, *eka ika aijaua,*
Etpu has nipnyin inpeig. Ak ilpu
atimi efaifa, eka ato aijaua nesga-
nimtan nohatag; ja eka *auri* aijaua
par eti *ato* niji itai asjaaicnaig an
naopan ineig?
4 Era merit nalmoivaig nitai asja-
aicnaig a ilpu atimi auatatimi im
ilpu atimi imyiisjis nahcil; ja eri
eti almoi nitai asjaaicnaig ara, nitai
asjaaicnaig ineig ache o Jona napro-
feta. Is ude ra aien um atga o un.
5 Eris apan a ilpu atimi atahaijeg
yin an taka uarin, ja eris eti
imyiehva nareto ara par apos.
6 Is ika ehele ra a Iesu, Aminji-
nai caua aijaua, um jim leh leven
o ilpu Farisi im ilpu Satusi.
7 Eris tas jipe ehele ra ara, um
ika, *Et asan tas ineigki aien* va
nedo uja, nikavaig, inta mun eti
apos nareto akaija.
8 Is wat ato a Iesu, is ika ehele ra
aien, Ak ilpu atimi auatialidi par
imyiisjis ninivaijec, eka auri aijaua
par tas jipe ehele caua, um ika,
Inta mun eti apos nareto akaija?
9 Eka auri aijaua par eti ato, um
eti imyiehva nareto is ikman, *akis*
alaa atimi is faiv dausant *aijaua,* um
lep asjapicnaig ineig is aled, um
atohoaig irai efehcat is ehed?
10 im lep nareto is seven, akis alaa
atimi is for dausant aijaua, um lep
asjapicnaig ineig is aled, um atohoaig
irai efehcat is ehed?
11 eka auri aijaua par eti ato,
nikavaig, kis eti tas ehelemia ainyak
va areto, kis wat ika ehelemia ai-
nyak aki aminjinai caua aijaua vai
leven o ilpu Farisi im ilpu Sa-
tusi?
12 Eris ato ara, nikavaig, et mun
eti ika ehele ra aien, eri aminjinai
ra ara vai leven uri areto, ja va
nesege o ilpu Farisi im ilpu Satusi.
13 ¶ Is wat yetpan a Iesu an
pece Sisaria Filipai, is ahodaig il-
pu atimi atahaijeg yin aien, um ika,
Era ika natimi, ainyak di aigki, In-
hal o natimi?
14 Eris ika ara, *Era ika* nahaiji
ra, *Nai* Joanes *aiek* Natimi baptiso:
um *ika* nahaiji ra, Elaija; um *ika*
nahaiji ra, Jeremaia, ka tah et ethi
irai ilpu profeta.
15 Is um ika ehele ra aien, Eka
ika aijaua, ainyak di aigki?
16 Is tas a Saimona Pitrus, um
ika, Nai Kristo aiek, Inhal o Atua
umoh.
17 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Na mun ahesmoij aiek, ak Saimona,
inhal o Jona: eris eti asuptecnaig

ehelum natimi, jai Etmak an noha-
tag:
18 ek lep ika ehelum ainyak, Nai
Pitrus aiek, ekpu atijai nakalasia
unyak ainyak an heteuc ineigki;
inyi ti esjilid iran nemda an pece
has:
19 ekpu alupai euc ainyak kii an
nelcau an nohatag: nitai ineigki
napu arore aiek an nobohtan, uhpu
lep arore an nohatag; im lep nitai
ineigki napu aihiyi aiek an nobohtan,
uhpu lep aihiyi an nohatag.
20 Is acaiji ilpu atimi atahaijeg
yin aien mika eri jim asuptecnaig
ehelen tah, um ika, Et Iesu Kristo
aien.
21 ¶ Is atupun a Iesu an naopan
iyehki um asuptecnaig ehele ilpu
atimi atahaijeg yin, um ika, Ek et
hidim ika ainyak ki apan Jeru-
salem, etpu ahinag nohocred unyak
vai ilpu atimi tas alep, im ilpu atimi
ahlap esjilid, im ilpu atimi esege,
erupu atgei nyak ara; ja et wit
ti pan itac nadiat inyi eseij ekpu lep
nusjai ainyak.
22 Is asjiraig yin a Pitrus, um
ated imi yin, um ika, Kaiheuc vai
euc, ak Natimarid: inyi ti yetpam
iram nitai iji eigki.
23 Ja is ahidai yin aien, um ika
ehele Pitrus, Apan aiek an nidjik,
ak Satana: nai itai epihtau imi nyak
aiek: na eti aktaktai aiek niji itai
o Atua, jam *aktaktai ache* niji itai o
atimi.
24 ¶ Is ika ehele ilpu atimi ata-
haijeg yin a Iesu, El et ahced nyak
tah natimi, etmu ude nedo ineig
aien et merit vaig aien, etmu alcacse
nauincai atgeig o un aien, um ahced
nyak.
25 Aien et imyicoho yin aien, inyi
mas aien: aien inyi mas aien vai
nyak, etpu leh nitai umoh iran
aien.
26 Et eti upene vaig tah natimi
inlehvaig nobohtan asega, um auahas
nesgan: inyi auanimtan nesgan tah
natimi anhe?
27 Etpu yetpam a Inhal o natimi
an natimi alupas o Etman im lep
ilpu agelo o un; etpu ago neruvaig
imi atimi asega aien yi idivaig
nauritai ura.
28 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika*, Era aiji igcaki
nahaiji atimi eri upyi hup ara um
ecet Inhal o natimi napamvaig an
nelcau o un, ja par emesmas.

NUARIN-TAS ALUPAS 17.

IS wat ti pan itac nadiat is siks
is leh Pitrus, im Jakobus, im
Joanes etoan, a Iesu, um echim imyi-
apan ehtaij ache an nedoon ijinies
is ethi;
2 is um eche nohun aien an nuhup
o ehtaij: is ememina nesganimtan
is idivaig nagesega, um ahi napelu-
mai iran is idivaig inlah.
3 Erus ehcohos pan ehele ra a
Moses im Elaija, um tas ehelen.
4 Is tas a Pitrus, um ika ehele Iesu,
Ak Natimarid, et upene vai caija
namenvaig igcaki: el et merit aiek,
ektijmu ago neom inyi eseij igcaki
aijumtaij; yi ethi imi euc, um ethi
imi Moses, um ethi imi Elaija.
5 Is wat tas aien, is taluopni pam
ehtaij nepeig ememina: is ahes an
nepeig nohran tah, um ika, Inhalav
cop unyak ineigki, ek imyiacitak
yin ainyak; ahtijmu atahaijeg yin
aijautaij.
6 Ehtijis wat atahaijeg ahtaij atimi
atahaijeg yin erahki, ehtijis imtitaig
alupas ahtaij um eropse.
7 Is um apan a Iesu um atcei pan
ehtaij, um ika, Atidai aijautaij, um
jim imtitaig.
8 Ehtijis wat atidaijai ahtaij, eh-
tijis eti ecet tah natimi ahtaij, Iesu
ache.
9 Eris ahes an nedoon iyehki ara
um asuol, is acaiji ehtaij a Iesu um
ika, Jim asuptecnaig ehelen tah
nitai ineig ehtaij mun almoi aijautaij
an naopan ineig, um uhum pan

naopan iyehki inyi nusjai a Inhal
o natimi vai inmas *o un, ja par
asuptecnaig.*
10 Ehtijis ahodai yin ahtaij atimi
atahaijeg yin erahki, um ika, Era
auri a ilpu atimi esege par ika, inyi
uhup a Elaija um ham?
11 Is tas a Iesu, um ika ehele
ehtaij, Inyi idim uhup a Elaija um
ham, um lep ehteduo niji itai asega:
12 ja ek asaig ehelemitaij ainyak
mika, is idim ham a Elaija, eris eti
ato yin ara, eris ago iran ara niji
itai asega eris merit ara: etpu idim
ucco etpu ohocred a Inhal o natimi
vai ra.
13 Ehtijis ato ahtaij atimi atahai-
jeg yin erahki, nikavaig, is tas ehele
ehtaij aien vai Joanes Natimi baptiso.
14 ¶ Eris wat apan ara ehele ati-
mi is ahinag, is apan ehelen natimi
is ethi, um atpuse an nuhup o un,
um ika,
15 Ak Natimarid, aiheuc vai in-
halav atamaig unyak aiek; et ahnag
aien, um ohocred alupas: et ehcah-
inag etjojai aien an cop, um ehcah-
inag etjose an wai:
16 ek mun imyiapan yin ainyak
ehele ilpu atimi atahaijeg euc, ja era
auatialidi ara nago cehcehe yin vaig.
17 Is tas a Iesu, um ika, Ak ilpu
atimi imyiisjis nahcil im ilpu atimi
auatatimi, kis amen ehelemia ainyak
is itu irak, um eropse inliinmopok
ainyak vai caua um itu irak: imyia-
pam yin igcaki ehelek aijaua.
18 Is acaiji nagelo has a Iesu, is um
atceijai yin aien: is um cehcehe
inhalav an nuarin-nadiat iyehki.
19 Eris apan ehele Iesu a ilpu
atimi atahaijeg yin an echim amen o
un, um ika, Ecra auatialidi aijama
nahlo yin vaig vanhe?
20 Is um ika ehele ra a Iesu, Va
nimyiisjis nahcil unyimia: et inivai-
jec ineig ek asaig ehelemia ainyak
mika, El et eteuc nimyiisjis ninivai-
jec unyimia et idivaig nupsi mustart,
aku wit tas ehele nedoon ineig ai-
jaua, mika yi atga um apan an tah
anuarin; el et par apan; el et ti ehka
vai caua tah nitai:
21 ja er ahlo *ilpu agelo has* idivaig
ineig va nalaigaheni ache im nat-
wakam.
22 ERIS wat amen Calili ara, is
um ika ehele ra a Iesu, Uhpu ati
Inhal o natimi irai ikma atimi:
23 erupu atgei yin ara, ja et wit ti
pan itac nadiat inyi eseij etpu lep
nusjai aien. Is ohocred alupas in-
liinmopura ara.
24 ERIS wat apan Kaperneum
ara, eris apan ehele Pitrus a ilpu
atimi asjapicnaig mune, um ika, Et
ahtai mune a natimi esege unyimia,
ka o'o?
25 Is ika aien, Maiya. Is wat apan
aien anliin neom, is upyi tas a Iesu,
um ika, Nai ikha aiek, ak Saimona?
era leucse mune ka akwanaham
ehele di a ilpu atimarid an no-
bohtan? ehele ilpu dualep ura, ka
ehele nup urai taka pece?
26 Is um ika ehelen a Pitrus,
Ehele nup urai taka pece. Is ika
ehelen a Iesu, Era eti ahtah a ilpu
dualep *ura:*
27 jai vai tu jim auahas inliinmop-
ura akaijau, apok aiek an jop, um
atise incaueij, um leh numu ineig
inyi upyi hup um apam; na wit
asalgei nipjineucsen aiek, napu ece-
tai aiek nuari-mune yi ethi: anum
leh aiek, um alupai ra vai caijau.

NUARIN-TAS ALUPAS 18.

AN naopan iyehki eris apan ehele
Iesu a ilpu atimi atahaijeg yin,
um ika, Inyi esjilid a di an nelcau
an nohatag?
2 Is ahlaig vai inhalav is ethi a
Iesu, um ati yin an nuhup ura,
3 um ika, Et inivaijec ineig ek
asaig ehelemia ainyak *mika,* El eka
eti ahidai caua aijaua, um idivaig
ilpu halav, aki ti apan aijaua an
nelcau an nohatag:

4 aien et upoupo inliinmopon aien
um idivaig inhalav ineigki, inyi esji-
lid aien an nelcau an nohatag:
5 aien et leh tah inhalav aien, et
idivaig inhalav ineigki, va nidak, et
leh nyak aien:
6 el et ago nedo oop vai ilpu hal-
av iji eigki tah era asgeig irak ara,
el et upene vai yin el er athai inhat
irara flaur an nauinwan, um atise
yin an namilvai ubou acen.
7 ¶ A'a, auwe va nobohtan ineigki
va nedo oop iran! et ehka intivaig
nedo oop atimi; ja a'a, auwe va na-
timi ineigki et ago nedo oop aien!
8 El et itai epihtau imi euc
nikmam ka neduom, anum acaldei
aiek, um ethaig: etpu upene vai
euc napanvaig an nuarin umoh, um
alkalka um ighin; jam has nethaig
pan euc vaig an cop inyi ti lep opos,
el et eteuc ero nikmam im neduom.
9 El et itai epihtau imi euc nes-
ganimtam, anum atipagki aiek, um
ethaig: etpu upene vai euc na-
panvaig an nuarin umoh, um ethi
ache nesganimtam; jam has nethaig
pan euc vaig an cop an pece has, el
et eteuc ero nesganimtam.
10 Akumu jim amcel vaig tah na-
timi upoupo iji eigki aijaua; ek
asaig ehelemia ainyak mika, Era
ahmoi nesganimtai Etmak an noha-
tag a ilpu agelo ura irai iji adiat an
nohatag.
11 Is ham a Inhal o natimi mika yi
imyiatamaig ra er auahas ra.
12 Eka ikha aijaua? el et eteuc
siip et wun huntret o un tah, jam
melga et ethi ira ra, et ude nainte
im nain aien, um apan irai lola edo-
on, um ahilek ineig et melga.
13 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak mika, El et ecetai aien,
et esjilid nimyiacitak o un va *siip*
iyehki, ja et tup eklim upene in-
liinmopon aien va *siip* is nainte im
nain eris eti melga.
14 Et idim ucco et eti merit a
Etmamia an nohatag, mika uhpu
auahas tah ira atimi upoupo iji eigki.
15 ¶ Im lep ineig, el et ago nedo
has vai euc a etoam, apan aiek, um
tas ehelen va nedo has o un echim
aijaurau ache: el et atahaijeg intas
unyum aien, na mun leh etoam
aiek.
16 Ja el et eti atahaijeg *intas
unyum* aien, namu leh natimi inyi
ethi aiek ka inyi ero, eru ahced euc
arau, mika yi ipjin intas asega an
nuhup o atimi et ero ka et eseij.
17 El et eti atahaijeg aien, anum
asuptecnaig ehele nakalasia aiek: el
et imyipalea nakalasia aien, inyi idi-
vaig natimi aupat vai euc aien, im
natimi auatatimi.
18 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika*, Nitai ineig aku-
pu arore an nobohtan aijaua, uhpu
lep arore an nohatag: nitai ineig
akupu aihiyi an nobohtan aijaua,
uhpu lep aihiyi an nohatag.
19 Im lep ineig, ek asaig ehelemia
ainyak mika, El et tup ethi ache
inliinmopoi natimi inyi ero iramia an
nobohtan vaig tah nitai erupu ugni
arau, etpu alupai rau a Etmak an
nohatag.
20 El et asjapicnaig natimi et
ero ka et eseij an tah anuarin va
nidak, ekpu idim amen ehele ehtaij
ainyak.
21 ¶ Is apan ehelen a Pitrus, um
ika, Ak Natimarid, inyi ago nedo
has vai nyak a etoak um ehcehed,
ja ekpu eti aru ainyak? inyi yet-
pan irai seven, ka o'o?
22 Is ika ehelen a Iesu, Ek eti ika
ehelum ainyak, Inyi yetpan irai
seven ache: ja, Inyi yetpan irai
ehcesevente a seven.
23 ¶ Nelcau an nohatag et idivaig
natimarid is ethi, is ika aien yi ahi-
lek nedo o ilpu aheca o un.
24 Is wat atupun aien um ahilek
nedo ura, eris imyiapan ehelen tah
is ethi is eti aru tollar is ten milyun
o un aien:
25 is ti tah nitai ineig o un yi aru
iran, is tas a natimi alupas o un, um
ika yi ahtai yin, im ehgan, im ilpu

hal o un, im niji itai asega o un, va
uhpu leh neruvaig imi yin:
26 is atpuse a naheca iyehki um
ugni yin, um ika, Ak natimi alupas,
etmu eropse inliinmopom aiek vai
nyak, ekpu aru ehni ainyak.
27 Is aiheuc vai naheca iyehki a
natimi alupas o un, um atceijai yin,
um eti aktaktai neruvaig imi yin.
28 Ja is apan a naheca iyehki
um ecet etoan naheca is ethi, is
eti aru tollar is fiftiin o un aien;
is arop iran aien um asjirai nauin-
wan, um ika, Namu aru neruvaig
unyum imi nyak aiek.
29 Is atpuse u neduon a etoan
naheca, um ugni yin, um ika, Et-
mu eropse inliinmopom aiek vai
nyak, ekpu aru ehni ainyak.
30 Ja is ipjin aien: is apan aien
um ati yin anliin neom ipjin, um
uhum pan naopan iyehki inyi leh
neruvaig aien.
31 Eris wat almoi nedo ineigki a
ilpu etoan aheca, eris imyitaig *yin*
ara, um apan, um asuptecnaig ehele
natimi alupas ura nedo asega in-
eigki.
32 Is ahlaig vai yin a natimi alu-
pas o un, um ika ehelen, Ak naheca
auatatimi, kis eti aktaktai ainyak
neruvaig imi nyak, vai intas ugni
unyum:
33 na auri aiek par eti aiheuc vai
etoam naheca um idivai nyak, ek
mun aiheuc vai euc ainyak?
34 Is edemda *vai yin* a natimi
alupas o un, um ati yin ehele ilpu
atimi aredei *yin*, um uhum pan nao-
pan iyehki etpu aru ehni aien.
35 Etpu ucco nedo o Etmak an
nohatag vai caua, el et eti eropse
inliinmopomia aijaua va nedo has o
ilpu etoamia *vai caua*.

NUARIN-TAS ALUPAS 19.

IS tas ehni irai tas iji eigki a Iesu, ja
par ahes Calili um atga o un, um
algaunyi nofowai Jortan um yetpan
irai iji uari pece Jutaia;
2 eris apitac yin natimi is ahinag;
is ago cehcehe ra aien eahki.
3 ¶ Eris lep ahtag pan ehelen a
ilpu Farisi, um oop yin, um ika
ehelen, Et itaup vaig tah natimi
nabrai ehgan vaig va nedo asega,
ka o'o?
4 Is tas aien, um ika ehele ra,
Akis esvi aijaua, ka o'o, nikavaig,
aien is upyi ago *natimi* aien, is ago
rau aien natamaig im intakata,
5 um ika, "Etmu ude etman im
risin natamaig, um amen aien im
ehgan: etpu tup ethi ache nohurau
arau"?
6 Erau eti lep ero arau, ja et tup
ethi ache nohurau arau. Et itaup
inlep atiakoaivaig nitai ineigki is
adgai iran a Atua.
7 Eris um ika ehelen ara, Is auri
a Moses par tas alep um ika yi alu-
pai *ehgan* nitasvitai *a natamnyu un*
va nabrai yin, um abrai yin?
8 Is um ika ehele ra aien, Is eti
acaiji caua a Moses mika aki jim
abrai ehgamia aijaua, va nipjin u
inliinmopomia: ja eris eti upyi hup
um ago nedo ineigki.
9 Ek asaig ehelemia ainyak mika,
Aien et abrai ehgan aien el et eti
ago ingaijid aien, um leh intaka
takata, et ago ingaijid aien: aien et
leh yin aien eris abrai yin, et ago
ingaijid aien.
10 ¶ Eris um ika ehelen a ilpu
atimi atahaijeg yin, El et ucco nedo
va natamaig im ehgan, et eti upene
natmehgan.
11 Ja is ika ehele ra aien, Et ehka
va atimi asega nimyiaijivaig intas
ineigki, ara ache eh mun alupai ra:
12 eris eteuc a ilpu yunuka eris
apos ra is ucce: era lep eteuc a
ilpu yunuka era ilpu yunuka ara
va nedo o atimi ira ra: era lep eteuc
a ilpu yunuka eris ika eri ilpu
yunuka ara va nelcau an nohatag.
Aien et emda aien par imyiaiji *intas*
ineigki, etmu imyiaiji aien.

13 ERIS imyiapan ehelen ilpu halav, mika yi atijai nikman aien ira ra, um alaigaheni: eris acaiji ra a ilpu atimi atahaijeg yin.

14 Is um ika a Iesu, Ude ilpu halav aijaua, eri apam ehelek ara, um jim acaiji ra; era idivai ra ara era amen an nelcau an nohatag ara.

15 Is atijai nikman aien ira ra, ja par ahes eahki um atga o un.

16 IS apan ehelen natimi is ethi, um ika, Ak Natimi esege upene, inki ago nev edo upene ainyak, va ekpu leh nitai umoh iran ineig inyi ti lep ti?

17 Is ika ehelen aien, Na auri aiek par aniv upene nyak? et eti upene tah, Atua ache: ja el et merit aiek napanvaig an nuarin umumoh iran, um imyiaiji niji tas alep *o Atua*.

18 Is ika ehelen aien, Neveh *tas alep?* Is ika a Iesu, Jim atgei natmas, Jim ago ingaijid, Jim ehneg itai, Jim asan tas ahcil,

19 Namu eccen vai etmam im risum aiek: um, Aiyu inliinmopom aiek va natimi eblaamnem unyum, et idivaig *naiyu o inliinmopom* vai euc.

20 Is ika ehelen a intakuras iyehki, Kis imyiaiji nitai iji eigki asega ainyak an halav unyak um uhum pam naopan ineig: ek eti ago nevitai ainyak?

21 Is ika ehelen a Iesu, El et merit aiek nesjilidvaig an nedo upene, apan aiek um ahtai niji itai unyum, um alupai ilpu ihki atimi; napu idim leh niji itai upene an nohatag aiek: um apam um apitac nyak.

22 Is wat atahaijeg intas ineigki a intakuras iyehki, is taigtaig aien um atga o un: is ahinag inpadiaig o un aien.

23 Is um ika ehele ilpu atimi atahaijeg yin a Iesu, Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia ainyak mika, Et ehka vai natimi ikni itai napanvaig an nelcau an nohatag.

24 Ek lep asaig ehelemia ainyak *mika*, Et tup upene vai kamela namiliekvaig an hed an nitel, jam ehka vai natimi ikni itai napanvaig an nelcau o Atua.

25 Eris wat atahaijeg a ilpu atimi atahaijeg yin, eris um imyiali alupas ara, um ika, Uhpu imyiatamaig di?

26 Is alum ra a Iesu, um ika ehele ra, Et ehka nitai ineigki va atimi; ja et tup upene niji itai asega vai Atua.

27 ¶ Is tas a Pitrus, um ika ehelen, Ecris idim ude niji itai asega *unyima* aijama, um ahced euc; ecrupu leh inhe aijama?

28 Is um ika ehele ra a Iesu, Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia ainyak mika, An naopan iyehki uhu wit lep ehteduo niji itai asega, et wit ateuc a Inhal o natimi a dorona esjilid o un, akupu lep ateuc aijaua akis ahced nyak irai dorona inyi twelv, um asuptecnaig nimtan imi ilpu mapoi ilpu hal o Isreel et twelv:

29 ara asega eris ude eom *ura*, im ilpu etoara, im ilpu atahaig ira ra, im etmara, im risira, im ehgara, im ilpu hal *ura*, im umara, vai nyak, erupu leh neruvaig ara inyi wun huntret, im lep nitai umoh iran inyi ti lep ti:

30 erupu esjilid natimi inyi ahinag, era apitac ara; ja erupu apitac natimi inyi ahinag, era uhup ara.

NUARIN-TAS ALUPAS, 20.

1 Nelcau an nohatag et idivaig natimi alupas is ethi, is alau ijo aien an nuhuhialeg, um ahilek atimi mika eri auritai ara anliin nekaro vaine o un:

2 is ika aien yi alupai ilpu atimi auritai nuari-mune yi ethi an nadiat inyi ethi, ja par abrai ra mika eri apan ara anliin nekaro vaine o un.

3 Is lep alau ijo aien an nadiat metto, um alum tak atimi eris tup aiji an tiptag ara;

4 is um ika ehele ra aien, Akumu apan aijaua anliin nekaro vaine

unyak, ekpu alupai caua nimtan
upene ainyak. Eris apan ara.
5 Is lep alau ijo aien an nadiat
adiat, im lep an jupki, um lep ago
nedo ineigki.
6 Is lep alau ijo aien an jupura,
um alum hal eris tup aiji ara, um
ika ehele ra, Eka auri aijaua pah
tup amen um yetpan an jupura?
7 Eris ika ehelen ara, Et mun eti
asuptecnaig nauritai imi cama tah.
Is ika ehele ra aien, Akumu apan
aijaua anliin nekaro vaine *unyak;*
akupu leh nimtan upene *imi caua*
aijaua.
8 Is wat jupura, is ika a natimi
ohuun nekaro vaine ehele naheca o
un, Ahlaig vai ilpu atimi auritai
aiek, um alupai ra nimtan, um atu-
pun ira atimi apitac um yetpan ira
atimi uhup.
9 Ja eris wat han ara sji ehki eris
atupun nauritai an jupura, eris leucse
nuari-mune is athi ira ra ara asega.
10 Eris wat han a ilpu atimi uhup,
eris ika ara inyi esjilid nimtan imi
ra; ja eris leucse nuari-mune is athi
ira ra ara asega.
11 Eris wat leucse ara, eris tas
upoupo ara vai natimi alupas,
12 um ika, Era ago nauritai an aur
et ethi ache ara sji eigki era apitac,
ja et tup apapa nimtan imi ra im lep
imi cama, ecra mun ohocred aijama
va nauritai im nihlup an nadiat.
13 Is tas ehelen is ethi ira ra aien,
um ika, Ak etoak, ek eti ago nedo
has vai euc ainyak: ek mun ika
ehelum ainyak yi alupai euc nuari-
-mune yi ethi:
14 leh nimtan imi euc aiek, um
atga unyum: ekpu alupai atimi api-
tac ineigki ainyak, et idivaig unyum:
15 tup ainyak marom vai niji itai
unyak: na auri aiek par auatitai, va
nedo upene unyak?
16 Et idim ucco, erupu uhup a
ilpu atimi apitac, jam apitac ilpu
atimi uhup: er ahlaig va atimi et
ahinag, jam ehtai atimi et eti
elpat.

17 IS apan a Iesu alaig Jeru-
salem; is echim imyiapan ilpu ati-
mi atahaijeg yin is twelv aien an
taka uarin, um ika ehele ra,
18 Intu wit apan Jerusalem akaija;
uhpu atceijai Inhal o natimi ehele
ilpu atimi ahlap esjilid, im ilpu
atimi esege, erupu tas alep vai yin
ara mika eri atgei yin,
19 erupu ati yin ara ehele nup
urai taka pece, mika eri imyiafak-
ahcil yin ara, um aredei yin, um
atgei yin an nauincai atgeig: ja et
wit ti pan itac nadiat inyi eseij etpu
lep nusjai aien.

20 IS apan ehelen a risi ohwat
hal o Sebetaius, im ohwat halav
atamaig o un, um atpuse an nuhup
o un, um ugni nitai is ethi ehelen.
21 Is ika ehelen aien, Nai merit
vanhe aiek? Is ika ehelen aien,
Namu ika aiek eru ateuc ahwat hal
unyak, yi ethi an matam, im lep yi
ethi an moum, an nelcau unyum.
22 Is tas a Iesu, um ika, Erau eti
ato aijaurau nitai ineig erau ugni
nyak vaig aijaurau: aru emda ai-
jaurau par umwig an nipjinitai ineig
ekpu umwig iran ainyak, um leh
nabaptiso iramirau yi idivaig na-
baptiso ineig ekpu leh irak ainyak,
ka o'o? Erus ika ehelen arau, Ecru
emda aijumrau.
23 Is um ika ehele rau aien, Arupu
idim umwig an nipjinitai unyak ai-
jaurau, um leh nabaptiso iramirau
yi idivaig nabaptiso ineig ekpu leh
irak ainyak: ja et ehka vai nyak
nikavaig ehelen tah yi ateuc an
matak, im lep an mouk, ja ehele ra
ache is ati imi ra a Etmak.
24 Eris wat atahaijeg natimi is
ten, eris edemda ara vai inraimu
erahki.
25 Ja is asjapicnai ra ehelen a Ie-
su, um ika, Eka ato aijaua, nikavaig,
era esjilid irai pece ura a ilpu atima-
rid irai iji pece, era lep esjilid irai
uari pece ura a ilpu atimi alupas:
26 jam jim ago nedo ineigki ai-

jaua: aien et merit aien mika yi
esjilid iramia, etmu upoupo iramia
aien:
27 aien et merit aien mika yi
atimi alupas iramia, etmu aheca un-
yimia aien:
28 et idivaig Inhal o natimi; is
eti ham aien mika eri aheca o un
natimi, ja par aheca *ura* aien, um
ahtai nitai umoh iran o un nimtan
va atimi et ahinag.

29 ERIS ahes Jeriko ara um
atga ura, eris ahced yin natimi is
ahinag.
30 Erus ateucse an nahaijin nef-
alaig natimi is ero is aupat nesga-
nimtarau, erus wat ato arau, nika-
vaig, is apam a Iesu an nefalaig,
erus ahlaig ijinies arau, um ika, Ai-
heuc vai cumrau, ak Natimarid,
Mapoi Tevit.
31 Eris acaiji rau natimi is ahinag
mika eru jim tas arau: ja is esjilid
nahlaig urau, um ika, Aiheuc vai
cumrau, ak Natimarid, Mapoi Tevit.
32 Is aiji a Iesu, um ahlaig vai
rau, um ika, Erau merit aijaurau
vanhe, mika ki ago vai caurau
ainyak?
33 Erus ika ehelen arau, Ak Na-
timarid, *ecrau merit aijumrau* mika
yi lah nesganimtamrau.
34 Is aiheuc *vai rau* a Iesu, um
atcei pan nesganimtarau: erus au-
roauro arau, um aiji lahlah, um
ahced yin.

NUARIN-TAS ALUPAS 21.

ERIS wat ubutpotet pan Jerusalem
ara an *nuarin-pece* Bedfeje, u
nedoon Olivet, is abrai ohwat atimi
atahaijeg yin is ero a Iesu,
2 um ika ehele rau, Apan aijau-
rau an nuarin-pece an nuhup unyi-
mirau, arupu idim ecetai nifo ai-
jaurau er athai, im lep inhal o un:
aihiyi aijaurau, um imyiapam ehe-
lek:
3 el et tas ehelemirau tah natimi,
arumu ika aijaurau, Et merit vaig
a Natimarid; etpu auroauro aien
um atceijaig.
4 Eris ago nitai iji eigki asega
mika eri ehneijid intas ineig is upyi
asaig a naprofeta, um ika,
5 "Akumu ika aijaua ehele inhal-
av atahaig o Saion, Et apan ehelum
a Natimarid unyum, et erop nedo o
un, et ateuc an nifo aien, im lep in-
hakli nifo inhal o un."
6 Erus apan ahwat atimi atahaijeg
yin erahki, um ago is idivaig is
asaig ehele rau a Iesu,
7 um imyiapan *ehelen* nifo im
inhal o un, um atijai napelumai
urau ira rau, um atijai *yin* iran.
8 Eris ahled apelumai ura an nef-
alaig natimi is ahinag; eris lep
esvi tiklai cai nahaiji ra, um esjaig
an nefalaig:
9 ara eris uhup ara, im lep ra
eris apitac ara, eris ahlaig ara, um
ika, Hosana vai Mapoi Tevit: Na-
aurineig vai yin et ham aien an
nidai Natimarid; Hosana an *no-
hatag* ijinies acen.
10 Is wat apan Jerusalem aien, is
ehioehio inliinmopoi nup an nuarin-
-pece iyehki asega, um ika, Di
neigki?
11 Eris um ika natimi is ahinag,
Iesu neigki, naprofeta an Nasared
an *pece* Calili.
12 Is apan a Iesu anliin neom
ahlap o Atua, um ahlo pok ijo ra
asega, eris ahtai itai ara um aua-
rimtai itai an neom ahlap, um ahi-
daig afata o ilpu atimi ahtai mune,
im lep itai ateuc o ilpu atimi ahtai
alaupa,
13 um ika ehele ra, Eris aged,
mika, "Uhpu anvi nidan neom
unyak par ika neom alaigaheni;"
ja akis ika aijaua yi "uarin imi ilpu
atimi ehneg itai" *neom unyak*.
14 Eris apan ehelen anliin neom
ahlap a ilpu atimi aupat nesganim-
tara, im ilpu atimi asvahteuc ne-
duora; is ago cehcehe ra aien.
15 Eris wat almoi a ilpu atimi

ahlap esjilid im ilpu atimi esege,
niji itai imyiali is ago aien, im ilpu
halav eris ahlaig anliin neom ahlap
ara, um ika, Hosana vai Mapoi
Tevit; eris edemda ara,
16 um ika ehelen, Na atahaijeg
aiek intas era asaig ara sji eigki, ka
o'o? Is um ika ehele ra a Iesu,
Maiya; akis idim esvi *intas ineig*
aijaua, ka o'o, *eris ika,* "As ati nim-
yiahpas aiek an nipjineucse ilpu
halav im ilpu hadi"?
17 Is ude ra aien, um ahes an
nuarin-pece *itaup* um apan Bedane;
um amen eahki.
18 Is wat lahlah an nuhialeg is
lep adumoij pan aien an nuarin-pece
itaup, is um ehtele yin.
19 Is ecetai nateg is ethi an nef-
alaïg aien, um apan o un, um
eti ecetai tah nohoan, nerin ache;
is um ika aien, Etmu jim lep eteuc
nohoam um yetpan irai iji adiat. Is
um auroauro um mese nateg.
20 Eris wat ecetai a ilpu atimi
atahaijeg yin, eris imyiali ara, um
ika, *Ecetai* nateg ineigki, et auro-
auro um mese!
21 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak *mika,* El eka imyiisjis nini-
vaijec aijaua, um eti imyiisjis n̂ah-
cil, akupu ago nedo ineig aijaua *ek
mun ago ainyak* an nateg ineigki;
akupu lep ika aijaua va nedoon
ineig yi apan an taka uarin, va uhpu
ethaigse an jop; etpu ucco.
22 El eka imyiisjis ninivaijec ai-
jaua, akupu leh niji itai asega ai-
jaua, eka ugni aijaua an nalaigaheni
unyimia.
23 ¶ Is apan aien anliin neom
ahlap, um esege; eris asjapicnaig
pan ehelen a ilpu atimi ahlap esji-
lid, im ilpu atimi tas alep an pece,
um ika, Na ago nitai iji eigki aiek va
intas alep u di? is alupai euc nemda
ineigki a di?
24 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Ekpu lep ahodai caua ainyak va
nitai inyi ethi ache; el eka asup-
tecnaig ehelek aijaua, ekpu lep
asuptecnaig ehelemia ainyak nemda
unyak par ago nitai iji eigki:
25 is ahes nabaptiso o Joanes eda?
an nohatag, ka ehele atimi? Eris
tas jipe ehele ra ara, um ika, El ta
ika akaija, Is ahes an nohatag; etpu
ika eheleija aien, Akis auri aijaua
par eti imyiaiji intas o un?
26 Ja el ta ika akaija, Is ahes
ehele atimi; inta imtita atimi akaija;
era ika atimi asega is idim aprofeta
a Joanes.
27 Eris tas ara, um ika ehele Iesu,
Ecra eti ato aijama. Is um ika
ehele ra aien, Inki ti asuptecnaig
ehelemia ainyak nohu nemda ineig
ek ago nitai iji eigki vaig ainyak.
28 ¶ Eka ikha aijaua?
Natimi is ethi, is ero inhalav ata-
maig o un; is apan aien ehele in-
metto, um ika, Ak inhal *unyak,*
apan aiek, um auritai inpeig anliin
nekaro vaine unyak.
29 Is tas aien, um ika, Ek esjum
ainyak; ja is lep aktaktai aien, um
apan.
30 Is apan aien ehele inharei, um
asaig intas iyehki. Is tas aien, um
ika, Ekpu *apan* ainyak, ak etmak;
ja is eti apan aien.
31 Is imyiaiji intas o etman a di
ira rau? Eris ika ehelen ara, In-
metto. Is ika ehele ra a Iesu, Et
inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, Era uhup a ilpu atimi
akwanaham im ilpu takata ago in-
gaijid um apan an nelcau o Atua,
eka apitac aijaua.
32 Is apan ehelemia a Joanes par
esege *imi caua* nedo atoh, ja akis eti
imyiaiji intas o un aijaua; ja eris
imyiaiji intas o un a ilpu atimi ak-
wanaham im ilpu takata ago ingai-
jid: akis ahmoi *nedo ura* aijaua, jam
eti aktaktai, um imyiaiji intas o un.
33 ¶ Akumu atahaijeg intas ecsi-
pece et eche aijaua:
Natimi alupas is ethi, is ahoaig
vaine anliin nekaro *o un* aien, um
ago nirahed o un, um ucji *nehpan-*

itai par ahtaijiraig nohoai vaine
iran, um acta neom par asjeucji-
naig, is um atceijaig aien imi ilpu
atimi ahapol, um atga o un, um apan
an pece itac acen :
34 is wat metto nohoan, is abrai
ilpu aheca o un aien mika eri apan
ehele ilpu atimi ahapol ara, um
leucse nohoai vaine iran.
35 Eris arop irai ilpu aheca o un
a ilpu atimi ahapol, um aredei is
ethi, um atgei is ethi, um asji is ethi
irai hat.
36 Is lep abraig pan *ehele ra* aien
ilpu aheca is eche, is ahinag iran ji
ehki : eris lep ago nedo iyehki ira
ra ara.
37 Is epitpitac aien irai inhalav
atamaig o un, um abraig pan yin
ehele ra, um ika, Erupu ago nedo
eccen ara vai inhal unyak.
38 Eris wat ecet inhal *o un* a ilpu
atimi ahapol, eris tas jipe ehele ra
ara, um ika, Natimi ineigki etpu
isjipigmoig etman aien ; ti atgei yin
akaija, um atoraliak uman.
39 Eris arop iran ara an nekaro,
um ethaig pan itac *yin,* um atgei
yin.
40 Et wit ham a natimi alupas
ohuun nekaro vaine, etpu ago inhe
aien irai ilpu atimi ahapol ?
41 Eris um ika ehelen ara, Etpu
idim auahas ilpu atimi auatatimi iji
ehki aien, um atceijaig nekaro vaine
o un imi ilpu atimi ahapol inyi achei,
va erupu alupai yin nohoai itai an
naopan noho o un ara.
42 Is um ika ehele ra a Iesu, Akis
esvi intas ineigki aijaua an nitas-
vitai, ka o'o, nikavaig, " Inhat ineig
eris esjum vaig a ilpu atimi acta
neom, et hat esjilid ineigki an nesvi
va neom : is ago nitai ineigki a
Ihova, et itai imyiali ineig an
nuhup uja"?
43 Va nedo ineigki ek asaig ehe-
lemia ainyak mika, Uhpu atipagki
nelcau o Atua ehelemia, um alupai
nup urai taka pece ineig erupu
ohoai itai iran ara.
44 Aien inyi eropjai an hat iyeh-
ki aien, etpu auhoig yi oplecoplec
yin aien : aien inyi etjojai *inhat
ineigki* iran, etpu ehtoplecoplec yin
inhat.
45 Eris wat atahaijeg intas ecsi-
pece iji eigki o un a ilpu atimi ahlap
esjilid im ilpu Farisi, eris ato ara
mika is tas vai ra aien.
46 Eris merit ara narop iran vaig,
jam imtita atimi is ahinag, eris ika
ara, Et aprofeta aien.

NUARIN-TAS ALUPAS 22.

1 IS lep tas ecsipece ehele ra a
Iesu, um ika,
2 Nelcau an nohatag et idivaig
natimarid is ethi, is auanetha alupas
aien an natmehgan o inhalav ata-
maig o un,
3 um abrai ilpu aheca o un mika eri
ahlaig ara vai ra eris imyiacaij ra,
mika eri apan u inhag an natmehgan
ara : ja eris esjum ara napanvaig.
4 Is lep abrai ilpu aheca *o un* is
achei aien, um ika, Asaig ehele ra
aijaua eris imyiacaij ra mika, Ek
mun ago ehni nitai caig unyak
ainyak : eh mun atgei kurimatau
im *siip* upene, um lep imyiecrei
ehni niji itai asega : akumu apam
aijaua u inhag an natmehgan.
5 Ja eris esjum ara, um atga ura,
is apan is ethi uman, im lep is ethi
par ahtai itai :
6 eris arop irai ilpu aheca o un
nahaiji ra, um abli *ra,* um at-
gei *ra.*
7 Is wat ato a natimarid, is ata-
vaitap aien : um abrai ilpu eucsupo
o un, mika eri apan ara um auahas
ilpu atimi atgei atmas, um atnamud
nuarin-pece ura.
8 Is ika ehele ilpu aheca o un
aien, Ek mun ago ehni nitai caig
unyak ainyak, ja et has nedo ura
eris imyiacaij ra :
9 akumu apan aijaua irai efalaig,
um imyiacaij ra asega aki alum ra

aijaua, mika eri apam ara u inhag an
natmehgan.
10 Eris apan a ilpu aheca iji ehki
irai efalaig, um asjapicnaig atimi
asega eris alum ra ara, ilpu atimi
auatatimi im ilpu atimi upene: eris
asjapicnaig u inhag an natmehgan
ilpu alaig *o un* is ahinag.
11 ¶ Is wat apan a natimarid
anliin neom par alum ilpu alaig *o
un,* is ecet natimi is ethi aien is ti
napelumai uri natmehgan iran aien:
12 is um ika ehelen aien, Ak nat
eigki, na auri aiek par apam igcaki,
et ti napelumai uri natmehgan iram
aiek? Ja is eti tas aien.
13 Is um ika a natimarid ehele
ilpu aheca o un, Arore neduon im
nikman aijaua, um atipagki yin,
um ethaig yin an naupat itac;
erupu aunyauwaig ara eahki, um
ataktit eijera.
14 Er ahlaig va atimi et ahinag,
ja er ehtai atimi et eti elpat.

15 Eris apan a ilpu Farisi, um
tas jipe, mika eri tasehlek tas o un
ara.
16 Eris abraig pan ehelen ilpu
atimi atahaijeg ra ara im ilpu atimi
leh imi Herot. Eris ika *ehelen* ara,
Ak natimi esege, ecra ato aijama
mika, na inivaijec aiek, na esege
inivaijec nedo o Atua aiek, um eti
imtita *atimi,* um eti aktaktai natimi
alupas o un tah:
17 asuptecnaig aiek ehelema, Nai
ikha aiek? et itaup nahtaivaig mune
imi Sisar, ka o'o?
18 Ja is ato nauatatimi ura a Iesu,
um ika, Eka auri aijaua, ak ilpu
atimi efaifa, par oop nyak?
19 leh pam aijaua ehelek mune
er ahtai, ki almoi ainyak. Eris leh
pan ehelen nuari-mune is ethi ara.
20 Is ika ehele ra aien, Nalmui di
ineigki, im nidai di eris aged?
21 Eris um ika ehelen ara, Sisar.
Is um ika ehele ra aien, Alupai
Sisar niji itai o Sisar; jam *ahtai
imi* Atua niji itai o Atua.
22 Eris wat atahaijeg *intas o un*
ara, eris imyiali ara, um ude yin,
um atga ura.
23 ¶ An nadiat iyehki eris apan
ehelen a ilpu Satusi, atimi iji eigki
era ika ara eri eti lep anusjai atimi
emesmas, eris ahodai yin ara,
24 um ika, Ak Natimi esege, is
ika a Moses, El et mas tah natimi
eti asvalav, etpu leh ehgan a etoan,
um asvalav vai etoan.
25 Eris amen ehelema ilpu raimu
is seven: is leh ehgan a inmetto,
um mas, is eti eteuc inhal urau,
is ude ehgan aien mika yi *ehgai*
etoan:
26 *is* lep *leh yin* a etoan is ethi,
im lep is ethi, um yetpan irai
seven:
27 is par apitac intakata, um mas:
28 inyi ehgan tah ra sji eigki a di
aien is seven an nadiat anusjai?
eris leh yin ara asega.
29 Ja is tas a Iesu, um ika ehele
ra, Eka ahnag aijaua, um eti ato
intas eris aged, im nemda o Atua.
30 Eru wit anusjai atimi eri eti lep
atmehgan ara, um eti asanlai, ja era
idivaig ilpu agelo o Atua an no-
hatag ara.
31 Akis esvi aijaua intas o Atua
ehelemia va nanusjai o atimi emes-
mas, ka o'o, is ika aien,
32 " Ek Atua o Ebraham ainyak,
um lep Atua o Aisak, um lep Atua
o Jekob "? Et eti Atua o ilpu atimi
emesmas a Atua, ja *et Atua* o ilpu
atimi umumoh ache aien.
33 Eris wat atahaijeg *intas ineigki*
natimi is ahinag, eris um imyiali
nesege o un ara.
34 ¶ Eris wat atahaijeg a ilpu
Farisi, nikavaig, is auud yi aijiraig
intas o ilpu Satusi a Iesu, eris asjap-
icnaig ara.
35 Is oop yin natimi asuptecnaig
intas is ethi ira ra, um ahodai yin,
um ika,
36 Ak Natimi esege, et esjilid nev-
eh tas alep?
37 Is um ika ehelen a Iesu, " Etmu

aiyu inliinmopom aiek vai Ihova
Atua unyum anliinmopom asega,
im lep an nesgam asega, im lep an
naktaktai asega unyum."
38 Intas alep uhup ineig um es-
jilid.
39 Im lep napahvaig ineig et ethi,
nikavaig, "Etmu aiyu inliinmopom
aiek va atimi eblaamnem unyum,
et idivaig *naiyu u inliinmopom* vai
euc."
40 Nohuun tas alep asega im *intas*
o ilpu profeta intas alep eraigki.
41 ¶ Eris wat asjapicnaig a ilpu
Farisi, is ahodai ra a Iesu,
42 um ika, Eka ikha aijaua vai
Kristo? et mapoi di aien? Eris
um ika ehelen ara, *Et mapoi* Tevit
aien.
43 Is ika ehele ra aien, Is auri a
Tevit par anvi nidan irai Nesgan
Upene par ika Natimarid, um ika,
44 "Is ika a Ihova ehele Natimarid
unyak, Namu ateuc aiek an matak,
um uhum pan naopan iyehki ekpu
ikni ilpu atimi tak atimi iram ai-
nyak mika eri itai atijai neduom
iran"?
45 Va nitai ineigki el et anvi nidan
a Tevit par ika Natimarid, et echam-
echa et pah mapon aien?
46 Is ehka vaig tah intasvaig
ehelen, eris imtitaig natimi inlep
ahodai yin vaig.

NUARIN-TAS ALUPAS 23.

IS tas ehele atimi is ahinag a Iesu,
im lep ehele ilpu atimi atahaijeg
yin,
2 um ika, Era ateuc an nitai ateuc
o Moses a ilpu atimi esege im ilpu
Farisi:
3 akumu imyiaiji niji itai asega
aijaua era asaig ehelemia ara, um
ago; jam jim ago nedo ura: era tas
ara, jam eti ago.
4 Era ahpoi nitai ahelwei opouc
ara, um ikni irai uhli atimi, et ehka
naposvaig; jam esjum ara nublivaig
irai upsikmara.
5 Era ago nedo asega ura ara
mika eri alum ra natimi: era ago
lecan nuari apelumai ura ara eris
aged alaigaheni iran, um lep alupas
intid irai apelumai ura;
6 era merit ara vai uarin esjilid u
inhag o atimi, im lep itai ateuc es-
jilid irai eom alaigaheni,
7 im lep naiheuc vai ra vaig atimi
irai tiptag, im lep narohoai ra vaig
par ika, Ak Rabai, ak Rabai.
8 Uhmu jim anvi nidamia par ika
Rabai [natimi esege]: et ethi ache
Natimi esege unyimia, et Kristo
aien; eka ilpu raimu aijaua asega.
9 Jim anvi nidan tah aijaua par
ika et etmamia an nobohtan aien:
et Etmamia ache aien et amen an
nohatag aien.
10 Uhmu jim anvi nidamia par ika
ilpu atimi alupas: et ethi ache Na-
timi alupas unyimia, et Kristo aien.
11 Aien et esjilid iramia aien, etmu
aheca unyimia aien.
12 Aien et ago nedo ijinies aien,
etpu upoupo aien; aien et ago nedo
upoupo aien, etpu esjilid aien.
13 ¶ Ja a'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi esege im ilpu Farisi, eka ilpu
atimi efaifa aijaua! eka atapanes
nelcau an nohatag va atimi aijaua:
eka eti apan iran aijaua, eka lep
acaiji ra aijaua era apan iran ara.
14 A'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi esege im ilpu Farisi, eka ilpu
atimi efaifa aijaua! eka atoraliak
inpadiaig o ilpu takata eris emesmas
ilpu atamnyura aijaua, um alaiga-
heni opra par adahpoi nedo unyimia:
va nedo ineigki etpu idim esjilid no-
hocred unyimia.
15 A'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi esege im ilpu Farisi, eka ilpu
atimi efaifa aijaua! eka ehced jop
aijaua um ahilek pece, mika aki leh
tah yi ethi yi alaigaheni unyimia;
ja aku wit leh yin aijaua, eka ago
yin aijaua mika yi halav an pece
has, um esjilid iramia.

16 A'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi atau ira atimi jam aupat in-
liinmopomia, eka ika aijaua, Aien
et asig yi aktit intas aien va neom
ahlap, et takitai *intas o un*; ja aien et
asig yi aktit intas aien vai colt anliin
neom ahlap, inyi ipjin intas o un:
17 eka ahnag aijaua, um aupat
inliinmopomia: et eti esjilid colt
irai neom ahlap; et imyiitaup colt
neom ahlap:
18 im lep ineig, Aien et asig yi
aktit intas aien va nefata, et takitai
intas o un; ja aien et asig yi aktit
intas aien va nitai ahlap iran, inyi
ipjin *intas o un:*
19 eka ahnag aijaua, um aupat
inliinmopomia: et eti esjilid nitai
ahlap irai nefata; et imyiitaup nitai
ahlap *nefata:*
20 va nitai ineig aien et asig yi
aktit intas aien va nefata, et asig yi
aktit intas aien va *nefata,* im lep va
niji itai asega iran:
21 aien et asig yi aktit intas aien
va neom ahlap, et asig yi aktit intas
aien va *neom ahlap,* im lep yin et
amen iran aien:
22 aien et asig yi aktit intas aien
va nohatag, et asig yi aktit intas
aien vai dorona o Atua, im lep yin
et ateuc iran aien.
23 A'a, auwe vai caua, ak ilpu atimi
esege im ilpu Farisi, eka ilpu atimi
efaifa aijaua! eka ahtai nefelelecai
auanipin upene aijaua im nefelelecai
acas, jam ude niji itai esjilid an
tas alep, nedo atoh, im naiheuc
va atimi, im nedo inivaijec: et
upene vai caua nagovaig nitai iji
eigki, jam eti ude nedo iyehki.
24 Ak ilpu atimi atau ira atimi
jam aupat inliinmopomia, eka elcei
nilupau aijaua, jam atleg kamela.
25 A'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi esege im ilpu Farisi, eka ilpu
atimi efaifa aijaua! eka ago adicin-
adicin inyipin nipjinitai itac aijaua,
im lep naplet, ja et amen anliin *nip-
jinitai* niji itai eris atoraliak im niji
itai has, um ohua.
26 Ak Farisi, et aupat inliinmop-
om aiek, namu uhup aiek um ago
adicinadicin inliin nipjinitai im na-
plet, va etpu lep adicinadicin itac.
27 A'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi esege im ilpu Farisi, eka ilpu
atimi efaifa aijaua! eka idivaig
nehpai itai atelmoi atimi emesmas
iran aijaua, et ahi ijinies um eklim
upene; ja et ohua eduei atimi emes-
mas iran im niji itai has asega.
28 Et idim ucco et upene nedo
unyimia aijaua an nuhup o atimi;
ja et ohua nefaifa im niji itai has
anliinmopomia aijaua.
29 A'a, auwe vai caua, ak ilpu atimi
esege im ilpu Farisi, eka ilpu atimi
efaifa aijaua! eka ehteduo hat irai
ehpai itai o ilpu profeta aijaua, um ago
upene ehpai itai o ilpu atimi upene,
30 um ika, El ecris amen aijama
an naopan umumoh o ilpu retpoma,
el ecris eti ago nedo ura aijama, um
atgei ilpu profeta.
31 Va nedo ineigki eka asuptec-
naig vai caua aijaua, nikavaig, eka
ilpu mopura aijaua eris atgei ilpu
profeta ara.
32 Akumu ago ehni nedo o ilpu
retpomia aijaua.
33 Ak ilpu imyiv, im ilpu vaiper,
et ehka vai caua nahavaig va no-
hocred an pece has.
34 ¶ Ek abraig pan ilpu profeta
ehelemia ainyak, im ilpu atimi ara-
pakau, im ilpu atimi esege; ja akupu
atgei nahaiji ra aijaua an nauicai at-
geig, um aredei nahaiji ra irai eom
alaigaheni unyimia, um atmas *vai
ra* irai iji uari-pece;
35 etpu idim yetpan iramia inja
irai ilpu atimi upene asega eris atgei
ra an nobohtan, ahes an ja irai Ebel,
natimi upene, um yetpan an ja irai
Sakaraia inhal o Barakaia, akis at-
gei yin aijaua juju an niblan neom
ahlap im nefata.
36 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika,* Etpu yetpam
nitai iji eigki asega ira atimi an
naopan ineig.

37 Ak Jerusalem, ak Jerusalem,
na atgei ilpu profeta aiek, um asji
ra irai hat eris abraig pan ra ehelum,
kis ehcahinag merit ainyak mika ki
asjapicnaig ilpu hal unyum et idi-
vaig injaa et aibuthan hal o un aien,
ja akis esjum aijaua.
38 Et idim eteuc neom unyimia
aijaua, ja et ahyuahyu.
39 Ek asaig ehelemia ainyak *mika*,
Akupu eti ecet nyak aijaua um uhum
pan naopan iyehki, akupu ika ai-
jaua, Et mun ahesmoij aien et ham
aien an nidai Natimarid.

NUARIN-TAS ALUPAS 24.

IS ahes anliin neom ahlap a Iesu
um alau ijo: eris apan ehelen a
ilpu atimi atahaijeg yin, um ika ehe-
len yi adpau aien irai uari-eom an
neom ahlap.
2 Is um ika ehele ra a Iesu, Eka
almoi nitai iji eigki asega aijaua; et
inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, Inyi ti amen inhat inyi
ethi irai taka hat, ja uhpu alcap-
dicraig asega.
3 ¶ Is wat ateuc aien an nedoon
Olivet, eris asjapicnaig pan ehelen a
ilpu atimi atahaijeg yin, um echim
ahodai *yin*, um ika, Asuptecnaig ehe-
lema aiek, etpu yetpam nitai iji eigki
an nahopan? um asjaaicnaig an na-
pam unyum nevitai, im nehni u nitai
iji eigki?
4 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Akumu aminjinai caua aijaua va yi
jim imyiahnag caua tah natimi.
5 Erupu ham natimi inyi ahinag
an nidak, um ika, Ek Kristo ainyak;
erupu imyiahnag atimi inyi ahinag
ara.
6 Akupu atahaijeg edoa aijaua im
lep intas vai edoa: jam jim imti-
taig: etpu idim yetpam nitai iji
eigki asega, ja inyi ti fi auroauro um
ahni itai.
7 Erupu ati nedoa nup uran pece
inyi ethi vai nup uran taka pece,
im lep nup uran nelcau inyi ethi
vai nup uran tak elcau: etpu lep
eteuc numlaig has, im inmas, im
nomoi irai iji pece inyi ahinag.
8 Et idim ahka um eris nitai iji
eigki asega.
9 Erupu alwei caua ara mika eri
abli caua, um atgei caua: erupu lep
amcel vai caua a nup urai iji pece
asega va nidak.
10 Erupu adumoij natimi inyi
ahinag an naopan iyehki, erupu
efaifa jipe vai ra ara, um amcel jipe
vai ra.
11 Erupu atidai a ilpu profeta
efaifa inyi ahinag, um imyiahnag
atimi inyi ahinag.
12 Etpu auatialidi inliinmopoi ati-
mi inyi ahinag va nedo has esjilid.
13 Aien inyi ti adumoij aien, uhpu
imyiatamaig yin.
14 Eri upyi hup um asuptecnaig
intas-upene ineigki va nelcau *o Atua*
an nobohtan asega, nitai asuptecnaig
imi nup urai iji pece asega; ja etpu
yetpam nehni o itai.
15 Aku wit ecetai "nitai has es-
jilid ineig" aijaua, "et auahas itai,"
is tas vaig a Tanyel naprofeta, naiji-
vaig an nuarin itaup, (etmu aktaktai
aien, et esvi itai aien,)
16 ara eri amen Jutaia ara an
naopan iyehki, erumu aha pan irai
lola edoon ara:
17 aien inyi amen aien ijinies an
neom o un, etmu jim asuol aien um
han leucse itai anliin neom:
18 aien inyi amen aien uman, etmu
jim adumoij pan aien mika yi leucse
apelumai o un.
19 Kaiheuc vai ra eri opouc ara,
im lep ra eri alidai ilpu hal ura ara,
ira adiat iji ehki!
20 Akumu ugni *Atua* aijaua mika
aki jim aha aijaua an mesese, im lep
an nadiat atumop:
21 inyi eteuc nohocred esjilid an
naopan iyehki, is eti eteuc nohocred
et idivaig itu acen um imyihum
pam naopan ineig, inyi ti lep eteuc
nohocred inyi idivaig iyehki an tak
aopan.

22 El et ahinag nadiat iji ehki, el
et par emesmas natimi asega: ja
inyi ti elpat nadiat iji ehki vai ilpu
atimi eris ehtai ra.
23 El et ika ehelemia tah natimi,
Almoi, Iesu mun eigki, ka, Iesu
mun naico; jim imyiaiji *intas o un.*
24 Erupu ehcohos pam a ilpu
Kristo efaifa im ilpu profeta efaifa,
erupu ehvaig niji itai ehka ara, im
niji itai imyiali; erupu ika ara eri
imyiahnag ilpu atimi ehtai ra; ja
inyi ehka.
25 Ek mun upyi uhup ainyak um
asuptecnaig ehelemia.
26 Eru wit ika ehelemia ara, Et
idim amen aien an namasacen; jim
apan aijaua: ka, *Et* idim *amen aien*
anliin neom; jim imyiaiji *intas ura.*
27 Et idivaig nauwainapit et ahes
an ridjai o un, um ememina an nete
o un; etpu idim ucco napam o Inhal
o natimi.
28 Erupu asjapicnaig inmeijcop
an nuarin ineig inyi amen iran na-
timi mas.
29 ¶ Et wit ti pan itac nohocred
ira adiat iji ehki etpu aupat nages-
ega, um eti alahala vai inmohoc,
um etjo inmoijeuv an nohatag, etpu
ahcatina nemda an nohatag:
30 ja uhpu ecetai nitai asjaaicnaig
vai Inhal o natimi an nohatag:
erupu aunyauwaig nup urai iji pece
asega, erupu ecet Inhal o natimi
ara inhamvaig an nepeig an nohatag
an nemda *o un* im natimi alupas
o un.
31 Etpu abrai ilpu agelo o un aien,
mika eri ahlai intoho esjilid ara, um
asjapicnaig ilpu atimi ehtai ra o un
irai iji uarin asega, ahes an nahaijin
nohatag um yetpan an nahaijin.
32 Akumu atahaijeg intas ecsipece
aijaua va nateg; Et wat ehcodaig,
um elegelege nerin, eka ika aijaua,
Et mun ubutpotet u inlidija:
33 et idim ucco, aku wit almoi nitai
iji eigki asega aijaua, akumu ato
aijaua, nikavaig, et mun ubutpotet
nelcau o Atua, an neucse neom.
34 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika,* Inyi upyi hup
um ahni nitai iji eigki, ja erupu
emesmas natimi an naopan ineig.
35 Etpu yetpan an tid iran no-
hatag im nobohtan, ja inyi ti yetpan
an tid iran intas unyak.
36 ¶ Ja et eti ato nadiat iyehki im
inuarin-nadiat iyehki tah natimi, ka
tah ilpu agelo an nohatag, jai Etmak
ache.
37 Is idivaig nedo an numoh o
Noa, etpu idim ucco *an naopan*
iyehki inyi ham a Inhal o natimi.
38 An naopan iyehki is wat pam
eti ahgarero nobohtan eris hag ara
um umwig, um atmehgan um
asanlai, um uhum pan naopan
iyehki is apan a Noa an nelcau,
39 eris eti ato ara um uhum pan
naopan iyehki is ahgarero nobohtan
um leucse ra; etpu idim ucco na-
pam o Inhal o natimi.
40 Erupu amen natimi inyi ero
umarau; uhpu atipagki inyi ethi,
jam ude inyi ethi.
41 *Erupu amen* intakata inyi ero
um irara flaur an neom irara; uhpu
atipagki inyi ethi, um ude inyi
ethi.
42 ¶ Akumu aminjinai caua ai-
jaua; eka eti ato aijaua nuarin-nad-
iat ineig etpu yetpam a Natimarid
unyimia.
43 Ja eka ato aijaua, nikavaig, el
is ato a natimi alupas an tah neom
nuarin-nepeig ineig etpu han natimi
ehneg itai, el is aiji aien, va yi jim
ataijhan neom o un aien.
44 Va nedo ineigki akumu yecrei
caua aijaua: etpu yetpam a Inhal o
natimi an nuarin-nadiat ineig aki eti
aktaktai aijaua.
45 Naheca upene um arapakau
ineig yek eda, is ati yin a natimi
alupas o un mika yi esjilid aien an
nimnim o un, par ahtai nitai caig
irai iji adiat?
46 et mun ahesmoij naheca ineig,
et wit ham a natimi alupas o un um
ecet yin nagovaig nedo ineigki.

47 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak mika, Etpu ati yin
aien mika yi esjilid aien irai iji itai
asega o un.
48 Ja el et ika a naheca has anliin-
mopon, Et eti fi auroauro um ham
natimi alupas unyak;
49 um aredei ilpu etoan aheca,
um hag um umwig ehele ilpu atimi
umni kava;
50 etpu ham natimi alupas o nah-
eca ineig an nadiat ineig inyi ti
aktaktai aien, im lep an nuarin-
-nadiat ineig inyi ti ato aien,
51 um ucsamud yin, um ati yin
an nimtan imi ilpu atimi efaifa:
erupu aunyauwaig ara eahki, um
ataktit eijera.

NUARIN-TAS ALUPAS 25.

1 AN naopan iyehki etpu idivaig
ilpu atahaig is ten nelcau an nohatag,
eris leucse lamp ura ara, um alau
ijo um apan mika eri aubillid natimi
leh ehgan.
2 Eris arapakau is faiv, jam ahnag
is faiv.
3 Eris leucse lamp ura a ilpu ata-
haig ahnag, jam eti apos naraki ua-
rin:
4 ja eris apos lamp ura a ilpu ata-
haig arapakau im lep naraki irai
hubej ura.
5 Is eti fi auroauro a natimi leh
ehgan um han, eris imtate ara asega
um umjeg.
6 Is wat ijihgan nepeig eris ahlaig
atimi, um ika, Et mun yetpam nati-
mi leh ehgan; akumu alau ijo aijaua
um aubillid yin.
7 Eris aiji a ilpu atahaig asega, um
ago lamp ura.
8 Eris ika a ilpu atahaig ahnag
ehele ilpu atahaig arapakau, Alupai
cama tah naraki unyimia aijaua; et
mun ohpospos lamp unyima.
9 Eris tas a ilpu atahaig arapakau,
um ika, *O'o;* va yi jim tintin imi
cama im lep caua: akumu apan ai-
jaua ehele ilpu atimi ahtai itai, um
auanimtan *naraki* imi caua.
10 Eris wat apan ara par auanim-
tan *naraki,* is um yetpan natimi
leh ehgan: eris ahced yin ara sji
ehki, eris aitgai yin ara, um apan
anliin neom o atmehgan: eris um
atapanes an tapanes.
11 Eris apitac a ilpu atahaig iji
ehki um apan, um ika, Ak natimi
alupas, ak natimi alupas, asalgei
intapanes yai cama aiek.
12 Ja is tas aien, um ika, Et inivai-
jec ineig ek asaig ehelemia ainyak
mika, ek eti ato caua ainyak.
13 Va nedo ineigki akumu amin-
jinai caua aijaua; eka eti ato nad-
iat ineig aijaua im inuarin-nadiat
ineig etpu yetpam iran a Inhal o
natimi.
14 ¶ *Nelcau an nohatag* et idivaig
natimi is ethi, is apan aien an pece
itac acen, ja is asjapicnaig ilpu aheca
o un aien um ikni padiaig o un
ehele ra.
15 Is alupai yin is ethi talent is
faiv aien, im lep is ethi talent is tu,
im lep is ethi talent is wun; is *alupai*
ra asega nitai ineig aien is upene vai
ra; um auroauro um atga o un.
16 Aien is leucse talent is faiv
aien, is apan aien um ahtai, um lep
leh talent is faiv is eche.
17 Im lep aien *is leh* talent is tu
aien, is lep leh talent is tu is eche
aien.
18 Ja aien is leh talent is wun aien,
is apan aien um ucji nobohtan, um
adenaig mune o natimi alupas o un.
19 Is wat ti pan itac nadiat is
ahinag is lep han a natimi alupas o
ilpu aheca iji eigki, um ahilek nedo
ura.
20 Aien is leucse talent is faiv
aien, is lep leucse pan talent is faiv is
eche aien, um ika, Ak natimi alu-
pas, as alupai nyak talent is faiv
aiek: ja ek mun lep leucse talent et
faiv et eche ainyak.
21 Is um ika ehelen a natimi alupas
o un, Et upene, ak naheca upene um

inivaijec; et mun upene nedo unyum
va niji itai et eti elpat, ekpu ati
euc ainyak mika an esjilid aiek irai
iji itai et ahinag: namu imyiacitak
aiek um idivaig natimi alupas un-
yum.
22 Im lep aien is leh talent is tu
aien, is hau aien um ika, Ak natimi
alupas, as alupai nyak talent is tu
aiek: ek mun lep leh talent et tu et
eche ainyak.
23 Is um ika ehelen a natimi alu-
pas o un, Et upene, ak naheca upene
um inivaijec; et mun upene nedo
unyum va niji itai et eti elpat,
ekpu ati euc ainyak mika an esjilid
aiek irai iji itai et ahinag: namu
imyiacitak aiek um idivaig natimi
alupas unyum.
24 Ja aien is leh talent is wun aien,
is han aien um ika, Ak natimi alu-
pas, kis ato euc ainyak, nikavaig,
na atimi ipjin aiek, na leucse pan
itai aiek an nuarin ineig as eti aho-
aig itai iran aiek, um lep asjapicnaig
itai an nuarin ineig as eti terimterim
irai itai iran aiek:
25 kis um imtitaig ainyak, um
apan, um adenaig talent unyum an
nobohtan: eap eigki, leh aiek.
26 Is tas ehelen a natimi alupas o
un, um ika, Ak naheca esjum um
auatatimi, as ato aiek, nikavaig, ek
leucse pan itai ainyak an nuarin
ineig kis eti ahoaig itai iran ainyak,
um lep asjapicnaig itai an nuarin
ineig kis eti terimterim irai itai iran
ainyak:
27 as auri aiek par eti ati mune
unyak ehele ilpu atimi ahtai mune,
mika ki leh *mune* unyak ainyak an
napam unyak im lep ineig yi eled?
28 leh talent iran aijaua, um alupai
natimi ineig et ten talent o un.
29 Ara asega et ura niji itai, uhpu
alupai ra, etpu ahinag niji itai ura:
ja aien et eti o un niji itai, uhpu
atipagki niji itai iran *et ika aien* et
o un.
30 Akumu ethaig pok ijo an nau-
pat naheca esjum ineig aijaua: eru-
pu aunyauwaig ara eahki, um ataktit
eijera.
31 ¶ Et wit yetpam a Inhal o nati-
mi an natimi alupas o un, im lep
ilpu agelo upene asega ehelen, etpu
ateuc aien a dorona esjilid o un an
naopan iyehki:
32 uhpu asjapicnaig an nuhup o
un nup urai iji pece asega: etpu
ahai ra aien, et idivaig natimi amin-
jinaig siip, et atiakoai siip im nanin
aien:
33 etpu ikni siip an matan aien,
jam *ikni* anin an moun.
34 Etpu ika a Natimarid ehele ra
an matan, Apam aijaua, ak ilpu
atimi is aiheuc vai caua a Etmak,
um amen an nelcau ineig eris ago
imi caua an naopan iyehki is pam
eti eteuc nobohtan:
35 is ehtele nyak ainyak, ja akis
alaak nitai caig aijaua: um ahvig
wai, ja akis alumak inwai aijaua: um
tak atimi, ja akis aiheuc vai nyak
aijaua:
36 um tup atga, ja akis aso nyak
an napelumai aijaua: um emehe, ja
akis ateghe nyak aijaua: um amen
anliin neom ipjin, ja akis apan
ehelek aijaua.
37 Erupu tas ehelen a ilpu atimi
upene, um ika, Ak Natimarid, ecris
ecet euc aijama an nahopan is ehtele
euc aiek, um alaam nitai caig? as
lep ahvig wai aiek *an nahopan,* ecris
alumum inwai aijama?
38 um lep ecet euc an nahopan as
tak atimi aiek, um aiheuc vai *euc?*
im intup atgavaig, um aso *euc* an
napelumai?
39 um lep ecet euc an nahopan
nemehevaig, um *namenvaig* anliin
neom ipjin, um apan ehelum?
40 Etpu tas a Natimarid, um ika
ehele ra, Et inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak mika, akis wat ago
nedo ineigki aijaua vaig tah natimi
upoupo irai ilpu etoak iji eigki, akis
idim ago vai nyak aijaua.
41 Etpu ika ehele ra aien an moun,
Atga unyimia aijaua, ak ilpu atimi

ohocred, um apan an cop inyi ti lep
opos, eris ago imi Tiapolo im ilpu
agelo o un:
42 is ehtele nyak ainyak, ja akis
eti alaak nitai caig aijaua: um ahvig
wai, ja akis eti alumak tah inwai
aijaua:
43 um tak atimi, ja akis eti aiheuc
vai nyak aijaua: um tup atga, ja
akis eti aso nyak an napelumai ai-
jaua: um emehe, um amen anliin
neom ipjin, ja akis eti ateghe nyak
aijaua.
44 Erupu tas ehelen ara, um ika,
Ak Natimarid, ecris ecet euc aijama
an nahopan nehtele euc vaig, um
ahvig wai, um tak atimi, um tup
atga, um emehe, um *amen* anliin
neom ipjin, jam eti aheca unyum?
45 Etpu tas ehele ra aien, um ika,
Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, akis wat eti ago *nedo*
ineigki aijaua vaig tah natimi upo-
upo iji eigki, akis idim eti ago vai
nyak aijaua.
46 Erupu apan ara sji eigki an
nuarin ohocred, um amen irai iji
mesese: ja *erupu apan* a ilpu atimi
upene an nuarin umumoh, um amen
iran irai iji mesese.

NUARIN-TAS ALUPAS 26.

IS asuptecnaig ehni nitai iji eigki
asega a Iesu, ja par ika ehele
ilpu atimi atahaijeg yin,
2 Eka ato aijaua, nikavaig, et wit
ti pan itac nadiat inyi ero, uhu wit
asjapicnaig u napaska; uhpu aniv
Inhal o natimi mika eri atgei yin
an nauincai atgeig.
3 Eris asjapicnaig a ilpu atimi ah-
lap esjilid im ilpu atimi esege, im
ilpu atimi tas alep an pece, an nim-
nim o natimi esjilid an nahlap, nidan
Keafas,
4 um tas jipe mika eri efaifa vai
Iesu, par atgei *yin*.
5 Ja eris ika ara, *Eri* jim *ago* ira
adiat asjapicnaig, va eri jim ehtauo
natimi.
6 ¶ Is wat amen Bedane a Iesu an-
liin neom o Saimona natimi lepros,
7 is han ehelen intakata is ethi, um
apos nipjinitai alabaster, is amen iran
nitai aspi esjilid um upene nipin,
um atladwijai an nidjinin an nateuc
o un um hag.
8 Eris wat ecetai a ilpu atimi ata-
haijeg yin, eris edemda ara, um ika,
Er auahas vanhe?
9 et upene nahtaivaig nitai aspi
ineigki um leh nimtan alupas, par
alupai ilpu ihki atimi.
10 Is wat ato a Iesu is ika ehele
ra aien, Eka auri aijaua par imyido-
halav intakata ineigki? et mun ago
nauritai upene irak aien.
11 era amen ehelemia a ilpu ihki
atimi irai iji adiat; ja inki ti amen
ehelemia ainyak irai iji adiat:
12 et mun atladwijai nitai aspi
ineigki aien an nohuk va natelmoi
nyak:
13 et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika*, Uhpu asuptec-
naig nedo ineigki et mun ago a
intakata ineigki, nitai imyiehva yin
irai iji pece asega an nobohtan, uhpu
asuptecnaig intas-upene ineigki iran.
14 ¶ Is apan a Jutas nupu Karyot
ehele ilpu atimi ahlap esjilid, is
atimi is ethi aien ira atimi is twelv
iji ehki,
15 um ika *ehele ra*, Aki alupai
nyak inhe aijaua va ekpu aniv yin
ehelemia ainyak? Eris ika ara eri
alupai yin inuari silver yi dirte.
16 Is atupun aien an naopan iyeh-
ki, um imyieris yin par aniv yin.

17 AN nadiat uhup *eris asjapic-*
naig va nareto is ti leven iran, eris
apan ehele Iesu a ilpu atimi atahai-
jeg yin, um ika ehelen, Nai merit
aiek vaig eda igca ecri imyecrei
napaska aijama mika apu ecaig aiek?
18 Is ika aien, Apan aijaua an
nuarin-pece *itaup* ehele natimi et
ethi eahki, um ika ehelen, Et ika a
Natimi esege, Et mun ubutpotet
nadiat unyak; ekpu ecaig napaska

ainyak anliin neom unyum im lep
ilpu atimi atahaijeg nyak.
19 Eris ago nedo ineigki is asaig
a Iesu a ilpu atimi atahaijeg yin,
um imyecrei napaska.
20 Is wat jupura, is ateucse aien
im lep natimi is twelv.
21 Eris wat hag ara, is ika aien,
Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, etpu aniv nyak tah
inyi ethi iramia.
22 Eris ohocred alupas ara asega,
um ika athiathi ehelen, Ainyak, ka
o'o, ak Natimarid ?
23 Is tas aien, um ika, Aien aigki
ecrau esipiaig nipjinitai aijumrau,
etpu aniv nyak aien :
24 et apan a Inhal o natimi et
idivaig eris aged vai yin: ja a'a,
auwe vai nat naico etpu aniv Inhal
o natimi aien! el is upene vai nat
naico, el eris eti apos yin.
25 Is tas a Jutas natimi aniv yin,
um ika, Ak Natimi esege, ainyak,
ka o'o? Is um ika ehelen aien, Na
mun asaig aiek.
26 ¶ Eris wat hag ara, is leh na-
reto a Iesu, um naaurineig *iran*,
um aswaplec, um alayi ilpu atimi
atahaijeg yin, um ika, Leh aijaua
um ecaig: nohuk ineigki.
27 Is lep leh nipjinitai aien, um
naaurineig *iran*, um alupai ra, um
ika, Akumu umnyi aijaua asega;
28 inja irak ineigki vai intas-etipup
mat, eh mun atladwi va atimi et ahi-
nag, va uhpu eti aru nedo has *ura* :
29 ja ek asaig ehelemia ainyak
mika, Inki ti lep umnyi nidi vaine
ainyak, um uhum pan naopan iyehki,
ekpu umnyi *waina* mat ainyak ehe-
lemia an nelcau o Etmak.
30 Eris acesaces nohranitai ara, ja
par alau ijo um apan an nedoon Oli-
vet.
31 Is um ika ehele ra a Iesu, Aku-
pu imyiehcamai nyak aijaua asega
an nepeig ineigki: eris aged, *um ika*,
"Ekpu auud natimi asgi siip ainyak,
erupu terimterim jipe siip."
32 Ja ek wit lep nusjai ainyak,
ekpu apan ainyak Calili um uhup
iramia.
33 Is tas a Pitrus, um ika ehelen,
Neri imyiehcamai euc natimi asega,
ja inki ti imyiehcamai *euc* ainyak.
34 Is um ika ehelen a Iesu, Et
inivaijec ineig ek asaig ehelum ai-
nyak mika, Napu ehceseij ateri
nyak aiek, ja etpu ahlaig injaa, an
nepeig ineigki.
35 Is um ika ehelen a Pitrus,
El ek mas ehelum ainyak, el ek eti
ateri euc ainyak. Is idim ucce in-
tas ura asega.

36 ERIS ahced Iesu ara um apan
an nuarin is ethi nidan Kedsemani,
is um ika ehele ilpu atimi atahaijeg
yin aien, Ateucse aijaua igcaki, ki
apan ainyak eagko, um alaigaheni.
37 Is leh Pitrus aien im ohwat hal
o Sebetaius, is esjilid intaigtaig o un
im nohocred.
38 Is um ika ehele ehtaij aien, Et
ohocred alupas inliinmopok ainyak
um idivaig inmas: amen aijautaij
igcaki, um aiji ehelek.
39 Is eti elvatga aien, um atpuse,
um alaigaheni, um ika, Ak Etmak,
el et wat eti ehka, el eh mun atipagki
nipjinitai ineigki ehelek: jai jim
imyiaiji intas unyak, jam *imyiaiji*
intas unyum.
40 Is apan aien ehele ehtaij atimi
atahaijeg yin, um ecet ehtaij numjeg-
vaig, is ika ehele Pitrus aien, Ehtaij
auri aijautaij par eti aiji an aur et
ethi ache ?
41 Aiji aijautaij um alaigaheni, va
ahtiji jim apan an nedo oop *cau-*
taij; et emda inliinmopomitaij aijau-
taij, ja et auatialidi nohumitaij.
42 Is lep apan aien um alaigaheni,
um ika, Ak Etmak, el et ehka nati-
pagkivaig nipjinitai ineigki ehelek,
tup aiek marom, nikavaig, ki umnyi
ainyak.
43 Is um han aien um ecet ehtaij,
ehtijis lep umjeg ahtaij: is aroparop
nesganimtai ehtaij.
44 Is ude ehtaij aien, um lep atga

o un, um ehceseij alaigaheni, um
asaig intas iji ehki.
45 Is apan aien ehele ehtaij atimi
atahaijeg yin, um ika ehele ehtaij,
Umjeg aijautaij, um atumop: et
mun ubutpotet naopan ineig, eh mun
aniv Inhal o natimi ehele ilpu atimi
auatatimi:
46 atidai aijautaij, ti atga uja akai-
ja: et mun ubutpotet aien et aniv
nyak aien.
47 ¶ Is wat tas aien, is um han a
Jutas, natimi is ethi ira atimi is twelv,
eris ahced yin natimi is ahinag, eris
ahes ehele ilpu atimi ahlap esjilid
ara, im ilpu atimi tas alep an pece,
um apos auitoga im nelop.
48 Is asuptecnaig ehele ra a natimi
aniv yin, um ika, Aien ekpu aijum-
nyi yin ainyak, aien aigko; asjiraig
upene yin aijaua.
49 Is eti laulau is um yetpan aien
ehele Iesu, um ika, Kaiheuc vai euc,
ak Natimi esege; um aijumnyi yin.
50 Is um ika ehelen a Iesu, Ak
etoak, na mun ham aiek vanhe?
Eris apan ara um asjirai Iesu, um
leh yin.
51 Is arise an nahaijin tah is ethi
ehele Iesu, um aihiacse nauitoga o
un, um auud naheca o natimi esjilid
an nahlap, um auudyialis intikgan.
52 Is um ika ehelen a Iesu, Lep
atohoaigse nauitoga unyum aiek an
cedpan: erupu emesmas va naui-
toga ara asega era apos auitoga ara.
53 Nai ikha aiek? el ek ugni Et-
mak ainyak an naopan ineig, etpu
auroauro aien um alupai nyak ilpu
agelo lijon et twelv um eled:
54 ja uhpu ehneijid intas eris aged
um uauo, mika yi idim ucce?
55 Is ika a Iesu ehele atimi is ahi-
nag an nuarin-nadiat iyehki, Eka
mun idim ham aijaua um auanedo
an natimi ehneg itai *irak*, um apos
auitoga im nelop mika ki leh nyak:
kis ateuc ehelemia ainyak anliin
neom ahlap irai iji adiat um esege
imi caua, ja akis eti arop irak aijaua.
56 Ja eh mun ago nitai iji eigki
asega, par ehneijid intas eris aged a
ilpu profeta.
Eris ude yin a ilpu atimi ata-
haijeg yin asega, um aha.

57 ARA eris arop irai Iesu ara
eris imyiapan *yin* ara ehele Keafas
natimi esjilid an nahlap, an nuarin
iyehki eris asjapicnaig iran a ilpu
atimi esege im ilpu atimi tas alep.
58 Is apitac yin a Pitrus, jam itac
acen vai yin, um apan an nimnim o
natimi esjilid an nahlap, is apan aien
um ateuc ehele ilpu aheca, mika yi
almoi ehneijai *nedo ura vai yin.*
59 Eris ahilek atimi par asan tas
ahcil vai Iesu a ilpu atimi ahlap es-
jilid, im ilpu atimi tas alep, im ilpu
atimi alupas asega, mika eri atgei yin;
60 jam eti ecet tah: eris apan a
ilpu atimi ahcil is ahinag, ja eris eti
ecet tah ara. Erus epitpitac natimi
ahcil is ero,
61 um ika, Is ika a nat naico,
Ek emda ainyak par auahas neom
ahlap o Atua, um lep ago an nadiat
inyi eseij.
62 Is um atidai a natimi esjilid an
nahlap, um ika ehelen, Na asaig tah
nitai aiek, ka o'o? inhe ineigki era
asuptecnaig vai euc ara sji eigki?
63 Ja is eti tas a Iesu.
Is tas a natimi esjilid an nahlap, um
ika ehelen, Ek asaig ehelum ainyak
vai Atua umoh, mika an asuptec-
naig aiek ehelema, mika nai Kristo
aiek, Inhal o Atua, ka o'o.
64 Is um ika ehelen a Iesu, Na mun
asaig aiek: ja ek asaig ehelemia
ainyak mika, Akupu ecet Inhal o
natimi aijaua an tak aopan nateuc-
vaig an matan Et emda aien, im lep
napam o un an nepeig an nohatag.
65 Is ahpati napelumai iran a na-
timi esjilid an nahlap, um ika, Et
mun asan tas has esjilid aien; inta
auri akaija par lep ahilek atimi par
asuptecnaig *vai yin?* eka mun ata-
haijeg intas has esjilid o un aijaua:
66 eka ikha aijaua? Eris tas ara,
um ika, Et upene natgei yin vaig.

67 Eris agdei nesganimtan ara, um
abli yin; eris lep ahpoi *yin* a ilpu
ahaiji ra irai ikmara,
68 um ika, Asupteenaig aiek ehele-
ma, ak Kristo, Et mun ahpoi euc
a di?
69 ¶ Is ateuc a Pitrus ijo an nim-
nim: is apan ehelen natahaig is ethi,
um ika, As idim amen aiek ehele
Iesu nupu Calili.
70 Ja is um ateri aien an nuhup
ura asega, um ika, Ek eti ato intas
unyum ainyak.
71 Is alau ijo aien um apan an
naiyu, is lep ecet yin *natahaig* is
eche, um ika ehele atimi eahki, Is
amen a nat eigki ehele Iesu nup an
Nasared.
72 Is ehcero ateri aien, um asan
tas has esjilid, um ika, Ek eti ato
natimi ineigki ainyak.
73 Eris lep epitpitac ara eris aiji
ubutpotet, um apan, um ika ehele
Pitrus, Nai idim atimi et ethi ira ra
aiek; na auoh intas ura aiek.
74 Is asan tas has aien im intas
itaup, um ika, Ek eti ato natimi
ineigki ainyak. Is um auroauro um
ahlaig injaa.
75 Is um imyiehva a Pitrus intas
is asaig ehelen a Iesu, um ika, Napu
ehceseij ateri nyak aiek, ja etpu
ahlaig injaa. Is apan itac aien, um
taig alupas.

NUARIN-TAS ALUPAS 27.

IS wat lahlah an nuhialeg, eris tas
jipe vai Iesu a ilpu atimi ahlap
esjilid asega, im ilpu atimi tas alep
an pece, mika eri atgei yin:
2 eris arore yin ara, um imyiapan
yin, um ati yin ehele Ponjus Pailet
natimarid.
3 ¶ Is wat ato a Jutas natimi aniv
yin mika eris ika ara eri atgei yin,
is ohocred inliinmopon aien, is lep
imyiapan ehele ilpu atimi ahlap es-
jilid im ilpu atimi tas alep inuari
silver is dirte iji ehki aien,
4 um ika, Kis mun ago nedo has
ainyak, um aniv natimi upene in-
eigki. Eris um ika ara, Eruauo
vai cama? tup aiek marom.
5 Is ethaigse inuari silver iji ehki
aien anliin neom ahlap, um atga o
un, um apan, um ispun alcinwan.
6 Eris leh inuari silver iji ehki a
ilpu atimi ahlap esjilid, um ika, Et
itaup nativaig an nuarin ikni mune
iran, nimtan ja ineigki.
7 Eris tas jipe ara, um ika, eri aua-
nimtan nuarin-nobohtan o natimi
ago ipjiitai an *nuari silver* iji ehki,
par atelmoi nup urai taka uarin
iran.
8 Eris anvi nidan nuarin-noboh-
tan iyehki par ika, Nobohtan ja,
um imyihum pam naopan ineig.
9 Is um ehneijid intas is asaig a
naprofeta Jeremaia, um ika, "Eris
leucse inuari silver is dirte ara,
nimtan eris asaig vai yin, eris asaig
nimtan ineigki vai yin a nupu Is-
reel;
10 um auanimtan nuarin-noboh-
tan o natimi ago ipjiitai, is idivaig
is asaig ehelek a Ihova."
11 ¶ Is um atidai a Iesu an nu-
hup o natimarid: is ahodai yin a
natimarid, um ika, Na Atimarid u
nupu Jutaia aiek, ka o'o? Is ika
ehelen a Iesu, Na mun asaig aiek.
12 Eris atijai itai iran a ilpu atimi
ahlap esjilid im ilpu atimi tas alep,
ja is eti tas aien.
13 Is um ika ehelen a Pailet, Na
atahaijeg niji itai et ahinag aiek
era asuptecnaig vai euc ara, ka
o'o?
14 Is idim eti tas ehelen aien; va
nedo ineigki is um imyiali alupas a
natimarid.
15 Is um ucce nedo o natimarid
an nasjapicnaig iyehki, is ahiyi
natimi is ethi aien anliin neom ipjin
imi atimi, aien aigki eris merit vai
yin ara.
16 Is amen anliin neom ipjin ura
an naopan iyehki natimi auatatimi
esjilid is ethi, nidan Barabas.
17 Eris wat asjapicnaig ara, is ika

ehele ra a Pailet, Ekpu atceijaig di
imi caua ainyak? Barabas, ka
Iesu er anvi nidan par ika Kristo?
18 Is ato aien, nikavaig, eris ati
yin *a ilpu atimi tas alep* va nau-
atitai *ura vai yin.*
19 ¶ Is wat ateuc aien an nitai
ateuc tas alep iran, is abraig pan
tah ehelen a ehgan, um ika, Jim
ago tah nitai aiek irai natimi upene
ineigki: et mun alupas nohocred
unyak vai yin an numjeg ahnag
unyak inpeig.
20 Ja eris auahas inliinmopoi ati-
mi is ahinag a ilpu atimi ahlap es-
jilid im ilpu atimi tas alep, mika eri
imyialep Barabas, jam auahas Iesu.
21 Is um tas a natimarid, um ika
ehele ra, Ekpu ahiyi tah rau a di
ainyak imi caua? Eris um ika ara,
Barabas.
22 Is um ika ehele ra a Pailet,
Ekpu ago inhe ainyak irai Iesu er
anvi nidan par ika Kristo? Eris
ika ara asega, Eri atgei yin an nau-
incai atgeig.
23 Is ika a natimarid, Auri? is
ago nev edo has aien? Ja eris um
lep ahlaig emda ara, um ika, Eri
atgei yin an nauincai atgeig.
24 ¶ Is wat ato a Pailet, nikavaig,
is auatialidi nimyiisjis o un, um
esjilid nehtauo o atimi, is leh inwai
aien, um ahisjim an nuhup ura, um
ika, Ek adicinadicin ainyak vai
inja irai natimi upene ineigki: tup
aijaua marom.
25 Eris tas natimi asega, um
ika, Etmu eteuc irama, im lep irai
ilpu hal unyima, inja iran.
26 ¶ Is um ahiyi Barabas imi
ra aien: jam aredei Iesu, um ati *yin*
ehele ra mika eri atgei yin ara an
nauincai atgeig.

27 ERIS imyiapan Iesu an nim-
nim o natimarid a ilpu eucsupo o
un, eris asjapicnaig pan ehelen a
ilpu eucsupo asega.
28 Eris atipagki napelumai iran
ara, um aso yin an napelumai cop.

29 Eris ahod incat ara irai itai
upunupun, um adgaig imi yin,
um ati nauanieg an matan: eris
atpuse an nuhup o un ara, um
imyiafakahcil yin, um ika, Kai-
heuc vai euc, ak Natimarid u nupu
Jutaia!
30 Eris agdei yin ara, um leh
nauanieg, um aredei nidjinin *iran.*
31 Eris imyiafakahcil yin ara, ja
par atipagki napelumai iran, um
aso yin an napelumai o un, um
imyiapan yin par atgei yin an nau-
incai atgeig.
32 Eris wat apan itac ara, eris
ecet nupu Sairini is ethi ara, nidan
Saimona: eris ika ehelen ara yi
ahelwei nauincai atgeig aien.

33 ERIS wat apan ara an nu-
arin is ethi nidan Colcoda, nesgan
tas ineigki, nuarin o nipjinipek o
atimi,
34 eris aluman vinecar ara eris
ago pelaig an wai acen: is atim-
tim *iran* aien, jam eti umnyi.
35 Eris um atgei yin ara an nauin-
cai atgeig, um ahai apelumai o un um
edaig jipe itai asjaaicnaig: et idivaig
intas is upyi asaig a naprofeta, um
ika, "Eris ahai apelumai itac unyak
ira ra ara, um edaig jipe itai asjaaic-
naig va napelumai uhup unyak."
36 Eris ateucse ara, um aminji-
naig yin eahki;
37 eris atijai u nidjinin ijinies ara
intas ineig eris aged vai yin, *um ika,*
IESU INEIGKI NATIMARID
U NUPU JUTAIA.
38 Eris lep atgei natimi ehneg
itai is ero ehelen an nauincai at-
geig; is ethi an matan, im lep is
ethi an moun.
39 ¶ Ara eris atga an nefalaig ara
eris atuh yin ara, um auhohaig
nidjinira,
40 um ika, Aiek na auahas neom
ahlap aiek, um lep actaig an nadiat
et eseij, namu imyiatamaig euc aiek:
el et Hal o Atua aiek, namu asuol
an nauincai atgeig aiek.

41 Eris lep imyiafakahcil *yin* a
ilpu atimi ahlap esjilid, im ilpu
atimi esege, im ilpu atimi tas alep,
um ika,
42 Is imyiatamaig tak atimi aien;
ja et auatialidi aien par imyiatamaig
yin: el et Atimarid u nupu Isreel
aien, etmu asuol aien an nauincai
atgeig an naopan ineig, va ecrupu
asgeig iran aijama:
43 is asgeig irai Atua aien; etmu
imyiatamaig yin aien, el et aiyu
inliinmopon aien vai yin: is ika
aien, Ek Hal o Atua ainyak.
44 Erus lep atuh yin a natimi
ehneg itai erahki, eris atgei rau
ehelen an nauincai atgeig.
45 ¶ Is wat adiatadiat is atupun
inmehcim an pece asega um yetpan
an jupki.
46 Is wat jupki is ahlaig ijinies a
Iesu, um ika, "Elai, Elai, lema
sabakdenai?" nesgan tas ineigki,
"Ak Atua unyak, ak Atua unyak,
na auri aiek par ude nyak?"
47 Eris wat atahaijeg ara eris aiji
ubutpotet ara, eris ika a ilpu ahaiji
ra, Et ahlaig vai Elaija aien.
48 Is auroauro natimi is ethi ira
ra um athut, im leh nisa, um ahtai-
juli a vinecar, um ati an naua-
nieg, um aluman.
49 Eris um ika nahaiji ra, Ek-
lim erop, intupu almoi akaija, kit
etpu han a Elaija par imyiatamaig
yin.
50 Is lep ahlaig ijinies a Iesu, um
edekjai nesgan.
51 Is um ahpati natcai apelumai
anliin neom ahlap, is ahes ijinies um
asuol; is amaamai nobohtan, um
ameled nij;
52 um asalgei ehpaiitai; eris lep
anusjai ohui ilpu atimi upene eris
emesmas is ahinag:
53 is wat nusjai aien eris ahes u
ehpaiitai ara, um apan an nuarin-
-pece itaup, um ehcohos pan ehele
atimi is ahinag.
54 ¶ Is wat ahgei nomoi a natimi
alupas u ilpu eucsupo, im lep ra
eris amen ehelen ara par aminjinaig
Iesu, um almoi nitai iji eigki, eris
imtitaig alupas ara, um ika, Et
inivaijec ineig, nikavaig, et Hal o
Atua aien.
55 Eris amen eahki a ilpu takata
is ahinag, um aiji itac acen par
almoi, eris ahes Calili ara, um ahced
Iesu, um aheca o un:
56 is amen ehele ra a Mere nupu
Mactala, im Mere risi Jakobus im
Joses, im lep risi ohwat hal o Sebe-
taius.

57 IS wat jupura is apan natimi
ikni itai Arimadia is ethi, nidan
Josef; is atimi atahaijeg Iesu aien:
58 is apan aien ehele Pailet, um
ugni nohui Iesu. Is ika a Pailet
eri alupai *yin* nohun.
59 Is leh nohun a Josef, um aso
an napelumai yilyil um upene,
60 um ati an mun nij mat o un,
is ahti aien: um atcelcaig inhat
alupas um atapanes an neucsen
mun nij, um atga o un.
61 Is ateuc a Mere nupu Mactala,
im lep Mere is eche, ubutpotet o un-
mun nij.

62 IS wat lep lahlah an tak ap-
nyin, an nadiat epitpitac nadiat im-
yecrei itai iran, eris asjapicnaig pan
ehele Pailet a ilpu atimi ahlap esji-
lid im ilpu Farisi,
63 um ika, Ak natimarid, ecra im-
yiehva aijama intas is asaig a nati-
mi efaifa ineigki, an naopan numoh
o un, um ika, Et wit ti pan itac nad-
iat inyi eseij, ekpu lep nusjai ai-
nyak:
64 va nedo ineigki namu ika aiek
eri ahtapanes upene inmun nij an
nadiat inyi eseij, va eri jim apan a
ilpu atimi atahaijeg yin an nepeig,
um ahneg yin, um ika ehele atimi,
Et mun nusjai aien vai inmas *o un:*
etpu esjilid nedo ahnag ineigki iran
yehki uhup.
65 Is um ika ehele ra a Pailet,
Era amen ehelemia a ilpu eucsupo:

apan aijaua, um ahtapanes ipjin et
idivaig nato itai unyimia.
66 Eris apan ara, um ahtapanes
ipjin inmun nij, um ati nitai asjaaic-
naig an hat, um ikni ilpu eucsupo.

NUARIN-TAS ALUPAS 28.

IS wat ti pan itac nadiat atumop,
wat lep lahlah an nadiat uhup
irai wiik, is yetpan a Mere nupu
Mactala im lep Mere is eche par
almoi inmun nij.
2 Is um omoi alupas; is ahes an
nohatag a nagelo o Natimarid, um
asuol, um apan um atipagki inhat
an neucsen mun nij, um ateuc
iran.
3 Is idivaig nauwainapit nesganim-
tan, um ahi napelumai iran, is idi-
vaig sno:
4 eris imtitai yin a ilpu atimi amin-
jinaig *inmun nij*, um ucjucjucaij,
eris idivaig ilpu atimi emesmas ara.
5 Is tas a nagelo, um ika ehele
intakata erahki, Jim imtitaig aijau-
rau: ek ato ainyak, nikavaig, erau
ahilek Iesu aijaurau eris atgei yin
an nauincai atgeig:
6 et ti aien igcaki: et mun nusjai
aien, et idivaig is asaig aien: apam
aijaurau, um almoi inuarin ineig is
asjeuc iran a Natimarid:
7 auroauro aijaurau um apan, um
asuptecnaig ehele ilpu atimi atahai-
jeg yin, mika et mun nusjai aien
vai inmas *o un;* et apan aien Calili
um uhup iramia; akupu ecet yin
aijaua eahki: ek mun idim asaig
ehelemirau ainyak.
8 Erus ahes o unmun nij arau, um
auroauro um atga urau, erus imti-
taig arau um imyiacitak alupas;
erus athut arau um apan par asup-
tecnaig ehele ilpu atimi atahaijeg
yin.
9 ¶ Erus wat apan arau par asup-
tecnaig ehele ilpu atimi atahaijeg
yin, is ehtet ira rau a Iesu, um ika,
Kaiheuc vai caurau. Erus apan
arau um asjira neduon, um atpuse
vai yin.
10 Is ika ehele rau a Iesu, Jim
imtitaig aijaurau: *jam* apan um
asaig ehele ilpu etoak mika eri apan
ara Calili: erupu ecet nyak eahki
ara.
11 ¶ Erus wat atga urau arau,
eris apan an nuarin-pece nahaiji
ilpu eucsupo, um asuptecnaig ehele
ilpu atimi ahlap esjilid nitai iji eigki
asega.
12 Eris wat asjapicnaig ara im lep
ilpu atimi tas alep, eris um tas jipe
ara, um alupai ilpu eucsupo mune
is ahinag,
13 um ika, Akumu ika aijaua,
Eris apan a ilpu atimi atahaijeg yin
an nepeig, um ahneg yin an num-
jeg unyima.
14 El et atahaijeg a natimarid,
ecrupu tas ehelen aijama, um imyi-
ahras caua.
15 Eris leucse mune ara, um ago
nedo ineigki eris asaig ehele ra:
eris asan tas ineigki a nupu Ju-
taia um imyihum pam an naopan
ineig.
16 ¶ Eris apan Calili a ilpu atimi
atahaijeg yin is eleven, an nedoon
ineig is asuptecnaig ehele ra a Iesu.
17 Eris wat ecet yin ara, eris at-
puse vai yin ara: ja eris imyiisjis
nahcil nahaiji ra.
18 ¶ Is apan a Iesu um tas ehele
ra, um ika, Eris ati nemda asega
imi nyak an nohatag im nobohtan.
19 Va nitai ineigki akumu apan
aijaua, um ika eri alaigaheni nup
urai iji pece asega, um baptiso ira ra
an nidai Etmak, im Inhal o un, im
Nesgumrau Upene:
20 um esege imi ra mika eri imyi-
aiji niji itai asega ara kis tas alep vaig
ehelemia ainyak: ekpu idim amen
ehelemia ainyak irai iji adiat, um
yetpan an nehni u naopan. Emen.

INTAS-UPENE

IS AGED A

MARKUS.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

NATUPUN intas-upene vai Iesu
Kristo, Inhal o Atua;
2 et idivaig eris upyi aged a ilpu
profeta, um ika, "Ek idim abrai
naheca unyak ainyak mika yi uhup
iram, etpu ahped nefalaig vai euc
aien:"
3 "Nohran tah et ethi etpu ahlaig
aien an namasacen, um ika, Akumu
ahped nefalaig vai Ihova aijaua, um
ago yi atoh efalaig vai yin."
4 Is um baptiso *ira atimi* a Joanes
an namasacen, um asuptecnaig na-
baptiso, mika eri adumoij anliin-
mopura, va uhpu eti aru nedo has
ura.
5 Eris ahtag pan ehelen a nupu
Jutaia asega, im nupu Jerusalem,
is baptiso ira ra asega aien an nofo-
wai Jortan, eris um asuptecnaig
nedo has ura ara.
6 Is aso yin a Joanes an *napelu-
mai* alau irai kamela, um ahid na-
rasi kurimatau; um caig inheled
im hune.
7 Is efehtas aien, um ika, Etpu
yetpam tah inyi ethi, inyi esjilid
irak aien, par apitac nyak, ek eti
upene ainyak par atpuse, um ahiyi
nehtit an cedpun eduon:
8 ek idim baptiso iramia ainyak
an wai: ja etpu baptiso iramia aien
an Nesgan Upene.
9 An naopan iyehki is ahes a Iesu
an Nasared an *pece* Calili, um apan
ehele Joanes, is um baptiso iran aien
an *nofowai* Jortan.
10 Is wat ahes u inwai aien um
atga o un, is um ecetai nohatag aien
nasalgeivaig, is asuolse iran a Nes-
gan *Upene* is idivaig nalaupa:
11 eris ahgei nohran tah an noha-
tag, *is ika,* Nai Halav cop unyak
aiek, ek imyiacitak euc ainyak.
12 Is auroauro um imyiapan yin
a Nesgan *Upene* an namasacen.
13 Is amen aien eahki an namas-
acen ira adiat is forte, is um oop yin
a Satana; is echim amen aien im
niji itai aleg; eris aheca o un a ilpu
agelo.

14 ERIS wat ati Joanes anliin
neom ipjin, is apan Calili a Iesu, um
asuptecnaig intas-upene va nelcau o
Atua,
15 um ika, Eh mun ti pan itac
ehni naopan iyehki, et mun ubutpo-
tet nelcau o Atua: akumu adumoij
anliinmopomia aijaua, um eteuc an
tas-upene.
16 Is wat atga aien ubutpotet u
injop Calili, um ecet Saimona im
Antrius etoan, erus ana nopoig an
jop arau: erus atimi ahilek mu arau.
17 Is um ika ehele rau a Iesu,
Arumu ahced nyak aijaurau, ekpu
ati caurau ainyak mika aru ahilek
atimi aijaurau.
18 Erus auroauro arau um ude
opoig urau, um ahced yin.
19 Is ahes eahki aien um eti el-
vatga, um lep ecet Jakobus inhal o
Sebetaius im Joanes etoan, erus
amen arau an nelcau, um uhpuri
opoig urau.
20 Is auroauro aien um ahlaig

vai rau: erus um ude etmarau arau
Sebetaius an nelcau im ilpu aheca,
um ahced yin.
21 Eris apan ara Kaperneum; is
apan aien anliin neom alaigaheni
irai iji adiat atumop, um esege.
22 Eris um imyiali nesege o un
ara: is esege imi ra aien is idivaig
tah eris alupai yin nemda, um eti
idivaig ilpu atimi esege.
23 Is amen anliin neom alaiga-
heni ura natimi is ethi, is amen
iran nagelo has; is um ahlaig
ijinies aien,
24 um ika, Ude *cama;* nai merit
aiek vanhe ehelema, ak Iesu nup an
Nasared? na mun ham aiek mika
an auahas cama, ka o'o? ek ato
euc ainyak, na Atimi Upene o Atua
aiek.
25 Is acaiji yin a Iesu, um ika,
Jim tas aiek, um atceijai yin.
26 Is auohuoh yin a nagelo has,
um ahlaig ijinies, um atceijai yin.
27 Eris um imyiali ara asega,
um tas jipe ehele ra, um ika, Inhe
ineigki? nev esege mat ineigki? et
esjilid aien irai ilpu agelo has, et
acaiji ra aien, era um imyiaiji intas
o un ara.
28 Is um auroauro um apaahni
intas vai yin an pece ri Calili asega.
29 Eris auroauro ara, um ahes an-
liin neom alaigaheni, um alau ijo,
um ahced Jakobus im Joanes, um
apan anliin neom o Saimona im An-
trius.
30 Is asjeuc a risi ehgai Saimona
va nemehe ihlup; eris auroauro ara
um asuptecnaig yin ehelen.
31 Is um han aien um arahpan
va nikman, um imyiatidai yin; is
auroauro um edoaijaig iran nemehe
ihlup, is um aheca ura aien.
32 Is wat jupura, wat ete nagese-
ga, eris imyiapan ra asega ehelen
ara eris emehe ara, im lep ra eris
amen ira ra a ilpu agelo has.
33 Eris um asjapicnaig an neucse
neom a nup an nuarin-pece iyehki
asega.
34 Is ago cehcehe atimi is ahi-
nag aien, is acheiachei jipe nemehe
ira ra, um ahlo ilpu agelo has is
ahinag; um acaiji ilpu agelo has
mika eri jim aniv yin.
35 Is wat athut nadiat an tak
apnyin, is aiji aien, um alau ijo, um
apan an nuarin namasacen, um
alaigaheni eahki.
36 Is apitac yin a Saimona im lep
ra eris amen ehelen ara.
37 Eris wat ecet yin ara, eris ika
ehelen ara, Era ahilek euc natimi
asega.
38 Is um ika ehele ra aien, Ti apan
akaija irai iji uari-pece ubutpotet,
ki asuptecnaig intas ehele ra ai-
nyak: kis ham ainyak va nauritai
ineigki.
39 Is esege aien irai eom alaiga-
heni ura an *pece* Calili asega, um
ahlo ilpu agelo has.
40 Is han ehelen natimi lepros is
ethi, um ugni yin, um atpuse an
nuhup o un, um ika ehelen, El et
merit aiek, na emda aiek par ago
adicinadicin nyak.
41 Is aiheuc *vai yin* a Iesu, um
adan nikman, um atcei pan yin, um
ika ehelen, Ek merit ainyak; namu
adicinadicin aiek.
42 Is wat tas aien, is um auroauro
naleprose um edoaijaig iran, is um
adicinadicin aien.
43 Is acaiji emda yin aien, um
abrai yin mika yi atga o un;
44 um ika ehelen, Jim asuptec-
naig ehele atimi aiek: jam atga
unyum aiek, um apan, um ehvai
euc ehele natimi ahlap, um ahlap
irai itai iji eigki is asaig a Moses,
vai incehcehe unyum, nitai asup-
tecnaig imi ra.
45 Ja is wat alau ijo aien, is tas
alupas aien um asuptecnaig nitai
ineigki, va nedo ineigki is ehka vai
Iesu napanvaig an nuarin-pece
iyehki an nuhup u atimi, ja is amen
aien irai uari amasacen; eris ahes
irai iji uari pece asega natimi, um
ahtag pan ehelen.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

IS wat ti pan itac nadiat *is eti elpat,* is lep apan aien Kaper-
neum; eris atahaijeg, nikavaig, is
amen aien anliin neom.
2 Eris auroauro atimi is ahinag
um asjapicnaig, is um ti nuarin
ateuc *imi ra anliin neom,* im lep an
neucse neom: is asuptecnaig intas
imi ra aien.
3 ¶ Eris lep apan ehelen ara, um
apos natimi is ethi, is emehe aien
va napalse, eris ahlesahles yin na-
timi is emanohwan.
4 Is ehka vai ra inyetpanvaig
ehelen va atimi is ahinag, ja eris um
alcapdicraig nuarin neom ijinies ara,
is amen iran aien, um atise nitai
ahled ineig, is asjeuc iran natimi
emehe va napalse, an mun neom
ineig, eris ago ara.
5 Is wat ecetai nimyiisjis ninivaijec
ura a Iesu, is um ika aien ehele na-
timi emehe va napalse, Ak inhal
unyak, eh mun iknipagki nedo has
unyum.
6 Eris amen eahki nahaiji ilpu
atimi esege, is ika inliinmopura
ara,
7 Et auri natimi ineigki par asan
tas has esjilid? et emda ache a
Atua par iknipagki nedo has.
8 Is um tup ispan ato a Iesu
mika eris aktaktai is ucce inliin-
mopura, is ika ehele ra aien, Eka
auri aijaua par aktaktai nitai iji
eigki anliinmopomia?
9 et tup upene nikavaig ehele
natimi emehe va napalse, Eh mun
iknipagki nedo has unyum; ka nika-
vaig, Atidai aiek, um leh nitai ahled
unyum, um atga?
10 im lep ineig, mika aki ato
aijaua, nikavaig, et emda a Inhal o
natimi an nobohtan par iknipagki
nedo has, (is ika aien ehele natimi
emehe va napalse,)
11 Ek ika ehelum ainyak, Ati-
dai aiek, um leh nitai ahled unyum,
um atga unyum, um apan an neom
unyum.
12 Is um auroauro aien um atidai,
um leh nitai ahled o un, um atga o
un an nuhup ura asega; eris um
imyiali ara asega, um imyiahpas
Atua, um ika, Intis idim eti almoi
nedo ineigki akaija itu acen.
13 Is um lep ehcohos pok aien an
nohmunjop; eris asjapicnaig pan
ehelen natimi asega eris ahinag ara,
is esege imi ra aien.
14 Is wat atga aien, um ecet Livai
inhal o Alfius nateucvaig an neom
asjapicnaig mune iran, um ika
ehelen, Ahced nyak aiek. Is um
atidai aien, um ahced yin.
15 Is wat ateuc a *Iesu* anliin neom
o *Livai,* um hag, eris lep ateuc
ehele Iesu im lep ilpu atimi ata-
haijeg yin, a ilpu atimi akwanaham
im ilpu atimi auatatimi is ahinag;
eris ahinag ara um ahced yin.
16 Eris wat alum yin a ilpu atimi
esege im ilpu Farisi nehrihagvaig
im ilpu atimi akwanaham im ilpu
atimi auatatimi, eris ika ara ehele
ilpu atimi atahaijeg yin, Et auri
aien par ehrihag um umwig aien im
ilpu atimi akwanaham im ilpu atimi
auatatimi?
17 Is wat atahaijeg *intas ura* a
Iesu, is ika ehele ra aien, Er eti ika
ehele natimi atipagki nemehe yi
aminjinai ra era cehcehe ara, ja
ara ache era emehe ara: kis eti ham
ainyak par ahlaig vai ilpu atimi
upene, ja vai ilpu atimi auatatimi
ache, mika eri adumoij anliinmopura
ara.
18 Eris atwakam a ilpu atimi
atahaijeg Joanes im ilpu Farisi:
eris asjapicnaig pan ehelen ara, um
ika, Era auri a ilpu atimi atahaijeg
Joanes im ilpu Farisi par atwakam,
ja era eti atwakam a ilpu atimi
atahaijeg euc?
19 Is ika ehele ra a Iesu, Era at-
wakam a ilpu alaig o natimi leh
ehgan, an namen u natimi leh ehgan
ehele ra, ka o'o? et ehka vai ra

natwakamvaig an namen u natimi
leh ehgan ehele ra:
20 ja etpu yetpam nadiat iji *ehki*
uhu wit atipagki natimi leh ehgan
ira ra, erupu atwakam ara ira adiat
iji ehki.
21 Et eti ijei pan inuarin napel-
umai mat tah natimi an mohtan na-
pelumai: va yi jim ruhra inmohtan
napelumai va nuarin *napelumai* mat,
um ahpati alupas.
22 Et eti atladwi waina mat tah
natimi irai hubej itu acen; va yi
jim atpoijej inhubej vai waina mat,
um elel waina, um takitai inhubej:
ja er idim atladwi waina mat irai
hubej mat.

23 AN nadiat atumop is ethi is
atga aien irai lelahapol hwiit; eris
wat atga ara, eris aldei nohoai hwiit
a ilpu atimi atahaijeg yin.
24 Eris um ika ehelen a ilpu Fa-
risi, Era auri ara par ago nedo
ineigki an nadiat atumop et itaup?
25 Is um ika ehele ra aien, Akis
idim esvi intas va nedo o Tevit aijaua,
an tivaig *nitai caig* incan um ehtele
yin, aien im lep ra eris ahced yin
ara:
26 is apan aien anliin neom o
Atua, an naopan iyehki is atimi es-
jilid an nahlap a Abaiadar, um caig
nareto ineig eris ahlap iran, eris
caig a ilpu atimi ahlap ache, is
itaup vai tup atimi, um lep alaa ra
eris ahced yin ara.
27 Is ika ehele ra aien, Eris ati
nadiat atumop va atimi, jam eti *ago*
atimi va nadiat atumop:
28 et idim Atimarid an nadiat atu-
mop a Inhal o natimi.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

IS lep apan aien anliin neom alaig-
aheni; is amen eahki natimi
is ethi is urauo nikman.
2 Eris imyiiris yin ara, kit inyi
ago cehcehe yin aien an nadiat atu-
mop, mika erupu atijai itai iran
ara.
3 Is ika aien ehele natimi urauo
nikman, Aihio aiek igcaki.
4 Is ika ehele ra aien, Et upene
nagovaig nedo upene an nadiat atu-
mop, ka nagovaig nedo has? nimyi-
atamaig atimi vaig, ka nauahas ra
vaig? Ja eris eti tas ara.
5 Is edemda vai ra aien, um aijidjid
ra um arahed, is taigtaig aien va
nipjin u inliinmopura, um ika ehele
natimi iyehki, Namu atgeig yapidi
nikmam aiek. Is um atgeig yapidi
nikman aien: is um upene nikman
um idivaig nahaijin *nikman*.
6 Eris um alau ijo a ilpu Farisi,
um auroauro um tas ehele ilpu atimi
leh imi Herot vai yin, mika eri at-
gei yin.

7 JA is um atga o un a Iesu im
lep ilpu atimi atahaijeg yin, um
apan u injop: eris ahes Calili atimi
is ahinag, um apitac yin, im lep
nupu Jutaia,
8 im *nupu* Jerusalem, im *nup*
Itumia, im *nup* an nahaijin Jortan
itac; im lep nupu Tairus im *nupu*
Saiton is ahinag, eris wat atahaijeg
ara va nitai iji eigki is ago aien,
eris asjapicnaig pan ehelen ara.
9 Is um ika aien ehele ilpu atimi
atahaijeg yin, eri imyiaitgai yin nal-
velcau yi ethi va eri jim atamerit
ehelen natimi is ahinag.
10 Is um ago cehcehe atimi is
ahinag aien; va nedo ineigki eris
asjapicnaig pan ehelen ara asega
eris emehe ara, mika eri atcei pan
yin ara.
11 Eris wat ecet yin a ilpu agelo
has, eris eropropse an nuhup o un
ara, um ahlaig ijinies, um ika, Nai
Hal o Atua aiek.
12 Is um acaiji emda ra aien mika
eri jim aniv yin ara.
13 Is aridjai aien an nedoon, um
ahlaig va *atimi iji eig*, is merit
vai ra aien; eris apan ehelen ara.
14 Is ehta atimi is twelv *ira ra*

aien, mika eri amen ehelen ara, va
etpu abrai ra aien mika eri apan
ara, um asupteenaig intas ;
15 *is alupai ra* nemda *aien* mika
eri iknipagki nemehe *ira atimi* ara,
um ahlo ilpu agelo has:
16 is anvi nidai Saimona aien par
ika Pitrus;
17 im Jakobus inhal o Sebetaius,
im Joanes etoai Jakobus; is anvi
nidarau aien par ika Boanerjes,
nesgan tas ineigki, Ohwat hal o in-
munuka :
18 im Antrius, im Filipus, im
Bardolomius, im Madius, im Tomas,
im Jakobus inhal o Alfius, im Da-
tius, im Saimona natimi leh imi
ilpu Selotai,
19 im Jutas nupu Karyot, aien
aigki is aniv yin aien.
Eris apan ara anliin neom.
20 Eris lep asjapienaig atimi is
ahinag, is ehka inhagvaig vai ra.
21 Eris wat atahaijeg *intas vai
yin* a ilpu atimi ehpan iran, eris
apan ara mika eri leh yin; eris ika
ara, Et mun ahnag aien.
22 Eris um ahes Jerusalem a ilpu
atimi esege, um apan, um ika, Et
amen iran a Belsebub, et ahlo ilpu
agelo has aien vai natimarid o ilpu
agelo has.
23 Is asjapienai ra aien, um ecsi-
pece ehele ra, um ika, Et emda a
Satana par ahlo Satana um uauo?
24 El et ero inliinmopoi nup uran
tah nelcau, inyi ti amen nelcau
iyehki.
25 El et ero inliinmopoi nup uran
tah nimnim, inyi ti amen nimnim
iyehki.
26 El et auahas *nelcau* o un a Sa-
tana, um ero inliinmopon, inyi ti
amen aien, ja etpu ti aien.
27 Et ehka vaig tah natimi na-
panvaig anliin neom o natimi emda,
um tup leh inpadiag o un *ehelen;* ja
el et upyi hup aien um arore na-
timi emda, etpu tup upene inleucse-
vaig *itai* anliin neom o un.
28 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak mika, Uhpu eti aru
nedo has asega ira atimi, im lep
intas has ura:
29 ja aien et asan tas has aien
va Nesgan Upene, uhpu idim aru
nedo has o un, etpu erekinman iran
aien irai iji mesese.
30 *Is um ucce intas o un* va nedo
ura, nikavaig, eris ika ara, Et amen
iran a nagelo has.
31 Eris han a ilpu etoan im risin,
um aiji ijo, um abraig tah, mika yi
ahlaig vai yin.
32 Eris ateuc arahed iran atimi
is ahinag, um ika ehelen, Era idim
amen ijo a risum im ilpu etoam, um
ahilek euc.
33 Is tas ehele ra aien, um ika,
Risik im ilpu etoak di?
34 Is aijidjid ra sji ehki aien eris
ateuc arahed iran ara, um ika, Alum
risik aijaua im ilpu etoak!
35 aien et imyiaiji intas o Atua
aien, et etoak aien, um atahaig irak,
um risik.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

IS um lep atupun aien um esege an
nohmunjop: eris asjapienaig pan
ehelen natimi is ahinag, is um aijai
pok an jop aien, um ateuc an nel-
cau; eris amen an nimtidin na-
timi asega, eris ahinag ara.
2 Is esege imi ra aien um ecsipece
irai iji itai is ahinag, um ika ehele
ra an nesege o un,
3 Akumu atahaijeg aijaua; Is
apan natimi ahapol is ethi par
ahoaig upsi itai:
4 is wat ahoaig aien, is um elel
nahaiji *nupsi itai* an nahaijin nefa-
laig, eris ahtag pan inman um hegaig.
5 Is um lep elel nahaijin irai uarin
eteuc nilpauhat iran, ja is haklin
nobohtan iran; is eti laulau um
edel, is haklin nobohtan iran:
6 ja is wat aridjai nagesega, is
um imlai, um mese, is eti eteuc
necvan.

7 Is um lep elel nahaijin irai efelel-
icai has, is um ededel nefelelicai
has, um atgei, is um eti oho.
8 Is um lep elel nahaijin an no-
bohtan upene, is um oho um ahinag
nohoan, is eteuc *nohoan* is dirte iran
is ethi, im sikste iran is ethi, im
wun huntret iran is ethi.
9 Is um ika ehele ra aien, Aien et
eteuc intikgan aien par ahgei itai,
etmu atahaijeg aien.
10 Is wat echim amen aien, eris
ahodai yin a ilpu atimi ahced yin
im lep natimi is twelv va nesgan tas
ecsipece ineigki.
11 Is um ika ehele ra aien, Eh
mun alupai caua mika aki ato
aijaua niji itai adenaig an nel-
cau o Atua: ja eh mun asaig nitai
iji egki asega irai tas ecsipece ehele
tak atimi:
12 mika eri ahmoi ara, jam eti
ato; um atahaijeg, jam eti ahaijeg
iran; va eri jim adumoij pam ara,
um eti leh neruvan nedo has ura.
13 Is um ika ehele ra aien, El eka
eti ato intas ecsipece ineigki aijaua,
akupu ehvato intas ecsipece asega
aijaua?
14 *Et idivaig* natimi ahapol a na-
timi ineig et ahoaig intas aien.
15 Ara era idivaig nahaijin nefa-
laig ara, eris ahoaig intas iran; ara
aigki era atahaijeg ara, ja et auro-
auro a Satana um atipagki intas
eris ahoaig anliinmopura.
16 Ara era idivaig nuarin eteuc
nilpauhat iran ara, eris ahoaig upsi
itai iran; ara aigki era atahaijeg
intas ara, um auroauro um leh, um
imyiacitak;
17 ja et eti eteuc necvan *tas* ira
ra, era eti elvamen ara yi itu ira
ra: et wat aridjai nohocred im
nedemda *vai ra* vai intas, era auro-
auro ara um adumoij.
18 Ara era idivaig nuarin et eteuc
nefelelicai has iran ara, eris ahoaig
upsi itai iran; ara aigki era atahai-
jeg intas ara,
19 ja et asuol inliinmopura nak-
taktai niji itai an nobohtan ineigki,
im inpadiaig efaifa, im nedo ahvig
intak itai, um atgei intas, et um
eti oho.
20 Ara era idivaig nobohtan upene
ara, eris ahoaig upsi itai iran; ara
aigki era atahaijeg intas ara, um
leh, um oho, et eteuc nohoan is dirte
iran tah ra, im sikste iran tah ra,
im wun huntret iran tah ra.
21 Is ika ehele ra aien, Er eti leh
incop alahala, um atise ithan nipjin-
itai, ka ithan tinan, ja er atijai an
nitai ati incop alahala iran.
22 Uhpu ecetai niji itai asega eris
adenaig, um ato niji itai asega eris
adahpoi.
23 Aien et eteuc intikgan aien par
ahgei itai, etmu atahaijeg aien.
24 Is um ika ehele ra aien, Akumu
aktaktai intas ineig aijaua eka ata-
haijeg: uhpu alupai caua inyi idi-
vaig eka alupaig *tah* aijaua; etpu
esjilid nuarin imi caua eka atahaijeg
aijaua.
25 Aien et ikni itai aien, etpu lep
leh itai aien; ja aien et eti ikni itai
aien, uhpu iknipagki niji itai iran.
26 Is ika aien,
Nelcau o Atua et idivaig natimi
is ethi is ahoaig upsi itai aien uman;
27 is umjeg aien an nepeig, um
aiji an nadiat, is um ededel upsi itai,
um ujipsotan, ja is eti ahmoi aien
nedelvaig:
28 et tup edel nohoai itai an no-
bohtan; et uhup nerin, im lep intis-
ian, ja par apitac um metto nohoan:
29 et wat metto nohoan, era auro-
auro natimi um aldei an naopan
ineig, er asjapicnaig nohoai itai
iran.
30 Is lep ika aien, Et idivanhe
nelcau o Atua? inti asaig neveh tas
ecsipece akaija par asuptecnaig?
31 Et idivaig nupsi mustart, eh wat
ahoaig an nobohtan, et esjilid neklim
haklin o un irai upsi itai asega an
nobohtan;
32 ja eh wat ahoaig, et um ahlau
ohua, um esjilid irai efelelicai asega,

um atgeig jipe inran alupas; era
amen inman an naiyu iran.
33 Eris wat atahaijeg emda ara,
is asuptecnaig intas ehele ra aien an
tas ecsipece is ahinag is lep idivaig
ji eigki;
34 is tas ehele ra aien irai tas ecsi-
pece ache: ja eris wat echim amen
ara, is asuptecnaig niji itai asega
ehele ilpu atimi atahaijeg yin aien.

35 AN nadiat iyehki, is wat jupu-
ra, is ika ehele ra aien, Ti apan
akaija an nahaijin eahki.
36 Eris wat imyiterimterim atimi
is ahinag ara, eris auroauro ara um
leh yin an nelcau. Is ahced yin
intak alvelcau.
37 Is um ucjum pam nehio alupas,
um auaijai nelcau va epeau, um
ahga *nelcau.*
38 Is umjeg aien an nilpun nelcau
itac, *um ilaig* an nitai ilaig; eris
ahugni yin ara, um ika ehelen, Ak
Natimi esege, na eti aktaktai cama
aiek: intumu emesmas akaija.
39 Is um atidai aien, um acaiji
nimtinjop, um ika ehele injop, Eigpa
aiek, um esjaig. Is um esjaig nim-
tinjop, um esjilid neigpa.
40 Is ika ehele ra aien, Eka imti-
taig aijaua vanhe? eka auri aijaua
par eti imyiisjis ninivaijec?
41 Eris imtitaig alupas ara, um
ika sjipe ehele ra, Et echamecha
natimi ineigki, et imyiaiji intas o un
nimtinjop im injop?

NAURIN-TAS ALUPAS 5.

ERIS apan ara an jop, um apahai
an nahaijin eahki an pece Catara.
2 Is wat ahes an nelcau aien um
asuol, is aubillid yin natimi is ethi,
is ahes aien irai mai ij eris ikni
atimi emesmas iran, is amen iran a
nagelo has;
3 is amen aien irai mai ij iji ehki;
is ehka vaig tah narore yin vaig
irai atau hat:
4 eris ehcahinag arore yin irai
jaula im lep natau hat, is um atgeig
yamud atau hat aien, um asjamud
jaula: is ehka vaig tah nacaiji yin
vaig mika yi eropse:
5 is amen aien irai iji epeig, im
lep niji adiat, irai lola edoon, im
lep irai mai iji, um aunyauwaig, um
atcapisji yin irai hat.
6 Ja is wat ecet Iesu aien itac
acen, is athut aien, um atpuse an
nuhup o un,
7 um ahlaig ijinies, um ika, Nai
merit aiek vanhe ehelek, ak Iesu,
Inhal o Atua esjilid? ek ugni euc
ainyak vai Atua, mika an jim abli
nyak aiek.
8 Is um ika ehelen aien, Namu
atceijai natimi ineigki aiek, ak nag-
elo has.
9 Is ahodai yin aien, *um ika,* Ni-
dam di? Is asuptecnaig aien, um
ika, Nidak Lijon: ecra ahinag aijama.
10 Is ugni emda yin aien mika yi
jim abrai ra, eri ude inpece iyehki
ara.
11 Eris amen picad is ahinag
ubutpotet u lola edoon, um hag.
12 Eris ugni yin a ilpu agelo has
asega, um ika, Abrai cama aiek
mika ecri ahei picad aijama.
13 Is auroauro a Iesu um abrai ra.
Eris atceijai *yin* a ilpu agelo has
um ahei picad; eris um athut picad
an nohmun isas, um ehlelelse an jop,
(eris tu dausant ara,) eris um at-
poijej ara an jop.
14 Eris um aha a ilpu atimi amin-
jinaig picad, um asuptecnaig an
nuarin-pece, im lep an pece iyehki
asega. Eris apan ara mika eri
almoi nedo ineigki.
15 Eris apan ehele Iesu ara, um
almoi natimi iyehki is ahei yin a
nagelo has um amen iran Lijon, is
ateuc aien, um aso yin an napelu-
mai, is mun eteuc lelen aien; eris
um imtitaig ara.
16 Ara eris almoi ara, eris asup-
tecnaig nitai ineigki ehele ra sji
ehki ara, eris ago irai natimi ineig,

is amen iran a nagelo has, im lep vai picad.

17 Eris ugni yin ara mika yi atga o un aien, um ude inpece ura.

18 Is wat aridjai aien an nelcau, is um ugni yin a natimi iyehki is amen iran a nagelo has, mika yi ahced yin.

19 Ja is acaiji yin a Iesu, um ika ehelen, Apan aiek an nimnim unyum ehele ilpu atimi ehpan iram, um asuptecnaig ehele ra nedo emda iram et mun ago a Natimarid, im naiheuc vai euc o un.

20 Is um atga o un aien, um apan Tikapolis, um asuptecnaig nedo emda o Iesu iran: eris imyiali natimi asega.

21 IS lep atga a Iesu an nelcau, um lep apahai an nahaijin eahki, eris asjapicnaig pan ehelen natimi is ahinag; is amen aien u injop.

22 Is um han *ehelen* natimi alupas an neom alaigaheni is ethi, nidan Jerus; is wat ecet yin aien, is atpuse u neduon aien,

23 um ugni emda yin, um ika, Et mun ubutpotet o unmas o unhalav atahaig unyak: *ek ugni euc ainyak* mika an apam aiek, um atijai nikmam iran, mika yi cehcehe aien; etpu umoh aien.

24 Is um ahced yin *a Iesu;* eris apitac yin natimi is ahinag, um atamerit ehelen.

25 Im lep ineig, intakata is ethi, is emehe aien va nahlamerai u inja an mesese is twelv,

26 is alupas nohocred o un vai ilpu atimi atipagki nemehe is ahinag, is um ahtai ehni inpadiaig o un aien, jam eti umoh, ja is esjilid nemehe iran.

27 Is wat atahaijeg vai Iesu aien, is apan aien irai ibla atimi is ahinag an cehen, um atcei pan napelumai iran.

28 Is ika aien, El ek atcei pan napelumai iran ainyak, el ek par umoh ainyak.

29 Is eti laulau um ame nahlamerai u inja iran; is ato nohun aien, nikavaig, is mun ti nemehe has iran.

30 Is auroauro a Iesu um tup ispan ato, nikavaig, is ahes iran nemda, is ahidai yin aien irai ibla atimi is ahinag, um ika, Et atcei pan napelumai irak a di?

31 Eris ika ehelen a ilpu atimi atahaijeg yin, Na alum atimi et ahinag aiek era atamerit ehelum ara, na auri aiek par ika, Et atcei pan napelumai irak a di?

32 Is um ahidai yin aien mika yi alum yin, is ago nedo ineigki.

33 Ja is ato nitai iyehki eris ago iran a intakata, is imtitaig aien, um ucjucjucaij, um apan, um atpuse an nuhup o un, um asuptecnaig inivaijec nedo o un.

34 Is um ika ehelen aien, Ak intakata ineigki, na mun lep cehcehe aiek va nimyiisjis ninivaijec unyum; eklim atga unyum aiek, et mun edoaijaig iram aiek va nemehe has iram.

35 Is wat tas aien, eris ahes *hal an nimnim* o natimi alupas an neom alaigaheni um apan, um ika, Et mun mas inhal unyum; jim imyidohalav Natimi esege aiek.

36 Is wat atahaijeg intas ineigki a Iesu eris asaig ara, is ika ehele natimi alupas an neom alaigaheni aien, Jim imtitaig aiek, jam imyiisjis ninivaijec ache.

37 Is acaiji atimi aien mika eri jim apitac yin, echim ahtaij ache, Pitrus, im Jakobus, im Joanes etoai Jakobus.

38 Is yetpan aien an neom o natimi alupas an neom alaigaheni, um alum ra nehteigtaigvaig, eris imyitaig *yin* ara, um taig tas ijinies.

39 Is wat apan aien anliin neom, is ika ehele ra aien, Eka auri aijaua par ehteigtaig, um imyitaig *yin?* et eti mas natahaig ineigki, et umjeg aien.

40 Eris imyilav yin ara. Ja is

abrai ra asega aien mika eri alau
ijo, is leh etman aien im risi nata-
haig, im lep ra eris ahced yin ara,
um apan an nuarin ineig is asjeuc
iran natahaig iyehki.
41 Is arapse va nikmai natahaig
aien, um ika ehelen, Talida Ku-
mai; nesgan tas ineigki, Ak nata-
haig ineigki, ek asaig ehelum ainyak
mika an atidai aiek.
42 Is auroauro natahaig iyehki
um atidai, um atga; is twelv mese-
se iran. Eris imyiali alupas ara.
43 Is acaiji emda ra aien mika eri
jim asuptecnaig nedo ineigki ehele
atimi; is ika aien, eri alaan tah
nitai caig.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

IS ahes eahki aien, um atga o un,
um apan an pece o un; eris ah-
ced yin a ilpu atimi atahaijeg yin.
2 Is wat yetpam nadiat atumop,
is esege *imi ra* aien anliin neom
alaigaheni: eris atahaijeg *yin* nati-
mi is ahinag, um imyiali, um ika,
Et leh nitai iji eigki eda a natimi
ineigki? nev arapakau ineigki eris
alupai yin, mika yi ago nauritai
esjilid iji eigki an nikman aien?
3 Et idim atimi aredcai aien, um
hal o Mere, um etoai Jakobus, im
Joses, im Juta, im Saimona; era
amen eheleija a ilpu atahaig iran.
Eris esjum vai yin ara.
4 Ja is ika ehele ra a Iesu, Era
eti eccen vaig tah naprofeta nup
uran pece o un ache, im ilpu atimi
ehpan iran, im lep ra an nimnim o un.
5 Is ehka vai yin nagovaig tah
nauritai esjilid eahki, ja is atijai
nikman aien ira atimi emehe is eti
elpat, um ago cehcehe *ra*.
6 Is um imyiali aien va nimyiisjis
nahcil ura. Is apan aien irai iji uari-
-pece marahed mihtag, um esege.

7 IS asjapicnaig atimi is twelv *ehe-
len* aien, um atupun um abrai ra,
mika eri apan ara um aro maro ehni;
is alupai ra nemda aien, mika eri
esjilid irai ilpu agelo has ara;
8 is acaiji ra aien mika eri jim
apos itai ara an nefalaig, nitai iseuc
ache; jim *apos* nefehcat, im nitai
caig, im mune an nitai ahid *ura:*
9 jam atohoaig eduora irai cedpai
eduora; um jim aso ra irai apelu-
mai yi ero.
10 Is ika ehele ra aien, Aku wit
apan aijaua anliin neom an tah anua-
rin, um amen' eahki wat uhum pan
naopan ineig aki atga unyimia aijaua.
11 Ara era eti leh caua ara, um
eti atahaijeg intas unyimia, aku wit
ahes eahki aijaua, wat ika aki atga
unyimia, um ucjucjai obohtan irai
eduomia, nitai asuptecnaig imi ra.
Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, Inyi tintin nohocred o
nupu Sotom im *nupu* Comora an
nadiat ahmaijidjid, ja etpu esjilid
nohocred o *nup* uran nuarin-pece
iyehki.
12 Eris apan ara um tas *ehele atimi,*
mika eri adumoij anliinmopura ara.
13 Eris ahlo ilpu agelo has is ahi-
nag ara, um aspi naraki ira atimi
emehe is ahinag, um ago cehcehe
ra.
14 Is atahaijeg *intas vai yin* a
Herot natimarid: (is apaahni ni-
dan:) is ika aien, Et mun lep nusjai
Joanes Natimi baptiso, et ago niji
auritai esjilid aien.
15 Eris ika nahaiji ra, Elaija neig-
ki. Eris ika nahaiji ra, Naprofeta
neigki, et idivaig tah irai ilpu pro-
feta aien.
16 Ja is wat atahaijeg *intas ura* a
Herot, is um ika aien, Joanes neigki,
kis auud yamud nidjinin ainyak;
et mun lep nusjai aien.

17 IS upyi abrai atimi a Herot
mika eri arop irai Joanes, um arore
yin, um ati yin anliin neom ipjin, va
Herotyas ehgai Filipus etoan; is
leh yin aien ehgan.
18 Is ika ehele Herot a Joanes,

Et itaup vai euc inlehvaig ehgai
etoam.
19 Is um edemda vai yin a Hero-
tyas, um ika yi atgei yin; ja is
ehka vai yin:
20 is imtitai Joanes a Herot, is
ato aien, nikavaig, is atimi upene
aien, um atoh nedo o un, is aminji-
naig yin aien, um atahaijeg yin, um
ago nedo *upene* is ahinag, um imyi-
acitak vai intas o un.
21 An nadiat upene vaig is etlii,
nadiat eris apos Herot iran, is aua-
netha alupas aien incai ilpu atimi
alupas o un, im ilpu atimarid, im
ilpu atimi ikni itai an *pece* Calili;
22 is apan anliin *neom* a inhalav
atahaig o Herotyas, um adekdikjai,
is um imyiacitak inliinmopoi Herot
im lep ra eris ateuc ehelen ara, is
ika a natimarid ehele natahaig iyeh-
ki, Ugni nyak aiek va nitai ineig
nai merit vaig aiek, ekpu alupai euc
ainyak.
23 Is asig yi aktit ehelen aien, um
ika, Ekpu alupai euc nitai ineig ai-
nyak napu ugni nyak vaig aiek, inyi
apapa pan an nahaiji nelcau unyak.
24 Is alau ijo aien, um apan ehele
risin, um ika, Inki ugni inhe ainyak?
Is ika aien, Nidjini Joanes Natimi
baptiso.
25 Is auroauro aien um apan ehe-
le natimarid, um ugni *yin*, um ika,
Ek merit ainyak mika an auroauro
aiek, um alupai nyak nidjini Joanes
Natimi baptiso an haklin nelcau.
26 Is taigtaig alupas a natimarid;
ja is eti acaiji yin aien vai intas upyi
asig yi aktit o un, im lep vai ra eris
ateuc ehelen ara.
27 Is auroauro a natimarid um
abrai naheca is etlii, um ika ehelen
yi leh nidjinin: is apan aien anliin
neom ipjin, um auud yamud nid-
jinin,
28 um apos nidjinin an haklin
nelcau, um alupai natahaig iyehki:
is um alupai risin a natahaig.
29 Eris wat atahaijeg a ilpu atimi
atahaijeg yin, eris apan ara um
leh nohun, um atise yin an mun
nij.

30 ERIS asjapicnaig pan ehele
Iesu a ilpu apostolo, um asuptecnaig
niji itai asega eris ago ara, im lep
nesege ura.
31 Is ika ehele ra aien, Ti echim
apan akaija ache an nuarin namas-
acen, um atumop tintin: is ehka
vai ra inhagvaig va atimi is ahinag,
eris idumdumoij pan ara *ehele ra.*
32 Eris ateri natga ura ara an
nelcau um apahai an nuarin namas-
acen.
33 Eris wat almoi napan ura na-
timi, eris ato yin atimi is ahinag,
um ahes irai iji uari-pece asega, um
athut ubos, um uhup ira ra, um
asjapicnaig pan ehelen.
34 Is ahes an *nelcau* a Iesu um
asuol, um alum atimi is ahinag, is
aiheuc vai ra aien, eris idivaig siip
et ti asgi ra ara: is esege imi ra
aien niji itai is ahinag.
35 Is wat jupura, eris apan ehelen
a ilpu atimi atahaijeg yin, um ika,
Et amasacen igcaki, um lep ubut-
potet u nepeig:
36 abrai ra aiek mika eri terim-
terim jipe ara, um apan irai iji uari-
-pece, im lep tup an pece iyehki
asega, um auanimtan nitai caig
incara: eh ti nitai caig incara ara.
37 Is tas aien, um ika ehele ra,
Akumu alaa ra nitai caig aijaua.
Eris um ika ehelen ara, Et ehka
vai cama napanvaig um ahtai tollar
inyi dirte, um auanimtan nitai caig
incara.
38 Is ika ehele ra aien, Et ehed
nareto unyimia? apan aijaua um
almoi. Eris wat almoi ara, um ika,
Et faiv *ache*, um ero *ache* numu.
39 Is um ika ehele ra aien, eri
ahai atimi asega, um asaig ehele ra,
eri ateucse irai efelelicai um esyei ra.
40 Eris um ateucse ara um esyei
ra, eris huntret nahaiji ra, im fifte
nahaiji ra.
41 Is leh nareto is faiv aien, im

numu is ero, um easji pan an noha-
tag, um naaurineig, um iswoplec-
oplec nareto iji ehki, um alupai ilpu
atimi atahaijeg yin, mika eri edaig
ira ra ara; is lep edaig aien numu
erahki ira ra asega.
42 Eris hag ara asega, um gaije.
43 Eris asjapicnaig nuari areto
ara im nuari umu eris eti atahni
ara, um atohoaig irai efehcat is
twelv, is um ohua.
44 Ara eris hag nareto iji ehki
ara eris faiv dausant ara.
45 Is auroauro aien, um ehlig ilpu
atimi atahaijeg yin, mika eri aridjai
an nelcau ara, um apan an nahaijin
jop Bedseta um uhup iran, ja is
amen aien, um abrai atimi mika eri
atga ura ara.
46 Is abrai ra aien, um aridjai an
nedoon, um alaigaheni.
47 Is wat jupura, is amen nelcau
an jop, ja is echim amen aien ache
ubos.
48 Is alum ra aien eris ahelid
emda ara; is has nimtinjop vai ra:
is wat athut nadiat, is um apan
ehele ra aien, um atga an jop, un
ika yi ahtaregdei ra.
49 Ja eris wat ecet yin ara natga-
vaig an jop, eris aktaktai ara, um
ika natmas ineigki, eris aunyauwaig
ara:
50 eris ecet yin ara asega, um
ehioehio inliinmopura. Is auro-
auro aien um tas ehele ra, um ika
ehele ra, Etmu eropse inliinmoponia
aijaua: ainyak aigki; jim imtitaig
aijaua.
51 Is un aridjai ehele ra aien an
nelcau; is um esjaig: eris imtitaig
alupas ara, um imyiali *yin*.
52 Eris eti aktaktai ara *nedo emda
o un* irai areto: is ipjin inliinmop-
ura ara.

53 ERIS apan ara, um apahai an
pece Jenesaret.
54 Eris wat ahes an nelcau ara
um asuol, eris idim ato yin *atimi,*
55 um athut an pece iyehki asega
um arahed mihtag, um apos pan ra
sji eigki irai itai ahled eris emehe
ara, an nuarin iyehki eris atahaijeg
vai yin iran.
56 Is wat apan aien irai iji nari-
-pece haklin, im inuari-pece alupas,
im lep tup an pece iyehki, eris um
ikni atimi emehe ara irai efalaig,
um ugni yin mika eri atcei pan intid
an napelumai o un ara: ara eris
atcei pan yin ara, eris umumoh ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

ERIS asjapicnaig pan ehelen a
ilpu Farisi, im nahaiji ilpu
atimi esege, eris ahes Jerusalem
ara.
2 Eris wat alum nahaiji ilpu atimi
atahaijeg yin ara inhagvaig jam eti
upyi ahisjim, is mun itaup nikmara,
eris acaiji *ra* ara.
3 Era imyiaiji intas alep o ilpu
atimi tas alep a ilpu Farisi, im nupu
Jutaia asega, um upyi hup um
ehcahinag ahisjim, ja par hag.
4 *Era wit ahes* an tiptag ara, era
upyi hup ara um ahisjim, ja par
hag. Era apol an tas alep ura ara
va niji itai et ahinag, nikavaig, eri
yiri nipjiitai umwig, im nipjiitai uri
wai, im nipjibras, im lep intinan.
5 Eris ahodai yin a ilpu Farisi im
ilpu atimi esege, *um ika,* Era auri
a ilpu atimi atahaijeg euc par eti
imyiaiji intas alep o ilpu atimi
tas alep, um eti upyi ahisjim, ja par
hag?
6 Is tas aien, um ika ehele ra, Et
idim inivaijec intas ineig is upyi
aged a Aiseya vai caua, ak ilpu
atimi efaifa, um ika, "Era imyi-
ahpas nyak nup igcaki an nipji-
neucsera ache, ja et eteuc itac acen
inliinmopura vai nyak:
7 un maumau nimyiahpas nyak
ura, era esege intas alep o atimi
ache ara."
8 Eka imyipalea intas alep o Atua
aijaua, um apol an tas alep o atimi,

nikavaig, eri yiri nipjiitai uri wai,
im nipjiitai umwig: et idim ucco
niji itai et ahinag eka ago aijaua.
9 Is um ika ehele ra aien, Eka
idim imyipalea intas alep o Atua ai-
jaua, mika aki imyiaiji intas alep
unyimia.
10 Is um ika a Moses, "Namu
eccen vai etmam im risum aiek":
"aien et asan tas has aien ehele et-
man im risin, inyi idim mas aien."
11 Ja eka ika aijaua, El et ika
tah ehele etman im risin, *Et* Korban,
nesgan tas ineigki, et itaup *vai Atua*,
niji itai unyak, et upene vai cau-
rau; *inyi ti mas aien.*
12 Eka acaiji yin aijaua mika yi
jim ago tah nitai aien vai etman im
risin;
13 eka auahas intas o Atua aijaua
an tas alep iji eigki unyimia, eka
asaig aijaua: et idim ucco niji itai
et ahinag eka ago aijaua.
14 ¶ Is ahlaig va atimi asega aien,
um ika ehele ra, Akumu atahaijeg
intas unyak aijaua asega, um ato:
15 et eti auahas atimi nitai iji
eigki era hegaig ara: ja et auahas
ra nitai iji eigki et ehlohos anliin-
mopura.
16 Aien et eteuc intikgan aien par
ahgei itai, etmu atahaijeg aien.
17 Is wat ude atimi asjapicnaig
aien um apan anliin neom, eris aho-
dai yin a ilpu atimi atahaijeg yin
vai intas ecsipece ineigki.
18 Is um ika ehele ra aien, Et
echamecha inliinmopomia aijaua?
eka idim ato aijaua, nikavaig, et eti
auahas inliinmopoi atimi nitai iji
eigki era hegaig ara;
19 et eti asuol *nitai caig* anliin-
mopura, ja an nipjinetgara ache, er
erekhaig an nuarin ikni itai has
iran, et par upene nitai caig asega.
20 Is um ika aien, Et auahas
atimi nitai iji eigki et ehlohos an-
liinmopura.
21 Et ehlohos anliinmopoi atimi
naktaktai has, ingaijid, nedo has,
natgei atmas,
22 nehneg itai, inmerit vai inpad-
iaig, nauatatimi, nefaifa, nahvig niji
itai has, nauatitai, intas has, nedo
ijinies, nedo ahnag:
23 et ehlohos nitai iji eigki asega
anliinmopoi atimi, um auahas ra.

24 IS ahes eahki aien, um apan
irai uari pece Tairus im Saiton, is
apan aien anliin neom is ethi, um
merit mika yi jim ato tah: ja is
ehka vai yin nechim amenvaig.
25 Is atahaijeg intas vai yin in-
takata is ethi, is amen nagelo has
irai inhalav atahaig o un, is han
aien um atpuse u neduon:
26 is takata Crisi aien, ja eris
apos yin Sairofinaisi; is ugni yin
aien mika yi ahlo nagelo has irai
inhal o un.
27 Is um ika ehelen a Iesu, Erumu
uhup a ilpu halav um gaije: et eti
upene inlehvaig nitai caig o ilpu
halav, um alayi kuri.
28 Is um tas aien, um ika ehelen,
Et idim inivaijec, ak Natimarid: ja
era hegaig nahri itai hegaig o ilpu
halav kuri ithan nitai hag.
29 Is ika ehelen aien, Atga un-
yum aiek, vai intas ineigki; et mun
atceijai inhal unyum a nagelo has.
30 Is wat apan aien anliin neom
o un, is ecet inhal o un aien, is
asjeuc aien an tinan, is mun atceijai
yin a nagelo has.

31 IS lep ahes aien irai uari pece
Tairus im Saiton, um atga irai iji
uari pece an *pece* Tikapolis, um apan
u injop Calili.
32 Eris imyiapan ehelen natimi
is ethi ara, is ucjipines intikgan aien
um pop; eris ugni yin ara mika yi
atijai nikman iran.
33 Is leh yin aien ehele atimi is
ahinag um imyiapan yin an taka
uarin, um ati nupsikman ero an
tikgan ero, um agdei *yin*, um atcei
pan nipjineucsen;
34 um easji pan an nohatag,
um adeijai yin, um ika ehelen,

Effada, nesgan tas ineigki, Etmu
ejose *intikgam* aiek.
35 Is eti laulau um ejose intikgan
aien, um upene nipjineucsen, is um
tas upene aien.
36 Is acaiji ra aien mika eri jim
asaig ehele atimi ara: ja is wat
acaiji emda ra aien, is esjilid nim-
yiisjis ura ara um asuptecnaig;
37 is esjilid acen nimyiali ura ara,
um ika, Et idim ago upene niji itai
asega aien: et ika aien eri ahgei
itai a ilpu atimi ucjapines intikgara,
um tas a ilpu atimi pop.

NUARIN-TAS ALUPAS 8.

AN naopan iyehki eris asjapicnaig
natimi is ahinag, jam eti apos
nitai caig incara, is ahlaig vai ilpu
atimi atahaijeg yin a Iesu, um ika
ehele ra,
2 Ek aiheuc va atimi iji eigki
ainyak, era amen ehelek an nadiat
et eseij, ja et ti nitai caig incara:
3 el ek abrai ra ainyak mika eri
apan ara irai imnim ura jam eti
hag, inyi isji ra ara numlaig an nef-
alaig: eris ahes irai iji uari pece
itac acen a ilpu ahaiji ra.
4 Eris um ika ehelen a ilpu atimi
atahaijeg yin, Inyi leh nitai caig eda
tah par alaa atimi iji eigki an namas-
acen ineigki?
5 Is ika ehele ra aien, Et ehed
nareto unyimia aijaua? Eris um
ika ara, Et seven *ache*.
6 Is abrai atimi iji eigki aien mika
eri ateucse ara an nobohtan: is leh
nareto is seven aien, um naaur-
ineig, um iswoplecoplec, um alupai
ilpu atimi atahaijeg yin, mika eri
alaa *ra*; eris um alaa atimi asjapic-
naig ara.
7 Is lep amen ehele ra inhakli
numu jam eti elpat: is naaurineig
aien, um ika, eri lep alaa ra.
8 Eris um hag ara, um gaije: eris
asjapicnaig ara nuari itai hegaig
eris eti atahni, irai efehcat is seven.
9 Ara eris hag ara eris idivaig
eris for dausant ara: ja is par ad-
caijai ra aien.
10 ¶ Is auroauro aien um aridjai an
nelcau, im lep ilpu atimi atahaijeg
yin, um apan irai iji uari pece Tal-
manuda.
11 Eris alau ijo a ilpu Farisi, um
atupun um imyiisjis itai iran, um ug-
ni yin mika yi ehvaig nauritai ehka
an nohatag aien, eris oop yin ara.
12 Is efadeijai yin aien an nesgan,
um ika, Era auri natimi an naopan
ineig par ugni nauritai ehka? et
inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, Eri eti ecetai nauritai
ehka natimi an naopan ineig.
13 Is ude ra aien, um lep aridjai
an nelcau, um atga o un, um apan
alaig an nahaijin eahki.
14 Eris eti imyiehva nareto *a ilpu
atimi atahaijeg yin* par apos, is amen
ehele ra an nelcau nareto is ethi ache.
15 Is ated ra aien, um ika, Akumu
aminjinai caua aijaua, um jim leh
leven o ilpu Farisi, im lep leven o
Herot.
16 Eris um tas jipe ehele ra ara,
um ika, *Et asan tas ineigki aien* va
nedo uja, nikavaig, inta mun eti apos
nareto akaija.
17 Is wat ato a Iesu, is ika ehele
ra aien, Eka auri aijaua par tas
jipe ehelemia, um ika, Inta mun
eti apos nareto akaija? eka ato itai
aijaua, um aktaktai, ka o'o? et
echamecha inliinmopomia aijaua um
uhum pam?
18 Et eteuc nesganimtamia, ja eka
eti alum itai aijaua; um eteuc in-
tikgamia, ja eka eti ahgei itai ai-
jaua, um eti imyiehva itai.
19 Kis wat iswoplecoplec nareto
is ikman ainyak um alaa atimi is faiv
dausant, akis asjapicnaig nuari itai
hegaig is aled aijaua, um atohoaig
irai efehcat is ehed? Eris um ika
ehelen ara, Is twelv.
20 Im lep ineig, is wat seven *na-
reto* par alaa atimi is for dausant,
akis asjapicnaig nuari itai hegaig

is aled aijaua, um atohoaig irai efeh-
cat is ehed? Eris um ika ara, Is
seven.
21 Is um ika ehele ra aien, Eka
auri aijaua par eti aktaktai?

22 IS apan aien Bedseta; eris
imyiapan ehelen natimi is ethi ara
is aupat nesganimtan, eris ugni yin
ara mika yi atcei pan yin.
23 Is asjiraig nikmai natimi iyehki
aien is aupat nesganimtan, um im-
yiapan yin an taka uarin; is agdei
nesganimtan aien, um atijai nikman
iran, um ika ehelen, Na mun ecetai
tah nitai aiek, ka o'o?
24 Is um asalgei nesganimtan aien,
um ika, Ek alum atimi atga ainyak,
ja era idivaig nauicai ara.
25 Is um lep atijai nikman an
nesganimtan aien, um ika ehelen yi
lep asalgei; is um lah upene nes-
ganimtan aien, is um almuktit atimi
asega aien.
26 Is abrai yin aien mika yi apan
an nimnim o un, um ika, Jim apan
an nuarin-pece ineigki, um jim asup-
tecnaig ehelen tah an nuarin-pece.

27 IS apan a Iesu irai iji uari-
-pece Sisaria Filipai, im lep ilpu
atimi atahaijeg yin: eris wat atga
ara an nefalaig, is ahodai ilpu atimi
atahaijeg yin aien, um ika ehele ra,
Era ika atimi ainyak di aigki?
28 Eris ika ara, Nai Joanes aiek
Natimi baptiso: ja *era ika* nahaiji
ra, Elaija; um lep *ika* nahaiji ra,
Tah irai ilpu profeta.
29 Is um ika ehele ra aien, Eka
ika aijaua ainyak di aigki? Is tas a
Pitrus, um ika ehelen, Nai Kristo
aiek.
30 Is acaiji ra aien mika eri jim
aniv yin ehelen tah natimi.
31 Is atupun aien um esege imi
ra, um ika, Etpu idim ahinag no-
hocred u Inhal o natimi; erupu
amcel vai yin a ilpu atimi tas alep,
im ilpu atimi ahlap esjilid, im ilpu
atimi esege; uhpu atgei yin, ja et wit
ti pan itac nadiat inyi eseij, etpu
lep nusjai aien.
32 Is asan tas ineigki aien, jam eti
anvadenaig. Is leh yin a Pitrus,
um acaiji yin.
33 Ja is ahidai yin aien, um al-
maijidjid ilpu atimi atahaijeg yin,
um acaiji Pitrus, um ika, Apan aiek
an nidjik, ak Satana; na eti aktaktai
aiek niji itai o Atua, jam *aktaktai
ache* niji itai o atimi.
34 ¶ Is ahlaig va atimi is ahinag
aien, im lep ilpu atimi atahaijeg
yin, um ika ehele ra, Aien et ika
aien yi ahced nyak, etmu ude nedo
ineig aien et merit vaig aien, um
apos nauincai atgeig o un, um ahced
nyak.
35 Aien et imyicoho yin aien,
etpu mas aien; ja aien inyi mas
aien vai nyak im lep vai intas-
-upene, inyi umoh aien.
36 Et eti upene vaig tah natimi
inlehvaig nobohtan asega, um aua-
has nesgan.
37 Inyi auanimtan nesgan tah na-
timi anhe?
38 Aien et imyiehcamai nyak
aien im lep intas unyak an nuhup o
ilpu atimi anatatimi, im ilpu atimi
ago nedo has an naopan ineig; etpu
lep imyiehcamai yin a Inhal o na-
timi, et wit yetpam aien an natimi
alupas o Etman, im ilpu agelo upene
ehelen.

NUARIN-TAS ALUPAS 9.

1 IS um ika ehele ra aien, Et ini-
vaijec ineig ek asaig ehelemia ai-
nyak mika, Era aiji igcaki nahaiji
atimi, eri upyi hup ara um ecetai
nehcohos pam emda u nelcau o Atua,
ja par emesmas.

2 IS wat ti pan itac nadiat is siks,
is leh Pitrus a Iesu, im Jakobus, im
Joanes, um imyiaridjai ehtaij an
nedoon ijinies is ethi, eris echim
amen ara ache: is um lep eche
nohun aien an nuhup o ehtaij.

3 Is ememina napelumai iran, is
idim ahi, um idivaig sno ; et ehka
vaig tah natimi yiri apelumai an
nobohtan nagovaig yi ahi, um idi-
vaig.
4 Erus ehcohos pan ehele ra a
Elaija im Moses: erus tas ehele
Iesu arau.
5 Is tas a Pitrus, um ika ehele
Iesu, Ak Natimi esege, et upene vai
caija namenvaig igcaki : ektijmu
ago neom yi eseij aijumtaij ; yi ethi
imi euc, um ethi imi Moses, um ethi
imi Elaija.
6 Is eti ato intas o un aien par
asaig ; ehtijis um imtitaig ahtaij.
7 Is um etaluopni pam ehtaij
nepeig: is ahes an nepeig nohran
tah, um ika, Inhalav cop unyak
ineigki: ahtijmu atahaijeg yin ai-
jautaij.
8 Ehtijis um auroauro ahtaij um
hedidai ehtaij, um yasyas, jam eti
lep ecet tah natimi, is amen ache
ehele ehtaij a Iesu.
9 Eris ahes an nedoon ara um
asuol ; is um acaiji ehtaij aien mika
ehtiji jim asuptecnaig ahtaij nitai
iji eigki ehtijis ecetai ahtaij, um
uhum pan naopan ineig inyi nusjai
a Inhal o natimi vai inmas *o un.*
10 Ehtijis eti asuptecnaig intas
iyehki ahtaij, um tas jipe, um ika,
Inhe ineigki, nusjai vai inmas?
11 ¶ Ehtijis ahodai yin ahtaij, um
ika, Era auri a ilpu atimi esege
par ika, inyi uhup a Elaija um
ham ?
12 Is um tas ehele ehtaij aien,
um ika, Et idim uhup a Elaija um
ham, um ehteduo niji itai asega;
im lep ineig, eris aged vai Inhal o
natimi, mika etpu ahinag nohocred
o un, uhpu amcel vai yin.
13 Ek idim asaig ehelemitaij ai-
nyak mika, Is mun ham a Elaija itu
acen, eris ago vai yin niji itai asega
eris merit ara, is idivaig eris upyi
hup um aged vai yin.
14 ¶ Is apan aien ehele ilpu atimi
atahaijeg yin, um alum atimi is
ahinag ehele ra, im lep ilpu atimi
esege nimyiisjis itai vaig ira ra.
15 Eris wat ecet yin atimi asjap-
icnaig asega, eris imyiali ara, um
auroauro um athut pan *ehelen,* um
aiheuc vai yin.
16 Is ahodai ilpu atimi esege aien,
um ika, Inhe ineigki eka imyiisjis
ira ra aijaua ?
17 Is um tas natimi is ethi ira ra,
um ika, Ak natimi esege, ek mun
imyiapam inhalav atamaig unyak
ainyak ehelum, et amen iran nagelo
has pop ;
18 et wat ham iran aien, um
auhainse yin ; et ahuya nipjineucsen
aien, um ataktit neijin, et um auati-
alidi aien : ek mun asaig ainyak
ehele ilpu atimi atahaijeg euc mika
eri ahlo yin ; ja era auatialidi ara.
19 Is um tas ehelen aien, um ika,
Ak ilpu atimi imyiisjis nahcil, kis
amen ehelemia ainyak is itu irak, um
eropse inliinmopok ainyak vai caua
um itu irak ; imyiapam yin ehelek
aijaua.
20 Eris imyiapan yin ehelen ara :
is wat alum yin aien, is auroauro a
nagelo has um auohuoh yin ; is
eropse an nobohtan aien, um at-
celcal, um ahuya nipjineucsen.
21 Is ahodai etman aien, *um ika,*
Is leh nitai ineigki aien an nahopan ?
Is ika aien, An halav o un :
22 is ehcahinag ethaigjai yin aien
an cop, um *ethaigse yin* an wai,
mika yi auahas yin : el et emda
aiek nagovaig tah nitai, aiheuc vai
cumrau, um atau iramrau.
23 Is ika ehelen a Iesu, El et
emda aiek nimyiisjis ninivaijec vaig,
el ek aiheuc vai caurau ainyak :
et tup upene niji itai asega vai yin
et imyiisjis ninivaijec aien.
24 Is auroauro a etmai inhalav
iyehki um ahlaig ijinies, um taig,
um ika, Ak Natimarid, ek imyiisjis
ninivaijec ainyak ; ago emda inliin-
mopok auatialidi aiek.
25 Is alum atimi is ahinag a Iesu
eris athut pan ara, is acaiji nagelo

has iyehki aien, um ika ehelen, Ak
nagelo has pop um ti intikgam, ek
ika ehelum ainyak, namu atceijai
yin aiek, um jim lep ham iran.
26 Is um ahlaig a *nagelo has*, um
auohuoh emda yin, um atceijai *yin*,
um atga o un: is idivaig natimi
mas aien; eris ika atimi is ahinag,
Et mun mas aien.
27 Ja is arapse va nikman a
Iesu, um alcacse yin; is um atidai
aien.
28 Is wat apan aien anliin neom,
eris echim ahodai yin a ilpu atimi
atahaijeg yin, um ika, Ecra auati-
alidi aijama nahlo yin vaig vanhe?
29 Is ika ehele ra aien, Er ahlo
ilpu agelo has idivaig neigki, va
nalaigaheni im natwakam ache.

30 ERIS ahes eahki ara, um atga
an *pece* Calili; is merit aien mika
yi jim ato *yin* tah natimi.
31 Is asuptecnaig ehele ilpu atimi
atahaijeg yin aien, um ika ehele ra,
Eh mun ati Inhal o natimi irai ikma
atimi, erupu atgei yin ara; ja uhu
wit atgei yin, et wit ti pan itac
nadiat inyi eseij, etpu lep nusjai
aien.
32 Eris eti ato intas ineigki ara,
jam imtitaig nahodai yin vaig.
33 ¶ Is yetpan Kaperneum aien: is
wat amen aien anliin neom, is aho-
dai ra aien, um ika, Inhe ineigki
eka atga imyiisjis itai vaig aijaua an
nefalaig?
34 Eris eti tas ara: va nitai ineig,
nikavaig, eris atga imyiisjis itai ara
an nefalaig, *um ika*, inyi esjilid tah
ra a di?
35 Is um ateucse aien, um ahlaig
va atimi is twelv, um ika ehele ra,
El et merit tah natimi mika yi es-
jilid ira ra, etpu apitac ira ra asega
aien, um aheca ura asega.
36 Is leh inhalav is ethi aien, um
ati yin an nuhup ura: is ablim pam
yin aien, um ika ehele ra,
37 Aien et leh inhalav et idivaig
ineig aien an nidak, et leh nyak
aien; aien et leh nyak aien, et eti
leh nyak ache aien, ja *et leh* yin
aien is abrai nyak aien.
38 ¶ Is tas ehelen a Joanes, um
ika, Ak Natimi esege, ecris ecet tah
aijama is ahlo ilpu agelo has aien an
nidam, jam eti ahced caija; ecris
acaiji yin aijama va nedo o un, ni-
kavaig, is eti ahced caija aien.
39 Is um ika a Iesu, Jim açaiji
yin aijaua: et ehka vaig tah, et ago
nauritai esjilid aien an nidak, par
tup asan tas has vai nyak.
40 Aien et eti tak atimi iraija
aien, et apa uja aien.
41 Aien et alumamia tah inwai
an nipjinitai aien an nidak, mika
aki umnyi aijaua, va nitai ineig,
nikavaig, eka u Kristo aijaua, et
inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak *mika*, etpu leh nimtan imi
yin aien.
42 Aien et ago nedo oop vaig tah
ilpu halav iji eigki aien era asgeig
irak ara, et upene vai yin el eh
athai inhat irara flaur an nauinwan,
um ethaigse yin an jop.
43 El et itai epihtau imi euc nik-
mam, anum acaldei aiek: etpu
upene vai euc napanvaig an nuarin
umoh, um ighin; jam has napanvaig
an pece has, el et eteuc ero nikmam,
an cop ineig inyi ti opos:
44 inyi ti mas iran nimyiv ura,
um eti lep opos incop.
45 El et itai epihtau imi euc ne-
duom, anum acaldei aiek: etpu
upene vai euc napanvaig an nuarin
umoh, um alkalka; jam has nethaig
pan euc vaig an pece has, el et
eteuc ero neduom, an cop ineig inyi
ti lep opos:
46 inyi ti mas iran nimyiv ura,
um eti lep opos incop.
47 El et itai epihtau imi euc nes-
ganimtam, anum atipagki aiek: etpu
upene vai euc napanvaig an nelcau
o Atua, um ethi ache nesganimtam;
jam has nethaig pan euc vaig an
pece has an cop, um ero nesganim-
tam;

48 inyi ti mas iran nimyiv ura,
um eti lep opos incop.
49 Uhpu ati incop ira atimi asega;
uhpu ati inmohoanjop irai iji itai
ahlap asega.
50 Et upene inmohoanjop: ja el
et aiyu inmohoanjop, uhpu lep leh
nesgan um uauo? Etmu unyimia
inmohoanjop; akumu eklim amen
eigpa aijaua.

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

IS atidai aien um ahes eahki, um
apan irai uari pece Jutaia an
nahaijin Jortan itac: eris lep aketo
um asjapicnaig pan ehelen natimi is
ahinag; is lep esege imi ra aien, is
idivaig nupyi *esege* o un.
2 ¶ Eris ahtag pan ehelen a ilpu
Farisi, um ahodai yin, *um ika*, Et
itaup vaig tah natimi nabrai ehgan
vaig, ka o'o? eris oop yin ara.
3 Is tas aien, um ika ehele ra, Is
asanhe ehelemia a Moses?
4 Eris ika ara, Is asaig a Moses
mika ecri aged nitasvitai, intas va
natipagki *yin*, um abrai *yin*.
5 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Is aged intas ineigki imi caua aien
va nipjin u inliinmopomia.
6 Ja is ago natamaig is ethi a
Atua im intakata is ethi, an naopan
iyehki is wat ago niji itai asega
aien.
7 "Va nitai ineigki etpu ude et-
man im risin natamaig, um amen
aien im ehgan;
8 etpu ethi ache nohurau arau:"
erau eti lep ero arau, ja et tup ethi
ache nohurau arau.
9 Et itaup inlep atiakoaivaig nitai
ineigki is adgai iran a Atua.
10 Eris lep ahodai yin a ilpu
atimi atahaijeg yin anliin neom va
nitai ineigki.
11 Is um ika ehele ra aien, Aien
et abrai ehgan, um leh intaka takata,
et ago ingaijid vai yin aien:
12 im lep ineig, el et ude na-
tamnyu un tah intakata, um ehgai
intak atamaig, et ago ingaijid aien.
13 ERIS imyiapan ehelen ilpu
halav, mika yi atcei pan ra aien;
eris acaiji ra sji eigki eris imyiapan
ra a ilpu atimi atahaijeg yin.
14 Is wat almoi a Iesu, is taigtaig
aien, um ika ehele ra, Ude ilpu
halav aijaua, eri apam ehelek ara,
um jim acaija ra; era idivai ra ara
era amen an nelcau o Atua ara.
15 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika*, Aien et eti leh
nelcau o Atua aien et idivaig in-
halav, inyi ti apan iran aien.
16 Is ablim pam ra aien, um atijai
nikman ira ra, um asan tas upene
vai ra.
17 IS wat atga aien an nefalaig, is
athut pan ehelen natimi is ethi, um
atpuse an nuhup o un, um ahodai
yin, *um ika*, Ak natimi esege upene,
inki ago inhe ainyak va ekpu leh
nitai umoh iran ineig inyi ti lep ti?
18 Is um ika ehelen a Iesu, Na
auri aiek par aniv upene nyak? et
eti upene tah, Atua ache:
19 na ato niji tas alep aiek, *eris ika*,
Jim ago ingaijid, Jim atgei natmas,
Jim ehneg itai, Jim asan tas ahcil,
Jim ago nedo acalacal, Namu eccen
vai etmam im risum aiek.
20 Is tas aien um ika ehelen, Ak
Natimi esege, kis imyiaiji nitai iji
eigki asega ainyak an halav unyak
um uhum pam naopan ineig.
21 Is wat alum yin a Iesu, is aiyu
inliinmopon aien vai yin, um ika
ehelen, Nai eti ago nitai et ethi
aiek: apan aiek, um ahtai niji itai
asega unyum, um alupai ilpu ihki
atimi, napu idim leh niji itai upene
an nohatag aiek: um lep apam, um
apos nauincai atgeig *unyum*, um
apitac nyak.
22 Is imlai nesganimtan aien vai
intas iyehki, um taigtaig, um atga o
un: is ahinag inpadiaig o un aien.
23 ¶ Is aijidjid ilpu atimi atahaijeg
yin a Iesu, um arahed, um ika

ehele *ra*, Et ehka va atimi iji eig
era ikni itai ara napanvaig an nelcau
o Atua.
24 Eris imyiali intas o un a ilpu
atimi atahaijeg yin. Ja is lep tas a
Iesu, um ika ehele ra, Ak ilpu hal
unyak, et ehka va atimi iji eig era
asgeig irai padiaig *ura* ara napan-
vaig an nelcau o Atua:
25 et tup upene vai kamela na-
miliakvaig an hed an nitel, jam
ehka va natimi ikni itai napanvaig
an nelcau o Atua.
26 Eris imyiali alupas ara, um ika
jipe ehele ra, Uhpu imyiatamaig
di?
27 Is aijidjid ra a Iesu, um ika,
Et ehka *nitai ineigki* va atimi, jam
eti *ehka* vai Atua: et tup upene
niji itai asega vai Atua.
28 ¶ Is um ika ehelen a Pitrus,
Ecris ude niji itai asega aijama, um
ahced euc.
29 Is tas a Iesu, um ika, Et ini-
vaijec ineig ek asaig ehelemia ai-
nyak *mika*, Natimi ineig is ude
neom *o un* aien, ka ilpu etoan, ka
ilpu atahaig iran, ka etman, ka
risin, ka ehgan, ka ilpu hal *o un*,
ka uman, vai nyak, im lep vai intas-
-upene,
30 etpu idim leh neruvaig aien
inyi wun huntret an naopan ineig,
niji eom, im ilpu etoan, im ilpu ata-
haig iran, im ilpu risin, im ilpu hal
o un, im uman, im lep edemda *vai
yin;* im lep nitai umoh iran ineig
inyi ti lep ti, an naopan iyek.
31 Erupu apitac natimi inyi ahi-
nag, eris uhup ara; ja erupu uhup
ara, eris apitac ara.

32 ERIS wat apan ara alaig Je-
rusalem, is uhup ira ra a Iesu: eris
imyiali ara; eris imtitaig ara um
apitac *yin*. Is lep leh natimi is twelv
aien, um asuptecnaig ehele ra nitai
iji eigki etpu yetpan iran,
33 *um ika*, Intupu idim apan Je-
rusalem akaija; uhpu ati Inhal o
natimi ehele ilpu atimi ahlap esjilid,
im ilpu atimi esege; erupu asaig
inmas o un ara, um ati yin ehele
nup urai taka pece:
34 erupu imyiafakahcil yin ara,
um aredei yin, um agdei yin, um
atgei yin; ja et wit ti pan itac nad-
iat inyi eseij, etpu lep nusjai aien.

35 ERUS apan ehelen a Jakobus
im Joanes, ohwat hal o Sebetaius, um
ika, Ak Natimi esege, ecrau merit
aijumrau, mika an ago aiek imi
cumrau nitai ineig, ecrau merit vaig
aijumrau.
36 Is ika ehele rau aien, Erau
merit aijaurau vanhe mika ki ago
ainyak imi caurau?
37 Erus ika ehelen arau, Asaig
ehelemrau aiek mika ecru ateuc
aijumrau, tah *cumrau* an matam, im
tah an moum, an natimi alupas
unyum.
38 Is ika ehele rau a Iesu, Erau
eti ato aijaurau nitai ineig erau
ugni *nyak* vaig aijaurau: aru emda
aijaurau par umwig an nipjinitai
ineig ekpu umwig iran ainyak; um
leh nabaptiso iramirau yi idivaig
nabaptiso ineig ekpu leh irak ai-
nyak, ka o'o?
39 Erus ika ehelen arau, Ecru
emda aijumrau. Is ika ehele rau
a Iesu, Arupu umwig aijaurau an
nipjinitai ineig ekpu umwig iran ai-
nyak; um leh nabaptiso iramirau
yi idivaig nabaptiso ineig ekpu leh
irak ainyak:
40 ja et ehka vai nyak nikavaig
ehelen tah yi ateuc an matak, im lep
an mouk, ja ehele ra ache eris ati
imi ra.
41 Eris wat ato natimi is ten, eris
edemda alupas ara vai Jakobus im
Joanes.
42 Ja is asjapicnai ra ehelen a
Iesu, um ika ehele ra, Eka ato ai-
jaua, nikavaig, ara er ika era ilpu
atimarid irai iji pece, era esjilid irai
iji pece ura ara; era lep esjilid irai
uari pece ura a ilpu atimi alupas ura:
43 jam jim ago nedo ineigki aijaua:

aien et merit aien mika yi esjilid
iramia, etmu upoupo iramia aien:
44 aien et merit aien mika yi
atimi alupas iramia, etmu aheca
unyimia asega aien.
45 Is eti ham a Inhal o natimi
mika eri aheca o un natimi, ja par
aheca *ura*, um ahtai nitai umoh
iran o un nimtan va atimi et ahinag.

46 ERIS yetpan Jeriko ara: is wat
ahes Jeriko aien, eris ahced yin a
ilpu atimi atahaijeg yin, im lep atimi
is ahinag; is ateuc an nahaijin nef-
alaig a Bartimius inhal o Timius,
is aupat nesganimtan aien, um ugni
itai.
47 Is wat atahaijeg aien, nikavaig,
Iesu nup an Nasared mun iyehki,
is atupun aien um ahlaig ijinies, um
ika, Aiheuc vai nyak, ak Iesu,
Mapoi Tevit.
48 Eris acaiji yin natimi is ahinag
mika yi jim tas: ja is aketo aien um
ahlaig ijinies, *um ika*, Aiheuc vai
nyak, ak Mapoi Tevit.
49 Is aiji a Iesu, um ika eri ahlaig
vai yin. Eris ahlaig va natimi au-
pat nesganimtan ara, um ika ehelen,
Namu imyiacitak aiek, um atidai;
et ahlaig vai euc aien.
50 Is apijadi napelumai iran aien,
um atidai, um apan ehele Iesu.
51 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Nai merit vanhe aiek mika ki ago
imi euc ainyak? Is ika ehelen a
natimi aupat nesganimtan, Ak Na-
timi esege, *ek merit ainyak* mika yi
lah nesganimtak.
52 Is ika ehelen a Iesu, Atga
unyum aiek; na mun cehcehe aiek
va nimyiisjis ninivaijec unyum. Is
um auroauro um lah nesganimtan
aien, is apitac Iesu aien an nef-
alaig.

NUARIN-TAS ALUPAS **11**.

ERIS wat ubutpotet pan Jerusalem
ara, irai *uari-pece* Bedfeje im
Bedane, u nedoon Olivet, is abrai
ohwat atimi atahaijeg yin is ero
aien,
2 um ika ehele rau, Apan aijau-
rau an nuarin-pece ineig *et eteuc*
an nuhup unyimirau: aru wit yet-
pan iran aijaurau, arupu ecetai in-
hakli nifo aijaurau er athai, is eti fi
ateuc iran tah; arumu ahiyi yin
aijaurau, um imyiapam *igcaki*.
3 El et ika ehelemirau tah natimi,
Aru auri aijaurau par ago nedo
naico? arumu ika aijaurau, Et merit
vaig a Natimarid; etpu auroauro
aien um atceijaig.
4 Erus apan arau, um ecetai in-
hakli nifo eris athai an neucse neom
ijo an nihtag u nefalaig is ero; erus
ahiyi yin arau.
5 Eris ika nahaiji ra eris aiji
eahki, Erau anri aijaurau par a-
hiyi inhakli nifo?
6 Erus asan tas iyehki ehele ra
arau is asaig ehele rau a Iesu: eris
atceijai rau ara.
7 Erus imyiapan inhakli nifo iyehki
ehele Iesu arau, um atijai napel-
umai urau iran; is ateuc iran aien.
8 Eris ahled apelumai ura an nef-
alaig atimi is ahinag; eris wudyal-
ed tiklai cai nahaiji ra, um esjaig
an nefalaig.
9 Ara eris atga ara um uhup *iran*,
im lep ra eris apitac *yin* ara, eris
ahlaig ijinies ara, um ika, Hosana;
Naaurineig vai yin et ham aien an
nidai Natimarid:
10 Naaurineig va nelcau o etpoija
Tevit, et yetpam an nidai Nati-
marid: Hosana an *nohatag* ijinies
acen.
11 Is apan Jerusalem a Iesu, um
han anliin neom ahlap: is um ai-
jidjid niji itai asega aien, um imyi-
arahed; is wat jupura is ahes *eahki*
aien im lep natimi is twelv, um apan
Bedane.
12 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin,
eris ahes Bedane ara um atga ura,
is um ehtele yin aien:
13 is ecetai nateg aien itac acen is
eteuc nerin iran, is apan aien, kit

etpu ecetai tah nitai iran aien : ja is
wat yetpan o un aien, um eti ecetai
tah nohoan, nerin ache; is eti yet-
pam naopan noho *o un*.
14 Is tas a Iesu, um ika, Etmu
jim lep caig nohoam tah natimi
irai iji mesese. Eris atahaijeg *intas
o un* a ilpu atimi atahaijeg yin.
15 ¶ Eris yetpan Jerusalem ara :
is apan a Iesu anliin neom ahlap,
um ahlo pok ijo ra eris ahtai itai
um auarimtai itai an neom ahlap,
um ahidaig afata o ilpu atimi ahtai
mune, im lep itai ateuc o ilpu atimi
ahtai alaupa ;
16 is acaiji atimi asega aien mika
eri jim apos tah nipjinitai anliin
neom ahlap.
17 Is esege imi ra aien, um ika,
Eris aged, um ika, "Uhpu anvi
nidan neom unyak par ika neom
alaigaheni vai nup urai iji pece
asega;" ja akis ika aijaua yi "uarin
imi ilpu atimi ehneg itai" *neom
unyak*.
18 Eris atahaijeg *intas o un* a ilpu
atimi esege, im ilpu atimi ahlap es-
jilid, um tas jipe ehele ra mika eri
auahas yin : ja eris imtitaig yin ara,
va nitai ineigki, nikavaig, eris im-
yiali nesege o un natimi asega.
19 Is wat jupura, is ahes an nuarin-
-pece *itaup* aien, um atga o un.
20 ¶ An nuhialeg eris wat atga
ara, eris ecetai nateg ara, is mun
mese, um ehlause an necvan.
21 Is um imyiehva a Pitrus, um
ika ehelen, Ak Natimi esege, ecetai
nateg ineig na mun acaiji aiek, et
mun mese.
22 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Akumu asgeig irai Atua aijaua.
23 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak mika, Aien inyi tas
ehele nedoon ineigki aien, um ika,
Eri atipagki, um ethaig pok an jop ;
um eti imyiisjis nahcil inliinmopon
aien, jam imyiisjis ninivaijec mika
yi ehneijid intas o un ; etpu idim leh
nitai ineig aien et asaig aien.
24 Va nitai ineigki, ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika*, Nitai iji eigki
asega eka merit vaig aijaua an na-
laigaheni unyimia, akumu imyiisjis
ninivaijec aijaua mika aki leucse,
akupu leucse aijaua.
25 Aku wit aiji aijaua, um alaig-
aheni, el eka edemda aijaua va
nedo o un tah, akumu jim aru ai-
jaua ; va etpu eti aru nedo has un-
yimia a Etmamia an nohatag.
26 Ja el eka aru *nedo has vai caua*
aijaua, etpu aru nedo has unyimia a
Etmamia an nohatag.

27 ERIS lep apam Jerusalem ara :
is wat atga aien anliin neom ahlap,
eris apan ehelen a ilpu atimi ahlap
esjilid, im ilpu atimi esege, im ilpu
atimi tas alep,
28 um ika ehelen, Na ago nitai
iji eigki aiek vai intas alep u di ? is
alupai euc nemda ineigki a di mika
an ago nitai iji eigki aiek ?
29 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Ekpu lep ahodai caua ainyak va
nitai inyi ethi *ache*, asuptecnaig
ehelek aijaua, ekpu lep asuptecnaig
ehelemia ainyak nohu nemda unyak
par ago nitai iji eigki :
30 Is ahes nabaptiso o Joanes an
nohatag, ka ehele atimi ? asuptec-
naig ehelek aijaua.
31 Eris tas jipe ehele ra ara, um
ika, El ta ika akaija, Is ahes an no-
hatag ; etpu ika aien, Akis auri
aijaua par eti imyiaiji intas o un ?
32 Ja el ta ika akaija, Is ahes
ehele atimi ; eris imtita atimi ara :
va nitai ineigki eris ika atimi asega,
is idim aprofeta a Joanes.
33 Eris tas ara, um ika ehele Iesu,
Ecra eti ato aijama. Is tas a Iesu,
um ika ehele ra, Inki ti asuptecnaig
ehelemia ainyak nohu nemda ineig
ek ago nitai iji eigki vaig ainyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

IS ecsipece ehele ra aien, um
ika,
Is ahoaig vaine anliin nekaro *o*

un a natimi is ethi, um ago nirahed
o un, um ucji *nehpanitai* par ahtaij-
iraig nohoai vaine iran, um acta
neom par asjeucjinaig, is um atceijaig
aien imi ilpu atimi ahapol, um atga
o un, um apan an pece itac acen :
2 is wat metto nohoan, is abrai
naheca *o un* is ethi aien mika yi
apan aien ehele ilpu atimi ahapol,
um leucse ohoai vaine anliin ne-
karo.
3 Eris arop iran ara, um aredei *yin*,
um lep abraig pan yin, jam eti
alupai yin tah nitai.
4 Is lep aketo aien um abraig pan
naheca *o un* is ethi is eche ehele
ra ; eris um asji yin ara irai hat,
um ati inmacop iran an nidjinin ;
is esjilid nedo has ura vai yin, eris
lep abraig pan yin ara.
5 Is um lep aketo aien, um abraig
pan is ethi is eche ; eris um atgei
yin ara, im lep hal ra is ahinag ;
eris abli nahaiji ra ara, um lep
atgei nahaiji ra.
6 Is eteuc inhal o un is ethi ache,
is *halav* cop iran aien, is apitac aien
um abraig pan yin ehele ra, um
ika, Erupu ago nedo eccen ara vai
inhal unyak.
7 Ja eris tas jipe ehele ra a ilpu
atimi ahapol, um ika, Natimi ineig-
ki etpu isjipigmoig etman aien ; ti
idim atgei yin akaija, etpu uja
uman.
8 Eris arop iran ara, um atgei *yin*
anliin nekaro, um ethaig pan itac
yin.
9 Etpu ago inhe a natimi alupas
ohuun nekaro ? etpu han aien, um
atgei ilpu atimi ahapol iji eigki, um
atceijaig nekaro imi tak atimi.
10 Akis esvi aijaua intas ineig
eris aged, ka o'o, nikavaig, " Inhat
ineig eris esjum vaig a ilpu atimi
acta neom, et hat esjilid ineigki an
nesvi va neom :
11 is ago nitai ineigki a Ihova, et
itai imyiali ineig an nuhup uja" ?
12 Eris ika ara eri arop iran vaig,
jam imtita atimi : eris ato ara,
nikavaig, is asan tas ecsipece ivehki
aien vai ra : eris ude yin ara, um
atga ura.

13 ERIS abraig pan ehelen na-
haiji ilpu Farisi ara, im nahaiji ilpu
atimi leh imi Herot, mika eri imyi-
iris intas o un.
14 Eris apan ehelen ara, um ika,
Ak Natimi esege, ecra ato aijama,
nikavaig, na inivaijec aiek, um eti
imtita atimi, um eti aktaktai natimi
alupas o un tah, jam esege inivaijec
nedo o Atua : Et itaup nahtaivaig
mune imi Sisar, ka o'o ?
15 ecri ahtai *imi yin* aijama, ka
o'o ? Ja is ato nefaifa ura aien, um
ika ehele ra, Eka auri aijaua par
oop nyak ? imyiapam ehelek mune yi
ethi aijaua, mika ki almoi ainyak.
16 Eris imyiapan ara. Is ika ehele
ra aien, Nalmui di ineigki, im nidai
di eris aged ? Eris um ika ehelen
ara, Sisar.
17 Is tas a Iesu, um ika ehele
ra, Alupai Sisar niji itai o Sisar ;
jam *ahtai imi* Atua niji itai o Atua.
Eris imyiali yin ara.
18 ¶ Eris han ehelen a ilpu Satusi,
atimi iji eigki era ika ara eri eti lep
anusjai atimi emesmas ; eris ahodai
yin ara, um ika,
19 Ak Natimi esege, is aged a
Moses, *um ika* eheleija, El et mas
tah natimi eteuc etoan um ude
ehgan, um eti eteuc inhal urau,
el etmu leh ehgan a etoan, um
asvalav vai etoan.
20 Eris amen a ilpu raimu is
seven : um leh ehgan inmetto, um
mas, is eti eteuc inhal urau :
21 is um leh yin a *etoan* is ethi,
um mas, is eti eteuc inhal urau : *is*
um lep *leh yin a etoan* is ethi :
22 eris um leh yin a ilpu raimu
is seven, is eti eteuc inhal ura : is
par apitac intakata, um mas :
23 an nadiat anusjai eru wit
anusjai ara, etpu ehgan tah ra sji
eigki a di aien ? eris um leh yin
ehgara a *ilpu raimu* is seven.

24 Is tas a Iesu, um ika ehele ra, Eka idim ahnag aijaua, um eti ato intas eris aged, im lep nemda o Atua:
25 eru wit anusjai atimi vai inmas *ura*, eri eti lep atmehgan ara, um eti lep asanlai; ja era idivaig ilpu agelo an nohatag ara.
26 Im lep ineig, erupu anusjai a ilpu atimi emesmas; akis esvi aijaua an nitasvitai o Moses, ka o'o, mika is tas ehelen a Atua an cai, um ika, "Ek Atua o Ebraham ainyak, um Atua o Aisak, um Atua o Jekob"?
27 Et eti Atua o ilpu atimi emesmas aien, ja et Atua o ilpu atimi umumoh *ache* aien: et esjilid nahnag unyimia aijaua.
28 ¶ Is han *ehelen* natimi esege is ethi, um atahaijeg nimyiisjis itai ura, um ahgei nasuptecnaig upene o un; is ika ehelen aien, Et esjilid neveh tas alep?
29 Is um ika ehelen a Iesu, Et esjilid neigki irai tas alep asega, "Ak nupu Israel, akumu atahaijeg aijana; Et Atimarid ethi ache a Ihova Atua uja:
30 etmu aiyu inliinmopom aiek vai Ihova Atua unyum anliinmopom asega, im lep an nesgam asega, im lep an naktaktai asega unyum, im lep an nemda asega unyum:" et esjilid intas alep ineigki.
31 Im lep napahvaig ineig, nikavaig, "Etmu aiyu inliinmopom aiek va atimi eblaamnem unyum et idivaig *naiyu u inliinmopom* vai euc." Et eti eteuc tah intas alep et esjilid iran raigki.
32 Is ika ehelen a natimi esege iyehki, Et idim ucco, ak Natimi esege, et inivaijec intas unyum: et ethi ache a Atua; um eti lep eteuc tah:
33 et wat aiyu inliinmopon tah vai yin anliinmopon asega, im lep an naktaktai asega o un, im lep an nesgan asega, im lep an nemda asega o un, um aiyu inliinmopon aien va atimi eblaamnem o un, et idivaig *naiyu u inliinmopon* vai yin, et esjilid nedo ineigki irai iji itai ahlap er atnamud im niji itai ahlap asega.
34 Is wat alum yin a Iesu nasuptecnaig upene vaig, is ika ehelen aien, Na eti itac acen aiek va nelcau o Atua. Eris imtitaig natimi inlep ahodai yin vaig *vaig tah nitai.*
35 ¶ Is wat esege an neom ahlap a Iesu, um tas aien, um ika, Era auri a ilpu atimi esege par ika, Et mapoi Tevit a Kristo?
36 Is idim tas a Tevit irai Nesgan Upene, *um ika,* "Is ika a Ihova ehele Natimarid unyak, Namu ateuc aiek an matak, um uhum pan naopan iyehki, ekpu ikni ilpu atimi tak atimi iram ainyak, mika eri itai atijai neduom iran."
37 Is anvi nidan a Tevit par ika Natimarid; et echamecha et pah mapon aien? Eris atahaijeg intas o un natimi is ahinag acen, um imyiacitak.
38 ¶ Is ika ehele ra aien an nesege o un, Akumu aminjinai caua aijaua vai ilpu atimi esege, era merit ara naso ra vaig irai apelumai opra um imyiedo, *era* lep *merit ara* mika eri aiheuc vai ra atimi irai uarin asjapicnaig atimi iran;
39 *era* lep *merit ara* va niji itai ateuc esjilid irai eom alaigaheni, im niji uarin esjilid u inhag o atimi:
40 era atoraliak inpadiaig o ilpu takata eris emesmas a ilpu atamnyura ara, um alaigaheni opra par adahpoi nedo ura: etpu esjilid nohocred ura.
41 ¶ Is ateuc a Iesu ubutpotet u nuarin ikni mune iran, um almoi nedo o ilpu atimi eris ikni mune an nuarin ikni mune iran: eris ikni *mune* is ahinag a ilpu atimi ikni itai is ahinag.
42 Is lep han a intakata ihki natimi is ethi, is mas natamnyu un, is ati nuari-mune haklin acen is ero aien, is apapa pan irai fardig is ethi.
43 Is asjapicnaig *ehelen* ilpu atimi

atahaijeg yin aien, um ika ehele ra,
Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, Et esjilid nati mune o
untakata ihki natimi ineigki is mas
natamnyn un, ira ra asega era han
ikni *mune* ara an nuarin ikni mune
irañ:
44 era ikni nahaiji padiaig minni
ura ara asega; ja et ihki natimi
aien, jam ikni itai asega o un, nitai
imyiatamaig nohun asega.

NUARIN-TAS ALUPAS 13.

IS wat ahes anliin neom ahlap aien
um alau ijo, is ika ehelen a nati-
mi atahaijeg yin is ethi, Ak Natimi
esege, almoi inhat alupas iji eigki
im lep neom esjilid iji eigki!
2 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Nai idim almoi neom alupas iji
eigki aiek; inyi ti amen inhat inyi
ethi an taka hat, uhpu alcapdicraig
asega.
3 Is wat ateucse aien an nedoon
Olivet an nuhup o neom ahlap, eris
echim ahodai yin a Pitrus, im Ja-
kobus, im Joanes, im Antrius, *um
ika,*
4 Asuptecnaig ehelema aiek, inyi
yetpam nitai iji eigki an nahopan?
im lep nev itai asjaaicnaig u nu-
butpotetvaig o itai iji eigki?
5 Is tas ehele ra a Iesu, um
atupun, um ika, Aminjinai caua
aijaua va yi jim imyiahnag caua
tah natimi:
6 erupu ehcohos pam atimi inyi
ahinag an nidak, um ika, Ek *Kristo*
ainyak; erupu imyiahnag atimi inyi
ahinag ara.
7 Aku wit atahaijeg edoa aijaua,
im lep intas vai edoa, jam jim imti-
taig: inyi upyi eteuc *nitai iji ehki;*
ja inyi ti fi auroauro um ahni itai.
8 Erupu ati nedoa nup uran pece
inyi ethi vai nup uran pece inyi
eche, im lep nup uran nelcau inyi
ethi vai nup uran nelcau inyi eche:
etpu eteuc nomoi irai iji uari pece
inyi ahinag, im lep numlaig has, im
lep nehioehio u inliinmopoi atimi:
et idim ahka um eres nitai iji eigki.
9 ¶ Akumu aminjinai caua aijaua:
erupu ikni caua ara ehele ilpu atimi
tas alep, im lep ehele ilpu atimi
asjapicnaig; erupu aredei caua ara:
uhpu imyiapan caua an nuhup u
ilpu atimi alupas im ilpu atimarid
vai nyak, nitai asuptecnaig imi ra.
10 Uhpu idim uhup um asuptec-
naig intas-upene ehele nup urai iji
pece asega.
11 Eru wit imyiapan *caua* ara, um
ikni caua *ehele ilpu atimi tas alep,*
akumu jim upyi hup aijaua, um ika,
Inti asanhe akaija? um jim aktak-
tai *intas:* jam asaig ineigki ache
uhpu alupai caua an naopan iyehki:
eka eti tup ispamia tas aijaua, ja
Nesgan Upene ache.
12 Etpu alwai etoan tah mika eri
atgei yin, im lep tah irai inhal *o
un;* erupu edemda a ilpu hal *ura*
vai ilpu atmil *ura,* um ika, eri atgei
ra.
13 Erupu amcel vai caua atimi
asega va nidak: ja aien inyi ti
adumoij aien, uhpu imyiatamaig yin.
14 ¶ Aku wit ecetai "nitai has es-
jilid ineig" aijaua, "et auahas itai,"
is tas vaig a Tanyel naprofeta, naij-
ivaig an nuarin ineig et itaup, (etmu
aktaktai aien et esvi itai aien,) ara eri
amen Jutaia ara an naopan iyehki,
erumu aha pan irai lola edoon ara:
15 aien inyi amen aien ijinies an
neom *o un,* etmu jim asuol aien, um
apan anliin *neom o un* mika yi leuc-
se itai anliin neom o un:
16 aien inyi amen aien uman, et-
mu jim adumoij pan aien mika yi
leucse napehmai o un.
17 Kaiheuc vai ra eri opouc ara,
im lep ra eri alidai ilpu hal ura ara,
ira adiat iji ehki!
18 Akumu ugni *Atua* aijaua mika
aki jim aha aijaua an mesese.
19 Ira adiat iji ehki etpu eteuc
nohocred, inyi esjilid irai *ohocred*
asega an naopan iyehki is wat ago

niji itai asega a Atua um uhum pam
an naopan ineig, inyi ti lep eteuc
nohocred inyi idivaig.
20 El et eti ika a Atua yi eti
elpat nadiat iji ehki, el erupu emes-
mas atimi asega: ja et ika aien yi
eti elpat nadiat iji ehki, va atimi iji
eig is ehtai ra aien.
21 An naopan iyehki el et ika ehe-
lemia tah natimi, Almoi aijaua, Iesu
mun eigki; ka, *Iesu* mun naico;
jim eteuc an tas o un aijaua:
22 erupu ehcohos pam a ilpu
Kristo efaifa im ilpu profeta efaifa,
um ago niji auritai ehka im niji
itai imyiali, mika eri imyiahnag ilpu
atimi ehtai ra, ja inyi ehka.
23 Jam aminjinai caua aijaua: ek
mun idim upyi hup ainyak um asup-
tecnaig niji itai asega ehelemia.
24 ¶ Ira adiat iji ehki et wit ti pan
itac nitai ohocred vaig ineig, etpu
aupat nagesega, um eti alahala vai
inmohoc;
25 etpu etjo inmoijeuv an noha-
tag, um lep ahcatina niji emda an
nohatag.
26 Erupu ecet Inhal o natimi ara
an naopan iyehki, inyi yetpam aien
an nepeig *an nohatag,* etpu esjilid
nemda o un im natimi alupas o un.
27 Etpu abrai ilpu agelo o un aien,
mika eri asjapicnaig ilpu atimi ehtai
ra o un ara irai iji uari pece asega,
ahes an nahaijin nobohtan, um yet-
pan an nahaijin nohatag.
28 Akumu atahaijeg aijaua intas
ecsipece va nateg: Et wat ehcodaig
um elegelege nerin, eka ato aijaua,
nikavaig, et mun ubutpotet u inli-
dija:
29 et idim ucco, aku wit almoi
nitai iji eigki aijaua, akumu ato
aijaua, nikavaig, et mun ubutpotet
nelcau o Atua, an neucse neom
marom.
30 Et inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak mika, Inyi upyi
hup um ahni nitai iji eigki asega,
ja erupu emesmas natimi an naopan
ineig.
31 Etpu yetpan an tid iran noha-
tag im nobohtan: ja inyi ti yetpan
an tid iran intas unyak.
32 ¶ Ja et eti ato nadiat iyehki im
nuarin-nadiat *iyehki* tah natimi: um
eti *ato* tah ilpu agelo an nohatag,
um *eti ato* Inhal o Atua, *et ato*
ache a Etmak.
33 Akumu aminjinai caua aijaua,
um aiji, um alaigaheni: eka eti ato ai-
jaua naopan yetpam *u nitai iji ehki.*
34 Et idivaig natimi et ethi *a
Inhal o natimi,* et apan aien itac
acen, um ude neom o un, um ika
ehele ilpu aheca o un eri ohuun, um
asuptecnaig ehele atimi asega naur-
itai imi ra, um tas ehele natimi
aminjinaig neom mika yi aminjinaig
upene aien.
35 Akumu aminjinai caua aijaua:
eka eti ato aijaua naopan ineig inyi
adumoij pam a natimi alupas an
neom, an jupura, ka an nijihgan
nepeig, ka an nahlaig u injaa, ka
an nuhialeg:
36 va yi jim auroauro aien um
ham, um ecet caua numjegvaig.
37 Intas ineig ek asaig ehelemia
ainyak, ek lep asaig ainyak ehele
atimi asega, Akumu aminjinai caua
aijaua.

NUARIN-TAS ALUPAS 14.

IS wat ti pan itac nadiat is ero *eris
asjapicnaig* va napaska im nareto
ti leven iran: eris tas jipe a ilpu
atimi ahlap esjilid im ilpu atimi
esege, mika eri efaifa vai yin par
atgei *yin.*
2 Ja eris ika ara, eri jim ago *nedo
ineigki* ira adiat asjapicnaig, va eri
jim ehtauo natimi.
3 ¶ Is amen aien Bedane anliin ne-
om o Saimona natimi lepros, is wat
ateuc aien *um hag,* is han intakata is
ethi, um apos nipjinitai alabaster is
amen iran nitai aspi nidincai upene
nipin is alupas nimtan; is um ahtag-
arei nipjinitai aien, um atladwijai an
nidjinin.

4 Is edemda inliinmopoi nahaiji
ra, um ika, Er auahas nitai aspi
ineigki vanhe?
5 el eh ahtai, pah leh tollar inyi
forte im faiv um eled, par alupai ilpu
ihki atimi. Is acen inliinmopura
ara vai yin.
6 Is ika a Iesu, Ude yin aijaua;
eka auri aijaua par imyidohalav
yin? et mun ago nauritai upene
irak aien.
7 Era amen a ilpu ihki atimi ehe-
lemia irai iji adiat, el eka merit
aijaua, et tup upene vai caua na-
govaig nedo upene vai ra: ja inki ti
amen ehelemia ainyak irai iji adiat.
8 Et mun ago nedo ineigki aien
et emda aien par ago: et mun ham
aien, um uhup um aspi nohuk va
natelmoi *nyak*.
9 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak mika, Uhpu asuptec-
naig nedo ineigki et mun ago aien,
nitai imyiehva yin irai iji pece
asega an nobohtan, uhpu asuptec-
naig intas-upene ineigki iran.
10 ¶ Is apan a Jutas nupu Karyot
ehele ilpu atimi ahlap esjilid, mika
yi aniv yin ehele ra, is atimi is ethi
aien ira atimi is twelv.
11 Eris wat atahaijeg ara, um
imyiacitak ara, um upyi ika eri
alupai yin mune, Is um imyiiris
naopan upene aien par aniv yin
ehele ra.

12 AN nadiat uhup *eris ecaig* na-
reto ti leven iran, um atgei napaska,
eris ika ehelen a ilpu atimi atahai-
jeg yin, Nai merit aiek vaig eda
ecri apan aijama, um imyecrei
napaska, mika apu ecaig aiek?
13 Is abrai ohwat atimi atahaijeg
yin is ero aien, um ika ehele rau,
Apan aijaurau an nuarin-pece *itaup*
ineig, etpu ehtet iramirau natimi
inyi ethi, um apos nipjinitai inyi
amen inwai iran: arumu apitac
yin aijaurau:
14 arumu asaig aijaurau ehele na-
timi alupas an neom ineig inyi apan
iran aien, *um ika*, Et ika a Natimi
esege, Nuarin-neom imi ilpu alaig
yek eda, mika ki caig napaska
iran ainyak im ilpu atimi atahaijeg
nyak?
15 Etpu asuptecnaig ehelemirau
aien nuarin-neom ijinies um alupas,
et amen niji itai iran er idim ikni:
arumu imyecrei vai caija eahki
aijaurau.
16 Erus ahes eahki ahwat atimi
atahaijeg yin erahki, um apan an
nuarin-pece *itaup* iyehki, um ece-
tai et idivaig is asaig ehele rau aien:
erus imyecrei napaska arau.
17 Is wat jupura is han aien im
lep atimi is twelv.
18 Eris wat ateuc ara um hag, is
ika a Iesu, Et idim inivaijec ineig
ek asaig ehelemia ainyak *mika*,
Etpu aniv nyak a natimi et ethi
iramia et hag aien ehelek.
19 Eris taigtaig ara, um ika athi-
athi ehelen, Ainyak, ka o'o? ainyak,
ka o'o?
20 Is tas aien, um ika ehele ra,
Et ethi aien ira atimi et twelv,
ecrau esipiaig nipjinitai aijumrau:
21 et apan a Inhal o natimi et
idivaig eris aged vai yin: ja a'a,
auwe vai nat naico et aniv Inhal o
natimi aien! el is upene vai nat
naico el eris eti apos yin.
22 ¶ Eris wat hag ara, is um leh
nareto a Iesu, um naaurineig *iran*,
um aswaplec, um alupai ra, um ika,
Leh aijaua, um caig: nohuk in-
eigki.
23 Is lep leh nipjinitai aien, um
naaurineig *iran*, um alupai ra: eris
umnyi ara asega.
24 Is ika ehele ra aien, Inja irak
ineigki vai intas-etipup mat, eh
mun atladwi va atimi et ahinag:
25 et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak mika, Inki ti lep um-
nyi nidi vaine ainyak, wat uhum
pan nadiat iyehki ekpu umnyi *waina*
mat ainyak an nelcau o Atua.
26 ¶ Eris acesaces nohranitai ara,
ja par apan an nedoon Olivet.

27 Is ika ehele ra a Iesu, Akupu
imyiehcamai nyak aijaua asega an
nepeig ineigki: eris idim aged,
um ika, "Ekpu auud natimi asgi
siip ainyak, erupu terimterim jipe
siip."
28 Ja ek wit nusjai ainyak, ekpu
apan ainyak Calili, um uhup ira-
mia.
29 Ja is um ika ehelen a Pi-
trus, Neri imyiehcamai *euc* atimi
asega, ja inki ti *imyiehcamai euc*
ainyak.
30 Is ika ehelen a Iesu, Et ini-
vaijec ineig ek asaig ehelum ainyak
mika, Napu ehceseij ateri nyak aiek,
inpeg an nepeig, ja etpu ehcero
ahlaig injaa.
31 Ja is tas emda aien, *um ika,*
El ek mas ainyak ehelum, el ek eti
ateri euc ainyak. Is idim ucce intas
ura asega.

32 ERIS apan ara an nuarin is
ethi, nidan Kedsemani: is ika aien
ehele ilpu atimi atahaijeg yin, Ek
wit alaigaheni ainyak, aki ateuc ai-
jaua igcaki.
33 Is leh Pitrus im Jakobus im
Joanes aien, is ehioehio inliinmopon
aien, um ohocred;
34 um ika ehele ehtaij, Et ohocred
alupas inliinmopok ainyak, um idi-
vaig inmas: amen aijautaij igcaki,
um aiji.
35 Is eti elvatga aien, um eropse
an nobohtan, um alaigaheni, um
ika, El et wat eti ehka, etmu jim
yetpan ehelek nuarin-nadiat iyehki.
36 Is ika aien, Abba, ak Etmak,
et tup upene vai euc niji itai asega;
atipagki nipjinitai ineigki ehelek
aiek: jai jim *imyiaiji* intas unyak,
jam *imyiaiji intas* unyum.
37 Is han aien, um ecet ehtaij
numjegvaig, um ika ehele Pitrus,
Ak Saimona, tak umjeg aiek; na
auatialidi aiek naijivaig an aur et
ethi ache, ka o'o?
38 aiji aijautaij um alaigaheni, va
ahtiji jim apan an nedo oop *cau-
taij;* et emda inliinmopomitaij ai-
jautaij, jam auatialidi nohumitaij.
39 Is aketo aien um han alaiga-
heni, um lep asan tas iji ehki.
40 Is adumoij pan aien, um ecet
ehtaij numjegvaig, (is aroparop nes-
ganimtai ehtaij,) is ehka vai ehtaij
nasaigvaig tah nitai ehelen.
41 Is ehceseij han aien, um ika
ehele ehtaij, Umjeg aijautaij, um
atumop: et idim upene, et mun yet-
pam nuarin-nadiat ineig; eh mun
aniv Inhal o natimi ehele ilpu atimi
auatatimi:
42 atidai aijautaij, ti atga uja
akaija; et mun ubutpotet aien et
aniv nyak aien.
43 ¶ Is wat tas aien, is auroauro
um han a Jutas, natimi is ethi aien
ira atimi is twelv, eris ahced yin
atimi is ahinag, um apos auitoga
im nelop, eris ahes ehele ilpu atimi
ahlap esjilid ara, im ilpu atimi
esege, im ilpu atimi tas alep.
44 Is upyi hup a natimi ineig is
aniv yin um asaig ehele ra, um ika,
Aien ekpu aijumnyi yin ainyak,
aien aigko; asjiraig yin aijaua, um
imyiapan upene *yin.*
45 Is wat yetpan *eahki* aien, is
apan aien ehelen, um ika, Ak Na-
timi esege, ak Natimi esege; um
aijumnyi yin.
46 ¶ Eris arop iran ara, um asji-
raig yin.
47 Is aihiacse nauitoga a natimi is
ethi ira ra eris aiji ubutpotet, um
auud naheca o natimi esjilid an
nahlap, um auudyialis intikgan.
48 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Eka mun idim ham aijaua, um apos
auitoga im nelop, um auanedo an
natimi ehneg itai *irak,* mika aki leh
nyak:
49 kis amen ehelemia ainyak irai
iji adiat anliin neom ahlap, um esege,
ja akis eti arop irak aijaua: jai va
uhpu ehneijid intas eris aged.
50 Eris ude yin ara asega, um
aha.
51 Ja is apitac yin intakuras is

ethi, is ahelig pam yin aien an na-
pelumai yilyil; eris arop iran a ilpu
takuras:
52 is apijadi napelumai iyehki iran
aien, um aha vai ra, is tup atga aien.

53 ERIS imyiapan Iesu ara ehele
natimi esjilid an nahlap: eris asjap-
icnaig ehelen a ilpu atimi ahlap
esjilid asega, im ilpu atimi tas alep,
im ilpu atimi esege.
54 Is apitac yin a Pitrus, jam itac
acen *vai yin,* um apan an nimnim o
natimi esjilid an nahlap: is ateuc
aien ehele ilpu aheca, um atijcop.
55 Eris ahilek atimi par asan tas
ahcil vai Iesu a ilpu atimi ahlap
esjilid, im ilpu atimi tas alep asega,
mika eri atgei yin; jam eti ecet
tah.
56 Eris asan tas ahcil vai yin na-
timi is ahinag, ja is acheiachei intas
ura.
57 Eris atidai nahaiji ra, um asan
tas ahcil vai yin, um ika,
58 Ecris atahaijeg intas o un ai-
jama, is ika aien, Ekpu auahas
neom ahlap ineigki ainyak, eris ago
atimi irai ikmara, um lep ago inyi
eche an nadiat inyi eseij, um eti
ago irai ikmai atimi.
59 Ja is lep acheiachei intas ura.
60 Is atidai a natimi esjilid an
nahlap an nuhup ura, um ahodai
Iesu, um ika, Na asaig tah nitai
aiek, ka o'o? inhe ineigki era asup-
tecnaig vai euc ara sji eigki?
61 Ja is eti tas aien, um eti asaig
tah nitai.
Is lep ahodai yin a natimi esjilid
an nahlap, um ika ehelen, Nai
Kristo aiek, Inhal o un Et upene
aien, ka o'o?
62 Is ika a Iesu, Maiya: akupu
ecet Inhal o natimi aijaua nateuc-
vaig an matan Et emda aien, im lep
napam o un an nepeig an nohatag.
63 Is um ahpati napelumai iran a
natimi esjilid an nahlap, um ika, Inta
auri akaija par lep ahilek atimi
par asuptecnaig *vai yin?*

64 eka mun atahaijeg intas has
esjilid *o un* aijaua: eka ikha aijaua?
Eris ika ara asega, Et upene natgei
yin vaig.
65 Eris um agdei yin nahaiji ra,
um adahpoi nesganimtan, um abli
yin, um ika ehelen, Asuptecnaig
aiek. Eris lep ahpoi yin irai ik-
mara a ilpu aheca.

66 IS wat amen a Pitrus sepamki
an nimnim, is um han naheca ata-
haig is ethi o natimi esjilid an nahlap:
67 is wat ecet Pitrus aien natij-
copvaig, is almaijidjid yin aien, um
ika, As amen ehele Iesu nup an
Nasared aiek.
68 Is ateri aien, um ika, Ek eti
ato ainyak, um eti ahaijeg intas
ineig na asaig aiek. Is alau ijo
aien, um apan an naiyu an neom;
is um ahlaig injaa.
69 Is um lep ecet yin naheca ata-
haig, um ika ehele atimi aiji ubut-
potet, Et atimi et ethi ira ra aien.
70 Is lep aketo aien um ateri.
Eris epitpitac ara eris aiji ubutpotet,
um ika ehele Pitrus, Nai idim atimi
et ethi ira ra aiek: na upu Calili
aiek, na auoh intas ura aiek.
71 Is asan tas has aien, um asan
tas itaup, um ika, Ek eti ato natimi
ineigki ainyak, eka tas vai yin ai-
jaua.
72 Is um ehcero ahlaig injaa. Is
imyiehva a Pitrus intas iyehki is
asaig ehelen a Iesu, um ika, Napu
ehceseij ateri nyak aiek, ja etpu
ehcero ahlaig injaa. Is wat aktaktai
aien, um imyitaig.

NUARIN-TAS ALUPAS 15.

IS wat lahlah an tak apnyin, eris
tas jipe a ilpu atimi ahlap esjilid,
im ilpu atimi tas alep, im ilpu atimi
esege, im lep ilpu atimi asega u
nasjapicnaig, um arore Iesu, um
imyiapan *yin,* um ati *yin* ehele
Pailet.

2 Is ahodai yin a Pailet, *um ika,*
Na Atimarid u nupu Jutaia aiek,
ka o'o? Is tas aien, um ika ehelen,
Na mun asaig aiek.
3 Eris atijai niji itai is ahinag
iran a ilpu atimi ahlap esjilid; ja
is eti tas aien.
4 Is lep ahodai yin a Pailet, um
ika, Na *auri* aiek par eti tas? et
ahinag intas iji eigki era asuptec-
naig vai euc ara.
5 Ja is eti tas a Iesu; is um im-
yiali a Pailet.
6 *Nedo o un ineigki* irai iji asjap-
icnaig va napaska, is ahiyi natimi
is ethi aien eris arore yin, aien aigki
eris merit vai yin ara.
7 Is eteuc *natimi is ethi,* nidan
Barabas, eris arore yin, im lep atimi
eris ahced yin ara an nehtauo, eris
atgei natmas ara an nehtauo iyehki.
8 Eris ahlaig ijinies natimi is ahi-
nag, um ugni *yin mika yi ago* vai
ra et idivaig nupyi edo o un.
9 Ja is tas ehele ra a Pailet, um
ika, Eka merit aijaua mika ki ahiyi
Natimarid u nupu Jutaia imi caua
ainyak, ka o'o?
10 Is ato aien, nikavaig, eris ati
yin *an nuhup o un* a ilpu atimi ahlap
esjilid va nauatitai *ura vai yin.*
11 Eris ehtei tas imi atimi is ahi-
nag a ilpu atimi ahlap esjilid, mika
eri ugni yin yi ahiyi Barabas
imi ra.
12 Is lep tas a Pailet, um ika
ehele ra, Eka merit aijaua mika ki
ago inhe ainyak *vai yin* eka anvi
nidan aijaua par ika Natimarid u
nupu Jutaia?
13 Eris lep ahlaig ijinies ara, um
ika, Atgei yin aiek an nauincai at-
geig.
14 Is um ika ehele ra a Pailet,
Auri? is ago nev edo has aien?
Eris um lep ahlaig ijinies acen ara,
um ika, Atgei yin aiek an nauincai
atgeig.
15 ¶ Is merit a Pailet neropsevaig
inliinmopoi atimi, um ahiyi Barabas
imi ra, um aredei Iesu, um atceijai
yin ehele ra, mika eri atgei yin an
nauincai atgeig.

16 ERIS imyiapan yin a ilpu euc-
supo an nimnim o Natimarid, nidan
Pritoryum; eris lep asjapicnaig pan
ilpu eucsupo asega ara;
17 um aso yin ara an napelumai
cop, um ahod incat irai itai upun-
upun, um adgaig imi yin;
18 eris aiheuc vai yin ara, *um ika,*
Kaiheuc vai euc, ak Natimarid u
nupu Jutaia!
19 Eris auud nidjinin ara an nau-
anieg, um agdei yin, um atpuse,
um alaigaheni vai yin.
20 Eris wat imyiafakahcil yin ara,
eris atipagki napelumai cop iran ara,
um lep aso yin an napelumai o un,
um imyialau ijo yin mika eri atgei
yin an nauincai atgeig.
21 Eris acaiji natimi is ethi ara,
Saimona, nupu Sairini, is ahes an
tah anuarin aien, um atga an nef-
alaig, is etmai Aleksanter im Rufus
aien, mika yi ahelwei nauincai at-
geig o un aien.

22 ERIS imyiapan yin ara an
nuarin is ethi *nidan* Colcoda, nesgan
tas ineigki, Nuarin o nipjinipek o
atimi.
23 Eris ati nitai auanipin a waina,
um aluman: ja is eti umnyi aien.
24 Eris wat atgei yin ara an nau-
incai atgeig, ja par ahai apelumai
o un, um edaig jipe itai asjaaicnaig
va *apelumai, mika eri ato* nitai iji
eig eri leucse atimi asega.
25 Is wat adiat metto, eris atgei
yin ara an nauincai atgeig.
26 Eris aged nitasvitai par asup-
tecnaig nitai ineig eris atgei yin
vaig, um atijai ijinies, *um ika,* NA-
TIMARID U NUPU JUTAIA.
27 Eris lep atgei natimi ehneg
itai is ero ehelen; is ethi an matan,
im lep is ethi an moun.
28 Is um ehneijid intas ineig eris
upyi aged, um ika, "Eris esvi pan
yin irai ilpu atimi auatatimi."

29 Ara eris atga an nefalaig ara,
eris atuh yin ara, um auhohaig nid-
jinira, um ika, Auwi! aiek, na
auahas neom ahlap aiek, um lep
actaig an nadiat et esej,
30 namu imyiatamaig euc aiek,
um asuol an nauincai atgeig.
31 Eris lep imyiafakahcil *yin* a
ilpu atimi ahlap esjilid, im ilpu
atimi esege, um ika sjipe ehele ra,
Is imyiatamaig tak atimi aien; jam
auatialidi par imyiatamaig yin;
32 etmu asuol an nauincai atgeig
a Kristo Natimarid u nupu Isreel,
mika ti ecet yin akaija, um asgeig
iran. Erus lep asan tas has vai
yin arau eris atgei rau an nauincai
atgeig ehelen.
33 Is wat adiatadiat, is um asuol
inmehcim an pece asega um yetpan
an jupki.
34 Is wat jupki, is ahlaig ijinies
a Iesu, um ika, "Eloi, Eloi, lema
sabakdenai?" nesgan tas ineigki,
"Ak Atua unyak, ak Atua unyak,
na auri aiek par ude nyak?"
35 Eris atahaijeg *intas o un* na-
haiji ra eris aiji ubutpotet, um ika,
Et ahlaig vai Elaija aien.
36 Is um athut natimi is ethi, um
leh nisa, um ahtaijuli a vinecar, um
ahcai an nauanieg, um aluman,
um ika, Eklim erop; intupu almoi
akaija, kit etpu yetpam a Elaija par
atise yin.
37 Is um ahlaig ijinies a Iesu, um
edekjai nesgan.
38 Is ahpati natcai apelumai an-
liin neom ahlap, is ahes ijinies um
asuol.
39 ¶ Is wat ecetai nahlaig o un a
natimi alupas u ilpu eucsupo, is aiji
an nuhup o un aien, im nedekjai o
nesgan, is ika aien, Et inivaijec
ineig, nikavaig, et Hal o Atua a
natimi ineigki.
40 Eris lep aiji a ilpu takata itac
acen, um almoi: ehtijis amen ehele
ra a Mere nupu Mactala, im Mere
risi Jakobus atiminivaijec im Joses,
im Salomi;
41 is wat amen aien Calili, ehtijis
lep apitac yin ahtaij, um aheca o
un; im lep ilpu takata is ahinag is
eche, eris ahced yin ara um yetpan
Jerusalem.

42 IS wat jupura, va nitai ineig is
adiat auaretha, nikavaig, nadiat as-
geig pan nadiat atumop,
43 is emda a Joseph nupu Ari-
madia, um apan ehele Pailet, um
ugni nohui Iesu, is atimi tas alep
upene aien, um aitgaig nelcau o
Atua.
44 Is imyiali a Pailet va nauro-
auro o unmas o un: is ahlaig va
natimi alupas o ilpu eucsupo aien,
um ahodai yin, *um ika*, Et mun mas
aien itu, ka o'o?
45 Is wat asuptecnaig ehelen a
natimi alupas o ilpu eucsupo, is
alupai Josef nohun aien.
46 Is auanimtan napelumai yilyil
aien, um atise yin, um aso yin an
napelumai iyehki, um ati yin an
mun nij eris ahti, um atcelcaig inhat
um atapanes an neucsen mun nij.
47 Erus ecetai a Mere nupu Mac-
tala, im Mere *risi* Joses, nuarin
ineig eris ati yin iran.

NUARIN-TAS ALUPAS 16.

IS wat ti pan itac nadiat atumop,
ehtijis auarimtan niji itai aua-
nipin upene a Mere nupu Mactala,
im Mere *risi* Jakobus, im Salomi,
mika ehtiji apan um aspi yin.
2 An nuhihialeg, an nadiat uhup
irai wiik, ehtijis apan ahtaij u un-
mun nij, an nehcohos u nagesega:
3 ehtijis tas jipe ahtaij, *um ika*,
Inyi atcelcaig inhat an neucsen mun
nij vai cataij a di?
4 Ehtijis wat almoi ahtaij, ehtijis
ecetai ahtaij inhat eris mun atcel-
caig pan an taka uarin: is alupas
acen.
5 Ehtijis apan ahtaij anliin mun
nij, um ecet intakuras is ethi, is

ateuc aien an nahaijin matan, is ahi napelumai iran um opra; ehtijis imtitaig ahtaij.
6 Is ika ehele ehtaij aien, Jim imtitaig aijautaij: ehtaij ahilek Iesu nup an Nasared aijautaij, eris atgei yin an nauincai atgeig: et mun nusjai aien; et ti aien igcaki: almoi nuarin ineig aijautaij eris ati yin iran:
7 ahtijmu atga unyimitaij aijautaij, um asuptecnaig ehele ilpu atimi atahaijeg yin im lep Pitrus, mika et mun uhup pan aien Calili: akupu ecet yin aijaua eahki, et idivaig is upyi asaig aien ehelemia.
8 Ehtijis auroauro ahtaij um alau ijo, um ahes u unmun nij, um aha; ehtijis ucjucjucaij ahtaij, um imyiali, um eti tas ehelen tah: ehtijis imtitaig ahtaij.
9 ¶ Is wat nusjai *a Iesu* an nuhihialeg an nadiat uhup irai wiik, is upyi hup aien um ehcohos pan ehele Mere nupu Mactala, aien aigki is ahlo ilpu agelo has is seven ehelen aien.
10 Is apan aien, um asuptecnaig ehele atimi iji ehki eris amen ehelen ara, eris wat ehtigtaig ara, um imyitaig *yin*.
11 Eris wat atahaijeg ara, nikavaig, is mun nusjai aien, um ehcohos pan ehelen, eris eti imyiisjis ninivaijec *intas o un* ara.

12 IS wat ti pan itac nitai iji eigki, is ehcohos pan aien ehele natimi is ero ira ra, an natga urau alaig apan an tah anuarin, ja is eche nohun.
13 Erus apan arau um asuptecnaig ehele ilpu etoarau: ja eris eti imyiisjis ninivaijec *intas* urau ara.

14 IS um lep ehcohos pan aien ehele natimi is eleven an nateuc ura um hag, um ated ra va nimyiisjis nahcil ura im nipjin u inliinmopura, nikavaig, eris eti eteuc ara irai tas o atimi iji eigki, eris wat ecet yin ara an nusjai o un.
15 Is um ika ehele ra aien, Akumu apan aijaua irai iji pece asega, um asuptecnaig intas-upene ehele atimi asega.
16 Aien inyi imyiisjis ninivaijec aien, um leh nabaptiso iran, uhpu imyiatamaig yin; ja aien inyi ti imyiisjis ninivaijec aien, etpu erikinman iran aien.
17 Etpu apitac nauritai ehka iji eigki ira ra era imyiisjis ninivaijec ara; Erupu ahlo ilpu agelo has ara an nidak; erupu tas ara irai tas mat;
18 erupu asjiraig imyiv ara; el era umnyi tah nitai mas vaig ara, inyi ti ucni ra; erupu atijai nikmara ara ira atimi emehe, erupu umumoh ara.

19 IS wat tas ehele ra a Natimarid, um aridjai an nohatag, um ateuc an matai Atua.
20 Eris apan ara, um asuptecnaig intas irai iji uari pece asega; is auritai ehele *ra* a Natimarid, um ago ipjin intas *ura* irai iji auritai ehka is apitac *ira ra*. Emen.

INTAS-UPENE

IS AGED A

L U K A S.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

ERIS idim ika natimi is ahinag
eri asuptecnaig upene nauritai
iji eigki inta idim imyiisjis nini-
vaijec vaig akaija,
2 et idivaig eris asaig ehelema a
ilpu atimi iji ehki, eris upyi hup
ara um ecetai, ja par asuptecnaig
intas,
3 va nitai ineigki, kis lep ika ai-
nyak, ak natimi alupas, Diofilus, ki
lep asuptecnaig upene ehelum an
nitasvitai, kis idim ato upene nitai
iji eigki asega ainyak itu acen um
imyihum pam an naopan ineig,
4 mika an ato aiek, nikavaig, et
idim inivaijec nitai iji eigki, eris
esege imi euc.

5 AN NAOPAN iyehki is wat
atimarid an *pece* Jutaia a Herot,
is eteuc natimi ahlap is ethi, nidan
Sakaraias, is mapoi Abaija aien: is
lep mapoi Eron a ehgan, nidan Elis-
abed.
6 Is atoh nedo urau arau an nuhup
o Atua, erus apos upene intas alep
asega o Ihova arau, im niji itai is
ikni aien, eris eti lep ated rau.
7 Ja is ti inhal urau, is eti asvalav
a Elisabed ; erus mun efatimi arau.
8 Is amen aien, um ago nauritai
o ilpu atimi ahlap aien an nuhup
o Atua, is idivaig ilpu etoan,
9 is idivaig nedo o ilpu atimi
ahlap, is leh nitai asjaaicnaig vaig
o un aien par apan anliin neom
ahlap o Ihova, um atnamud nitai
auanipin upene.
10 Eris amen ijo natimi asega is
ahinag, um alaigaheni an nuarin-
-nadiat iyehki eris atnamud nitai
auanipin upene iran.
11 Is ehcohos ehelen a nagelo is
ethi o Ihova, um aiji an nahaijin
nefata uari nitai auanipin upene an
matan.
12 Is wat ecet *yin* a Sakaraias, is
ehioehio inliinmopon aien, um im-
titaig.
13 Is um ika ehelen a nagelo,
Jim imtitaig aiek, ak Sakaraias : eh
mun atahaijeg nalaigaheni unyum ;
etpu apos inhalav atamaig a ehgam
Elisabed, napu anvi nidan aiek par
ika Joanes :
14 etpu imyiacitak inliinmopom
aiek um cediaig ; uhu wit apos yin,
erupu imyiacitak *yin* natimi inyi
ahinag :
15 etpu esjilid aien an nuhup o
Ihova, inyi ti umnyi waina aien im
kava ; uhu wit apos yin, etpu idim
amen alupas ehelen a Nesgan
Upene :
16 etpu imyiadumoij pan aien
nupu Isreel inyi ahinag ehele Ihova
Atua ura :
17 etpu uhup iran aien, etpu emda
inliinmopon aien inyi idivaig Elaija,
etpu hedaig inliinmopoi ilpu atmil
ura vai ilpu hal *ura*, im lep inliin-
mopoi ilpu atimi esjum va narapakau
o ilpu atimi upene ; etpu ago upene
atimi aien par aitgai Natimarid.
18 Is ika ehele nagelo a Sakaraias,

Ekpu ehvato nitai ineigki ainyak?
ek mun efatimi ainyak, um lep
ahinag inmesese irai ehgak.
19 Is tas a nagelo, um ika ehelen,
Ek Cebriel ainyak, um aiji an
nuhup o Atua; eris abrai nyak
mika ki tas ehelum ainyak, um
asuptecnaig ehelum intas upene iji
eigki:
20 napu idim pop aiek; etpu ehka
intasvaig, um uhum pan an naopan
iyehki etpu yetpam nitai iji eigki,
va nimyiisjis nahcil unyum vai
intas unyak, uhpu ehneijid an na-
opan o un.
21 Eris aitgai Sakaraias natimi,
um imyiali va namen o un anliin
neom ahlap is itu iran.
22 Is wat alau ijo aien, is um
ehka intasvaig ehele ra: eris ato
ara mika et mun ehcohos tah nitai
ehelen anliin neom ahlap: is ahpoi-
jaiji ra aien, is pop aien.
23 Is wat atid nauritai o un aien,
is atga o un aien, um apan an neom
o un.
24 Is wat ti pan itac nadiat iji
ehki, is um opouc a ehgan Elisabed,
is amen anliin neom o un aien an
mohoc is ikman, um ika,
25 Is ago nedo ineigki vai nyak
a Ihova an naopan iyehki is wat
alum *nyak* aien, um atipagki nitai
ineig ek ehcamai vaig ainyak an
nuhup o atimi.

26 IS wat ti pan itac inmohoc is
siks, is abrai Cebriel nagelo *o un* a
Atua, mika yi apan aien an nuarin-
-pece is ethi, nidan Nasared, an *pece*
Calili,
27 ehele natahaig is ethi, is amin-
jinanlai aien ehele natimi is ethi,
nidan Josef, is mapoi Tevit aien;
nidan natahaig iyehki Mere.
28 Is han ehelen a nagelo, um ika,
Kaiheuc vai euc, na mun ahesmoij
aiek, *etmu amen* ehelum a Ihova:
na esjilid aiek irai ilpu takata.
29 Is wat ecet *yin* aien, is ehioehio
inliinmopon aien vai intas o un; is
aktaktai aien, um ika, Neveh tas
ineigki?
30 Is ika ehelen a nagelo, Jim
imtitaig aiek, ak Mere: et mun
aiheuc vai euc a Atua:
31 napu opouc aiek, um apos in-
halav atamaig, um anvi nidan par
ika IESU:
32 etpu esjilid aien, uhpu anvi
nidan par ika Inhal o un Et esjilid
aien: etpu ati imi yin a Ihova
Atua dorona o etpon Tevit:
33 etpu atimarid o ilpu mapoi
Jekob aien irai iji mesese; inyi ti
lep ti nelcau o un.
34 Is ika ehele nagelo a Mere,
Inyi echamecha nitai ineigki, kis
eti ato natamaig ainyak?
35 Is tas a nagelo, um ika ehelen,
Etpu yetpan iram a Nesgan Upene,
etpu ahelmon euc nemda o un Et
esjilid aien: uhpu anvi nidan nitai
upene iyehki napu apos aiek, par
ika Inhal o Atua;
36 et idim opouc a etoam Elisabed
irai inhalav atamaig an nefatimi o
un: is ti pan itac inmohoc is siks is
opouc aien, eris ika is eti asvalav
aien:
37 et tup upene vai Atua niji itai
asega.
38 Is ika a Mere, *Ek* idim aheca
atahaig o Ihova *ainyak;* etmu eteuc
nitai ineigki ehelek, yi idivaig intas
unyum.
Is ude yin a nagelo, um atga
o un.
39 An naopan iyehki is atidai a
Mere, um auroauro, um apan alaig
an nuarin-pece is ethi irai lola
edoon, an *pece* Jutaia:
40 um apan anliin neom o Saka-
raias, um aiheuc vai Elisabed.
41 Is wat atahaijeg intas aiheuc o
Mere a Elisabed, is eliaujai a inhal
o un an nipjinetgan; is amen alupas
ehele Elisabed a Nesgan Upene:
42 is ahlaig ijinies aien, um ika,
Na esjilid aiek irai ilpu takata, um
lep esjilid inhal unyum:
43 nev edo ineig vai nyak, et

mun ham ehelek a risi Natimarid
unyak?
44 ek wat atahaijeg intas aiheuc
unyum ainyak, et mun eliaujai
inhal *unyak* an nipjinetgak va nim-
yiacitak *o un.*
45 Et mun ahesmoij aien is im-
yiisjis ninivaijec aien : uhpu ehneijid
nitai iji ehki is asaig ehelen a
Ihova.
46 Is um ika a Mere,
EK imyiahpas Ihova an nesgak
ainyak,
47 et imyiacitak inhiinmopok ai-
nyak, vai Atua Natimi imyiatamaig
nyak :
48 kis wat tup atahaig ainyak, is
aiheuc vai naheca o un aien : erupu
asan tas upene vai nyak atimi
asega, um yetpan irai iji mesese.
49 Is ago nedo emda vai nyak
Aien et esjilid aien ; et idim upene
nidan.
50 Et aiheuc vai ra aien era imti-
taig yin ara, um yetpan irai iji
mesese.
51 Is ago nedo emda an nikman
aien ; um terimterim irai ilpu ati-
mi iji eigki is ijinies inhiinmopura
ara irai aktaktai ura.
52 Is iknipagki ilpu atimi alupas
aien irai dorona *ura,* jam atijai ra
sji eigki eris opoupou ara.
53 Is alayi ilpu atimi ehtele ra
niji itai upene aien ; jam abraig pan
ra eris ikni itai ara, um eti alupai
ra itai.
54 Is atau imi Isreel naheca o un
aien, um imyiehva naiheuc *o un,*
55 vai Ebraham, im lep ilpu ma-
pon asega irai iji mesese, is idivaig
is upyi asaig aien ehele ilpu ret-
poija.
56 IS amen a Mere ehelen an
mohoc is eseij, ja par apan an neom
o un.

57 IS yetpam naopan ineig inyi
apos inhal o un a Elisabed ; is apos
inhalav atamaig *o un* aien.
58 Eris ato a ilpu atimi eblaam-
nem o un im ilpu atimi ehpan iran,
nikavaig, is esjilid naiheuc o Ihova
vai yin ; eris ehrimyiacitak ehelen
ara.
59 Is wat ti pan itac nadiat is eet,
eris asjapicnaig atimi mika eri aper-
itome irai inhalav ; eris anvi nidan
ara par ika Sakaraias, nilpun nidai
etman.
60 Is tas a risin, um ika, O'o ;
uhpu anvi nidan par ika Joanes.
61 Eris ika ehelen ara, Er eti
anvi nidan ineigki iran tah natimi
ehpan iram.
62 Eris ahpoijaiji etman ara, mika
yi anvi nidan.
63 Is ugni nitai aged iran aien,
um aged, um ika, Et idan Joanes.
Eris imyiali ara asega.
64 Is um auroauro um asalgei
nipjineucsen, is um eti pop aien, um
tas, um imyiahpas Atua.
65 Eris imtitaig atimi asega eris
amen ubutpotet ehele ra ara : is
apaahni intas va nitai iji eigki irai
lola edoon asega an *pece* Jutaia.
66 Eris ikni irai liimopura natimi
asega eris atahaijeg ara, um ika,
Inyi echamecha inhalav ineigki !
Is amen ehelen nikmai Ihova.
67 Is amen alupas a Nesgan Upene
ehele etman Sakaraias ; is upyi tas
vaig aien, um ika,
68 NAAURINEIG vai Ihova
Atua o nupu Isreel ; et mun ateghe
ilpu atimi o un aien, um imyiata-
mai ra,
69 et mun atijai nepat imyiata-
maig caija aien, et mapoi Tevit aien
naheca o un ;
70 et idivaig is upyi asaig aien
irai ilpu profeta upene o un, itu
acen :
71 mika yi imyiatamaig *caija* vai
ilpu atimi tak atimi iraija, im lep
vai ra asega era amcel vai caija
ara ;
72 um ago nedo aiheuc ineig *is
upyi asaig aien* ehele ilpu retpoija,
um lep imyiehva intas-etipup upene
o un aien ;

73 intas upyi asaig iyehki is asig
yi aktit aien ehele etpoija Ebraham,
74 mika yi aiheuc vai caija aien,
um imyiatamaig caija va atimi tak
atimi iraija, mika ti aheca o un
akaija, um jim imtitai *ra*,
75 um a'go nedo upene, im nedo
atoh an nuhup o un, irai iji adiat
an numumoh uja.
76 Ak inhal *unyak*, uhpu anvi
nidam par ika na profeta o un aiek
Et esjilid aien: napu uhup aiek
irai Natimarid, par ahped nefalaig
vai yin;
77 um asuptecnaig intas imyiata-
maig *caija* ehele ilpu atimi o un,
va uhpu iknipagki nedo has ura,
78 va nedo aiheuc esjilid o Atua
uja; va vitai ineigki et mun ateghe
caija inlah an nohatag,
79 par lah ehele ra era amen an
naupat ara, et ahelmon ra inmas,
um lep atau iraija an nefalaig
eigpa.

80 IS alupas inhalav iyehki, um
emda inliinmopon; is amen aien
irai uari amasacen, um uhum pan
naopan iyehki is ehcohos aien ehele
nupu Isreel.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

AN naopan iyehki is tas alep a
Sisar Acustus, um ika, eri aged
nidai atimi asega an pece.
2 (Eris atupun um aged ehni ni-
dai atimi an naopan iyehki is atimi
alupas Sirya a Sairinyus.)
3 Eris apan natimi asega irai uari-
-pece ura, mika eri aged idara.
4 Is lep ahes an nuarin-pece Nas-
ared a Josef an *pece* Calili, um
apan alaig Jutaia, an nuarin-pece o
Tevit, nidan Bedleem, is mapoi
Tevit aien um up uran pece o un,
5 mika eri aged nidan im lep Mere
ehgan, eris upyi asanlai imi yin
ehelen, is um opouc aien.
6 Erus amen eahki arau, um
uhum pan naopan iyehki is apos
inhal o un aien.
7 Is apos inhalav atamaig o un
aien inmetto, um aso pam yin an
napelumai, um ati yin an nelcau
hag o kurimatau; is ti inuarin
ineig eru amen iran arau anliin
neom ehele atimi asega.
8 Eris amen an pece iyehki a ilpu
atimi asgi siip, eris amen ara an
lelitai, um aminjinaig siip ura an
nepeig.
9 Is ehcohos pan ehele ra a na-
gelo is ethi o Ihova, is ehlo ra nai-
jora Ihova; eris um imtitaig alupas
ara.
10 Is ika ehele ra a nagelo, Jim
imtitaig aijaua: ekpu idim asuptec-
naig ehelemia ainyak intas upene:
erupu imyiacitak alupas natimi
asega:
11 eh mun apos Natimi imyiata-
maig caua, an nadiat ineigki an
nuarin-pece o Tevit, et Kristo aien
Natimarid:
12 nitai asjaaicnaig imi caua in-
eigki; Akupu ecet inhalav aijaua
er aso pam yin an napelumai, et as-
jeuc aien an nelcau hag o kuri-
matau.
13 Eris lep auroauro a ilpu agelo
is ahinag an nohatag, um ehcohos
pan ehele nagelo iyehki, um im-
yiahpas Atua, um ika,
14 *Etmu eteuc* nimyiahpas vai
Atua an *nohatag* ijinies acen; um
eteuc neigpa an nobohtan, *im* nai-
heuc va atimi.
15 ¶ Eris wat ude ra a ilpu agelo
um aridjai an nohatag, eris tas jipe
a ilpu atimi asgi siip, *um ika*, Ti
apan Bedleem akaija, um almoi ni-
tai ineig et mun ham, et mun asup-
tecnaig eheleija a Ihova.
16 Eris auroauro ara um apan,
um ecet Mere, im Josef, im lep in-
halav nasjeucvaig an nelcau hag o
kurimatau.
17 Eris wat ecetai ara, eris asup-
tecnaig intas eris asaig ehele ra vai
inhalav ineigki.

18 Natimi asega iji ehki eris ata-
haijeg *intas ineigki* ara, eris imyiali
nitai iji eigki ara eris asaig ehele ra
a ilpu atimi asgi siip.
19 Is imyiehva nitai iji eigki asega
a Mere, um aktaktai inliinmopon.
20 Eris atga ura a ilpu atimi
asgi siip, um naaurineig vai Atua,
um imyiahpas *yin*, va nitai iji eigki
asega eris atahaijeg ara um almoi,
et idivaig eris asaig ehele ra.

21 IS wat ti pan itac nadiat is eet
eris aperitome irai inhalav, eris anvi
nidan par ika IESU, is anvi nidan
a nagelo an naopan iyehki is pam
eti opouc iran a risin.

22 IS wat ti pan itac nadiat ago
adicinadicin *risin* iran is idivaig
intas alep o Moses, erus imyiapan
yin Jerusalem arau mika eru ati
yin an nuhup o Ihova;
23 (et idivaig eris aged an tas
alep o Ihova, um ika, "Erumu itaup
vai Ihova a ilpu halav atamaig
asega innetto;")
24 um ahlap an nitai ahlap, et
idivaig eris aged an tas alep o Ihova,
um ika, "Nalaupa inyi ero, ka nucip
haklin inyi ero."
25 Is amen Jerusalem natimi is
ethi, nidan Simeon; is atimi upene
aien um alaigaheni vai Atua, is ait-
gaig nitai imyiacitak imi nupu Isreel
aien: is amen ehelen a Nesgan
Upene.
26 Is asuptecnaig ehelen a Nesgan
Upene, mika yi upyi alum Kristo
o Ihova aien, ja pah mas.
27 Is apan aien anliin neom ahlap
va Nesgan *Upene*: erus wat imyi-
apan Iesu inhalav ahwat atmil *o un*,
mika eru ago nedo iyehki vai yin et
idivaig intas alep,
28 is leh yin aien, um ablim pam
yin, um naaurineig vai Atua, um ika,
29 Ak Natimarid, ek aheca un-
yum ainyak, an adceijaig eigpa nyak
aiek an naopan ineig, et idivaig intas
unyum:
30 ek mun ecet natimi imyiata-
maig *cama* unyum ainyak,
31 aien as ati yin aiek an nuhup
u atimi asega;
32 mika yi itai lah aien imi nup
urai iji pece, im lep nitai imyiahpas
imi nupu Isreel unyum.
33 Is imyiali a Josef im risin va
nitai iji eigki eris asaig vai yin.
34 Is asan tas upene vai rau a
Simeon, um ika ehele Mere risin,
Eris ati *inhalav* ineigki mika eri
eropse *nahaiji* atimi inyi ahinag, um
atidai *inyi ahinag* irai nupu Isreel,
et lep itai asjaaicnaig uhpu asan
tas has vai yin:
35 (etpu idim ahcai inliinmopom
nauitoga,) mika uhpu asuptecnaig
naktaktai o inliinmopoi atimi inyi
ahinag.
36 Is amen naprofeta takata is
ethi, *nidan* Ana, inhal o Fanuel, is
mapoi Eser aien: is idim efatimi
aien; is leh natamnyu un aien an
natahaig o un, um amen ehelen an
mesese is seven;
37 is um mas a natamnyu un; is
eete for innesese iran; is amen
aien an neom ahlap, um aheca o
Atua an natwakam im nalaigaheni
irai iji epeig im niji adiat.
38 Is apan aien anliin *neom* an
nuarin-nadiat iyehki, um lep naauri-
neig vai Ihova, um tas vai yin ehele
ra asega Jerusalem, eris aitgaig na-
timi imyiatamaig *ra* ara.
39 Erus wat atid niji itai asega
arau, is idivaig intas alep o Ihova,
erus adumoij pan arau Calili, an
nuarin-pece urau Nasared.
40 Is alupas a inhalav iyehki um
emda inliinmopon, um esjilid nara-
pakau o un: is aiheuc vai yin a
Atua.

41 ERUS apan Jerusalem ahwat
atmil o un irai iji mesese u nasjap-
icnaig va napaska.
42 Is wat twelv innesese iran, erus
apan Jerusalem arau, is idivaig
nedo *o atimi* u nasjapicnaig iyehki.

43 Is wat ti pan itac nadiat iji
ehki, erus adumoij pan arau, is amen
a Iesu Jerusalem *is* adualep *aien;*
ja is eti ato a Josef im risin:
44 erus aktaktai arau mika is
ahced atimi aien; erus atga an
nadiat is ethi arau, um ahilek yin
ehele ilpu atimi ehpan *ira rau* im
ilpu atimi eblaamnem *urau:*
45 erus wat ti ecet yin arau, erus
adumoij pan Jerusalem arau, um
ahilek yin.
46 Is wat ti pan itac nadiat is
eseij, erus ecet yin arau anliin
neom ahlap nateucvaig an niblai
ilpu atimi esege; is atahaijeg ra
aien, um lep ahodai ra vai itai.
47 Eris imyiali *yin* ara asega eris
atahaijeg yin, va nato upene o un
im nasuptecnaig *upene* itai o un.
48 Erus wat ecet yin arau, erus
imyiali arau: is ika ehelen a risin,
Ak inhal *unyak*, na auri aiek par
ago nedo ineigki vai cumrau? ek
mun ahilek euc ainyak im etmam,
um imyitaig *euc.*
49 Is ika ehele rau aien, Erau
ahilek nyak aijaurau vanhe? erau
idim ato aijaurau, nikavaig, eris
idim ika ki ago niji auritai o
Etmak ainyak.
50 Ja erus eti ato arau intas
ineig is asaig ehele rau aien.
51 Is ahced rau aien, um apan
Nasared, um imyiaiji intas urau:
ja is apos intas asega iji ehki an-
liinmopon a risin.
52 Is alupas a Iesu, is esjilid nato
itai o un; is upene inliinmopoi
Atua vai yin, im lep *inliinmopoi*
atimi.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

AN naopan iyehki is wat atimarid
a Taibiryus Sisar an mesese is
fiftiin; is lep atimi alupas an *pece*
Jutaia a Ponjus Pailet, um atimi
alupas an *pece* Calili a Herot, um
atimi alupas an *pece* Ituria im in-
pece Trakonaitis a Filip etoai *Herot,*
um atimi alupas an *pece* Abilini a
Laisenyas,
2 um atimi esjilid an nahlap a Anas
im Keafas, is yetpan intas o Atua
ehele Joanes inhal o Sakaraias an
namasacen.
3 Is apan aien irai iji uari pece
asega u Jortan, um asuptecnaig
nabaptiso mika eri adumoij anliin-
mopura *atimi* va uhpu iknipagki
nedo has *ura;*
4 et idivaig eris upyi aged an ni-
tasvitai o Aiseya naprofeta, um ika,
"Nohran tah et ethi etpu ahlaig
aien an namasacen, *um ika*, Akumu
ahped nefalaig vai Ihova aijaua,
um ago yi atoh efalaig vai yin:
5 etpu esjeuc asega niji iskanse
asega, uhpu ahtahumiaig nau asega
im nedoon *asega;* etpu atoh niji
efalaig acalacal, *etpu* marara niji
efalaig riduotriduot;
6 erupu ecetai nitai imyiatamaig
ra o Atua natimi asega."
7 Is ika aien ehele natimi is ahi-
nag eris ahtag pan ehelen ara, mika
eri leh nabaptiso ira ra, Ak ilpu
imyiv, et mun ated caua a di, mika
aki aha aijaua vai intavaitap etpu
yetpam?
8 akumu ohoai itai aijaua yi idivaig
nadumoij u inliinmopomia: akumu
jim aktaktai anliinmopomia aijaua,
um ika, Et etpoija a Ebraham; ek
asaig ehelemia ainyak mika, Et
emda a Atua par imyiatidai ilpu
halav imi Ebraham irai hat iji eigki:
9 eh mun ati inpas u nohu auicai an
naopan ineig: uhpu acaldei nauicai
asega et eti upene nasau iran, um
erekhaigjai an cop.
10 Eris ahodaig yin natimi, um
ika, Ecri ago inhe aijama?
11 Is tas aien, um ika ehele ra,
Aien et o un napelumai et ero, etmu
alupai *natimi ineig* aien et ti *na-
pelumai* o un; etum lep ucce aien
et eteuc nitai caig o un.
12 Eris ahtag pan ehelen a ilpu
atimi akwanaham, mika eri leh

nabaptiso ira ra, um ika ehelen, Ak
natimi esege, ecri ago inhe ai-
jama?
13 Is ika ehele ra aien, Akumu
leh nitai ineig ache aijaua eris asaig
ehelemia.
14 Eris lep ahodaig yin a ilpu
eucsupo, um ika, Ecri lep ago inhe
aijama? Is ika ehele ra aien, Aku-
mu jim ago nedo ipjin va atimi ai-
jaua, um jim athai intas ahcil vaig
tah; um jim auatiemda va nimtan
imi caua.
15 An naopan iyehki, eris wat
aitgaig *Kristo* natimi, eris wat ak-
taktai Joanes ara asega anliinmop-
ura, um ika, Kit Kristo mun eigki,
ka o'o?
16 is tas a Joanes, um ika ehele
ra asega, Ek idim baptiso iramia
ainyak an wai; ja etpu yetpam
tah inyi ethi, inyi esjilid irak aien,
ek eti upene ainyak par ahiyi
nehtit an cedpun eduon: etpu bap-
tiso iramia aien an Nesgan Upene
im lep incop:
17 et apos nitai ucjucjai itai o un
aien, etpu ago adicinadicin in-
uarin *auud* hwiit iran o un aien,
etpu ikni hwiit *o un* aien anliin
neom ikni hwiit iran; ja etpu at-
namud narasin aien an cop inyi ti
lep opos.
18 Is lep asuptecnaig niji itai is
ahinag is eche ehele atimi aien, um
ated ra.

19 IS wat acaiji Herot aien na-
timi alupas, vai Herotyas ehgai
Filip etoan, im lep vai nedo has
asega is ago a Herot,
20 is lep ehcilpon nedo iji ehki
asega aien, um ati Joanes anliin
neom ipjin.

21 ERIS wat leh nabaptiso ira ra
atimi asega, is lep leh nabaptiso
iran a Iesu; is wat alaigaheni aien,
is asalgei nohatag;
22 is asuol iran a Nesgan Upene,
is idivaig nalaupa nalmun nohun;
is ahes an nohatag nohran tah, um
ika, Nai Halav cop unyak aiek; ek
imyiacitak euc ainyak.
23 ¶ Is idivaig dirte mesese irai
Iesu an naopan iyehki, eris ika ache
is hal o Josef aien, is hal o Hilai *a
Josef,*
24 is hal o Matdat *a Hilai,* is hal
o Livai *a Matdat,* is hal o Melkai *a
Livai,* is hal o Janna *a Melkai,* is
hal o Josef *a Janna,*
25 is hal o Matadaias *a Josef,* is
hal o Emos *a Matadaias,* is hal o
Neum *a Emos,* is hal o Eslai *a
Neum,* is hal o Naci *a Eslai,*
26 is hal o Mead *a Naci,* is hal o
Matadaias *a Mead,* is hal o Semeai
a Matadaias, is hal o Josef *a Sem-
eai,* is hal o Juta *a Josef,*
27 is hal o Joana *a Juta,* is hal o
Risa *a Joana,* is hal o Serubabel *a
Risa,* is hal o Sialtiel *a Serubabel,* is
hal o Nirai *a Sialtiel,*
28 is hal o Melkai *a Nirai,* is hal
o Attai *a Melkai,* is hal o Kosam *a
Attai,* is hal o Elmotam *a Kosam,*
is hal o Er *a Elmotam,*
29 is hal o Josi *a Er,* is hal o
Eleiser *a Josi,* is hal o Jorim *a
Eleiser,* is hal o Matdat *a Jorim,*
is hal o Livai *a Matdat,*
30 is hal o Simeon *a Livai,* is hal
o Juta *a Simeon,* is hal o Josef *a
Juta,* is hal o Jonan *a Josef,* is hal
o Elaiakim *a Jonan,*
31 is hal o Melia *a Elaiakim,* is
hal o Minan *a Melia,* is hal o
Mattada *a Minan,* is hal o Nedan *a
Mattada,* is hal o Tevit *a Nedan,*
32 is hal o Jesse *a Tevit,* is hal o
Obet *a Jesse,* is hal o Boos *a Obet,*
is hal o Salmon *a Boos,* is hal o
Neson *a Salmon,*
33 is hal o Aminatab *a Neson,* is
hal o Eram *a Aminatab,* is hal o
Esrom *a Eram,* is hal o Feres *a
Esrom,* is hal o Juta *a Feres,*
34 is hal o Jekob *a Juta,* is hal o
Aisak *a Jekob,* is hal o Ebraham *a
Aisak,* is hal o Tira *a Ebraham,* is
hal o Nehor *a Tira,*

35 is hal o Siruc *a Nehor,* is hal o
Riu *a Siruc,* is hal o Pilec *a Riu,*
is hal o Iber *a Pilec,* is hal o Sela *a*
Iber,
36 is hal o Kenan *a Sela,* is hal o
Arfaksat *a Kenan,* is hal o Sem *a*
Arfaksat, is hal o Noa *a Sem,* is hal
o Lemek *a Noa,*
37 is hal o Medusela *a Lemek,* is
hal o Inok *a Medusela,* is hal o
Jeret *a Inok,* is hal o Mahalaliil *a*
Jeret, is hal o Kenan *a Mahalaliil,*
38 is hal o Inos *a Kenan,* is hal o
Sed *a Inos,* is hal o Atam *a Sed,* is
hal o Atua *a Atam.*

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

IS amen alupas ehele Iesu a
Nesgan Upene, is ahes Jortan
aien um atga o un, is imyiapan yin
a Nesgan *Upene* an namasacen ;
2 is ago nedo oop vai yin a Tia-
polo ira adiat is forte. Is eti
caig tah nitai aien ira adiat iji
ehki : is wat ti pan itac *nadiat* iji
ehki, is ehtele yin aien.
3 Is um ika ehelen a Tiapolo, El
et Hal o Atua aiek, namu ika aiek
yi areto inhat ineigki.
4 Is tas ehelen a Iesu, um ika, Eris
aged, um ika, "Eri eti umumoh
natimi vai areto ache, ja vai intas
asega o Atua."
5 Is imyiaridjai yin a Tiapolo an
nedoon ijinies is ethi, um auro um
ehvaig ehelen niji elcau asega an
nobohtan :
6 is um ika ehelen a Tiapolo, Ekpu
alupai euc nemda asega ineigki ai-
nyak, im niji itai upene iran : eris
idim atceijaig imi nyak ; ekpu at-
ceijaig ainyak imi natimi ineig ek
merit ainyak *nalupai yin vaig :*
7 el et alaigaheni vai nyak aiek,
el et par imi euc nitai *iji eigki* asega.
8 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Apan aiek an nidjik, ak Satana :
eris aged, *um ika,* "Namu alaig-
aheni vai Ihova Atua unyum aiek,
um aheca o un" ache.
9 Is imyiapan yin Jerusalem aien,
um atijai yin an nijintin neom
ahlap, um ika ehelen, El et Hal o
Atua aiek, namu ahes igcaki aiek
um aliaujaise :
10 eris aged, um ika, "Etpu tas
ehele ilpu agelo o un aien vai euc,
mika eri aminjinai euc ara :"
11 "erupu aposjai euc irai ikmara
ara, va an jim atgeig yi oplec ne-
duom aiek an hat."
12 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Eris asaig, um ika, "Namu jim ago
nedo oop vai Ihova Atua unyum
aiek."
13 Is wat oop *yin* ehni a Tiapolo,
is ude yin aien ira adiat is eti elpat.

14 IS lep apan Calili a Iesu va
nemda o Nesgan *Upene :* is apaahni
intas vai yin an pece asega marahed
mihtag.
15 Is esege *imi ra* aien irai eom
alaigaheni ura, eris imyiahpas yin
natimi asega.
16 ¶ Is apan Nasared aien eahki is
upyi amen aien : is apan aien an-
liin neom alaigaheni an nadiat
atumop, is idivaig nupyi edo o un,
um atidai mika yi esvi itai.
17 Eris alupai yin nitasvitai o
Aiseya naprofeta. Is algei nitasvitai
aien, um ecetai nuarin ineig eris
aged *intas ineigki* iran, *um ika,*
18 "*Et amen* ehelek a Nesgai
Ihova ; is ati nyak aien mika
ki asuptecnaig intas-upene ainyak
ehele ilpu ihki atimi ; is abrai nyak
aien mika ki ago cehcehe ainyak
ilpu atimi emehe inliinmopura, um
lep asuptecnaig natceijaivaig ilpu
atimi eris tup leucse ra, um ago lah
nesganimtai ilpu atimi aupat nes-
ganimtara, um ahiyi ilpu atimi
ohocred,
19 um asuptecnaig naopan upene
o Ihova."
20 Is atapanes an nitasvitai aien,
um lep alupai naheca, um ateucse.

Eris amaharan ara asega anliin
neom alaigaheni.
21 Is atupun aien, um ika ehele
ra, Eh mun ehneijid an nadiat ineig
an nuhup unyimia intas ineigki eris
aged.
22 Eris imyiahpas yin ara asega,
um imyiali intas upene iji ehki is
ahes an nipjineucsen. Eris ika ara,
Inhal o Josef ineigki, ka o'o?
23 Is um ika ehele ra aien, Akupu
idim ika ehelek aijaua an tas ecsi-
pece ineigki, Ak natimi atipagki
nemehe, namu ago cehcehe euc
aiek: namu ago nedo iyehki aiek
igcaki an pece unyum ecris ata-
haijeg aijama, nikavaig, *as* ago Ka-
perneum *aiek.*
24 Is um ika aien, Et inivaijec
ineig ek asaig ehelemia ainyak
mika, Et eti upene inliinmopoi atimi
vaig tah naprofeta an pece o un.
25 Ek idim asan tas inivaijec ehe-
lemia ainyak mika, eris amen an
pece Isreel a ilpu takata is ahinag
eris emesmas a ilpu atamnyura an
naopan iyehki, an numoh o Elaija,
eris atapanes an nohatag an mesese
is eseij im lep inmohoc is siks, is
um alupas numlaig has an pece
asega;
26 jai eris eti abraig pan Elaija
ehelen tah ra, intakata is ethi ache
is mas natamnyu un *is amen* Sarefad
aien nuarin-pece is ethi Saiton.
27 Eris amen an *pece* Isreel a ilpu
atimi lepros is ahinag an naopan
iyehki, an numoh o Elaisa naprofeta;
jai eris eti ago adicinadicin tah ra,
Neaman ache nupu Sirya.
28 Eris wat atahaijeg nitai iji
eigki ara asega anliin neom alaiga-
heni, eris edemda alupas ara,
29 um atidai, um ahlo pan itac
yin an nuarin-pece *ura*, um imyi-
apan yin an nijin nedoon iyehki
eris alcei niji eom ura iran, mika
eri ethaigse yin.
30 Jai is apan aien an nibla ra,
um atga o un,
31 um apan Kaperneum, nuarin-
-pece is ethi Calili, um esege imi ra
irai iji adiat atumop.
32 Eris um imyiali nesege o un
ara: is emda intas o un.
33 ¶ Is amen anliin neom alaiga-
heni natimi is ethi, is amen iran
nagelo has, is ahlaig ijinies aien,
34 um ika, Ude *cama;* nai merit
aiek vanhe ehelema, ak Iesu nup an
Nasared? na mun ham aiek mika
an auahas cama, ka o'o? ek ato euc
ainyak; na Atimi Itaup o Atua
aiek.
35 Is um acaiji yin a Iesu, um ika,
Jim tas aiek, um atceijai yin. Is
wat ethaigse yin an nibla ra a
nagelo has, is atceijai yin aien, um
eti auahas yin.
36 Eris um imyiali ara asega, um
tas jipe ehele ra, um ika, Et echam-
echa intas ineigki! et esjilid natimi
alupas o un im nemda o un, et
acaiji ilpu agelo has aien, era at-
ceijai *atimi* ara.
37 Is apaahni intas vai yin irai iji
uari pece asega marahed mihtag.
38 ¶ Is ahes anliin neom alaigaheni
aien, um alau ijo, um apan anliin
neom o Saimona. Is leh alupas
nemehe ihlup a risi ehgai Saimona;
eris ugni yin vai yin ara.
39 Is han aiji aien ithan, um acaiji
nemehe ihlup; is um edoaijaig iran:
is um auroauro aien um atidai, um
aheca ura.
40 ¶ Is wat ete nagesega, eris im-
yiapan ehelen ilpu atimi emehe is
ahinag ara, is ahinag nemehe ira
ra; is atijai nikman aien ira ra
asega, um ago cehcehe ra.
41 Eris atceijai atimi is ahinag a
ilpu agelo has, um ahlaig ijinies,
um ika, Nai Kristo aiek Inhal o
Atua. Is acaiji ra aien, mika eri
jim tas ara: eris ato ara, nikavaig,
is Kristo aien.
42 Is wat lahlah an tak apnyin, is
atga o un aien, um apan an nuarin
namasacen: eris ahilek yin natimi,
um apan ehelen, um acaiji yin, mika
yi jim ude ra aien.

43 Is um ika ehele ra aien,
Eris idim ika ki asuptecnaig nelcau
o Atua ainyak irai uari-pece et
eche: eris abraig nyak mika *ki
ago* nedo ineigki *ainyak*.
44 Is um esege *imi ra* aien irai
eom alaigaheni Calili.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

IS aiji aien u unjop Jenesaret, eris
atamerit ehelen natimi is ahinag,
par atahaijeg intas o Atua;
2 is ecetai nelcau is ero an jop
aien: eris asuol iran a ilpu atimi
ahilek mu, um yiri opoig *ura*.
3 Is aridjai aien an nelcau is ethi
irahki is ohuun a Saimona, um ika
ehelen yi apok tintin. Is ateucse
aien an nelcau, um esege imi atimi.
4 Is wat tas ehni aien, is ika ehele
Saimona aien, Akumu apok an jop
aijaua, um ana irai opoig unyimia
vai mu.
5 Is tas a Saimona, um ika ehelen,
Ak natimi alupas, ecra mun asjeuc
an jop aijama an nepeig asega, jam
eti leh tah nitai; jai ekpu lep ana
an nopoig ainyak vai intas unyum.
6 Eris wat ago ara, eris ahtega-
nadau irai mu is ahinag acen ara:
is um ahtamud nopoig ura:
7 eris auhan nikmara vai ilpu
etoara ara, an tak elcau, mika eri
apan um atau imi ra. Eris apan
ara, is ohua nelcau is ero, um ubut-
potet u netevaig.
8 Is wat almoi a Saimona Pitrus,
is atpuse aien u niji neduei Iesu,
um ika, Ude nyak aiek; ek atimi
auatatimi ainyak, ak Natimarid.
9 Is imyiali aien, im lep ra asega
ehelen, vai mu is ahinag eris leucse
ara:
10 im lep Jakobus im Joanes
ohwat hal o Sebetaius, erus atau
imi Saimona arau. Is ika ehele
Saimona a Iesu, Jim imtitaig aiek;
napu leucse atimi aiek um imyihum
pan.
11 Eris wat apahai ara, eris ude
niji itai asega *ura* ara, um ahced
yin.
12 IS amen a Iesu an nuarin-pece
is ethi: is wat ecet yin natimi
lepros is ethi, is atpuse an nesga-
nimtan aien, um ugni yin, um ika,
Ak Natimarid, el et merit aiek, na
emda aiek par ago adicinadicin
nyak.
13 Is adan nikman aien, um atcei
pan yin, um ika, Ek merit ainyak:
namu adicinadicin aiek. Is auro-
auro um edoaijaig iran naleprose.
14 Is acaiji yin aien, mika yi jim
asuptecnaig ehelen tah: *um ika,*
Namu apan aiek, um ehvai euc
ehele natimi ahlap, um ahlap va
nadicinadicin iram, an nitai ineig is
asaig a Moses, nitai asuptecnaig
imi ra.
15 Ja is um idim apaahni intas vai
yin: eris ahtag pan ehelen natimi
is ahinag mika eri atahaijeg *intas
o un*, um lep ika eri cehcehe va niji
emehe ura.
16 Is ude *ra* aien, um apan an
namasacen, um alaigaheni.

17 IS wat esege aien an nadiat
is ethi, eris ateuc *eahki* a ilpu Far-
isi im ilpu atimi esege intas alep,
eris ahes irai iji uari-pece asega
Calili, im Jutaia, im Jerusalem: is
ago cehcehe *atimi emehe* a Natimarid
an nemda o un.
18 Eris imyiapan *ehelen* natimi is
ethi atimi an nitai ahled, is emehe
aien va napalse: eris merit ara
nimyiapan yin vaig anliin neom,
par ati *yin* an nuhup o un.
19 Jai is ehka vai ra napanvaig
anliin neom va atimi is ahinag, ja
eris ahei neom ara, um asvaijeijei
neom, um atise yin im lep nitai
ahled *o un* an nibla atimi an nuhup
o Iesu.
20 Is wat ecetai nimyiisjis nini-
vaijec ura aien, is ika ehelen aien,
Ak natimi ineigki, eh mun ikni-
pagki nedo has unyum.

21 Eris aktaktai a ilpu atimi esege,
im ilpu Farisi, um ika, Di neigki
et asan tas has esjilid aien? et
emda ache a Atua par iknipagki
nedo has.
22 Is wat ato naktaktai ura a
Iesu, is tas aien, um ika ehele ra,
Inhe ineigki eka aktaktai anliin-
mopomia aijaua?
23 et tup upene nikavaig, Eh
mun iknipagki nedo has unyum;
ka nikavaig, Atidai aiek, um atga?
24 im lep ineig, mika aki ato ai-
jaua, nikavaig, et emda a Inhal o
natimi an nobohtan par iknipagki
nedo has, (is ika aien ehele natimi
emehe va napalse,) Ek ika ehelum
ainyak, Atidai aiek, um leh nitai
ahled unyum, um apan an neom
unyum.
25 Is auroauro aien um atidai an
nuhup ura, um leh nitai ineig is
asjeuc iran aien, um atga o un, um
apan an neom o un, um imyiahpas
Atua.
26 Eris imyiali ara asega, um im-
yiahpas Atua; eris imtitaig alupas
ara, um ika, Inta mun almoi niji
itai imyiali akaija an nadiat in-
eigki.
27 ¶ Is wat ago nitai iji eigki
aien, is alau ijo aien, um ecet na-
timi akwanaham is ethi, nidan Livai,
is ateuc aien an neom asjapicnaig
mune iran: is ika ehelen aien,
Ahced nyak aiek.
28 Is ude niji itai asega *o un* aien,
um atidai, um ahced yin.
29 Is auanetha alupas vai yin
a Livai anliin neom o un: eris
ateuc ehele ra a ilpu atimi akwa-
naham im lep tak atimi, is ahinag
ara.
30 Eris tas upoupo a ilpu atimi
esege im ilpu Farisi vai ilpu atimi
atahaijeg yin, um ika, Eka auri
aijaua par ehrihag um umwig ai-
jaua im ilpu atimi akwanaham im
ilpu atimi auatatimi?
31 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Er eti ika ehele ratimi atipagki ne-
mehe yi aminjinai ra era eehcehe
ara; ja ara ache era emehe ara:
32 kis eti ham ainyak par ahlaig
vai ilpu atimi upene, ja vai ilpu
atimi auatatimi ache, mika eri adu-
moij anliinmopura ara.
33 ¶ Eris ika ehelen ara, Era
auri a ilpu atimi atahaijeg Joanes
im lep o ilpu Farisi par ehcahinag
atwakam, um alaigaheni; ja era
hag a ilpu *atimi atahaijeg* euc, um
umwig?
34 Is ika ehele ra aien, Et ehka
vai ilpu alaig o natimi leh ehgan
natwakamvaig, an namen u natimi
leh ehgan ehele ra:
35 ja etpu yetpam nadiat *iji
ehki*, uhu wit atipagki natimi leh
ehgan ehele ra, erupu atwakam ara
ira adiat iji ehki
36 ¶ Is lep asan tas ecsipece is
ethi ehele ra aien, *um ika*, Et eti
ijei pan inuarin napelumai mat tah
natimi an mohtan napelumai; va
yi jim ahpati *inmohtan napelumai*
va napelumai mat, um eche nuarin
napelumai mat, um lep eche inmoh-
tan *napelumai*.
37 Et eti atladwi waina mat tah
natimi irai hubej itu acen; va yi
jim atpoijej inhubej vai waina mat,
um elel *waina* um takitai inhubej:
38 ja er idim atladwi waina mat
irai hubej mat; et par upene ehro.
39 Et wat umnyi *waina* itu tah na-
timi, et idim eti lep ahvig *waina*
mat aien: et ika aien, Et esjilid
waina itu.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

IS atga aien an nadiat atumop is
ethi irai lelahapol hwiit; eris
aldei nohoai hwiit a ilpu atimi ata-
haijeg yin, um uhpunuhoig, um
hegaig.
2 Eris um ika ehele ra nahaiji
ilpu Farisi, Eka auri aijaua par
ago nedo ineig et itaup nagovaig
ira adiat atumop?

3 Is tas ehele ra a Iesu, um ika,
Akis idim esvi intas va nedo o
Tevit aijaua, an nehtele yin vaig,
aien, im lep ra eris ahced yin
ara;
4 is apan aien anliin neom o
Atua, um leh nareto eris ahlap
iran, um caig, um lep alaa ra
eris ahced yin ara; era caig a ilpu
atimi ahlap ache, et itaup vai tup
atimi.
5 Is ika ehele ra aien, Et idim
Atimarid an nadiat atumop a Inhal
o natimi.
6 Is lep apan aien anliin neom
alaigaheni an nadiat atumop is eche,
um esege: is amen eahki natimi
is ethi is urauo nikman inmatan.
7 Eris imyiiris yin a ilpu atimi
esege im ilpu Farisi, kit inyi ago
cehcehe *yin* aien an nadiat atu-
mop, mika erupu atijai itai iran
ara.
8 Is ato naktaktai ura aien, um
ika ehele natimi ineig is urauo nik-
man, Atidai aiek, um aiji an nibla
ra. Is atidai aien, um aiji.
9 Is ika ehele ra a Iesu, Ekpu
ahodaig caua ainyak va nitai inyi
ethi; Et upene nagovaig nedo
upene an nadiat atumop, ka nago-
vaig nedo has? nimyiatamaig atimi
vaig, ka nauahas ra vaig?
10 Is aijidjid ra asega aien, um
imyiarahed, um ika ehele natimi
iyehki, Namu atgeig yapidi nik-
mam aiek. Is um ago aien: is um
umoh upene nikman, um idivaig
nahaijin *nikman.*
11 Is esjilid nedemda ura ara;
eris tas jipe ara, *um ika,* Inti ago
inhe akaija vai Iesu?

12 IS ahes eahki aien an naopan
iyehki, um apan an nedoon, mika
yi alaigaheni, is amen aien an
nepeig asega, um alaigaheni vai
Atua.
13 Is wat lahlah an tak apnyin,
is ahlaig vai ilpu atimi atahaijeg
yin aien, um ehta atimi is twelv
ira ra, um anvi nidara par ika ilpu
apostolo;
14 Saimona, (is lep anvi nidan
aien par ika Pitrus,) im Antrius
etoan, *im* Jakobus im Joanes, *im*
Filipus im Bardolomius,
15 *im* Madius im Tomas, *im* Ja-
kobus inhal o Alfius, im Saimona
eris anvi nidan par ika natimi leh
imi ilpu Silotai,
16 im Jutas *etoai* Jakobus, im
Jutas nupu Karyot, aien aigki is
atimi aniv *yin* aien.
17 Is asuol aien im lep ra, um
aiji igca is marara, im ilpu atimi
atahaijeg yin is ahinag, im lep
natimi is ahinag acen irai iji
uari pece asega Jutaia im Jeru-
salem, im lep irai iji uari pece u
unjop Tairus im Saiton, eris ahtag
pan *ehelen* ara mika eri atahaijeg
yin, um lep ika yi ago cehcehe ra
aien va nemehe ira ra;
18 im lep ra eris amen ira ra a ilpu
agelo has: is ago cehcehe ra aien.
19 Eris merit natimi asega mika
eri atcei pan yin: is yetpan nemda
o un *ira ra,* um ago cehcehe ra
asega.
20 ¶ Is aijidjid ilpu atimi ata-
haijeg yin aien, um ika,
Eka mun ahesmoij aijaua et
ipjidipjid *inliinmopomia:* et unyi-
mia nelcau o Atua.
21 Eka mun ahesmoij aijaua et
ehtele caua aijaua an naopan ineig:
akupu gaije aijaua. Eka mun ahes-
moij aijaua eka ehteigtaig aijaua an
naopan ineig: akupu imyiacitak
aijaua.
22 Eka mun ahesmoij aijaua eru
wit edemda vai caua atimi, um
ahlo caua, um atuh *caua,* um
ethaig pan nidamia et idivaig nitai
has, vai Inhal o natimi.
23 Akumu imyiacitak aijaua an
naopan iyehki, um adikdikjai va an-
cediaig unyimia: etpu idim esjilid
nimtan imi caua an nohatag: is um
ucce nedo o ilpu retpora vai ilpu
profeta.

24 A'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi ikni itai! akis mun leucse niji
itai upene unyimia aijaua.
25 A'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi gaije! etpu ehtele caua ai-
jaua. A'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi imyiacitak an naopan ineig!
akupu aunyauwaig aijaua, um eh-
teigtaig.
26 A'a, auwe vai caua, eru wit
asan tas upene vai caua atimi asega!
is um ucce nedo o ilpu retpora vai
ilpu profeta efaifa.
27 ¶ Ak ilpu atimi atahaijeg *intas
unyak*, ek asaig ehelemia ainyak
mika, Akumu aiheuc vai ra aijaua
era tak atimi iramia ara, um ago
nedo upene vai ra era edemda vai
caua ara,
28 um asan tas upene vai ra era
asan tas has vai caua ara, um alaig-
aheni vai ra era ago nedo has vai
caua ara.
29 Et wit atcei nahaijin nahpam
tah, anum lep ehvaig ehelen na-
haijin *nahpam* aiek; et wit atipagki
napelumai itac unyum tah, anum
lep jim acaiji yin aiek *mika yi jim
lep atipagki* napelumai uhup aien.
30 Et wit ugni euc vai itai tah
natimi, anum alupai yin aiek; et
wit atipagki niji itai unyum tah,
anum jim lep ugni yin vaig aiek.
31 Akumu ago nedo ineigki va
atimi aijaua, eka merit aijaua mika
eri lep ago vai caua ara.
32 El eka aiheuc vai ra *ache* ai-
jaua era aiheuc vai caua ara, etpu
naaurineig vai caua a di? era aiheuc
vaig jipe ra a ilpu atimi auatatimi.
33 El eka ago nedo upene vai ra
ache aijaua era ago nedo upene vai
caua ara, etpu naaurineig vai caua a
di? era ago nedo ineigki a ilpu atimi
auatatimi.
34 El eka alupai atimi itai aijaua,
jam ika eri lep aru ara, etpu naaur-
ineig vai caua a di? era alupaig
jipe ra itai a ilpu atimi auatatimi,
jam ika eri leh neruvaig ara yi tup
apapa.

35 Akumu aiheuc vai ra aijaua era
tak atimi iramia ara, um ago nedo
upene *vai ra*, um alupai *ra* itai, um
jim aktaktai neruvaig; etpu esjilid
nimtan imi caua, akupu ilpu hal o
un aijaua Et esjilid aien: et ago
nedo upene aien vai ra sji ehki era
eti aktaktai nedo upene o un ara,
im lep vai ilpu atimi auatatimi.
36 Akumu aiheuc va atimi aijaua,
um idivaig Etmamia, et tup aiheuc
va atimi aien.
37 Akumu jim aktaktai has vaig
tah aijaua, va uhpu eti aktaktai has
vai caua: akumu jim asan tas has
vaig tah aijaua, va uhpu eti asan
tas has vai caua: akumu jim
aru nedo has o un tah aijaua,
va uhpu eti aru nedo has un-
yimia:
38 akumu alupai *atimi* itai aijaua,
va uhpu alupai caua itai; erupu
atohwaig itai an cat unyimia *natimi*;
inyi ohua nitai asjaaicnaig iran, um
avise, um eucjeucjaigse, yi ohua, um
elel. Erupu ago nedo ineigki vai
caua *natimi*, aki ago vai ra aijaua.
39 ¶ Is asan tas ecsipece ehele ra
aien, *um ika*, Et ehka va natimi
ineig et aupat nesganimtan natau-
vaig irai natimi ineig et aupat nes-
ganimtan; erupu eropse an nehpan-
itai arau.
40 Et eti esjilid a natimi atahaijeg
irai natimi esege imi yin; ja erupu
idivaig natimi esege ura ara asega,
era ato upene itai ara.
41 Na auri aiek par almoi nah-
rincai an nesganimtai etoam, jam
eti aktaktai inmasincai an nesga-
nimtam?
42 Et ehka vai euc intasvaig ehele
etoam, *um ika*, Ak etoak, ekmu ati-
pagki nahrincai an nesganimtam ai-
nyak, jam eti aktaktai inmasincai
an nesganimtam: ak natimi efaifa,
namu uhup aiek um atipagki inmas-
incai an nesganimtam, va apu al-
moi upene aiek par atipagki nahrin-
cai an nesganimtai etoam.
43 Et eti oho nohu itai upene um

ohoai itai has, um eti oho nohu itai
has um ohoai itai upene.
44 Er ato nauicai asega va noh-
oan. Era eti ehlek nohoai ateg
atimi irai ausekrai, um lep eti ehlek
nohoai vaine irai cai upunupun.
45 Et leh nitai upene a natimi
upene ira aga upene anliinmopon;
ja et leh nitai has a natimi auata-
timi ira aga has anliinmopon: et
asuptecnaig an nipjineucsen *natimi*
nitai iji eigki et amen alupas anliin-
mopon.
46 ¶ Eka auri aijaua par ika vai
nyak, Natimarid, Natimarid, jam eti
imyiaiji intas unyak?
47 Ekpu asuptecnaig ehelemia ai-
nyak et idivai di natimi ineig et
ham ehelek aien, um atahaijeg intas
unyak, um imyiaiji:
48 Et idivaig natimi is ethi aien is
ucji obou inpan neom *o un* aien, um
actaigse an mala: is ahga inwai, um
lep ahpoi neom *o un*, ja is ehka inmi-
hidaivaig; is ateucse an mala.
49 Aien et atahaijeg aien, jam eti
imyiaiji, et idivaig natimi is ethi
aien, is eti ucji inpan neom *o un* aien,
jam tup actaigse an nobohtan: is
wat ahpoi *neom o un* inwai, is um
auroauro um echedeliekse; is esjilid
inhas an neom iyehki.

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

IS tas ehni aien irai tas asega o un
ehele atimi, ja par apan Kaper-
neum.
2 Is emehe naheca o natimi alupas
o ilpu eucsupo is ethi, um ubutpotet
o unmas o un, is aiyu inliinmopon
aien vai yin.
3 Is wat atahaijeg vai Iesu aien,
is abrai ilpu atimi tas alep u nupu
Jutaia aien, mika eri apan ara um
ugni yin, mika yi han aien um ago
cehcehe naheca o un.
4 Eris apan ehele Iesu ara, um
ugni emda yin ara, um ika, Et atimi
upene aien mika an ago nitai ineigki
aiek vai yin:
5 et aiheuc vai nup uran pece uja
aien, um ago neom alaigaheni vai
cama.
6 Is ahced ra a Iesu.
Is wat ubutpotet pan u neom
aien, is abraig pan ilpu etoan a
natimi alupas o ilpu eucsupo ehelen,
mika eri ika ehelen ara, Ak Natima-
rid, jim imyidohalav euc aiek; ek eti
upene ainyak, mika an apam aiek
anliin neom unyak:
7 ek idim ika ainyak, ek eti upene
ainyak napamvaig ehelum: namu
tup asan tas ache aiek, etum umoh
a naheca unyak:
8 ek aheca ainyak, eris ati nyak,
ja era imyiaiji intas unyak a ilpu
eucsupo: ek ika ainyak ehelen et
ethi, Apan aiek, et um apan aien;
im lep ehelen et eche, Apam aiek, et
um apam aien; im lep ehele naheca
unyak, Ago nitai ineigki aiek, et
um ago aien.
9 Is wat atahaijeg intas ineigki a
Iesu, is imyiali yin aien, um ahidai
yin, um ika ehele ilpu atimi ahced
yin, Ek asaig ehelemia ainyak mika,
kis eti ecetai tah nimyiisjis ninivaijec
esjilid ainyak, et idivaig ineig, an
pece Isreel asega.
10 Eris wat lep apan an neom ara sji
ehki eris abrai ra, eris ecet naheca
iyehki ara is emehe aien numohvaig.

11 IS wat lahlah an tak apnyin, is
apan aien an nuarin-pece is ethi,
nidan Nein; eris ahced yin a ilpu
atimi atahaijeg yin is ahinag, im lep
atimi asega.
12 Is wat apan aien ubutpotet
u neucse nathatahau an nuarin-pece
iyehki, eris ahlisahlis natimi mas is
ethi, is halav atamaig is ethi ache o
risin aien, is mas natamnyu un:
eris ahced yin natimi is ahinag an
nuarin-pece iyehki.
13 Is wat alum yin a Natimarid,
is aiheuc vai yin aien, um ika ehe-
len, Namu tinau aiek.
14 Is apan aien um atcei pan na-
hat; eris aiji a ilpu atimi ahlisahlis

yin. Is ika aien, Ak intakuras ineigki, ek ika ehelum ainyak, Namu atidai aiek.
15 Is um atidai natimi mas iyehki, um tas. Is ati yin aien ehele risin.
16 Eris imtitaig ara asega: eris imyiahpas Atua ara, um ika, Et mun atidai eheleija naprofeta esjilid et ethi; um lep ika, Et mun ateghe ilpu atimi o un a Atua.
17 Is apaahni intas ineigki vai yin an *pece* Jutaia asega, im lep irai iji uari pece asega marahed mihtag.

18 ERIS asuptecnaig ehele Joanes nitai iji eigki asega a ilpu atimi atahaijeg yin.
19 Is ahlaig a Joanes vai ohwat atimi atahaijeg yin is ero, um abrai rau mika eru apan ehele Iesu, *um ahodai yin*, um ika, Na atimi iyehki aiek eris ika, Etpu ham aien, ka intupu aitgai yin akaija?
20 Erus apan ehelen natimi erahki, um ika, Et abrai cumrau a Joanes Natimi baptiso, *mika ecru ahodai* euc, um ika, Na atimi iyehki aiek eris ika, Etpu ham aien, ka intupu aitgai yin akaija?
21 Is um ago cehcehe atimi is ahinag aien an nuarin-nadiat iyehki va nauatialidi *ira ra*, im nemehe has, im ilpu agelo has; um ago lah nesganimta atimi is ahinag is aupat nesganimtara.
22 Is tas a Iesu, um ika ehele rau, Apan aijaurau um asuptecnaig ehele Joanes nitai iji eigki erau mun almoi aijaurau um atahaijeg vaig; *nikavaig*, et lep lah nesganimtai ilpu atimi aupat nesganimtara, *um* atga a ilpu atimi asvahteuc neduora, *um* adicinadicin a ilpu atimi lepros, *um* ahgei itai a ilpu atimi ucjapines intikgara, *um* anusjai a ilpu atimi emesmas, eh *lep* asuptecnaig intas-upene ehele ilpu ihki atimi.
23 Et mun ahesmoij natimi ineig, et eti imyiehcamai nyak aien.
24 ¶ Erus wat atga urau a natimi erahki is abrai rau a Joanes, is tas ehele atimi *a Jesu* vai Joanes, *um ika*, Akis apan aijaua an namasacen par almoi inhe? nieg is amaamai iran nimtinjop, ka o'o?
25 akis idim apan aijaua par almoi inhe? natimi is aso yin aien an napelumai yilyil, ka o'o? ara era aso ra ara irai apelumai esjilid, um leh nitai caig upene, era amen ara irai *eom* o ilpu atimarid:
26 akis idim apan aijaua par almoi inhe? naprofeta is ethi, ka o'o? Maiya, ek asaig ehelemia ainyak *mika*, et esjilid aien irai ilpu profeta:
27 aien aigki eris aged intas vai yin, *um ika*, "Ek idim abrai naheca unyak ainyak mika yi uhup iram, etpu ahped nefalaig imi euc aien, um uhup iram."
28 Ek asaig ehelemia ainyak *mika*, Is eti eteuc tah naprofeta ira atimi iji eigki eris apos ra a risira, nesjilidvaig irai Joanes Natimi baptiso: ja et esjilid iran aien et upoupo aien an nelcau o Atua.
29 Eris aktaktai upene Atua atimi asega eris atahaijeg *yin* ara, im ilpu atimi akwanaham, eris upyi leh nabaptiso o Joanes ira ra ara.
30 Ja eris ahcaijaig intas o Atua vai ra a ilpu Farisi im ilpu atimi esege, eris eti fi leh nabaptiso o un ira ra ara.
31 ¶ Is um ika a Natimarid, Inki ehve tas ecsipece ainyak va atimi an naopan ineig? era idivanhe ara?
32 era idivaig ilpu halav ara, era ateuc ara irai tiptag, um ahlaig jipe vai ra, um ika, Ecra mun ahlai nau vai caua aijama, ja eka eti adikjai aijaua; ecra mun ehteigtaig imi caua aijama, ja eka eti taig aijaua.
33 Is ham a Joanes Natimi baptiso um eti caig nitai caig aien, um eti umnyi waina; ja eka ika aijaua, Et amen iran a nagelo has.
34 Et mun ham a Inhal o natimi, um hag um umwig; ja eka ika aijaua, Ahnoi natimi ineigki, et hag alupas aien, um umnyi waina, et etoai ilpu

atimi akwanaham aien, im ilpu atimi
auatatimi!
35 Ja era ika a ilpu atimi arapa-
kau asega, Et idim upene narapakau.
36 ¶ Is imyiacaij yin a Farisi is
ethi mika yi apan aien um hag ehe-
len. Is apan aien anliin neom o
Farisi iyehki, um ateuc um hag.
37 *Is amen* an nuarin-pece iyehki
intakata auatatimi is ethi, is wat ato
aien, nikavaig, is ateuc *a Iesu* um
hag anliin neom o Farisi, is leh
nipjinitai alabaster aien is amen
iran nitai aspi,
38 is aiji u neduon aien an nidjin,
um taig, um yiri neduon irai idi
imtan, um yiri mese irai umri idjin-
in, um ajumnyi neduon, um aspi
an nitai aspi iyehki.
39 Is wat ecetai a Farisi iyehki is
imyiacaij yin aien, is aktaktai inliin-
mopon aien, um ika, El et aprofeta
natimi ineigki, el et mun ato intak-
ata ineigki aien et atcei pan yin
aien, im nedo o un; et *takata* aua-
tatimi aien.
40 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Ak Saimona, ek merit ainyak intas-
vaig ehelum. Is ika aien, Ak nati-
mi esege, namu tas aiek.
41 *Is ika aien*, Is eteuc natimi
ahtai itai is ethi, erus eti aru mune
o un natimi is ero: is eti aru nuari-
-mune is faiv huntret natimi is ethi,
um *eti aru nuari-mune* is fifte natimi
is ethi.
42 Is wat eti eteuc tah nitai urau
nimtan, is um eti aktaktai nimtan
urau aien. Asuptecnaig *ehelek* aiek,
um ika, inyi esjilid naiyu u inliin-
mopon tah rau a di vai yin.
43 Is tas a Saimona, um ika, Ek ika
ainyak natimi ineig is eti aktaktai
nimtan alupas o un aien. Is ika ehe-
len aien, Et inivaijec intas unyum.
44 Is ahidaig pan yin ehele intak-
ata iyehki aien, um ika ehele Sai-
mona, Almoi intakata ineigki aiek;
ek mun ham anliin neom unyum
ainyak, *ja* nai eti alupai *nyak* inwai
yiri neduok aiek: ja et mun yiri
neduok irai idi imtan aien, um lep
yiri mese irai umri idjinin.
45 Na mun eti ajumnyi nyak aiek:
ja ek wat ham inliin *neom* ainyak, et
mun ajumnyi neduok intakata in-
eigki um eti atumop.
46 Na mun eti aspi nipek unyak
aiek: ja et mun aspi neduok a intak-
ata ineigki an nitai aspi.
47 Va nitai ineigki, ek asaig ehe-
lum ainyak *mika*, Eh mun ikni-
pagki nedo has is ahinag o un; va
nedo ineigki et aiyu alupas inliin-
mopon aien *vai nyak;* aien er ikni-
pagki nedo has eti elpat o un, et aiyu
tintin inliinmopon aien *vai nyak.*
48 Is ika ehelen aien, Eh mun
iknipagki nedo has unyum.
49 Ara eris ateuc um hag ehelen
ara, is ika inliinmopura ara, Di
neigki, et lep iknipagki nedo has
aien?
50 Is ika ehele intakata aien, Eh
mun imyiatamaig euc va nimyiisjis
ninivaijec unyum; atga unyum aiek
an neigpa.

NAURIN-TAS ALUPAS 8.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki, is
apan aien irai iji uari-pece alupas
asega, im niji uari-pece haklin, um
efehtas, um asuptecnaig intas-upene
va nelcau o Atua: eris ahced yin
natimi is twelv,
2 im lep nahaiji ilpu takata iji
ehki, is ahlo ilpu agelo has ehele ra
aien, um atipagki nemehe ira ra,
Mere nupu Mactala, eris ahlo ilpu
agelo has is seven ehelen,
3 im Joana ehgai Kusa naheca
aminjinai itai o Herot, im Susana,
im hal ra is ahinag, eris alupai yin
niji itai ura ara.
4 Eris asjapicnaig pan ehelen na-
timi is ahinag eris ahes irai iji uari-
-pece asega ara, is ecsipece aien, *um
ika;*
5 Is apan natimi ahapol is ethi par
ahoaig upsi itai: is wat ahoaig aien,

is um elel nahaiji *upsi itai* an na-
haijin nefalaig; eris atga iran *atimi,*
eris um hegaig inman.
6 Is um lep elel nahaijin an nij;
is um edel, um imlai; is eti opoh
nobohtan.
7 Is um lep elel nahaijin irai efelel-
icai has; is um ededel nefelelicai
has, um atgei.
8 Is um lep elel nahaijin an no-
bohtan upene; is um edel, um oho,
um eteuc nohoan is wun huntret
iran. Is asaig nitai iji eigki aien,
ja par ahlaig, *um ika,* Aien et eteuc
intikgan aien par ahgei itai, etmu
atahaijeg aien.
9 Eris ahodai yin a ilpu atimi ata-
haijeg yin, um ika, Intas ecsipece
vanhe ineigki?
10 Is ika aien, Eh mun alupai
caua mika aki ato aijaua niji itai
adenaig an nelcau o Atua: ja *eh tas*
ehele tak atimi irai tas ecsipece;
mika eri alum itai, jam eti almoi;
um atahaijeg itai, jam eti ahaijeg.
11 Nesgan tas ecsipece ineigki
neigki:
Et upsi itai intas o Atua.
12 Ara, era *idivaig nupsi itai* an
nahaijin nefalaig ara, ara aigki era
atahaijeg *intas* ara, et um apan a
Tiapolo, um atipagki intas anliin-
mopura, eri jim imyiisjis ninivaijec
ara, um umumoh.
13 Ara era *idivaig nupsi itai* an
nij ara, ara aigki era atahaijeg *intas*
ara, um leh, um imyiacitak; et eti
eteuc necvan tas ira ra, era eti elv-
imyiisjis ninivaijec ara, eh wat ago
nedo oop vai ra era adumoij ara.
14 *Nupsi itai* ineig is elel irai
efelelicai has et *idivai* ra, era ata-
haijeg intas ara, um atga ura, ja et
atgei ra naktaktai inpadiaig *ura* im
nedo imyiacitak an naopan *ineig,*
era eti ohoai itai upene ara.
15 *Nupsi itai* an nobohtan upene
et *idivai* ra era atahaijeg intas ara,
um apos anliinmopura inivaijec um
upene, era ohoai itai ara, um eti
auatialidi.

16 ¶ Et wat atni incop alahala
tah natimi, et eti adahpoi aien an
nipjinitai, um eti atise ithan tinan;
et atijai aien an nitai ati incop
alahala iran, mika yi lah vai ra
era apan anliin neom ara.
17 Uhpu ecetai niji itai asega eris
adenaig; um lep ato um almoi niji
itai asega eris adahpoi.
18 Va nedo ineigki, akumu ata-
haijeg aijaua um aktaktai upene:
aien et o un itai, uhpu alupai yin;
aien et eti o un itai, uhpu atipagki
ehelen niji itai o un et ika aien o un.
19 ¶ Eris han ehelen a risin im
ilpu etoan, is ehka vai ra napanvaig
ehelen va atimi is ahinag.
20 Eris asuptecnaig ehelen *atimi,*
um ika, Era aiji ijo a risum im ilpu
etoam, um merit nalum euc vaig.
21 Is tas aien, um ika ehele ra,
Risik im ilpu etoak iji eigki era
atahaijeg intas o Atua ara um im-
yiaiji.

22 AN nadiat is ethi is aridjai an
nelcau aien im ilpu atimi atahaijeg
yin: is ika ehele ra aien, Ti apan
akaija an jop, um apahai an na-
haijin eahki. Eris atceijaig pok
nelcau ara.
23 Eris wat apan ara, is umjeg
aien: is um ucjum pam neihio an
jop; is um ahwaijai *nelcau;* eris
ika ara, Etmu ete.
24 Eris apan ehelen ara, um
ahugni yin, um ika, Ak Natimi
alupas, ak Natimi alupas, intumu
emesmas akaija. Is atidai aien, um
acaiji nimtinjop im nalupas u injop:
is um esjaig, um eigpa.
25 Is ika ehele ra aien, Nimyiisjis
ninivaijec unyimia yek ed? Eris
imtitaig ara, um imyiali, um tas
jipe ehele ra, *um ika,* Et echam-
echa natimi ineigki! et tas aien, et
um imyiaiji intas o un nimtinjop
im injop.

26 ERIS apahai ara an pece Cat-
ara et iblan *pece* Calili.

27 Is wat apahai aien, is aubillid
yin natimi is ethi is up an nuarin-
-pece iyehki aien, eris amen iran a
ilpu agelo has itu acen, is eti aso
yin aien, um eti amen anliin neom,
jam *amen* irai mai ij eris ikni atimi
emesmas iran.
28 Is wat ecet Iesu aien, is au-
nyauwaig aien, um atpuse an nuhup
o un, um ahlaig ijinies, um ika, Nai
merit aiek vanhe ehelek, ak Iesu,
Inhal o Atua esjilid? Ek ugni euc
ainyak, mika an jim abli nyak
aiek.
29 (Is tas ehele nagelo has aien
mika yi atceijai natimi iyehki aien.
Is ehcahinag asjirai yin aien: eris
arore yin irai jaula, im lep atau
hat; is um atgeig yamud jaula
aien, is lep imyiapan yin an namas-
acen a nagelo has.)
30 Is ahodai yin a Iesu, um ika,
Nidam di? Is um ika aien, Lijon:
eris amen iran nagelo has is ahi-
nag.
31 Eris ugni yin ara, mika yi jim
abrai ra aien mika eri apan umat-
mas ara.
32 Is amen eahki picad is ahinag,
um hag an lolan nedoon: eris ugni
yin ara mika yi abrai ra eri ahei
picad ara. Is um abrai ra aien.
33 Eris atceijai natimi iyehki a
ilpu agelo has, um ahei picad: eris
athut emda picad an nohmun isas,
um ehlelelse an jop, um atpoijej.
34 Eris wat almoi nedo ineigki a
ilpu atimi aminjinaig *picad*, eris
aha ara, um apan, um asuptecnaig
an nuarin-pece im lep an pece
iyehki asega.
35 Eris apan *natimi* mika eri
almoi nedo ineigki; eris apan
ehele Iesu ara, um ecet natimi
iyehki eris atceijai yin a ilpu agelo
has, is ateuc aien u neduei Iesu,
is amen iran napelumai, is mun
eteuc lelen aien: eris um imtitaig
ara.
36 Ara eris almoi ara, eris asup-
tecnaig ehele ra ara nedo ineigki is
umoh vaig aien is amen iran a ilpu
agelo has.
37 Eris ugni yin a nupu Catara
asega mikā yi atga o uṅ aien, um
ude ra; eris imtitaig alupas ara:
is aridjai an nelcau aien, um adu-
moij pan.
38 Is ugni yiṅ a natimi iyehki,
eris atceijai yin a ilpu agelo has,
mika yi ahced 'yin aien: ja is
adceijai yin a Iesu, um ika,
39 Namu lep apan aiek an neom
unyum, um asuptecnaig nedo emda
ineig et mun ago iram a Atua. Is
atga o un aien um apan, um asup-
tecnaig an nuarin-pece asega *o un*
nedo emda is ago a Iesu iran.
40 Is wat lep adumoij a Iesu, eris
leh yin natimi *um imyiacitak*, eris
idim aitgai yin ara asega.

41 IS apan natimi is ethi nidan
Jerus, natimi alupas an neom alaig-
aheni; um atpuse u neduei Iesu aien,
um ugni yin mika yi apan aien an
neom o un:
42 is eteuc inhalav atahaig o un
is ethi ache, is twelv mesese iran, is
ubutpotet o unmas o un aien.
Is wat apan aien, eris atamerit
ehelen atimi.
43 Im lep ineig, intakata is ethi,
is emehe aien va nahlamerai u inja
an mesese is twelv, is ahtai ehni
inpadiaig o un aien imi atimi ati-
pagki nemehe, ja is ehka vai ra
nago cehcehe yin vaig;
44 is apan aien an cehen, um
atcei pan intid an napelumai iran;
is auroauro um umot nahlamerai
u inja iran.
45 Is ika a Iesu, Et atcei pam
nyak a di? Eris ateri ara asega,
ja is ika a Pitrus im lep ra ehelen,
Ak Natimi alupas, era atamerit
ehelum atimi asega, um euchaij-
ehgaig, na auri aiek par ika, Et
atcei pam nyak a di?
46 Is ika a Iesu, Et idim atcei
pam nyak tah; ek mun ato ainyak,
nikavaig, et mun ahes irak nemda.

47 Is wat ato intakata iyehki
mika eris ato yin, is ucjucjucaij
aien, um apan ehelen, um atpuse an
nuhup o un, um asuptecnaig ehelen
an nuhup o atimi asega nitai ineigki
is atcei pan yin vaig aien, im lep
neti laulau o un um cehcehe.
48 Is um ika ehelen aien, Ak in-
takata ineigki, namu imyiacitak
aiek: na mun cehcehe aiek va nim-
yiisjis ninivaijec unyum; atga un-
yum aiek an neigpa.
49 ¶ Is wat tas aien, is ahes tah
an nimnim o natimi alupas an
neom alaigaheni, um apan, um
ika ehelen, Et mun mas inhal un-
yum, jim imyidohalav Natimi esege
aiek.
50 Is wat atahaijeg a Iesu, is tas
ehelen aien, um ika, Jim imtitaig
aiek: namu imyiisjis ninivaijec aiek,
etpu lep umoh aien.
51 Is wat apan aien an neom, is
acaiji atimi asega aien mika eri jim
apan anliin *neom*, Pitrus ache, im
Jakobus, im Joanes, im lep etmai
natahaig im risin.
52 Eris imyitaig yin ara asega,
um taig tas: is ika aien, Akumu
atinau aijaua; et eti mas aien, et
umjeg aien.
53 Eris imyilav yin ara, eris ato
ara, nikavaig, is mas aien.
54 Is abraig pok ijo ra asega aien,
um arapse va nikman, um ahlaig,
um ika, Ak natahaig ineigki, namu
atidai aiek.
55 Is um nusjai aien, um auro-
auro um atidai: is um ika aien eri
alaan tah nitai caig.
56 Erus imyiali ahwat atmil o
un: is acaiji rau aien mika eru
jim asuptecnaig nedo ineigki arau
ehelen tah.

NUARIN-TAS ALUPAS 9.

IS asjapicnaig ilpu atimi atahaijeg
yin is twelv aien, um alupai ra
nemda mika eri esjilid irai ilpu
agelo has asega ara, um lep ikni-
pagki nemehe ira atimi:
2 is abrai ra aien mika eri apan
ara, um asuptecnaig intas va nelcau
o Atua, um ago cehcehe ilpu atimi
emehe.
3 Is um ika ehele ra aien, Jim
apos itai an nefalaig aijaua, niseuc,
ka nefehcat, im nitai caig, im mune;
um jim apos napelumai inyi ero tah
caua.
4 Aku wit yetpan aijaua an tah
nimnim, um amen eahki, wat uhum
pan naopan iyehki aki atga unyimia
aijaua.
5 Eru wit eti leh caua natimi, aku
wit ahes an nuarin-pece iyehki ai-
jaua, wat atga unyimia um ucjucjai
obohtan irai eduomia aijaua, nitai
asuptecnaig imi ra.
6 Eris apan ara irai iji uari-pece ase-
ga, um asuptecnaig intas-upene, um
ago cehcehe *atimi* irai iji uarin asega.
7 ¶ Is atahaijeg a Herot natimarid
va nitai iji eigki asega is ago aien:
is ehioehio inliinmopon aien, eris
ika nahaiji ra, Et mun lep nusjai a
Joanes;
8 *eris* lep *ika* nahaiji ra, Et mun
lep ehcohos pam a Elaija; *eris* lep
ika nahaiji ra, Et mun lep nusjai
tah et ethi irai ilpu profeta itu acen.
9 Ja is ika a Herot, Kis mun
auud yamud nidjini Joanes ainyak;
jai di neigki, ek atahaijeg nitai iji
eigki ainyak vai yin? Is merit aien
nalum yin vaig.
10 ¶ Eris wat adumoij pan *ehelen*
a ilpu apostolo, eris asuptecnaig ehe-
len ara niji itai asega iji eigki eris
ago ara. Is imyiacaij ra aien, eris
apan ara an namasacen is ethi an
nuarin-pece is ethi, nidan Bedseta,
jam ateri.
11 Eris wat ato atimi, eris apitac
yin ara: is leh ra aien, um asuptec-
naig nelcau o Atua ehele ra, um ago
cehcehe ra eris emehe ara.
12 Is wat jupura, eris apan ehelen
natimi is twelv, um ika ehelen,
Abrai atimi asega aiek, mika eri

apan ara irai iji uari-pece im lep
inpece asega marahed mihtag, um
amen iran, um ahilek nitai caig
incara; et amasacen igcaki inta
amen iran akaija.
13 Is ika ehele ra aien, Akumu
alaa ra nitai caig aijaua. Eris ika
ara, Et faiv ache nareto uja, um ero
ache numu; el ecra eti apan ai-
jama um auarimtan nitai caig inca
atimi iji eigki asega.
14 Is idivaig eris faiv dausant a
ilpu atamaig. Is ika ehele ilpu
atimi atahaijeg yin aien, Asaig ehele
ra aijaua mika eri ateucse ara yi
fifte natah ira ra asega.
15 Is um ucco nago ura ara, um
ika eri ateucse ara asega.
16 Is leh nareto is faiv aien im
numu is ero, um easji pan an noha-
tag, um naaurineig, um iswoplec-
oplec, um alupai ilpu atimi atahaijeg
yin, mika eri edaig ira ra asega ara.
17 Eris hag ara asega, um gaije:
eris um asjapicnaig nuari itai he-
gaig eris eti atahni ara, is ohua ne-
fehcat is twelv.

18 IS echim amen aien um alaig-
aheni, eris amen ehelen a ilpu atimi
atahaijeg yin; is ahodai ra aien, um
ika, Era ika natimi, ainyak di aigki?
19 Eris tas ara, um ika, *Nai* Joanes
aiek Natimi baptiso; um lep *ika*
nahaiji ra, Elaija; um lep *ika* na-
haiji ra, Et mun lep nusjai tah et
ethi irai ilpu profeta itu aeen.
20 Is ika ehele ra aien, Eka ika
aijaua, ainyak di aigki? Is tas a
Pitrus, um ika, Nai Kristo o Atua
aiek.
21 Is acaiji emda ra aien, mika
eri jim asuptecnaig nitai ineigki ehe-
len tah;
22 um ika, Eris idim ika etpu
ahinag nohocred u Inhal o natimi,
erupu amcel vai yin a ilpu atimi tas
alep, im ilpu atimi ahlap esjilid, im
ilpu atimi esege; erupu atgei yin
ara, ja et wit ti pan itac nadiat inyi
eseij, etpu lep nusjai aien.

23 Is ika ehele ra asega aien, El
et ika tah natimi yi ahced nyak
aien, etmu ude nedo ineig aien et
merit vaig aien, um apos nauincai
atgeig o un irai iji adiat, um ahced
nyak.
24 Aien et ika aien yi imyicoho
yin, inyi mas aien: ja aien inyi mas
vai nyak aien, etpu leh nitai umoh
iran aien.
25 Et eti upene vaig tah natimi
inlehvaig nobohtan asega, jam aua-
has yin, um erekinman *iran.*
26 Aien et imyiehcamai nyak aien
im lep intas unyak, etpu imyiehcam-
ai yin a Inhal o natimi an naopan
iyehki inyi yetpam aien an natimi
alupas o un, im *natimi alupas* o
Etman, im lep *an natimi alupas* o
ilpu agelo upene *o un.*
27 Et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika,* Era aiji igcaki
nahaiji atimi eri upyi hup ara um
ecetai nelcau o Atua, ja par emes-
mas.
28 ¶ Is asan tas iji ehki aien, ja par
ti pan itac nadiat is idivaig is eet,
is leh Pitrus aien, im Joanes, im
Jakobus, eris um aridjai ara an
nedoon, mika eri alaigaheni.
29 Is wat alaigaheni aien, is um
eche nesganimtan aien, um lep ahi
napelumai iran *um* ememina.
30 Erus tas ehelen natimi is ero,
Moses im Elaija:
31 erus ehcohos pan arau an nati-
mi alupas *urau,* um asuptecnaig in-
mas o un etpu yetpam iran Jerusa-
lem.
32 Is imtatte a Pitrus im lep rau
erus amen ehelen arau: ja ehtijis
wat aiji lahlah ahtaij, um ecetai
natimi alupas o un, im lep natimi
erahki erus aiji ehelen arau.
33 Erus wat ude yin arau, is ika
ehele Iesu a Pitrus, Ak Natimarid,
et upene vai caija namenvaig ig-
caki: ektijmu ago neom inyi eseij
aijumtaij; yi ethi imi euc, um ethi
imi Moses, um ethi imi Elaija: is
eti ato intas ineig aien is asaig.

34 Is wat tas aien, is ehcohos ne-
peig, um ataluopni pam ehtaij: is
wat ataluopni pam ehtaij nepeig
iyehki, ehtijis um imtitaig ahtaij
erahki.
35 Is ahes an nepeig nohran tah,
um ika, Inhalav cop unyak ineigki:
ahtijmu atahaijeg yin aijautaij.
36 Is wat ti nohran iyehki, is
echim amen ache a Iesu. Ehtijis
ateri ahtaij an naopan iyehki, um
eti asuptecnaig ehelen tah nitai iji
ehki ehtijis ecetai ahtaij.
37 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin,
eris ahes an nedoon ara um asuol,
eris aubillid yin atimi is ahinag.
38 Is idim ahlaig ijinies natimi is
ethi ira ra, um ika, Ak Natimi esege,
ek ugni euc ainyak, mika an almoi
inhalav atamaig unyak aiek; et ethi
ache inhal unyak:
39 et idim ahei yin a nagelo *has*,
et um auroauro aien um aunyau-
waig; et lep auhainse yin aien, et
um ahuya nipjineucsen aien, um
avise yin, um esjum nude yin
vaig:
40 ek mun ugni ilpu atimi atahai-
jeg euc ainyak mika eri ahlo yin
ehelen; ja et ehka vai ra.
41 Is tas a Iesu, um ika, Ak ilpu
atimi imyiisjis nahcil im ipjin *inliin-*
mopomia, etpu ehed naopan namen
unyak ainyak ehelemia, um eropse
inliinmopok vai caua? imyiapam
inhal unyum aiek igcaki.
42 Is wat apan aien, is auohuoh
yin a nagelo has, um auhainse yin.
Is acaiji nagelo has a Iesu, um ago
cehcehe inhalav iyehki, um lep alu-
pai etman yin.
43 Eris imyiali ara asega va nem-
da esjilid o Ātua.
Eris wat imyiali nitai iji eigki
asega ara is ago a Iesu, is ika ehele
ilpu atimi atahaijeg yin aien,
44 Akumu aktaktai upene intas iji
eigki aijaua: uhpu ati Inhal o na-
timi irai ikma atimi.
45 Eris eti ato intas ineigki ara,
eris adenaig vai ra, va nitai ineig,
eris eti ecetai ara: eris imtitaig
ara inlep ahodai yin vaig vai intas
ineigki.
46 ¶ Eris imyiisjis jipe ara mika,
inyi esjilid ira ra tah *ra* a di.
47 Is ato naktaktai o inliinmopura
a Iesu, is leh inhalav aien, um ati
yin an nahaijin,
48 um ika ehele ra, Aien etpu leh
inhalav ineigki an nidak aien, et leh
nyak aien; aien etpu leh nyak aien,
et leh yin aien is abrai nyak aien:
aien et upoupo aien iramia asega,
etpu esjilid aien.
49 ¶ Is tas a Joanes, um ika, Ak
Natimarid, ecris ecet tah aijama, is
ahlo ilpu agelo has aien an nidam;
ecris acaiji yin aijama va nedo o un,
nikavaig, is eti ahced caija aien.
50 Is ika a Iesu ehelen, Jim acaiji
yin aijaua: aien et eti tak atimi
iraija, et uja aien.

51 AN naopan iyehki is wat ubut-
potet u naridjai o un aien, is ika
aien yi idim apan Jerusalem,
52 is abrai atimi aien mika eri apan
ara um uhup iran: eris atga ara,
um yetpan an nuarin-pece is ethi u
nupu Samerya, par imyecrei itai
vai yin.
53 Ja eris eti leh yin ara, vaig
neigki, nikavaig, is ika aien yi idim
apan Jerusalem.
54 Erus wat ecetai *nedo ineigki*
ahwat atimi atahaijeg yin is ero,
Jakobus im Joanes, erus ika arau,
Ak Natimarid, nai merit aiek, ka
o'o, mika ecru ika aijumrau yi ahes
incop an nohatag, um asuol, um
auahas ra, et idivaig nedo ineig is
ago a Elaija?
55 Ja is ahidai yin aien, um acaiji
rau, um ika, Erau eti ato nedo o
inliinnopomirau aijaurau:
56 et eti ham a Inhal o natimi mi-
ka yi auahas atimi, ja *et ham aien*
mika yi imyiatamaig *ra.* Eris apan
ara an nuarin-pece is eche.
57 ¶ Eris wat atga ura ara, is ika
ehelen natimi is ethi an nefalaig,

Ak Natimarid, ki ahced euc ainyak
um apan irai uarin iji eigki asega an
hau iran aiek.
58 Is ika ehelen a Iesu, Et eteuc
inhelhel o kuri aleg, im lep nasiom
oi man; ja et ti nuarin asjeuc imi
Inhal o natimi.
59 Is lep ika aien ehele natimi is
eche, Ahced nyak aiek. Ja is ika
aien, Ak Natimarid, namu ika aiek,
ki upyi hup ainyak um apan, um
atelmoi etmak.
60 Is um ika ehelen a Iesu, Erumu
atelmoi ilpu atimi emesmas a ilpu
atimi emesmas: jam apan aiek, um
asuptecnaig intas va nelcau o Atua.
61 Is ika natimi is eche, Ak Nati-
marid, ekpu ahced euc ainyak; ja
namu ika aiek, ki upyi hup ainyak
um apan, um aiheuc vai ra an nim-
nim unyak.
62 Is um ika ehelen a Iesu, Nati-
mi ineig et asjiraig nirak ucujitai
aien, um lep atceijaig, et eti upene
vai yin napanvaig an nelcau o
Atua.

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki, is
lep ikni natimi is sevente is eche
a Natimarid, um abrai ra mika eri
apan ara um aro um aro ehni, um
uhup iran irai iji uari-pece asega im
lep irai iji uarin iji eig, is ika aien
yi apan iran.
2 Is um ika ehele ra aien, Et idim
ahinag nohoai itai, ja era eti elpat
a ilpu atimi asjapicnaig: akumu
ugni Natimi alupas ohuun nohoai
itai aijaua, mika yi abraig pan ilpu
atimi asjapicnaig nohoan aien.
3 Akumu apan aijaua: ek idim
abraig pan caua ainyak et idivai
hakli siip irai iblai kuri aleg.
4 Jim apos mune aijaua, ka incat,
ka incedpai eduomia; um jim atga
aiheuc va atimi an nefalaig.
5 Aku wit apan an tah nimnim
aijaua, um uhup um ika, *Etmu*
eteuc neigpa ehele *nup uran* nimnim
ineigki.
6 El et amen eahki inhalav an
neigpa, etpu amen eahki neigpa
unyimia: ja el et eti *amen aien*, etmu
adumoij ehelemia *neigpa unyimia.*
7 Akumu amen aijaua an nimnim
ineig, um hag um umnyi nitai iji
eigki eri alaamia ara: er alupai na-
timi auritai nimtan. Jim amen eh-
cid aijaua.
8 Aku wit apan aijaua an tah
anuarin-pece, el era leh caua ara,
akumu hegai itai iji eigki aijaua
eri alaamia ara:
9 um ago cehcehe atimi emehe
eahki, um ika ehele ra, Et mun
yetpam ehelemia nelcau o Atua.
10 Aku wit apan aijaua an tah
anuarin-pece, el era eti leh caua ara,
apan aijaua irai efalaig iran, um ika,
11 Ecra auha obohtan ineigki ira-
mia aijama an nuarin-pece unyimia,
et apol irama: ja akumu ato nitai
ineigki aijaua, nikavaig, et mun yet-
pam ehelemia nelcau o Atua.
12 Ek idim asaig ehelemia ainyak
mika, Inyi tintin nohocred o *nupu*
Sotom an naopan iyehki, ja etpu
alupas nohocred o *nupu an* nuarin-
-pece iyehki.
13 A'a, auwe vai caua, ak *nupu*
Koresin! a'a, auwe vai caua, ak
nupu Bedseta! el eris ago nauritai
esjilid iji eigki an nuhup u *nupu*
Tairus im *nupu* Saiton, eris mun ago
an nuhup unyimia, el eris adumoij
anliinmopura ara itu acen, *um aso ra*
irai apelumai ucai, um ereuc an
nohpa.
14 Inyi idim tintin nohocred o
nupu Tairus im *nupu* Saiton, an
nadiat almaijidjid, ja etpu idim
esjilid nohocred unyimia.
15 Ak *nupu* Kaperneum, eris atijai
caua an nohatag, ja uhpu ethainse
caua sepagko an naupat.
16 Aien et atahaijeg caua aien, et
idim atahaijeg nyak aien; aien et
amcel vai caua aien, et idim amcel
vai nyak aien; aien et amcel vai

nyak aien, et idim amcel vai yin aien
is abrai nyak aien.
17 ¶ Eris adumoij pan *ehelen* na-
timi is sevente, um imyiacitak, um
ika, Ak Natimarid, ecra esjilid irai
ilpu agelo has aijama va nidam.
18 Is um ika ehele ra aien, Kis
alum Satana ainyak is ahes an nau-
anohatag aien, um asuol, et idivaig
nawainapit:
19 ek idim alupai caua nemda
ainyak mika aki auhi imyiv aijaua
im nispeuv, um lep esjilid irai emda
asega o natimi tak atimi; inyi idim
eti auahas caua tah nitai:
20 akumu jim imyiacitak aijaua
va nitai ineigki, nikavaig, eka esjilid
irai ilpu agelo has aijaua; jam imyi-
acitak va nitai ineig, nikavaig, er
aged nidamia an nohatag.
21 ¶ An nuarin-nadiat iyehki is
imyiacitak inliinmopoi Iesu, um ika,
Ek naaurineig vai euc ainyak, ak
Etmak, Natimarid an nohatag im
nobohtan, va nitai ineigki, nikavaig,
as adenaig nitai iji eigki aiek vai ilpu
atimi arapakau im ilpu atimi esjilid
an nato itai, jam asuptecnaig ehele
ilpu halav: maiya, ak Etmak; is
idim ucco inliinmopom aiek.
22 Is ikni niji itai asega imi nyak
a Etmak: et eti ato Inhal *o Atua*
tah, Etmak ache; um *eti ato* Etmak
tah, Inhal *o Atua* ache, im lep ra
et merit a Inhal *o Atua* naniv *yin*
vaig ehele ra.
23 ¶ Is ahidaig pan yin aien ehele
ilpu atimi atahaijeg yin, um eklim
tup tas, *um ika,* Era mun ahesmoij
ara era almoi nitai iji eigki eka
almoi aijaua:
24 ek asaig ehelemia ainyak mika,
Eris merit a ilpu profeta is ahinag
im ilpu atimarid nalmoivaig nitai iji
eigki eka almoi aijaua, ja eris eti
almoi ara; um atahaijeg nitai iji
eigki eka atahaijeg vaig aijaua, ja
eris eti atahaijeg ara.
25 ¶ Is atidai a natimi asuptecnaig
intas alep is ethi, um oop yin, um
ika, Ak Natimi esege, inki ago inhe
ainyak va ekpu leh nitai umoh iran
ineig inyi ti lep ti?
26 Is ika ehelen aien, Eris aged
inhe an tas alep? na esvi aiek um
ikha *iran?*
27 Is tas aien, um ika, "Etmu aiyu
inliinmopom aiek vai Ihova Atua
unyum anliinmopom asega, im lep
an nesgam asega, im lep an nemda
asega unyum, im lep an naktaktai
asega unyum; um lep *aiyu inliin-
mopom aiek va* natimi eblaamnem
unyum, et idivaig *naiyu u inliin-
mopom* vai euc."
28 Is ika ehelen aien, Na mun
asuptecnaig upene aiek; ago nedo
ineigki aiek, par umoh.
29 Ja is merit aien mika eri ak-
taktai upene vai yin, um ika ehele
Iesu, Natimi eblaamnem unyak di?
30 Is tas a Iesu, um ika,
Is ahes Jerusalem natimi is ethi,
um apan alaig Jeriko, um ohpoosei
ilpu atimi ehneg itai; eris um ati-
pagki napelumai iran ara, um ati
inmacop *iran,* um atga ura, um ude
yin; *is* ubutpotet o unmas o un *aien.*
31 Ja is tup atga an nefalaig
iyehki a natimi ahlap is ethi; is wat
alum yin aien, is atga ethanethan
vai yin aien an nahaijin nefalaig.
32 Im lep mapoi Livai is ethi, is han
aien an nuarin iyehki, is wat apan
aien um alum *yin,* is atga ethanethan
vai yin aien an nahaijin nefalaig.
33 Ja is atga an nefalaig iyehki a
nupu Samerya is ethi, um apan an
nuarin iyehki; is wat alum yin aien,
is aiheuc *vai yin* aien,
34 um apan ehelen, um atladwi
naraki im waina an macop iran, um
arore, um atijai yin an nifo o un, um
imyiapan yin an neom ehele atimi
asega is ethi, um aminjinai yin.
35 Is wat lahlah an tak apnyin, is
wat atga o un aien, is alupai natimi
is o un neom nuari-mune is ero
aien, um ika ehelen, Aminjinai yin
aiek: el et lep auanimtan tah nitai *vai
yin* aiek, eku wit lep apam ainyak,
ekpu lep leh nimtan imi euc ainyak.

36 Nai ika aiek, is atimi eblaamnem
u natimi iyehki a di irai ehtaij raigki,
is ohpoosei ilpu atimi ehneg itai aien?
37 Is ika aien, Aien is aiheuc vai
yin aien. Is ika ehelen a Iesu, Apan
aiek, um ago nedo yi idivaig ineigki.

38 ERIS wat atga ura ara, is apan
aien an nuarin-pece is ethi: is leh
pan yin anliin neom o un a intakata
is ethi, nidan Marda.
39 Is eteuc etoan, nidan Mere, is
ateucse aien u neduei Iesu, um ata-
haijeg intas o un.
40 Is aktaktai a Marda va nauri-
tai alupas *o un*, um apan ehelen, um
ika, Ak Natimarid, na aktaktai aiek
va nedo o etoak, ka o'o, ek echim
auanaheca ainyak? asaig aiek ehe-
len mika yi atau imi nyak aien.
41 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Ak Marda, ak Marda, na aktaktai
niji itai et ahinag aiek, um ohocred:
42 ja et upene nitai et ethi *ache;*
et mun leh nitai upene ineig a
Mere, eri eti lep atipagki ehelen.

NUARIN-TAS ALUPAS 11.

IS alaigaheni aien an nuarin is
ethi, wat atiid, is ika ehelen na-
timi atahaijeg yin is ethi, Ak Nati-
marid, esege nalaigaheni imi cama
aiek, et idivaig is esege imi ilpu
atimi atahaijeg yin a Joanes.
2 Is ika ehele ra aien, Aku wit
alaigaheni aijaua, um ika,
Ak Etmama an nohatag, Etmu
itaup nidam. Etmu yetpam nelcau
unyum. Uhmu imyiaiji intas unyum
an nobohtan, et idivaig an nohatag.
3 Alaama aiek nitai caig incama
irai iji adiat.
4 Um jim aru tah nedo has unyima
aiek; ecra idim eti aru tah nedo has
o atimi vai cama aijama. Um jim
atau irama an nedo oop aiek; jam
imyiatamaig cama va niji itai has.
5 ¶ Is ika aien ehele ra, Di neigki
iramia et eteuc napah o un, el et
apan ehelen aien an nijihgan nepeig,
um ika ehelen, Ak etoak, alupai
nyak nareto yi eseij aiek, ekpu aru
ainyak;
6 et mun ham nalaig unyak et
ethi, ja et ti *nitai caig* unyak ineig
ekpu alaan ainyak:
7 etpu tas aien anliin *neom o un,*
um ika, Jim imyidohalav nyak
aiek: eh mun atapanes an neucse
neom, era asjeuc ehelek a ilpu hal
unyak; et ehka vai nyak natidai-
vaig, um alupai euc?
8 ek asaig ehelemia ainyak *mika,*
Inyi eti atidai aien um alupai yin
va nitai ineig, nikavaig, et apah o
un aien, ja etpu atidai aien um alu-
pai yin nareto iji eig is ugni yin
vaig aien, va nimyiisjis emda o un.
9 Ek asaig ehelemia ainyak *mika,*
Akumu ugni itai aijaua, uhpu alupai
caua; akumu ahilek itai aijaua,
akupu ecetai aijaua; akumu etcetcei
intapanes aijaua, uhpu asalgei vai
caua:
10 aien et ugni itai aien, etpu leh
aien; aien et ahilek itai aien, etpu
ecetai aien; aien et etcetcei *intap-
anes* aien, uhpu asalgei vai yin.
11 El et ugni etman va nareto a
inhal o un tah iramia, inyi ti alaan
inhat aien; el *et ugni* numu *aien,*
inyi ti alaan nimyiv aien mika numu;
12 el et ugni inhaklin jaa aien,
inyi ti alaan nispeuv aien.
13 El eka ato aijaua, ak ilpu atimi
auatatimi, par alupai ilpu hal unyi-
mia niji itai tup ahtai upene, et
esjilid a Etmamia an nohatag par
alupai ilpu atimi ugni yin Nesgan
Upene.

14 IS ahlo nagelo has aien ehele
natimi is ethi is pop aien. Is wat at-
ceijaig *yin* a nagelo has, is tas natimi
pop; eris um imyiali natimi asega.
15 Eris ika nahaiji ra, Et ahlo
ilpu agelo has aien vai Belsebub
natimarid o ilpu agelo has.
16 Eris lep oop *yin* nahaiji ra, um
ugni yin va nitai asjaaicnaig an
nohatag.

17 Ja is ato naktaktai ura aien,
um ika ehele ra, El et ika nero
inliinmopoi nup uran tah nelcau,
inyi ti amen; ka nero inliinmopoi
atimi an tah nimnim, erupu atih ara:
18 el et ero inliinmopoi Satana,
inyi ti amen nelcau o un: va nika
unyimia, ek ahlo ilpu agelo has
ainyak vai Belsebub.
19 El ek ahlo ilpu agelo has ai-
nyak vai Belsebub, era ahlo *ra* vai
di a ilpu hal unyimia? va nitai
ineigki erupu ated caua ara.
20 El ek ahlo ilpu agelo has ai-
nyak vai nupsikmai Atua, et mun
yetpam ehelemia nelcau o Atua.
21 El et ikni nij va atimi tah na-
timi emda um aminjinaig neom o
un, et amen upene naga o un:
22 ja et wat apan ehelen natimi
ineig et esjilid nemda o un iran, etpu
leucse naga asega o un aien, is as-
geig iran aien, um ahaig jipe niji
itai o un.
23 Aien et eti leh imi nyak aien,
et tak atimi irak aien; aien et eti
atau imi nyak aien par asjapicnaig
itai, et eduoraprap aien.
24 Et wat atceijaig tah natimi a
nagelo has, et um atga ahnag jipe
aien irai uari amasacen, um ahilek
igca yi atumop iran; ja et wat eti
ecetai aien, et ika aien, Ki adumoij
pan ainyak an neom unyak ineig
kis upyi amen iran ainyak.
25 Et wat yetpan aien, um ecetai
neom eh mun ahre um yecrei:
26 et apan aien, um leucse ilpu
agelo has et eche et seven, et esjilid
nauatatimi ura an nauatatimi o un;
era apan anliin *neom* ara, um amen
iran: is upyi hup natimi iyehki um
has, ja par apitac um has esjilid.
27 Is wat asan tas iji ehki aien, is
ahlaig ijinies a intakata is ethi ira
atimi, um ika ehelen, Et mun ahes-
moij a risum is apos euc aien, um
alidam.
28 Is ika aien, Maiya, ja era mun
idim ahesmoij ara era atahaijeg intas
o Atua ara, um imyiaiji.

29 ¶ Eris asjapicnaig pan ehelen
atimi is ahinag, is atupun aien, um
ika, Era atimi auatatimi natimi an
naopan ineig: era merit ara nalmoi-
vaig nitai asjaaicnaig; ja uhpu eti
ago tah nitai asjaaicnaig vai ra, nitai
asjaaicnaig ache o Jona naprofeta:
30 is itai asjaaicnaig a Jona imi nup
an Ninivi, et um ucco etpu *itai asja-
aicnaig* a Inhal o natimi imi atimi
an naopan ineig.
31 Etpu atidai a intakata iyehki is
atimarid aien an nuarin ineig et
ahes nauritoga atahaig iran an *nad-
iat* almaijidjid an nuhup u atimi
an naopan ineig, um ated ra: is ahes
aien an nehni va nobohtan um apam,
mika yi atahaijeg narapakau o Solo-
mon; ja *et* idim *amen* igcaki tah et
esjilid aien irai Solomon.
32 Erupu atidai a nup an Ninivi an
nadiat almaijidjid an nuhup u atimi
an naopan ineig, um ated ra: eris
adumoij anliinmopura ara vai intas
asuptecnaig o Jona; ja *et* idim *amen*
igcaki tah et esjilid aien irai Jona.
33 Et wat atni incop alahala tah
natimi, et eti adenaig aien, um eti
adahpoi an nipjinitai, ja et atijai aien
an nitai ati incop alahala iran, mika
eri almoi inlah ara era apan anliin
neom ara.
34 Et itai lah u nohuja nesganim-
taija: et wat weilah nesganimtam
aiek, et lah upene nohum asega:
ja et wat aplan *nesganimtam* aiek,
et aupat nohum:
35 namu aminjinaig aiek va yi jim
cas oposopos incop alahala unyum.
36 Va nedo ineigki el *et* lah upene
nohum asega, um eti aupat tah inu-
arin, etpu lep lah upene *nohum* asega,
inyi idivaig incop alahala lah upene
vai euc.
37 ¶ Is wat tas aien, is imyiacaij
yin a Farisi is ethi, mika yi apan
um hag ehelen; is apan aien anliin
neom o un, um ateucse, um hag.
38 Is wat almoi *nedo o un* a Fa-
risi iyehki, is imyiali aien mika is
eti ahisjim aien ja par hag.

39 Is ika ehelen a Natimarid, Ak
ilpu Farisi, eka ago adicinadicin
inyipin nipjinitai itac aijaua im lep
naplet; ja et ohua inliinmopomia
aijaua va niji itai eris atoraliak, im
nedo has.
40 Ak ilpu atimi ahnag, aien is
ago inyipin nipjinitai itac aien, is lep
ago inliin aien.
41 Akumu aiheuc vai ilpu ihki
atimi aijaua, um alupai ra itai unyi-
mia; va etpu adicinadicin niji itai
asega imi caua.
42 A'a auwe vai caua, ak ilpu Fa-
risi! eka ahtai nefelelicai auanipin
upene aijaua, im nefelelicai acas, im
nahtaicai asega, jam ude nedo atoh,
um eti aiyu inliinmopomia vai Atua:
et upene vai caua nagovaig nitai iji
eigki, jam eti ude nedo iyehki.
43 A'a, auwe vai caua, ak ilpu
Farisi! eka merit aijaua vai itai
ateuc esjilid irai eom alaigaheni,
im naiheuc vai caua vaig atimi
irai tiptag.
44 A'a, auwe vai caua, ak ilpu ati-
mi esege im ilpu Farisi! eka ilpu
atimi efaifa aijaua, eka idivaig
nehpai itai atelmoi atimi emesmas
iran aijaua er eti ecetai, era wat
atga iran atimi, jam eti ato.
45 ¶ Is tas a natimi asuptecnaig
intas alep is ethi, um ika ehelen, Ak
natimi esege, na lep ated cama aiek
irai tas iji eigki.
46 Is um ika aien, Lep a'a, auwe
vai caua, ak ilpu atimi asuptecnaig
intas alep! eka iknijai ira atimi itai
ahelwei et ehka naposvaig aijaua,
jam eti atcei pan itai ahelwei iji eigki
an tah nupsikmamia.
47 A'a, auwe vai caua! eris atgei
ilpu profeta a ilpu retpomia, ja eka
ehteduo hat irai ehpai itai ira ra
aijaua.
48 Eka idim asuptecnaig aijaua
mika et upene iramia nedo iyehki u
ilpu retpomia: eris idim atgei ra ara,
eka ehteduo hat irai ehpai itai ira ra
aijaua.
49 Is lep ika a Atua arapakau,
Ekpu abraig pan ilpu profeta ehele
ra ainyak im ilpu apostolo, erupu
atgei ilpu ahaiji ra ara, um atmas
vai ilpu ahaiji ra:
50 va uhpu aru ira atimi an nao-
pan ineig inja irai ilpu profeta asega
eris atladwi an naopan iyehki eris
wat ago nobohtan, um imyihum pam
naopan ineig;
51 ahes an ja irai Ebel um yetpam
an ja irai Sakaraia, eris atgei yin
an niblan nefata im neom ahlap: et
inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak *mika,* Uhpu aru ira atimi
an naopan ineig.
52 A'a, auwe vai caua, ak ilpu
atimi asuptecnaig intas alep! akis
atipagki kii *an tapanes* an namarero
aijaua: eka eti apan iran aijaua, eka
lep acaiji ra aijaua era apan iran
ara.
53 Is wat asan tas iji ehki ehele
ra aien, eris imyiisjis emda a ilpu
atimi esege im ilpu Farisi, um oop
yin, mika yi tas aien va niji itai is
ahinag:
54 eris lep imyiiris yin ara, um
atahaijeg yin par asjiraig tah intas o
un, mika eri atijai itai iran vaig.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

AN naopan iyehki eris asjapicnaig
natimi is ahinag acen, um ata-
merit, is atupun aien um tas ehele
ilpu atimi atahaijeg yin, *um ika,*
Akumu upyi hup aijaua um amin-
jinaig caua vai leven o ilpu Farisi,
et itai efaifa ineigki.
2 Uhpu asuptecnaig niji itai asega
er adahpoi, um lep ato niji itai asega
er adenaig.
3 Va nedo ineigki, uhpu atahaijeg
intas asega an lah, akis asaig aijaua
an naupat; um asuptecnaig nijintin
neom intas asega, akis tas ehlohol
iran aijaua irai uarin adenaig.
4 Ek asaig ehelemia ainyak, ak
ilpu etoak, *mika,* Akumu jim imti-
tai ra aijaua era atgei ohu atimi

ara, jam auatialidi par lep ago tah
nitai.
5 Ekpu uhup ainyak um asuptec-
naig ehelemia natimi ineig aki imti-
tai yin aijaua: Akumu imtitai yin
aijaua, et wit atgei *nohumia* aien, et
emda aien par erekhaig pan *nesga-
mia* an pece has; ek mun idim asaig
ehelemia ainyak *mika,* Akumu im-
titai yin aijaua.
6 Er ahtai hakli man et faiv vai
fardig et ero, jam eti ahnag iran tah
inyi ethi an nuhup o Atua.
7 Er idim esvi numri idjinimia
asega. Va nitai ineigki, akumu jim
imtitaig aijaua: eka esjilid aijaua
irai hakli man et ahinag.
8 Ek lep asaig ehelemia ainyak
mika, Aien inyi asuptecnaig nyak
aien an nuhup o atimi, etpu lep
asuptecnai yin a Inhal o natimi an
nuhup o ilpu agelo o Atua:
9 ja aien inyi ateri nyak aien an
nuhup o atimi, uhpu ateri yin an
nuhup o ilpu agelo o Atua.
10 El et asan tas has tah vai Inhal
o natimi, eri eti aru iran: ja el et
asan tas has tah vai Nesgan Upene,
uhpu idim aru iran.
11 Eru wit imyiapan caua ara an
nuhup o ilpu atimi asjapicnaig, im
ilpu atimi alupas, im ilpu atimarid,
akumu jim aktaktai aijaua mika, Inti
auoh neveh tas akaija, um asanhe?
12 Etpu esege imi caua a Nesgan
Upene an nuarin-nadiat iyehki intas
ineig akupu asaig aijaua.
13 ¶ Is um ika ehelen a natimi is
ethi ira ra, Ak natimi esege, tas
aiek ehele etoak mika yi atiakoai
niji itai u etmamrau aien.
14 Is ika aien ehelen, Ak nat eigki,
is ati nyak a di mika ki acaiji itai
imi caua ainyak um ahai itai?
15 Is ika aien ehele ra, Akumu
almoi aijaua, um aminjinaig *caua,*
um jim has iramia itai: inyi ti
umoh tah natimi vai padiag alupas
et ohuun aien.
16 ¶ Is ecsipece ehele ra aien, um
ika,
Is ahinag nohoai itai irai ahapol
o natimi ikni itai is ethi:
17 is aktaktai inliinmopon aien,
um ika, Inki ago inhe ainyak? et ti
inuarin igca inki ikni nohoai itai
unyak iran ainyak.
18 Is ika aien, Ekpu ago nitai in-
eigki ainyak: ekpu alcapdicraig eom
ikni itai unyak ainyak, um lep ago
eom alupas, par ikni nohoai itai asega
unyak iran im inpadiaig unyak:
19 ekpu ika ainyak ehele nesgak,
Ak nesgak, eris mun ikni niji itai et
ahinag vai euc uri mesese inyi ahi-
nag; eklim amen aiek, *um* hag, *um*
umwig, *um* imyiacitak.
20 Ja is ika ehelen a Atua, Ak
natimi ahnag, uhpu atipagki nesgam
iram an nepeig ineigki; etpu ohuun
nitai iji eigki a di as asjapicnaig aiek?
21 Et idim ucco natimi ineig et
ikni padiaig vai yin aien, jam ihki
natimi an nuhup o Atua.
22 ¶ Is ika aien ehele ilpu atimi
atahaijeg yin, Va nedo ineigki, ek
asaig ehelemia ainyak *mika,* Akumu
jim aktaktai numumoh unyimia ai-
jaua, im nitai hegaig unyimia; um
jim *aktaktai* nohumia, im nitai aso
caua.
23 Et esjilid numumoh unyimia
aijaua irai itai hegaig, im nohumia
irai itai aso caua.
24 Aktaktai man aijaua: era eti
ahoai itai ara, um eti asjapicnai itai;
et ti nimai padiaig ura, ka neom
ikni itai; ja et alaa ra nitai caig a
Atua: ja eka idim esjilid irai man
aijaua.
25 Et eti emda tah iramia par ika
yi lep yetpan an tah nadiat aien va
naktaktai o un.
26 El eka auatialidi aijaua nago-
vaig nitai ineig et tintin, eka auri
aijaua par aktaktai niji itai et eche?
27 Aktaktai tisiai cai aijaua im
nedel iran: et eti auritai, um eti
ahod itai; ja ek asaig ehelemia
ainyak *mika,* Is eti yecrei yin a
Solomon an natimi alupas o un
um idivaig tah nitai iji eigki.

28 El et ucce nedo o Atua va
nefelelicai, et umoh an nobohtan in-
peig, ja er erekhaigjai an cop an tak
apnyin; *etpu* idim *aso* caua *aien*, et
tintin nimyiisjis ninivaijec unyimia.,
29 Akumu jim ahilek aijaua nitai
caig incamia, im inwai lumamia;
etmu jim ehioehio inliinmopomia ai-
jaua.
30 Era ahilek nitai iji eigki asega
a nup urai iji pece: ja et ato a Et-
mamia mika et upene vai caua nitai
iji eigki.
31 Akumu upyi hup aijaua um
ahilek nelcau o Atua; uhpu lep
alupai caua nitai iji eigki asega.
32 Eka idim eti elpat aijaua, jam
jim imtitaig; et idim merit a Et-
mamia mika yi alupai caua nelcau
o un.
33 Akumu ahtai niji itai unyimia
aijaua, um alupai ilpu ihki atimi
itai tup ahtai; akumu ago cat imi
caua aijaua yi ti mutit, um ikni
padiaig unyimia esjilid an nohatag
yi pu amen, inyi eti apan eahki tah
natimi ehneg itai, um eti ehcai itai
nages.
34 Etpu amen inliinmopomia ai-
jaua an nuarin ineig, et amen inpad-
iaig unyimia iran.
35 Akumu arore nijihgamia aijaua
an nitai ahid, um lep ere incop ala-
hala *unyimia;*
36 akumu idivai atimi iji eigki
aijaua era aitgai natimi alupas ura
ara, et wit ahes u natmehgan aien,
um adumoij pan *ehele ra* um etcet-
cei *intapanes,* mika eri auroauro um
asalgei vai yin:
37 era mun ahesmoij a ilpu aheca
iji eigki, et wat han *ehele ra* natimi
alupas ura, um ecet ra naitgai *yin*
vaig: et inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak mika, etpu arore
nijihgan aien an nitai ahid, um ika
ehele ra eri ateucse ara um hag,
etpu han aien um aheca ura:
38 el et han *ehele ra* aien an
mutmutja nepeig, ka an nijihgan
nepeig, um ecet *ra* inhiskivaig,
erupu ahesmoij a ilpu aheca iji
eigki.
39 Eka ato aijaua, nikavaig, el is
ato a natimi alupas an neom nuarin-
-nepeig ineig etpu han a natimi
ehneg itai, el is aiji aien, va yi jim
ataijhan neom o un aien.
40 Va nedo ineigki akumu yecrei
caua aijaua: etpu yetpam a Inhal
o natimi an nuarin-nadiat ineig aki
eti aktaktai aijaua.
41 ¶ Is ika ehelen a Pitrus, Ak
Natimarid, na asan tas ecsipece in-
eigki aiek ehelema ache, ka ehele
atimi asega?
42 Is ika a Natimarid, Naheca
inivaijec ineig um arapakau yek
eda, etpu ati yin a natimi alupas *o
un* mika yi esjilid aien irai ilpu
aheca o un, par alaa *ra* nitai caig
incara an nadiat ineig *yi alaa ra?*
43 et mun ahesmoij naheca iyehki,
et wit ham a natimi alupas o un um
ecet yin nagovaig nedo ineigki:
44 et inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak mika, Etpu ati yin
aien mika yi esjilid aien irai iji itai
asega o un.
45 Ja el et ika inliinmopon nah-
eca iyehki, Et eti fi auroauro um
ham a natimi alupas unyak; um
aredei ilpu aheca atamaig im ilpu
aheca atahaig, um hag, um umwig,
um ahnag iran;
46 etpu ham natimi alupas o nah-
eca iyehki an nadiat iyehki inyi
ti aktaktai aien, im lep an nuarin-
-nadiat iyehki inyi ti ato aien, etpu
ucsamud yin aien, um ati yin an
nimtan imi ilpu atimi imyiisjis
nahcil.
47 Naheca iyehki is ato intas o
natimi alupas o un aien, jam eti
yecrei yin, um eti imyiaiji intas o
un, uhpu ehcahinag aredei yin:
48 ja aien is eti ato aien, jam ago
nedo ineig er aredei yin vaig maru,
eri eti ehcelpat aredei yin. Aien
er alupai yin niji itai et ahinag,
uhpu asaig ehelen mika yi lep aru
alupas; aien era mun ikni ehelen

niji itai et ahinag atimi, erupu lep
ika ehelen ara yi ehcai ehni niji itai
et ahinag aien.
49 ¶ Ek mun ham ainyak mika
ki atni incop an nobohtan; ek merit
vanhe ainyak, el eh mun atni an
naopan ineig?
50 Uhpu baptiso irak an tah na-
baptiso; ek ohocred alupas ainyak
um yetpan u nagovaig *irak*.
51 Jim ika aijaua, kis ham ainyak
par ati neigpa an nobohtan: ek ika
ehelemia ainyak, O'o; *kis ham*
ainyak par etinohun nehti jipe
atimi:
52 an naopan ineig um yetpan itu
erupu amen natimi inyi faiv anliin
neom inyi ethi, etpu acheache jipe
inliinmopura ara; *erupu edemda*
natimi inyi eseij va natimi inyi ero,
um lep *edemda* natimi inyi ero va
natimi inyi eseij:
53 etpu edemda a inhalav ata-
maig *o un* tah vai etman, im etman
vai inhalav atamaig *o un; im lep*
risin vai inhalav atahaig *o un*, im
inhalav atahaig *o un* vai risin; *im lep*
risin vai ehgai inhal o un, im ehgan
vai risi natamnyu un.
54 ¶ Is lep ika ehele atimi aien,
Eka wat ecetai naupat aijaua nehco-
hosvaig an nete o un, eka idim ika
aijaua, Etpu ehe; et um ucco:
55 et wat uritoga atamaig, eka
ika aijaua, Etpu ihlup; et um
ucco:
56 ak ilpu atimi efaifa, eka ato
nesganimtan nohatag im nobohtan
aijaua; eka auri aijaua par eti ato
itai an naopan ineig?
57 maiya, eka auri aijaua par
eti tup aktaktai nedo ineig et
upene?
58 Na wit ahced natimi tak atimi
iram aiek, um apan ehele natimi
alupas, *aru wit atga* an nefalaig *ai-
jaurau*, namu tas ehelen aiek va
etpu atceijai euc aien; va yi jim
imyiapan euc aien ehele natimi
asuptecnaig nimtan nedo has, etpu
alupai naheca *o un* euc a natimi
asuptecnaig nimtan nedo has, etpu
ati euc anliin neom ipjin a naheca
o un.
59 Ek asaig ehelum ainyak *mika*,
Napu eti lep alau ijo aiek, um uhum
pan naopan iyehki napu leh ehni
nimtam aiek.

NUARIN-TAS ALUPAS 13.

AN naopan iyehki eris amen eahki
nahaiji ra um asuptecnaig nupu
Calili iji ehki ehelen, is pelaigpelaig
inja ira ra a Pailet pan irai itai
ahlap ura.
2 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Akumu jim ika aijaua is esjilid
nedo has o nupu Calili iji ehki irai
edo has o nupu Calili asega, va
niji ohocred iji ehki is yetpan
ira ra:
3 ek idim ika ehelemia ainyak,
O'o: ja el eka eti adumoij anliin-
mopomia aijaua, uhpu idim lep
auahas caua asega.
4 Im lep atimi is eetiin iji ehki is jase
neom ijinies ira ra Siloam, um atgei
ra, akumu jim ika aijaua, is esjilid
nedo has ura irai *edo has* o atimi
asega eris amen Jerusalem ara:
5 ek idim ika ehelemia ainyak,
O'o: ja el eka eti adumoij anliin-
mopomia aijaua, uhpu idim lep
auahas caua asega.
6 ¶ Is lep ecsipece aien, *um ika*,
Is ahoaig nateg an nekaro vaine
o un natimi is ethi; is apan
aien um ahilek nohoan, jam eti
ecetai.
7 Is ika aien ehele natimi amin-
jinai nekaro vaine o un, Kis idim
ham ainyak an mesese is eseij, um
ahilek nohoan nateg ineigki, jam
eti ecetai: namu acaldei aiek; et
tup arih nekaro.
8 Is tas aien, um ika ehelen, Ak
natimi alupas, ude aiek *inyi* lep
amen an mesese ineigki, ekpu ucji
arahed o un ainyak, um aheh
o un:

9 el et oho, *el et upene:* ja el eti
oho, napu acaldei aiek.
10 ¶ Is esege *imi ra* aien anliin
neom alaigaheni is ethi an nadiat
atumop.
11 Is eteuc eahki intakata is ethi
is areci aien irai mesese is eetiin va
nagelo has is amen iran; is acvacva
aien, is ehka vai yin natidaijai-
vaig.
12 Is wat ecet yin a Iesu, is
ahlaig vai *yin* aien, um ika ehelen,
Ak intakata ineigki, eh mun ati-
pagki nareci iram.
13 Is atijai nikman iran aien: is
auroauro aien um atidaijai, um im-
yiahpas Atua.
14 Is tas edemda a natimi alupas
an neom alaigaheni va nedo o Iesu,
nikavaig, is ago cehcehe *yin* aien an
nadiat atumop, um ika ehele atimi,
Et eteuc nadiat et siks eris idim ika
eri auritai iran natimi: apam aijaua
ira *adiat* iji eigki, va uhpu ago
cehcehe caua, jam jim *ham* an nad-
iat atumop.
15 Is tas ehelen a Natimarid, um
ika, Ak natimi efaifa, natimi ineig
yek eda iramia, et eti ikni pan itac
kurimatau o un aien ka nifo *o un*
an nadiat atumop, um imyiapan
ui wai?
16 ja et hal o Ebraham intakata
ineigki, is arore yin a Satana irai
mesese is eetiin, et upene nedo in-
eigki par ahiyi nitai arore yin an
nadiat atumop.
17 Is wat asan tas iji eigki aien,
eris ehcamai a ilpu atimi tak atimi
iran asega: eris imyiacitak natimi
asega va niji itai esjilid asega is ago
aien.
18 ¶ Is ika aien, Et idivanhe
nelcau o Atua? ekpu evecsipece
ainyak par asuptecnaig?
19 et idivaig nupsi mustart, is leh
natimi is ethi, um ahoaig uman: is
um edel, um ohu u nitai alupas;
eris amen inman irai ran.
20 Is lep ika aien, Ekpu evecsi-
pece ainyak va nelcau o Atua?
21 et idivaig leven, is leh intak-
ata is ethi, um ati a flaur ehceseij
asjaaicnaig iran, is um leven asega.

22 IS apan aien irai iji uari-pece
esjilid, im irai uari-pece haklin, um
esege *imi ra,* um atga an nefalaig
pan Jerusalem.
23 Is um ika ehelen natimi is ethi,
Ak Natimarid, uhpu imyiatamaig
natimi inyi ti elpat, ka o'o? Is ika
ehele ra aien,
24 Akumu eriss emda aijaua an
neucse nirahed ehroehro: ek asaig
ehelemia ainyak mika, erupu merit
atimi inyi ahinag mika eri atga
iran, ja inyi ehka vai ra;
25 et wit atidai natimi alupas an
neom, um atapanes an tapanes, aku
wit atupun aijaua um aiji ijo, um
etcetcei intapanes, um ika, Ak Na-
timarid, ak Natimarid, asalgei vai
cama aiek: etpu tas aien, um ika
ehelemia, Ek eti ato caua ainyak, im
inuarin ineig eka ahes iran aijaua:
26 akupu atupun aijaua, um ika,
Ecris mun hag aijama um umwig
an nuhup unyum, as esege aiek irai
efalaig *an nuarin-pece* unyima.
27 Ja etpu ika aien, Ek asaig
ehelemia ainyak *mika,* Ek eti ato
caua ainyak, im inuarin ineig eka
ahes iran aijaua; akumu atga un-
yimia aijaua asega, ak ilpu atimi ago
nedo has.
28 Aku wit almoi Ebraham aijaua,
im Aisak, im Jekob, im ilpu profeta
asega, an nelcau o Atua, ja uhpu
ahlo pan itac caua, akupu aunyau-
waig aijaua um ataktit eijimia.
29 Erupu ahes an ridjai o un ara,
im nete o un, im narutu, im nuri-
toga, um ateucse an nelcau o Atua.
30 Ara era apitac ara erupu uhup
ara, jai ara era uhup ara erupu
apitac ara.
31 ¶ An naopan iyehki eris apan
nahaiji ilpu Farisi, um ika ehelen,
Namu atga unyum aiek, um apan
an taka uarin; et ika a Herot yi
atgei euc.

32 Is ika ehele ra aien, Akumu
apan aijaua, um asaig ehele kuri
aleg naico, mika ek idim ahlo ilpu
agelo has ainyak, um ago cehcehe
atimi inpeig im lep imraig, ja an
vid uhpu ago ehni *nauritai* unyak.
33 Ja ek et hidim ika ainyak ki
atga inpeig, im imraig, im lep vid:
er eti auahas tah naprofeta irai taka
uarin, Jerusalem ache.
34 Ak Jerusalem, ak Jerusalem,
na atgei ilpu profeta aiek, um asji
ra sji eigki irai hat eris abraig pan
ra ehelum; kis ehcahinag merit ai-
nyak mika ki asjapicnaig pam ilpu
hal unyum et idivaig injaa et ai-
buthan hal o un aien, ja akis esjum
aijaua!
35 Et idim eteuc neom unyimia,
ja et ahyuahyu: et inivaijec ineig
ek asaig ehelemia ainyak mika,
Akupu eti ecet nyak aijaua um
uhum pan naopan iyehki, akupu
ika aijaua, Et mun ahesmoij aien et
ham aien an nidai Natimarid.

NUARIN-TAS ALUPAS 14.

AN nadiat atumop is ethi is apan
aien anliin neom o natimi
alupas is ethi is Farisi aien mika yi
hag, eris imyiiris *nedo* o un ara.
2 Is ateuc an nuhup o un a natimi
is ethi is emehe alagaigwai aien.
3 Is tas a Iesu ehele ilpu atimi
asuptecnaig intas alep im ilpu Far-
isi, um ika, Et itaup nago cehcehe
atimi vaig an nadiat atumop, ka
o'o?
4 Eris eti tas ara. Is leh *yin*
aien, um ago cehcehe yin, um ad-
ceijai *yin*;
5 um tas ehele ra, um ika, Na-
timi ineig yek eda iramia, et wat
etjose an nehpanitai nifo o un ka
kurimatau o un, et eti aihiaigjai
aien an nadiat atumop?
6 Is ehka vai ra nauudvaig intas
iji eigki.
7 ¶ Is ecsipcce aien ehele ilpu
atimi eris imyiacaij ra, is wat almoi
nedo ura aien nahilekvaig itai
ateuc esjilid imi ra; um ika ehele
ra,
8 Et wit imyiacaij pan euc tah u
inhag an natmehgan, namu jim
ateucse aiek an nuarin esjilid; kit
etpu lep imyiacaij natimi esjilid
iram aien;
9 etpu apan natimi ineig et imyi-
acaij caurau, um ika ehelum, Asuol
aiek va natimi ineigki; napu ateucse
aiek sepamki, um ehcamai.
10 Ja et wit imyiacaij euc *tah na-
timi*, apan aiek um ateucse sepamki;
et wit apan aien et imyiacaij euc, um
ika, Ak etoak, namu aridjai aiek:
erupu eccen vai euc ara era ateuc
ehelum ara um hag.
11 Aien et ago nedo ijinies aien,
etpu upoupo aien; aien et ago nedo
upoupo aien, etpu esjilid aien.
12 ¶ Is lep tas aien ehele natimi
ineig is imyiacaij yin, *um ika*, Na
wit auanetha alupas aiek ka inhag
alupas, jim imyiacaij ilpu apa un-
yum aiek, ka ilpu etoam, im ilpu
atimi ehpan iram, im ilpu atimi
ikni itai eblaamnem unyum; kit
erupu lep imyiacaij euc ara, um aru
nedo unyum:
13 na wit auanetha alupas aiek,
imyiacaij ilpu ihki atimi, *im* ilpu
atimi amot neduora, *im* ilpu atimi
asvahtec neduora, *im* ilpu atimi
aupat nesgaimtara:
14 namu ahesmoij aiek; et ehka
vai ra naruvaig nedo unyum: ja
napu leh neruvaig imi euc aiek an
naopan iyehki eru wit anusjai a ilpu
atimi upene.
15 ¶ Is wat atahaijeg intas iji
eigki natimi is ethi is ateuc aien um
hag ehelen, is ika ehelen aien, Et
mun ahesmoij aien etpu hag aien
an nelcau o Atua.
16 Is ika ehelen aien,
Is auanetha alupas natimi is ethi,
um imyiacaij atimi is ahinag:
17 is wat jupura is abrai naheca o
un aien mika yi asaig ehele ra eris

imyiacaij ra, *um ika*, Apam aijaua;
eh mun imyecrei niji itai asega.
18 Eris ehrimyiisjis athiathi ara
asega. Is uhup natimi is ethi, um
ika, Ek mun auanimtan nuarin no-
bohtan ainyak, ek mun et hidim
ika ainyak ki apan um almoi: ek
ugni euc ainyak mika an jim im-
yiisjis irak aiek.
19 Is lep ika is ethi, Ek mun
auanimtai kurimatau et ten ainyak,
ekpu apan ainyak um almoi nedo
ura: ek ugni euc ainyak mika an
jim imyiisjis irak aiek.
20 Is lep ika is ethi, Ek mun leh
ehgak ainyak; et ehka vai nyak
napanvaig.
21 Is apan a naheca iyehki um
asuptecnaig nitai iji eigki ehele na-
timi alupas o un. Is edemda a na-
timi alupas iyehki, um ika ehele
naheca o un, Auroauro aiek um
apan irai efalaig esjilid im lep imteri
efalaig an nuarin-pece, um imyi-
apam igcaki ilpu ihki atimi, im ilpu
atimi amot neduora, im ilpu atimi
asvahtec neduora, im ilpu atimi
aupat nesgaimtara.
22 Is ika a naheca iyehki, Ak na-
timi alupas, ek mun ago nitai iyehki
ainyak as asaig aiek, ja et eti ohua
neom.
23 Is ika a natimi alupas ehele
naheca *o un*, Apan aiek irai efalaig
itac, im lep lelitai, um leucse *atimi*,
um imyiapam *ra*, mika yi ohua neom
unyak:
24 ek asaig ehelemia ainyak mika,
Inyi ti ecispan nitai caig unyak
tah irai ra sji ehki eris imyi-
acaij ra.
25 ¶ Eris ahced yin natimi is
ahinag: is ahidai yin aien, um ika
ehele ra,
26 El et ham ehelek tah natimi,
jam eti ãmcel vai etman, im risin,
im ehgan, im ilpu hal o un, im ilpu
etoan, im ilpu atahaig iran, im lep
numoh o un, et ehka vai yin nika-
vaig yi atimi atahaijeg nyak.
27 Aien et eti apos nauincai at-
geig o un aien, um apitac nyak,
et ehka vai yin nikavaig yi atimi
atahaijeg nyak.
28 Et wat ika tah iramia yi acta
neom ijinies, et upyi hup aien um
ateucse, um esvi nimtan *neom*, kit
et ahinag niji itai o un, uhpu ac-
taig ehni;
29 va yi jim atupun neom aien,
jam auatialidi par actaig ehni, eru wit
ecetai atimi, erupu imyiafakahcil
yin ara asega,
30 um ika, Is atupun neom *o un*
natimi ineigki, ja et ehka vai yin
nactaig ehni vaig.
31 Et wat ika tah natimarid yi
ati nedoa vai natimarid et eche, et
upyi hup aien um ateucse, um ak-
taktai, kit et emda aien im natimi
et ten dausant *o un* par aat irai *na-
timarid* ineig et imyiham nedoarin
aien im natimi et twente dausant *o
un*;
32 el et eti *emda* aien, et wat
amen itac acen *natimarid* iyehki, et
abrai ilpu aheca o un aien mika eri
apan ara, um ugni *yin* mika etmu
lep eigpa.
33 Et idim ucco, aien iramia el et
eti ude niji itai asega o un aien,
et ehka vai yin nikavaig yi atimi
atahaijeg nyak.
34 ¶ Et upene inmohoanjop: ja el
et aiyu inmohoanjop, uhpu lep leh
nesgan um uauo?
35 et eti upene vai nobohtan, um
eti uri naheh; *ja* era erekhaig pan
itac atimi. Aien et eteuc intikgan
aien par ahgei itai, etmu atahaijeg
aien.

NUARIN-TAS ALUPAS 15.

ERIS ahtag pan ehelen a ilpu
atimi akwanaham asega im ilpu
atimi auatatimi, mika eri atahaijeg
intas o un.
2 Eris tas upoupo a ilpu Farisi
im ilpu atimi esege, um ika, Et ai-

heuc vai ilpu atimi auatatimi natimi
ineigki, um hag ehele ra.
3 Is ecsipece ehele ra aien, um
ika,
4 El et eteuc siip et wun huntret
o un tah natimi iramia, el et eti
ecetai et ethi ira ra aien, el et ude
nainte nain an lelitai aien, um ahi-
lek ineig is melga, un uhum pan
naopan ineig et ecetai aien:
5 et wat ecetai aien, et ahelwei
aien, um imyiacitak:
6 et wat apan an nimnim o un
aien, et asjapicnaig ilpu etoan aien
im ilpu atimi eblaamnem *o un*, um
ika ehele ra, Ti ehrimyiacitak siip
unyak akaija is melga; ek mun
ecetai ainyak.
7 Ek asaig ehelemia ainyak mika,
Et idim ucco, etpu alupas nimyi-
acitak an nohatag vaig tah natimi
auatatimi et adumoij anliinmopon
aien, jam tintin nimyiacitak va na-
timi upene et nainte nain, eris eti
ika vai ra eri adumoij anliinmopura
ara.
8 ¶ El et eteuc nuari silver et ten
o un tah intakata, el et etjo nuarin
el et ethi, et atni incop alahala aien,
um ahre neom, um ahilek emda
um uhum pan naopan ineig et ecetai
aien:
9 et wat ecetai aien, et asjapic-
naig ilpu etoan aien im ilpu atimi
eblaamnem *o un*, um ika, Ti ehrim-
yiacitak nuari silver unyak akaija
is etjo; ek mun ecetai ainyak.
10 Et idim ucco, ek asaig ehelemia
ainyak *mika*, Et eteuc nimyiacitak
an nuhup o ilpu agelo o Atua vaig
tah natimi auatatimi et adumoij an-
liinmopon aien.
11 ¶ Is lep ika aien,
Is eteuc natimi is ethi, is ero in-
halav atamaig o un.
12 Is ika a inharei ehele etman,
Ak etmak, alupai nyak nahaiji
padiaig *unyum* aiek yi imtak. Is ati-
akoai ira rau inpadiaig *o un* aien.
13 Is wat ti pan itac nadiat is eti
elpat, is asjapicnaig niji itai asega
o un a inharei, um atga o un, um
apan an pece itac acen, um edua-
raprap irai padiaig o un an nedo
auatiahnag.
14 Is wat eduaraprap ehni iran
aien, is um eteuc numlaig has es-
jilid an pece iyehki; is um ihki na-
timi aien.
15 Is apan aien um amen ehele
natimi is ethi an pece iyehki; is
abrai yin aien mika yi apan uman
um alayi picad.
16 Is merit aien inhegaigvaig na-
rasitai iji eig eris hegaig picad:
eris eti alaan *itai* tah natimi.
17 Is wat eteuc lelen aien, is ika
aien, Era amen ehele etmak a ilpu
aheca o un va nimtan et ahinag,
um hag, jam eti etahni; ja ek mas
ainyak va numlaig:
18 ekpu atidai ainyak um han
ehele etmak, um ika ehelen, Ak
etmak, kis mun ago nedo has
ainyak va nohatag, im lep an nuhup
unyum,
19 et eti upene nanvi nidak vaig
mika inhal unyum: namu ika aiek
ki idivaig tah naheca unyum va nim-
tan ainyak.
20 Is atidai aien um han ehele
etman. Is wat ehgin yetpan vaig
aien, is ecet yin a etman, um aiheuc
vai yin, um athut, um ablaijiraig
pam yin, um aijumnyi yin.
21 Is ika ehelen a inhal *o un*, Ak
etmak, kis mun ago nedo has ai-
nyak va nohatag, im lep an nuhup
unyum, et eti upene nanvi nidak
vaig mika inhal unyum.
22 Is ika ehele ilpu aheca o un a
etman, Akumu leh pame napelumai
esjilid aijaua, um atohwai yin *iran*;
um atise rig an nikman, um atohwai
eduon a su:
23 im lep leh pame inhakli kuri-
matau upene, um atgei; ti hegaig
akaija, um imyiacitak:
24 *et idivaig* is mas a inhal unyak
ineigki, jam lep umoh; is tup ti
aien, ja eris lep ecet yin. Eris
imyiacitak ara.

25 Is amen an lelitai a inhal o un
inmetto: is wat apan ubutpotet u
neom aien, is ahgei nohranitai *ura*
aien im nadikjai *ura.*
26 Is ahlaig va naheca is ethi
aien, um ika, Inhe sji eigki?
27 Is ika ehelen aien, Et mun
ham a etoam; et mun atgei inhakli
kurimatau upene a etmam, va nitai
ineig et mun ecet yin aien in-
cehcehe upene vaig.
28 Is edemda aien, um esjum
napanvaig anliin *neom:* is alau ijo
a etman, um acaiji yin.
29 Is tas aien, um ika ehele
etman, Kis aheca unyum ainyak
irai mesese is ahinag, um eti imyi-
palea tah intas unyum irai iji
adiat; ja as eti alupai nyak tah
inhaklin nanin aiek, mika ki
imyiacitak ehele ilpu apa unyak
ainyak:
30 ja is wat ham a inhal unyum
ineigki, is eduaraprap irai padiaig
unyum aien irai ilpu takata has, na
mun atgei inhakli kurimatau upene
vai yin aiek.
31 Is ika ehelen aien, Ak inhal
unyak, na amen ehelek aiek irai
iji mesese, et unyum niji itai asega
unyak:
32 et upene *vai caija* nimyiacitak-
vaig, um cediaig: *et idivaig* is mas
a etoam ineigki, jam lep umoh;
is tup ti aien, ja eris lep ecet yin.

NUARIN-TAS ALUPAS 16.

IS ika aien ehele ilpu atimi ata-
haijeg yin,
Is eteuc naheca esjilid o natimi
ikni itai is ethi; eris ika vai yin
is eduaraprap irai padiaig o un
aien.
2 Is ahlaig vai yin aien, um ika
ehelen, Nev edo ineigki unyum
ek mun atahaijeg vaig ainyak?
asuptecnaig nedo unyum aiek; et
ehka vai euc inlep aheca *unyak*
vaig.

3 Is ika inliinmopoi naheca iyehki,
Inki auri ainyak? etpu atipagki
nyak a natimi alupas unyak u nahe-
cavaig *unyak:* et ehka vai nyak
nacujitaivaig: um lep ehcamai ai-
nyak nugni itai vaig:
4 ek mun ato ainyak nitai ineig
ekpu ago ainyak, mika, uhu wit ati-
pagki nyak an nahecavaig, eri leh
pan nyak *atimi* irai eom ura.
5 Is asjapicnaig atimi iji eigki
asega aien eris eti aru itai ara imi
natimi alupas o un, is ika aien
ehelen is ethi, As eti aru inhe aiek
imi natimi alupas unyak?
6 Is ika aien, Naraki an nipjinitai
asjaaicnaig iran et wun huntret. Is
ika ehelen aien, Leh nitasvitai un-
yum aiek, um auroauro um ateucse,
am aged fifte.
7 Is lep ika ehelen is ethi aien,
As eti aru inhe aiek? Is ika aien,
Hwiit an nipjinitai asjaaicnaig iran
et wun huntret. Is ika ehelen aien,
Leh nitasvitai unyum aiek, um aged
eete.
8 Is imyiahpas naheca auatatimi
iyehki a natimi alupas *o un,* va
nedo arapakau o un: et esjilid nar-
apakau o atimi an nobohtan, va
niji itai ura, irai arapakau o atimi
lah.
9 Ek asaig ehelemia ainyak *mika,*
Akumu aiheuc va atimi aijaua
mika eri apa unyimia ara irai pad-
iaig efaifa; va aku wit emesmas
aijaua, erupu leh pan caua ara irai
imnim inyi amen irai iji mesese.
10 Aien et ago nedo inivaijec aien
irai itai tintin, etpu ago nedo inivai-
jec aien irai itai esjilid: aien et ago
nedo efaifa aien irai itai tintin, etpu
lep ago nedo efaifa aien irai itai
esjilid.
11 El eka eti ago nedo inivaijec
aijaua irai padiaig efaifa, etpu ikni
padiaig inivaijec imi caua a di mika
aki aminjinaig aijaua?
12 El eka eti ago nedo inivaijec
aijaua irai iji itai oi tak atimi, etpu
ikni niji itai unyimia imi caua a di?

13 Et ehka vaig tah natimi nah-
ecavaig u natimi alupas ero: etpu
acen inliinmopon aien vaig et ethi,
um aiyu inliinmopon vaig et
ethi; etpu apol iran et ethi aien,
um amcel vaig et ethi. Et ehka
vai caua nahecavaig o Atua im Ma-
mona.
14 ¶ Eris lep atahaijeg nitai iji
eigki asega a ilpu Farisi, eris merit
vai padiaig ara: eris imyiafakahcil
yin ara.
15 Is ika ehele ra aien, Eka idi-
vaig ilpu atimi upene aijaua an
nuhup o atimi; ja et ato inliinmop-
omia a Atua: et has acen nitai
ineig an nuhup o Atua, era tas
upene vaig atimi.
16 *Is amen* intas alep *is aged a
Moses* im *intas eris aged* a ilpu pro-
feta um yetpan irai Joanes: eris
atupun an naopan iyehki um asup-
tecnaig nelcau o Atua, era miakaikai
emda iran natimi asega.
17 Inyi yetpan an tid iran no-
hatag im nobohtan, ja inyi ti yet-
pan an tid iran tah nuarin haklin
an tas alep.
18 Aien et abrai ehgan aien, um leh
intaka takata, et ago ingaijid aien:
aien et leh yin aien eris abrai yin,
et ago ingaijid aien.
19 ¶ Is eteuc natimi ikni itai is
ethi, is aso yin aien an napelumai
cop im napelumai yilyil, *um hag* alu-
pas um imyiacitak irai iji adiat:
20 is lep eteuc nihki natimi is
ethi, nidan Lasarus, eris ati yin an
neucse neom o un, is ateluopni yin
inmacop iran,
21 is ahvig aien nuari itai hegaig
is etjo ithan nitai hag o natimi ikni
itai iyehki: eris apan kuri um eluon
inmacop iran.
22 Is um mas nihki natimi
iyehki, eris apos pan yin a ilpu
agelo, um ati yin an riti Ebraham:
is um lep mas natimi ikni itai
iyehki, eris um atelmoi yin;
23 is erekinman iran aien an pece
has, is easji pan aien, um ecet
Ebraham itac acen, im lep Lasarus
an ritin.
24 Is ahlaig aien, um ika, Ak et-
mak Ebraham, aiheuc vai nyak aiek,
um abrai Lasarus, mika yi atise
nilpun nupsikman aien an wai, yi
aheyuyu namak; et mun erekin-
man irak ainyak van cop alauma
ineigki.
25 Is ika a Ebraham, Ak inhal
unyak, namu imyiehva aiek as leh
niji itai upene unyum aiek an nu-
moh unyum, um lep *leh* niji itai
has a Lasarus; ja et imyiacitak
aien an naopan ineig, et erekinman
iram aiek:
26 im lep ineig, et eteuc niskanse
alupas juju an niblaija: et ehka
nahesvaig igcaki um apan eagko
ehelemia; um lep *ehka* nahesvaig
eagko um apam igcaki ehelema.
27 Is ika aien, Ak etmak, ek ugni
euc ainyak, mika an abrai yin
aiek yi apan aien an nimnim o
etmak:
28 (era faiv a ilpu etoak;) um
asuptecnaig ehele ra, va eri jim lep
apam ara an nuarin nohocred in-
eigki.
29 Is ika ehelen a Ebraham, Et
amen ehele ra a Moses im ilpu
profeta; erumu atahaijeg ra ara.
30 Is ika aien, O'o, ak etmak
Ebraham: el et ehcohos ehele ra
tah natimi mas, erupu adumoij an-
liinmopura ara.
31 Is ika ehelen aien, El era eti
atahaijeg Moses im ilpu profeta ara,
el et nusjai tah natimi mas, eri eti
imyiisjis ninivaijec ara.

NUARIN-TAS ALUPAS **17**.

IS ika aien ehele ilpu atimi ata-
haijeg yin, Et ehka intivaig nedo
oop atimi; ja a'a, auwe va natimi
ineig et ago *nedo oop* aien!
2 Et upene nathaivaig inhat alu-
pas irara *flaur* an nauinwan, um

ethaigse yin an jop; et has nago-
vaig nedo oop vaig tah ilpu hal
unyak iji eigki.
3 Akumu aminjinai caua aijaua:
el et ago nedo has vai euc a etoam,
namu acaiji yin aiek; el et taigtaig
inliinmopon aien, namu jim aru nedo
o un aiek:
4 el et ehceseven ago nedo has
vai euc aien an nadiat et ethi, um
lep ehceseven adumoij pan ehelum
aien, um ika, Et taigtaig inliinmop-
ok ainyak; namu jim lep aru nedo
o un aiek.
5 ¶ Eris ika ehele Natimarid a
ilpu apostolo, Namu ika aiek yi
esjilid nimyiisjis ninivaijec unyima.
6 Is ika a Natimarid, El et idivaig
nupsi mustart nimyiisjis ninivaijec
unyimia, el eka ika aijaua va nateg
ineigki, Uhmu atecrei, um ahoaig
an jop; etpu ahgei intas unyimia.
7 El et ago nacujitai a naheca o
un tah caua ka asgi kurimatau, et
wat ahes uman *a naheca iyehki*, inyi
ti ika ehelen aien, Apan aiek, um
ateucse, um hag.
8 Etpu idim ika ehelen aien, Ago
nitai caig incak aiek, um aso euc
an napelumai unyum, um aheca
unyak, ki uhup ainyak um hag um
umwig; ja napu apitac aiek um hag
um umwig.
9 Et naaurineig vai naheca o un
aien et wat ago nitai iji eigki aien
is asaig ehelen aien, ka o'o? Ek ika
ainyak, O'o.
10 Et idim ucco, aku wit ago niji
itai asega aijaua eris asaig ehelemia,
akumu ika aijaua, Ecra eti ilpu
aheca esjilid aijama: ecra mun ago
nitai iji eigki ache aijama eris asaig
ehelema.

11 IS wat apan aien nalaig Jeru-
salem, is atga aien an niblan *pece*
Samerya im Calili.
12 Is wat atga aien an haklin nua-
rin-pece is ethi, eris aubillid yin a
ilpu atimi lepros is ten, eris aiji ara
itac acen:
13 um ahlaig ijinies, um ika, Ak
Iesu, Natimarid, aiheuc vai cama
aiek.
14 Is wat ecet *ra* aien, is ika ehele
ra aien, Akumu apan aijaua um
ehvai caua ehele ilpu atimi ahlap.
Eris wat apan ara, eris adicinadicin
ara.
15 Is wat ato natimi is ethi ira ra,
nikavaig, is cehcehe aien, is lep
adumoij aien, um ahlaig ijinies um
imyiahpas Atua:
16 is atpuse aien u neduon, um
naaurineig vai yin: is upu Samerya
aien.
17 Is tas a Iesu, um ika, Era mun
adicinadicin natimi iji eigki et ten;
ja atimi et nain ji ek eda?
18 er eti ecet tah ra nadumoij pam
vaig par imyiahpas Atua, natimi
an taka pece ineigki ache.
19 Is ika ehelen aien, Atidai aiek,
um atga unyum: na mun cehcehe
aiek va nimyiisjis ninivaijec unyum.
20 ¶ Eris ahodai yin a ilpu Far-
isi, *um ika*, Etpu yetpam nelcau
o Atua an nahopan? Is tas ehele ra
aien, um ika, Et ham nelcau o
Atua, jam eti alum atimi:
21 eri eti ika ara, Almoi igcaki!
ka, Almoi eanko! et idim eteuc
nelcau o Atua anliinmopomia.
22 Is ika ehele ilpu atimi atahaijeg
yin aien, Etpu yetpam nadiat iji ehki,
aku wit merit aijaua nalmoivaig
nadiat inyi ethi o Inhal o natimi,
jam eti ecetai.
23 Erupu ika ehelemia ara, Almoi
igcaki; ka, Almoi eanko: akumu
jim apan ehele *ra* aijaua, um jim
apitac *ra*.
24 Et idivaig nehcohos u nauwai-
napit, an nahaijin nohatag um ehlo
nahaijin nohatag nememina iran,
etpu idim ucco a Inhal o natimi an
nadiat *iyehki* o un.
25 Ja eris idim ika inyi upyi hup
aien um leucse nohocred inyi ahi-
nag; erupu lep amcel vai yin atimi
an naopan ineig.
26 Is idivaig nedo an naopan

yehki an numoh o Noa, etpu ucco
nedo an naopan iyek *inyi hamki* a
Inhal o natimi:
27 eris hag ara, um umwig, um
atmehgan, um asanlai, um uhum
pan nadiat iyehki is apan anliin
neleau a Noa, is ahgarero nobohtan
vai inwai, um auahas atimi asega.
28 Is lep idivaig nedo an naopan
iyehki an numoh o Lot; eris hag
ara, um umwig, um auarimtai itai,
um ahtai itai, um ahapol, um actai
eom;
29 ja an nadiat iyehki is ude Sotom
a Lot, um atga o un, is ahes incop
im narekwas an nohatag um asuol,
um auahas atimi asega;
30 etpu idim ucco nedo an nadiat
iyek inyi ehcohos pamki a Inhal o
natimi.
31 An naopan iyehki aien inyi
amen ijinies neom *o un* aien, um
amen inpadiaig o un anliin neom,
etmu jim asuol aien um leucse; im
lep aien *inyi amen* uman aien, etmu
jim adumoij pan aien *an nimnim
o un.*
32 Akumu imyiehva ehgai Lot
aijaua.
33 Aien et ika aien yi imyicoho
yin, etpu mas aien; aien inyi
mas aien, etpu leh nitia umoh iran
aien.
34 Ek asaig ehelemia ainyak *mika*,
an nepeig iyehki erupu asjeuc an
tinan inyi ethi natimi inyi ero; uhpu
atipagki inyi ethi, um ude inyi ethi.
35 Erupu ehrirara *flaur* intakata
inyi ero; uhpu atipagki inyi ethi,
um ude inyi ethi.
36 Erupu amen umarau natimi
inyi ero; uhpu atipagki inyi ethi,
um ude inyi ethi.
37 Eris tas ara, um ika ehelen,
Eda, ak Natimarid? Is ika ehele ra
aien, Erupu asjapicnaig inmeijcop
an nuarin ineig *inyi amen* iran nohu
natimi mas.

NUARIN-TAS ALUPAS 18.

IS ecsipece ehele ra aien, va nitai
ineigki, nikavaig, eris idim ika
eri alaigaheni *atimi* irai iji adiat, um
jim auatialidi;
2 is ika aien,
Is eteuc natimi alupas is ethi an
nuarin-pece is ethi, is eti imtitai
Atua aien, um eti eccen va atimi:
3 is lep eteuc intakata is ethi an
nuarin-pece iyehki is mas natamnyu
un; is apan ehele natimi iyehki
aien, um ika, Namu aru nedo has
ineigki aiek et ago vai nyak natimi
tak atimi irak.
4 Is eti fi auroauro aien um *aru:*
ja par apitac, um ika inliinmopon,
Ek idim eti imtitai Atua ainyak,
um eti eccen va atimi;
5 ja et imyidohalav nyak a intakata
ineigki, va nedo ineigki ekpu aru
nedo has vai yin ainyak, vai ki jim
auatialidi ainyak va nedimdumoij o
un irai iji adiat.
6 Is ika a Natimarid, Akumu ata-
haijeg aijaua intas o natimi alupas
auatatimi iyehki.
7 Etpu aru a Atua, ka o'o, va
atimi is ehtai ra aien, era idim ugni
yin ara irai iji adiat im niji epeig, et
wat eti tas ehele ra aien?
8 Ek asaig ehelemia ainyak mika,
etpu auroauro aien um aru vai ra.
Ja et wit ehcohos a Inhal o natimi,
inyi idim eti ecetai nimyiisjis nini-
vaijec an nobohtan aien.
9 ¶ Is ecsipece aien ehele atimi iji
eigki eris ispara imyianiv ra nedo
atoh ura ara, um amcel vai tak
atimi:
10 Erus apan anliin neom ahlap
natimi is ero um alaigaheni; is Far-
isi is ethi, im lep natimi akwanaham
is ethi.
11 Is aiji a Farisi, um echim
alaigaheni, um ika, Ak Atua, ek
naaurineig vai euc ainyak, ek eti
idivaig tak atimi ainyak, ilpu atimi
atoraliak itai, im ilpu atimi auata-

timi, im ilpu atimi ago ingaijid, im
lep natimi akwanaham ineigki:
12 ek ehcero atwakam ainyak irai
iji wiik, um ahtai nuarin itai et ethi
ira ahaiji iji itai asega et ten unyak.
13 Is aiji itac acen a natimi akwan-
aham, is pam eti easji pan an
nohatag aien; is ahpoi inritin aien,
um ika, Ak Atua, aiheuc vai nyak
aiek, ek atimi auatatimi ainyak.
14 Ek asaig ehelemia ainyak *mika*,
is apan an neom *o un* natimi ineigki,
eris ika uhmu eti aru nedo has o
un, ja *eris ika uhpu aru nedo has o*
natimi iyehki: aien et ika aien et
esjilid, etpu upoupo aien; ja aien
et ika aien et upoupo, etpu esjilid
aien.

15 ERIS imyiapan ehelen ilpu
halav ara, mika yi atcei pan ra aien:
ja eris wat almoi nedo ineigki a ilpu
atimi atahaijeg *yin*, eris acaiji ra ara.
16 Ja is ahlaig vai ra a Iesu, um
ika, Akumu ika aijaua eri ham
ehelek a ilpu halav haklin, um jim
acaiji ra: era idivai ra ara era amen
an nelcau o Atua ara:
17 et inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak *mika*, Aien et eti
leh nelcau o Atua aien et idivaig
inhalav, inyi ti apan iran aien.
18 ¶ Is ahodai yin natimi alupas
is ethi, um ika, Ak Natimi esege
upene, inki ago inhe ainyak va
ekpu leh nitai umoh iran ineig inyi
ti lep ti?
19 Is um ika ehelen a Iesu, Na
auri aiek par aniv upene nyak? et
eti upene tah, Atua ache:
20 na ato niji tas alep aiek, *eris ika*,
"Jim ago ingaijid, Jim atgei natmas,
Jim ehneg itai, Jim asan tas ahcil,
Namu eccen vai etmam im risum
aiek."
21 Is ika aien, Kis apos ji eigki
asega ainyak an halav unyak um
uhum pam naopan ineig.
22 Is wat atahaijeg nitai iji eigki a
Iesu, is ika ehelen aien, Nai eti ago
nitai et ethi aiek: namu ahtai niji
itai asega unyum aiek, um alupai
ilpu ihki atimi, napu idim leh niji
itai upene an nohatag aiek: um lep
apam aiek, um apitac nyak.
23 Is wat atahaijeg nitai iji eigki
aien, is taigtaig alupas aien: is idim
atimi ikni itai aien.
24 Is wat almoi a Iesu, nikavaig,
is taigtaig alupas aien, is ika aien,
Et ehka va atimi iji eig era ikni
itai ara napanvaig an nelcau o
Atua!
25 et tup upene vai kamela nami-
liakvaig an hed an nitel, jam ehka
va natimi ikni itai napanvaig an
nelcau o Atua.
26 Ara eris atahaijeg ara, eris ika
ara, Uhpu imyiatamaig di?
27 Is ika aien, Et ehka nitai iji
eigki va atimi, ja et tup upene vai
Atua.
28 Is ika a Pitrus, Ecris idim
ude niji itai asega aijama, um ahced
euc.
29 Is um ika ehele ra aien, Et
inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak mika, Ara asega eris ude
eom *ura*, im ilpu atmil *ura*, im ilpu
etoara, im ilpu ehgara, im ilpu hal
ura, va nelcau o Atua,
30 erupu leh neruvaig esjilid ara
an naopan ineig, im lep nitai umoh
iran ineig inyi ti lep ti, an naopan
iyek.

31 IS leucse atimi is twelv aien,
um ika ehele ra, Intupu idim apan
Jerusalem akaija, uhpu ehneijid niji
itai asega eris aged a ilpu profeta vai
Inhal o natimi.
32 Uhpu ati yin ehele nup urai
taka pece, erupu imyiafakahcil yin
ara, um abli yin, um agdei yin,
33 um aredei *yin*, um atgei yin;
ja et wit ti pan itac nadiat inyi eseij,
etpu lep nusjai aien.
34 Eris eti ato nitai iji eigki ara:
eris adenaig intas ineigki vai ra, eris
eti ato nitai iji eigki ara eris asup-
tecnaig.
35 ¶ Is wat ubutpotet pan Jeriko

aien, is ateuc an nahaijin nefalaig
natimi is ethi is aupat nesganimtan,
um ugni itai:
36 is atahaijeg aien atimi is ahinag
natgavaig an nefalaig, is ahodaig
aien, *um ika,* Di sji eigki?
37 Eris ika ehelen ara, Iesu ineigki
nup an Nasared, et apam an nef-
alaig.
38 Is ahlaig aien, um ika, Ak Iesu,
Mapoi Tevit, aiheuc vai nyak.
39 Ara eris uhup ara eris acaiji
yin ara mika yi jim tas aien: ja is
esjilid nahlaig o un, *um ika,* Ak
Mapoi Tevit, aiheuc vai nyak.
40 Is aiji a Iesu, um ika eri
imyiapan yin ehelen: is wat apan
ubutpotet *ehelen* aien, is ahodai yin
aien,
41 um ika, Nai merit aiek vanhe
mika ki ago imi euc ainyak? Is ika
aien, Ak Natimarid, *ek merit ainyak*
mika yi lah nesganimtak.
42 Is ika ehelen a Iesu, Etpu lah
nesganimtam aiek: na mun cehcehe
aiek va nimyiisjis ninivaijec un-
yum.
43 Is um auroauro um lah nesga-
nimtan aien, is ahced yin aien, um
imyiahpas Atua: eris wat ecetai
atimi asega, eris imyiahpas Atua
ara.

NAURIN-TAS ALUPAS 19.

IS yetpan Jeriko *a Iesu,* um atga
ehni iran.
2 *Is amen eahki* natimi is ethi,
nidan Sakius, natimi alupas o ilpu
atimi akwanaham; is atimi ikni itai
aien.
3 Is eriss ehele Iesu aien mika yi
alum *yin* um ato yin; ja is ehka
vai yin va atimi is ahinag, is upoupo
aien.
4 Is athut aien um uhup *ira ra,*
um ahei nauyerop alupas is ethi,
mika yi alum yin: eris ika inyi
apan aien an *nefalaig* iyehki.
5 Is wat yetpan an nuarin iyehki
a Iesu, is easji pan aien, um ecet
yin, um ika ehelen, Ak Sakius,
auroauro aiek, um asuol; ekpu idim
amen ainyak an neom unyum an
nadiat ineigki.
6 Is auroauro aien, um asuol, um
leh yin, um imyiacitak.
7 Eris wat almoi ara, eris tas
upoupo ara asega, um ika, Et apan
aien alaig ehele natimi auatatimi.
8 Is aiji a Sakius, um ika ehele
Natimarid, Ak Natimarid, ekpu
alupai ilpu ihki atimi nahaiji padiaig
unyak ainyak; el kis atoraliak tah
nitai ainyak ehele tah natimi va
nedo efaifa, ekpu ehcemanohwan aru
ainyak.
9 Is ika ehelen a Iesu, Et mun
yetpam nitai imyiatamaig *caua* an
nimnim ineigki an nadiat ineig, et
idim mapoi Ebraham aien:
10 et ham a Inhal o natimi mika
yi ahilek ilpu atimi ahnag, um
imyiatamaig ra.

11 ERIS wat atahaijeg intas iji
eigki ara, is lep ecsipece aien, va
nitai ineig is ubutpotet Jerusalem
aien, eris lep aktaktai ara mika yi
auroauro um ehcohos pan nelcau o
Atua.
12 Is ika aien,
Is apan an pece itac acen natimi
alupas is ethi mika eri ati yin yi
atimarid an pece *o un,* ja par lep
adumoij.
13 Is asjapicnaig ilpu aheca o un
is ten aien, um alupai ra nuari-
-mune is ten, um ika ehele ra,
Aminjinaig *sji eigki* aijaua um yet-
pan u nadumoij pam unyak.
14 Eris edemda vai yin a nup
uran pece o un, um abrai atimi
mika eri apitac yin, um ika, Ecra
esjum aijama, nikavaig, yi atimarid
an pece unyima natimi ineigki.
15 Is wat adumoij aien, um ati-
marid an pece *o un,* is ika aien eri
asjapicnaig pan ehelen ilpu aheca iji
ehki, is alupai ra mune iji ehki
aien, mika yi ato is ehed *mune* iji

cig eris leucse ara va nauarimtai
itai ura.
16 Is apan *ehelen* natimi is ethi,
um ika, Ak natimi alupas, ek mun
leh nuari-mune et ten ainyak an
nuari-mune et ethi unyum.
17 Is ika ehelen aien, Et upene,
ak naheca upene, na mun aminjinaig
upene nitai eti elpat aiek, napu atimi
alupas aiek irai iji uari-pece inyi
ten.
18 Is lep apan is ethi, um ika, Ak
natimi alupas, ek mun leh nuari-
-mune et faiv ainyak an nuari-mune
et ethi unyum.
19 Is lep ika ehelen aien, Napu lep
atimi alupas aiek irai iji uari-pece
inyi faiv.
20 Is lep apan is ethi, um ika, Ak
natimi alupas, nuari-mune unyum
ap eigki, kis mun adei ainyak an
napelumai um aminjinaig:
21 kis imtitai euc ainyak, na atimi
ipjin aiek; na asjapicnaig itai aiek
an nuarin ineig as eti terimterim
irai itai iran aiek, um leucse itai an
nuarin ineig as eti ahoaig itai iran
aiek.
22 Is ika ehelen aien, Ak naheca
auatatimi, ekpu aru nedo has unyum
ainyak et idivaig intas unyum: as
ato aiek mika kis atimi ipjin ainyak,
um asjapicnaig itai an nuarin ineig
kis eti terimterim irai itai iran
ainyak, um leucse itai an nuarin
ineig kis eti ahoaig itai iran
ainyak:
23 as auri aiek par eti alupai ilpu
atimi ahtai mune nuari-mune unyak,
mika ki leh *mune unyak* ainyak
an napam unyak, im lep ineig yi
eled?
24 Is ika aien ehele atimi eris aiji
ubutpotet ara, Atipagki nuari-mune
et ethi o un aijaua, um alupai natimi
ineig et ten nuari-mune o un.
25 (Ja eris ika ehelen ara, Ak
natimi alupas, et mun ten nuari-
-mune o un aien.)
26 Ek asaig ehelemia ainyak mika,
Ara asega et ura niji itai, uhpu
alupai ra; ja aien et eti o un niji
itai, uhpu atipagki niji itai iran.
27 Im lep ineig, akumu imyiapam
igcaki ilpu atimi tak atimi irak iji
eigki aijaua, eris esjum ara, um ika,
ki jim atimarid an pece ura ainyak,
um atgei *ra* an nuhup unyak.
28 Is wat asan tas iji eigki aien,
is atga o un aien, um apan alaig
Jerusalem.

29 IS wat apan aien ubutpotet
Bedfaje im Bedane, u nedoon nidan
Olivet, is abrai ohwat atimi atahaijeg
yin is ero aien,
30 um ika, Apan aijaurau an
nuarin-pece ineig *et eteuc* an nuhup
unyimirau; arau wit yetpan aijaurau,
arupu ecetai inhakli nifo aijaurau er
athai, is eti fi ateuc iran tah: ahiyi
aijaurau um imyiapam *igcaki:*
31 el et ika ehelemirau tah natimi,
Erau auri aijaurau par ahiyi *inhakli
nifo?* arumu ika ehelen aijaurau,
Et merit vaig a Natimarid.
32 Erus apan ahwat rahki is abrai
rau aien, um ecetai et idivaig na-
suptecnaig o un ehele rau.
33 Erus wat ahiyi inhakli nifo
arau, eris ika ehele rau atimi ohuun,
Erau auri aijaurau par ahiyi inhakli
nifo?
34 Erus ika arau, Et merit vaig a
Natimarid.
35 Erus imyiapan ehele Iesu arau:
eris algeijai napelumai ura ara an
hakli nifo, um atijai Iesu iran.
36 Is wat apan aien, eris ahled
napelumai ura ara an nefalaig.
37 Is wat apan aien ubutpotet an
nefalaig asuol an nedoon Olivet,
eris imyiacitak a ilpu atimi ata-
haijeg yin asega, eris ahinag ara, um
ahlaig ijinies, um imyiahpas Atua,
va nauritai emda asega eris ecetai
ara;
38 um ika, Naaurineig vai Nati-
marid ineig et ham aien an nidai
Ihova: *et eteuc* neigpa an nohatag,
im nimyiahpas an nuarin ijinies
acen.

39 Eris ika ehelen nahaiji ilpu
Farisi ira atimi is ahinag, Ak
natimi esege, acaiji ilpu atimi ata-
haijeg euc aiek.
40 Is tas aien, um ika ehele ra, Ek
asaig ehelemia ainyak mika, el era
eti tas ara sji eigki, etpu auroauro
um ahlaig ijinies niji hat.
41 ¶ Is wat apan ubutpotet aien,
is almoi nuarin-pece *itaup* aien, um
imyitaig,
42 um ika, El is efi ato aiek, itu acen
ka an naopan ineig, niji itai imyiata-
maig euc! ja eh mun idim adenaig
vai euc.
43 Etpu yetpam iram nadiat iji
ehki, eru wit ucji nehpanitai ehtag a
ilpu atimi tak atimi iram, um arahed
iram, um atapanes iram marahed
mihtag,
44 erupu alcapdicraig euc ara, im
lep natimi iram; inyi eti amen inhat
inyi ethi irai taka hat; va nitai
ineig, nikavaig, as eti ato naopan
ateghe euc *unyak* aiek.
45 Is apan aien anliin neom ahlap,
um ahlo pok ijo ra eris ahtai itai ara
eahki, um auarimtai itai;
46 um ika ehele ra, Eris aged,
um ika, "Et eom alaigaheni neom
unyak;" ja akis ika aijaua yi
"uarin imi ilpu atimi ehneg itai"
neom unyak.
47 Is esege *imi ra* aien irai iji
adiat an neom ahlap. Eris ahilek
yin a ilpu atimi ahlap esjilid, im ilpu
atimi esege, im ilpu atimi alupas an
pece, mika eri atgei yin;
48 ja is ehka vai ra nagovaig
tah nitai *vai yin:* eris idim merit
alupas atimi asega natahaijeg yin
vaig.

NUARIN-TAS ALUPAS, 20.

IS esege imi atimi aien anliin
neom ahlap, an naopan iyehki
an nadiat is ethi, um asuptecnaig
intas-upene, eris apan ehelen a ilpu
atimi ahlap esjilid, im ilpu atimi
esege, im ilpu atimi tas alep,
2 um tas ehelen, um ika, Na ago
nitai iji eigki aiek vai intas alep u di?
asuptecnaig ehelema aiek; is alupai
euc nemda ineigki a di?
3 Is tas ehele ra aien, um ika,
Ekpu lep ahodai caua ainyak va
nitai inyi ethi *ache;* asuptecnaig
ehelek aijaua:
4 Is ahes nabaptiso o Joanes an
nohatag, ka ehele atimi?
5 Eris tas jipe ehele ra ara, um ika,
El ta ika akaija, Is ahes an nohatag;
etpu ika aien, Akis auri aijaua par
eti imyiaiji intas o un?
6 Ja el ta ika akaija, Is ahes ehele
atimi; erupu asji caija irai hat atimi
asega: era ika ara is idim aprofeta
a Joanes.
7 Eris tas ara, um ika, Ecra eti
ato aijama nuarin ineig is ahes
iran.
8 Is ika ehele ra a Iesu, Inki ti
asuptecnaig ehelemia ainyak nohu
nemda ineig ek ago nitai iji eigki
vaig ainyak.
9 ¶ Is atupun aien um asan tas
ecsipece ineigki ehele atimi, *um
ika,*
Is ahoaig vaine natimi is ethi
anliin nekaro *o un,* um atceijaig imi
ilpu atimi ahapol, um atga o un, um
apan an pece itac acen, um amen is
itu iran.
10 Is wat metto nohoan, is abraig
pan naheca is ethi *o un* aien ehele
ilpu atimi ahapol, mika eri alupai
yin nahaiji ohoai itai an nekaro
vaine *o un:* ja eris aredei yin a ilpu
atimi ahapol, um abraig pan *yin,* um
eti alupai *yin* tah nitai.
11 Is lep aketo aien um abraig pan
naheca *o un* is ethi is eche: eris lep
aredei yin ara, um ago nedo has
esjilid *vai yin,* um abraig pan *yin,*
um eti alupai *yin* tah nitai.
12 Is um lep aketo aien um abraig
pan is ethi is eche: eris ati inmacop
iran ara, um ethaig pan itac *yin.*
13 Is ika a natimi alupas ohuun

nekaro vaine iyehki, Inki ago inhe
ainyak? ekpu abraig pan inhalav
cop unyak ainyak: eru wit ecet yin
ara, kit erupu ago nedo eccen vai
yin ara.
14 Ja eris wat ecet yin a ilpu atimi
ahapol, eris tas jipe ehele ra ara, um
ika, Natimi ineigki etpu isjipigmoig
etman aien: ti apan akaija um atgei
yin, va yi upu uja uman.
15 Eris ethaig pan itac yin ara an
nekaro vaine, um atgei *yin.* Etpu
ago inhe ira ra a natimi alupas
ohuun nekaro vaine?
16 Etpu idim han aien, um atgei
ilpu atimi ahapol iji ehki, um atceijaig
nekaro vaine *o un* imi tak atimi.
Eris wat atahaijeg intas ineigki
ara, eris ahras ara um ika, O'o.
17 Is alum ra aien, um ika, Inhe
neigki eris aged, nikavaig, "Inhat
ineig eris esjum vaig a ilpu atimi acta
neom, et hat esjilid ineigki an nesvi
va neom"?
18 Aien inyi eropjai an hat iyehki
aien, etpu auhoig yi oplecoplec yin
aien; aien inyi etjojai iran *inhat
ineigki*, etpu ehtoplecoplec yin *inhat.*
19 ¶ An nuarin-nadiat iyehki eris
merit a ilpu atimi ahlap esjilid, im
ilpu atimi esege, narop iran vaig;
eris imtita atimi ara: eris ato ara,
nikavaig, is asan tas ecsipece ineigki
aien vai ra.
20 Eris imyiiris *yin* ara, um abraig
pan atimi efaifa, mika eri aminji-
nai yin, jam idivaig atimi inivaijec,
um tasehlek tas o un; eris ika ara
eri atceijai yin ehele natimarid *an
pece,* mika yi tas alep vai yin aien.
21 Eris ahodai yin ara, um ika,
Ak natimi esege, ecra ato aijama
mika et inivaijec intas unyum im
nesege unyum, na eti imtita atimi
aiek, jam esege inivaijec nedo o
Atua:
22 Et itaup vai cama nahtaivaig
mune imi Sisar, ka o'o?
23 Ja is ato nefaifa ura aien, um
ika ehele ra, Eka auri aijaua par
oop nyak?
24 leh pam aijaua ehelek mune
yi ethi, ki almoi ainyak. Nalmui di
ineigki, im nidai di eris aged iran?
Eris tas ara, um ika, Sisar.
25 Is ika ehele ra aien, Alupai
Sisar niji itai o Sisar, jam *ahtai* imi
Atua niji itai o Atua.
26 Is ehka vai ra inlehvaig intas
o un an nuhup o atimi: eris imyiali
intas asuptecnaig o un ara, um eti
tas.
27 ¶ Eris apan ehelen nahaiji ilpu
Satusi, atimi iji eigki eris ika ara eri
eti lep anusjai atimi emesmas; eris
ahodai yin ara,
28 um ika, Ak natimi esege, is
aged eheleija a Moses, *um ika,* El
et mas etoan tah natimi, um ude
ehgan, jam eti eteuc inhal urau, el
etmu leh ehgan a etoan, um asvalav
vai etoan.
29 Eris amen ilpu raimu is seven:
is leh ehgan a inmetto, um mas, is
um eti eteuc inhal urau:
30 is lep leh yin *a etoan* is ethi
ehgan, um mas, is um eti eteuc inhal
urau:
31 is um lep leh yin *a etoan* is ethi
is eche; *eris* um *leh yin* a ilpu
raimu is seven, um emesmas: is um
eti eteuc inhal o un tah ra:
32 is par apitac a intakata, um
mas:
33 ja an nadiat anusjai inyi ehgan
tah ra sji eigki a di aien? eris leh
yin ehgara *a ilpu raimu* is seven.
34 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Era atmehgan a nup uran nobohtan
ineigki, um asanlai:
35 ara uhpu ika eri upene ara um
apan an pece iyehki um anusjai, eri
eti atmehgan ara, um eti asanlai:
36 eri eti lep emesmas ara: erupu
tup idivaig ilpu agelo ara; erupu hal
o Atua ara, im ilpu halav anusjai.
37 Im lep ineig, is asuptecnaig a
Moses an cai, mika erupu anusjai a
ilpu atimi emesmas, is wat anvi
nidan aien Ihova par ika "Atua o
Ebraham, im lep Atua o Aisak, im
lep Atua o Jekob."

38 Et eti Atua o ilpu atimi emes-
mas aien, ja *et Atua* o ilpu atimi
umumoh *ache aien:* era umumoh
atimi asega vai yin.
39 Eris tas nahaiji ilpu atimi esege,
um ika, Ak natimi esege, na mun
asuptecnaig upene aiek.
40 Is wat ti pan itac *intas* iyehki,
eris lep imtitaig ara inlep ahodai
yin vaig vaig tah nitai.
41 ¶ Is ika ehele ra aien, Era auri
ara par ika, Et mapoi Tevit a
Kristo?
42 Is um ika a Tevit an nitasvitai
Ohranitai, " Is ika a Ihova ehele
Natimarid unyak, Namu ateuc aiek
an matak,
43 um uhum pan naopan iyehki
ekpu ikni ilpu atimi tak atimi iram
ainyak mika eri itai atijai neduom
iran."
44 Va nitai ineigki et anvi nidan
a Tevit par ika Natimarid; et echam-
echa et pah mapon aien?
45 ¶ Is tas aien ehele ilpu atimi
atahaijeg yin an nuhup o atimi asega,
um ika,
46 Akumu aminjinai caua aijaua
vai ilpu atimi esege, era merit ara
naso ra vaig irai apelumai opra, um
era lep merit ara mika eri aiheuc vai
ra atimi irai uarin asjapicnaig atimi
iran, era lep merit ara va niji itai
ateuc esjilid irai eom alaigaheni, im
ep niji uarin esjilid u inhag o atimi;
47 era atoraliak inpadiaig o ilpu
takata eris emesmas a ilpu atamnyu-
ra ara, um alaigaheni opra par adah-
poi nedo ura: etpu esjilid nohocred
ura.

NUARIN-TAS ALUPAS 21.

IS eas pan aien, um alum ilpu
atimi ikni itai niknivaig niji itai
tup ahtai ura an nuarin ikni mune
iran.
2 Is lep ecet intakata ihki natimi
is ethi aien is mas natamnyu un, is
han atise nuari-mune haklin is ero
aien eahki.
3 Is ika aien, Et inivaijec ineig
ek asaig ehelemia ainyak mika, Et
esjilid nedo o intakata ihki natimi
ineigki is mas natamnyu un ira ra
asega:
4 et minni inpadiaig ura ara asega,
ja era ikni nahaijin ache nitai tup
ahtai imi Atua; et ihki natimi aien,
jam ikni asega inpadiaig o un.

5 ERIS tas va neom ahlap nahaiji
atimi, um ika, Et eklim upene neom
vai hat esjilid iran im niji itai tup
ahtai. Ja is ika aien,
6 Eka ahnoi nitai iji eigki aijaua,
ja etpu yetpam naopan iyehki, inyi
ti amen inhat inyi ethi irai taka hat,
ja uhpu alcapdicraig asega.
7 Eris ahodai yin ara, um ika, Ak
natimi esege, etpu yetpam nitai iji
eigki an nahopan? *inyi* asjaaicnaig
an napam u nitai iji eigki nevitai?
8 Is ika aien, Aminjinai caua
aijaua va yi jim imyiahnag caua tah
natimi: erupu ham atimi inyi ahinag
an nidak, um ika, Ek *Kristo* ainyak;
et ubutpotet u naopan iyehki: va
nitai ineig akumu jim apitac ra
aijaua.
9 Aku wit atahaijeg edoa aijaua im
ehtauo, jam jim imtitaig: inyi upyi
eteuc nitai iji ehki; ja inyi ti fi auro-
auro um ahni nitai.
10 Is ika ehele ra aien, Erupu ati
nedoa jipe vai ra nup urai iji pece,
im lep nup urai iji elcau:
11 etpu omoi alupas irai iji uari
pece inyi ahinag, im lep umlaig has,
im inmas; uhpu lep ecetai an no-
hatag niji itai iji eig er imtitaig, im
niji itai asjaaicnaig esjilid.
12 ¶ Erupu upyi hup ara, um
atmas vai *caua,* um arop iramia, um
ikni *caua* ehele ilpu atimi asjapic-
naig, um lep *ikni caua* irai eom ipjin,
erupu imyiapan caua ara an nuhup
o ilpu atimarid im ilpu atimi alupas
va nidak, ja etpu yetpam nitai iji
ehki.
13 Etpu asuptecnaig caua *nitai iji
eigki.*

14 Akumu apos anliinmopomia aijaua, mika aki jim upyi hup um aktaktai intas ineig aki asaig:
15 ekpu alupai caua intas ainyak im narapakau, erupu auatialidi a ilpu atimi tak atimi iramia asega inwudyedivaig intas unyimia um imyiisjis.
16 Erupu aniv caua a ilpu atmil *unyimia,* im ilpu etoamia, im ilpu atimi ehpan *iramia,* im ilpu apa *unyimia;* erupu ika ara eri atgei nahaijimia.
17 Erupu amcel vai caua atimi asega va nidak.
18 Ja eri idim eti auahas tah numri nidjinimia inyi ethi.
19 Akumu aneijirai caua aijaua, um imyiatamaig nesgamia.
20 ¶ Aku wit alum ilpu atimi ati nedoa aijaua um imyiarahed Jerusalem, akupu ato aijaua, nikavaig, et mun ubutpotet u nauahasvaig.
21 Ara eri *amen* Jutaia ara, erumu aha pan ara irai lola edoon; erumu ude *nuarin-pece ineig* ara eri *amen* iran ara; erumu jim ham iran ara sji ehki era *amen* irai taka uarin ara.
22 Uhpu aru nedo has an naopan iyehki, par ehneijid niji itai asega eris aged.
23 Kaiheuc vai ra eri opouc ara, im lep ra eri alidai ilpu hal ura ara, ira adiat iji ehki! etpu esjilid nohocred an pece, im lep nedemda vai nup igcaki.
24 Uhpu atgei ra irai auitoga, uhpu lep imyiapan ra irai iji pece asega mika eri aheca o atimi: erupu wehiepelaig Jerusalem a nup urai iji pece, um yetpan naopan iyehki etpu ahni naopan o nup urai iji pece.
25 ¶ Etpu eteuc niji itai asjaaicnaig an nagesega, im lep an mohoc, im lep irai moijeuv; erupu ohocred a nup urai iji pece an nobohtan va netehto *ura;* etpu auoc alupas injop;
26 etpu auatialidi inliinmopoi atimi va nimtitaig *ura,* eru wit almoi nitai iji eigki ara etpu yetpam an nobohtan: etpu ahcatina niji emda an nohatag.
27 An naopan iyehki erupu ecet Inhal o natimi ara inhamvaig an nepeig an nemda *o un,* im lep an natimi alupas *o un.*
28 Et wit yetpam nitai iji eigki, akumu ahlahusjai aijaua, um easji pan; etpu ubutpotet u nimyiatamaigvaig caua.
29 ¶ Is ecsipece ehele ra aien, *um ika,* Almoi nateg aijaua im lep nauicai asega;
30 et wat ehcodaig, eka almoi aijaua um ispamia ato, nikavaig, et mun ubutpotet u inlidija:
31 et idim ucco, aku wit almoi nitai iji eigki aijaua, akumu ato aijaua, nikavaig, et mun ubutpotet u nelcau o Atua.
32 Et inivaijec ineig ek asaig ehelemia ainyak mika, Inyi upyi hup um ahni nitai iji eigki asega, ja erupu emesmas natimi an naopan ineig.
33 Etpu yetpan an tid iran nohatag im nobohtan; ja inyi ti yetpan an tid iran intas unyak.
34 Aminjinai caua aijaua, um jim auahas inliinmopomia va nitai caig alupas, im nahnag vai kava, im naktaktai niji itai an nobohtan ineigki, va yi jim yetpam iramia nadiat iyehki, an neti aktaktaivaig unyimia.
35 Etpu yetpam ira atimi asega amen an nobohtan asega, um idivaig nitai aprou itai.
36 Akumu aiji aijaua, um alaigaheni, um jim atumop, va uhpu ika vai caua aki upene aijaua mika yi ti yetpam iramia tah nitai irai itai iji eigki eri yetpam; akupu lep atidai aijaua an nuhup u Inhal o natimi.
37 ¶ Is esego aien anliin neom ahlap an nadiat; ja is wat epeig, is alau ijo aien, um amen an nedoon nidan Olivet.

38 Is wat lahlah an nuhialeg, eris ahtag pan ehelen atimi asega anliin neom ahlap, mika eri atahaijeg yin.

NUARIN-TAS ALUPAS 22.

IS ubutpotet u nasjapicnaig va nareto ti leven iran, nidan napaska:
2 eris ahti jipe *yin* a ilpu atimi ahlap esjilid im ilpu atimi esege mika eri atgei yin, jam imtita atimi.
3 ¶ Is ahei Jutas nupu Karyot a Satana, is atimi is ethi aien ira atimi is twelv iji ehki:
4 is apan aien, um tas ehele ilpu atimi ahlap esjilid im ilpu atimi alupas, *um asuptecnaig* nedo ineig inyi aniv yin ehele ra vaig:
5 eris imyiacitak ara, um ika eri alupai yin mune:
6 is adai intas ura aien, um imyiiris naopan upene mika yi aniv yin ehele ra, an neti amenvaig *ehelen* atimi.
7 ¶ Is wat lahlah an nadiat iyehki, *eris asjapicnaig* va nareto ti leven iran, eris ika eri atgei napaska iran,
8 is abrai Pitrus aien im Joanes, um ika, Apan aijaurau um imyecrei napaska vai caija, mika ti caig akaija.
9 Erus ika ehelen arau, Nai merit aiek vaig eda igca ecru imyecrei aijumrau?
10 Is ika ehele rau aien, Aru wit apan an nuarin-pece *itaup* aijaurau, etpu idim ehtet iramirau natimi inyi ethi, um apos nipjinitai inyi amen inwai iran; arumu apitac yin aijaurau, um apan anliin neom ineig inyi apan iran aien:
11 arumu asaig aijaurau ehele natimi alupas an neom, Et ika ehelum a Natimi esege, Nuarin--neom imi ilpu alaig yek eda, mika ki caig napaska iran ainyak im lep ilpu atimi atahaijeg nyak?
12 Etpu asuptecnaig ehelemirau aien nuarin-neom ijinies um alupas, et amen niji itai iran: arumu imyecrei eahki aijaurau.
13 Erus apan arau um ecetai et idivaig is asaig ehele rau aien: erus imyecrei napaska arau.
14 Is wat yetpan nuarin-nadiat iyehki, is ehrateucse aien, im lep ilpu apostolo *o un* is twelv.
15 Is ika ehele ra aien, Kis idim merit alupas ainyak incaigvaig napaska ineigki ehelemia, ja par mas:
16 ek asaig ehelemia ainyak mika, Inki ti lep caig ainyak, um uhum pan naopan iyehki uhpu ehneijid an nelcau o Atua.
17 Is leh nipjinitai aien, um naaurineig *iran*, um ika, Leh ineigki aijaua um edaig jipe iramia:
18 ek asaig ehelemia ainyak mika, Inki ti umnyi nidi vaine ainyak, um uhum pan naopan iyehki etpu yetpam nelcau o Atua.
19 ¶ Is leh nareto aien, um naaurineig *iran*, um aswaplec, um alaa ra, um ika, Nohuk ineigki eris ahtai vai caua: ago nedo ineigki aijaua par imyiehva nyak.
20 Eris wat caig ara, is lep leh nipjinitai aien, um ika, Nipjinitai ineigki, et *idivaig* intas-etipup mat vai inja irak, eh mun atladwi vai caua.
21 Ja et idim amen ehelek an nitai hag nikmai natimi ineig etpu aniv nyak aien.
22 Et inivaijec ineig, et apan a Inhal o natimi, et idivaig eris upyi asaig *vai yin:* ja a'a, auwe vai nat naico etpu aniv yin aien!
23 Eris tas jipe ara, um ika, Tah caija a di neigki etpu ago nedo ineigki?
24 ¶ Eris lep imyiisjis jipe ara, um ika, Inyi esjilid tah caija a di?
25 Is ika ehele ra aien, Era esjilid irai pece ura a ilpu atimarid irai iji pece; era lep anvi nidai ilpu atimi alupas ura ara par ika ilpu atimi ago nedo upene:

26 jam jim *ago* nedo ineigki
aijaua: aien et esjilid iramia aien,
etmu idivaig inharei aien; aien et
atimi alupas *iramia* aien, etmu idi-
vaig naheca *unyimia* aien.
27 Et esjilid a di, aien et ateuc
aien um hag, ka aien et aheca *o un*
aien? aien marom et ateuc aien um
hag: ja ek amen ehelemia ainyak
um idivaig naheca *unyimia.*
28 Akis amen ehelek aijaua irai
iji ohocred unyak.
29 Ek ati nelcau imi caua ai-
nyak, et idivaig is ati imi nyak a
Etmak;
30 mika aki hag aijaua um umnyi
an nitai hag unyak an nelcau
unyak, um ateuc irai dorona um
asuptecnaig nimtan imi ilpu mapoi
ilpu hal o Isreel et twelv.
31 ¶ Is ika a Natimarid, Ak Sai-
mona, ak Saimona, et idim merit
vai caua a Satana, mika yi irara
iramia et idivaig hwiit:
32 ja ek mun alaigaheni vai euc
ainyak, va yi jim auatialidi nimyiisjis
ninivaijec unyum aiek: na wit adu-
moij aiek, namu ated emda ilpu
etoam aiek.
33 Is ika ehelen aien, Ak Nati-
marid, ek apena ainyak nahced euc
vaig, um apan an neom ipjin, im lep
inmasvaig.
34 Is ika aien, Ek asaig ehelum
ainyak, ak Pitrus, *mika,* napu ehceseij
ateri nyak aiek an nadiat ineigki, ja
etpu ahlaig injaa.
35 Is ika ehele ra aien, Kis wat
abraig pan caua ainyak is ti mune
unyimia aijaua, im incat, im incedpoi
eduomia, akis ihki atimi aijaua, ka
o'o? Eris ika ara, O'o.
36 Is ika ehele ra aien, Aien et
eteuc mune o un an naopan ineig,
etmu leucse aien, im lep incat *o un:*
aien et eti eteuc *mune* o un, etmu
ahtai napelumai o un aien, um aua-
nimtan nauitoga:
37 ek asaig ehelemia ainyak, mika
uhpu ago vai nyak nitai iyehki eris
aged, um ika, "Eris esvi pan yin irai
ilpu atimi auatatimi:" er ehneijid
irak niji itai eris aged vai nyak.
38 Eris ika ara, Ak Natimarid,
et idim amen igcaki nauitoga et ero.
Is ika ehele ra aien, Et upene.

39 IS alau ijo aien, um apan an
nedoon Olivet, is idivaig nupyi edo
o un; eris ahced yin a ilpu atimi
atahaijeg yin.
40 Is wat yetpan aien eahki, is
ika ehele ra aien, Akumu alaigaheni
aijaua va aki jim apan an nedo oop
caua.
41 Is ude ra aien um apan, et
idivaig nuarin ethaig pan inhat iran,
um atpuse, um alaigaheni,
42 um ika, Ak Etmak, el et wat
upene vai euc, el et mun atipagki
nipjinitai ineigki ehelek: jai tup
aiek marom, jim *imyiaiji* intas
unyak.
43 Is ehcohos ehelen a nagelo an
nohatag is ethi, um ago emda yin.
44 Is esjilid nohocred o un aien, is
alaigaheni emda aien: is idivaig inja
nihlup iran aien, um ahtahtise an
nobohtan.
45 Is alaigaheni ehni aien, ja par
atidai, um apan ehele ilpu atimi
atahaijeg yin, um ecet ra numjeg-
vaig va nohocred *ura,*
46 um ika ehele ra, Eka auri
aijaua par umjeg? atidai aijaua um
alaigaheni, va aki jim apan an nedo
oop *caua.*
47 ¶ Is wat tas aien, eris yetpan
natimi is ahinag, is uhup ira ra tah
is ethi ira atimi is twelv, nidan
Jutas, is apan ubutpotet ehele Iesu
aien mika yi aijumnyi yin.
48 Is ika ehelen a Iesu, Ak Jutas,
na mun aniv Inhal o natimi aiek an
naijumnyi *yin?*
49 Eris wat almoi nedo ura a ilpu
atimi amen ehelen, eris ika ehelen
ara, Ak Natimarid, ecri auud *ra* irai
auitoga aijama, ka o'o?
50 Is auud naheca o natimi esjilid
an nahlap tah is ethi ira ra, um
auudyialis intikgan inmatan.

51 Is tas a Iesu, um ika, Akumu
eropropse aijaua. Is atcei pan intik-
gan aien; is um lep ahtag.
52 Is ika a Iesu ehele ilpu atimi
ahlap esjilid, im ilpu atimi alupas
an neom ahlap, im ilpu atimi tas
alep, eris ahtag pan ehelen ara, Eka
mun idim ham aijaua um auanedo
an natimi ehneg itai *irak*, um apos
nauitoga im nelop:
53 kis wat amen ehelemia ainyak
anliin neom ahlap irai iji adiat, akis
eti arop irak aijaua: ja et uarin-
-nadiat unyimia ineigki, im nemda
o naupat.

54 ERIS arop iran ara, um leh
yin, um imyiapan yin an neom o
natimi esjilid an nahlap. Is apitac
yin a Pitrus, jam itac acen.
55 Eris wat adnan cop ara juju
an nimnim, um ateucse, is um ateucse
an nibla ra a Pitrus.
56 Is wat atijcop aien, is ecet yin a
natahaig is ethi, um almuktit yin,
um ika, Is lep ahced yin natimi
ineigki.
57 Is ateri yin aien, um ika, Ak
intakata ineigki, ek eti ato yin
ainyak.
58 Is eti laulau is lep ecet yin
intak atimi, um ika, Na atimi ira ra
aiek. Is ika a Pitrus, O'o, ak natimi
ineigki.
59 Is wat ti pan itac aur is ethi, is
imyiisjis emda intak atimi, um ika,
Et inivaijec ineig, nikavaig, is lep
amen ehelen a nat eigki; et upu
Calili aien.
60 Is ika a Pitrus, Ak natimi
ineigki, ek eti ato intas ineigki
ainyak na asaig aiek. Is wat tas
aien, is um ahlaig injaa.
61 Is ahidai yin a Natimarid, um
umaharei Pitrus. Is imyiehva a
Pitrus intas iyehki is upyi asaig
ehelen a Natimarid, um ika, Napu
ehceseij ateri nyak aiek, ja etpu
ahlaig injaa.
62 Is apan itac a Pitrus, um taig
alupas.
63 ¶ Eris imyiafakaheil Iesu a ilpu
atimi asjiraig yin, um aredei *yin*.
64 Eris atapanes nesganimtan ara,
um ahpoi nesganimtan, um ahodai
yin, um ika, Asuptecnaig aiek, et
mun ahpoi euc a di?
65 Eris asan tas has is ahinag vai
yin ara is eche.
66 ¶ Is wat lahlah, eris asjapic-
naig a ilpu atimi tas alep an pece,
im ilpu atimi ahlap esjilid, im ilpu
atimi esege, eris imyiapan yin ara an
nuarin asjapicnaig ura, um ika,
67 Nai Kristo aiek, ka o'o? asup-
tecnaig aiek ehelema. Is ika ehele
ra aien, El ek asuptecnaig ehelemia
ainyak, el eka eti imyiisjis nini-
vaijec aijaua:
68 el ek ahodai *caua* ainyak vai
itai, el eka eti asuptecnaig ehelek
aijaua, um eti atceijaig *nyak*.
69 Etpu ateuc a Inhal o natimi an
matai nemda o Atua an tak aopan.
70 Eris ika ara asega, Nai Hal o
Atua aiek, ka o'o? Is ika ehele ra
aien, Eka mun asaig aijaua ek idim
ucco ainyak.
71 Eris ika ara, Inta auri akaija
par lep ahilek ilpu atimi asuptecnaig
vai yin? inta mun atahaijeg intas o
un akaija.

NUARIN-TAS ALUPAS 23.

ERIS atidai ara asega, eris ahinag
ara, um imyiapan yin ehele
Pailet.
2 Eris atupun ara um atijai itai
iran, um ika, Ecris ecet nat eigki
aijama nauahasvaig inliinmopoi atimi
an pece, is acaiji ra aien mika eri jim
ahtai mune imi Sisar, um ika, Ek
Kristo ainyak Natimarid.
3 Is ahodai yin a Pailet, um ika,
Na atimarid u nupu Jutaia aiek, ka
o'o? Is tas ehelen aien, um ika,
Na mun asaig aiek.
4 Is ika a Pailet ehele ilpu atimi
ahlap esjilid im lep atimi asega, Ek

mun eti ecetai tah nedo has o natimi
ineigki ainyak.
5 Is esjilid acen nedemda ura ara,
um ika, Et auahas inliinmopoi atimi
aien, um esege an *pece* Jutaia asega,
is atupun aien Calili um yetpam
igcaki.
6 Is wat atahaijeg vaig Calili a
Pailet, is ahodai ra aien, um ika, Et
upu Calili a natimi ineigki, ka o'o?
7 Is wat ato aien, nikavaig, is
up uran nelcau o Herot aien, is
imyiapan yin ehele Herot aien, is
amen Jerusalem aien an naopan
iyehki.
8 ¶ Is wat ecet Iesu a Herot, is
imyiacitak alupas aien: is merit
aien itu acen necet yin vaig, is
atahaijeg niji itai is ahinag vai yin
aien; is lep ika aien yi almoi tah
nauritai ehka yi ago aien.
9 Is ehcahinag ahodai yin aien
vai itai; ja is eti asuptecnaig tah
nitai *a Iesu.*
10 Eris aiji a ilpu atimi ahlap
esjilid im ilpu atimi esege, um atijai
emda itai iran.
11 Is ika a Herot im ilpu eucsupo
o un et takitai aien, um imyiafak-
ahcil yin, um aso yin an napelumai
esjilid, um lep imyiapan yin ehele
Pailet.
12 An nadiat iyehki erus pah tas
arau Pailet im Herot: erus upyi
hup arau um edemda jipe vai rau.
13 ¶ Is asjapicnaig ilpu atimi
ahlap esjilid a Pailet, im ilpu atimi
alupas, im atimi asega,
14 um ika ehele ra, Eka mun
imyiapam natimi ineigki ehelek
aijaua, um ika, Et auahas inliinmop-
oi atimi aien; ja ek mun idim
ahilek *nedo o un* ainyak an nuhup
unyimia, jam eti ecetai tah nedo
has o natimi ineigki et idivaig
nitai iji eigki eka mun atijai iran
aijaua:
15 um lep ucce a Herot: ek mun
abraig pan caua ehelen ainyak; ja
is eti ago tah nedo ineig aien uhpu
atgei yin vaig:
16 ekpu aredei yin ainyak, um
ahiyi *yin.*
17 (Eris idim ika yi ahiyi na-
timi is ethi imi ra aien irai iji
asjapicnaig.)
18 Eris ehlis nahlaig ijinies ara
asega, um ika, Imyiapan nat eigki
aiek, um ahiyi Barabas imi cama:
19 (natimi iyehki eris upyi ati yin
an neom ipjin, va nehtauo o un an
nuarin-pece *itaup,* im natgei atmas.)
20 Is merit a Pailet nahiyi Iesu
vaig; va nitai ineigki is lep tas
ehele *ra* aien.
21 Ja eris lep ahlaig ara, um ika,
Atgei *yin* aiek an nauincai atgeig,
atgei yin aiek an nauincai atgeig.
22 Is ehceseij tas ehele ra aien,
um ika, Auri? is ago nev edo has
aien? ek mun eti ecetai tah nedo
has ineig ainyak is ago aien uhpu
atgei yin vaig: ekpu aredei yin
ainyak, um ahiyi *yin.*
23 Ja eris tas emda ara, um ahlaig
ijinies mika eri atgei yin an nauincai
atgeig. Is esjilid intas ura, im *intas*
o ilpu atimi ahlap esjilid.
24 Is ika a Pailet eri ago yi idivaig
intas ura:
25 is ahiyi natimi iyehki imi ra
aien, eris ati yin an neom ipjin va
nehtauo im natgei atmas *o un,* eris
merit vai yin ara; ja is ati Iesu
ehele ra aien *mika eri atgei yin* et
idivaig inmerit ura.
26 ¶ Eris wat imyiapan yin ara
eris asjiraig natimi is ethi ara *nidan*
Saimona, nupu Sairini, is ahes an
tah anuarin aien, eris atijai iran
nauincai atgeig ara, mika yi ahelwei
nilpun aien, um apitac Iesu.
27 Eris apitac yin atimi is ahinag,
im lep ilpu takata, eris ehtigtaig ara,
um imyitaig yin.
28 Is ahidaig pan yin ehele ra a
Iesu, um ika, Ak ilpu takata Jeru-
salem, akumu jim imyitaig nyak
aijaua, akumu imyitaig caua aijaua,
im ilpu hal unyimia:
29 etpu yetpam naopan iyehki
eru wit ika ara, Era mun ahesmoij

ara eris eti asvalav ara, um eti alidai
ilpu halav.
30 Erupu ika ara an naopan
iyehki, Etmu eropse niji edoon ira-
ma; etmu adahpoi cama niji edoon.
31 El eh ago nitai iji eigki an
nauincai mat, uhpu ago inhe an
nauincai mese?
32 ¶ Eris ehrimyiapan yin im
natimi auatatimi is ero, eris ika ara
eri atgei ehtaij.
33 Eris wat yetpan ara an nuarin
iyehki nidan Kalvare, eris atgei yin
ara an nauincai atgeig, im lep
natimi auatatimi erahki, is ethi an
matan, im lep is ethi an moun.
34 Is ika a Iesu, Ak Etmak, jim
aru nedo has ura aiek; era eti ato
ara nitai ineig era ago ara.
Eris ahai apelumai o un ara irai
itai asjaaicnaig.
35 Eris aiji atimi um almoi. Eris
imyiafakahcil *yin* ara, im lep ilpu
atimi alupas, um ika, Is imyi-
atamaig tak atimi aien; el et Kristo
aien natimi is ati yin a Atua, etmu
imyiatamaig yin aien.
36 Eris lep imyiafakahcil yin a
ilpu eucsupo, um apan ehelen, um
aluman vinecar,
37 um ika, El et atimarid u nupu
Jutaia aiek, namu imyiatamaig euc
aiek.
38 Eris aged nitasvitai an tas
Crisi, im Roma, im Jutaia, um
ati ijinies ithan, *um ika,* NATI-
MARID U NUPU JUTAIA IN-
EIGKI.
39 ¶ Is atuh yin natimi auatatimi
is ethi ira rau eris atgei rau, um
ika, El et Kristo aiek, namu
imyiatamaig cataij aiek.
40 Is tas a etoan, um ated yin, um
ika, Nai eti imtitai Atua aiek? et
tup ethi ache nimtan imi cataij:
41 eh mun idim ago nedo atoh vai
caijau; intau mun leh nimtan nedo
ujau akaijau: ja is eti ago tah nedo
has natimi ineigki.
42 Is ika aien ehele Iesu, Ak
Natimarid, namu imyiehva nyak
aiek, na wit apan an nelcau unyum
aiek.
43 Is ika ehelen a Iesu, Et
inivaijec ineig ek asaig ehelum
ainyak *mika,* Napu amen ehelek
aiek a paratais an nadiat ineigki.
44 ¶ Is wat adiatadiat is asuol
inmehcim an pece asega um yetpan
an jupki.
45 Is aupat nagesega, um ahpati
juju natcai apelumai anliin neom
ahlap.
46 Is ahlaig ijinies a Iesu, um ika,
Ak Etmak, ek ati nesgak ainyak
an nikmam: is wat ucce intas o un,
is edekjai nesgan aien.
47 Is wat almoi nitai iji eigki a
natimi alupas u ilpu eucsupo, is
imyiahpas Atua aien, um ika, Et
idim atimi upene natimi ineigki.
48 Eris wat almoi nitai iji eigki a
ilpu atimi asjapicnaig par almoi
nitai iyehki, eris ahpoijirai ritira
ara, um atga ura.
49 Eris aiji itac acen a ilpu
etoan asega, im ilpu takata eris
ahes Calili ara um ahced yin, um
almoi nitai iji eigki.

50 *IS eteuc* natimi is ethi nidan
Josef; is atimi tas alep aien, *um*
atimi upene, um atoh nedo o un.
51 (Is eti atau an tas alep ura
aien im nedo ura:) is upu Arimadia
aien, nuarin-pece is ethi o nupu
Jutaia; is aitgaig nelcau o Atua aien.
52 Is apan a natimi ineigki ehele
Pailet, um ugni nohui Iesu.
53 Is atise *nohun* aien, um aso an
napelumai yilyil, um ati an mun
nij eris ahti, eris pam eti ati tah
natimi *mas* iran.
54 Is adiat imyecrei itai iran yehki,
um ubutpotet u nadiat atumop.
55 Eris lep apitac a ilpu takata iji
ehki eris ahes Calili ara um ahced
yin, um ecetai inmun nij im nati
nohun iran.
56 Eris atga ura ara, um ago nitai
aspi auanipin upene; eris atumop ara
an nadiat atumop et idivaig intas alep.

NUARIN-TAS ALUPAS 24.

IS wat lahlah an nuhihialeg an
nadiat uhup irai wiik, eris apan
ara u unmun nij, um apos nitai
auanipin upene eris ago ara, eris
lep ahced ra nahaiji atimi.
2 Eris ecetai inhat ara eris mun
atcelcaigpagki u unmun nij.
3 Eris apan iran ara, jam eti
ecetai nohui Iesu Natimarid.
4 Is wat ehioehio inliinmopura ara
va nitai iji eigki, erus aiji ubutpotet
ehele ra natimi is ero is ememina
napelumai ira rau:
5 eris imtitaig ara um atpuse
an nobohtan; erus ika ehele ra
arau, Eka auri aijaua par ahilek
yin ehele ilpu atimi emesmas et
mun nusjai aien?
6 et ti aien igcaki, et mun nusjai
aien: akumu imyiehva aijaua intas
o un ehelemia an naopan iyehki an
namen o un Calili,
7 um ika, Uhpu idim ati Inhal o
natimi ehele atimi auatatimi, mika
eri atgei yin an nauincai atgeig, ja
et wit ti pan itac nadiat inyi eseij,
etpu lep nusjai aien.
8 Eris imyiehva intas o un ara,
9 um ahes u unmun nij, um atga
ura, um asuptecnaig nitai iji eigki
asega ehele atimi is eleven, im lep
ehele ra asega is eche.
10 Is asuptecnaig nitai iji eigki
ehele ilpu apostolo a Mere nupu
Mactala, im Joana, im Mere *risi*
Jakobus, im lep nahaiji ilpu takata
eris ahced ra *ara*.
11 Ja is idivaig intas ahcil intas
ura ehele ra, eris eti eteuc iran ara.
12 Is atidai a Pitrus um athut pan
u unmun nij; is atpuse aien um
ecetai napelumai yilyil, eris echim
ati, um atga o un, um imyiali nitai
ineigki eris ago.
13 ¶ An nadiat iyehki erus apan
natimi is ero ira ra an nuarin-pece is
ethi, nidan Emeus, is apohod vaig
Jerusalem is tup idivaig is eet mail.
14 Erus tas jipe arau va nitai iji
eigki asega is yetpam.
15 Erus wat tas jipe arau um
aktaktai *nitai iji eigki*, is uhum pan
rau a Iesu, um ahced rau.
16 Is arupoig nesganimtarau arau,
erus eti ato yin arau.
17 Is ika ehele rau aien, Inhe
ineigki erau atga asaig aijaurau?
et atpuh nesganimtamirau aijaurau
vanhe?
18 Is tas natimi is ethi ira rau,
nidan Kliopas, um ika ehelen, Na
upu taka uarin aiek, jam amen Jeru-
salem, um eti ato nitai iji eigki et
mun yetpam eahki an naopan ineig,
ka o'o?
19 Is ika aien ehele rau, Nevi-
tai? Erus ika ehelen arau, Ni-
tai iji eigki vai Iesu nup an
Nasared, is aprofeta aien, is es-
jilid nedo *o un* im intas *o un*
an nuhup o Atua im lep atimi
asega:
20 eris ati yin a ilpu atimi ahlap
esjilid im ilpu atimi alupas uja mika
eri asaig inmas o un, eris um atgei
yin ara an nauincai atgeig.
21 Ecris ika aijama is atimi
iyehki aien eris ika etpu imyiatamaig
nupu Isreel aien: im lep ineig,
eris ago nitai iji eigki ja pah ti pan
itac nadiat is eseij:
22 maiya, im lep ineig, ecris
imyiali aijama vai intas o nahaiji
ilpu takata irama, eris apan u un-
mun nij ara an nuhialeg;
23 eris eti ecetai nohun ara, ja
eris apam ara, um ika, Era mun
ehcohos pam ehelema a ilpu agelo,
um ika, Et mun nusjai aien.
24 Eris apan u unmun nij nahaiji
atimi irama, um ecetai et idivaig
intas eris asaig a ilpu takata: eris
eti ecet yin ara.
25 Is ika ehele rau aien, Ak
ohwat atimi ahnag, et auatialidi in-
liinmopomirau aijaurau par imyiisjis
ninivaijec intas asega eris asaig a
ilpu profeta:
26 eris idim ika yi leucse nohocred

iji eigki a Kristo, ja par leh natimi
alupas o un.
27 Is atupun aien um asuptecnaig
ehele rau intas asega vai yin is aged
a Moses im ilpu profeta asega.
28 Ehtijis apan ahtaij ubutpotet u
nuarin-pece iyehki erus apan iran
arau: is ika aien yi ahtaregdei rau.
29 Ja erus acaiji yin arau, um ika,
Amen aiek ehelemrau; et ubutpotet
u nepeig; injupura mun eigki. Is
apan aien um amen ehele rau.
30 Is wat ateuc ehele rau aien
um hag, is leh nareto aien, um
naaurineig *iran*, um aswaplec, um
alaa rau.
31 Is wat weilah nesganimtarau
arau, erus ato yin arau; ja is um
tup ti ehpan aien ehele rau.
32 Erus tas jipe arau, *um ika*, Is
wat tas eheleijau aien an nefalaig,
um asuptecnaig intas eris aged, is
emda inliinmopjau akaijau.
33 ¶ Erus atidai arau an nuarin-
-nadiat iyehki, um adumoij pan Jeru-
salem, um ecet natimi is eleven eris
asjapicnaig ara, im lep atimi amen
ehele ra,
34 eris ika ara, Et mun idim
nusjai a Natimarid, um ehcohos
ehele Saimona.
35 Erus asuptecnaig arau nitai
iji ehki *an natga urau* an nefalaig,
im lep nato yin vaig urau an
naswaplec nareto *o un.*
36 ¶ Eris wat tas jipe ara, is aiji
a Iesu an nuhup ura, um ika ehele
ra, *Etmu eteuc* neigpa ehelemia.
37 Is ehioehio alupas inliinmopura
ara, um imtitaig, um aktaktai, mika
eris mun ecetai natmas.
38 Is ika ehele ra aien, Eka auri
aijaua par imtitaig? eka auri aijaua
et par ehioehio inliinmopomia?
39 almoi nikmak ero aijaua im
neduok ero, ainyak aigki: atcei
pam nyak aijaua, um almoi; et eti
ohu atmas im neduon, et idivaig
nalum nyak unyimia.
40 Is wat asan tas ineigki aien, ja
par ehvaig ehele ra nikman im
neduon.
41 Eris wat imyiali ara, is ti
nimyiijis ninivaijec ura va nim-
yiacitak ura, is ika ehele ra aien,
Et eteuc nitai caig unyimia aijaua,
ka o'o?
42 Eris alaan nuari numu ara
eris ahen, im nuari hunekom.
43 Is leh aien, um caig an nuhup
ura.
44 ¶ Is ika ehele ra aien, Kis
wat amen ehelemia ainyak kis asan
tas iji eigki ehelemia ainyak, mika
uhpu idim ehneijid *irak* nitai iji
eigki asega eris aged vai nyak an
nitasvitai o Moses, im lep *an nitas-
vitai* o ilpu profeta, *im lep an
nitasvitai* Ohranitai.
45 Is asalgei inliinmopura aien,
mika eri ato ara intas eris aged,
46 um ika ehele ra, Eris aged is
ucce, im lep ineig eris idim ika yi mas
a Kristo, ja et wit ti pan itac nadiat
inyi eseij, etpu lep nusjai aien:
47 mika eri atupun Jerusalem ara
um asuptecnaig ehele nup urai iji
pece asega, eri adumoij anliinmop-
ura ara um leh nitai iknipagki nedo
has ura an nidan.
48 Eka atimi asuptecnaig nitai iji
eigki aijaua.
49 Ekpu alupai caua ainyak intas
upyi asaig o Etmak: jam amen
aijaua an nuarin-pece Jerusalem,
um uhum pan naopan iyehki akupu
leh nemda aijaua jipagko.

50 IS imyiapan ra Bedane aien,
um adaigjai nikman ero, um asan
tas upene vai ra.
51 Is wat asan tas upene vai ra
aien, eris atipagki yin ehele ra, um
imyiaridjai yin an nohatag.
52 Eris alaigaheni vai yin ara,
um adumoij pan Jerusalem, um
imyiacitak alupas:
53 eris amen ara an neom ahlap
irai iji adiat, um acesaces nohranitai,
um imyiahpas Atua. Emen.

INTAS-UPENE

IS AGED A

J O A N E S.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

IS eteuc a Intas an naopan iyehki
is pam eti eteuc nobohtan, is
amen a Intas ehele Atua, is lep
Atua a Intas.
2 Aien aigki is amen aien ehele
Atua an naopan iyehki is pam eti
eteuc nobohtan.
3 Eris ago niji itai asega vai yin;
et eti eteuc tah nitai ineig is eti ago
aien.
4 Is amen ehelen nitai umoh iran;
is lep itai lah imi atimi nitai umoh
iran.
5 Et eteuc nitai lah an naupat; ja
et ahtapanes *inlah* naupat.
6 ¶ Is abraig pan natimi is ethi a
Atua, nidan Joanes.
7 Is ham aien par asuptecnaig
Nitai lah, mika eri imyiisjis ninivai-
jec natimi asega vai yin.
8 Is eti itai lah iyehki aien, ja
eris abrai yin mika yi asuptecnaig
Nitai lah iyehki aien.
9 Is itai lah inivaijec iyehki, is
ham aien an nobohtan mika eri lah
natimi asega vai yin.
10 ¶ Is amen aien an nobohtan,
eris lep ago nobohtan vai yin, ja
eris eti ato yin an nobohtan.
11 Is apan aien an *pece* o un, ja
eris eti leh yin a nup *uran pece* o
un.
12 Ara asega eris leh yin ara,
um asgeig an nidan, is alupai ra
nemda aien mika eri ilpu hal o
Atua ara:
13 ara, is apos ra a Atua, jam eti
apos ra vai ilpu retpora, ka inmerit
o inliinmopura, ka inmerit o atimi.
14 Is leh nohun a Intas, um amen
eheleija, (ektijis almoi natimi alupas
o un aijumtaij, natimi alupas o Inhal
o Etman et ethi ache,) is esjilid acen
naiheuc o un, is lep idim inivaijec
aien.
15 ¶ Is asuptecnai yin a Joanes,
um ahlaig, um ika, Aien aigki kis
tas vai yin ainyak, *um ika,* Aien
etpu apitac nyak aien, inyi esjilid
irak aien; is idim uhup irak aien.
16 Intis leucse itai akaija asega irai
iji itai is ahinag o un, im lep naiheuc
et idivaig naiheuc *o un.*
17 Is alupai caija intas alep a
Moses, *ja* is ahes ehele Iesu Kristo
intas aiheuc *va atimi* um inivaijec.
18 Is idim eti ecet Atua tah na-
timi; *ja* is asuptecnai *yin* a Inhal *o
un* et ethi ache, et amen aien an riti
Etman.

19 INTAS o Joanes ineigki an
naopan iyehki eris abrai ilpu atimi
ahlap im ilpu mapoi Livai a nupu
Jutaia mika eri ahes Jerusalem ara,
um apan, um ahodai yin, *um ika,*
Aiek di aigki?
20 Is asuptecnaig aien, um eti
ateri; is idim asuptecnaig aien, um
ika, Ek eti Kristo ainyak.
21 Eris lep ahodai yin ara, *um ika,*
Aiek di aigki? Na Elaija aiek, ka
o'o? Is um ika aien, O'o. *Eris um
ika ara,* Na aprofeta iyehki aiek, ka
o'o? Is um ika aien, O'o.

22 Eris lep ika ehelen ara, Aiek
di aigki? *aniv euc aiek ehelema,*
mika ecri apan aijama um asuptec-
naig ehele ra eris abrai cama ara.
Nai ikha aiek vai euc?
23 Is ika aien, *Ek* "ohran tah ai-
nyak et ahlaig aien an namasacen,
um ika, Akumu ago atoh nefalaig
vai Ihova aijaua," et idivaig is asaig
a Aiseya naprofeta.
24 Eris ilpu Farisi ara eris abrai
ra.
25 Eris ahodai yin ara, um ika
ehelen, El et eti Kristo aiek, ka
Elaija, ka naprofeta iyehki, na auri
aiek par baptiso *ira atimi?*
26 Is tas ehele ra a Joanes, um ika,
Ek baptiso *ira atimi* ainyak an wai:
ja et amen ehelemia tah et ethi, eka
eti ato yin aijaua;
27 aien aigki et apitac nyak aien,
et idim esjilid irak aien, ek eti
upene ainyak par ahiyi nehtit an
cedpun neduon.
28 Eris ago nitai iji eigki Beda-
bara an nahaijin Jortan itac, an
nuarin ineig is baptiso iran a
Joanes.
29 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin,
is ecet Iesu a Joanes napanvaig
ehelen, um ika, Almoi Lam o
Atua aijaua, aien aigki et iknipagki
nedo has aien an nobohtan:
30 aien aigki kis tas vai yin ai-
nyak, *um ika,* Etpu ham natimi inyi
ethi um apitac nyak, inyi esjilid
irak aien; is idim uhup irak aien.
31 Kis eti ato yin ainyak: ja kis
ham ainyak um baptiso *ira atimi* an
wai, mika eri ato yin a nupu Isreel.
32 Is asuptecnaig a Joanes, um
ika, Kis ecet Nesgan *Upene* ainyak
is ahes an nohatag um asuol is
idivaig nalaupa, um amen iran:
33 kis eti ato yin ainyak: ja aien
is abrai nyak aien mika ki baptiso
ira atimi ainyak an wai, is ika
ehelek aien, Aien aigki napu ecet
shlegan *Upene* aiek nasuolvaig
Neeen um amen iran, etpu baptiso
ira atimi aien an Nesgan Upene.

34 Kis ecetai ainyak um asuptec-
naig, um ika, Inhal o Atua ineigki.
35 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin,
is aiji a Joanes im lep natimi ata-
haijeg yin is ero;
36 is alum Iesu aien natgavaig,
um ika, Almoi Lam o Atua
aijaurau!
37 Erus atahaijeg intas o un natimi
atahaijeg yin erahki, um apitac
Iesu.
38 Is ahidai yin a Iesu um ecet
rau napitac *yin* vaig, um ika ehele
rau, Erau merit vanhe aijaurau?
Erus ika ehelen arau, Ak Rabai,
(nesgan tas ineigki, Ak Natimi
esege,) na amen aiek eda?
39 Is ika ehele rau aien, Apam
aijaurau um almoi. Erus apan arau
um almoi nuarin ineig is amen iran
aien, um amen ehelen an nadiat
iyehki: is um jupura.

40 ANTRIUS, etoai Saimona Pi-
trus, is atimi is ethi ira rau aien,
erus atahaijeg *intas* o Joanes arau,
um apitac *Iesu.*
41 Is upyi uhup aien um ecet Sai-
mona etoan, um ika ehelen, Ecra
mun ecet Mesia aijama, (nesgan tas
ineigki, Kristo, *Natimi ineig is ati
yin a Atua.*)
42 Is imyiapan yin ehele Iesu
aien. Is wat ecet yin a Iesu, is ika
aien, Na Saimona aiek inhal o Jona:
uhpu anvi nidam par ika Sifas,
(nesgan tas ineigki, Pitrus, *Inhat.*)
43 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin,
is ika a Iesu yi apan Calili, is ecet
Filipus aien, um ika ehelen, Apitac
nyak aiek.
44 Is upu Bedseta a Filipus, nua-
rin-pece o Antrius im Pitrus.
45 Is ecet Nadanyel a Filipus, um
ika ehelen, Ecra mun ecet Iesu *nup*
an Nasared aijama inhal o Josef,
aien aigki is aged intas vai yin a
Moses an tas alep, im lep ilpu
profeta.
46 Is ika ehelen a Nadanyel, Et
idim ahes an Nasared tah nitai upene,

ka o'o? Is um ika ehelen a Filipus,
Apam aiek um almoi.
47 Is ecet Nadanyel a Iesu napan-
vaig ehelen, um ika vai yin, Almoi
nupu Isreel ineig aijaua, et eti efaifa
aien!
48 Is um ika ehelen a Nadanyel,
Na ato nyak aiek vai di? Is tas
a Iesu, um ika ehelen, Kis idim ecet
euc ainyak an naopan iyehki as amen
aiek ithan nateg, ja is par ahlaig
vai euc a Filipus.
49 Is tas ehelen a Nadanyel, um
ika, Ak Natimi esege, nai Hal o
Atua aiek; na Atimarid u nupu
Isreel aiek.
50 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Nai imyiisjis ninivaijec aiek vai intas
ineig ek mun asaig ehelum ainyak
mika, Kis ecet euc ainyak ithan
nateg? napu ecetai aiek niji itai
inyi esjilid irai itai iji eigki.
51 Is um ika ehelen aien, Et idim
inivaijec ineig ek asaig ehelemia
ainyak *mika*, Akupu ecetai nohatag
aijaua an tak aopan etpu asalgei, im
lep naridjai o ilpu agelo o Atua,
im nasuol ura, irai Inhal o natimi.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

IS wat ti pan itac nadiat is eseij,
eris auanetha an natmehgan Kena
an *pece* Calili; is amen eahki a risi
Iesu:
2 eris imyiacaij Iesu im lep ilpu
atimi atahaijeg yin mika eri apan
ara u netha an natmehgan.
3 Is wat ti waina, is um ika ehele
Iesu a risin, Et ti waina ura.
4 Is um ika ehelen a Iesu, Ak in-
takata ineigki, nai merit aiek vanhe
ehelek? et eti fi yetpam naopan
unyak.
5 Is um ika a risin ehele ilpu
aheca, Akumu ago nitai ineigki
aijaua etpu asaig ehelemia aien.
6 Is amen eahki nipjihat uri wai
is siks par yiri itai iran, et idivaig
nedo o nupu Jutaia, is apapa pan
a callun is eetiin ka is twente seven
iran asegasega.
7 Is um ika ehele ra a Iesu, Atlad-
wise wai aijaua irai ipjihat yi ohua.
Eris um atladwise iran ara, is um
ohua.
8 Is um ika ehele ra aien, Leh
aijaua um imyiapan ehele natimi
esjilid an nahai itai. Eris imyiapan
ara.
9 Is atemtem an wai iyehki a
natimi esjilid an nahai itai is um
waina, ja is eti ato aien igca eris leh;
(ja eris ato a ilpu aheca athun wai,)
is ahlaig vai natimi leh ehgan a
natimi esjilid an nahai itai,
10 um ika ehelen, Era upyi hup
natimi asega um ati waina upene;
eru wit umnyi natimi, ja par apitac
um ati waina has: *jai* na mun amin-
jinaig waina upene aiek um uhum
pam an naopan ineig.
11 Is atupun a Iesu um ago nauritai
ehka ineigki Kena an *pece* Calili,
um ehvaig natimi alupas o un; eris
imyiisjis ninivaijec yin a ilpu atimi
atahaijeg yin.
12 ¶ Is ago nedo ineigki aien, ja
par apan Kaperneum, aien, im risin,
im ilpu etoan, im ilpu atimi atahai-
jeg yin; eris amen eahki ara ira
adiat is eti elpat.

13 IS um ubutpotet u napaska o
nupu Jutaia, is apan Jerusalem a
Iesu;
14 is ecet ilpu atimi ahtai kuri-
matau im siip im nalaupa aien
anliin neom ahlap, im ilpu atimi
ahtai mune, eris ateuc ara:
15 is ago nitai auud aien irai
hakli ya, um ahlo pok ijo ra asega
anliin neom ahlap, im lep siip *ura*,
im kurimatau; um atladwi mune o
ilpu atimi ahtai mune, um amejat-
puh efata *ura*;
16 is um ika aien ehele ilpu
atimi ahtai alaupa, Imyiahah nitai
iji eigki aijaua; um jim ika et eom
ahtai itai iran neom o Etmak.
17 Eris um imyiehva a ilpu atimi

atahaijeg yin intas ineig eris upyi
aged, um ika, "Ek auatialidi ainyak
va nohocred *unyak* va neom
unyum."
18 ¶ Eris tas a nupu Jutaia, um
ika ehelen, Na auri aiek par ago
nitai iji eigki? nev itai asjaaic-
naig unyum ineig napu ehvaig imi
cama aiek?
19 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Akunu auahas neom ahlap ineigki
aijaua, ja ekpu lep ago ainyak an
nadiat inyi eseij.
20 Eris um ika a nupu Jutaia,
Eris acta neom ahlap ineigki irai
mesese is forte im siks, inyi ehka
vai euc nagovaig an nadiat inyi
eseij *ache*.
21 Nohun ineigki is tas vaig
aien mika is eom ahlap.
22 Is wat nusjai aien vai inmas
o un, eris imyiehva a ilpu atimi
atahaijeg yin intas ineigki is asaig
ehele ra aien; eris imyiisjis nini-
vaijec intas ineig ara eris upyi aged,
im intas ineig is asaig a Iesu.
23 ¶ Is wat amen Jerusalem aien
u napaska, an nadiat asjapicnaig,
eris wat almoi niji auritai ehka o un
natimi is ahinag, eris imyiisjis nini-
vaijec yin ara.
24 Ja is eti asgeig an nedo ura a
Iesu, is idim ato atimi asega aien:
25 is eti ika aien yi pu asuptecna
atimi tah ehelen; is tup ispun ato
inliimopoi atimi aien.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

IS eteuc natimi is ethi irai ilpu
Farisi, nidan Nikotimus, is atimi
alupas u nupu Jutaia aien:
2 is apan aien ehele Iesu an nepeig,
um ika ehelen, Ak Rabai, ecra ato
aijama, nikavaig, na atimi esege
ahes ehele Atua aiek: et ehka vaig
tah natimi nagovaig niji auritai ehka
iji eigki na ago aiek, el et eti amen
ehelen a Atua.
3 Is tas ehelen a Iesu, um ika, Et
idim inivaijec ineig ek asaig ehelum
ainyak *mika*, El eh eti lep apos tah
natimi, inyi ehka vai yin necetai-
vaig nelcau o Atua.
4 Is um ika ehelen a Nikotimus,
Uhpu lep ehvapos natimi ineig et
mun efatimi aien? et ehka vai yin
napanvaig an nipjinetgai risin, mika
uhpu lep apos yin.
5 Is um ika a Iesu, Et idim ini-
vaijec ineig ek asaig ehelum ainyak
mika, El eh eti lep apos tah natimi
an wai im lep an Nesgan *Upene*,
inyi ehka vai yin napanvaig an
nelcau o Atua:
6 et ohun nitai ineig er apos an
nohun; ja et esgan nitai ineig et apos
a Nesgan *Upene*:
7 jim imyiali vai intas ineigki aiek
ek mun asaig ehelum ainyak *mika*,
Eris idim ika uhpu lep apos caua:
8 et ispun iji nimtinjop, na ahgei
nohran aiek, jam eti ato inuarin
ineig et ahes iran, im inuarin ineig
et apan iran: et um ucco natimi
asega et apos ra a Nesgan *Upene*.
9 Is tas a Nikotimus, um ika
ehelen, Etpu ehveteuc nitai iji eigki?
10 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
Na atimi esege aiek imi nupu Isreel,
jam eti ato nitai iji eigki?
11 Et idim inivaijec ineig ek
asaig ehelum ainyak mika, Ecra tas
aijama va nitai iji eigki ecra ato
aijama, um asuptecnaig nitai iji
eigki, ecris almoi aijama; ja eka eti
eteuc an tas unyima aijaua.
12 El eka eti imyiisjis ninivaijec
aijaua ek wat tas ehelemia ainyak
va niji itai an nobohtan, akupu
imyiisjis ninivaijec aijaua um
uauo, el ek tas ehelemia ainyak va
niji itai an nohatag?
13 Is eti aridjai an nohatag tah
natimi, aien ache is ahes an
nohatag aien um asuol, Inhal o
natimi, et amen aien an nohatag.
14 ¶ Is atijai nimyiv an namas-
acen a Moses, etpu idim ucco eris
idim ika uhpu atijai Inhal o natimi:

15 va eri eti emesmas a ilpu
atimi asgeig iran asega, jam leh
nitai umoh iran ineig inyi ti lep ti.
16 Is um ucce naiheuc vai iji pece
asega o Atua is abrai Inhal o un is
eti ache aien, va eri eti emesmas a
ilpu atimi asgeig iran asega, jam leh
nitai umoh iran ineig inyi ti lep ti.
17 Is eti abrai Inhal o un a Atua
mika yi asuol pam an nobohtan par
ika eri emesmas atimi an nobohtan;
ja *is abrai yin aien* mika yi imyiata-
maig atimi an nobohtan aien.
18 Eris eti ika etpu mas a natimi
ineig et asgeig iran aien: ja eris
idim ika etpu mas a natimi ineig et
eti asgeig iran aien, va nedo o un,
nikavaig, et eti asgeig aien an nidai
Inhal o Atua et ethi ache.
19 Eris ika erupu emesmas
atimi va nedo ura, nikavaig, is ham
inlah an nobohtan, ja is aiyu
inliinmopoi atimi va naupat, jam
has inliinmopura ara vai inlah, va
nedo has ura.
20 Era amcel vai inlah ara asega
era ago nedo has ara, um eti apan u
inlah, va eri jim ecetai nedo ura:
21 ja et apan u inlah natimi ineig
et ago nedo inivaijec aien, mika eri
ecetai nedo o un, nedo ineig et ago
aien vai Atua.
22 ¶ Is wat ti pan itac nitai iji
eigki, is apan an pece Jutaia a Iesu
im ilpu atimi atahaijeg yin; is amen
eahki ehele ra aien, um baptiso *ira
atimi.*
23 Is lep baptiso *ira atimi* a
Joanes Inon ubutpotet u Selim, is
ahinag inwai eahki: eris ahtag pan
ehelen *natimi,* um leh nabaptiso ira
ra.
24 Eris pam eti ati Joanes anliin
neom ipjin an naopan iyehki.
25 ¶ Im lep ineig, eris imyiisjis
jipe inyiri *ra* a ilpu ahaiji atimi
atahaijeg Joanes im nupu Jutaia.
26 Eris apan ehele Joanes ara, um
ika ehelen, Ak Natimi esege, aien
is amen ehelum aien an nahaijin
Jortan itac, aien as asuptecnai yin
aiek, et idim baptiso *ira atimi* aien;
era ahtag pan ehelen natimi asega.
27 Is tas a Joanes, um ika, Et
ehka vaig tah natimi intup ispun
lehvaig tah nitai, el eh eti alupai
yin an nohatag.
28 Eka idim ato aijaua mika kis
ika ainyak, Ek eti Kristo ainyak,
ja eris abrai nyak mika ki uhup
iran ainyak.
29 Aien er aniv yin im natahaig
ineig inyi atidai aien, etpu atidai
aien: ja et aiji a etoai natimi ineig
etpu atidai aien, um atahaijeg yin,
um imyiacitak alupas va nohra
natimi ineig etpu atidai aien: et idim
ucco et esjilid nimyiacitak unyak.
30 Eris idim ika etpu esjilid aien,
ja ekpu asuol ainyak.
31 Aien et ahes an nohatag aien,
et esjilid aien irai iji itai asega:
aien et ahes an nobohtan aien, et
obohtan aien, um tas va nobohtan:
aien et ahes an nohatag aien, et
esjilid aien irai iji itai asega.
32 Et asuptecnaig nitai ineigki
aien is ecetai aien um atahaijeg;
ja et idim eti leh intas asuptecnaig
o un tah natimi.
33 Aien is leh intas asuptecnaig o
un aien, is ati nitai asjaaicnaig o un
aien mika et inivaijec a Atua.
34 Aien is abrai yin a Atua et
asuptecnaig intas o Atua aien: et
idim alupai *yin* Nesgan *Upene* a
Atua mika yi amen alupas *ehelen.*
35 Et aiyu inliinmopoi Etmak
vai Inhal *o un,* is ati niji itai asega
ehelen aien.
36 Aien et asgeig irai Inhal *o
Atua* aien, et o un nitai umoh iran
ineig inyi ti lep ti: aien et eti
asgeig irai Inhal *o Atua* aien, inyi
ti ecetai nitai umoh iran aien; ja et
amen iran intavaitap o Atua.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

IS wat ato a Natimarid, nikavaig,
eris atahaijeg a ilpu Farisi mika
is leucse ilpu atimi atahaijeg yin is

ahinag a Iesu um baptiso *ira ra,*
jam leucse eti elpat a Joanes,
2 (ja is eti baptiso *ira atimi* a Iesu,
ilpu atimi atahaijeg yin ache,)
3 is ahes Jutaia aien, um atga o
un, um lep apan Calili.
4 Is ika aien yi ahced an *pece*
Samerya.
5 Is apan aien an nuarin-pece is
ethi Samerya nidan Saikar, ubut-
potet u nuarin nobohtan iyehki is
alupai Josef inhal o un a Jekob.
6 Is eteuc eahki nehpan wai u
Jekob. Is esvi Iesu natgavaig, is um
ateuc aien u inwai iyehki : is adiat-
diat.
7 ¶ Is apan a intakata Samerya is
ethi alaig athun wai: is um ika ehelen
a Iesu, Alumak tah inwai aiek.
8 (Eris mun apan a ilpu atimi
atahaijeg yin an nuarin-pece mika
eri auanimtan nitai caig.)
9 Is um ika ehelen a intakata
Samerya, Na auri aiek par ugni
nyak vai inwai, na upu Jutaia aiek,
ja ek takata Samerya ainyak?—
era eti ahum jipe a nupu Jutaia im
nupu Samerya.
10 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
El et ato nitai tup ahtai o Atua
aiek, im lep yin et ika ehelum
aien, Alumak tah inwai aiek; el et
ugni yin aiek, el et par alumam
inwai umoh aien.
11 Is um ika ehelen a intakata
iyehki, Ak natimi alupas, eh ti nitai
athun wai unyum, et lep ubou
nehpan wai: napu leh inwai umoh
ineigki aiek eda?
12 na esjilid aiek irai Jekob et-
maija, ka o'o? is alupai cama
nehpan wai ineigki aien, is umwig
iran aien, im ilpu hal o un, im
kurimatau o un.
13 Is tas ehelen a Iesu, um ika,
Aien inyi umnyi inwai ineigki aien,
etpu lep ahvig wai aien:
14 ja aien inyi umnyi inwai ineig
aien ekpu aluman ainyak, inyi ti
lep ahvig wai aien irai iji mesese;
inwai ineigki ekpu aluman ainyak
inyi imtanwai anliinmopon, um
ahlau ohua sjai nitai umoh iran inyi
ti lep ti.
15 Is um ika ehelen a intakata
iyehki, Ak natimi alupas, alumak
inwai ineigki aiek, mika ki ti lep
ahvig wai ainyak, um eti lep ham
igcaki par athun wai.
16 Is um ika ehelen a Iesu, Apan
aiek, um ahlaig vai natamnyu un-
yum, um lep apam igcaki.
17 Is tas a intakata iyehki, um
ika, Et ti natamnyu unyak. Is
ika ehelen a Iesu, Et inivaijec intas
unyum, nikavaig, Et ti natamnyu
unyak:
18 is ikman ilpu atamnyu unyum
aiek; aien et amen ehelum aien
an naopan ineig, et eti atamnyu
unyum aien: na mun asan tas ini-
vaijec aiek.
19 Is um ika ehelen a intakata
iyehki, Ak natimi alupas, ek ato
ainyak, nikavaig, na aprofeta aiek:
20 eris alaigaheni an nedoon in-
eigki a ilpu retpoma; ja eka ika
aijaua, eri han alaigaheni Jerusalem
ache atimi.
21 Is um ika ehelen a Iesu, Ak
intakata ineigki, namu eteuc an tas
unyak aiek, nikavaig, etpu yetpam
naopan iyehki, aku wit eti alaigaheni
vai Etmak aijaua an nedoon ineigki,
um ucce Jerusalem.
22 Eka eti ato nitai ineig aijaua
eka alaigaheni vaig aijaua: ecra
ato nitai ineig aijama ecra alaigaheni
vaig aijama; et ahes ehele nupu
Jutaia nitai imyiatamaig *atimi.*
23 Ja etpu yetpam naopan iyehki,
et mun idim ham, eru wit alaigaheni
anliinmopura um inivaijec vai Et-
mak a ilpu atimi alaigaheni ini-
vaijec; et merit a Etmak mika yi
ucce nedo o ilpu atimi alaigaheni
vai yin.
24 Et Esgan a Atua: eris idim
ika eri alaigaheni vai *yin* an nesgara
um inivaijec a ilpu atimi alaigaheni
vai yin.
25 Is um ika ehelen a intakata

iyehki, Ek ato ainyak, nikavaig,
etpu yetpam a Mesia, er anvi nidan
par ika Kristo: et wit ham aien,
etpu asuptecnaig ehelema aien niji
itai asega.
26 Is um ika ehelen a Iesu, Ainyak
um aigki ek tas ehelum ainyak.
27 ¶ Is wat tas aien, eris um han
ehelen a ilpu atimi atahaijeg yin,
um imyiali *nedo o un*, nikavaig, is
tas ehele intakata aien: ja is eti
ika tah natimi, Nai merit vanhe
aiek? ka, Na auri aiek pah tas
ehelen?
28 Is ude nipjinitai o un a intakata
iyehki um atga o un, um apan an
nuarin-pece *o un*, um ika ehele
atimi,
29 Apan aijaua, um alum natimi
et ethi, et mun asuptecnaig ehelek
aien niji itai asega kis mun ago
ainyak: kit Kristo neigki?
30 Eris ahes an nuarin-pece *ura*
ara, um apan ehelen.
31 ¶ Eris ugni yin a ilpu atimi
atahaijeg yin, um ika, Ak Natimi
esege, namu hag aiek.
32 Ja is um ika ehele ra aien, Et
eteuc nitai caig unyak ainyak, ja eka
eti ato aijaua.
33 Eris um tas jipe a ilpu atimi
atahaijeg yin, *um ika*, Et mun alaan
nitai caig tah natimi, ka o'o?
34 Is um ika ehele ra a Iesu, Et itai
caig unyak ineigki, nimyiaijivaig
intas o un is abrai nyak aien, um
lep ago ehni nauritai o un.
35 Eka idim ika aijaua, Et wit ti
pan itac inmohoc inyi for, etpu
yetpam naopan asjapicnaig nohoai
itai; ja ek asaig ehelemia ainyak
mika, Akumu eas pan irai esgai-
imtamia aijaua, um alum eseian; et
metto nohoai itai iran an naopan
ineig.
36 Aien et asjapicnaig nohoai itai
aien, et leh nimtan aien, um asjapic-
naig nohoai itai va nitai umoh iran
ineig inyi ti lep ti: mika eri ehrim-
yiacitak a ilpu atimi ahapol im ilpu
atimi asjapicnaig nohoai itai.
37 Et idim inivaijec intas ineig-
ki, nikavaig, Et ahapol natimi
et ethi, ja etpu asjapicnaig intak
atimi.
38 Kis abrai caua ainyak mika
aki asjapicnaig nohoai itai aijaua an
nuarin ineig akis eti auritai iran
aijaua: eris auritai iran intak atimi,
ja eka mun yetpan irai auritai ura
aijaua.
39 ¶ Eris asgeig iran a nupu
Samerya is ahinag an nuarin-pece
iyehki vai intas o intakata iyehki,
is ika aien, Et mun asuptecnaig
ehelek aien niji itai asega kis ago
ainyak.
40 Eris yetpan ehelen a nupu
Samerya, um ugni yin mika yi amen
ehele ra aien: is amen aien eahki
an nadiat is ero.
41 Eris lep imyiisjis ninivaijec na-
timi is ahinag vai intas o un *ehele
ra;*
42 um ika ehele intakata iyehki,
Ecra idim imyiisjis ninivaijec aijama,
ja eti vai intas unyum: ecra mun
idim atahaijeg *intas o un* aijama,
um ato, nikavaig, et idim Kristo
aien, Natimi imyiatamaig nup urai
iji pece asega.
43 ¶ Is wat ti pan itac nadiat is
ero, is ahes eahki aien um atga o un,
um apan Calili.
44 Is idim ika a Iesu, Era eti
imyiahpas tah naprofeta a nup uran
pece o un.
45 Is wat yetpan Calili aien, eris
leh yin a nupu Calili, eris ecetai
niji itai asega is ago aien Jerusalem
u nasjapicnaig: eris lep apan u
nasjapicnaig ara.
46 Is lep apan Kena a Iesu an
pece Calili, eahki is ago waina an
wai aien.
Is eteuc natimi alupas is ethi, is
emehe inhalav atamaig o un Kaper-
neum.
47 Is wat atahaijeg aien, nikavaig,
is ahes Jutaia a Iesu um apan Calili,
is apan ehelen aien, um ugni yin
mika yi apan aien, um ago cehcehe

inhal o un: is ubutpotet o unmas o
un aien.
48 Is um ika ehelen a Iesu, El eka
eti almoi niji auritai ehka aijaua im
niji itai imyiali, aki eti imyiisjis
ninivaijec aijaua.
49 Is um ika ehelen a natimi alu-
pas iyehki, Ak Natimarid, efi apam
aiek va yi jim upyi mas a inhal
unyak.
50 Is um ika ehelen a Iesu, Atga
unyum aiek; et mun umoh a inhal
unyum. Is um imyiisjis ninivaijec
intas o Iesu aien, um atga o un.
51 Is wat apan aien, eris aubillid
yin a ilpu aheca o un, um asuptec-
naig *ehelen*, um ika, Et mun umoh
a inhal unyum.
52 Is ahodai ra aien va nuarin-
-nadiat ineig is umoh iran aien. Eris
um ika ehelen ara, Ianiv an nadiat-
adiat et mun edoaijaig iran nemehe
ihlup.
53 Is ato a etman mika idim nua-
rin-nadiat yehkiyehki is asaig ehelen
a Iesu, um ika, Et mun umoh a
inhal unyum: is imyiisjis ninivaijec
aien im lep ra asega an nimnim
o un.
54 Nehcero ago nauritai ehka o
Iesu neigki an nahes o un Jutaia
um apan Calili.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki,
eris asjapicnaig a nupu Jutaia;
is apan Jerusalem a Iesu.
2 Is eteuc netpen Jerusalem ubut-
potet u *neucse nirahed* u siip, nidau
Hibru Bedesta, is faiv naiyu o un.
3 Eris asjeuc ithan *naiyu* a ilpu
atimi emehe is ahinag, ilpu atimi
aupat nesganimtara, *im* ilpu atimi
atga adjo, *im* ilpu atimi urauo, eris
aitgaig nahcatina u inwai ara an tah
naopan.
4 Is asuol an netpen a nagelo an
tah naopan um elucai an wai: aien
is upyi hup aien um asuol, is wat
ahcatina inwai, is edoaijaig iran ne-
mehe o un.
5 ¶ Is amen eahki natimi is ethi,
is emehe aien irai mesese is dirte
eet.
6 Is wat alum yin a Iesu nasjeuc-
vaig, um ato, nikavaig, is *emehe*
aien itu acen, is un ika ehelen aien,
Nai merit aiek incehcehevaig, ka
o'o?
7 Is um ika ehelen a natimi emehe,
Ak natimi alupas, et eti amen
ehelek tah natimi par atise nyak an
netpen, an nahcatina u inwai: ek
wat apan ainyak, et uhup irak tah
um asuol.
8 Is um ika ehelen a Iesu, Atidai
aiek, um leh nitai ahled unyum, um
atga unyum.
9 Is um auroauro um cehcehe na-
timi iyehki, um leh nitai ahled o un,
um atga o un: is idim adiat atumop
iyehki.
10 ¶ Eris um ika a nupu Jutaia
ehele natimi iyehki eris ago cehcehe
yin, Nadiat atumop ineigki: et itaup
naposvaig nitai ahled unyum.
11 Is um ika ehele ra aien, Aien
is ago cehcehe nyak aien, is ika
ehelek aien, Leh nitai ahled unyum
aiek, um atga unyum.
12 Eris ahodai yin ara, *um ika,*
Natimi iyehki di, is ika ehelum aien,
Leh nitai ahled unyum aiek, um
atga unyum?
13 Ja is eti ato yin a natimi iyehki
is ago cehcehe yin: is um eklim tup
tiblaitibla atimi eahki a Iesu um
atga o un.
14 Is wat ti pan itac nitai iji eigki,
is ecet yin a Iesu anliin neom ahlap,
um ika, Na mun idim cehcehe aiek:
jam jim lep ago nedo has aiek, va yi
jim lep yetpam iram tah nitai has
inyi esjilid iran yehki.
15 Is atga o un a natimi iyehki,
um asuptecnaig ehele nupu Jutaia,
un ika, Iesu iyehki is ago cehcehe
nyak aien.
16 Eris atmas vai Iesu a nupu
Jutaia, um tas jipe mika eri atgei

yin, va nedo o un, nikavaig, is ago
nitai iji eigki aien an nadiat atumop.
17 ¶ Is um ika ehele ra a Iesu, Is
auritai a Etmak um imyihum pam
naopan ineig, ek lep auritai ainyak.
18 Eris tas emda jipe a nupu
Jutaia mika eri atgei yin, va nedo
o un, nikavaig, is auahas nadiat
atumop aien, is lep ika aien, Et
Etmak a Atua, um ika is apa vai
Atua aien.
19 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak *mika*, Et ehka vai
Inhal *o Atua* intup ispun ago tah
nitai vaig, nitai iji eigki ache, et
alum Etman aien nagovaig: nitai iji
eigki asega et ago aien, et lep ago
a Inhal *o un.*
20 Et aiyu inliinmopoi Etmak
vai Inhal *o un*, et ehvaig ehelen
aien niji itai asega et ago aien: etpu
lep ehvaig ehelen aien niji auritai
inyi esjilid iran ji eigki, mika aki
imyiali aijaua.
21 Et idim imyiatidai ilpu atimi
emesmas a Etmak, um imyiata-
mumoh *ra;* et um ucco et imyiata-
mumoh ra sji eigki a Inhal *o un* et
merit vai ra aien.
22 Et eti asuptecnaig nimtan im
intah natimi a Etmak, ja is ati
Inhal *o un* aien mika yi asuptecnaig
nimtan imi ra asega aien,
23 mika eri eccen vai Inhal *o un*
natimi asega, et idivaig era eccen
vai Etmak ara. Aien et eti eccen
vai Inhal *o un* aien, et eti eccen
aien vai Etman is abrai yin aien.
24 Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak mika, Aien et
atahaijeg intas unyak aien, um
asgeig iran is abrai nyak aien, et
leh nitai umoh iran ineig aien inyi ti
lep ti, inyi ti lep leh neru va *nedo has
o un* aien; is aha vai inmas aien um
leh nitai umoh iran.
25 Et idim inivaijec ineig ek
asaig ehelemia ainyak mika, Etpu
yetpam naopan iyehki, et mun idim
ham, eru wit atahaijeg nohrai Inhal
o Atua a ilpu atimi emesmas: erupu
umumoh ara era atahaijeg ara.
26 Et idim amen nitai umoh iran
ehele Etmak; et um ucco et alupai
Inhal *o un* nitai umoh iran aien,
mika yi amen ehelen;
27 is lep ati yin aien mika yi
asuptecnaig nimtan *imi atimi* aien,
va nitai ineigki, nikavaig, et Hal o
natimi aien.
28 Jim imyiali nitai ineigki aijaua:
va nitai ineigki, nikavaig, etpu yet-
pam naopan iyehki, eru wit atahaijeg
nohran ara asega era *amen* irai ehpai-
itai ara,
29 um atidai; erupu anusjai a ilpu
atimi upene, um leh nitai umoh iran;
ja erupu anusjai a ilpu atimi auata-
timi, um leh nimtan *nedo has ura.*
30 Et ehka vai nyak intup ispuk
agovaig tah nitai: ek idim atahaijeg
ainyak, et um ucco ek lep asup-
tecnaig nimtan ainyak: et atoh in-
tas asuptecnaig unyak; ek eti imyi-
aiji intas unyak ainyak, jai intas o
Etmak is abrai nyak aien.
31 El ek *echim* asuptecnaig nyak
ainyak, el et eti inivaijec nasuptec-
naig unyak.
32 ¶ Et asuptecnaig nyak intak
atimi; ek ato ainyak mika et ini-
vaijec intas o un vai nyak.
33 Akis abraig pan *atimi* ehele
Joanes aijaua, is asuptecnaig intas
inivaijec aien.
34 Ja ek eti ika ainyak eri asup-
tecnaig nyak atimi: ja ek asaig
nitai iji eigki ainyak, va uhpu
imyiatamaig caua vaig.
35 Is cop alahala aien, is lah um
ememina: akis imyiacitak ipjid-
ipjid aijaua vai inlah o un.
36 ¶ Ja et eteuc nasuptecnaig
nyak et esjilid irai Joanes: nauritai
iji eigki is asaig ehelek a Etmak
mika ki ago ehni ainyak, ek ago
nauritai iji eigki ainyak par asup-
tecnaig nyak, mika is abrai nyak a
Etmak.
37 Is abrai nyak a Etmak, um lep
asuptecnaig nyak. Akis eti atahai-

jeg nohran aijaua an tah naopan,
um eti almoi nehcohos o un.
38 Et eti amen anliinmopomia
intas o un: eka eti eteuc an tas o
un aijaua is abrai yin aien.
39 ¶ Eka ahilek an tas eris aged
aijaua; eka aktaktai aijaua mika
aki leh iran nitai umoh iran ineig
inyi ti lep ti: et idim asuptecnaig
nyak *intas* ineigki.
40 Ja eka esjum aijaua nahtag
pam vaig ehelek, par leh nitai umoh
iran.
41 Ek eti leh nimyiahpas *nyak* o
atimi ainyak.
42 Ek idim ato caua ainyak, mika
et eti aiyu inliinmopomia aijaua vai
Atua.
43 Ek ham ainyak an nidai Etmak,
ja eka eti leh nyak aijaua: el et ham
intak atimi an nidau ache, akupu leh
yin aijaua.
44 Et ehka vai caua nimyiisjis
ninivaijec vaig, eka imyiahpas jipe
caua aijaua, jam eti ahilek nimyi-
ahpas ineig et *ahes* ehele Atua ineig
et ethi ache aien.
45 Jim ika aijaua ekpu ahiyi caua
ehele Etmak ainyak: et idim ahiyi
caua a Moses, aien aigki eka asgeig
iran aijaua.
46 Al ekis eteuc an tas o Moses
aijaua, el eka lep eteuc an tas
unyak aijaua: is aged intas vai
nyak aien.
47 El eka eti eteuc aijaua an tas
ineig is aged aien, akupu eteuc an
tas unyak aijaua um uauo?

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki, is
algauwaig an jop Calili, *tak idan*
Taibiryas.
2 Eris wat almoi niji auritai ehka
o un iji eigki is ago aien irai ilpu
atimi emehe natimi is ahinag acen,
eris apitac yin ara.
3 Is aridjai a Iesu an nedoon, um
ateuc, im lep ilpu atimi atahaijeg
yin.
4 Is um ubutpotet u napaska, nas-
japicnaig o nupu Jutaia yehki.
5 ¶ Is eas pau a Iesu, um alum
atimi is ahinag nahtag pan vaig ehe-
len, is ika ehele Filipus aien, Inti
auarimta areto eda akaija par alayi
ra sji eigki?
6 Is asan tas ineigki aien par ato
inliinmopon; is idim ato aien nitai
ineig etpu ago aien.
7 Is um ika a Filipus, El eh
auarimta areto irai mune tu huntret
um alaa ra, inyi ti apaahni ira ra
asega nuarin tintin ache.
8 Is ika ehelen a natimi atahaijeg
yin is ethi, Antrius, etoai Saimona
Pitrus,
9 Et amen nareto barle et faiv,
im lep inhaklin numu et ero, ehele
intakuras et ethi igcaki: ja et idim
eti elpat iji eigki nalaa atimi et ahinag
vaig.
10 Is um ika a Iesu, Akumu abra
atimi aijaua mika eri ateucse ara. Is
ahinag nefelelicai an nuarin iyehki.
Eris ateucse a ilpu atamaig, eris
idivaig faiv dausant ara.
11 Is leh nareto a Iesu, um naaur-
ineig *iran*, ja par alupai ilpu atimi
atahaijeg yin, *eris alaa* atimi ateucse
ilpu atimi atahaijeg yin; is lep ucce
a numu; *eris hegaig ara*, um eti
ahtahni.
12 Eris wat gaije ara, is ika ehele
ilpu atimi atahaijeg yin aien, Asjap-
icnaig nuari itai hegaig aijaua, va
yi jim has tah.
13 Eris wat hag ehni natimi, eris
asjapicnaig ara nuari *areto* is aled
ira areto barle is faiv iji ehki, um
atohoaig irai cat is twelv, is um
ohua.
14 Eris wat almoi nauritai ehka
ineig is ago a Iesu natimi iji ehki,
eris ika ara, Et inivaijec ineig,
nikavaig, et aprofeta iyehki aien
eris ika vai yin etpu ham aien an
nobohtan.
15 ¶ Is wat ato a Iesu, nikavaig,

eris ika ara eri apan um asjirai
yin um ati yin natimarid *ura,* is
atga o un aien, um echim apan an
nedoon.
16 Is wat jupura, eris ehcohos pok
a ilpu atimi atahaijeg yin,
17 um aridjai an nelcau, nalaig
apan Kaperneum. Is wat epeig, is
um eti apan ehele ra a Iesu.
18 Is um iji nimtinjop alupas um
elgei namilvai.
19 Eris wat aheled pan ara is dri ka
for mail, ja par ecet Iesu natgavaig
an jop, um ubutpotet pan u nelcau:
eris um imtitaig ara.
20 Is um ika ehele ra aien, Ainyak
aigki; jim imtitaig aijaua.
21 Eris atijai yin an nelcau ara
um imyiacitak: is um auroauro
nelcau um apahai an pece iyehki
eris apan iran ara.
22 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin,
eris aiji an nahaijin jop natimi is
ahinag, jam eti ecetai tah nalvelcau
eahki, *nalvelcau* ineig ache eris
aheled iran a ilpu atimi atahaijeg
yin, *eris* lep *ato ara,* nikavaig, is
eti ahced ilpu atimi atahaijeg yin a
Iesu an nalvelcau *ura,* eris echim
apan a ilpu atimi atahaijeg yin
ache;
23 (ja eris ahes Taibiryas niji al-
velcau is eche ubutpotet u nuarin
iyehki is naaurineig iran Natimarid,
ja eris par hag ara:)
24 eris wat eti ecet Iesu eahki
ara, im lep ilpu atimi atahaijeg
yin, eris lep ahlaujai irai elcau
ara, um apahai Kaperneum, um
ahilek Iesu.
25 Eris wat ecet yin ara an nahai-
jin jop, eris um ika ehelen ara, Ak
Natimi esege, nai ham aiek igcaki
an nahopan?
26 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak *mika,* Eka eti
ahilek nyak aijaua va niji auritai
ehka iji eigki akis ecetai aijaua, jai
va areto iji eigki akis hegaig aijaua,
um gaije iran:
27 akumu jim auritai aijaua va
nitai caig ineig et eti laulau um
has, ja va nitai caig ineig inyi amen
an nitai umoh iran inyi ti lep ti,
etpu alaamia a Inhal o natimi: is
idim ati nitai asjaaicnaig vai yin a
Atua Etman.
28 Eris um ika ehelen ara, Ecri
ago inhe aijama, va ecrupu ago
nauritai o Atua vaig?
29 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Nauritai o Atua ineigki, mika aki
asgeig iran aijaua is abrai yin
aien.
30 Eris lep ika ehelen ara, Nev
auritai ehka ineig na ago aiek, mika
ecri almoi aijama, um imyiisjis nini-
vaijec euc? na ago inhe aiek?
31 eris hegaig manna an namas-
acen a ilpu retpoija; et idivaig eris
aged, *um ika,* Is alaa ra nitai caig
ineig aien is ahes an nohatag in-
cara.
32 Is um ika ehele ra a Iesu, Et
idim inivaijec ineig ek asaig ehe-
lemia ainyak *mika,* Is eti alaamia
nitai caig ineig is ahes an nohatag
a Moses; ja et alaamia nitai caig
inivaijec ineig et ahes an nohatag a
Etmak.
33 Nitai caig ineig *et ahes* ehele
Atua, aien aigki is ahes an nohatag
aien um asuol, um alupa atimi an
nobohtan nitai umoh iran.
34 Eris um ika ehelen ara, Ak
Natimarid, alaama nitai caig ineigki
aiek irai iji adiat.
35 Is um ika ehele ra a Iesu, Ek
itai caig umoh ainyak: aien et ham
ehelek aien, inyi ti lep ehtele yin
aien; aien et asgeig irak aien, inyi
ti lep ahvig tah nitai aien:
36 ja ek mun asaig ehelemia
ainyak mika, Akis ecet nyak aijaua,
jam eti asgeig *irak:*
37 erupu ahtag pam ehelek ara
asega is alupai nyak ra a Etmak;
aien et ham ehelek aien, inki idim
eti acaiji yin ainyak:
38 kis eti ahes an nohatag ainyak
um asuol, mika ki imyiaiji intas

unyak, jam *imyiaiji* intas o un is
abrai nyak aien:
39 intas alep o Etmak ineigki is
abrai nyak aien, mika ki ti eipujaig
tah ra ainyak is alupai nyak ra
aien, jam imyiatidai ra an nadiat
apitac:
40 intas alep o un ineigki is abrai
nyak aien, mika eri leh nitai umoh
iran ineig inyi ti lep ti ara asega,
era alum Inhal *o Atua* ara, um
asgeig iran: ekpu imyiatidai ra
ainyak an nadiat apitac.
41 ¶ Eris tas upoupo vai yin a
nupu Jutaia va nitai ineigki, is ika
aien, Ek itai caig ineig ainyak is
ahes an nohatag um asuol.
42 Eris um ika ara, Iesu ineigki,
inhal o Josef, ka o'o? ecra ato etman
im risin aijama: et echamecha par
ika aien, Kis ahes an nohatag ainyak
um asuol?
43 Is lep tas a Iesu, um ika ehele
ra, Akumu jim tas upoupo jipe
aijaua.
44 Et ehka vaig tah natimi intup
hamvaig ehelek, el et eti ahiaig pam
yin a Etmak is abrai nyak aien: ja
ekpu imyiatidai yin ainyak an nadiat
apitac.
45 Eris aged a ilpu profeta, *um
ika,* "Etpu esege imi ra asega a
Atua." Erupu ahtag pam ehelek
ara asega, era atahaijeg ara, um leh
nesege o Etmak.
46 Ja is idim eti ecet Etmak tah
natimi, aien ache is ahes ehele Atua
aien, is ecet Etmak aien.
47 Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak *mika,* Aien et as-
geig irak aien, etpu leh nitai umoh
iran ineig aien inyi ti lep ti.
48 Ek itai caig umoh ineigki ai-
nyak.
49 Eris hegaig manna an namas-
acen a ilpu retpomia, ja eris emes-
mas ara.
50 Nitai caig is ahes an nohatag
um asuol ineigki, eri eti emesmas a
ilpu atimi caig.
51 Ek itai caig umoh ainyak, is
ahes an nohatag um asuol: aien et
caig nitai caig ineigki aien, inyi
umoh aien irai iji mesese: nitai
caig ineigki ekpu alaa *atimi* ainyak
nohuk, ekpu ahtai *nohuk* ainyak mika
eri umumoh natimi an nobohtan.
52 ¶ Eris imyiisjis jipe ira ra a
nupu Jutaia, um ika, Etpu alaaija
nohun a natimi ineigki um uauo,
mika tupu caig akaija?
53 Is um ika ehele ra a Iesu, Et
idim inivaijec ineig ek asaig ehele-
mia ainyak *mika,* El eka eti caig
nohui Inhal o natimi aijaua, um
umnyi inja iran, aki eti umumoh
aijaua.
54 Aien et caig nohuk aien, um
umnyi inja irak, et o un nitai umoh
iran ineig inyi ti lep ti; ekpu
imyiatidai yin ainyak an nadiat
apitac.
55 Et idim itai caig nohuk, um
lep itai umnyi inja irak.
56 Aien et caig nohuk aien, um
umnyi inja irak, et amen ehelek aien,
um lep *amen* ehelen ainyak.
57 Et idivaig is abrai nyak a
Etmak umoh, ek lep umoh ainyak
vai Etmak: et um ucco aien et caig
nohuk aien, etpu umoh aien vai
nyak.
58 Nitai caig is ahes an nohatag
um asuol ineigki: jam eti idivaig
manna iyehki eris caig a ilpu retpo-
mia, ja eris emesmas ara: aien et
caig nitai caig ineigki aien, etpu
umoh aien irai iji mesese.
59 Is asan tas iji eigki aien anliin
neom alaigaheni, an nesege o un
Kaperneum.
60 ¶ Eris wat atahaijeg *intas in-
eigki* ara, eris ika a ilpu atimi ata-
haijeg yin is ahinag, Et ehka intas
ineigki; inyi emda a di par leh?
61 Is wat ispun ato a Iesu, nika-
vaig, eris tas upoupo vai *intas*
ineigki a ilpu atimi atahaijeg yin, is
um ika ehele ra aien, Eka edemda
aijaua vai *intas* ineigki, ka o'o?
62 Akupu ehvecet Inhal o na-
timi aijaua naridjaivaig an nuarin

iyehki is upyi hup aien um amen
iran?
63 Et imyiatamumoh *nohu atimi*
nesgan; et auatialidi nohu atimi:
et esgan intas ineig ek asaig ehele-
mia ainyak, um itai imyiatamumoh
caua.
64 Ja et eteuc nahaijimia era eti
imyiisjis ninivaijec ara.—Is wat
pam eti eteuc nobohtan ineigki, is
ato ra a Iesu erupu imyiisjis nahcil
ara, im lep yin etpu aniv yin
aien.
65 Is um ika aien, Ek mun idim
asaig ehelemia ainyak mika, et ehka
vaig tah natimi intup hamvaig
ehelek, el et eti alupai yin *nemda*
a Etmak.
66 ¶ Eris adumoij a ilpu atimi
atahaijeg yin is ahinag an *naopan*
iyehki, um eti lep ahced yin.
67 Is um ika a Iesu ehele natimi
is twelv, Eka lep merit aijaua nadu-
moijvaig, ka o'o?
68 Is um ika ehelen a Saimona
Pitrus, Ak Natimarid, ecrupu apan
ehele di aijama? et amen ehelum
intas va nitai umoh iran ineig inyi
ti lep ti:
69 ecra imyiisjis ninivaijec aijama
um ato, nikavaig, nai Kristo aiek,
Inhal o Atua umoh.
70 Is um ika ehele ra a Iesu, Kis
ehtai caua ainyak, eka twelv aijaua;
ja et *idivai* tiapolo tah et ethi
iramia.
71 Is tas vai Jutas nupu Karyot
aien, *inhal* o Saimona: aien aigki,
is ika aien etpu aniv yin, is lep ethi
aien ira atimi is twelv.

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki, is
atga sjipe a Iesu an *pece* Calili:
is eti merit aien natga jipe vaig an
pece Jutaia, va nitai ineig, nikavaig,
eris ika a nupu Jutaia eri atgei yin.
2 Is mun ubutpotet u nasjapicnaig
u nupu Jutaia irai im muricai an
naopan iyehki.
3 Eris um ika ehelen a ilpu etoan,
Atga unyum aiek, um apan Jutaia,
mika eri lep almoi niji auritai iji
eigki na ago aiek a ilpu atimi ata-
haijeg euc:
4 et wat merit tah natimi mika eri
ato yin atimi asega, et eti ago tah
nitai aien um adenaig: el et ago
nitai iji eigki aiek, namu ehvai euc
aiek ehele atimi.
5 Eris idim eti asgeig iran a ilpu
etoan.
6 Is um ika ehele ra a Iesu, Et
mun eti fi yetpam naopan unyak:
ja et eteuc naopan unyimia irai iji
adiat:
7 et ehka va atimi namcel vai caua
vaig; ja era amcel vai nyak ara, va
nedo unyak, nikavaig, ek acaiji nedo
has ura ainyak:
8 apan aijaua u nasjapicnaig ineig:
inki ti apan ainyak u nasjapicnaig
ineigki an naopan ineig; et pam eti
fi yetpam naopan unyak.
9 Is asan tas ineigki ehele ra aien,
ja par amen Calili.
10 ¶ Eris wat apan a ilpu etoan
alaig u nasjapicnaig, is lep apitac *ra*
aien, jam ateri *natga o un,* um eti
asaig.
11 Eris ahilek yin u nasjapicnaig
a nupu Jutaia, um ika, An yek eda
aien?
12 Eris imyiisjis jipe yin natimi:
eris ika nahaiji ra, Et atimi upene
aien: ja eris ika nahaiji ra, O'o; et
ago nedo efaifa aien va atimi.
13 Ja is eti tas emda vai yin tah,
eris imtitai upu Jutaia ara.
14 ¶ Is apan a Iesu anliin neom
ahlap, an nadiat is ethi juju an nas-
japicnaig o atimi, um esege.
15 Eris imyiali a nupu Jutaia, um
ika, Et ato nitasvitai a natimi ineigki
vai di, eris eti esege imi yin?
16 Is tas ehele ra a Iesu, um
ika, Et eti ahes ehelek nesege
unyak, ja et ahes ehelen is abrai
nyak aien.

17 El et merit tah natimi nimyiaiji-
vaig intas o un, inyi ato aien, kit is
ahes ehele Atua nesege *unyak*, ka
ek ispuk tas ainyak.
18 Aien et ispun tas vai yin aien,
et ahilek nimyiahpas yin aien: ja
aien et ahilek nimyiahpas yin is
abrai yin aien, et inivaijec aien, um
atoh nedo o un.
19 Is alupai caua intas alep a
Moses, ja eka idim eti imyiaiji intas
alep aijaua. Eka auri aijaua par
ika aki atgei nyak?
20 Eris tas natimi, um ika, Et
amen ehelum a nagelo has: et ika
a di yi atgei euc?
21 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Kis ago nauritai is ethi ainyak, ja
eka idim imyiali aijaua asega.
22 Is asuptecnaig ehelemia naper-
itome a Moses; (ja is eti ahes ehele
Moses, is ahes ehele ilpu retpoija;)
eka aperitome ira atimi aijaua an
nadiat atumop.
23 Er aperitome ira atimi an
nadiat atumop, va eri jim auahas
intas alep o Moses; eka edemda vai
nyak aijaua va nedo unyak, ka o'o,
nikavaig, kis ago cehcehe asega
natimi is ethi ainyak an nadiat
atumop?
24 Jim aktaktai va nesganimta
atimi ache aijaua, etmu inivaijec
naktaktai unyimia vai ra.
25 Eris um ika nahaiji nupu Jeru-
salem, Aien aigki era ika ara eri
atgei yin, ka o'o?
26 et idim tas emda aien, ja era
eti acaiji yin ara: era ato inivaijec
a ilpu atimi alupas mika kit idim
Kristo ineigki, ka o'o?
27 inta ato akaija inuarin ineig is
ahes iran a natimi ineigki: ja et
wit ham a Kristo, inyi ti ato tah
natimi inuarin ineig etpu ahes iran
aien.
28 Is efehtas a Iesu anhiin neom
ahlap an nesege o un, um ika, Eka
ato nyak aijaua, im lep inuarin ineig
kis ahes iran ainyak: kis eti tup
ispuk ham ainyak, et inivaijec aien
is abrai nyak aien, ja eka eti ato yin
aijaua:
29 ek idim ato yin ainyak; kis
ahes ehelen ainyak, is abrai nyak
aien.
30 Eris merit ara narop iran vaig:
ja is eti arahpan vai yin tah natimi,
is eti fi yetpam naopan o un.
31 Eris lep asgeig iran natimi is
ahinag, eris tas ara, um ika, Et wit
ham a Kristo, inyi ti ago niji auritai
ehka aien inyi esjilid irai itai iji
eigki et ago a natimi ineigki.
32 ¶ Eris atahaijeg a ilpu Farisi,
nikavaig, eris imyiisjis nitai iji eigki
vai yin natimi; eris abrai ilpu aheca
ura a ilpu Farisi im ilpu atimi
ahlap esjilid mika eri arop iran
ara.
33 Is um ika ehele ra a Iesu, Etpu
idim ipjidipjid namen unyak ehele-
mia, ekpu apan ehelen ainyak is
abrai nyak aien:
34 akupu ahilek nyak aijaua, jam
eti ecet *nyak:* inyi ehka vai caua
napanvaig an nuarin ineig ek amen
iran ainyak.
35 Eris tas jipe a nupu Jutaia,
um ika, Etpu apan aien eda, mika
inti eti lep ecet yin akaija? etpu
apan aien ehele atimi era terimterim
ara irai nupu Crisi, um esege imi
nupu Crisi, ka o'o?
36 neveh tas ineigki et mun asaig
aien mika, Akupu ahilek nyak ai-
jaua, jam eti ecet *nyak?* im lep
ineig, Et ehka vai caua napan-
vaig an nuarin ineig ek amen iran
ainyak?
37 ¶ An nadiat apitac, nadiat esji-
lid an nasjapicnaig *ura,* is um atidai
a Iesu um efehtas, um ika, El et
ahvig wai tah natimi, etmu ham
ehelek aien um umwig:
38 aien et asgeig irak aien, etpu
ahlau ohua alupas inwai umoh an-
liinmopon, et idivaig eris aged.
39 (Is asan tas ineigki aien va
Nesgan *Upene*, aien aigki erupu leh
yin a ilpu atimi asgeig iran: eris
pam eti *alupa atimi* Nesgan Upene

an naopan iyehki; va nitai ineigki,
nikavaig, eris eti fi ehvaig natimi
alupas o Iesu.)
40 ¶ Eris wat atahaijeg intas in-
eigki ara, eris ika natimi is ahinag,
Et inivaijec ineig, nikavaig, et apro-
feta iyehki aien.
41 Eris lep ika nahaiji *ra*, Et
Kristo aien. Ja eris ika nahaiji *ra*,
Et eti ahes Calili a Kristo:
42 eris aged, um ika, Etpu ahes
ehele Tevit a Kristo, im lep an
nuarin-pece Bedleem is amen iran a
Tevit.
43 Eris imyiisjis jipe yin natimi.
44 Eris merit nahaiji ra narop
iran vaig; ja is eti arahpan vai yin
tah natimi.
45 ¶ Eris lep apan ehele ilpu atimi
ahlap esjilid im ilpu Farisi a ilpu
aheca *ura;* eris um ika ehele ra
ara, Eka auri aijaua par eti imyia-
pam yin?
46 Eris um ika a ilpu aheca, Is
idim eti tas tah natimi et idivaig
natimi ineigki.
47 Eris um ika ehele ra a ilpu
Farisi, Eka mun idim lep ahnag
aijaua:
48 is idim eti asgeig iran tah
ilpu atimi alupas, ka tah ilpu
Farisi:
49 ja era ilpu atimi er ika eri
auahas ra natimi iji eigki, era eti ato
intas alep ara.
50 Is um ika ehele ra a Nikotimus,
(aien aigki is han aien ehele *Iesu*
an nepeig, is atimi is ethi ira ra
aien,)
51 Nedo an tas alep uja ineigki,
nikavaig, inta upyi hup akaija um
atahaijeg intas o atimi um ato nedo
ura, ja par asuptecnaig nimtan.
52 Eris tas ara, um ika ehelen, Nai
lep upu Calili aiek, ka o'o? ahilek,
um almoi: et eti ahes Calili tah
naprofeta.
53 Eris apan irai imnim ura natimi
asega.

NUARIN-TAS ALUPAS 8.

IS apan a Iesu an nedoon Oli-
vet.
2 Is wat lahlah an nuhialeg, is lep
apan aien anliin neom ahlap, eris
ahtag pan ehelen natimi asega; is
ateucse aien, um esege imi ra.
3 Eris imyiapan ehelen intakata
is ethi a ilpu atimi esege im ilpu
Farisi, eris ecet yin nagovaig in-
gaijid, um ati yin an nibla *atimi*,
4 um ika ehelen, Ak Natimi esege,
et mun ago ingaijid intakata ineigki,
eris mun idim ecet yin.
5 Is ika a Moses an tas alep *o un*,
uhpu asji ra sji eigki irai hat era ago
nedo ineigki ara: na ikha aiek?
6 Eris asan tas ineigki ara par oop
yin, mika eri asan tas has vai yin.
Ja is atpuse a Iesu um ahgesahges
an nobohtan an nupsikman.
7 Eris wat imyiisjis ara um ahodai
yin, is atidaijai aien, um ika ehele
ra, Aien et ti ago nedo has aien
iramia, etmu upyi hup aien um asji
yin an hat.
8 Is lep atpuse aien um ahges-
ahges an nobohtan.
9 Eris wat atahaijeg *intas ineigki*
ara, is ehcamai inliinmopura ara,
eris alau ijo athiathi ara asega, um
atupun irai ilpu atimi tas alep um
yetpan irai tup atimi: is amen ache
a Iesu, im intakata iyehki an lah.
10 Is lep atidaijai a Iesu, jam eti
ecet tah, intakata iyehki ache, is
ika ehelen aien, Ak intakata ineigki,
era mun han eda a ilpu atimi atijai
itai iram? et mun asuptecnaig
nimtan nedo has unyum tah, ka
o'o?
11 Is um ika aien, O'o, ak Nati-
marid. Is um ika ehelen a Iesu,
Inki ti asuptecnaig nimtan nedo has
unyum ainyak: atga unyum aiek,
um jim lep ago nedo has.
12 ¶ Is lep tas ehele ra a Iesu, um
ika, Ek itai lah an nobohtan ainyak:
aien etpu apitac nyak aien, inyi ti

atga an naupat aien, etpu leh nitai
lah aien, um umoh.
13 Eris um ika ehelen a ilpu Farisi,
Na mun asuptecnaig euc aiek; et
eti inivaijec intas asuptecnaig *euc*
unyum.
14 Is tas a Iesu, um ika ehele ra,
Ek asuptecnaig nyak ainyak, et
inivaijec intas asuptecnaig *nyak*
unyak: ek ato ainyak inuarin ineig
kis ahes iran ainyak, im lep napan
unyak iran; ja eka eti ato aijaua
inuarin ineig kis ahes iran ainyak,
im lep napan unyak iran:
15 eka aktaktai va *atimi* aijaua
et idivaig nedo an nobohtan; *ja*
ek eti auanaktaktai naico vaig tah
ainyak:
16 ja el ek aktaktai va *atimi*
ainyak, et inivaijec naktaktai u-
nyak: ek eti tup echim amen ainyak,
ja ainyak im Etmak is abrai nyak
aien:
17 eris lep aged an tas alep un-
yimia mika, et inivaijec intas asup-
tecnaig o natimi et ero:
18 ek asuptecnaig nyak ainyak,
et lep asuptecnaig nyak a Etmak is
abrai nyak aien.
19 Eris um ika ehelen ara, Etmam
yek eda? Is um ika a Iesu, Eka
eti ato nyak aijaua, im lep Etmak:
el eka ato nyak aijaua, el eka lep ato
Etmak aijaua.
20 Is asan tas iji eigki a Iesu an
nesege o un, an nuarin ikni mune
iran anliin neom ahlap: ja is eti
arop iran tah natimi; is eti fi yet-
pam naopan o un.
21 ¶ Is ika ehele ra a Iesu, Ekpu
atga unyak ainyak, ja akupu ahilek
nyak aijaua, akupu emesmas an
nedo has unyimia aijaua: inyi ehka
vai caua napanvaig an nuarin ineig
ekpu apan iran ainyak.
22 Eris ika a nupu Jutaia, Etpu
ispun atgei yin aien, ka o'o? is ika
aien, Inyi ehka vai caua napanvaig
an nuarin ineig ekpu apan iran
ainyak.
23 Is um ika ehele ra aien, Eka
ahes sepamki aijaua; kis ahes ji-
pagko ainyak: eka atimi an no-
bohtan aijaua; ek eti atimi an no-
bohtan ainyak:
24 ek mun idim asaig ehelemia
ainyak mika, akupu emesmas an
nedo has unyimia aijaua: el eka eti
imyiisjis ninivaijec aijaua, nikavaig,
ek *atimi iyehki* ainyak, akupu emes-
mas an nedo has unyimia aijaua.
25 Eris um ika ehelen ara, Aiek
di aigki? Is um ika ehele ra a
Iesu, *Ek* tup ethi ache *ainyak* kis
upyi aniv *nyak* ehelemia ainyak:
26 ek ato niji itai et ahinag ai-
nyak par asaig um ated caua iran:
ja aien is abrai nyak aien, et inivai-
jec aien; ek asuptecnaig ehele atimi
an nobohtan ainyak nitai iji eigki kis
atahaijeg ehelen ainyak.
27 Eris eti ato ara, nikavaig, is tas
ehele ra aien vai Etman.
28 Is um ika ehele ra a Iesu, Aku
wit atijai Inhal o natimi aijaua, akupu
ato aijaua, nikavaig, et *atimi iyehki*
ainyak, im lep ineig, nikavaig, ek
eti ispuk ago tah nitai ainyak; ja ek
asaig nitai iji eigki ainyak is esege
imtak a Etmak:
29 aien is abrai nyak aien et amen
ehelek aien: et eti ude nyak a
Etmak; ek ago nitai iji eigki ainyak
irai iji adiat et merit vaig aien.
30 ¶ Is wat asan tas iji eigki aien,
eris asgeig iran natimi is ahinag.
31 Is um ika a Iesu ehele nupu
Jutaia iji eigki eris eteuc an tas o
un ara, El eka apol ipjin an tas
unyak aijaua, el eka idim ilpu atimi
atahaijeg nyak aijaua;
32 im lep ineig, akupu ato intas
inivaijec aijaua, etpu ahiyi caua
intas inivaijec.
33 Eris um ika ehelen ara, Ecra
ilpu mapoi Ebraham aijama, ecris
idim eti aheca o un tah natimi
aijama: na auri aiek par ika, Uhpu
ahiyi caua?
34 ¶ Is um ika ehele ra a Iesu,
Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak mika, Aien et ago

nedo has aien, et aheca u nedo has
aien.
35 Et eti amense an nimnim
naheca *o un tah* irai iji adiat:
ja et amense a inhal *o un* irai iji
adiat.
36 El et ahiyi caua a Inhal *o Atua,*
nhpu idim eti lep arore caua.
37 Ek ato ainyak, nikavaig, eka
ilpu mapoi Ebraham aijaua; ja eka
merit aijaua mika aki atgei nyak,
va nitai ineigki, nikavaig, et eti
amen anliinmopomia intas unyak.
38 Ek asuptecnaig nitai iji eigki
ainyak, kis ecetai ehele Etmak ai-
nyak: ja eka ago nedo ineigki aijaua,
akis ecetai ehele etmamia aijaua.
39 Eris tas ara, um ika ehelen, Et
idim etmama a Ebraham. Is um
ika ehele ra a Iesu, El eka ilpu hal
o Ebraham aijaua, el eka ago nedo
o Ebraham aijaua:
40 ja eka idim ika aijaua aki atgei
nyak, natimi asan tas inivaijec in-
eig ehelemia, kis atahaijeg ehele
Atua ainyak: is eti ago nedo ineigki
a Ebraham:
41 eka ago nauritai o etmamia
aijaua.
Eris um ika ehelen ara, Ecra eti
ilpu halav an nefalaig aijama; et
idim Etmama a Atua.
42 Is um ika ehele ra a Iesu, El
et Etmamia a Atua, el et aiyu
inliinmopomia aijaua vai nyak: kis
ahes ehele Atua ainyak par ham;
kis eti tup ispuk ham ainyak, ja is
abrai nyak aien.
43 Eka auri aijaua par eti ato intas
unyak? va nitai ineigki, nikavaig,
et ehka vai caua nahaijegvaig intas
unyak.
44 Akis ahes ehele etmamia Tia-
polo aijaua, eka merit aijaua nago-
vaig inmerit o etmamia: is atimi
atgei atmas aien itu acen um imyi-
hum pam an naopan ineig, et eti
apol an nitai inivaijec aien, et idim
efaifa aien. Nedo o un ineig par
asan tas ahcil: et idim atimi ahcil
aien, um lep etma *atimi ahcil.*
45 Ek tas inivaijec *ehelemia* ai-
nyak, ja eka eti eteuc an tas unyak
aijaua.
46 Et ehka vaig tah caua par ika
ek ago nedo has ainyak. Ek wat
asan tas inivaijec *ehelemia* ainyak,
eka auri aijaua par eti eteuc an tas
unyak?
47 Aien et *atimi* o Atua aien, et
ahaijeg intas o Atua aien: eka eti
ahaijeg aijaua, va nitai ineigki,
nikavaig, eka eti *ilpu atimi* o Atua
aijaua.
48 Eris tas a nupu Jutaia, um ika
ehelen, Et inivaijec intas unyima,
nikavaig, na upu Samerya aiek, et
lep amen ehelum a nagelo has.
49 Is um ika a Iesu, Et eti amen
ehelek a nagelo has; ek idim eccen
vai Etmak ainyak, ja eka amcel vai
nyak aijaua.
50 Ek eti ahilek nimyiahpas nyak
ainyak: *ja* et ahilek tah et ethi, um
aktaktai *nyak.*
51 Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak *mika,* El et apol an
tas unyak tah natimi, inyi idim eti
mas aien.
52 Eris um ika ehelen a nupu
Jutaia, Ecra idim ato aijama mika,
et amen ehelum a nagelo has: is
mas a Ebraham, im lep ilpu pro-
feta; ja na ika aiek, El et apol an
tas unyak tah natimi, inyi idim eti
mas aien:—
53 na esjilid aiek irai etpoija
Ebraham is mas aien, ka o'o? eris
lep emesmas a ilpu profeta: na ika
aiek, aiek di aigki?
54 Is um ika a Iesu, El ek imyi-
ahpas nyak ainyak, el et takitai
nimyiahpas *nyak* unyak: aien et
imyiahpas nyak aien et Etmak
aien; aien aigki eka ika aijaua vai
yin, et Atua unyimia aien:
55 eka mun eti ato yin aijaua; ja
ek ato yin ainyak: el ek ika ainyak,
Ek eti ato yin ainyak, el ek atimi
ahcil ainyak um idivai caua: ja
ek ato yin ainyak, um apol an tas
o un:

56 is imyiacitak a etpomia Ebra-
ham nalmoivaig nadiat unyak: is
almoi aien, um cediaig.
57 Eris um ika ehelen a nupu
Jutaia, Et eti fifte innesese iram,
is ehka vai euc nalmoi Ebraham
vaig.
58 Is um ika ehele ra a Iesu, Et
idim inivaijec ineig ek asaig ehele-
mia ainyak *mika,* an naopan iyehki
is pam eti eteuc a Ebraham, EK
TUP ETEUC AINYAK.
59 Eris arapse vai hat ara mika
eri asji yin: ja is atpuh a Iesu, um
ahes anliin neom ahlap, um tiblai-
tibla atimi, um alau ijo, um atga
o un.

NUARIN-TAS ALUPAS 9.

IS wat atga *a Iesu,* is ecet natimi
is ethi aien is aupat nesganimtan
an napos yin vaig.
2 Eris ahodai yin a ilpu atimi
atahaijeg yin, um ika, Ak Natimi
esege, is ago nedo has a di, natimi
ineigki, ka ohwat atmil o un, mika
is par aupat nesganimtan aien an
napos yin vaig?
3 Is um ika a Iesu, Is eti ago
nedo has a natimi ineigki, ka ohwat
atmil o un: ja *et ucco* va uhpu
ecetai niji auritai o Atua iran:
4 eris idim ika ki ago niji auritai
o un ainyak an nadiat is abrai nyak
aien: et wit yetpam nepeig, inyi ehka
va atimi nagovaig nauritai iran:
5 ek wat amen ainyak an no-
bohtan, ek itai lah an nobohtan
ainyak.
6 Is asan tas iji eigki aien, ja par
agdeise nobohtan, um ago nosal an
nagdan, um aspi nesganimtai natimi
iyehki an nosal is aupat nesga-
nimtan,
7 um ika ehelen, Apan aiek, um
ereuc an netpen Siloam, (nesgan
tas iran, Nimtan *wai*). Is apan
aien um ereuc, um alum itai, ja par
lep apan.

8 ¶ Eris tas a ilpu atimi eblaam-
nem *o un,* im lep ra eris upyi ecet
yin ara an naupatvaig nesganimtan
aien, *um ika,* Aien aigki is ateuc
aien um ugni itai, ka o'o?
9 Eris ika nahaiji *ra,* Aien aigki:
eris lep *ika* nahaiji *ra,* Et idivai
yin aien: *ja* is ika aien, Ainyak um
aigki.
10 Eris um ika ehelen ara, Er
uauo nesganimtam, par asalgei?
11 Is tas aien, um ika, Is ago nosal
natimi is ethi nidan Iesu, um aspi
nesganimtak, um ika ehelek, Apan
aiek an netpen Siloam um ereuc:
kis apan ainyak um ereuc, ja et par
lah nesganimtak.
12 Eris um ika ehelen ara, An
yek eda aien? Is um ika aien, Ek
eti ato ainyak.
13 ¶ Eris imyiapan ehele ilpu
Farisi natimi iyehki ara, is upyi
aupat nesganimtan aien.
14 Is adiat atumop iyehki is ago
nosal iran a Iesu, um asalgei nesga-
nimtan.
15 Eris lep ahodai yin a ilpu
Farisi, *um ika,* Na uauo nesganim-
tam aiek et pah lah? Is um ika
ehele ra aien, Is aspi nesganimtak
an nosal aien, ja kis par ereuc ai-
nyak, um alum itai.
16 Eris ika nahaiji ilpu Farisi, Is
eti ahes ehele Atua natimi ineigki,
et eti apos nadiat atumop aien.
Eris lep ika nahaiji *ra,* Et ehka vai
natimi ineig et auatatimi aien nago-
vaig nauritai ehka iji eigki. Eris
imyiisjis jipe ara.
17 Eris lep ika ara ehele natimi
iyehki is aupat nesganimtan, Na
ikha aiek vai yin is asalgei nesga-
nimtam aien? Is um ika aien, Et
aprofeta aien.
18 Ja eris eti imyiisjis ninivaijec
vai yin a nupu Jutaia mika, is aupat
nesganimtan aien, ja par lep lah; ja
eris ahlaig vai ohwat atmil o natimi
iyehki ara is lep lah nesganimtan,
19 um ahodai rau, um ika, Inhal
unyimirau ineigki, erau ika aijaurau

is aupat nesganimtan aien an napos
yin vaig, ka o'o? et uauo nesga-
nimtan aien et pah lah an naopan
ineig?
20 Eris tas ehele ra ahwat atmil
o un, um ika, Ecrau ato aijumrau,
nikavaig, inhal unyimrau ineigki
is aupat nesganimtan aien an napos
yin vaig:
21 ja ecrau eti ato aijumrau nedo
ineig et alum itai vaig aien an nao-
pan ineig; ecrau eti lep ato aijum-
rau natimi ineig is asalgei nesga-
nimtan aien: et eti halav aien;
ahodai yin: etpu asuptecnaig aien.
22 Erus asan *tas* iji eigki ahwat
atmil o un va nimtitaig nupu Jutaia
urau: eris upyi asan tas alep in-
eigki a nupu Jutaia, *um ika*, el et
ika tah natimi, et Kristo aien, uhpu
ahlo yin an neom alaigaheni *ura*.
23 Va nedo ineigki, eris ika ahwat
atmil o un, Et eti halav aien; aho-
dai yin.
24 Eris lep ahlaig vai natimi
iyehki ara, is aupat nesganimtan,
um ika ehelen, Namu imyiahpas
Atua aiek: ecra ato aijama mika et
atimi auatatimi natimi ineigki.
25 Is tas aien, um ika, Ek eti ato
ainyak, kit et atimi auatatimi aien,
ka o'o: ja ek idim ato nitai in-
eigki ainyak, nikavaig, is aupat
nesganimtak ainyak, ja ek alum itai
ainyak an naopan ineig.
26 Eris lep ika ehelen ara, Is ago
inhe iram aien? is uauo nesganim-
tam aien par asalgei?
27 Is um ika ehele ra aien, Ek mun
idim asuptecnaig ehelemia ainyak,
ja eka mun eti atahaijeg aijaua:
eka lep merit aijaua natahaijegvaig
vanhe? eka lep merit aijaua mika
aki ilpu atimi atahaijeg yin, ka
o'o?
28 Eris atuh yin ara, um ika, Na
atimi atahaijeg yin *ache* aiek; ja
ecra ilpu atimi atahaijeg Moses
aijama:
29 ecra ato aijama, nikavaig, is
tas ehele Moses a Atua: ja ecra
eti ato aijama is ahes eda a nat
naico.
30 Is tas ehele ra a natimi iyehki,
um ika, Et itai imyiali ineig mika,
eka eti ato aijaua is ahes eda aien,
ja is idim asalgei nesganimtak
aien:
31 inta idim ato akaija, nikavaig,
et eti atahaijeg ilpu atimi auatatimi
a Atua: ja el et alaigaheni vai Atua
tah natimi, um imyiaiji intas o un,
el et atahaijeg yin aien:
32 eris eti atahaijeg an naopan
iyehki itu acen mika, is ago lah
nesganimtan tah natimi ineig is
aupat nesganimtan an napos yin
vaig tah natimi:
33 el is eti ahes ehele Atua natimi
ineigki, el et ehka vai yin nagovaig
tah nitai.
34 Eris tas ara, um ika ehelen,
As atimi auatatimi aiek an naopan
iyehki eris apos euc, na auri aiek
par esege imi cama? Eris atipagki
yin ara.
35 Is atahaijeg a Iesu, nikavaig,
eris atipagki yin ara; is wat ecet
yin aien, is ika ehelen aien, Na
asgeig irai Inhal o Atua aiek, ka
o'o?
36 Is tas aien, um ika, Ak Nati-
marid, di neigki mika ki asgeig iran
ainyak?
37 Is um ika ehelen a Iesu, Na
mun ecet yin aiek, aien aigki et tas
ehelum aien.
38 Is ika aien, Ak Natimarid, ek
asgeig *iram* ainyak. Is atpuse an
nuhup o un aien.
39 Is um ika a Iesu, Kis ham an
nobohtan ainyak par aru jipe nedo
o atimi, mika eri alum itai a ilpu
atimi aupat nesganimtara; im lep
mika yi aupat nesganimtai ilpu
atimi alum itai.
40 Eris atahaijeg nitai iji eigki
nahaiji ilpu Farisi eris amen ehelen
ara, um ika ehelen, Et lep aupat
nesganimtama aijama, ka o'o?
41 Is um ika ehele ra a Iesu, El
et aupat nesganimtamia aijaua, el

et ti nedo has unyimia: ja eka ika
aijaua, Ecra alum itai aijama; va
nedo ineigki, et amen *iramia* nedo
has unyimia.

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

1 ET idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak *mika*, Aien et
eti atga an neucse nirahed o siip
aien, jam algauwaig an taka uarin,
et atimi ehneg itai aien, um atimi
ahrincai:
2 ja aien et atga an neucse
nirahed aien, et atimi asgi siip
aien:
3 et asalgei vai yin a natimi
aminjinaig intapanes; era atahaijeg
nohran siip: et ahlaig vai nidai siip
o un aien, um uhup pan itac ira ra:
4 et wat imyiapan itac siip o un
aien, et uhup ira ra aien; era apitac
yin ara: era idim ato nohran ara:
5 era eti apitac natimi et eche
ara, jam aha vai yin: era eti ato
nohrai tak atimi ara.
6 Is asan tas ecsipece ineigki ehele
ra a Iesu: ja eris eti ato nitai iji eigki
ara is asaig ehele ra aien.
7 Ja is lep ika ehele ra a Iesu, Et
idim inivaijec ineig ek asaig ehele-
mia ainyak mika, Ek eucse irahed
irai siip ainyak:
8 ara asega eris uhup irak ara,
eris atimi ehneg itai ara, um atimi
ahrincai: ja eris eti atahaijeg ra
siip.
9 Ek eucse *irahed* ainyak: el et
atga anliin *nirahed* tah natimi irak,
uhpu imyiatamaig yin; etpu atga
iran aien, um lep apan itac, um leh
nitai caig *incan*.
10 Et idim apan natimi ehneg itai
mika yi ehneg itai, um atgei atmas,
um auahas itai: kis ham ainyak
mika eri umumoh ara, yi lep esjilid
acen *numumoh* ura.
11 Ek atimi asgi upene siip ai-
nyak: et ahtai nitai umoh iran o un
a natimi asgi upene siip vai siip *o un*.
12 Ja aien et asgi siip va nimtan
ache aien, jam eti ohuun, et eti
atimi asgi siip aien, et wat almoi
kuri aleg aien napamvaig, et ude
siip aien um aha: et aces *siip* kuri
aleg, era terimterim ara:
13 et aha natimi asgi siip va
nimtan ache, va nitai ineig, nikavaig,
et atimi asgi siip aien va nimtan
ache, et eti aktaktai vai siip aien.
14 Ek atimi asgi upene siip
ainyak; ek ato *siip* unyak ainyak,
era lep ato nyak *siip* unyak,
15 et idivaig nato nyak o Etmak,
im lep nato Etmak unyak: ek ahtai
nitai umoh iran unyak ainyak vai
siip *unyak*.
16 Et unyak siip et eche, era eti
amen ara anliin nirahed ineigki:
eris idim ika ekpu uhup ira ra
ainyak, erupu atahaijeg nohrak ara;
etpu ethi ache nasjapicnaig siip, um
ethi ache natimi asgi siip.
17 Et aiyu inliinmopoi Etmak vai
nyak va nedo unyak, nikavaig, ekpu
ahtai nitai umoh iran unyak ainyak,
ja par lep nusjai.
18 Inyi eti atipagki *nitai umoh
iran unyak* tah natimi, ek tup ispuk
ahtai ainyak: ek emda ainyak in-
tup ispuk ahtaivaig, um lep emda
ainyak par lep nusjai. Kis leh
intas alep ineigki ehele Etmak ai-
nyak.
19 ¶ Eris imyiisjis jipe intas iji
eigki a nupu Jutaia.
20 Eris ika nahaiji ra is ahinag,
Et amen iran a nagelo has, et um
ahnag aien; eka auri aijaua par
atahaijeg yin?
21 Eris lep ika nahaiji *ra*, Et ti
intas o natimi et amen iran nagelo
has iji eigki: et ehka vai nagelo
has nago lah vaig nesganimtai ilpu
atimi aupat nesganimtara.

22 ERIS asjapicnaig Jerusalem
an naopan iyehki va nativaig neom
ahlap, is mesese.
23 Is atga a Iesu an naiyu u Solo-
mon an neom ahlap.

24 Eris asjapicnaig pan ehelen a
nupu Jutaia, um ika ehelen, Na ika
aiek ecri amen aijama um aktaktai
um yetpan eig id? el et Kristo
aiek, asuptecnaig upene ehelema.
25 Is um ika ehele ra a Iesu, Ek
mun asuptecnaig ehelemia ainyak,
ja-eka imyiisjis nahcil aijaua: et
asuptecnai nyak niji auritai iji eigki
ek ago ainyak an nidai Etmak.
26 Ja eka eti imyiisjis ninivaijec
aijaua, va nitai ineigki, nika-
vaig, eka eti siip unyak ai-
jaua: et idivaig kis asaig ehelemia
ainyak,
27 era atahaijeg nohrak siip unyak,
ek ato ra ainyak, era apitac nyak
ara:
28 ek alupai ra nitai umoh iran
ineig ainyak inyi ti lep ti; uhpu eti
auahas ra, inyi ti atoraliak ra tah
natimi an nikmak.
29 Et esjilid a Etmak is alupai
nyak *ra* aien irai iji itai asega; et
eti emda tah natoraliak ra vaig an
nikmai Etmak.
30 Ek tup ethi ache ainyak im
Etmak.
31 Eris lep arapse vai hat a nupu
Jutaia mika eri asji yin.
32 Is um ika ehele ra a Iesu, Kis
ehvaig ehelemia ainyak niji auritai
upene is ahinag is ahes ehele Et-
mak; nehva auritai ineigki *eka
ika aijaua* aki asji nyak vaig?
33 Eris tas ehelen a nupu Jutaia,
um ika, Ecra eti asji euc aijama vaig
tah nauritai upene; ja vai intas has
esjilid; na atimi aiek, jai na ika
aiek, na idim Atua.
34 Is um ika ehele ra a Iesu, Eris
aged an tas alep unyimia mika,
" Kis ika ainyak, Eka ilpu atua
aijaua."
35 El is anvi nidai ra sji eigki aien
is yetpan intas o Atua ehele ra, par
ika ilpu atua, (et ehka nauahasvaig
intas eris aged;)
36 el eka auri aijaua par ika vai
yin is ati yin a Etman, um abrai yin
mika yi ham aien an nobohtan, Na
mun asan tas has esjilid aiek; vai
intas unyak, nikavaig, ek ika ai-
nyak, Ek hal o Atua ainyak?
37 El ek eti ago niji auritai o Et-
mak ainyak, el eka jim eteuc an tas
unyak aijaua:
38 ja el ek ago ainyak, el eka eti
eteuc an tas unyak aijaua, akumu
imyiisjis ninivaijec niji auritai *unyak*
aijaua: mika aki ato aijaua, um
imyiisjis ninivaijec, nikavaig, *et
amen* ehelek a Etmak, um lep *amen*
ehelen ainyak.
39 Eris lep merit ara narop iran
vaig: ja is tiblaitiblai ra aien um
atga o un,
40 um lep apan an nahaijin Jortan
itac, an nuarin iyehki is upyi hup a
Joanes um baptiso *ira atimi* iran;
um amen eahki.
41 Eris asjapicnaig pan ehelen na-
timi is ahinag, um ika, Is eti ago
tah nauritai ehka a Joanes: ja et
inivaijec intas asega is asaig a
Joanes vai natimi ineigki.
42 Eris imyiisjis ninivaijec vai yin
natimi is ahinag eahki.

NUARIN-TAS ALUPAS 11.

IS emehe natimi is ethi, *nidan* La-
sarus, Bedane, inuarin-pece o
Mere im Marda etoan.
2 (Is atamaig irai Mere iyehki a
Lasarus natimi emehe, is aspi ne-
duei Natimarid aien an nitai aspi,
um yiri mese irai umri idjinin.)
3 Erus abraig pan *tah* ehelen ah-
wat atahaig iran, um ika, Ak Na-
timarid, et emehe aien et aiyu
inliinmopom aiek vai yin.
4 Is wat atahaijeg *intas ineig* a
Iesu, is ika aien, Inyi ti mas aien va
nemehe ineig, ja *et eteuc* mika uhpu
ecetai natimi alupas o Atua, im lep
natimi alupas o Inhal o Atua vaig.
5 Is aiheuc vai Marda a Iesu, im
etoan, im Lasarus.
6 Is wat atahaijeg aien, nikavaig,
is emehe aien, is amen aien an nad-

iat is ero an nuarin iyehki is amen
iran aien.
7 Ja par apitac um ika ehele ilpu
atimi atahaijeg yin, Intumu lep apan
Jutaia akaija.
8 Eris un ika ehelen a ilpu atimi
atahaijeg yin, Ak Natimi esege, eris
tup pam ahilek euc a nupu Jutaia
mika eri asji euc irai hat; na auri
aiek par apan eahki?
9 Is um ika a Iesu, Et eteuc aur et
twelv an nadiat et ethi: el et atga
tah natimi an nadiat, et eti epihtau
aien, et alum itai aien vai inlah an
nobohtan:
10 ja el et atga tah natimi an ne-
peig, et epihtau aien, va neti lah-
vaig ehelen.
11 Is asan tas iji eigki aien: ja
par ika ehele ra, Et umjeg a Lasa-
rus etoaija; ja ekpu apan ainyak,
um ahugni yin va numjeg o un.
12 Eris ika a ilpu atimi atahaijeg
yin, Ak Natimarid, el et umjeg
aien, etpu umoh aien.
13 Ja is tas a Iesu vai inmas
o un: ja eris aktaktai ara mika,
is tas aien va natumop *o un* um
umjeg.
14 Ja is asuptecnaig upene ehele
ra a Iesu, um ika, Et idim mas a
Lasarus:
15 ek imyiacitak ainyak vai caua,
va nitai ineigki, nikavaig, kis eti
amen ainyak eahki, mika aki imyi-
isjis ninivaijec aijaua; ja intumu
apan ehelen akaija.
16 Is um ika a Tomas, tak idan
Titimus, ehele ilpu atimi atahaijeg
Iesu, ilpu etoan, Intumu apan akaija,
mika ti emesmas ehelen.
17 ¶ Is wat han a Iesu is ato aien,
nikavaig, is amen aien an nehpanitai
an nadiat is for.
18 Is ubutpotet pan Jerusalem
nuarin-pece Bedane et idivaig et
ero mail:
19 eris apan ehele Marda im Mere
a nupu Jutaia is ahinag, par atar-
aces rau vai natamaig ira rau.
20 Is wat ato napam o Iesu a
Marda, is apan aien um aubillid
yin: ja is tup amen a Mere anliin
neom.
21 Is um ika a Marda ehele Iesu,
Ak Natimarid, el is wat amen aiek
igcaki, el is eti mas a natamaig irak:
22 ja ek ato ainyak, nikavaig,
etpu idim alupai euc nitai ineig a
Atua an naopan ineig, napu lep
ugni Atua vaig aiek.
23 Is um ika ehelen a Iesu, Etpu
lep nusjai a natamaig iram.
24 Is ika ehelen a Marda, Ek
ato ainyak, nikavaig, etpu lep nus-
jai aien an nusjai o atimi an nadiat
apitac.
25 Is um ika ehelen a Iesu, Ek
itai anusjai vaig ainyak, um itai
umoh iran: aien et asgeig irak aien,
el is mas aien, etpu umoh aien:
26 aien et umoh aien um asgeig
irak, inyi idim eti mas aien irai iji
mesese. Na imyiisjis ninivaijec ni-
tai ineigki aiek, ka o'o?
27 Is um ika ehelen aien, Maiya,
ak Natimarid: ek imyiisjis ninivai-
jec ineig ainyak, nikavaig, nai Kristo
aiek, Inhal o Atua, *eris ika,* Etpu
ham aien an nobohtan.
28 ¶ Is asan tas ineigki aien, ja
par atga o un, um apan, um echim
ahlaig ache vai Mere etoan, um ika,
Et mun ham a Natimi esege, um
ahlaig vai euc.
29 Is wat atahaijeg aien, is auro-
auro aien, um atidai, um apan
ehelen.
30 Is eti fi yetpan an nuarin-pece
a Iesu, ja is amen aien an nuarin
iyehki is uhum pan yin a Marda.
31 Eris amen ehele Mere anliin
neom a nupu Jutaia, um ataraces
yin; eris wat alum yin ara natidai-
vaig, um auroauro um alau ijo, eris
apitac yin ara, um ika, Et apan
aien u nehpanitai, mika yi taig
eahki.
32 Is apan a Mere an nuarin
iyehki is amen iran a Iesu, um ecet
yin, um atpuse u neduon, um ika
ehelen, Ak Natimarid, el is wat

amen aiek igcaki, el is eti mas a
natamaig irak.
33 Is wat almoi intaig o un a Iesu,
im lep nehtigtaig o nupu Jutaia iji
ehki eris ahced yin ara, is oho-
cred inliinmopon aien, um ahoacni
yin;
34 is um ika aien, Akis ati yin
eda aijaua? Eris ika ara, Ak Nati-
marid, apam aiek um almoi.
35 Is taig a Iesu.
36 Eris um ika a nupu Jutaia,
Almoi, is idim aiyu inliinmopon
aien vai yin!
37 Eris um ika nahaiji ra, Natimi
ineigki is asalgei nesganimtai ilpu
atimi aupat nesganimtara, is auri
aien par eti emda um ahtapanes in-
mas vai natimi ineigki?
38 Is wat yetpan u nehpanitai a
Iesu, is lep ohocred inliinmopon aien.
Immun nij iyehki, is amen inhat
atapanes iran.
39 Is um ika a Iesu, Atipagki
inhat aijaua. Is ika ehelen a Marda,
natahaig irai natimi mas, Ak Na-
timarid, et idivaig et mun epiv aien:
is *mas* aien is for nadiat iran.
40 Is um ika ehelen a Iesu, Ek
mun idim asaig ehelum ainyak mika,
el et imyiisjis ninivaijec aiek, napu
almoi nemda o Atua aiek.
41 Eris atipagki inhat ara an nua-
rin iyehki eris ati natimi mas iran.
Is easji pan a Iesu, um ika, Ak
Etmak, naaurineig, na mun atahai-
jeg nyak aiek:
42 kis ato ainyak, nikavaig, na
atahaijeg nyak aiek irai iji adiat: ja
ek mun asaig ainyak va atimi iji
eigki era aiji arahed *irak*, mika eri
imyiisjis ninivaijec ara, nikavaig, as
abrai nyak aiek.
43 Is wat ucce intas o un, is ah-
laig ijinies aien, um ika, Ak Lasa-
rus, alau ijo aiek.
44 Is um alau ijo a natimi iyehki
is mas aien, ja is amen irai ikman
im neduon napelumai eris aso yin
iran: is lep amen napelumai an
nesganimtan. Is um ika ehele ra a
Iesu, Ehtihiyi itai iran aijaua, yi pu
atga aien.
45 Eris wat almoi nitai iji eigki is
ago a Iesu, eris asgeig iran a nupu
Jutaia iji ehki is ahinag eris apan
ehele Mere ara.
46 Ja eris atga ura nahaiji ra um
apan ehele ilpu Farisi, um asup-
tecnaig ehele ra nitai iji eigki is ago
a Iesu.
46 ¶ Eris asjapicnaig a ilpu atimi
ahlap esjilid im ilpu Farisi, um tas
jipe, um ika, Inta ago inhe akaija?
et idim ago niji auritai ehka et ahi-
nag a natimi ineigki:
48 el ta tup ude yin akaija, erupu
asgeig iran natimi asega: erupu
ham a nupu Roma, um auahas in-
pece uja um atimi asega iran.
49 *Is tas* a natimi is ethi ira ra,
nidan Keafas, is atimi esjilid an
nahlap aien an mesese iyehki, um
ika ehele ra, Eka eti ato itai ai-
jaua,
50 um eti aktaktai mika et upene
vai caija mika yi mas natimi et ethi
vai nup uran pece, va eri jim emes-
mas nup uran pece asega.
51 Is eti tup ispun asan tas ineigki
aien: ja is atimi esjilid an nahlap
aien an mesese iyehki, va nitai
ineigki, is upyi asaig aien, um ika,
etpu mas a Iesu va atimi an pece
iyehki;
52 jam eti *mas* va atimi an pece
iyehki ache, jam asjapicnaig ilpu
hal o Atua eris terimterim ara eri
tup ethi ache.
53 Eris atupun ara an naopan
iyehki, um tas jipe mika eri atgei
yin.
54 Va nedo ineigki, is eti lep atga
a Iesu an nuhup u nupu Jutaia; ja
is ahes eahki aien um apan an
pece iyehki ubutpotet u namas-
acen, an nuarin-pece is ethi nidan
Ifreim, is amen aien eahki im ilpu
atimi atahaijeg yin.
55 ¶ Is um ubutpotet u napaska
u nupu Jutaia: eris ahes an pece
iyehki natimi is ahinag, um apan

Jerusalem, mika eri ago adicinadi-
cin ra ara, ja pah *caig* napaska.
56 Eris ahilek Iesu ara, um tas
jipe anliin neom ahlap, *um ika*, Eka
ikha aijaua? etpu ham aien u nasjap-
icnaig, ka o'o?
57 Eris tas alep a ilpu atimi ahlap
esjilid im ilpu Farisi, um ika, El et
ato tah natimi nuarin ineig et amen
iran aien, etmu asuptecnaig aien,
—mika eri arop iran ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

IS apan Bedane a Iesu an naopan
iyehki um ti pan itac nadiat is
siks, ja pah *caig* napaska, is amen
eahki a Lasarus, aien ahki is mas
aien, ja is imyinusjai yin aien vai
inmas *o un*.
2 Eris ago nitai caig incan ara
eahki an jupura; is aheca *ura* a
Marda: is atimi is ethi a Lasarus
ira ra eris ateuc ehelen ara um hag.
3 Is leh nitai aspi nidincai upene
nipin a Mere, is idim esjilid, is apapa
pan a paunt is ethi, um aspi neduei
Iesu *iran*, um yiri mese neduon irai
umri idjinin: is apaahni nipin nitai
aspi iyehki anliin neom asega.
4 Is ika a natimi atahaijeg yin is
ethi, Jutas nupu Karyot, *inhal* o
Saimona, *aien aigki* is ika aien etpu
aniv yin,
5 Er auri par eti ahtai nitai aspi
ineigki, um leh tollar et forte im faiv,
um alupai ilpu ihki atimi?
6 Is eti asan tas ineigki aien va
naiheuc vai ilpu ihki atimi o un;
ja is atimi ehneg itai aien, is amen
ehelen incedpai mune, is apos *mune*
ineig aien eris atohwaig *iran*.
7 Is ika a Iesu, Ude yin aiek:
is aminjinaig nitai ineigki aien va
natelmoi nyak:
8 era amen ehelemia a ilpu ihki
atimi irai iji adiat; ja inki ti amen
ehelemia ainyak irai iji adiat.
9 Eris ato a nupu Jutaia is ahinag,
nikavaig, is amen aien eahki: ja
eris eti apan ara vai Iesu ache, ja
eris apan ara par alum Lasarus,
natimi iyehki is imyinusjai yin aien
vai inmas *o un*.
10 Eris upyi tas jipe a ilpu atimi
ahlap esjilid, um ika eri lep atgei
Lasarus;
11 va nitai ineigki, nikavaig, eris
apan a nupu Jutaia is ahinag, um
asgeig irai Iesu vai yin.
12 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin,
eris wat atahaijeg natimi is ahinag,
eris apan u nasjapicnaig, mika is
apan Jerusalem a Iesu,
13 eris leucse neri eaig ara, um
apan, um aubillid yin, um ahlaig
ijinies, *um ika*, Hosana! Naauri-
neig vai Natimarid u nupu Isreel,
et ham aien an nidai Ihova!
14 Is ecetai inhakli nifo a Iesu,
um ateuc iran; et idivaig eris aged,
um ika,
15 "Jim imtitaig, ak inhalav ata-
haig o Saion: et mun ham a Nati-
marid unyum, um ateuc an hakli
nifo."
16 Eris eti fi ato nitai iji eigki a
ilpu atimi atahaijeg yin an naopan
iyehki; ja eris wat ehvaig natimi
alupas a Iesu, eris imyiehva ara
mika eris upyi aged nitai iji eigki
vai yin, um lep ago nitai iji eigki
iran.
17 Eris asuptecnaig a ilpu atimi
ahced yin mika is ahlaig vai Lasa-
rus aien an nehpanitai, um imyi-
nusjai yin vai inmas *o un:*
18 va nitai ineigki eris lep aubillid
yin atimi, eris idim atahaijeg ara
mika is ago nauritai ehka ineigki
aien.
19 Eris tas jipe a ilpu Farisi, *um
ika*, Eka aktaktai aijaua, ka o'o?
et takitai nauritai unyimia; almoi,
era apitac yin natimi asega.
20 ¶ Eris eteuc nahaiji nupu Crisi
iji ehki eris apan ara u nasjapicnaig
par alaigaheni:
21 eris apan ehele Filipus ara,
is upu Bedseta aien, an *pece* Calili,
um ugni yin, um ika, Ak natimi

alupas, ecra merit aijama nalum
Iesu vaig.
22 Is apan a Filipus um asuptec-
naig ehele Antrius: erus han asup-
tecnaig ehele Iesu a Antrius im
Filipus.
23 Is tas ehele rau a Iesu, um ika,
Et mun ubutpotet u naopan ineig
uhpu ehvaig natimi alupas o Inhal
o natimi.
24 Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak *mika,* El et eti
etjose nohoai hwiit an nobohtan,
um muttit, inyi tup asjeuc: ja el et
muttit, etpu ohou um ahinag no-
hoan.
25 Aien et imyicoho nohun aien,
etpu mas aien; ja aien et eti imyi-
coho nohun aien an nobohtan ineig-
ki, etpu leh nitai umoh iran ineig
aien inyi ti lep ti.
26 El et aheca unyak tah natimi,
etmu ahced nyak aien; etpu lep
amen a naheca unyak an nuarin
ineig ek amen iran ainyak: el et
aheca unyak tah natimi, etpu im-
yiahpas yin a Etmak.
27 Et ohocred inliinmopok ainyak
an naopan ineig; inki asanhe ai-
nyak? *ekpu ika ainyak,* Ak Etmak,
apu imyiatamaig nyak aiek va nao-
pan ineig, *ka o'o?* ja ek mun yet-
pam ainyak an naopan ineig va nitai
ineigki.
28 Ak Etmak, namu ika aiek eri
imyiahpas nidam.
Is ahes an nohatag nohran tah,
um ika, Ek mun imyiahpas ainyak,
ekpu lep imyiahpas ainyak.
29 Eris wat atahaijeg a ilpu ati-
mi aiji *ubutpotet,* eris ika ara, In-
munuka ineigki: eris ika nahaiji
ra, Is tas ehelen a nagelo.
30 Is tas a Iesu, um ika, Et eti
ehcohos nohran ineigki vai nyak,
ja vai caua:
31 uhpu aru nedo has an no-
bohtan an naopan ineig: uhpu lep
atipagki natimarid an nobohtan
ineigki:
32 eh wit atijai nyak ijinies an no-
bohtan, ekpu aihiaig pam atimi ase-
ga ehelek ainyak.
33 Is asan tas ineigki aien par
asuptecnaig nedo vai inmas o un.
34 Eris um ika ehelen atimi, Ecra
ato aijama an tas alep *er ika,* etpu
amen a Kristo irai iji mesese: na
auri aiek par ika, Eris idim ika
uhpu atijai Inhal o natimi? Inhal
o natimi neigki di?
35 Is um ika ehele ra a Iesu,
Etpu eti elvamen ehelemia inlah:
akumu atga aijaua an lah, va yi
jim yetpam naupat iramia: aien et
atga aien an naupat, et eti ato aien
nuarin ineig et apan iran aien:
36 et wat amen inlah ehelemia,
akumu asgeig irai inlah aijaua, mika
aki ilpu halav an lah aijaua. Is
asaig nitai iji eigki a Iesu, um atga
o un, um atpuh vai ra.
37 ¶ Is ago nauritai ehka is ahi-
nag aien an nuhup ura, ja eris eti
asgeig iran ara:
38 mika yi ehneijid intas ineig is
asaig a Aiseya naprofeta, *um ika,*
"Ak Natimarid, era eteuc an tas
unyima a di? eh mun ehvaig nikmai
Ihova ehele di?"
39 Is ehka vai ra nimyiisjis nini-
vaijec vaig, va nitai ineig, is lep
asaig a Aiseya, *um ika,*
40 "Is ago aupat nesganimtara
aien, um ago ipjin inliinmopura;
mika eri jim alum itai ara an nesga-
nimtara, um ato itai anliinmopura,
um adumoij," mika ki ago cehcehe
ra ainyak.
41 Is asan tas iji eigki a Aiseya, is
wat almoi natimi alupas o un aien,
um tas vai yin.
42 Ja eris imyiisjis ninivaijec vai
yin a ilpu atimi alupas *an pece*
is ahinag; ja eris eti asuptecnai *yin*
ara vai ilpu Farisi, va eri jim ahlo ra
ara irai eom alaigaheni *ura:*
43 eris merit alupas ara va nim-
yiahpas o atimi, jam merit tintin va
nimyiahpas o Atua.
44 ¶ Is efehtas a Iesu, um ika,
Aien et asgeig irak aien, et eti as-

geig irak *ache* aien, ja *et lep asgeig* iran *aien* is abrai nyak aien.
45 Aien et alum nyak aien, et alum yin aien is abrai nyak aien.
46 Kis ham ainyak par itai lah an nobohtan, mika eri jim amen an naupat a ilpu atimi asgeig irak asega.
47 El et atahaijeg niji tas unyak tah natimi, jam eti eteuc *iran*, inki ti aru nedo o un ainyak: kis eti ham ainyak mika ki aru nedo o atimi, jam imyiatamaig ra ache:
48 et eteuc tah par aru nedo o un et esjum vai nyak aien, um eti leh niji tas unyak: uhpu asuptecnaig nimtan imi yin an nadiat apitac an tas ineigki ek mun asuptecnaig ainyak.
49 Kis eti tup ispuk tas ainyak; ja is alupai nyak intas alep a Etmak is abrai nyak aien, *nikavaig*, intas ineig ekpu asuptecnaig ainyak, im lep intas ineig ekpu esege ainyak.
50 Ek idim ato ainyak, mika et itai umoh iran ineig inyi ti lep ti intas alep o un: nitai iji eigki ache ek esege ainyak is asuptecnaig ehelek a Etmak.

NUARIN-TAS ALUPAS 13.

AN naopan iyehki is mun ubutpotet u nasjapicnaig va napaska, ja is ato a Iesu, nikavaig, is yetpam naopan ineig inyi ude nobohtan ineigki aien, um apan ehele Etman, is aiyu inliinmopon aien vai ilpu atimi o un an nobohtan, is lep aiyu inliinmopon aien vai ra um yetpan u inmas *o un*.
2 Eris wat hag ara, (is auahas inliinmopoi Jutas nupu Karyot, *inhal* o Saimona, a Tiapolo, um ika yi aniv yin;)
3 is ato a Iesu, nikavaig, is ati niji itai asega an nikman a Etman, is idim ahes ehele Atua aien, ja par apan ehele Atua;
4 is atidai aien u inhag, um iknipagki apelumai *iran;* um leh nuarin napelumai, um ahid:
5 ja is par atladwi inwai aien an nipjinitai, um yiri eduei ilpu atimi atahaijeg yin, um yiri mese an napelumai ineig is ahid aien.
6 Is apan aien ehele Saimona Pitrus: ja is ika ehelen *a Pitrus*, Ak Natimarid, an yiri neduok aiek, ka o'o?
7 Is tas a Iesu, um ika ehelen, Na eti ato aiek an naopan ineig nitai ineig ek ago ainyak; ja napu ato aiek an tak aopan.
8 Is um ika ehelen a Pitrus, Napu idim eti yiri neduok aiek. Is um ika ehelen a Iesu, El ek eti yiri euc ainyak, an idim eti atimi unyak aiek.
9 Is um ika ehelen a Saimona Pitrus, Ak Natimarid, *namu* jim *yiri* neduok ache *aiek*, jam lep nikmak, im nipek unyak.
10 Is um ika ehelen a Iesu, El et ereuc tah, et upene inyirivaig neduon ache, et adicinadicin asega aien: eka adicinadicin aijaua, jam eti *adicinadicin* aijaua asega.
11 Is idim ato aien natimi ineig etpu aniv yin; va nitai ineigki is ika aien, Eka eti adicinadicin aijaua asega.
12 Is yiri eduora aien, ja par leucse apelumai o un, um lep ateuc, um ika ehele ra, Eka ato nedo ineig aijaua ek mun ago iramia ainyak, ka o'o?
13 Eka anvi nidak aijaua par ika, Natimi esege, im lep Natimarid: et upene intas unyimia; ek idim ucco ainyak:
14 ek Atimarid *unyimia* ainyak, um Atimi esege *imi caua*, ja ek mun yiri eduomia ainyak; et lep upene vai caua inyiri jipe vaig eduomia:
15 ek mun upyi hup ainyak um ago nedo ineigki, mika aki ago nedo ineigki aijaua, ek mun ago iramia ainyak.
16 Et idim inivaijec ineig ek asaig

ehelemia ainyak *mika,* Et eti esjilid
tah naheca irai natimi alupas o un;
et eti lep esjilid aien eris abrai yin
irai natimi ineig is abrai yin aien.
17 El eka ato nitai iji eigki aijaua,
eka mun ahesmoij aijaua el eka
ago.
18 Ek eti tas ainyak vai caua
asega: ek ato ainyak natimi iji eigki
kis ehtai ra ainyak: ja va uhpu
ehneijid intas eris aged, *um ika,*
"Aien et hag ehelek aien, et mun
atijai nijinalak an neduon aien vai
nyak."
19 Ek upyi hup ainyak um asup-
tecnaig ehelemia, mika, et wit yet-
pam *nitai ineigki,* aki imyiisjis nini-
vaijec aijaua mika ek *atimi iyehki*
ainyak.
20 Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak *mika,* Aien et leh
ra aien ek abrai ra ainyak, et leh
nyak aien; aien et leh nyak aien,
et leh yin aien is abrai nyak aien.
21 ¶ Is asan tas iji ehki a Iesu,
ja is ohocred inliinmopon aien, um
asuptecnaig, um ika, Et idim ini-
vaijec ineig ek asaig ehelemia ai-
nyak mika, Etpu aniv nyak tah et
ethi iramia.
22 Eris almaijidjid jipe ra a ilpu
atimi atahaijeg yin, um aktaktai,
jam eti ato natimi ineig is tas vai
yin aien.
23 Is asgeig an riti Iesu natimi
atahaijeg yin is ethi, is aiyu inliin-
mopoi Iesu vai yin.
24 Is adi pan yin a Saimona Pitrus,
mika yi ahodai *yin* aien va natimi
ineig is tas vai yin aien.
25 Aien is asgeig aien an riti
Iesu, is ika ehelen aien, Ak Nati-
marid, di neigki?
26 Is asuptecnaig a Iesu, *um ika,*
Aien aigki, ek wit ati inuarin nitai
caig ineig an nipjinitai ainyak, ekpu
alaacan ainyak. Is atise inuarin
nitai caig aien, um alayi Jutas nupu
Karyot, *inhal* o Saimona.
27 *Is leh* nuarin nitai caig iyehki
aien, ja is ahei yin a Satana. Is
um ika ehelen a Iesu, Auroauro
aiek um ago nitai ineig, nai ika aiek
napu ago.
28 Is eti ato tah natimi ira ra u
inhag, mika is asan tas ineigki aien
ehelen vanhe.
29 Is amen ehele Jutas incedpai
mune, va nitai ineigki, eris aktaktai
nahaiji *ra,* mika is ika ehelen a
Iesu, Auarimtai itai iji eigki aiek,
inta merit vaig akaija va nasjapic-
naig; ka yi alupai ilpu ihki atimi
itai.
30 ¶ Is wat leh nuarin nitai caig
aien, is um auroauro aien um alau
ijo; is um epeig.
31 Is wat alau ijo aien, is um ika
a Iesu, Eh mun ehvaig natimi alu-
pas o Inhal o natimi an naopan ineig,
eh mun lep ehvaig natimi alupas o
Atua vai yin:
32 el eh ehvaig natimi alupas o
Atua vai yin, etpu lep ehvaig nati-
mi alupas o un a Atua, etpu auro-
auro aien um ehvaig natimi alupas
o un.
33 Ak ilpu hal *unyak,* inki ti
elvamen ehelemia ainyak: akupu
ahilek nyak aijaua; kis idim
upyi asaig ehele nupu Jutaia ai-
nyak, um ika, Et ehka vai caua
napanvaig an nuarin ineig ekpu
apan iran ainyak; et idim ucco
intas unyak ehelemia an naopan
ineig.
34 Ek alupai caua intas alep mat
ineigki ainyak, mika yi aiyu jipe
inliinmopomia aijaua vai caua; et
idivaig naiyu u inliinmopok vai
caua, etmu ucco naiyu jipe u in-
liinmopomia aijaua vai caua:
35 va erupu ato natimi asega,
nikavaig, eka ilpu atimi atahaijeg
nyak aijaua, an naiyu jipe vaig in-
liinmopomia aijaua vai caua.
36 ¶ Is um ika ehelen a Saimona
Pitrus, Ak Natimarid, napu apan
aiek eda? Is um ika ehelen a Iesu,
Et ehka vai euc napitac nyak vaig
an naopan ineig, um apan an nua-
rin ineig ekpu apan iran ainyak;

napu apitac nyak aiek an tak ao-
pan.
37 Is um ika ehelen a Pitrus, Ak
Natimarid, et ehka vai nyak napi-
tac euc vaig an naopan ineig vanhe?
ekpu mas ainyak vai euc.
38 Is um ika ehelen a Iesu, Nai
ika aiek napu mas vai nyak, ka o'o?
et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelum ainyak *mika*, Napu eheseij
ateri nyak aiek, ja etpu ahlaig
injaa.

NUARIN-TAS ALUPAS 14.

1 ETMU jim ohocred inliinmopo-
mia aijaua: akumu asgeig irai Atua
aijaua, um lep asgeig irak.
2 Et ahinag inuari-eom an neom
o Etmak: el *et* eti *eteuc*, el ek
mun asaig ehelemia ainyak: inki
apan ainyak um yecrei inuarin imi
caua:
3 ek wit apan ainyak um yecrei
inuarin imi caua, ja par lep ham,
um leh caua imi nyak; mika aki
amen aijaua an nuarin ineig ekpu
amen iran ainyak:
4 eka ato aijaua inuarin ineig ekpu
apan iran ainyak, um lep ato nef-
alaig.
5 Is um ika ehelen a Tomas, Ak
Natimarid, ecra eti ato aijama in-
uarin ineig an apan iran aiek; um
lep ehka vai cama natovaig nef-
alaig.
6 Is um ika ehelen a Iesu, Ek
efalaig ainyak, um itai inivai-
jec, um itai umoh iran: et eti
tup han tah ehele Etmak, jai vai
nyak ache:
7 el eka mun ato nyak aijaua, el
eka mun lep ato Etmak aijaua:
akupu idim ato yin aijaua, um alum
yin.
8 Is um ika ehelen a Filipus, Ak
Natimarid, ehvai Etmam aiek ehe-
lema, et upene vai cama.
9 Is um ika ehelen a Iesu, Ak
Filipus, kis amen ehelemia ainyak
itu acen, ja na idim eti ato nyak
aiek, ka o'o? aien et mun alum
nyak aien, et alum Etmak aien; na
auri aiek par ika, Ehvai Etmam
aiek ehelema?
10 na imyiisjis ninivaijec aiek,
nikavaig, *ek amen* ainyak ehele
Etmak, et lep amen a Etmak ehe-
lek, ka o'o? ek eti tup ispuk tas
ainyak irai tas iji eigki ek asaig
ehelemia ainyak: ja et ago nauritai
iji eigki a Etmak et amen ehelek
aien.
11 Akumu eteuc an tas ineigki
aijaua, nikavaig, *ek amen* ehele
Etmak ainyak, um lep amen ehelek
a Etmak: ka akumu eteuc an
tas unyak aijaua va niji auritai
unyak.
12 Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak *mika*, Aien et
asgeig irak aien, etpu ago nauritai
iji eigki aien ek ago ainyak; etpu
lep ago *niji auritai* aien inyi esjilid
irai itai iji eigki; va napan unyak
ehele Etmak.
13 Nitai iji eigki eka ugni aijaua
an nidak, ekpu ago ainyak, va
uhpu imyiahpas Etmak vai Inhal
o un.
14 Aku wit ugni tah nitai aijaua
an nidak, ekpu ago ainyak.
15 ¶ El et aiyu inliinmopomia
aijaua vai nyak, akumu imyiaiji
niji tas alep unyak aijaua.
16 Ekpu ugni Etmak ainyak, etpu
alupai caua aien Natimi atau *iramia*
inyi eche, va etpu amen ehelemia
aien irai iji mesese;
17 *et* Esgan inivaijec *aien;* et
ehka va atimi an nobohtan inleh
yin vaig, era eti ecet yin ara, um
eti ato yin: ja eka ato yin aijaua;
et eteuc ehelemia aien, etpu amen
anliinmopomia aien.
18 Ek wit ude caua ainyak, aki eti
umnyij aijaua: ekpu lep ham ehele-
mia ainyak.
19 Et wit ti pan itac nadiat inyi ti
elpat, eri ti lep alum nyak natimi
an nobohtan; ja eka alum nyak

aijaua: ek umoh ainyak, va nitai
ineigki, akupu lep umumoh aijaua.
20 Akupu ato aijaua an naopan
iyehki, nikavaig, *ek amen* ehele
Etmak ainyak, um lep *amen* ehelek
aijaua, um lep *amen* ehelemia ainyak.
21 Aien et leh niji tas alep unyak
aien, um apos upene, et aiyu inliin-
mopon aien vai nyak: aien et aiyu
inliinmopon aien vai nyak, et lep
aiyu inliinmopoi Etmak vai yin,
etpu lep aiyu inliinmopok ainyak
vai yin, ekpu lep ehvai nyak ainyak
ehelen.
22 Is um ika ehelen a Jutas, (is
eti upu Karyot iyehki,) Ak Nati-
marid, napu ehvai euc ehelema aiek
um uauo, jam eti *ehvai euc aiek*
ehele atimi an nobohtan?
23 Is tas a Iesu, um ika ehelen,
El et aiyu inliinmopon tah natimi
vai nyak, etpu apos intas unyak
aien: etpu aiyu inliinmopoi Etmak
vai yin, ecrupu apan ehelen aijum-
rau, um amen ehelen.
24 Aien et eti aiyu inliinmopon
aien vai nyak, et eti apos niji tas
unyak aien: is eti ahes ehelek intas
ineigki eka atahaijeg aijaua, ja *is ahes*
ehele Etmak is abrai nyak aien.
25 Ek mun asaig nitai iji eigki
ehelemia ainyak, an namen unyak
ehelemia.
26 Jai Natimi atau *iramia, et*
Esgan Upene *aien,* etpu abrai yin
a Etmak an nidak, etpu esege imi
caua aien niji itai asega, um ahugni
lelmia an niji itai asega iji eigki kis
asaig ehelemia ainyak.
27 Ek ati neigpa *unyak* ainyak
ehelemia, ek alupai caua neigpa
unyak ainyak: ekpu ahtai itai imi
caua ainyak, ja inyi ti idivaig ineig
er ahtai an nobohtan. Etmu jim
ohocred inliinmopomia aijaua, um
jim imtitaig.
28 Akis atahaijeg aijaua intas
unyak ehelemia, nikavaig, inki apan
ainyak, ja par *lep* ham ehelemia.
El et aiyu inliinmopomia aijaua vai
nyak, el eka imyiacitak aijaua vai
intas unyak, nikavaig, Ekpu apan
ehele Etmak ainyak: et idim esjilid
irak a Etmak.
29 Ek mun upyi hup ainyak um
asuptecnaig ehelemia, mika, et wit
yetpam *nitai ineigki,* aki imyiisjis
ninivaijec aijaua.
30 Inki ti lep tas alupas ehelemia
ainyak: et ham natimarid an noboh-
tan ineigki, ja et eti eteuc tah nitai
ehelek imi yin.
31 Ja erupu ato atimi an nobohtan
mika et aiyu inliinmopok ainyak
vai Etmak; is idim asaig ehelek a
Etmak, et um ucco ek ago ainyak.
Ti atidai akaija um apan eagko.

NUARIN-TAS ALUPAS 15.

1 EK ohui vaine inivaijec ainyak,
et atimi aminjinaig vaine a Etmak.
2 Et atipagki inran asega aien *et*
amen ehelek, jam eti ohou: et lep
ahped *ran* asega aien et ohou, mika
yi ahinag nohoan.
3 Eh mun ahped upene caua an
tas ineigki ek mun asuptecnaig ehe-
lemia ainyak.
4 Akumu amen ehelek aijaua, *ekpu*
lep *amen* ehelemia ainyak. Et ehka
vai ran nohouvaig, et wat eti amen
irai ohui vaine; et um ucco vai caua,
el eka eti amen ehelek aijaua.
5 Ek ohui vaine ainyak, eka ran
aijaua: aien et amen ehelek aien,
um *amen* ehelen ainyak, et ohou
aien um ahinag nohoan; el ek eti
amen ehelemia ainyak, inyi ehka
vai caua nagovaig tah nitai.
6 El et eti amen ehelek tah natimi,
uhpu ethaig pan itac yin et idivaig
inran, etpu mese; era asjapicnaig
natimi, um atijai an cop, um at-
namud.
7 El eka amen ehelek aijaua, um
lep amen ehlemia niji tas unyak,
aku wit ugni nitai iji eigki aijaua,
eka merit vaig aijaua, uhpu alupai
caua.

8 Aku wit ohou aijaua um ahinag
nohoamia, uhpu imyiahpas Etmak;
akupu lep ilpu atimi atahaijeg nyak
aijaua.
9 Et idim aiyu inliinmopoi Etmak
vai nyak, et um ucco et aiyu in-
liinmopok ainyak vai caua: akumu
amen aijaua an naiyu u inliinmopok
vai caua.
10 El eka imyiaiji niji tas alep
unyak aijaua, etpu amen naiyu u
inliinmopok ainyak vai caua; et idi-
vaig kis imyiaiji niji tas alep o Etmak
ainyak, et lep amen naiyu u inliin-
mopon aien vai nyak.
11 Ek mun asuptecnaig nitai iji
eigki imi caua ainyak, mika yi amen
ehelemia nimyiacitak unyak, um lep
esjilid nimyiacitak unyimia.
12 Intas alep unyak ineigki, mika
yi aiyu jipe inliinmopomia aijaua
vai caua, et idivaig naiyu u inliin-
mopok vai caua.
13 Et eti esjilid naiheuc o un tah
natimi iran neigki, mika yi mas tah
natimi vai ilpu etoan.
14 Eka ilpu etoak aijaua, el eka
ago nitai iji eigki aijaua ek asaig
ehelemia ainyak.
15 Inki ti lep ika vai caua ainyak,
eka ilpu aheca aijaua; et eti ato tah
naheca nitai ineig et ago a natimi
alupas o un: ja ek ika vai caua
ainyak, eka ilpu etoak aijaua; ek
mun asuptecnaig ehelemia ainyak
nitai iji eigki asega kis atahaijeg
vaig ehele Etmak ainyak.
16 Akis eti ahilek nyak aijaua, ja
kis ahilek caua ainyak, um ati caua,
mika aki ohou aijaua, yi amen lau
nohoamia: va etpu alupai caua
nitai iji eigki a Etmak eka ugni yin
vaig aijaua an nidak.
17 Ek tas alep ehelemia ainyak
irai itai iji eigki, mika yi aiyu jipe
inliinmopomia aijaua vai caua.
18 El era amcel vai caua natimi
an nobohtan, eka ato aijaua mika
eris upyi uhup ara um amcel vai
nyak, ja par *amcel* vai caua.
19 El eka atimi an nobohtan aijaua,
el et aiyu inliinmopoi atimi an no-
bohtan vai *caua* atimi ura: ja eka
eti atimi an nobohtan aijaua, kis
ehtai caua ira atimi an nobohtan
ainyak, va nitai ineigki, era amcel
vai caua natimi an nobohtan.
20 Akumu imyiehva aijaua intas
ineig kis asaig ehelemia ainyak
mika, Et eti esjilid tah naheca irai
natimi alupas o un. El era edemda
vai nyak ara, erupu lep edemda vai
caua ara; el era imyiaiji intas unyak
ara, erupu lep imyiaiji *intas* unyimia
ara.
21 Erupu ago nitai iji eigki asega
vai caua ara va nidak, va nitai
ineigki, nikavaig, era eti ato yin ara
is abrai nyak aien.
22 El ekis eti ham ainyak um tas
ehele ra, el et ti nedo has ura: ja
eh ti nitai adahpoi nedo has ura an
naopan ineig.
23 Aien et amcel vai nyak aien,
et lep amcel vai Etmak aien.
24 El ekis eti ago nauritai iji eigki
ainyak an nuhup ura is eti ago tah
natimi et eche, el et ti nedo has
ura: ja eris almoi *nauritai iji eigki*
ara, jam amcel vai Etmak im lep
nyak.
25 Ja *et mun yetpam nitai iji
eigki* mika yi ehneijid intas ineig eris
upyi aged an tas alep ura, um ika,
"Eris ispura amcel vai nyak ara."
26 Et wit ham a Natimi atau
iramia ineig, ekpu abraig pan yin
ainyak ehelemia, et ahes ehele Et-
mak aien, etpu asuptecnai nyak
aien, *et* Esgan inivaijec *aien,* et
ahes ehele Etmak aien um apam:
27 akupu lep asuptecnai *nyak*
aijaua, akis upyi hup aijaua, um
amen ehelek um uhum pam an nao-
pan ineig.

NUARIN-TAS ALUPAS 16.

1 EK mun asuptecnaig nitai iji
eigki ehelemia ainyak, va aki jim
epihtau aijaua.

2 Erupu ahlo caua ara irai eom
alaigaheni *ura:* etpu lep yetpam
naopan iyehki eru wit atgei caua
atimi, um aktaktai mika er ago
nauritai o Atua.
3 Erupu ago nitai iji eigki iramia
ara, va nitai ineigki, nikavaig, era
eti ato Etmak ara, im lep nyak.
4 Ja ek mun asupecnaig nitai iji
eigki ehelemia ainyak, mika, et wit
yetpam naopan iyehki, aki imyiehva
aijaua intas unyak ehelemia. Kis
eti fi asuptecnaig nitai iji eigki
ehelemia ainyak itu acen, va namen
unyak ehelemia:
5 ja inki apan ainyak an naopan
ineig ehelen is abrai nyak aien; ja
et eti ahodai nyak tah caua, *um ika,*
An han eda aiek?
6 Ja et ohocred esjilid inliinmop-
omia aijaua vai *intas* iji eigki kis
asaig ehelemia ainyak:
7 ja ek asaig intas inivaijec ehe-
lemia ainyak; Et upene vai caua
mika ki apan ainyak: el ek eti apan
ainyak, inyi ti yetpam ehelemia a
Natimi atau *iramia;* ja el ek apan
ainyak, ekpu abraig pam yin ainyak
ehelemia.
8 Et wit ham aien, etpu asuptec-
naig nedo has an nobohtan aien, im
lep nedo atoh, im lep neru va nedo
has:
9 nedo has, va nitai ineig, nika-
vaig, era eti asgeig irak ara;
10 im nedo atoh, va nitai ineig,
nikavaig, ekpu apan ehele Etmak
ainyak, akupu eti lep ecet nyak
aijaua;
11 im neru va nedo has, va nitai
ineig, nikavaig, eh mun aru irai
natimarid an nobohtan ineigki.
12 ¶ Ek lep merit ainyak nasup-
tecnaigvaig ehelemia niji itai et
ahinag, ja eka auatialidi aijaua in-
lehvaig an naopan ineig:
13 ja et wit ham a Nesgan ini-
vaijec, etpu atau iramia aien irai
itai inivaijec asega: inyi eti ispun
tas aien; ja etpu esege nitai iji
eigki aien et atahaijeg aien: etpu
lep asuptecnaig ehelemia aien nitai
iji eigki etpu yetpam:
14 etpu ehvai natimi alupas
unyak aien: etpu lep leh niji
itai unyak aien, um asuptecnaig
ehelemia.
15 Et unyak niji itai asega ehele
Etmak: va nitai ineigki, ek mun
asaig ainyak, mika etpu leh niji
itai unyak aien, um asuptecnaig
ehelemia.
16 Akupu eti ecet nyak aijaua
tupko; ja par lep ecet nyak tupko,
va nitai ineigki, nikavaig, ekpu apan
ehele Etmak ainyak.
17 Eris tas jipe a ilpu ahaiji atimi
atahaijeg yin, *um ika,* Inhe ineigki
et asaig eheleija aien mika, Akupu
eti ecet nyak aijaua tupko; ja par
lep ecet nyak tupko: va nitai in-
eigki, nikavaig, ekpu apan ehele
Etmak ainyak?
18 Eris ika ara, Inhe ineigki et
asaig aien mika, Tupko? Inta eti
ato akaija intas ineig et asaig aien.
19 Is ato a Iesu mika eris merit
ara nahodai yin vaig, is ika ehele
ra aien, Eka mun tas jipe ehelemia
aijaua, ka o'o, vai intas ineig ek
mun asaig ainyak mika, Akupu eti
lep ecet nyak aijaua tupko; ja par
lep ecet nyak tupko?
20 Et idim inivaijec ineig ek asaig
ehelemia ainyak mika, Akupu ehtig-
taig aijaua um imyitaig *nyak,* ja
erupu idim imyiacitak natimi an
nobohtan: akupu ohocred aijaua, ja
par lep imyiacitak.
21 Et ohocred intakata an nikavaig
yi apos inhal o un: ja et wat apos yin
aien, et eti lep imyiehva nohocred *o
un* aien, va nimyiacitak *o un* va na-
posvaig natimi an nobohtan:
22 eka ohocred aijaua an naopan
ineig: ja ekpu lep ateghe caua
ainyak, etpu imyiacitak inliinmopo-
mia aijaua, inyi ti atipagki nimyia-
citak unyimia tah natimi.
23 Aki eti ahodai nyak vaig tah
nitai aijaua an naopan iyehki. Et
idim inivaijec ineig ek asaig ehele-

mia ainyak mika, Etpu alupai caua
nitai iji eigki a Etmak, eka ugni
yin vaig aijaua an nidak.
24 Akis eti ugni tah nitai an nidak
aijaua: akumu ugni aijaua, akupu
leh aijaua, va etpu esjilid nimyia-
citak unyimia.
25 Kis esege nitai iji eigki imi
caua ainyak um ecsipece iran: ja
etpu yetpam naopan iyehki, inki eti
lep ecsipece iran ehelemia ainyak,
ja ekpu asuptecnaig upene Etmak
ehelemia ainyak.
26 Akupu ugni itai aijaua an nidak
an naopan iyehki: ek eti ika ehele-
mia ainyak, ekpu ugni Etmak ainyak
vai caua:
27 et idim aiyu inliinmopoi Etmak
vai caua, va nitai ineig, nikavaig,
et aiyu inliinmopomia aijaua vai
nyak, um lep imyiisjis ninivaijec
mika kis ahes ehele Atua ainyak.
28 Kis ahes ehele Etmak ainyak,
um ham an nobohtan: ekpu lep
ude nobohtan ainyak, um apan ehele
Etmak.
29 ¶ Eris um ika ehelen a ilpu
atimi atahaijeg yin, Na idim asup-
tecnaig upene aiek an naopan ineig,
um eti ecsipece iran:
30 ecra ato aijama an naopan
ineig, mika na *tup ispum* ato niji
itai asega aiek, um eti ika yi pu
ahodai euc tah natimi: va nitai
ineigki, ecra imyiisjis ninivaijec
aijama mika as ahes ehele Atua
aiek.
31 Is um ika a Iesu ehele ra, Eka
imyiisjis ninivaijec aijaua an naopan
ineig, ka o'o?
32 Etpu idim yetpam naopan
iyehki, maiya, et mun yetpam an
naopan ineig, akupu terimterim ai-
jaua asega, um apan irai imnim
unyimia, um ude nyak: ja ek eti
echim amen ainyak, et idim amen
ehelek a Etmak.
33 Ek mun asuptecnaig nitai iji
eigki ehelemia ainyak, mika yi
eigpa inliinmopomia aijaua vai
nyak. Akupu ohocred aijaua an
nobohtan: jam jim auatialidi; ek
esjilid ainyak ira atimi an noboh-
tan.

NUARIN-TAS ALUPAS 17.

IS wat tas ehni a Iesu, ja par easji
pan an nohatag, um ika,
Ak Etmak, et mun yetpam nao-
pan *unyak;* namu ehvaig natimi
alupas o Inhal unyum aiek, va
etpu lep ehvaig natimi alupas un-
yum a Inhal unyum:
2 as ati yin aiek mika yi esjilid
aien ira atimi asega, mika yi alupai
ra sji eigki asega as alupai yin ra
aiek nitai umoh iran ineig inyi ti
lep ti.
3 Nitai umoh iran ineig inyi ti
lep ti ineigki, mika eri ato euc ara,
nikavaig, na Atua inivaijec ache
aiek, im Iesu Kristo, as abraig yin
aiek.
4 Kis ehvaig natimi alupas un-
yum ainyak an nobohtan: ek mun
ago ehni nauritai ineig ainyak as
alupai nyak aiek mika ki ago
ainyak.
5 Ak Etmak, alupai nyak natimi
alupas unyum aiek, natimi alupas
iyehki ehelum, is unyak an naopan
iyehki is pam eti eteuc nobohtan
ineigki.
6 Kis asuptecnaig nidam ainyak
ehele atimi iji eigki an nobohtan,
as alupai nyak ra aiek: eris idim
unyum ara, as alupai nyak ra aiek;
eris apos intas unyum ara.
7 Era ato ara, nikavaig, is ahes
ehelum niji itai asega as alupai
nyak aiek.
8 Kis alupai ra ainyak intas iji
eigki as alupai nyak aiek; eris leh
ara, um ato upene mika kis idim
ahes ehelum ainyak; era lep im-
yiisjis ninivaijec ara mika as abrai
nyak aiek.
9 Ek ugni *euc* ainyak vai ra:
ek eti ugni *euc* ainyak va atimi an
nobohtan, ja vai ra *ache* as alupai

nyak ra aiek; era idim unyum
ara.
10 Et unyum niji itai asega unyak,
um lep unyak niji itai asega unyum;
et ehvaig natimi alupas unyak vaig.
11 Inki ti lep amen an nobohtan
ainyak, ja era amen an nobohtan
ara sji eigki, ekpu apam ehelum
ainyak. Ak Etmak upene, amin-
jina atimi iji eigki aiek an nidam
as alupai nyak ra aiek, mika eri
tup ethi ache ara, um idivai
caijau.
12 Kis wat amen ehele ra an
nobohtan ainyak, kis aminjinai ra
ainyak an nidam: kis aminjina
atimi iji eigki ainyak as alupai
nyak ra aiek; et eti melga tah ra,
nihki natimi ache; va uhpu ehnei-
jid intas ineig eris upyi aged.
13 Ekpu apam ehelum ainyak an
naopan ineig; ek asuptecnaig nitai
iji eigki an nobohtan ainyak, mika
yi imyiacitak alupas inliinmopura
ara vai nyak.
14 Kis alupai ra intas unyum
ainyak; era amcel vai ra natimi
an nobohtan, va nitai ineig, nika-
vaig, era eti atimi an nobohtan ara,
et idivai nyak, ek eti atimi an no-
bohtan ainyak.
15 Ek eti ugni *euc* ainyak mika
an atipagki ra aiek an nobohtan,
jam aminjinai ra va niji itai has.
16 Era eti atimi an nobohtan ara,
et idivai nyak, ek eti atimi an no-
bohtan ainyak.
17 Namu ikni ra aiek an nini-
vaijec unyum: et inivaijec intas
unyum.
18 As idim abrai nyak aiek mika
ki ham an nobohtan ainyak, et um
ucco kis abrai ra ainyak, *mika eri
terimterim ara* an nobohtan.
19 Ek ati nyak ainyak vai ra mika
uhpu lep ikni ra an tas inivaijec.
20 Ek eti ugni *euc* ainyak vai ra
sji eigki ache, jai lep vai ra erupu
asgeig irak ara vai intas ura;
21 mika eri tup ethi ache ara, um
idivai caijau, *na amen* ehelek aiek,
ak Etmak, *ek* lep *amen* ehelum
ainyak, mika eri lep amen eheleijau
ara *um* tup ethi ache: va erupu
imyiisjis ninivaijec natimi an no-
bohtan mika as abrai nyak aiek.
22 Ek mun alupai ra natimi alu-
pas iyehki ainyak as alupai nyak
aiek; mika eri tup ethi ache ara, um
idivai caijau:
23 *ekmu amen* ehele ra ainyak,
um lep *amen* ehelek aiek, mika eri
tup ethi ache ara um esjilid; va
erupu ato natimi an nobohtan mika
as abrai nyak aiek, um lep aiyu in-
liinmopom aiek vai ra, et idivaig
naiyu u inliinmopom vai nyak.
24 Ak Etmak, ek merit ainyak
mika eri amen ehelek ara sji eigki,
as alupai nyak ra aiek, an nuarin
ineig ek amen iran ainyak, um
almoi natimi alupas unyak, as alupai
nyak aiek: is idim aiyu inliinmop-
om aiek vai nyak an naopan iyehki
is pam eti eteuc nobohtan.
25 Ak Etmak upene, era eti ato
euc natimi an nobohtan: ja ek ato
euc ainyak, era lep ato ara sji eigki
mika as abrai nyak aiek.
26 Ek mun asuptecnaig nidam
ehele ra ainyak, ekpu lep asuptec-
naig ainyak; mika yi aiyu inliin-
mopom aiek vai ra, et idivai naiyu
u inliinmopom vai nyak, *ekpu* lep
amen ehele ra ainyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 18.

IS asan tas iji eigki a Iesu, ja par
apan aien im ilpu atimi atahaijeg
yin, um algaunyi inwai Kitron, is
eteuc nekaro eahki, is apan iran
aien, im lep ilpu atimi atahaijeg yin.
2 Is ato inuarin iyehki a Jutas,
natimi aniv yin: is ehcahinag apan
eahki a Iesu im ilpu atimi atahaijeg
yin.
3 Is leh ilpu eucsupo a Jutas, im
ilpu aheca ehele ilpu atimi ahlap
esjilid im ilpu Farisi, um apan

eahki eris apos nij va atimi ara im
lamp, um *atga* an cop.
4 Is ato a Iesu niji itai asega etpu
yetpam iran, ja is apan aien, um
ika ehele ra, Eka ahilek di aijaua?
5 Eris um ika ehelen ara, Iesu
nup an Nasared. Is ika ehele ra
a Iesu, Ainyak um aigki. Is lep
aiji ehele ra a Jutas, natimi aniv
yin.
6 Is wat ika ehele ra aien, Ainyak
um aigki, eris atga an nidjira ara,
um eropropse an nobohtan.
7 Is lep ahodai ra aien, *um ika*,
Eka ahilek di aijaua? Eris ika ara,
Iesu nup an Nasared.
8 Is um ika a Iesu, Ek mun ika
ehelemia ainyak, Ainyak um aigki:
el eka ahilek nyak aijaua, ude ra sji
eigki aijaua:——
9 va uhpu ehneijid intas iyehki
is upyi asaig aien, um ika, Et eti
melga tah et ethi irai ra sji eigki,
as alupai nyak ra aiek.
10 Is amen nauitoga ehele Sai-
mona Pitrus, is leh aien um auud
naheca o natimi esjilid an nahlap, um
auudyialis intikgan inmatan. Nidan
naheca iyehki Malkus.
11 Is um ika a Iesu ehele Pitrus,
Lep atohoaigse nauitoga unyum aiek
an cedpan: ekpu umwig ainyak an
nipjinitai ineig is alupai nyak a
Etmak.
12 Eris arop irai Iesu a ilpu
eucsupo im natimi alupas ura im
ilpu aheca o nupu Jutaia, um arore
yin,
13 um upyi hup um imyiapan yin
ehele Annas; is etmai ehgai Keafas
aien, natimi esjilid an nahlap an
mesese iyehki.
14 Is atimi iyehki a Keafas is tas
aien ehele nupu Jutaia, um ika, Et
upene mika yi mas natimi et ethi
vai nup uran pece.
15 ¶ Is apitac Iesu a Saimona
Pitrus, im lep natimi atahaijeg yin
is ethi is eche: is ato natimi ata-
haijeg yin iyehki a natimi esjilid
an nahlap, is ahced Iesu aien, um
apan anliin nimnim o natimi esjilid
an nahlap.
16 Ja is aiji ijo a Pitrus an neucse
neom. Is lep alau ijo a natimi
atahaijeg yin is eche iyehki, is ato
yin a natimi esjilid an nahlap, um tas
ehele natahaig iyehki is aminjinaig
neucse neom aien, um imyiapan
Pitrus an *nimnim*.
17 Is um ika ehele Pitrus a nata-
haig is aminjinaig neucse neom aien,
Na atimi atahaijeg nat eigki aiek,
ka o'o? Is um ika aien, O'o.
18 Eris aiji eahki a ilpu aheca im
ilpu eucsupo, eris adnan cop ara
irai humla; is idim eyueyu: eris
atijcop ara: is lep amen ehele ra a
Pitrus, um atijcop.
19 ¶ Is ahodai Iesu a natimi esjilid
an nahlap vai ilpu atimi atahaijeg
yin, im lep nesege o un.
20 Is um ika ehelen a Iesu, Kis
tas ainyak an nuhup o atimi asega;
kis idim esege ainyak irai eom
alaigaheni im lep anliin neom ahlap,
era apan iran a nupu Jutaia irai iji
adiat; kis eti adenan tas unyak
ainyak:
21 na auri aiek par ahodai nyak?
ahodai ra eris atahaijeg *nyak* ara,
vai intas unyak ehele ra: era idim
ato intas unyak ara.
22 Is wat asan tas iji eigki a Iesu,
is ahpoi yin an nikman tah irai ilpu
aheca iji eig eris aiji ubutpotet, um
ika, Na *auri* aiek par asan tas naico
ehele natimi esjilid an nahlap?
23 Is um ika ehelen a Iesu, El ek
asan tas has ainyak, asuptecnaig
intas has *unyak* aiek: ja el *ek asan*
tas upene *ainyak*, na auri aiek par
ahpoi nyak?
24 Is ika a Annas eri arore yin
um imyiapan yin ehele Keafas na-
timi esjilid an nahlap.
25 Is aiji a Saimona Pitrus um
atijcop. Eris ika ehelen ara, Na
atimi atahaijeg yin aiek, ka o'o? Is
ateri aien, um ika, O'o.
26 Is ika naheca is ethi o natimi
esjilid an nahlap, (is atimi ehpan irai

natimi iyehki aien is auudyialis in-
tikgan a Pitrus,) Ek mun ecet euc
ainyak ehelen anliin nekaro.
27 Is lep ateri a Pitrus: ja is
auroauro um ahlaig injaa.
28 ¶ Eris ahes ehele Keafas ara
um imyiapan Iesu anliin nimnim
tas alep iran: is ehuhialeg; eris eti
apan ara anliin nimnim iyehki, va eri
jim auahas nitaup ura, um eti ecaig
napaska.
29 Is alau ijo a Pailet um apan
ehele ra, um ika, Intas asuptecnaig
unyimia vai natimi ineigki nevitai?
30 Eris tas ara, um ika ehelen, El
is eti ago nedo has aien, el ecra eti
ati yin ehelum aijama.
31 Is um ika ehele ra a Pailet,
Leh yin aijaua, um aru nedo has
o un et idivaig intas alep unyimia.
Eris um ika ehelen a nupu Ju-
taia, Et itaup vai cama natgei atimi
vaig:——
32 va uhpu ehneijid intas iyehki,
is upyi asaig a Iesu, par asuptecnaig
nedo vai inmas o un.
33 Is lep apan a Pailet anliin nim-
nim tas alep iran, um ahlaig vai
Iesu, um ika ehelen, Na atimarid u
nupu Jutaia aiek, ka o'o?
34 Is um ika ehelen a Iesu, Na
ispum asaig nitai ineig aiek, ka is
asaig ehelum tah natimi vai nyak?
35 Is um ika a Pailet, Ek eti upu
Jutaia ainyak: era mun ati euc
ehelek a nup uran pece unyum im
ilpu atimi ahlap esjilid: as ago inhe
aiek?
36 Is um ika a Iesu, Et eti *elcau*
an nobohtan nelcau unyak: el et
elcau an nobohtan nelcau unyak, el
era ago nedoa a ilpu aheca unyak,
mika eri jim ati nyak ehele nupu
Jutaia: ja et eti ahes igcaki nelcau
unyak.
37 Is um ika ehelen a Pailet, Na
idim atimarid aiek, ka o'o? Is um
ika a Iesu, Na mun asaig aiek mika
ek atimarid ainyak: eris apos nyak
va nitai ineigki, kis lep ham ainyak
an nobohtan va nitai ineigki, mika
ki asuptecnaig nitai inivaijec ai-
nyak: ara asega era apol an nitai
inivaijec ara, era imyiaiji intas
unyak ara.
38 Is um ika ehelen a Pailet, Nitai
inivaijec neigki inhe?
Is asan tas ineigki aien ja par
alau ijo, um apan ehele nupu
Jutaia, um ika ehele ra, Ek eti
ecetai tah nedo has o un ainyak:
39 ja ekpu ahiyi natimi et ethi
imi caua ainyak, et idivaig nedo
unyimia u napaska: eka merit
aijaua mika ki ahiyi imi caua
ainyak Natimarid u nupu Jutaia,
ka o'o?
40 Eris lep ahlaig ara asega, um
ika, Jim *ahiyi* natimi ineigki *aiek*,
Barabas ache. Is atimi ahrincai
a Barabas.

NUARIN-TAS ALUPAS 19.

VA nitai ineigki is leh Iesu a Pai-
let, um aredei *yin*.
2 Eris ahod incat adgaig a ilpu
eucsupo irai itai upunupun, um
adgaig imi yin, um lep aso yin ara
an napelumai cop,
3 um ika, Kaiheuc vai euc, ak
Natimarid u nupu Jutaia! eris ahpoi
yin irai ikmara ara.
4 Is lep alau ijo a Pailet, um ika
ehele ra, Ek mun imyiapam yin
ehelemia ainyak, mika aki ato ai-
jaua, nikavaig, ek eti ecetai tah
nedo has o un ainyak.
5 Is alau ijo a Iesu, is amen iran
incat adgaig irai itai upunupun, im
napelumai cop. Is um ika ehele
ra *a Pailet*, Almoi natimi ineigki
aijaua!
6 Eris wat alum yin a ilpu atimi
ahlap esjilid, im ilpu aheca, eris
ahlaig ijinies ara, um ika, Atgei
yin an nauincai atgeig, atgei *yin*
an nauincai atgeig. Is um ika
ehele ra a Pailet, Leh yin aijaua,
um atgei *yin* an nauincai atgeig:

ja ek eti ecetai tah nedo has o un
ainyak.
7 Eris um ika ehelen a nupu Ju-
taia, Et eteuc intas alep unyima,
et upene mika yi mas aien vai intas
alep unyima va nedo o un, nika-
vaig, is ika aien, Ek Hal o Atua
ainyak.
8 ¶ Is wat atahaijeg intas ineigki
a Pailet, is esjilid nimtitaig o un
aien;
9 is lep apan aien anliin nimnim
tas alep iran, um ika ehele Iesu, As
ahes eda aiek? Ja is eti tas ehelen
a Iesu.
10 Is um ika ehelen a Pailet, Na
eti tas ehelek aiek? na ato aiek, ka
o'o, nikavaig, ek emda ainyak natgei
euc vaig an nauincai atgeig, um lep
emda nahiyi euc vaig?
11 Is um ika a Iesu, El eh eti
alupai euc *nemda* an nohatag, el
et eti emda aiek *par ago tah nitai*
vai nyak: va nitai ineig, et esjilid
nedo has o un, et mun atceijai nyak
ehelum aien.
12 Is apitac a Pailet um lep merit
nahiyi yin vaig; ja eris ahlaig
ijinies a nupu Jutaia, um ika, El
et ahiyi natimi ineigki aiek, el et
eti atimi atau imi Sisar aiek: na-
timi ineig et ika aien et atimarid
aien, et asan tas has vai Sisar
aien.
13 Is wat atahaijeg intas ineigki
a Pailet, is imyialau ijo Iesu aien,
um ateucse an nitai ateuc eris tas
alep iran, an nuarin iyehki nidan
Nehledhat, jai *nidan* Hibru, Cab-
ada.
14 Is adiat iyehkiyehki eris im-
yecrei itai iran va napaska, is
adiatadiat: is um ika ehele nupu
Jutaia aien, Almoi Natimarid unyi-
mia aijaua!
15 Ja eris ahlaig ijinies ara, *um
ika,* Imyiapan *yin*, imyiapan *yin*,
um atgei yin an nauincai atgeig.
Is um ika ehele ra a Pailet, Ekpu
atgei Natimarid unyimia ainyak an
nauincai atgeig, ka o'o? Eris ika
a ilpu atimi ahlap esjilid, Et atima-
rid unyima ache a Sisar.
16 Is atceijai yin ehele ra aien,
mika eri atgei yin. Eris leh Iesu
ara, um imyiapan *yin*.
17 Is apos nauincai atgeig o un
aien, um apan an nuarin is ethi,
nidan *nuarin* o nipjinipek o atimi,
nidan Hibru, Colcoda:
18 eris atgei yin eahki ara an
nauincai atgeig, im lep natimi is
ero is eche, is ethi an nahaijin, im
lep is ethi an nahaijin, im Iesu
juju.
19 Is aged intas *vai yin* a Pailet,
um ati an nauincai atgeig. Is aged
intas ineigki aien, *um ika,* IESU
NUP AN NASARED, NATI-
MARID U NUPU JUTAIA.
20 Eris esvi intas ineigki a nupu
Jutaia is ahinag: is ubutpotet pan
u nuarin-pece *itaup* inuarin iyehki,
eris atgei Iesu iran an nauincai
atgeig: eris aged intas ineigki irai
tas Hibru, *im* Crisi, *im* Roma.
21 Eris um ika ehele Pailet a
ilpu atimi ahlap esjilid u nupu
Jutaia, Jim aged aiek, *um ika,* Nati-
marid u nupu Jutaia; jam aged,
um ika, Is ika aien, Ek atimarid
ainyak u nupu Jutaia.
22 Is um ika a Pailet, Intas ineig
ek aged ainyak, ek mun idim aged
ainyak.
23 ¶ Eris atgei Iesu a ilpu euc-
supo an nauincai atgeig, ja par
leucse apelumai itac o un, um ahaig
is for inuarin; eris akaro sjipe a
ilpu eucsupo asega; im lep napelu-
mai uhup *o un:* is ti nugnyan nijei
iran, eris tup ahod asega.
24 Eris tas jipe ara, *um ika,* In-
tumu jim ahpati akaija, ti edaig
jipe nitai asjaaicnaig iraija akaija,
par ato natimi ineig inyi ati: va
uhpu ehneijid intas eris aged, um
ika, "Eris ahai apelumai itac
unyak ira ra ara, um edaig jipe
itai asjaaicnaig va napelumai uhup
unyak." Eris ago nitai iji eigki a
ilpu eucsupo.

25 ¶ Is aiji a risi Iesu ubutpotet u
nauincai atgeig o un, im lep etoai
risin, Mere *ehgai* Kleofas, im Mere
nupu Maktala.
26 Is wat alum risin a Iesu im
natimi atahaijeg yin iyehki, is aiyu
inliinmopon aien vai yin, is um ika
ehele risin aien, Ak intakata ineigki,
almoi inhal unyum aiek!
27 Is lep ika aien ehele natimi
atahaijeg yin iyehki, Almoi risum
aiek! Is leh yin a natimi atahaijeg
yin iyehki an naopan iyehki, um
imyiapan yin an *nimnim* o un.
28 ¶ Is wat ti pan itac nitai iji
eigki is ato a Iesu, nikavaig, eris
ago ehni niji itai asega; va uhpu
ehneijid intas eris upyi aged, is ika
aien, Ek ahvig wai ainyak.
29 Eris ati nipjinitai is amen iran
vinecar um ohua: eris leh nisa ara,
um ahtaijuli a vinecar, um ahcai
an nauihissop, um ati an nipji-
neucsen.
30 Is wat leh vinecar iyehki a
Iesu, is um ika aien, Eh mun ago
ehni: is atpuse aien, um edekjai
nesgan.
31 Is adiat imyecrei itai iran
iyehki; va nitai ineig eris ugni
Pailet a nupu Jutaia mika uhpu
asvi neduei ehtaij um iknipagki
ehtaij, va yi jim amen nohui ehtaij
irai auicai atgeig an nadiat atumop;
is adiat atumop esjilid iyehki.
32 Eris apan a ilpu eucsupo, um
asvi eduei natimi erahki eris atgei
rau an nauincai atgeig ehelen:
33 eris wat apan ara ehele Iesu,
um almoi mika is idim mas aien,
eris eti asvi neduon ara:
34 ja is ahcai nahaijin a neucsupo
is ethi an mopul, is auroauro um
ared inja *iran*, im lep inwai.
35 Aien is almoi *nitai iji eigki*
aien, is asuptecnaig aien; et idim
inivaijec intas asuptecnaig o un: et
ato aien mika et inivaijec intas o
un, mika aki imyiisjis ninivaijec
aijaua.
36 Eris ago nitai iji eigki va uhpu
ehneijid intas eris upyi aged, *um*
ika, "Uhpu idim eti asvi tah ne-
duon."
37 Eris lep aged intas is eche,
nikavaig, "Erupu aespan natimi
ineig eris ahcai yin ara."
38 ¶ Is wat ti pan itac nitai iji
eigki is ugni Pailet a Josef nupu
Aramadia, mika yi leh nohui Iesu;
is atimi atahaijeg Iesu aien, jam
eti asaig va nimtitai nupu Jutaia
o un: is ika a Pailet *yi leh yin*
aien. Is apan aien, um leh nohui
Iesu:
39 is lep apan a Nikotimus, (aien
aigki is upyi hup aien um apan ehele
Iesu an nepeig,) um apos nahrincai
auanipin upene pilaig a *nidi* mura,
is idivaig is wun huntret paunt:
40 erus leh nohui Iesu arau,
um lep aspi yin an nitai auanipin
upene, um aso an napelumai yilyil,
is idivaig nedo o nupu Jutaia an
natelmoi atimi vaig.
41 Is eteuc nekaro an nuarin
iyehki eris atgei yin iran an nau-
incai atgeig; *is* lep *eteuc* inmun nij
mat anliin nekaro, eris pam eti ati
tah nohu atimi iran.
42 Erus ati Iesu iran arau, va
nitai ineig, nikavaig, is adiat im-
yecrei itai iran iyehki o nupu
Jutaia; is ubutpotet o unmun nij
iyehki.

NUARIN-TAS ALUPAS 20.

AN nadiat uhup irai wiik is apan
a Mere nupu Maktala u un-
mun nij an nuhihialeg, an naupat-
aupat, um ecetai natipagkivaig
inhat an mun nij.
2 Is athut aien, um apan ehele
Saimona Pitrus, im lep ehele na-
timi atahaijeg Iesu is ethi, aien is
aiyu inliinmopon aien vai yin, um
ika ehele rau, Eris atipagki Nati-
marid anliin mun nij ara, ja ecra
eti ato aijama inuarin ineig eris ati
yin iran.

3 Is apan u unmun nij a Pitrus
im lep natimi atahaijeg *Iesu* iyehki.
4 Erus ehras athut arau: is um
ahtaregdei Pitrus a natimi atahaijeg
Iesu iyehki, is upyi uhup aien um
yetpan u unmun nij.
5 Is atpuse aien, um ecetai napel-
umai yilyil namenvaig; ja is eti
apan iran aien.
6 Is apitac yin a Saimona Pitrus,
um apan anliin mun nij, um almoi
napelumai yilyil namenvaig,
7 im lep napelumai aso nidjinin
iran, ja is eti amen u napelumai
yilyil iji ehki, eris asvi um ati an
taka uarin.
8 Is lep apan iran a natimi ata-
haijeg *Iesu* iyehki, is upyi hup aien
um yetpan u unmun nij, is wat
ecetai aien, um imyiisjis ninivaijec.
9 Eris eti ato ara an naopan
iyehki intas eris upyi aged, *um ika*,
Eris idim ika etpu lep nusjai aien
vai inmas *o un*.
10 Erus lep apan irai imnim urau
ahwat atimi atahaijeg yin erahki.
11 ¶ Ja is aiji a Mere u unmun
nij, um taig: is wat taig aien, ja
par atpuse, *um easse* anliin mun
nij,
12 um ecet nagelo is ero nateuc-
vaig, is ahi napelumai ira rau, *is
ateucse* is ethi u nidjinin, um lep is
ethi u neduon, an nuarin iyehki eris
ati nohui Iesu iran.
13 Erus um ika ehelen arau, Ak
intakata ineigki, na imyitaig inhe
aiek? Is ika ehele rau aien, Eris
atipagki Natimarid unyak, ja ek
eti ato ainyak inuarin ineig eris ati
yin iran.
14 Is wat asan tas ineigki aien,
is ahidai yin aien, um ecet Iesu
naijivaig, ja is eti ato aien, nikavaig,
Iesu iyehki.
15 Is um ika ehelen a Iesu, Ak
intakata ineigki, na imyitaig inhe
aiek? na ahilek di aiek? Is aktaktai
aien mika is atimi aminjinaig nekaro
aien, um ika ehelen, Ak natimi
alupas, el et imyiapan yin aiek,
asuptecnaig ehelek inuarin ineig na
ati yin iran aiek, ekpu atipagki yin
ainyak.
16 Is um ika ehelen a Iesu, Ak
Mere. Is ahidai yin aien, um ika
ehelen, Ak Rabonai; nesgan tas
ineigki, Ak Natimi esege.
17 Is um ika ehelen a Iesu, Jim
atcei pam nyak aiek; ek pam eti
fi aridjai ainyak ehele Etmak: jam
apan aiek ehele ilpu etoak, um asaig
ehele ra mika, ek aridjai ehele Etmak
ainyak, im lep Etmamia; ehele Atua
unyak, im lep Atua unyimia.
18 Is apan a Mere nupu Maktala,
um asuptecnaig ehele ilpu atimi
atahaijeg yin, mika is ecet Nati-
marid aien, is lep asuptecnaig nitai
iji eigki aien ehelen.
19 ¶ An nadiat iyehki is wat
jupura, nadiat uhup irai wiik, is
ipjin intapanes an nuarin-neom
iyehki eris asjapicnaig iran a ilpu
atimi atahaijeg yin va nimtitai nupu
Jutaia *ura*, is ehcohos pan a Iesu,
um aiji an nuhup *ura*, um ika ehele
ra, *Etmu eteuc* neigpa ehelemia.
20 Is wat ucce intas o un, is
ehvaig ehele ra aien nikman im lep
nahaijin. Eris wat ecet Natimarid
a ilpu atimi atahaijeg yin, eris imyi-
acitak ara.
21 Is lep ika ehele ra a Iesu,
Etmu eteuc neigpa ehelemia: is
idim abraig pam nyak a Etmak, et
um ucco ek abraig pan caua ainyak.
22 Is asan tas ineigki aien, ja par
ehledowa *ra*, um ika ehele ra, Aku-
mu leh Nesgan Upene aijaua:
23 uhpu iknipagki nedo has ura,
eka iknipagki aijaua; *ja* eri eti ikni-
pagki *nedo has* ura, eka eti iknipagki
aijaua.
24 Ja is wat ehcohos pan *ehele ra*
a Iesu, is eti amen ehele ra a Tomas,
tak idan Titimus, natimi is ethi ira
atimi is twelv.
25 Eris ika ehelen a ilpu atimi
atahaijeg *Iesu*, Ecra mun ecet Na-
timarid aijama. Ja is ika ehele ra
aien, El ek eti almoi nugnyan nel

an nikman ainyak, um ati nupsik-
mak an nugnyan nel, um lep ati
nikmak an nahaijin, inki ti imyiisjis
ninivaijec ainyak.
26 ¶ Is wat ti pan itac nadiat is
eet, eris amen anliin neom a ilpu
atimi atahaijeg yin, im lep Tomas:
is ehcohos pan a Iesu, um aiji an
nuhup *ura*, ja is ipjin intapanes, um
ika, *Etmu eteuc* neigpa ehelemia.
27 Is um ika ehele Tomas aien,
Imyihio nupsikmam aiek, um almoi
nikmak; um lep imyihio nikmam
aiek, um ati an nahaijik: um jim
imyiisjis nahcil aiek, jam imyiisjis
ninivaijec.
28 Is tas a Tomas, um ika ehelen,
Ak Natimarid unyak, im lep Atua
unyak.
29 Is um ika ehelen a Iesu, Ak
Tomas, na mun alum nyak aiek,
um imyiisjis ninivaijec: *era mun*
ahesmoij ara, era eti alum *nyak* ara,
jam imyiisjis ninivaijec.
30 ¶ Is idim ago niji auritai
ehka is ahinag is eche a Iesu an
nuhup o ilpu atimi atahaijeg yin, ja
eris eti aged an nitasvitai ineigki:
31 ja eris aged nitai iji eigki,
mika aki imyiisjis ninivaijec aijaua,
um ika et Kristo a Iesu, et lep Hal
o Atua aien; um lep mika aki leh
nitai umoh iran an nidan, an nim-
yiisjis ninivaijec vaig unyimia.

NUARIN-TAS ALUPAS 21.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki, is
lep ehcohos pan a Iesu ehele
ilpu atimi atahaijeg yin u unjop
Taibiryas; is ehcohos pan aien is
ucce.
2 Eris amen an nuarin is ethi a
Saimona Pitrus, im Tomas, tak
idan Titimus, im Nadanyel nupu
Kena an *pece* Calili, im ohwat hal
o Sebetaius, im lep natimi atahaijeg
yin is ero is eche.
3 Is um ika ehele ra a Saimona
Pitrus, Ekpu apok ainyak, um
ahilek mu. Eris um ika ehelen
ara, Ecri ahced euc aijama. Eris
apok ara, um auroauro um aridjai
an nelcau; ja eris eti leh tah nitai
ara an nepeig iyehki.
4 Is wat lahlah an nuhialeg, is aiji
a Iesu an nohmunjop: ja eris eti
ato a ilpu atimi atahaijeg yin, nika-
vaig, Iesu iyehki.
5 Is um ika ehele ra a Iesu, Ak
ilpu takuras, eka mun leh numu
aijaua, ka o'o? Eris um ika ehelen
ara, O'o.
6 Is um ika ehele ra aien, Atise
nopoig aijaua an matan nelcau,
akupu leh aijaua. Eris atise ara, is
ehka vai ra nase *nopoig* vaig vai mu
is ahinag.
7 Is um ika a natimi atahaijeg
yin iyehki, is aiyu inliinmopoi Iesu
vai yin, ehele Pitrus, Natimarid
mun eigki. Is wat atahaijeg a Sai-
mona Pitrus, nikavaig, Natimarid
iyehki, is aso yin aien an napelumai
imyiahilek mu, (is ahid lavalava
ache aien,) um asuol an jop.
8 Eris lep apok an nalvelcau
nahaiji ilpu atimi atahaijeg yin, um
aihiaig pahai nopoig irai mu; eris
ubutpotet u nimtidin ara, is idivaig
is wun huntret nesja neduon.
9 Eris wat apahai ara, eris ecetai
incop ara irai humla eahki, im
numu eris ahen iran, im nareto.
10 Is um ika ehele ra a Iesu,
Imyiapam tah numu iji eig eka leh
aijaua.
11 Is apan a Saimona Pitrus, um
aihiaig pahai nopoig, is eucen iran
numu alupas, is wun huntret im
fifti dri, um ohua: ja is eti ahtamud
nopoig numu iji ehki is ahinag.
12 Is um ika ehele ra a Iesu,
Apam aijaua *um* hag. Eris im-
titaig a ilpu atimi atahaijeg yin
asega nahodai yin vaig, *um ika*,
Aiek di aigki? Eris ato ara mika
is Atimarid aien.
13 Is apan a Iesu, um leh nareto
im lep numu, um alaa ra.
14 Nehceseij ehcohos pan o Iesu

ineigki ehele ilpu atimi atahaijeg yin, an nusjai o un vai inmas *o un*.

15 ¶ Eris wat hag ara, is um ika a Iesu ehele Saimona Pitrus, Ak Saimona, *inhal* o Jonas, et esjilid naiyu u unliinmopom aiek vai nyak irai ra sji eigki, ka o'o? Is um ika ehelen aien, Maiya, ak Natimarid; na ato aiek, nikavaig, et aiyu inliinmopok ainyak vai euc. Is um ika ehelen aien, Alayi hakli siip unyak aiek.

16 Is ehcero ika ehelen aien, Ak Saimona, *inhal* o Jonas, et aiyu inliinmopom aiek vai nyak, ka o'o? Is um ika ehelen aien, Maiya, ak Natimarid; na ato aiek, nikavaig, et aiyu inliinmopok ainyak vai euc. Is um ika ehelen aien, Aminjinaig siip unyak aiek.

17 Is ehceseij ika ehelen aien, Ak Saimona, *inhal* o Jonas, et aiyu inliinmopom aiek vai nyak, ka o'o? Is ohocred a Pitrus vai intas o un, nikavaig, is ehceseij ahodai yin aien, *um ika,* Et aiyu inliinmopom aiek vai nyak, ka o'o? Is um ika ehelen aien, Ak Natimarid, na ato niji itai asega aiek; na ato aiek, nikavaig, et aiyu inliinmopok ainyak vai euc. Is um ika ehelen a Iesu, Alayi siip unyak aiek:

18 et idim inivaijec ineig ek asaig ehelum ainyak *mika,* As wat takuras aiek, as ahid *napelumai* unyum aiek, um apan an nuarin ineig as merit vaig aiek: ja na wit efatimi aiek, napu atgeig yapidi nikmam aiek, etpu ahid *napelumai* unyum intak atimi, um imyiapan euc an nuarin ineig na eti merit vaig aiek.

19 Is asan tas ineigki aien par asuptecnaig nedo vai inmas o un ineig etpu imyiahpas Atua vaig aien. Is asan tas ineigki aien, ja par ika ehelen, Apitac nyak aiek.

20 Is ahidai yin a Pitrus, um alum natimi atahaijeg Iesu iyehki, is aiyu inliinmopon aien vai yin, napitac *yin* vaig; aien aigki is asgeig an ritin aien u inhag iyehki, um lep ika, Ak Natimarid, etpu aniv euc a di?

21 Is wat alum yin a Pitrus, is ika ehele Iesu aien, Ak Natimarid, inyi auri natimi ineigki?

22 Is um ika ehelen a Iesu, El ek merit ainyak mika yi aitgaig napam unyak aien, tup ainyak marom; namu apitac nyak aiek.

23 Is apaahni intas ineigki ehele ilpu etoan, mika inyi ti mas natimi atahaijeg yin iyehki: ja is eti ika ehelen a Iesu, Inyi ti mas aien; ja, El ek merit ainyak mika yi aitgaig napam unyak aien, tup ainyak marom.

24 Et asuptecnaig nitai iji eigki a natimi atahaijeg *Iesu* iyehki, um lep aged nitai iji eigki: ecra ato aijama nikavaig, et inivaijec nasuptecnaig o un.

25 IS lep ago niji itai is ahinag is eche a Iesu, el eh aged niji itai asega, ek ika ainyak, inyi idim tintin nobohtan inlehvaig nitasvitai iji eig er aged. Emen.

NIJI AURITAI
O ILPU APOSTOLO.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK Diofilus, kis upyi hup ainyak
um aged nitasvitai iyehki va
niji itai asega is atupun a Iesu um
ago um esege,
2 um yetpan u nadiat iyehki eris
imyiaridjai yin, ja is upyi hup aien,
um tas alep irai Nesgan Upene
ehele ilpu apostolo iji eigki is ehtai
ra aien:
3 is wat ti pan itac nohocred o
un, is nusjai aien, um ehcohos ehele
ra, um lep ehvaig niji itai asjaaic-
naig inivaijec is ahinag, eris ecet
yin ara ira adiat is forte, is tas
ehele ra aien va niji itai an nelcau
o Atua:
4 is tas ehele ra aien ira asjapic-
naig *ura, um ika,* Akumu amen
Jerusalem aijaua um jim efi atga
unyimia, jam aitgaig intas iyehki
is upyi asaig a Etmak, akis ahgei
ehelek aijaua:
5 is idim baptiso *ira atimi* a
Joanes an wai; ja uhpu baptiso
iramia an Nesgan Upene, et wit ti
pan itac nadiat inyi ti elpat.
6 Eris wat asjapicnaig ara, eris
ahodai yin ara, um ika, Ak Nati-
marid, napu lep atceijaig inpece o
nupu Isreel imi ra aiek an naopan
ineig, ka o'o?
7 Is um ika ehele ra aien, Et eti
upene vai caua natovaig naopan
iyehki, im nadiat iyehki, is ati a
Etmak an nemda o un:
8 ja akupu leh nemda aijaua, et
wit yetpam iramia a Nesgan Upene:
akupu atimi asuptecnaig nyak ai-
jaua Jerusalem, im Jutaia asega, im
Samerya, im lep irai iji pece asega
an nobohtan.
9 Is asan tas iji eigki aien; eris
wat aes *yin* ara, eris imyiaridjai
yin; is um leh yin nepeig an nuhup
u nesganimtara.
10 Eris wat anani nesganimtara
ara an naridjai o un an nohatag,
erus um aiji ubutpotet ehele ra
natimi is ero, is ahi napelumai ira
rau;
11 erus ika arau, Ak nupu Calili,
eka auri aijaua par easji pan an
nohatag? Iesu ineigki eh mun
imyiaridjai yin an nohatag, etpu
ham aien et idivaig napan o un
ineig an nohatag eka mun almoi
aijaua.
12 Eris ahes an nedoon ara, nidan
Olivet, um lep apan Jerusalem, et
tup idivaig natga *o atimi* an nadiat
atumop mahes Jerusalem.
13 Eris wat apan ara anliin *neom
is ethi,* eris aridjai an nuarin-neom
ijinies ara, is amen eahki a Pitrus,
im Jakobus, im Joanes, im Antrius,
im Filipus, im Tomas, *im* Bardol-
omius, im Madius, *im* Jakobus
inhal o Alfius, im Saimona natimi
leh imi ilpu Silotai, im Jutas *etoai*
Jakobus.
14 Eris emda ara asega, is tup
ethi ache inliinmopura ara, um
alaigaheni, um ugni itai, im lep

ilpu takata, im Mere risi Iesu, im ilpu etoan.

15 IS atidai a Pitrus an naopan iyehki an nuhup o ilpu atimi alaigaheni, (eris wat esvi ra eahki is idivaig is wun huntret im twente nidara,) um ika,
16 Ak ilpu etoak, Eris idim ika uhpu ehneijid intas ineig o Nesgan Upene eris aged, is upyi asaig a Tevit vai Jutas, natimi iyehki is atau irai ra sji ehki aien eris arop irai Iesu ara:
17 eris esvi pan yin irama, is apol pan an nuarin nauritai ineigki aien:
[18 Is auanimtan nuarin-nobohtan a natimi ineigki an nimtan nedo has *o un;* ja is par etjo aien, is ahpati nipjinetgan, um elel nauintin asega:
19 eris ato *nitai iji eigki* ara asega eris amen Jerusalem ara; va nitai ineigki, er anvi nidan nuarin--nobohtan iyehki par ika Akeltama, an tas ura, nesgan tas ineigki, nuarin-nobohtan ja.]
20 eris aged an nitasvitai Ohranitai, *um ika,* " Etmu ahoai lelcai nimnim o un," etmu ti amen iran tah: " etmu esjipigmoig yin intak atimi par auritai:"
21 eris idim ika eri ati natimi et ethi ira ra eris ahced caija ara irai iji adiat an namen o Iesu Natimarid eheleija,
22 an nahes u nabaptiso o Joanes, um yetpan an nadiat iyehki eris *leh yin* eheleija *um* imyiaridjai yin, mika yi atau imi caija aien, um asuptecnaig inusjai o un.
23 Eris aniv natimi is ero ara, Josef, tak idan Barsabas, eris lep anvi nidan par ika Justus, im lep Matdaias.
24 Eris alaigaheni ara, um ika, Ak Natimarid, na ato inliinmopoi atimi asega aiek, namu asuptecnaig aiek natimi ineig ira rau, nai merit vai yin aiek,
25 mika yi imtaam apol an nuarin nauritai ineigki o ilpu apostolo aien, is ude a Jutas va nedo has o un, mika yi apan an nuarin o un.
26 Eris ikni itai asjaaicnaig ira rau ara; is etjo nitai asjaaicnaig imi Matdaias; eris esvi pan yin irai ilpu apostolo is eleven.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

IS wat yetpam nadiat Pentekost, eris ehramen ara asega an nuarin is ethi, is tup ethi ache inliinmopura.
2 Is auroauro um ahes an nohatag nohran tah is idivaig inmotjan nimtinjop alupas, is apaahni um ohua an neom ineig eris ateuc iran ara.
3 Is ehcohos ehele ra namai *atimi* eris ahaig, is idivaig incop, is ateuc ijinies ira ra asega.
4 Is amen alupas anliinmopura a Nesgan Upene, eris atupun ara um tas irai taka tas, is idivaig is alupai ra intas a Nesgan *Upene.*
5 Eris amen Jerusalem a ilpu atimi upene, nupu Jutaia, eris ahes irai iji pece asega ithan nohatag ara.
6 Is wat apaahni nitai ineigki, eris asjapicnaig natimi is ahinag; eris wat atahaijeg ra atimi asega intasvaig irai iji tas ura, is ehioehio inliinmopura ara.
7 Eris imyiali ara asega, um imyilyaujai, eris ika jipe ehele ra ara, Almoi, era upu Calili ara sji eigki asega era tas ara;
8 ja et echamecha? inta atahaijeg intas akaija asega irai pece iji eig eris apos caija iran:—
9 *intas* u nupu Pardya, im nupu Mitya, im nupu Elam, im ra eris amen Mesopotemya ara, im Jutaia, im Kapatosya, *im* Pontus, im Esya,
10 im Frijya, im Pamfilya, *im* Ijipt, im *nup* urai uari pece Libya ubutpotet Sairini, *im* ilpu atimi ahes Roma, eris upu Jutaia, um leh nalaigaheni u nupu Jutaia *nahaiji ra,*

11 *im* nupu Kriti, im nupu Are-
bya,—inta atahaijeg ra akaija nasup-
tecnaigvaig niji auritai esjilid o Atua
irai tas uja.
12 Eris imyiali ara asega, um eti
ato, um ika jipe ehele ra, Et echam-
echa?
13 Eris imyiafakahcil nahaiji ra,
um ika, Era ahnag natimi iji eigki
va waina mat.
14 ¶ Ja is atidai a Pitrus im lep
natimi is eleven, um efehtas, um ika
ehele ra,
Ak nupu Jutaia, im ilpu atimi
amen Jerusalem, akumu ato nitai
ineigki aijaua asega, um atahaijeg
intas unyak:
15 era eti ahnag ara sji eigki, et
idivaig eka aktaktai aijaua, et adiat
metto ache *ineigki:*
16 jai nitai ineig is asaig a Joel
naprofeta,
17 *um ika,* "Et ika a Atua, Ekpu
atladwi Nesgak ainyak ira atimi
asega ira adiat apitac: erupu ahidan
tas a ilpu halav atamaig unyimia
im ilpu halav atahaig unyimia,
erupu ecetai niji itai ehvaig a ilpu
takuras unyimia, erupu umjeg ahnag
a ilpu fatimi unyimia:
18 ekpu atladwi Nesgak ainyak
irai ilpu aheca atamaig unyak im
ilpu aheca atahaig unyak ira adiat
iji ehki; erupu ahidan tas ara:
19 ekpu ehvaig niji itai imyiali ai-
nyak ijinies an nohatag, im niji itai
asjaaicnaig sepagko an nobohtan,
nikavaig, inja, im incop, im naupat
va nadran cop:
20 etpu aupat nagesega, um idi-
vaig inja inmohoc, ja etpu yetpam
nadiat alupas um esjilid o Nati-
marid:
21 ja uhpu imyiatamaig ra asega
era arohoan nidai Natimarid ara."
22 Ak nupu Isreel, akumu ata-
haijeg intas iji eigki aijaua, *nika-
vaig,* is ehvaig Iesu nup an Nasared
ehelemia a Atua irai iji auritai esji-
lid, im niji auritai imyiali, im niji
auritai ehka, is ago iran a Atua
an nuhup unyimia, eka idim ato
aijaua:
23 ja akis leh yin aijaua, um
atgei yin an nauincai atgeig irai
ikma atimi auatatimi, et idivaig is
atceijai yin a Atua an naktaktai u
inliinmopon im nupyi ato o un:
24 ja is ahiyi inwau an mas *o un* a
Atua, um imyinusjai yin: va nitai
ineigki, is idim ehka nimyiaaij yin
vaig.
25 Is tas vai yin a Tevit, *um ika,*
"Kis ecet Natimarid ainyak an nu-
hup unyak irai iji adiat; et amen
aien an matak, va ki jim ucjucjucaij
ainyak:
26 va nitai ineigki, is imyiacitak
inliinmopok ainyak, kis lep cediaig
ainyak an nipjineucsek; im lep
ineig, etpu atumop nohuk ainyak
um aitgaig *inusjai unyak:*
27 napu eti ude nesgak aiek an
naupat, um eti atceijaig Natimi
Upene unyum mika yi muttit:
28 as asuptecnaig ehelek aiek
nefalaig *et yetpan* u nitai umoh
iran; etpu imyiacitak alupas inliin-
mopok ainyak va nesganimtam."
29 Ak ilpu etoak, ekpu asuptec-
naig upene ehelemia ainyak va
etpoija Tevit, is mas aien, eris
atelmoi yin, is amen nehpanitai iran
eheleija um uhum pam an naopan
ineig:
30 is aprofeta aien, is lep ato
aien, nikavaig, is idim upyi asig
yi aktit ehelen a Atua, mika etpu
imyiatidai Kristo aien ehele ilpu
mapon, et idivaig nedo o atimi, par
ateuc a dorona o un;
31 is upyi ato *nitai ineigki* aien,
um tas vai inusjai o Kristo, um ika,
eri eti ude nesgan an naupat, inyi ti
muttit nohun.
32 Is imyinusjai Iesu ineigki a
Atua, ecra atimi asuptecnaig vaig
aijama asega:
33 eris atijai yin an matai Atua,
is leh Nesgan Upene aien ehele
Etman et idivaig is upyi asaig aien,
et mun lep atladwi nitai ineigki aien

eka mun almoi aijaua um atahaijeg
vaig.
34 Is eti aridjai an nohatag a
Tevit: ja is ika aien, " Et ika a
Ihova ehele Natimarid unyak, Namu
ateuc aiek an matak,
35 um uhum pan an naopan iyehki
ekpu ikni ilpu atimi tak atimi iram
ainyak, mika eri itai atijai neduom
iran."
36 Et inivaijec ineig erumu ato a
nupu Isreel asega, nikavaig, Iesu
neigki akis atgei yin aijaua an
nauincai atgeig, is ati yin a Atua
mika yi Atimarid aien im Kristo.
37 ¶ Eris wat atahaijeg ara, is
ohocred inliinmopura ara, eris ika
ehele Pitrus im ilpu apostolo asega
ara, Ak ilpu etoama, ecri ago inhe
aijama?
38 Is um ika ehele ra a Pitrus,
Akumu adumoij anliinmopomia ai-
jaua, um leh nabaptiso iramia asega
an nidai Iesu Kristo, va uhpu eti
aru nedo has *unyimia;* akupu leh
nitai tup ahtai ineig aijaua, Nesgan
Upene:
39 et imi caua intas upyi asaig,
im lep ilpu hal unyimia, im lep ra
asega era itac acen ara, ara asega
etpu ahlaig vai ra a Natimarid Atua
uja.
40 Is lep asan tas is ahinag is
eche aien, um asuptecnaig itai, um
ated *ra,* um ika, Akumu imyiata-
maig caua aijaua vai ilpu atimi
auatatimi an naopan ineig.
41 ¶ Ara eris leh upene intas o
un ara, eris leh nabaptiso ira ra
ara: eris lep asgeig pan *ira ra* an
nadiat iyehki natimi is idivaig dri
dausant.
42 Eris imyiisjis emda nesege o
ilpu apostolo ara, im nauaraimu
upene sjipe *ura,* im nisvisvihti na-
reto *ura,* im nalaigaheni.
43 Eris imtitaig atimi asega: eris
ago niji auritai imyiali is ahinag a
ilpu apostolo im niji auritai ehka.
44 Is tup ethi ache inliinmopoi
atimi iji ehki asega eris imyiisjis
ninivaijec ara, eris lep asipiaig niji
itai asega *ura* ara;
45 eris ahtai umara ara, im inpad-
iaig *ura,* um ahaig upene irai ilpu
ihki atimi asega.
46 Eris ehrasjapicnaig ara anliin
neom ahlap irai iji adiat, is tup ethi
ache inliinmopura, um iswiswoplec
jipe nareto irai eom *ura,* um hag
jipe, um cediaig anliinmopura ini-
vaijec,
47 um imyiahpas Atua, is upene
inliinmopoi atimi asega vai ra. Is
ikni natimi iji eigki eris imyiatamaig
ra a Natimarid irai iji adiat an
nakalasia.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

ERUS ehraridjai a Pitrus im Joanes
alaig an neom ahlap an nuarin-
-nadiat alaigaheni, an jupki.
2 Eris imyiapan natimi is ethi is
isvihteuc neduon aien an napos yin
vaig, um ati yin an neucse neom
ahlap iyehki eris anvi nidan mika
Eklim upene, irai iji adiat, mika yi
ugni itai aien ehele atimi apan an-
liin neom ahlap;
3 is ecet Pitrus aien im Joanes
napanvaig anliin neom ahlap, um
ugni *rau* vai itai.
4 Is amah iran a Pitrus, im lep
Joanes, um ika, Alum cumrau aiek.
5 Is wat alum rau aien, um ak-
taktai mika erupu alupai yin tah
nitai arau,
6 is um ika a Pitrus, Et ti silver
im colt unyak; jai nitai unyak
ineigki ekpu alupai euc ainyak:
namu atidai aiek um atga, an nidai
Iesu Kristo nup an Nasared.
7 Is arahpan vai inmatan aien,
um imyiatidai *yin:* is eti laulau
um umoh nugnyan im lep nimtanid
an neduon;
8 is areuctidai aien, um atga, um
ahced rau um apan an neom ahlap,
is atga adekdikjai aien um imyiah-
pas Atua.

9 Eris alum yin natimi asega
natgavaig um imyiahpas Atua:
10 eris ato ara mika an yehki
aien is ateuc aien um ugni itai an
neucse neom ahlap Eklim upene:
eris imyiali alupas ara, is ti intas
ura, va nitai iji eigki is yetpam
iran.
11 Is apol irai Pitrus im Joanes
natimi iyehki is isvihteuc neduon
jam lep umoh, eris lep ehrathut pan
ehele rau natimi asega an naiyu
iyehki eris anvi nidan mika u Solo-
mon, eris imyiali alupas ara.
12 ¶ Is wat almoi *nedo ura* a
Pitrus, is tas ehele atimi aien, *um
ika,*
Ak nupu Isreel, eka auri aijaua
par imyiali nitai ineigki, um amah
iramrau, um ika et atga a natimi
ineigki va nedo emda im nedo upene
unyimrau?
13 Et mun idim ehvaig natimi
alupas o Iesu Naheca o un a Atua
o Ebraham, im Aisak, im Jekob,
Atua o ilpu retpoija; aien aigki
akis ati yin aijaua an nuhup o
Pailet, is wat ika aien yi atceijai
yin, akis esjum vai yin aijaua.
14 Akis idim esjum aijaua vai
natimi ineig et upene aien um atoh
nedo o un, jam ika yi atceijaig imi
caua natimi atgei atmas;
15 um atgei Natimi ineig et ahes
nitai umoh iran ehelen, ja is imyi-
nusjai yin a Atua vai inmas *o un;*
ecra atimi asuptecnaig yin aijama.
16 Et mun lep emda a natimi
ineig eka alum yin aijaua um ato,
va nidan, im lep nimyiisjis nini-
vaijec va nidan: maiya, et cehcehe
upene aien an nuhup unyimia asega
va nimyiisjis ninivaijec ineig et ahes
ehelen.
17 Ak ilpu etoak, ek ato ainyak,
nikavaig, akis ago *nedo ineigki*
aijaua va naupat u inliinmopomia,
eris idim ucco a ilpu atimi alupas
unyimia.
18 Ja et mun ehneijid nitai iji
eigki a Atua is upyi ehvaig aien an
nipjineucse ilpu profeta asega o un,
nikavaig, etpu ohocred a Kristo.
19 Akumu adumoij anliinmopo-
mia aijaua, um ahidai caua, va
uhpu ohpodohpod nedo has un-
yimia, va inyetpam naopan upene
iyehki etpu ahes ehele Natimarid;
20 *va* etpu lep abrai Iesu Kristo
aien, eris upyi hup um asuptecnaig
yin ehelemia:
21 eris idim ika uhpu imyiaaij
yin an nohatag um yetpan an nao-
pan iyehki uhpu lep ehteduo niji
itai asega, is tas vaig a Atua an
nipjineucse ilpu profeta upene asega
o un itu acen.
22 Is idim asaig a Moses ehele ilpu
retpoija, um ika, "Etpu imyiati-
dai Naprofeta inyi ethi imi caua
a Ihova Atua unyimia irai ilpu
etoamia, inyi idivai nyak; akumu
atahaijeg yin aijaua va nitai iji eigki
asega etpu asaig ehelemia aien:
23 im lep ineig, natimi asega, eri
eti atahaijeg Naprofeta iyehki ara,
uhpu auahas ra *um iknipagki ra*
ehele atimi."
24 Is lep upyi hup um tas va
nadiat iji eigki a Samuel im lep
ilpu profeta asega eris epitpitac iran
ara, ara asega eris tas ara.
25 Eka ilpu hal o ilpu profeta
aijaua, um *ilpu atimi leh* intas-
-etipup iyehki is ati a Atua ehele
ilpu retpoija, *nikavaig,* is ika aien
ehele Ebraham, "Erupu imyiacitak
nup urai iji pece asega vai mapom."
26 Is wat imyinusjai Iesu Naheca
o un a Atua, is upyi hup aien um
abraig pan yin ehelemia, mika yi
aiheuc vai caua aien, um imyiadu-
moij *caua* asega an nedo has unyi-
mia.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

ERUS wat tas arau ehele atimi,
eris apan ehele rau a ilpu atimi
ahlap, im natimi alupas an neom
ahlap, im ilpu Satusi,

2 eris taigtaig ara va nedo urau,
nikavaig, erus esege imi atimi arau,
um asuptecnaig inusjai o atimi vai
inmas *ura* vai Iesu.
3 Eris arop ira rau ara, um ati
rau anliin neom ipjin um yetpan an
tak apnyin: va nitai ineig is mun
jupura.
4 Ja eris imyiisjis ninivaijec na-
timi is ahinag ira ra eris atahaijeg
intas ara; eris wat esvi atimi iji eigki
eris idivaig eris faiv dausant ara.
5 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin
eris asjapicnaig Jerusalem a ilpu
atimi alupas ura, im ilpu atimi tas
alep, im ilpu atimi esege,
6 im Annas natimi esjilid an nahlap,
im Keafas, im Joanes, im Aleksanter,
im lep ra asega ilpu atimi ehpan
irai natimi esjilid an nahlap.
7 Eris ati rau an nuhup ura ara,
um ahodai *rau, um ika,* Erau mun
ago nitai ineigki aijaurau va nemda
u di, im nidai di?
8 Is amen alupas ehele Pitrus a
Nesgan Upene, is um ika ehele ra
aien, Ak ilpu atimi alupas an pece,
im ilpu atimi tas alep u nupu Isreel,
9 el eka ahodai cumrau aijaua va
nedo upene ineig eh mun ago irai
natimi areci ineigki, um ika, er ago
cehcehe yin, um uauo;
10 akumu ato aijaua asega, im
lep nupu Isreel asega, nikavaig, et
atidai a natimi ineigki um umoh an
nuhup unyimia va nidai Iesu Kristo
nup an Nasared, aien aigki akis
atgei yin aijaua an nauincai atgeig,
ja is imyinusjai yin a Atua vai inmas
o un:
11 et hat ineigki aien akis esjum
vaig aijaua, ak ilpu atimi acta neom;
et idim hat esjilid ineigki an nesvi
va neom:
12 et eti ahes nimyiatamaig *caija*
ehele tak atimi: eris eti lep aniv tah
ira atimi an nobohtan ineigki, eris
idim ika uhpu imyiatamaig caija
vai yin.
13 ¶ Eris wat almoi nemda o
Pitrus im Joanes ara intasvaig, um
ato, nikavaig, erus tup atimi arau,
um eti atimi esege, eris imyiali ara;
eris lep imyiehva ara, nikavaig,
erus amen ehele Iesu arau.
14 Eris wat almoi natimi iyehki
ara, eris ago cehcehe yin, naijivaig
ehele rau, is ehka vai ra inlep asaig-
vaig tah nitai.
15 Eris ika ehele rau ara, eru
ude sjak nasjapicnaig arau, um alau
ijo; ja eris tas jipe ara,
16 um ika, Inti ago inhe akaija
irai natimi iraigki? era idim ato
natimi asega amen Jerusalem, nika-
vaig, erau mun ago nauritai ehka
esjilid ineig arau; et ehka vai caija
naterivaig:
17 jai intumu acaiji emda rau
akaija, mika eru jim lep tas ehelen
tah natimi arau an nidan ineigki,
va yi jim apaahni nitai ineigki ehele
atimi.
18 Eris lep ahlaig vai rau ara,
um acaiji rau, mika eru jim lep tas
an tah intas arau ka esege an nidai
Iesu.
19 Ja erus tas a Pitrus im Joanes,
um ika ehele ra, Eka ikha aijaua, et
upene an nuhup o Atua nimyiaiji-
vaig intas unyimia, ka *nimyiaijivaig
intas o* Atua?
20 et ehka vai cumrau naterivaig
nitai iji eigki ecrus almoi aijumrau
um atahaijeg.
21 Eris lep acaiji rau ara, um
atceijai rau, va nedo o atimi, eris
eti ecetai tah nitai ineig ara ehele
rau uhpu aru vaig: eris imyiahpas
Atua natimi asega va nitai ineigki
erus mun ago arau.
22 Is forte um eled inmesese irai
natimi iyehki eris ago nauritai ehka
iran, um ago cehcehe yin.
23 ¶ Eris wat atceijai rau ara,
erus apan arau ehele ilpu etoara,
um asuptecnaig intas asega eris
asaig ehele rau a ilpu atimi ahlap
esjilid, im ilpu atimi tas alep.
24 Eris wat atahaijeg ara, eris
ehras ahlaig vai Atua ara, um ika,
Ak Natimarid, na Atua aiek, as ago

nohatag aiek, im nobohtan, im injop,
im niji itai asega amen iran:
25 as tas aiek an nipjineucse Tevit
naheca unyum, *um ika*, " Era auri
a ilpu atimi aupat par atavaitap?
era auri natimi par aktaktai in-
takitai?
26 eris atidai a ilpu atimarid an
nobohtan, eris lep ehras asjapicnaig
a ilpu atimi alupas vai Ihova, im
lep vai Kristo o un."
27 Et inivaijec ineig, nikavaig,
eris ehras asjapicnaig a Herot, im
Ponjus Pailet, im ilpu atimi aupat,
im nupu Isreel, vai Naheca upene
unyum, Iesu, as ati yin aiek,
28 mika eri ago nitai iji eigki
asega as upyi hup aiek um anac-
anac iran an nikmam, um ika uhpu
ago.
29 Im lep ineig, ak Natimarid,
almoi intas atavaitap ura: um
alupai ilpu aheca unyum nemda
asega mika eri asuptecnaig intas
unyum:
30 namu ada nikmam aiek um
ago cehcehe atimi; uhmu lep ago
niji auritai ehka im niji auritai
imyiali, an nidai Iesu Naheca upene
unyum.
31 Eris wat alaigaheni ara, is um
ahcatina nuarin iyehki eris amen
iran ara; is amen alupas a Nesgan
Upene ehele ra asega, eris asuptec-
naig emda intas o Atua ara.

32 IS tup ethi ache inliinmopoi ra
sji eigki is ahinag eris imyiisjis
ninivaijec ara, im naktaktai ura:
is lep eti ika tah, et o un ache niji
itai o un; ja eris asipiaig jipe niji
itai asega *ura* ara.
33 Eris asuptecnaig emda inusjai
o Iesu Natimarid a ilpu apostolo:
is amen alupas ira ra asega naiheuc
o Atua.
34 Is eti ihki natimi tah ira ra:
ara, eris ohuun nobohtan ara, im
niji eom, eris ahtai ara, um leucse
pan nimtan nitai iji eigki eris ahtai
ara,
35 um ikni u eduei ilpu apostolo:
eris ahaig upene irai ilpu ihki atimi
asega ara.
36 Im lep Joses, eris lep anvi
nidan a ilpu apostolo par ika Bar-
nabas, (nesgan tas ineigki, Natimi
tas upene,) is mapoi Livai aien, eris
apos yin Saiprus,
37 is ohuun nobohtan aien, ja is
ahtai aien, um leucse pan nimtan,
um ikni u eduei ilpu apostolo.

NAURIN-TAS ALUPAS 5.

1 JA is ahtai uman natimi is ethi,
nidan Ananaias, im lep Sapfaira
ehgan,
2 jam imyiaaij nahaijin nimtan, is
lep ato a ehgan; is leucse pan na-
haijin ache aien, um ikni u eduei
ilpu apostolo.
3 Ja is ika a Pitrus, Ak Ananaias,
et amen alupas inliinmopom a Sa-
tana vanhe, mika an ahcil aiek
ehele Nesgan Upene, um imyiaaij
nahaijin nimtan umam?
4 as wat eti ahtai aiek, is un-
yum; ja na wat ahtai aiek, is lep
unyum *nimtan:* na auri aiek par
aktaktai nitai ineigki anliinmopom?
na eti ahcil aiek ehele atimi, jai ehele
Atua.
5 Is wat atahaijeg intas iji eigki a
Ananaias, is eropse aien, um mas:
eris imtitaig alupas ara asega eris
atahaijeg ara va nitai iji eigki.
6 Eris atidai a ilpu takuras, um
aso yin, um imyiapan *yin,* um atel-
moi *yin.*
7 Is wat ti pan itac aur is idivaig is
eseij, is apan a ehgan anliin *neom,* ja
is eti ato nitai iyehki aien.
8 Is um ika ehelen a Pitrus,
Asuptecnaig ehelek aiek mika arus
ahtai umamirau aijaurau va nimtan
iyehki ache, ka o'o? Is ika aien,
Maiya, idim iyehki marom.
9 Is um ika ehelen a Pitrus, Arus
auri aijaurau par ehras aktaktai,
um ika, aru efaifa ehele Nesgai
Natimarid aijaurau? almoi, *era*

amen an neucse neom ara sji
eigki era mun atelmoi natamnyu
unyum ara, erupu lep imyiapan
euc ara.
10 Is auroauro aien um eropse u
neduon, um mas: eris apan anliin
neom a ilpu takuras, um ecet yin
inmasvaig; eris um imyiapan *yin*
ara, um atelmoi *yin* an nahaiji na-
tamnyu un.
11 Eris imtitaig alupas nup an
nakalasia asega, im lep ra asega
eris atahaijeg va nitai iji eigki ara.
12 ¶ Eris ago niji auritai ehka
is ahinag a ilpu apostolo, im niji
auritai imyiali, an nuhup o atimi;
eris ehras asjapicnaig ara asega an
naiyu iyehki u Solomon.
13 Eris imtitaig nahaiji atimi na-
pol pan vaig ira ra: ja eris imyiah-
pas ra natimi.
14 Eris lep aketo um ikni ehele
ra ilpu atimi asgeig irai Natimarid,
eris ahinag a ilpu atamaig im ilpu
takata;
15 va nitai ineig, eris imyiapan
ilpu atimi emehe ara irai iji efalaig,
um ikni *ra* irai ahat im lep irai itai
ahled, mika yi tup ahelmun ra nal-
mui Pitrus an natga o un.
16 Eris lep ahes natimi is ahinag
irai iji uari-pece marahed, um asjap-
icnaig pan Jerusalem, um imyia-
pan ilpu atimi emehe, im lep ra eris
ohocred ara vai ilpu agelo has: eris
ago cehcehe ra asega.
17 ¶ Is um atidai a natimi esjilid
an nahlap im lep ra asega ehelen,
(eris ilpu Satusi atimi iji ehki,) is
esjilid acen intavaitap ura,
18 eris arop irai ilpu apostolo ara,
um ikni ra anliin neom ipjin an
pece.
19 Ja is asalgei intapanes an
neom ipjin a nagelo o Natimarid
an nepeig, um imyialau ijo ra, um
ika,
20 Apan aijaua, um aiji anliin
neom ahlap, um asuptecnaig ehele
atimi niji tas asega va nitai umoh
iran ineigki.

21 Eris wat atahaijeg ara, eris
apan ara anliin neom ahlap an
nuhihialeg, um esege. Is lep apan
a natimi esjilid an nahlap, im lep
ra ehelen, um asjapicnaig ilpu atimi
alupas, im ilpu atimarid asega o
nupu Isreel, eris abra *atimi* ara
mika eri apan anliin neom ipjin, um
imyiapam ra.
22 Ja eris wat apan a ilpu aheca,
jam eti ecet ra anliin neom ipjin, eris
lep adumoij pan ara, um asuptec-
naig,
23 um ika, Ecra mun ecetai neom
ipjin aijama, et ma ipjin, era mun
tup aiji a ilpu atimi aminjinaig
neom an neucse neom ijo: ecra
mun asalgei intapanes aijama, jam
eti ecet tah natimi anliin *neom.*
24 Is wat atahaijeg nitai iji eigki
a natimi esjilid an nahlap, im natimi
alupas an neom ahlap, im ilpu atimi
ahlap esjilid, is ehioehio inliinmop-
ura ara vaig, um ika, Inyi echam-
echa nitai ineigki?
25 Ja is apan natimi is ethi um
asuptecnaig ehele ra, um ika, Era
mun han aiji anliin neom ahlap
natimi iji eigki eka mun ikni ra
anliin neom ipjin aijaua, um esege
imi atimi.
26 Is apan a natimi alupas *an neom*
ahlap im ilpu aheca o un, um eklim
imyiapam ra: eris imtita atimi ara
va eri jim asji ra ara irai hat.
27 Eris wat imyiapan ra ara, um
ikni ra u nasjapicnaig o ilpu atimi
alupas, is tas ehele ra a natimi esjilid
an nahlap,
28 um ika, Ecra mun acaiji emda
caua aijama, mika aki jim esege
aijaua an nidan ineigki; ja et idim
ohua Jerusalem va nesege un-
yimia, eka lep aktaktai aijaua mika
aki atijai inja irai natimi ineigki
irama.
29 Ja is tas a Pitrus im ilpu
apostolo, um ika, Et ehka vai cama
nudevaig intas o Atua, um imyiaiji
intas o atimi:
30 is imyinusjai Iesu a Atua o

ilpu retpoija, akis aijcaijai yin an
nauincai atgeig aijaua um atgei
yin:
31 ja is imyiatidai yin a Atua an
matan mika yi Atimarid aien, um
Atimi imyiatamaig *caija*, va etpu
alupai nupu Isreel aien inliinmop-
ura adumoij, uhpu eti lep aru nedo
has *ura:*
32 ecra atimi asuptecnai yin ai-
jama va nitai iji eigki, im lep
Nesgan Upene, is ahtai yin a Atua
imi ra era imyiaiji intas o un ara.
33 ¶ Eris wat atahaijeg ara, is
esjilid nedemda ura, eris tas jipe ara
mika eri atgei ra.
34 Ja is um atidai natimi is ethi
irai ilpu atimi alupas eris asjapic-
naig, nidan Camelyel, is Farisi aien,
um atimi esege intas alep, eris tas
upene vai yin natimi asega, is ika
aien, eri imyialau ijo tintin jak ilpu
apostolo;
35 is um ika ehele ra aien, Ak
nupu Isreel, akumu aktaktai aijaua
nitai ineig eka ika aijaua, aki ago
ira atimi iji eigki:
36 is atidai a Dyutas itu acen,
um ika yi atimi esjilid; eris asgeig
iran natimi is idivaig for huntret:
ja eris atgei yin; eris um tup terim-
terim a ilpu atimi asgeig pan iran
asega, um atih ehni:
37 is um apitac um lep atidai a
Jutas nupu Calili, an naopan iyehki
eris aged nida atimi an pece, is
imyiahnag atimi is ahinag aien: ja
is lep mas aien; eris terimterim
natimi asega eris asgeig pan iran
ara:
38 ek idim ika ehelemia ainyak,
Ude atimi iji eigki aijaua, um jim
acaiji ra: el et ahes ehele atimi
nesege ineigki im nauritai ineigki,
etpu ti:
39 ja el et ahes ehele Atua, et
ehka vai caua nauahasvaig; kit
akupu ati nedoa vai Atua aijaua.
40 Eris imyiaiji intas o un ara:
eris wat ahlaig vai ilpu apostolo
ara, um aredei *ra*, um asaig *ehele*
ra mika eri jim tas ara an nidai
Iesu, um atceijai ra.
41 Eris ahes u nasjapicnaig o ilpu
atimi alupas ara, um atga ura, um
imyiacitak va nitai ineigki, eris ika
eri atimi upene par leucse nohocred
va nidan.
42 Eris eti atumop ara anliin neom
ahlap, im lep irai iji eom asega, irai
iji adiat, par esege um asuptecnai
Iesu *mika et* Kristo *aien.*

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

AN naopan iyehki eris wat ahinag
a ilpu atimi alaigaheni, eris tas
upoupo atimi tas an tas Crisi va
atimi tas an tas Hibru, vai ilpu
takata ura eris emesmas a ilpu
atamnyura, eris eti aktaktai ra ara
an nahaigvaig niji itai ura irai iji
adiat.
2 Eris asjapicnaig ilpu atimi alaig-
aheni asega a ilpu *apostolo* is twelv,
um ika, Et eti upene vai cama
nudevaig intas o Atua um ahai
itai:
3 va nitai ineigki, ak ilpu etoama,
akumu ahilek natimi inyi seven
iramia aijaua eh tas upene vai ra,
um lep amen alupas ehele ra a
Nesgan Upene, um *esjilid* nara-
pakau *ura,* ecrupu ikni ra aijama
va nauritai ineigki:
4 ja ecrupu aminjinaig nalaiga-
heni aijama irai iji adiat, um asup-
tecnaig intas.
5 ¶ Is upene intas ineigki an nu-
hup o atimi asega: eris aniv Sti-
fanus ara, is atimi imyiisjis emda
ninivaijec aien, is lep amen alupas
ehelen a Nesgan Upene, im lep
Filipus, im Prokorus, im Naikenor,
im Taimon, im Parmenas, im Niko-
las nupu Anteok, is leh nalaigaheni
u nupu Jutaia aien;
6 eris ikni ra an nuhup o ilpu
apostolo ara: eris alaigaheni ara,
um atijai nikmara ira ra.

7 Is edel intas o Atua; eris ahinag
acen a ilpu atimi alaigaheni Jeru-
salem; im lep ineig, eris leh intas ini-
vaijec a ilpu atimi ahlap is ahinag.

8 IS esjilid nimyiisjis ninivaijec
o Stifanus im nemda o un, is ago
niji auritai imyiali aien, im niji
auritai ehka esjilid an nuhup o
atimi.
9 Eris atidai nahaiji atimi u neom
alaigaheni iyehki eris anvi nidan
mika u ilpu atimi eris ahiyi ilpu
atmil ura, im lep ura eris apos ra
Sairini, im lep ura eris apos ra
Aleksantrea, im lep ura eris ahes
Silisea ara im Esya, um imyiisjis
itai irai Stifanus.
10 Ja eris auatialidi ara nauud yi
aijiraig vaig narapakau *o un*, im
intas emda o un.
11 Ja eris abra atimi ara, mika
eri ika ara, Ecris atahaijeg intas
has esjilid o un aijama, vai Moses
im lep *vai* Atua.
12 Eris auahas inliinmopoi atimi
ara, im ilpu atimi tas alep, im ilpu
atimi esege; eris athut pan ehelen
ara, um arop iran, um imyiapan yin
an nasjapicnaig u ilpu atimi alupas;
13 eris ikni ilpu atimi athai
nahcil ara, eris ika ara, Et eti
atumop a natimi ineigki nasaigvaig
intas has esjilid va neom itaup in-
eigki, im lep *vai* intas alep:
14 ecris atahaijeg intas o un ai-
jama, is ika aien, Etpu auahas neom
ineigki a Iesu nup an Nasared, um
hedaig nedo ineig is asuptecnaig
eheleija a Moses.
15 Ara asega eris ateuc ara u
nasjapicnaig u ilpu atimi alupas,
eris anani nesganimtara iran ara,
um ecetai nesganimtan, is idivaig
nesganimtai nagelo.

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

1 IS um ika a natimi esjilid an
nahlap, Et idim ucco nitai iji eigki,
ka o'o?
2 Is um ika aien, Ak ilpu atimi
alupas, ilpu etoak, akumu atahaijeg
nyak aijaua: Is ehcohos pan a Atua
esjilid ehele etpoija Ebraham, an
namen o un Mesopotemya, ja is par
lep han amen Heran aien;
3 is um ika ehelen aien, "Ude
inpece unyum aiek, im ilpu atimi
ehpan iram, um apam an pece
ineigki ekpu asuptecnaig ehelum
ainyak."
4 Is ude inpece o nupu Kalti aien,
um han amen Heran: is wat mas
a etman, is atipagki yin eahki *a
Atua* um imyiapam *yin* an pece
ineigki, eka amen iran aijaua.
5 Is eti fi atceijaig tah inuarin
nobohtan imi yin aien, *is* idim ti
inuarin ineig natijaivaig neduon
iran: ja is upyi asaig aien mika yi
alupai yin *inpece ineig* yipu ohuun
aien, im ilpu mapon; ja is eti fi
eteuc inhal o un *an naopan iyehki.*
6 Is um ucco intas o Atua, is ika
aien, "erupu amen a ilpu mapon
an taka pece, erupu ikni ra ara
mika eri aheca ura ara, um agahas
ira ra, irai mesese inyi for huntret.
7 Ja is ika a Atua, "Ekpu aru
ainyak irai nup uran pece iyehki
eri aheca o atimi iran ara; erupu
lep ahes eahki ara, um atga ura, um
ham, um alaigaheni vai nyak igcaki."
8 Is alupai yin intas-etipup aien
va naperitome: is apos Aisak *a
Ebraham*, um aperitome iran an
nadiat eet; *is apos* Jakob a Aisak;
is apos ilpu retpoija is twelv a
Jekob.
9 Ja eris auatitai a ilpu retpoija
vai Josef, um ahtai yin imi *atimi
alaig* Ijipt: ja is amen ehelen a
Atua,
10 um imyiatamaig yin va no-
hocred asega o un, um alupai yin
narapakau an nuhup o Fero nati-
marid an *pece* Ijipt, um *ago* upene
inliinmopoi *Fero* vai yin; is ati yin
aien mika yi atimi alupas an *pece*
Ijipt aien, im lep an nimnim o un
asega.

11 Ja is eteuc numlaig has an pece Ijipt asega im lep Kenan, is esjilid nohocred *o atimi,* is ti nitai caig o ilpu retpoija.
12 Is wat atahaijeg a Jekob, nikavaig, is eteuc hwiit Ijipt, is uhup aien um abraig pan ilpu retpoija *eahki.*
13 Eris ehcero apan ara, ja is par ehvai yin a Josef ehele ilpu etoan; eris lep ehvaig ehele Fero ilpu atimi ehpan irai Josef.
14 Is abrai *ra* a Josef, um ika, yi apan ehelen a etman Jekob, im ilpu atimi ehpan iran asega, eris atimi is sevente faiv ara.
15 Is apan Ijipt a Jekob, um mas *eahki,* im lep ilpu retpoija,
16 eris imyiapan ra Sikem, um ikni ra an mun nij iyehki is auanimtan irai mune a Ebraham imi ilpu mapoi Hemor *etmai* Sikem.
17 Is wat ubutpotet pan u naopan iyehki *etpu ehneijid* intas upyi asaig iyehki, is asig yi aktit a Atua ehele Ebraham, eris asvalav atimi um atamerit an *pece* Ijipt,
18 um yetpan an naopan iyehki is atidai a natimarid is eche, is eti ato Josef aien.
19 Is ago nedo efaifa aien vai ilpu atimi ehpan iraija, um agahas irai ilpu retpoija; eris erekhaig ilpu hal ura ara inhadi, mika eri jim umumoh ara.
20 Eris apos Moses an naopan iyehki, is eklim upene aien, eris aminjinai yin anliin neom o etman an mohoc is eseij:
21 eris ethai yin ara, ja is pah leh yin a inhalav atahaig o Fero, um aminjinai yin mika yi hal o un.
22 Eris esege imi Moses narapakau asega o nupu Ijipt; is esjilid intas o un im nedo o un.
23 Is wat forte inmesese iran, is ika anliinmopon aien yi ateghe ilpu etoan nupu Isreel.
24 Is ecet natimi is ethi aien *ira ra* eris agahas iran, is imyiahras *yin* aien, um ejejei yin eris ago nedo has vai yin, um atgei nupu Ijipt iyehki:
25 is aktaktai aien, mika eris ato a ilpu etoan mika etpu imyiatamumoh ra a Atua an nikman; ja eris eti ato ara.
26 Is wat lahlah an tak apnyin, is ehcohos pan aien ehele natimi is ero erus ehtauo arau, um ika yi asan neigpa an nehtauo urau, um ika, Ak ohwat raigki, arau raimu aijaurau; erau auri aijaurau par ago nedo has jipe vai caurau?
27 Ja is ahtahlo yin a natimi ineig is agahas irai etoan aien, um ika, Is ati euc a di mika an atimi alupas aiek, um atimi aru nedo unyima?
28 na ika aiek an lep atgei nyak, et idivaig natgei nupu Ijipt iyehki unyum ianiv, ka o'o?
29 Is aha a Moses vai intas ineigki; is amen ehcid aien an pece Mityan, um apos inhalav atamaig *o un* is ero eahki.
30 Is wat ti pan itac inmesese is forte, is ehcohos pan ehelen an namasacen ubutpotet u nedoon Saine a nagelo o Natimarid an nalauma u incop an cai.
31 Is wat ecetai a Moses, is imyiali aien va nitai ineig is ecetai aien: is apan ubutpotet aien par almoi, is atahaijeg nohrai Atua aien,
32 *is ika,* " Ek Atua o ilpu retpom ainyak, Atua o Ebraham, im Atua o Aisak, im Atua o Jekob." Is ucjucjucaij a Moses, um imtitaig nalmoivaig.
33 Is ika ehelen a Natimarid, Atipagki incedpun eduom aiek: nuarin itaup neigki na aiji iran aiek:
34 kis idim ecetai ainyak nohocred o ilpu atimi unyak an *pece* Ijipt, kis lep atahaijeg nahlaig esjum ura ainyak, ek mun asuol ainyak mika ki imyiatamaig ra: apam aiek, ekpu abraig pan euc Ijipt ainyak.

35 Moses iyehki eris esjum vai
yin ara, um ika, " Is ati euc a
di mika an atimi alupas aiek, um
atimi aru nedo has?" aien aigki, is
abrai yin a Atua mika yi atimi alu-
pas aien, um atimi inyiatamaig *ra*
an nikmai nagelo iyehki is ehcohos
pan ehelen an cai.
36 Is iknipagki ra aien, ja is upyi
hup aien um ago niji auritai imyiali
im niji auritai ehka, an pece Ijipt,
im lep an jop Cop, im lep an namas-
acen irai mesese is forte.
37 Aien ahki Moses, is ika aien
ehele nupu Isreel, " Etpu imyiatidai
imi caua Naprofeta inyi ethi a Ihova
Atua unyimia irai ilpu etoamia,
inyi idivai nyak; akumu atahaijeg
yin aijaua."
38 Aien ahki, is amen aien ehele
atimi an nasjapicnaig an namasacen
ehele ilpu retpoija, im lep ehele
nagelo iyehki is tas ehelen aien an
nedocn Saine: is leh niji tas umu-
moh vaig aien par alupai caija:
39 ja eris ika a ilpu retpoija eri
eti imyiaiji intas o un, eris ahpa-
adeig pagki *yin* ara, is ahidaig pan
Ijipt inliinmopura ara,
40 eris ika ehele Eron ara, " Ago
ilpu atua imi cama aiek eri uhup
iraija ara: ecra eti ato aijama, nika-
vaig, et echamecha vai Moses in-
eigki, is iknipagki caija aien an
pece Ijipt."
41 Eris ago inhakli kurimatau ara
an naopan iyehki, um ahlap vai
natmassimai iyehki, um imyiacitak
va nauritai irai ikmara.
42 Is atidjin *ira ra* a Atua, um
ude ra, mika eri alaigaheni ara va
niji itai an nohatag; is idivaig eris
aged an nitasvitai u ilpu profeta,
um ika, " Ak nupu Isreel, akis
ahlap vai nyak aijaua irai iji kuri-
matau eris atgei, im niji itai ahlap,
irai mesese is forte an namasacen,
ka o'o?
43 akis idim apos neom atga o
Molok aijaua, im lep inmoijeuv o
Remfan atua unyimia, nahmuitai
iji eigki akis ago aijaua mika aki
alaigaheni vaig: ekpu idim imyia-
pan caua ainyak an nahaijin Bab-
elon itac."
44 Is amen ehele ilpu retpoija an
namasacen neom atga, nitai asup-
tecnaig *imi ra*, is idivaig is asaig
aien, is ika ehele Moses aien, yi
ago et idivaig nitai asjaaicnaig is
ecetai aien.
45 Eris lep imyiapam *neom* iyehki
a ilpu retpoija eris epitpitac ara im
Josua, an pece ineig eris ohuun a
nup urai taka pece iji ehki, is ahlo
ra a Atua an nuhup o ilpu retpoija,
um yetpan an naopan iyehki *an*
numoh o Tevit;
46 is upene inliinmopoi Atua vai
yin, is merit aien necetaivaig neom
ahlap vai Atua o Jekob.
47 Ja is acta neom imi yin a
Solomon.
48 Ja et eti amen aien et Esjilid
aien irai eom ahlap er ago irai
ikma atimi; et idivaig is asaig a
naprofeta, *um ika,*
49 " Et ika a Ihova, Et dorona
unyak nohatag, um itai atijai ne-
duok iran nobohtan: inyi echam-
echa neom ineig akupu ago imi
nyak aijaua? inyi lep echamecha
inuarin ineig ekpu amen iran ai-
nyak?
50 kis idim ago niji itai asega
iji eigki an nikmak ainyak."
51 ¶ Ak ilpu atimi ipjin inliin-
mopomia, im ilpu atimi eti aperitome
anliinmopomia im intikgamia, eka
acaijaig Nesgan Upene aijaua irai iji
adiat: eka *ago* nedo o ilpu retpomia
aijaua:
52 tah ilpu profeta a di neigki
eris eti atmas vai yin a ilpu ret-
pomia? eris lep atgei ra sji ehki
ara eris upyi asuptecnaig napam o
Natimi Upene ara; aien aigki akis
aniv yin aijaua um atgei yin:
53 akis leh intas alep aijaua, eris
ati a ilpu agelo, jam eti imyiaiji.
54 ¶ Eris wat atahaijeg intas iji
eigki ara, is edemda alupas inliin-

mopura ara, eris aces eijera ara vai
yin.
55 Ja is amen alupas ehelen a
Nesgan Upene, is easji pan aien an
nohatag, um ecetai natimi alupas o
Atua, im Iesu naijivaig an matai
Atua,
56 um ika, Ek idim almoi no-
hatag ainyak eh mun asalgei, im
Inhal o natimi naijivaig an matai
Atua.
57 Eris ahlaig ijinies ara, um
ucjipanes intikgara, um ehras teloh-
telo pan iran,
58 um ahlo pan itac *yin* an nua-
rin-pece, um asji *yin* irai hat:
eris atise napelumai ura a ilpu
atimi asuptecnaig *vai yin* u neduei
intakuras is ethi, nidan Saulo.
59 Eris asji Stifanus ara irai hat,
is wat alaigaheni aien, um ika, Ak
Iesu Natimarid, leh nesgak aiek.
60 Is atpuse aien, um ahlaig iji-
nies, *um ika,* Ak Natimarid, jim aru
nedo has ineigki ura aiek. Is wat
ucce intas o un, is umjegse aien.

NUARIN-TAS ALUPAS 8.

IS ika a Saulo et upene yi mas
aien. An naopan iyehki is esjilid
natmas vai nup an nakalasia Jeru-
salem; eris terimterim ara asega,
um apan irai iji uari pece Jutaia im
Samerya; eris amen ache a ilpu
apostolo.
2 Eris imyiapan Stifanus a ilpu
atimi upene, *um atelmoi yin,* um
imyitaig alupas yin.
3 Ja is esjilid natmas o Saulo vai
nup an nakalasia; is apan aien irai
eom asega, um leucse ilpu atamaig
im ilpu takata, um ikni ra anliin
neom ipjin.
4 Va nedo ineigki eris apan irai
iji uari-pece ara sji eigki eris terim-
terim ara, um asuptecnaig intas-
-upene.

5 IS apan a Filipus an nuarin-
-pece is ethi Samerya, um asuptec-
nai Kristo ehele ra.
6 Eris wat atahaijeg natimi is
ahinag um ecetai niji auritai ehka
is ago a Filipus, eris ehras imyiaiji
ara nitai iji eigki is asaig aien.
7 Eris ahlaig ijinies a ilpu agelo
has, um atceijaig natimi is ahinag
eris amen ira ra ara: eris lep
cehcehe natimi is ahinag eris emehe
ara va napalse, im ilpu atimi asvah-
teuc neduora.
8 Is esjilid nimyiacitak an nuarin-
-pece iyehki.
9 Ja is eteuc natimi is ethi, nidan
Saimona, is ahraces aien itu acen
an nuarin-pece iyehki, eris imyiali
yin a nupu Samerya, is ika aien is
atimi esjilid:
10 eris imyiimtacimtac yin ara
asega, ilpu atimi alupas im tup
atimi, um ika, Et emda esjilid a
natimi ineigki vai Atua.
11 Eris imyiimtacimtac yin ara
va nedo ahraces o un ineig, eris
imyiali yin vaig ara itu acen.
12 Ja eris wat imyiisjis ninivaijec
intas asuptecnaig o Filipus ara, va
niji itai upene an nelcau o Atua, im
nidai Iesu Kristo, eris leh nabaptiso
ira ra a ilpu atamaig im ilpu takata.
13 Is lep imyiisjis ninivaijec a
Saimona, um leh nabaptiso iran, um
amen ehele Filipus, um imyiali, is
wat almoi aien niji auritai ehka im
niji auritai esjilid acen eris ago.
14 Eris wat atahaijeg a ilpu apos-
tolo Jerusalem, nikavaig, eris leh
intas o Atua a *nupu* Samerya, eris
abraig pan ehele ra Pitrus im Joanes
ara:
15 erus wat yetpan arau, erus
alaigaheni arau vai ra, mika eri leh
Nesgan Upene ara:
16 is eti fi asuol pam ehelen tah
ira ra aien an naopan iyehki: eris
leh nabaptiso ache ira ra ara an
nidai Iesu Natimarid.
17 Erus atijai nikmarau ira ra
arau, ja eris par leh Nesgan Upene
ara.

18 Is wat almoi a Saimona, nika-
vaig, erus wat atijai nikmarau ira
atimi ahwat apostolo erahki, eris
leh Nesgan Upene ara, is im-
yiapan nimtan ehele rau aien,
19 um ika, Alupai nyak nemda
ineigki aijaurau, mika, ek wit atijai
nikmak ainyak iran tah, yi leh
Nesgan Upene aien.
20 Ja is um ika ehelen a Pitrus,
Uhpu auahas euc pan irai mune
unyum, va nedo unyum, nikavaig,
na mun aktaktai aiek mika an aua-
nimtan nitai tup ahtai o Atua irai
mune:
21 et ti nahaijin unyum im in-
uarin unyum an nitai ineigki: et
eti inivaijec inliinmopom aiek an
nuhup o Atua:
22 etmu adumoij inliinmopom
aiek va nedo has unyum, um ugni
Atua, kit uhpu eti aru iram va
naktaktai u inliinmopom:
23 ek ato ainyak, nikavaig, et
eteuc nitai acen anliinmopom aiek,
et lep arore euc nedo has.
24 Is tas a Saimona, um ika,
Arumu ugni Natimarid vai nyak
aijaurau, va yi jim yetpam irak
nitai iji eigki erau mun asaig *vai*
nyak aijaurau.
25 Erus esege arau, um asuptec-
naig intas o Natimarid, ja par lep
adumoij pan alaig Jerusalem, um
asuptecnaig intas-upene irai iji uari-
-pece is ahinag o nupu Samerya.

26 IS tas a nagelo o Natimarid
ehele Filipus, um ika, Atidai aiek,
um apan an nuarin ineig et ahes
nuritoga iran, an nefalaig et ahes
Jerusalem um yetpan Cesa, et amas-
acen.
27 Is um atidai aien, um apan: is
ecet natimi alupas is ethi aien, nupu
Idiopya, is aheca esjilid o Kantasi
aien natimarid takata Idiopya, is
aminjinaig inpadiaig asega o un
aien; is apan Jerusalem aien mika
yi alaigaheni;
28 is wat adumoij pan aien, is
ateuc aien an nitai atga o un, um
esvi *intas o* Aiseya naprofeta.
29 Is ika a Nesgan *Upene* ehele
Filipus, Aiheucaiheuc aiek, um
uhum nitai atga naico.
30 Is athut pan ehelen a Filipus,
um atahaijeg yin nesvivaig *intas*
o Aiseya naprofeta, um ika, Na
ato aiek nitai ineig na esvi aiek,
ka o'o?
31 Is um ika aien, Et ehka, et
ti natimi par esege imtak. Is ika
aien ehele Filipus yi aridjai aien
um ateuc ehelen.
32 Is esvi intas ineigki aien, eris
aged, *um ika.* "Eris imyiapan yin
is idivaig sip par atgei yin; is eti
tas aien, is idivaig inhakli siip an
nuhup u natimi eucsei nalau iran:
33 an naopan iyehki is wat upoupo
nedo o un, eris atipagki yin vai intas
alep *ura:* etpu asuptecnaig naopan
o un a di? va nitai ineig, nikavaig,
eris atgei yin an nobohtan."
34 Is tas a natimi alupas ehele
Filipus, um ika, Asaig ehelek, is asan
tas ineigki a naprofeta vai di? vai
yin, ka vai intak atimi?
35 Is asalgei nipjineucsen a Filip-
us, um atupun an tas iyehki eris
aged, um asuptecnai Iesu ehelen.
36 Erus atga arau an nefalaig um
yetpan an wai is ethi: is um ika a
natimi alupas, Almoi inwai ineigki
aiek; ek auri ainyak par eti leh na-
baptiso irak?
37 Is um ika *ehelen* a Filipus, El
et imyiisjis ninivaijec anliinmopom
asega aiek, el et upene. Is tas aien,
um ika, Ek imyiisjis ninivaijec *nitai*
ineig ainyak, *nikavaig*, et Hal o
Atua a Iesu Kristo.
38 Is ika aien yi aiji nitai atga
o un: erus asuol an wai arau, Filipus
im lep natimi alupas; is baptiso iran
aien.
39 Erus ahes an wai arau, ja is
par leh Filipus a Nesgai Natimarid,
is um tup eti ecet yin a natimi alu-
pas: ja is atga o un aien an nefa-
laig, um imyiacitak.

40 Ja eris um lep ecet Filipus an
nuarin-pece Asotus: is atga asup-
tecnaig intas-upene aien irai iji uari-
-pece asega, um yetpan Sisaria.

NUARIN-TAS ALUPAS 9.

IS esjilid natmas o Saulo vai ilpu
atimi alaigaheni o Natimarid, is
ika aien yi atgei ra; is apan aien
ehele natimi esjilid an nahlap,
2 um ugni yin vai itasvitai imi
ilpu atimi alupas *Jutaia*, *eris amen*
Tamaskus *ara*, um ika, el et ecet
tah aien *nagovaig* nedo ineigki, ilpu
atamaig, ka ilpu takata, etpu arore
ra aien, um imyiapan ra Jerusalem.
3 Is wat atga *an nefalaig* aien, wat
ubutpotet pan Tamaskus, is idim
ememina inlah an nohatag um
arahed iran:
4 is eropse an nobohtan aien, um
atahaijeg nohran tah, is ika ehelen,
Ak Saulo, ak Saulo, na auri aiek
par atmas vai nyak?
5 Is um ika aien, Aiek tah Nati-
marid a di aigko? Is ika a Nati-
marid, Ek Iesu ainyak, na atmas
vai nyak aiek: *et* ehka vai euc
natgaig pan itac vaig neduom irai
idjai mopul.
6 Is um ucjucjucaij aien, um imti-
taig, um ika, Ak Natimarid, nai
merit aiek mika ki ago inhe ainyak?
Is um *ika* ehelen a Natimarid,
Atidai aiek, um apan an nuarin-pece
ineig, uhpu asuptecnaig ehelum nitai
ineig eris idim ika napu ago aiek.
7 Eris aiji a ilpu atimi ahced yin
um eti liglig, eris atahaijeg nohran
iyehki ara, jam eti ecet tah natimi.
8 Is um atidai a Saulo, um asalgei
nesganimtan, jam eti alum atimi:
eris atau an nikman ara, um imyia-
pan yin Tamaskus:
9 is eti fi alum itai aien an nadiat is
eseij; is eti hag aien um eti umwig.
10 Is amen Tamaskus natimi alaig-
aheni is ethi, nidan Ananaias; is um
ika ehelen a Natimarid an numjeg
ahnag *o un*, Ak Ananaias. Is ika
aien, Ainyak ap aigki, ak Natimarid.
11 *Is* um *ika* ehelen a Natimarid,
Atidai aiek um apan an nefalaig
ineig er anvi nidan par ika, *Nefa-
laig* atoh, um ahilek *natimi et ethi*
nidan Saulo, nupu Tarsus, an neom
o Jutas: et idim alaigaheni aien.
12 (Is um umjeg ahnag aien, um
ecet natimi et ethi, nidan Ananaias,
napanvaig ehelen, um atijai nikman
iran, mika yi lah nesganimtan aien.)
13 Is um ika a Ananaias, Ak Na-
timarid, kis atahaijeg ainyak intas o
atimi is ahinag va natimi ineigki,
im nedo has esjilid o un vai ilpu
atimi upene unyum Jerusalem:
14 et mun lep apos pam intas alep
o ilpu atimi ahlap esjilid aien, mika
yi arore ra sji eigki asega aien igcaki
era arohoan nidam ara.
15 Is um ika ehelen a Natimarid,
Namu apan aiek: et ipjinitai ehtaig
unyak aien, mika yi asuptecnaig ni-
dak aien an nuhup o ilpu atimi
aupat, im ilpu atimarid, im nupu
Isreel:
16 ekpu asuptecnaig ehelen ainyak
nohocred esjilid iji eig eris idim ika
etpu leucse aien va nidak.
17 Is um apan a Ananaias, um
han anliin neom, um atijai nikman
iran, um ika, Ak etoak Saulo, et
abrai nyak a Iesu Natimarid iyehki
is ehcohos pan ehelum aien an nefa-
laig an napam unyum, mika yi lah
nesganimtam aiek, um leh alupas
Nesgan Upene.
18 Is um auroauro um meijisse
itai an nesganimtan is idivai isjua:
is idim lah nesganimtan aien; is
um atidai aien, um leh nabaptiso
iran.
19 Is hag aien, um emda. Is
amen a Saulo ira adiat is eti elpat
ehele ilpu atimi alaigaheni Tamas-
kus.
20 Is auroauro aien um asuptecnai
Kristo irai eom alaigaheni, um ika,
et Hal o Atua aien.
21 Ja eris imyiali ara asega eris

atahaijeg *yin* ara, um ika, Idim aien
aigki is auahas ilpu atimi arohoan
nidan ineigki Jerusalem aien, is lep
ham aien igcaki va nitai ineig mika
yi arore ra, um imyiapan ra ehele
ilpu atimi ahlap esjilid.
22 Ja is esjilid nemda o Saulo, is
auud yapidai nupu Jutaia aien eris
amen Tamaskus ara, is tas aien um
ayapdicraig upene itai, um ika, et
idim Kristo a natimi ineigki.
¶ 23 Is wat ti pan itac nadiat is
ahinag, eris tas jipe a nupu Jutaia
mika eri atgei yin:
24 ja is ato nedo ura a Saulo.
Eris imyiiris yin ara an neucse
nathatahau irai iji adiat im niji epeig,
mika eri atgei yin.
25 Eris imyiapan yin an nepeig
a ilpu atimi alaigaheni, um aiyi-
hise *yin* an yipin nathatahau an
nefehcat.
26 Is wat yetpan Jerusalem a
Saulo, is ika aien yi apol pan irai
ilpu atimi alaigaheni: ja eris im-
titai yin ara asega, um eti asgeig
iran, um ika, Et eti atimi alaigaheni
aien.
27 Ja is leh yin a Barnabas, um
imyiapan *yin* ehele ilpu apostolo,
um asuptecnaig ehele ra, mika is
idim ehcohos ehelen a Natimarid an
nefalaig, um tas ehelen: is lep tas
emda aien Tamaskus an nidai Iesu:
28 is amen aien ehele ra Jeru-
salem, um uhum jipe:
29 is tas emda an nidai Iesu Na-
timarid aien, um asuptecnaig um
imyiisjis ehele nupu Jutaia iji eig
eris tas an tas Crisi ara: ja eris
ahilek *yin* ara mika eri atgei yin.
30 Eris wat ato a ilpu etoan, eris
imyiapan yin Sisaria ara, um abraig
pan yin Tarsus.
31 Eris adejai ra a nup an nakala-
sia an *pece* Jutaia asega, im Calili,
im Samerya, eris lep aridjai ara; eris
eklim tup amen ara um eccen vai
Natimarid, um imyiacitak vai Nes-
gan Upene; eris eldati pan ara um
ahinag.
32 IS apan a Pitrus irai iji *uari-*
-pece asega, ja par lep han ehele ilpu
atimi upene eris amen Litta ara.
33 Is ecet natimi is ethi aien
eahki, nidan Inyas, is asjeuc aien
an tinan irai mesese is eet, is emehe
aien va napalse.
34 Is um ika ehelen a Pitrus, Ak
Inyas, et ago cehcehe euc a Iesu
Kristo; atidai aiek, um ati nitai
ahled unyum. Is auroauro aien um
atidai.
35 Eris ecet yin ara asega eris
amen Litta ara im Seron, um ahi-
daig pan *ra* ehele Natimarid.
36 Is amen Joppa intakata alaig-
aheni is ethi, nidan Tabida, nesgan
tas ineigki Torkas: is ago niji auritai
upene is ahinag aien im nedo aiheuc
va atimi.
37 Is emehe aien an naopan
iyehki, um mas: eris yiri yin ara,
um ati yin an nuarin-neom ijinies.
38 Is ubutpotet pan Litta Joppa,
eris wat atahaijeg a ilpu atimi alaig-
aheni, nikavaig, is amen eahki a
Pitrus, eris abraig pan ehelen na-
timi is ero ara um ugni yin,
mika yi auroauro aien um apan
ehele ra.
39 Is um atidai a Pitrus, um
ahced rau. Is wat yetpan aien,
eris imyiapan yin ara an nuarin-
-neom ijinies: eris aiji a ilpu takata
asega eris emesmas a ilpu atam-
nyura, um imyitaig *yin*, eris ehvaig
ehelen ara inlepei iji eig im lep na-
pelumai is ago a Torkas an namen o
un ehele ra.
40 Is abraig pok ijo ra asega a
Pitrus, um atpuse, um alaigaheni;
is ahidaig pan *yin* u nohun aien,
um ika, Ak Tabida, atidai aiek. Is
asalgei nesganimtan aien: is wat
ecet Pitrus aien, um atidai.
41 Is arapse va nikman aien, um
imyiatidai yin; is ahlaig aien vai
ilpu atimi upene im ilpu takata eris
emesmas a ilpu atamnyura, um ati
yin *ehele ra,* is ma umoh aien.
42 Eris ato a *nupu* Joppa asega;

eris asgeig irai Natimarid natimi is ahinag.
43 Is amen Joppa aien ira adiat is ahinag ehele Saimona natimi ago arasi kurimatau.

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

IS amen natimi is ethi Sisaria,
nidan Kornilyus, is atimi alupas o ilpu eucsupo iji eig aien eris ika vai ra Ilpu eucsupo Itale;
2 is atimi upene aien, um eccen vai Atua, im lep ra asega an nimnim o un, is ahinag nedo aiheuc o un aien vai ilpu ihki atimi, um ugni Atua irai iji adiat.
3 Is wat jupki an nadiat is ethi, is idim ecet nagelo o Atua aien nehcohos pan vaig ehelen, um ika ehelen, Ak Kornilyus.
4 Is wat easji pan ehelen aien, um imtitai *yin*, um ika, Inhe, ak Natimi alupas? Is um ika ehelen aien, Et mun aridjai nalaigaheni unyum, im nedo aiheuc unyum vai ilpu ihki atimi, an nuhup u Atua, nitai imyiehva euc:
5 namu abra atimi aiek mika eri apan Joppa ara, um imyiacaij natimi et ethi eahki, nidan Saimona, tak idan Pitrus:
6 et amen aien ehelen et ethi Saimona, natimi ago arasi kurimatau, et eteuc neom o un ubutpotet u injop: etpu asuptecnaig ehelum aien nitai ineig eris idim ika napu ago aiek.
7 Is wat atga o un a nagelo iyehki is tas aien ehele Kornilyus, is ahlaig aien vai naheca is ero o un, im lep neucsupo upene is ethi ira ra eris aheca o un ara irai iji adiat;
8 is asuptecnaig ehele ehtaij aien nitai iji eigki asega, um abrai ehtaij mika ehtiji apan Joppa ahtaij.
9 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin, ehtijis wat apan ahtaij alaig *Joppa*, um yetpan ubutpotet u nuarin-pece iyehki, is aridjai an neom ijinies a Pitrus, um alaigaheni an nadiat-adiat:
10 is um ehtele yin aien, um ahvig nitai caig: ja eris wat ago *nitai caig* ara, is ahuumtidec aien,
11 um ecetai nohatag is asalgei, is asuolse ehelen tah nitai is idivaig nap alupas, eris leh pam nesvipas iran is for um arore, um atise an nobohtan:
12 is amen iran niji obotpot itai asega an nobohtan et for neduon, im niji itai aleg, im niji itai ata has, im inman.
13 Is atahaijeg nohran tah aien, *is ika,* Atidai, ak Pitrus, *um* atgei, um hegaig.
14 Ja is um ika a Pitrus, O'o, ak Natimarid; kis idim eti caig tah nitai ineig ainyak et has ka itaup irai iji adiat.
15 Is ehcero *tas* nohran iyehki ehelen, *um ika,* Jim ika aiek et has nitai ineig et mun ago adicinadicin a Atua.
16 Eris ehceseij ago nedo ineigki: ja par lep aiyihijai nitai iyehki an nohatag.
17 Is wat aktaktai a Pitrus nesgan nitai ineig is ahuumtidec iran aien, ehtijis ahilek neom o Saimona ahtaij atimi erahki is abrai ehtaij a Kornilyus, um aiji an neucse nathatahau,
18 um ahodaig, um ika, Et amen igcaki a Saimona, tak idan Pitrus, ka o'o?
19 ¶ Is wat aktaktai a Pitrus nitai ineig is ahuumtidec iran aien, is um ika ehelen a Nesgan *Upene,* Ehtaij ahilek euc natimi et eseij:
20 va nitai ineig namu atidai aiek, um asuol, um ahced ehtaij, um jim imyiisjis: ek mun abrai ehtaij ainyak.
21 Is asuol a Pitrus, um apan ehele natimi erahki is abrai ehtaij a Kornilyus, um ika, Ainyak ap aigki, ehtaij ahilek nyak aijautaij: ehtaij ham aijautaij vanhe?

22 Ehtijis um ika ahtaij, Is tas a
Atua ehele Kornilyus natimi alupas
o ilpu eucsupo, irai nagelo upene
o un, um ika yi imyiacaij euc, mika
an apan aiek an neom o un, mika
yi atahaijeg intas unyum aien; et
atimi upene aien, um eccen vai
Atua, era asan tas upene vai yin a
nupu Jutaia asega.
23 Is ika ehele ehtaij aien, Apam
aijautaij an nimnim, um amen. Is
wat lahlah an tak apnyin, is apan a
Pitrus im lep ehtaij, eris lep ahced
yin nahaiji ilpu etoan Joppa.
24 Is wat lep lahlah an tak
apnyin, eris yetpan Sisaria ara. Is
asjapicnaig ilpu atimi ehpan iran a
Kornilyus im ilpu apa o un, um
aitgai ra.
25 Is wat yetpan an *nimnim* a
Pitrus, is aubillid pan yin a Korni-
lyus, um atpuse u neduon, um alaig-
aheni *vai yin*.
26 Ja is um imyiatidai yin a Pitrus,
um ika, Atidaijai aiek; ek idim
atimi ainyak.
27 Is atga tas ehelen aien, um
apan anliin *neom*, um alum atimi is
ahinag eris asjapicnaig ara.
28 Is um ika ehele ra aien, Eka
ato aijaua, nikavaig, et itaup vai
nupu Jutaia napanvaig ehele nup
urai taka pece, um amen ehele ra;
ja et mun asuptecnaig ehelek a
Atua, um ika, Jim ika vaig tah
natimi, et takitai aien um has:____
29 va nitai ineigki ek mun ham
ehelemia ainyak an nimyiacaij nyak
vaig, um eti imyiisjis itai: ek aho-
dai *caua* ainyak mika, eka ahilek
nyak aijaua vanhe?
30 Is um ika a Kornilyus, Kis ti
pan itac nadiat is for ainyak um
atwakam um imyihum pam an
nuarin-nadiat ineig; kis lep alaiga-
heni ainyak anliin neom unyak an
jupki, ja is aiji an nuhup unyak
natimi is ethi is ememina napel-
umai iran,
31 um ika, Ak Kornilyus, eh
mun atahaijeg nalaigaheni unyum,
et lep imyiehva a Atua nedo aiheuc
unyum vai ilpu ihki atimi:
32 namu abra *atimi* aiek mika
eri apan Joppa ara, um imyiacaij
Saimona, tak idan Pitrus; et amen
aien anliin neom o Saimona natimi
ago arasi kurimatau ubutpotet u
injop: et wit ham aien, etpu tas
ehelum aien.
33 Kis auroauro ainyak um abra
atimi mika eri apan ehelum; et
upene nedo ineigki na ago aiek par
ham. Ecra mun asjapicnaig pam
igcaki aijama asega an nuhup u
Atua, mika ecri atahaijeg niji itai
asega is asaig ehelum a Atua.
34 ¶ Is tas a Pitrus, um ika, Ek
idim ato ainyak, nikavaig, et tup
ethi ache inliinmopoi Atua vai nup
urai iji pece:
35 ja et upene inliinmopon aien
vai natimi ineig et eccen vai yin
aien, um ago nedo upene, irai iji
pece asega.
36 Intas ineig is imyiapan ehele
nupu Isreel *a Atua*, nasuptecnaig-
vaig neigpa vai Iesu Kristo: (et
Atimarid aien ira atimi asega:)
37 eka ato intas ineigki aijaua,
an ti pan itac vaig nabaptiso ineig
is asuptecnaig a Joanes, eris atupun
um asuptecnaig Calili, um yetpan an
pece Jutaia asega;
38 nikavaig, is ati Iesu nup an
Nasared a Atua irai Nesgan Upene
im nemda *o un:* is atga jipe aien
um ago nedo upene, um ago
cehcehe ra asega eris ohocred
ara vai Tiapolo; is amen ehelen a
Atua.
39 Ecra ilpu atimi asuptecnaig
nitai iji eigki asega aijama is ago
aien an pece Jutaia, im lep Jeru-
salem; aien aigki eris aijcaijai yin
an nauincai ara, um atgei yin:
40 ja is wat ti pan itac nadiat is
eseij, is imyinusjai yin a Atua, um
ehvaig upene yin;
41 jam eti *ehvai yin* ehele atimi
asega, ehelema ache, is upyi ehtai
cama a Atua mika ecri asuptecnai

yin aijama, is wat nusjai aien vai
inmas *o un,* ecris ehrihag ehelen
aijama um umwig.
42 Is abrai cama aien mika ecri
efehtas ehele atimi aijama, um
asuptecnai *yin,* um ika, Aien aigki
is ati yin a Atua mika yi asuptec-
naig nimtan imi ilpu atimi umumoh
aien, im lep ra eris emesmas ara.
43 Eris tas vai yin a ilpu profeta
asega, um ika, Ara asega era asgeig
iran ara, eri eti aru nedo has *ura* va
nidan.
44 ¶ Is wat asan tas iji eigki a
Pitrus, is asuolse a Nesgan Upene
ira ra asega eris atahaijeg intas
iyehki ara.
45 Eris imyiali natimi iji ehki irai
ilpu atimi aperitome eris imyiisjis
ninivaijec ara, ara asega eris ahced
Pitrus ara, va nitai ineigki, nika-
vaig, eris lep atladwi Nesgan Upene
irai nup urai taka pece, nitai tup
ahtai ineigki.
46 Eris atahaijeg ra ara intasvaig
irai tas is eche, um imyiahpas Atua.
Is um ika a Pitrus,
47 Et ehka vaig tah natimi natap-
anes inwai vaig, um ika, jim bap-
tiso irai ra sji eigki era mun leh
Nesgan Upene ara, um idivai
caija.
48 Is um ika aien eri baptiso ira
ra an nidai Natimarid. Eris ugni
yin ara mika yi amen *ehele ra* aien
ira adiat inyi eti elpat.

NUARIN-TAS ALUPAS **11.**

ERIS atahaijeg a ilpu apostolo im
ilpu etoara Jutaia, nikavaig, eris
leh intas o Atua a nup urai taka
pece.
2 Is wat apan Jerusalem a Pitrus,
eris imyiisjis itai iran a ilpu atimi
aperitome,
3 um ika, As apan aiek ehele
atimi eti aperitome, um hag ehele
ra.

4 Ja is atupun a Pitrus um asup-
tecnaig athiathi ehele ra, um ika,
5 Kis amen ainyak an nuarin-
-pece Joppa um alaigaheni: kis
ahuumtidec ainyak an nalmu itai,
um ecetai tah nitai is idivaig nap
alupas, is ahes an nohatag um
asuol, eris leh pam nesvipas iran
is for um arore; is yetpam ehelek:
6 kis anani nesganimtak iran ai-
nyak, um aktaktai, um ecetai niji
itai an nobohtan et for neduon, im
niji itai aleg, im niji itai ata has, im
inman:
7 kis ahgei nohran tah ainyak is
ika ehelek, Atidai aiek, ak Pitrus,
um atgei, um hegaig.
8 Jai kis ika ainyak, O'o, ak
Natimarid: kis idim eti cespan tah
nitai ineig ainyak et has ka itaup
irai iji adiat.
9 Jai kis lep aketo ainyak um
ahgei nohran iyehki is ahes an
nohatag, *is ika,* Jim ika aiek et has
nitai ineig et mun ago adicinadicin
a Atua.
10 Eris ehceseij ago nedo ineigki:
ja par lep aiyihijai asega an no-
hatag.
11 An naopan iyehki ehtijis idim
yetpan natimi is eseij *ehelek* an
neom iyehki kis amen iran ainyak,
eris abrai ehtaij Sisaria mika ehtiji
apan ehelek.
12 Is ika ehelek a Nesgan *Upene*
ki ahced ehtaij ainyak, um jim
imyiisjis. Eris lep ahced nyak a
ilpu etoak et siks iji eigki; ecris
apan aijama anliin neom o natimi
iyehki:
13 is asuptecnaig ehelema aien,
mika is ecet nagelo anliin neom o
un, is aiji aien, um ika ehelen,
Namu abra atimi aiek mika eri
apan Joppa ara, um imyiacaij Sai-
mona, tak idan Pitrus;
14 etpu asuptecnaig ehelum aien
intas ineig uhpu imyiatamaig euc
vaig, im lep ra asega an niinuim
unyum.
15 Kis wat atupun ainyak um tas,

is asuol a Nesgan Upene ira ra, is
idivaig iyehki iraija itu acen.
16 Kis lep imyiehva ainyak intas
o Natimarid is upyi asaig aien, *um ika*, " Is idim baptiso *ira atimi* a
Joanes an wai; ja akupu leh na-
baptiso o Nesgan Upene iramia
aijaua."
17 Et idim ucco, is alupai ra nitai
tup ahtai ineig a Atua *is upyi hup aien um alupai* caija, ilpu atimi asgeig
irai Iesu Kristo Natimarid, kis idivai
di ainyak par imyiisjis ehele Atua?
18 Eris wat atahaijeg nitai iji
eigki ara, is ti intas ura, eris
imyiahpas Atua ara, um ika, Et
mun lep alupai nup urai taka pece
nitai ineigki a Atua, mika eri adu-
moij anliinmopura ara, va erupu leh
nitai umoh iran.

19 IS wat eteuc nohocred iyehki
is atupun an *natgei* Stifanus, eris
apan Finaisi im Saiprus im Anteok
ara sji ehki eris terimterim ara, um
asuptecnaig intas ehele nupu Jutaia
ache.
20 Eris upu Saiprus im nupu
Sairini nahaiji ra, eris wat apan
Anteok ara, eris tas ehele nupu
Jutaia iji eig eris tas an tas Crisi
ara, um asuptecnai Iesu Natimarid
ehele ra.
21 Is amen-ehele ra nikmai Na-
timarid: eris imyiisjis ninivaijec
natimi is ahinag, um adumoij pan
ehele Natimarid.
22 ¶ Eris atahaijeg va nitai iji
eigki a nup an nakalasia Jerusalem:
eris abrai Barnabas ara, mika yi
apan Anteok aien.
23 Is wat yetpan aien, um ecetai
naiheuc o Atua *va atimi*, is imyia-
citak aien, um ated ra asega mika
eri apol ipjin irai Atua ara anliin-
mopura.
24 Is atimi upene aien, is amen
alupas ehelen a Nesgan Upene, *is esjilid* nimyiisjis ninivaijec *o un:*
eris ikni irai Natimarid natimi is
ahinag.
25 Is lep atga o un a Barnabas
um apan Tarsus, mika yi ahilek
Saulo:
26 is wat ecet yin aien, is imyia-
pan yin Anteok aien. Erus amen
arau ehele nup an nakalasia irai
yiir is ethi, um esege imi atimi is
ahinag. Eris upyi hup um anvi
nidai ilpu atimi alaigaheni par ika
Ilpu atimi o Kristo Anteok.
27 ¶ An naopan iyehki eris ahes
Jerusalem a ilpu profeta, um apan
Anteok.
28 Is atidai natimi is ethi ira ra,
nidan Acabus, um tas irai Nesgan
Upene, um ika, etpu eteuc numlaig
has irai iji pece asega: ja is mun
atimarid a Klatyus Sisar, is par
eteuc.
29 Eris tastas jipe a ilpu atimi
alaigaheni, um ika eri aiheuc vai
ilpu etoara Jerusalem is ase asega
ira ra:
30 eris ago ara, um ikni ehele
Barnabas im Saulo, mika eru ahtai
imi ilpu atimi tas alep arau.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

AN naopan iyehki is atgeig nik-
man a Herot, um atmas vai
nahaiji nup an nakalasia.
2 Is atgei Jakobus aien etoai Jo-
anes an nauitoga.
3 Is wat ato aien, nikavaig, eris
imyiacitak a nupu Jutaia *va nedo ineigki o un*, is-lep ika aien yi arop
irai Pitrus. (An naopan iyehki *eris asjapicnaig* u nareto is ti leven iran.)
4 Is arop iran aien, um atapanes
iran anliin neom ipjin, um ika ehele
ilpu eucsupo is sikstiin eri aminjinai
yin; is aktaktai aien mika, et wit ti
pan itac napaska, etpu atceijai yin
imi atimi.
5 Eris aminjinai Pitrus anliin neom
ipjin; ja eris ugni emda Atua vai
yin a nup an nakalasia.
6 Is wat ika a Herot yi imyialau
ijo yin, an nepeig iyehki is um um-

jeg a Pitrus juju an niblai neucsupo
is ero, eris arore yin an natauhat is
ero: erus aiji an neucse neom ahwat
atimi aminjinaig neom ipjin.
7 Is idim han ehelen a nagelo o
Natimarid, is um lah aijaig inliin
neom ipjin: is atcei pan nijihgai
Pitrus aien, um imyiatidai yin, um
ika, Auroauro aiek um atidai. Is um
ispun etjose natauhat an nikman.
8 Is um ika ehelen a nagelo, Aro-
raijirai euc aiek, um ahtit ipjin in-
cedpun eduom: is um ago aien. Is
um ika ehelen aien, Aso euc aiek an
napelumai unyum, um apitac nyak.
9 Is um alau ijo aien, um apitac
yin; is eti ato aien, nikavaig, is ini-
vaijec nitai ineig is ago a nagelo; is
aktaktai aien mika is umjeg ahnag
aien.
10 Erus ahtaregdei natimi amin-
jinaig neucse neom uhup arau, im
lep natimi aminjinaig neucse neom
juju, um yetpan u intapanes aiurn
pan itac an nuarin-pece; is ispun
asalgei vai rau: erus apan itac arau
um atga an nefalaig is ethi; is ude
yin a nagelo, um atga o un.
11 Is wat eteuc lele Pitrus, is ika
aien, Ek idim ato ainyak, nikavaig,
et mun abrai nagelo o un a Nati-
marid mika yi imyiatamaig nyak va
nikmai Herot, im lep inmerit asega
o nupu Jutaia.
12 Is wat aktaktai aien, is apan
aien an neom o Mere risi Joanes, tak
idan Markus; eris asjapicnaig eahki
natimi is ahinag, um alaigaheni.
13 Is etcetcei intapanes an neucse
nathatahau a Pitrus, is apan a nata-
haig is ethi, nidan Rota, par ata-
haijeg.
14 Is wat ato nohrai Pitrus aien,
um eti asalgei intapanes va nim-
yiacitak o un, jam athut pan anliin
neom, um asuptecnaig, *um ika*, Et aiji
a Pitrus an neucse nathatahau.
15 Eris um ika ehelen ara, Na
ahnag aiek. Ja is um imyiisjis aien,
um ika, Et idim inivaijec. Eris ika
ara, Nagelo o un naico.
16 Is amen a Pitrus um etcetcei:
eris wat asalgei *intapanes* ara, um
ecet yin, um imyiali.
17 Ja is ahpoijaiji ra aien, mika
eri jim tas ara, is asuptecnaig ehele
ra aien nedo o Natimarid vai yin,
nikavaig, is imyialau ijo yin aien
anliin neom ipjin: is ika aien,
Akumu asuptecnaig nitai iji eigki
aijaua eheie Jakobus, im ilpu etoak.
Is ahes eahki aien, um apan an taka
uarin.
18 ¶ Is wat lahlah an tak apnyin,
is etehto inliinmopoi ilpu eucsupo,
um ika, Pitrus yek eda?
19 Is ahilek yin a Herot, jam eti
ecet *yin*, is ahodaig emda ilpu atimi
aminjinaig neom ipjin aien, um tas
alep *vai ra*, mika eri atgei ra. Is
ahes Jutaia aien, um apan Sisaria,
um amen *eahki*.

20 IS edemda alupas a Herot
vai nupu Tairus im nupu Saiton:
ja eris ehras apan ehelen ara, um
ahras; ja eris upyi hup ara um ika
ehele Blastus, naheca esjilid o nati-
marid, yi atau imi ra aien; va nitai
ineigki, nikavaig, eris apan ache
ara an pece o Natimarid pah leh
nitai caig incara.
21 An nadiat ineig eris ati, is aso
yin a Herot an napelumai esjilid,
um ateuc a dorona o un, um efehtas
ehele ra.
22 Is ates nahlaig ijinies o atimi, *um
ika*, Nohrai atua *ineigki*, et eti *ohra*
atimi.
23 Is auroauro um auud yin a
nagelo o Natimarid, va nedo o un,
nikavaig, is eti imyiahpas Atua
aien: is isjis nija iran aien, is um
mas aien.

24 JA is um edel intas o Atua um
apaahni.
25 Erus wat ago ehni nauritai *urau*
a Barnabas im Saulo, erus lep ahes
Jerusalem arau um adumoij pan
Anteok, is ahced rau a Joanes, tak
idan Markus.

NUARIN-TAS ALUPAS 13.

ERIS amen an nakalasia Anteok hal ilpu profeta, im ilpu atimi esege; Barnabas, im Simeon, tak idan Naijer, im Luseus nupu Sairini, im Maneen, is eredo aien im Herot natimi alupas an pece, im lep Saulo.
2 Eris wat alaigaheni vai Natimarid ara um atwakam, is um ika a Nesgan Upene, Akumu idim ati imi nyak Barnabas im Saulo aijaua, va nauritai ineig kis ati rau vaig ainyak.
3 Eris atwakam ara um alaigaheni, ja par atijai nikmara ira rau, um abraig pan *rau*.
4 ¶ Is wat abraig pan rau a Nesgan Upene, erus apan Selusea arau: erus lep ahes eahki arau um atau an nelcau, um apan alaig Saiprus.
5 Erus wat amen Salamis arau, erus asuptecnaig intas o Atua arau irai eom alaigaheni o nupu Jutaia: is aheca urau a Joanes.
6 Erus ahced inpece arau um yetpan Pefos, um ecet natimi ahraces is ethi, is aprofeta efaifa aien, is upu Jutaia aien, nidan Barjosua:
7 is amen aien ehele Serjeus Paulus, natimi alupas *an pece*, im natimi arapakau; is imyiacaij Barnabas im Saulo aien, is merit aien natahaijegvaig intas o Atua.
8 Ja is imyiisjis itai ira rau a Elimas, (nesgan tas an nidan ineigki, natimi ahraces,) is merit aien mika yi imyiadumoij natimi alupas iyehki u nalaigaheni.
9 Ja is amen alupas a Nesgan Upene ehele Saulo, tak idan Paulo, is anani nesganimtan aien iran,
10 um ika, Ak at eigki, et esjilid nahcil unyum, im nefaifa unyum, nai hal o Tiapolo aiek, na esjum aiek va nedo atoh asega, na auri aiek par eti atumop um edwedwai nedo atoh o Natimarid?
11 *et mun* idim *amen* iram nikmai Natimarid, etpu aupat nesganimtam aiek, napu eti ecetai nagesega aiek an tak aopan. Is um auroauro um arupoig nesganimtan um aupat; is atga ahilek atimi aien mika eri atau an nikman.
12 Is wat almoi nitai ineigki a natimi alupas, is imyiisjis ninivaijec aien, um imyiali nesege o Natimarid.
13 Is wat atceija *nelcau* Pefos a Paulo im ilpu atimi ahced yin, um apan Perca an *pece* Pamfilya, is epujai ra *eahki* a Joanes, um lep adumoij pan Jerusalem.
14 ¶ Eris wat ahes Perca ara, um apan Anteok an *pece* Pisitya, um apan anliin neom alaigaheni an nadiat atumop, um ateucse.
15 Eris wat esvi intas alep ara im *intas o* ilpu profeta, eris um ika ehele ra a ilpu atimi alupas an neom alaigaheni, Ak ilpu etoama, el et amen ehelemia tah intas ated atimi, akumu asaig aijaua.
16 Is um atidai a Paulo, um ahpoijaiji *ra*, um ika,
Ak nupu Isreel, im ilpu atimi eccen vai Atua, akumu atahaijeg aijaua.
17 Is ehtai ilpu retpoija a Atua o nupu Isreel iji eigki, um imyiatidai ra an namen *ura* an pece Ijipt um tak atimi, is lep iknipagki ra aien eahki an nikman emda.
18 Is eti aru nedo has ura aien an namasacen is idivaig inmesese is forte.
19 Is wat auahas nup urai uari pece is seven aien an pece Kenan, ja par atiakoai umara imi ra irai itai asjaaicnaig.
20 Is wat ti pan itac nitai iji eigki, is ikni ilpu atimi tas alep aien *imi ra* is idivaig inmesese is for huntret im fifte, um yetpan irai Samuel naprofeta.
21 Eris apitac ara um ugni natimarid imi ra: is ati Saulo inhal o Kis imi ra a Atua, irai mesese is forte, is mapoi Benjamin aien.
22 Is lep atipagki yin aien, um ati Tevit mika yi atimarid imi ra aien;

is tas vai yin aien, um ika, "Ek
mun ecet Tevit ainyak inhal o Jese,
et idivaig inliinmopok inliinmopon
aien, etpu imyiaiji intas asega unyak
aien."
23 Is imyiatidai Iesu imi nupu Is-
reel a Atua mika yi Atimi imyiata-
maig *ra*, mapoi natimi ineigki, is
idivaig intas upyi asaig *o un:*
24 is upyi uhup a Joanes, um a-
suptecnaig nabaptiso va nadumoij-
vaig o atimi anliinmopura imi nupu
Isreel asega, ja is par ham aien.
25 Is wat ago nauritai o un a
Joanes, is ika aien, Eka ika aijaua,
ainyak di aigki? ek eti *atimi iyehki*
ainyak, ja etpu idim ham tah inyi
epitpitac irak aien, ek eti upene ai-
nyak par ahiyi incedpun eduon."
26 Ak ilpu etoak, ilpu mapoi Ebra-
ham, im lep aijaua eka eccen vai
Atua aijaua, er alupai caua intas va
nitai umoh iran ineigki.
27 Ara era amen Jerusalem ara,
im lep ilpu atimi alupas ura, eris eti
ato yin ara, im intas o ilpu profeta
er esvi irai iji adiat atumop asega;
va nitai ineigki eris ehneijid *intas
vai yin* ara an tas alep ura *vai inmas
o un.*
28 Eris eti ecetai tah nitai ineig
ehelen ara eri atgei *yin* vaig, ja eris
ugni Pailet ara mika yi atgei yin
aien.
29 Eris wat ago ehni nitai iji eigki
asega ara eris aged vai yin, eris ati-
se *yin* ara an nauincai, um ati *yin*
an mun nij.
30 Ja is imyinusjai yin a Atua vai
inmas *o un:*
31 eris ecet yin an nadiat is ahinag a
ilpu atimi iji ehki eris ahes Calili ara,
um ahced yin um yetpan Jerusalem;
era asuptecnai yin ara ehele nupu
Isreel.
32 Ecra lep asuptecnaig ehelemia
aijama intas-upene ineig eris upyi
asaig ehele ilpu retpoija,
33 is mun ehneijid a Atua eheleija
ilpu mapora, is wat lep imyinusjai
Iesu aien; is idivaig eris aged an
Nohranitai tu, *um ika,* "Nai Hal
unyak aiek, ek mun apos euc ainyak
an nadiat ineigki."
34 Is lep imyinusjai yin aien vai
inmas *o un,* um ika, inyi idim eti
muttit aien, is idim ucce intas o un,
nikavaig, "Ekpu alupai caua ai-
nyak niji itai upene inivaijec o
Tevit."
35 Is lep ika aien an *Nohranitai* is
eche, "Anyi ti atceijaig Natimi
Upene unyum aiek mika yi muttit."
36 Is wat imyiaiji intas o Atua a
Tevit, um ago ehni nauritai o un
ira atimi an naopan iyehki, is um-
jegse aien; eris ati yin ehele ilpu
retpon, is um muttit aien:
37 ja aien, is imyinusjai yin a
Atua, is eti muttit aien.
38 ¶ Ak ilpu etoak, akumu ato
aijaua mika er asuptecnaig ehelemia,
nikavaig, natimi ineigki uhmu eti
aru nedo has vai yin:
39 ara asega era imyiisjis ninivai-
jec ara, eris ika et atoh nedo ura vai
yin, va nitai iji eigki asega is ehka
vai intas alep o Moses nikavaig et
atoh nedo unyimia.
40 Va nitai ineigki, akumu amin-
jinai caua aijaua va yi jim yetpam
iramia nitai ineigki eris asaig a ilpu
profeta, *um ika;*
41 "Ak ilpu atimi imyipalea, akumu
almoi aijaua, um imyiali, um atpuh:
ek ago nauritai ainyak an naopan
unyimia, ja et wit asuptecnaig nauri-
tai *unyak* ehelemia tah natimi, akupu
eti imyiisjis ninivaijec vaig aijaua."
42 Eris wat ahes anliin neom alaig-
aheni a nupu Jutaia um alau ijo, eris
ugni *rau* a nup uran pece iyehki mika
eru lep asuptecnaig ehele ra intas iji
eigki an nadiat atumop yiek.
43 Eris wat terimterim natimi, eris
apitac Paulo im Barnabas a nupu
Jutaia is ahinag, im ilpu atimi
upene leh nalaigaheni o nupu Jutaia:
erus tas ehele ra arau, um ated ra
mika eri apol an naiheuc o Atua
ara.
44 ¶ Is wat yetpan an nadiat atu-

mop iyehki, eris asjapicnaig is idivaig natimi asega an nuarin-pece, mika eri atahaijeg intas o Atua.

45 Eris wat almoi natimi is ahinag a nupu Jutaia, eris atavaitap alupas ara, um tas has va nitai iji eigki is asaig a Paulo, um imyiisjis itai, um asan tas has esjilid.

46 Ja erus emda a Paulo im Barnabas, um ika, Eris idim ika eri upyi hup um asuptecnaig intas o Atua ehelemia: ja akis esjum vaig aijaua, um ika is eti upene vai caua nitai umoh iran ineig inyi ti lep ti, va nitai ineigki ecrau ahidaig pan cumrau aijumrau ehele nup urai taka pece:

47 is tas alep ehelema a Natimarid, *um ika*, "Kis ati euc ainyak mika an nitai lah imi nup urai iji pece, um lep itai imyiatamaig atimi um yetpan u intid an nobohtan."

48 Eris wat atahaijeg *intas ineigki* a nup uran pece iyehki, eris imyiacitak ara, um imyiahpas intas o Natimarid: eris imyiisjis ninivaijec ara asega, eris anacanac ira ra mika eri leh nitai umoh iran ineig inyi ti lep ti.

49 Eris asuptecnaig intas o Natimarid an pece iyehki asega.

50 Ja eris auahas inliinmopoi ilpu atimi alupas an nuarin-pece a nupu Jutaia, im lep inliinmopoi ilpu takata esga atimi eris leh nalaigaheni o nupu Jutaia ara, um ika eri edemda vai Paulo im Barnabas, eris ahlo rau ara an pece ura.

51 Erus ucjucjaig nobohtan irai eduorau arau vai ra, um apan Aikoneum.

52 Ja is amen alupas ehele ilpu atimi alaigaheni a Nesgan Upene; eris imyiacitak ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 14.

ERUS *wat amen* Aikoneum *arau*, erus ehrapan arau anliin neom alaigaheni o nupu Jutaia, um tas; eris imyiisjis ninivaijec a nupu Jutaia is ahinag im nupu Crisi vai intas urau.

2 Ja eris imyiho nup uran pece iyehki nahcil a nupu Jutaia iji ehki, eris imyiisjis nahcil ara, um auahas inliinmopura vai ohwat etoaija eraigki.

3 Ja erus amen arau is itu ira rau, um tas emda vai Natimarid, erus wat asuptecnaig intas aiheuc o un arau, is atau imi rau aien um alupai *rau nemda o un* mika eru ago niji auritai ehka arau im niji auritai imyiali.

4 Ja is acheiachei jipe inliinmopoi atimi is ahinag an nuarin-pece: eris apol irai nupu Jutaia nahaiji ra, ja eris lep *apol* irai ohwat apostolo erahki nahaiji ra.

5 Eris telohtelo pan ira *rau* a nupu *Crisi* im lep nupu Jutaia, im ilpu atimi alupas ura, mika eri abli *rau*, um asji rau irai hat,

6 erus ato arau, um aha pan Listra im Terbe inuari-pece i Likaonya, im lep irai iji uari-pece marahed mihtag:

7 um asuptecnaig intas-upene eahki.

8 Is amen Listra natimi is ethi is auatialidi neduon aien, is idauidau neduon aien an napos yin vaig, is idim eti atga aien um uhum pan naopan iyehki;

9 is atahaijeg intas o Paulo aien: is anani nimtan iran *a Paulo*, um ato, nikavaig, is imyiisjis ninivaijec aien va uhpu ago cehcehe yin;

10 is efehtas aien, *um ika*, Atidai aiek um aiji. Is efarectidai aien, um atga.

11 Eris wat almoi nedo ineigki atimi is ago a Paulo, eris efehtas ara, um ika an tas Likaonya, Era mun asuol pam eheleija a ilpu atmas, um idiva atimi.

12 Eris ika ara vai Barnabas, Jupiter naico, um *ika* vai Paulo, Merkureus naico; va nitai ineigki, nikavaig, is esjilid aien an tas.

13 Is imyiapan kurimatau im intisiaicai u neucse nathatahau a nati-

mi alayi Jupiter, is eteuc *neom itaup o un* ubutpotet u nuarin-pece ura, is ika aien im lep natimi, eri ahlap *vai rau.*

14 Erus wat ato ahwat apostolo Barnabas im Paulo, erus ahpati napelumai urau arau, um athut pan ehele atimi, um ahlaig ijinies,

15 um ika, Ak ilpu atimi alupas, eka auri aijaua par ago nedo ineigki? ecrau idim atimi aijumrau, um idivai caua; ecrau asuptecnaig intas-upene ehelemia aijumrau, mika aki ude nedo ahcil ineigki aijaua, um ahidaig pan caua ehele Atua umoh is ago nohatag aien, im nobohtan, im injop, im niji itai asega *amen* iran:

16 is tup ude nup urai iji pece asega aien itu acen, mika eri ago nedo ura ara:

17 ja is ati nohuun nato yin vaig aien, nikavaig, is ago nedo upene aien, um alupai caija incaupda et ahes an nohatag, im inlidija et ahinag inwah iran, et par imyiacitak inliinmopja va nitai caig et ahinag.

18 Is ehka vai rau intakehkevaig ehele atimi an tas ineigki, mika eri jim ahlap vai rau ara.

19 Eris ahes Anteok im Aikoneum a nupu Jutaia, um apan eahki, um auahas inliinmopoi atimi; eris asji Paulo ara irai hat, um aihiaig pan itac *yin* an nuarin-pece iyehki, eris aktaktai ara mika is mun mas aien.

20 Eris wat aiji arahed iran a ilpu atimi alaigaheni, is um lep atidai aien, um apan an nuarin-pece iyehki: is wat lahlah an tak apnyin, is atga o un aien im Barnabas, um apan Terbe.

21 Erus asuptecnaig intas-upene arau an nuarin-pece iyehki, eris um alaigaheni atimi is ahinag vai rau: erus lep adumoij pan Listra arau, im Aikoneum, im Anteok,

22 um ahidaig emda inliinmopoi ilpu atimi alaigaheni, um ated ra mika eri apol an nimyiisjis ninivaijec, um ika, Eris idim ika intupu ohocred alupas akaija, ja par apan an nelcau o Atua.

23 Erus wat ehtai ilpu atimi tas alep arau irai iji ekalasia asega, erus alaigaheni arau, um atwakam, um ikni ra ehele Natimarid ineig eris asgeig iran ara.

24 Erus ahced *inpece* Pisitya arau, um yetpan Pamfilya.

25 Erus asuptecnaig intas Perca arau, ja par apan Atalaia:

26 erus ahes eahki arau um atga an nelcau, um apan Anteok, nuarin-pece iyehki eris ugni naiheuc o Atua vai rau iran, va nauritai ineig erus ago arau.

27 Erus wat yetpan arau, erus asjapicnaig nup an nakalasia arau, um asuptecnaig niji auritai asega is ago vai rau a Atua, im lep ineig, nikavaig, is atipagki intapanes an nimyiisjis ninivaijec aien vai nup urai iji pece.

28 Erus amen eahki arau is itu ira rau ehele ilpu atimi alaigaheni.

NUARIN-TAS ALUPAS **15**.

ERIS ahes Jutaia nahaiji atimi, um apan eahki, um esege imi ilpu etoara, *um ika,* El eka eti leh naperitome iramia aijaua et idivaig is asaig a Moses, uhpu eti imyiatamaig caua.

2 Erus tas emda a Paulo im Barnabas, um imyiisjis itai ira ra; va nitai ineigki eris ika ara eri abraig pan Paulo im Barnabas, im lep hal ra, Jerusalem, ehele ilpu apostolo im ilpu atimi tas alep, vai intas ineig eris imyiisjis itai vaig ara.

3 Eris atau ira rau a nup an nakalasia an natga urau, erus ahced inpece Finaisi im Samerya arau, um asuptecnaig, *um ika,* Era mun ahidai ra a nup urai iji pece: eris um imyiacitak intas urau a ilpu etoarau.

4 Erus wat yetpan Jerusalem arau, eris leh rau a nup an nakalasia, im ilpu apostolo, im ilpu atimi tas alep, erus asuptecnaig niji auritai asega arau is ago vai rau a Atua.

5 Ja eris um atidai tah irai ilpu Farisi eris imyiisjis ninivaijec ara, um ika, Eris idim ika eri aperitome ira ra ara, um asaig ehele *ra* mika eri imyiaiji intas alep o Moses.

6 ¶ Eris asjapicnaig a ilpu apostolo im ilpu atimi tas alep par tas jipe vai intas ineigki.

7 Eris imyiisjis acen ara, ja is um atidai a Pitrus, um ika ehele ra, Ak ilpu etoak, eka ato aijaua, nikavaig, is ati *nyak* a Atua iraija itu acen, mika eri atahaijeg intas-upene a nup urai taka pece an nipjineucsek, um imyiisjis ninivaijec:

8 is lep tas upene ehele ra a Atua ineig et ato inliinmopoi atimi aien, um alupai ra Nesgan Upene, is idivaig *is alupai* caija *aien*;

9 is tup ethi ache inliinmopon aien vai caija im lep ra, is ago adicinadicin inliinmopura aien va nimyiisjis ninivaijec *ura*:

10 va nitai ineigki eka auri aijaua par oop Atua, um atijai nitai ahelwei ineigki irai ilpu atimi alaigaheni, eris auatialidi a ilpu retpoija naposvaig, im lep akaija?

11 ja inta imyiisjis ninivaijec nitai ineigki akaija, nikavaig, uhpu imyiatamaig caija va naiheuc o Iesu Kristo Natimarid, et idivai ra.

12 ¶ Eris eti liglig atimi iji ehki asega, jam atahaijeg Barnabas im Paulo, erus wat asuptecnaig niji auritai ehka arau im niji auritai imyiali, is ago vai rau a Atua ehele nup urai iji pece.

13 ¶ Erus wat tas ehni arau, is par tas a Jakobus, um ika, Ak ilpu etoak, akumu atahaijeg nyak aijaua:

14 et mun asuptecnaig *nitai ineig* a Saimona, nikavaig, is upyi ateghe nup urai taka pece a Atua par iknipagki atimi ira ra va nidan;

15 et lep idivaig ineig intas o ilpu profeta; eris aged, *um ika*,

16 "Et wit ti pan itac nitai iji eigki ekpu adumoij pam ainyak, um lep ago neom ineig o Tevit is jase; ekpu imyiatidai *neom* ineig ainyak eris alcapdicraig, um lep ago upene:

17 mika eri ahilek *nyak* Ihova a ilpu atimi tup amen, im lep nup urai taka pece asega era apos nidak ara, is ika a Ihova ineig et ago nitai iji eigki asega aien."

18 Is ato niji auritai asega o un a Atua an naopan iyehki is pam eti eteuc nobohtan.

19 Va nitai ineigki ek ika ainyak, Ti jim imyidohalav nup urai taka pece iji eigki akaija eris ahidaig pan ra ehele Atua ara:

20 jam aged nitasvitai imi ra, mika eri jim caig nitai iji eigki ara er amcel vaig er ahlap iran vai ilpu atmas, im niji itai er alcinwan, im inja irai itai, um jim ago ingaijid:

21 eris amen ara sji ehki irai iji uari-pece asega eris asuptecnaig *intas o* Moses ara, um esvitai irai eom alaigaheni irai iji adiat atumop asega, itu acen um imyihum pam an naopan ineig.

22 Eris ika a ilpu apostolo, im ilpu atimi tas alep, im nup an nakalasia asega, eri ati natimi inyi ero ira ra ara, um abrai rau mika eru ahced Paulo im Barnabas, um apan Anteok; *eris abraig pan* Jutas *ara*, tak idan Barsabas, im Sailas, erus esjilid arau irai ilpu etoarau:

23 eris aged *nitasvitai* ara, *um alupai ra* mika eri apos, um ika;

Ak ilpu etoama, nup urai taka pece, *eka amen* Anteok *aijaua*, im Sirya, im Silisya, ecra aiheuc vai caua aijama, ilpu apostolo, im ilpu atimi tas alep, im lep ilpu etoamia:

24 ecris atahaijeg aijama, nikavaig, eris ahes igcaki nahaiji ma, um imyidohalav caua an tas *ura*, um auahas inliinmopomia, um ika, Aki idim leh naperitome iramia aijaua, um imyiaiji intas alep; ja ecris eti asaig *intas ineigki* ehele ra aijama:

25 va nitai ineig ecra mun ehrasjapicnaig aijama, um ika, ecri ati natimi inyi ero aijama, um abrai

rau, mika eru ahced ohwat *etoama*
upene eraigki, Barnabas im Paulo,
um apan ehelemia,
26 ohwat atimi eti imyicoho no-
hurau va nidai Iesu Kristo Natima-
rid uja :
27 ecra mun abraig pan Jutas
im Sailas *ehelemia* aijama, erupu
lep tas *ehelemia* arau va nitai iji
eigki :
28 is asaig a Nesgan Upene, im lep
aijama, mika eri jim atijai tah nitai
ahelwei iramia, nitai iji eigki ache
et upene *vai caua ;*
29 nikavaig, aki jim caig nitai iji
eigki aijaua er ahlap iran vai ilpu
atmas, im inja irai itai, im niji itai
er alcinwan, um jim ago ingaijid : el
eka aminjinai caua aijaua va nitai
iji eigki, akupu ago nedo upene
aijaua. Kaiheuc vai caua.
30 Eris wat adceijai ra, eris apan
Anteok ara, um asjapicnaig ilpu
atimi *alaigaheni* asega, um alupai *ra*
nitasvitai iyehki :
31 eris esvi ara, um imyiacitak
intas upene *iran.*
32 Erus atimi esege arau, Jutas im
Sailas, erus ated ilpu etoarau arau
an tas is ahinag, um ahidaig emda
inliinmopura.
33 Erus amen eahki arau is laulau,
ja eris aiheuc vai rau a ilpu etoarau,
um adceijai rau, mika eru apan
ehele ilpu apostolo.
34 Ja is ika a Sailas yimu amen
eahki.
35 Erus lep amen Anteok arau,
Paulo im Barnabas, im nahaiji ra is
ahinag, um esege *imi atimi,* um
asuptecnaig intas-upene o Natimarid.

36 IS wat ti pan itac nadiat is eti
elpat, is um ika a Paulo ehele Bar-
nabas, Tu lep apan akaijau um
ateghe ilpu etoaijau irai iji uari-pece
asega, intis asuptecnaig intas o Na-
timarid iran akaijau, *um almoi* nedo
ura.
37 Is um ika a Barnabas eru leh
Joanes arau, tak idan Markus.
38 Ja is esjum a Paulo inleh yin
vaig, is epujai rau aien Pamfilya,
um eti ahced rau par auritai.
39 Erus imyiisjis jipe emda arau,
va nitai ineigki erus ude jipe rau
arau : is leh Markus a Barnabas, um
atga an jop, um apan Saiprus ;
40 ja is ika a Paulo yi ahced yin a
Sailas, eris ugni Atua a ilpu etoan,
mika yi aiheuc vai yin, ja is par
atga o un aien.
41 Is ahced *inpece* Sirya aien im
Silisya, um ahidaig emda nup an
nakalasia.

NUARIN-TAS ALUPAS 16.

IS yetpan Terbe im Listra aien : is
amen eahki natimi alaigaheni is
ethi, nidan Timodeus, is upu Jutaia
a risin, um imyiisjis ninivaijec ; ja is
upu Crisi a etman :
2 eris asan tas upene vai yin a ilpu
etoan Listra im Aikoneum.
3 Is merit a Paulo mika yi ahced
yin aien ; is leh yin *a Paulo* um
aperitome iran va nupu Jutaia irai
uari-pece iji ehki : eris ato ara
asega, nikavaig, is upu Crisi a
etman.
4 Eris wat apaahni irai iji uari-
-pece ara, eris alupai ra intas alep
iyehki, eris asaig a ilpu apostolo im
ilpu atimi tas alep Jerusalem, mika
eri imyiaiji ara.
5 Eris imyiisjis ninivaijec emda
nup urai ekalasia, eris eldati pan
ehele ra natimi irai iji adiat.
6 Eris apaahni an *pece* Frijya ara,
im lep inpece Calesya : ja is acaiji
ra a Nesgan Upene mika eri jim
asuptecnaig intas Esya ;
7 eris yetpan Misya ara, um lep
ika eri apan Bidinya : ja is acaiji ra
a Nesgan *Upene.*
8 Eris ahtaregdei Misya ara, um
apok Troas.
9 Is wat epeig, is ehcohos pan ehele
Paulo a nupu Masetonea is ethi an
numjeg ahnag *o un ;* is aiji aien, um

ugni yin, um ika, Apam aick Masetonea, um atau irama.
10 Is wat ecetai nitai ineigki aien,
ecris auroauro aijama um ika ecri
fi apan Masetonea, ecris idim ato
aijama, nikavaig, is abrai cama a
Natimarid mika ecri asuptecnaig
intas-upene ehele ra aijama.
11 Ecris wat atceija nelcau Troas
aijama, um aheldaktit *inpece* Samodresya, is wat lahlah an tak apnyin
ecris apahai Niapolis *aijama*;
12 *ecris* ahes eahki *aijama*, um
apahai Filipai, nuarin-pece uhup an
nahaijin Masetonea iyehki, is uarin
eris amen iran iyehki nupu *Roma*:
ecris amen aijama an nuarin-pece
iyehki ira adiat is eti elpat.
13 Ecris lep ahes an nuarin-pece
iyehki aijama an nadiat atumop,
um apan u nofowai an nuarin is
ethi eris asjapicnaig iran natimi par
alaigaheni; ecris ateucsc aijama, um
tas ehele ilpu takata eris apan *eahki*
ara.
14 ¶ Is atahaijeg *cama* intakata is
ethi, nidan Litya, is ahtai *apelumai*
cop aien, is up an nuarin-pece Daiataira aien, um alaigaheni vai Atua:
is asalgei inliinmopon a Natimarid,
mika yi ahgei aien intas iji eigki is
asaig a Paulo.
15 Is wat leh nabaptiso iran aien,
im lep ra an nimnim o un, is imyiacaij *cama* aien, um ika, El eka
aktaktai aijaua, nikavaig, ek inivaijec vai Natimarid ainyak, apam
aijaua um amen an neom unyak. Is
imyiacaij emda cama aien.
16 ¶ Ecris wat apan aijama alaig
u nalaigaheni, is ehtet irama natahaig is ethi is ahei yin nagelo asigyopdicrai itai; eris auarakosin vai
yin a ilpu atimi alupas o un vai intas
asigyopdicrai itai o un:
17 is apitac Paulo aien im cama,
um ahlaig, um ika, Era ilpu aheca o
Atua esjilid acen ara sji eigki, era
asuptecnaig imi cama ara nefalaig
imyiatamaig *atimi*.
18 Is ago nedo ineigki aien ira
adiat is ahinag. Is taigtaig a Paulo,
um ahidai yin, um ika ehele nagelo
iyehki, Ek asaig ehelum ainyak an
nidai Iesu Kristo mika an deijig yin
aiek. Is um deijig *yin* aien an
nuarin-nadiat iyehki.
19 Eris wat ato a ilpu atimi alupas
o un, nikavaig, eri eti lep auarakosin
ara, eris arop irai Paulo im Sailas
ara, um aihiaig pan *rau* an tiptag
ehele ilpu atimi alupas,
20 um ati rau an nuhup u ilpu
atimi alupas, um ika, Erau imyidohalav nuarin-pece uja natimi eraigki,
erau upu Jutaia arau,
21 um asuptecnaig nedo ineigki,
et itaup vai caija inlehvaig, um ago,
inta upu Roma akaija.
22 Eris ehras atidai natimi is ahinag vai rau; eris ahpati napelumai
urau a ilpu atimi alupas, um ika eri
aredei *rau*:
23 eris ehcahinag aredei rau ara,
ja par ati *rau* anliin neom ipjin, um
ika ehele natimi aminjinaig neom
ipjin yi aminjinaig upene rau:
24 is ati rau aien an nidjin neom
ipjin vai intas iyehki, um ahtehgaig
nauincai irai eduorau.
25 Is wat ijihgan nepeig, erus acesaces nohranitai vai Atua a Paulo
im Sailas an nalaigaheni urau: eris
atahaijeg rau a ilpu atimi amen anliin neom ipjin.
26 Is um auroauro um eteuc nomoi alupas, um amaamai nohuun neom
ipjin: is auroauro um ispun asalgei
intapanes asega, um ehrigrag itai
arore ira atimi asega.
27 Is wat aiji lahlah a natimi aminjinaig neom ipjin, um ecetai intapanes an neom ipjin nasalgeivaig, is
aihiacse nauitoga o un aien, mika yi
ispun atgei yin; is aktaktai aien,
mika eris mun aha a ilpu atimi
arore ra.
28 Ja is ahlaig ijinies a Paulo, um
ika, Jim auahas euc aiek: aijama
asega aigki ecra amen igcaki.
29 Is ika aien, eri alupai yin incop
alahala, is um aliaujai pan aien

anliin *neom,* um ucjucjucaij, um
atpuse an nuhup o Paulo im Sailas,
30 um imyialau ijo rau, um ika,
Ak ohwat atimi alupas, inki fi ago
inhe ainyak mika eri imyiatamaig
nyak ?
31 Erus ika arau, Namu asgeig
irai Iesu Kristo Natimarid aiek,
uhpu imyiatamaig euc, im lep ra an
nimnim unyum.
32 Erus asuptecnaig ehelen arau
intas o Natimarid, im lep ehele ra
asega an nimnim o un.
33 Is leh rau aien an nuarin-nepeig
iyehki, um yiri inmocop *ira rau;*
is auroauro aien um leh nabaptiso
iran, im lep ra asega *an nimnim* o
un.
34 Is imyiapan rau aien an neom
o un, um alaa *rau* nitai caig, um
imyiacitak, is imyiisjis ninivaijec
vai Atua aien, im lep ra asega an
nimnim o un.
35 Is wat lahlah an tak apnyin,
eris abrai ilpu aheca *ura* a ilpu
atimi alupas, um ika, Atceijaig
natimi eraigko.
36 Is asuptecnaig intas iyehki
ehele Paulo a natimi aminjinaig
neom ipjin, um ika, Era ika a ilpu
atimi alupas uhmu atceijai caurau:
va nitai ineig arumu tup eklim atga
unyimirau aijaurau.
37 Ja is um ika ehele ra a Paulo,
Ecrau upu Roma aijumrau, era
mun aredei cumrau ara an nuhup o
atimi, jam eti asuptecnaig tah nedo
has unyimrau, um lep ati *cumrau*
anliin neom ipjin; era ika ara eri
echim atceijai cumrau an naopan
ineig; o'o; erumu idim ham ara,
um ati pok ijo cumrau.
38 Eris asuptecnaig intas iji eigki
a ilpu aheca ehele ilpu atimi alupas:
eris wat atahaijeg ara, nikavaig,
erus upu Roma arau, eris imtitaig
ara;
39 eris apan ara, um tas updak
ehele rau, um leh pok ijo *rau,* um
ugni *rau,* mika eru atga urau arau,
um ude nuarin-pece *ura.*
40 Erus epujaig neom ipjin arau,
um apan anliin *neom o* Litya: erus
wat ecet ilpu etoarau arau, erus
tas upene ehele ra arau, um atga
urau.

NUARIN-TAS ALUPAS 17.

ERUS ahced *inuarin-pece* Amfip-
olis arau im lep Apolonea, um
yetpan Desalonaika, is eteuc neom
alaigaheni o nupu Jutaia eahki:
2 is apan a Paulo is idivaig nupyi
edo o un ehele ra, um tas ehele ra
an nadiat atumop is eseij an nitas-
vitai *itaup;*
3 um asuptecnaig, um ika, eris
idim ika yi leh nohocred a Kristo,
um lep nusjai vai inmas *o un;* im
lep ineig, et Kristo ineigki a Iesu,
ek asuptecnai yin ehelemia ai-
nyak.
4 Eris imyiisjis ninivaijec nahaiji
ra, um apol irai Paulo im Sailas;
im lep nupu Crisi leh nalaigaheni o
nupu Jutaia is ahinag, im ilpu
takata esga atimi is ahinag.
5 Ja eris edemda a nupu Jutaia
iji ehki eris eti imyiisjis ninivaijec
ara, um leucse nahaiji ilpu atimi
auatatimi amen an tiptag, um lep
asjapicna atimi is ahinag, um
auahas inliinmopoi atimi asega
an nuarin-pece, um telohtelo pan
u neom o Jeson, um ika eri leh pok
ijo rau ehele atimi.
6 Ja eris eti ecet rau ara, eris um
aihiaig pan Jeson ara, im nahaiji
ilpu etoarau, ehele ilpu atimi alupas
an nuarin-pece *ura,* um ika, Era
mun lep ham igcaki ara sji eigki
era ahidaig nobohtan ara;
7 is leh ra a Jeson: era lep ago
nedo ineig et eche vai tas alep o
Sisar ara sji eigki asega, um ika,
Et eteuc Natimarid et eche, Iesu.
8 Eris auahas inliinmopoi atimi
im lep ilpu atimi alupas an nuarin-
-pece ara, an natahaijegvaig nitai iji
eigki ura.

9 Eris asan nimtan imi Jeson ara,
im lep hal ra, ja par atceijai ra.
10 ¶ Eris auroauro a ilpu etoarau,
um imyiapan Paulo im Sailas Beria
an nepeig: erus wat yetpan *eahki*
arau, erus apan arau anliin neom
alaigaheni o nupu Jutaia.
11 Is esjilid nedo ura irai *edo o*
nupu *Jutaia* amen Desalonaika, eris
leh intas ara um imyiacitak, um
ahilek an nitasvitai *itaup* irai iji adiat,
par ato, kit et inivaijec nitai iji eigki,
ka o'o.
12 Eris imyiisjis ninivaijec natimi
is ahinag; im lep ilpu takata esga
atimi im ilpu atamaig is ahinag, eris
upu Crisi ara.
13 Ja eris wat ato a nupu Jutaia
amen Desalonaika, nikavaig, is asup-
tecnaig intas o Atua a Paulo Beria,
eris lep apan ara eahki, um auahas
inliinmopoi atimi.
14 Eris auroauro a ilpu etoan um
abrai Paulo mika yi apok aien u
injop: ja erus amen eahki a Sailas
im Timodeus.
15 Eris imyiapan Paulo Adens
a ilpu atimi ahced yin: eris wat lep
adumoij pan ara, eris apos intas *o*
un ara imi Sailas im Timodeus,
mika eru auroauro arau um apan
ehelen.
16 ¶ Is aitgai rau a Paulo Adens;
is wat alum natmassimai is ahinag
acen aien im nedo ura an nuarin-pece
iyehki, is taigtaig alupas inliinmopon
aien.
17 Is imyiisjis itai aien irai upu
Jutaia anliin neom alaigaheni *ura*, im
lep irai ilpu atimi leh nalaigaheni o
nupu Jutaia, im lep ra sji ehki is
ecet ra aien an tiptag irai iji adiat.
18 ¶ Eris lep imyiisjis itai iran
nahaiji ilpu atimi arapakau irai ilpu
atimi leh imi Epikurus, im ilpu
Stoiko: eris ika nahaiji ra, Et ikha
a natimi auyat ineigki? *eris ika*
nahaiji ra, Et asuptecnaig ilpu at-
mas et eche aien: va nedo o un,
nikavaig, is asuptecnai Iesu ehele ra
aien, im nusjai *o atimi* vai inmas *ura*.
19 Eris arop iran ara, um imyia-
pan *yin* ehele ilpu atimi alupas, um
ika, Ecra ika aijama ecri ato nesege
mat ineigki, nai tas vaig aiek:
20 na mun asaig aiek nahaiji itai
imyiali an tikgama: ja ecra merit
aijama natovaig nesgan tas iran.
21 Eris eti ago tah nitai a nupu
Adens asega, im nup urai taka
pece eris tup amen eahki ara, jam
asuptecnaig um atahaijeg itai mat
ache.
22 ¶ Is aiji a Paulo an nuhup o ilpu
atimi alupas, um ika, Ak nupu
Adens, ek almoi ainyak mika et
ahinag nalaigaheni unyimia.
23 Kis wat atga ainyak, um almoi
natmassimai iji eigki eka alaigaheni
vaig aijaua, kis ecetai ainyak natau
eris aged intas iran, *um ika*, IMI
ATUA INEIG ER ETI ATO
YIN. Aien, eka eti ato yin aijaua,
jam ago nalaigaheni vai yin, aien
aigki ek asuptecnai yin ehelemia
ainyak.
24 Et eti amen irai eom ahlap er
ago irai ikma *atimi* a Atua ineig, is
ago nohatag aien im nobohtan, im
niji itai asega amen iran, et idim
Atimarid an nohatag aien im no-
bohtan;
25 er eti aheca o un irai ikma
atimi, et eti merit vaig tah nitai
aien, era idim umumoh vai yin atimi
asega, um adeijai ra, um leh niji
itai asega;
26 is ago nup urai iji pece asega
aien, et tup ethi ache nohura, mika
eri amen ara an nobohtan; is upyi
uhup aien um anacanac an naopan
ineig *eri umumoh iran ara*, im inuarin
iji eig eri amen iran ara;
27 mika eri ahilek Natimarid ara,
um raprap, kit erupu ecet yin ara,
ja et eti amen itac acen vai caija
asega aien:
28 inta umumoh vai yin akaija,
um atga, um eteuc *an naopan ineig*;
et idivaig eris lep asaig nahaiji ilpu
atimi oyag iramia, *um ika*, "Inta
lep ilpu hal o un akaija."

29 Inta idim hal o Atua akaija,
va nitai ineigki et eti upene vai
caija naktaktaivaig, um ika, Et idi-
vaig colt, im silver, im inhat a Atua,
era ago atimi an namarero ura.
30 Is pam eti aktaktai a Atua
nedo o atimi an naopan iyehki u
naupat *u iji pece;* ja et tas alep
aien ehele atimi asega an naopan
ineig irai iji pece asega, mika eri
adumoij anliinmopura ara:
31 is idim ati nadiat ineig aien
etpu asuptecnaig upene nimtan iran
aien imi atimi asega, irai natimi
ineig is ati yin aien; is asuptecnaig
nitai ineigki aien ehele atimi asega
an nimyinusjai yin o un vai inmas *o
un.*
32 ¶ Eris wat atahaijeg ara va
nusjai *o atimi* vai inmas *ura,* eris
imyiafakahcil *yin* nahaiji ra: ja eris
ika nahaiji ra, Ecrupu atahaijeg euc
aijama va nitai ineigki an tak aopan.
33 Is um ude ra a Paulo um atga
o un.
34 Ja eris apol iran nahaiji atimi,
um imyiisjis ninivaijec: *is amen*
ehele ra a Taionisyus natimi alupas
is ethi, im lep intakata is ethi, nidan
Tamaris, im lep hal ra.

NUARIN-TAS ALUPAS 18.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki,
is ahes Adens a Paulo, um apan
Korindus;
2 is ecet nupu Jutaia is ethi aien
eahki, nidan Akwila, eris apos yin
Pontus; is tuh pam ahes Itale
aien, im ehgan Prisilla, va nedo o
Klatyus, nikavaig, is tas alep aien,
mika eri ahes Roma a nupu Jutaia
asega, um atga ura: is apan ehele
rau aien.
3 Is tup ethi ache nauritai u ehtaij,
va nitai ineigki is amen ehele rau
aien, um auritai: erus atimi ago
eom apelumai arau.
4 Is tas emda aien anliin neom
alaigaheni irai iji adiat atumop asega,
um leh updak nupu Jutaia im nupu
Crisi.
5 Erus wat ahes Masetonea a
Sailas im Timodeus um apan *ehe-
len,* is emda alupas inliinmopoi
Paulo, is asuptecnaig emda ehele
nupu Jutaia aien, um ika, Et Kristo
a Iesu.
6 Eris wat edwodwai *intas o un*
ara, um asan tas has esjilid, is uc-
jucjaig napelumai iran aien, um ika
ehele ra, *Etmu amen* iramia inja
iramia; ek adicinadicin ainyak:
ekpu ahidaig pan nyak ainyak ehele
nup urai taka pece.
7 Is ahes eahki aien, um apan
anliin neom o natimi is ethi, nidan
Justus, is alaigaheni vai Atua aien,
is eteuc neom o un ubutpotet o neom
alaigaheni.
8 Is asgeig irai Natimarid a Kris-
pus, natimi alupas an neom alaig-
aheni, im lep ra asega an nimnim
o un; eris lep atahaijeg *intas* a
nupu Korindus is ahinag, um im-
yiisjis ninivaijec, um leh nabaptiso
ira ra.
9 Is tas a Natimarid ehele Paulo
an nepeig an numjeg ahnag *o un,
um ika,* Jim imtitaig aiek, namu tas
aiek, um jim eucsup:
10 ek amen ehelum ainyak, inyi
ti yat iram tah natimi, um abli euc:
era amen natimi unyak et ahinag an
nuarin-pece ineigki.
11 Is amen aien *eahki* irai yiir is
ethi im inmohoc is siks, um esege
imi ra intas o Atua.
12 ¶ Is wat atimi alupas Akea a
Calleo, eris ehras yat irai Paulo a
nupu Jutaia, um imyiapan yin u
nitai ateuc ineig eh tas alep iran,
13 um ika, Et ika a natimi in-
eigki ehele atimi eri alaigaheni vai
Atua ara, jam imyipalea intas alep.
14 Is ika a Paulo yi tas, ja is
ika a Calleo ehele nupu Jutaia, Ak
nupu Jutaia, el et ika nedo has
ineigki ka nauatatimi esjilid, et
upene ineig el et eropse inliinmopok
ainyak vai caua:

15 ja el et imyiisjis itai ineigki
vai intas im nida *atimi*, im intas alep
unyimia, tup aijaua marom vaig;
ek esjum ainyak intas alep vaig va
nitai iji eigki.
16 Is ahtahlo ra aien u nitai ateuc
ineig eh tas alep iran.
17 Eris arop irai Sosdenes a nupu
Crisi asega, natimi alupas an neom
alaigaheni, um aredei *yin* an nuhup
u nitai ateuc ineig eh tas alep iran:
ja is eti aktaktai nitai iji eigki a
Calleo.

18 IS lep amen eahki a Paulo is
ıtu iran, ja par aiheuc vai ilpu
etoan, um ahes eahki, um atga an
nelcau, um apan Sirya; erus ahced
yin a Prisilla im Akwila; is eucsei
nidjinin aien Segkria, vai intas upyi
asaig o un.
19 Is yetpan Efesus aien, um ude
rau eahki: is apan aien anliin neom
alaigaheni, um tas emda ehele nupu
Jutaia.
20 Eris ugni yin ara mika yi
èlvamen ehele ra aien, ja is esjum
aien;
21 ja is aiheuc vai ra aien, um
ika, Ek et hidim ika ainyak ki apan
u nasjapicnaig o atimi Jerusalem
an naopan ineig: ja par lep
adumoij pam ehelemia, tup Atua
marom. Is ahes Efesus aien, um
atga an nelcau.
22 Is apahai Sisaria aien, um
apan *Jerusalem*, um aiheuc vai nup
an nakalasia, ja par apan Anteok.
23 Is amen aien *eahki* an nadiat
is eti elpat, ja par lep atga o un,
um ahced inpece Calesya asega, im
Frijya, um ahidaig emda ilpu atimi
alaigaheni asega.
24 Is yetpan Efesus a nupu Jutaia
is ethi, nidan Apollos, eris apos
yin Aleksantrea, is atimi tas upene
aien, um lep esjilid an nitasvitai
itaup.
25 Eris esege imi natimi ineigki
nedo o Natimarid; is emda inliin-
mopon aien, um esege emda niji itai
o Natimarid, is ato aien nabaptiso o
Joanes ache.
26 Is atupun aien um tas emda
anliin neom alaigaheni: erus wat
atahaijeg yin a Akwila im Prisilla,
erus leh yin arau, um asuptecnaig
upene ehelen nedo o Atua.
27 Is wat ika aien yi apan Akea,
eris aged nitasvitai a ilpu etoan, um
ugni ilpu atimi alaigaheni mika eri
leh yin ara: is wat yetpan aien,
um atau emda imi ra sji ehki eris
imyiisjis ninivaijec ara va naiheuc
o *Atua*:
28 is imyiisjis emda irai nupu
Jutaia aien um auud yi aijiraig intas
ura an nuhup o atimi, um ehvaig
an nitasvitai *itaup* mika et idim
Kristo a Iesu.

NUARIN-TAS ALUPAS 19.

IS wat amen Korindus a Apollos,
is ahced iji uari-pece itaho a
Paulo, um yetpan Efesus: is ecet
ilpu atimi alaigaheni is eti elpat
aien *eahki*,
2 um ika ehele ra, Akis leh Nesgan
Upene aijaua an nasgeig *iran* un-
yimia, ka o'o? Eris um ika ehelen
ara, Ecra mun idim eti atahaijeg
aijama *iran tah*, nikavaig, is *asuol*
a Nesgan Upene.
3 Is um ika ehele ra aien, Eris
baptiso iramia anhe? Eris ika
ara, An nabaptiso o Joanes.
4 Is um ika a Paulo, Is idim
baptiso *ira atimi* a Joanes an na-
baptiso *ineig* eri adumoij anliinmop-
ura ara, um ika ehele atimi eri
asgeig iran ara etpu apitac pam
iran aien, Iesu Kristo marom.
5 Eris wat atahaijeg *intas ineigki*
ara, eris leh nabaptiso ira ra ara an
nidai Iesu Natimarid.
6 Is atijai nikman ira ra a Paulo,
eris leh Nesgan Upene ara; eris
tas ara irai tas irai iji pece, um
ahidan tas.

7 Eris idivaig twelv natimi iji ehki
asega.
8 Is apan aien anliin neom alaiga-
heni, um tas emda an mohoc is
eseij, um imyiisjis itai, um asup-
tecnaig niji itai va nelcau o
Atua.
9 Ja is wat ipjin inliinmopoi nahaiji
ra, eris imyiisjis nahcil ara, um asan
tas has va nedo iyehki an nuhup o
atimi is ahinag, is ude ra aien, um ik-
nipagki ilpu atimi alaigaheni *ehele
ra*, um tas emda irai iji adiat anliin
neom esege u natimi is ethi, Tai-
rannus.
10 Is eteuc nedo ineigki an
mesese is ero; va nitai ineigki eris
atahaijeg intas o Iesu Natimarid
atimi asega eris amen Esya ara,
nupu Jutaia im nupu Crisi.
11 Is ago niji auritai esjilid acen
a Atua an nikmai Paulo:
12 va nedo ineig eris wat leucse
apelumai an nohun ara, ka nitai ahid,
um imyiapan ehele ilpu atimi emehe,
is edoaijaig nemehe ira ra, eris lep
atceijai ra a ilpu agelo has.
13 ¶ Eris ika a ilpu atimi ahraces,
nupu Jutaia, atimi amen ehcid, eri
taam tas an nidai Iesu Natimarid,
ehele ra sji ehki eris amen ira ra a
ilpu agelo has, um ika, Ecra acaiji
caua aijama vai Iesu, aien aigki et
asuptecnai yin a Paulo.
14 Eris ago nedo ineigki a ilpu
hal o Siva is seven, is upu Jutaia
aien, um atimi ahlap esjilid.
15 Is tas a nagelo has, um ika,
Ek ato Iesu ainyak, ek lep ato
Paulo ainyak; jai aijaua di aigki?
16 Is aliaujai pan ira ra a natimi
iyehki is amen iran nagelo has, is
esjilid ira ra aien, um abli ra; eris
aha ara anliin neom iyehki um alau ijo,
um tup ātga, is amen inmocop ira ra.
17 Eris ato nitai ineigki atimi
asega, nupu Jutaia im lep nupu Crisi,
eris amen Efesus ara; eris imtitaig
ara asega, um imyiahpas nidai Iesu
Natimarid.
18 Eris apan a ilpu atimi imyiisjis
ninivaijec is ahinag, um asuptecnaig
nedo ura, um ehvaig.
19 Eris lep asjapicnai itasvitai
ura a ilpu atimi ahraces is ahinag,
um atnamud an nuhup o atimi
asega: eris esvi nimtan ara, is
apapa pan irai uari silver is fifte
dausant.
20 Is um edel alupas intas o Atua,
um esjilid acen.
21 ¶ Is wat ti pan itac nitai iji
eigki, is aktaktai anliinmopon a
Paulo, mika yi ahced *inpece*
Masetonea im Akea, ja par apan
Jerusalem, um ika, Ek wit apan
eahki ainyak, ja par idim lep apan
um almoi Roma.
22 Is abraig pan natimi is ero aien
Masetonea irai ra sji ehki eris aheca
o un ara, Timodeus im Erastus;
ja is amen Esya aien ira adiat is
eti elpat.
23 An naopan iyehki eris imyiisjis
itai alupas va nedo iyehki.
24 *Is eteuc* natimi is ethi, nidan
Temitrius, is atimi auritai irai silver
aien, is ago nalmun eom silver aien
imi Taiena, um leh nimtan alupas
imi ilpu atimi auritai;
25 is asjapicnai ra aien, im lep ilpu
atimi auritai apa vai yin, um ika,
Ak ilpu atimi alupas, eka ato aijaua,
nikavaig, inta atimi ikni itai akaija
va nauritai ineigki:
26 eka mun almoi aijaua um
atahaijeg, nikavaig, is leh updak um
ahida atimi is ahinag nat naico
Paulo Efesus, im lep ubutpotet an
pece Esya asega, um ika, Era eti
ilpu atua nitai iji eigki er ago irai
ikma *atimi:*
27 im lep ineig, eri eti ubutpotet u
namcel ache va nauritai ineigki uja;
uhpu lep ude neom ahlap o natmas ata-
haig esjilid Taiena, um auahas natimi
alupas o un, era alaigaheni vai yin a
nupu Esya asega im nup urai iji pece.
28 Eris wat atahaijeg *intas iji
eigki* ara, is esjilid intavaitap ura,
eris ahlaig ijinies ara, um ika, Et
esjilid a Taiena o nupu Efesus.

29 Eris reiman jipe nup an nuarin-
-pece asega: eris arop irai Ceus im
Aristarkus ara, nupu Masetonea
erahki, erus ahced Paulo arau an
natga o un, eris telohtelo pan ara
anliin neom alum itai iran.

30 Is ika a Paulo yi apan anliin
neom ehele atimi, ja eris acaiji yin a
ilpu atimi alaigaheni.

31 Eris abraig pan *atimi* ehelen
nahaiji ilpu atimi alupas Esya, eris
ilpu atimi aiheuc vai yin ara sji ehki,
um ugni yin mika yi jim ehcohos
pan aien u neom alum itai iran.

32 Eris ahlaig ijinies ara, is asaig
tah nitai tah ra, um lep asaig tah
nitai tah ra: eris reiman jipe a ilpu
atimi asjapicnaig; eris eti ato nitai
ineig natimi is ahinag *ira ra* eris
asjapicnaig vaig.

33 Eris aihiaig pan Aleksanter
ehele atimi is ahinag, eris ati yin an
nuhup *o atimi* a nupu Jutaia. Is
ahpoijaiji *ra* a Aleksanter, um ika yi
tas ehele atimi.

34 Ja eris wat ato ara, nikavaig, is
upu Jutaia aien, eris ehras ahlaig
ijinies ara et idivaig irai aur is ero,
um ika, Et esjilid a Taiena o nupu
Efesus.

35 Is wat aseigpa an nehtauo o
atimi a natimi alupas *an nuarin-pece
iyehki*, is ika aien, Ak nupu Efesus,
era ato natimi asega, nikavaig, era
alaa natmas atahaig esjilid Taiena a
nupu an nuarin-pece Efesus, im lep
nalmun natmas iyehki is ahes an
nohatag um etjose:

36 et ehka nikavaig et ahcil nitai
iji eigki, va nitai ineigki eris idim
ika aki eklim amen aijaua, um jim
auroauro um ago tah nitai:

37 eka mun imyiapam igcaki
natimi iji eigki aijaua, eris eti ehneg
itai irai eom ahlap ara, um eti asan
tas has va natmas atahaig unyimia:

38 el era ato tah nitai vaig tah
natimi a Temitrius im ilpu atimi
auritai era ahced yin ara, et eteuc
niji adiat er asuptecnai itai iran, era
lep eteuc a ilpu atimi alupas; erumu
atijai jipe itai ira ra ara *an nuhup
ura:*

39 ja el eka ahilek tah nitai et
eche aijaua, eru wit asjapicnaig a
ilpu atimi alupas, erupu tas alep
vaig ara:

40 kit uhpu atijai nehtauo *ineigki*
iraija, ja inyi ehka vai caija nasup-
tecnaigvaig tah nitai ineig era mun
asjapicnaig vaig natimi an nadiat
ineigki.

41 Is wat ucce intas o un, is im-
yiterimterim atimi aien.

NUARIN-TAS ALUPAS 20.

IS wat esjaigse nehtauo iyehki, is
asjapicnai ilpu atimi alaigaheni
ehelen a Paulo, um aiheuc *vai ra*,
ja par atga o un, um apan alaig
Masetonea.

2 Is ahced niji pece iji ehki aien,
um ated emda *atimi*, ja par yetpan
an *pece* Crisi;

3 is amen aien *eahki* an mohoc is
eseij. Is wat ika aien yi atga an
nelcau um apan Sirya, eris imyiiris
yin a nupu Jutaia; ja is ika aien yi
adumoij um atga an *pece* Masetonea.

4 Eris ahced pan yin Esya a Sop-
ater nupu Beria; im Aristarkus
im Sekuntus, ohwat upu Desalo-
naika; im Ceus nupu Terbe, im
Timodeus; im Tikikus im Trofimus,
ohwat upu Esya.

5 Eris upyi uhup ara sji ehki, um
apan Troas um aitgai cama.

6 Is wat ti pan itac nadiat iji ehki
eris ecaig nareto is ti leven iran,
ecris ahes Filipai aijama, um atga
an nelcau an nadiat is faiv, um yet-
pan Troas ehele ra; ecris amen
eahki aijama an nadiat is seven.

7 ¶ An nadiat uhup irai wiik, eris
wat asjapicnaig a ilpu atimi alaiga-
heni par iswiswoplec nareto, is
asuptecnaig intas ehele ra a Paulo,
is ika aien yi wit lahlah an tak
apnyin yi atga o un; is tas aien um
yetpan an nijihgan nepeig.

8 Is ahinag incop alahala an nuarin-
-neom ijinies iyehki eris asjapicnaig
iran ara.
9 Is ateuc an mun-neom intakuras
is ethi, nidan Yutikus, is umjeg
acen aien: is wat tas opra a Paulo,
is umjeg acen aien, um etjo an
nuarin-neom ijinies, um ahtaregdei
nuarin-neom is ero; eris alcacse
yin, ja is ́mas aien.
10 Is asuol a Paulo um aropjai
iran, um ablaijeraig pam *yin*, um
ika, Akumu atinau aijaua; et umoh
aien.
11 Is lep aridjai aien, um aswaplec
nareto, um caig, um tas is itu iran,
um yetpan an nahraren nepeig, ja
par atga o un.
12 Eris imyiapan intakuras iyehki
ara is umoh aien, um imyiacitak
alupas.
13 ¶ Ecris upyi hup aijama, um
atceija nelcau, um apan Assos, ecris
ika aijama ecri leh Paulo eahki, is
idivaig nasaig o un; is ika aien yi
atga ubos.
14 Is wat uhum pan cama aien
Assos, ecris leh yin aijama, um apan
Mitelini.
15 Ecris ahes eahki aijama um
atga an nelcau, is wat lahlah an tak
apnyin, ecris apan aijama ubutpotet
Kaios; is wat lep lahlah an tak
apnyin, ecris yetpan Semos aijama,
um amen Trocilyum; is wat lep
lahlah an tak apnyin, ecris yetpan
Melitus aijama.
16 Is ika a Paulo yi ahtaregdei
Efesus, is esjum aien namenvaig
Esya yi itu iran: is auroauro aien
par apan Jerusalem, va nadiat Pen-
tekost, el is eti ehka vai yin.
17 ¶ Is abra *atimi* Melitus aien,
mika eri apan Efesus ara, um imyi-
acaij ilpu atimi tas alep an nakalasia.
18 Eris wat apan ehelen ara, is
um ika ehele ra aien, Eka ato
aijaua nedo unyak ehelemia irai
iji adiat, an naopan iyehki kis ham
Esya ainyak, um imyihum pam an
naopan ineig,
19 kis aheca o Atua ainyak, um
esjilid nupoupo u inliinmopok, is lep
ahinag nidi imtak, im nohocred
is yetpam irak va nimyiiris *nyak* u
ńupu Jutaia:
20 kis eti lep ateri tah nitai ineig
ainyak is upene *vai caua*, ja kis
ehvaig ehelemia ainyak, um esege
imi caua an nasjapicnaig *unyimia*, im
lep irai iji imnim,
21 um asuptecnaig ehele nupu
Jutaia, im nupu Crisi, mika eri
adumoij anliinmopura ara vai Atua,
um imyiisjis ninivaijec vai Iesu
Kristo Natimarid uja.
22 Ekpu lep apan Jerusalem ai-
nyak an naopan ineig vai inmerit o
inliinmopok, jam eti ato nitai iji
eigki etpu yetpam irak eahki:
23 nitai ineig ache, et asuptecnaig
a Nesgan Upene irai iji uari-pece,
um ika, et aitgaig nyak inwau im
nohocred.
24 Ja ek eti imtitaig tah nitai *iji
eigki* ainyak, um eti lep aktaktai
alupas numoh unyak, vai ekpu ahni
nathut unyak ainyak, um imyiacitak,
um *atiid* nauritai ineig, kis leh ehele
Iesu Natimarid ainyak, par asuptec-
naig intas-upene va naiheuc o
Atua.
25 Ek idim ato ainyak, nikavaig,
aki ti lep almoi nesganimtak aijaua
asega, kis cedwei jipe caua ainyak
um asuptecnaig intas va nelcau o
Atua.
26 Va nitai ineig ek asaig ainyak
an nuhup unyimia an nadiat ineigki
mika, Ek adicinadicin ainyak vai
inja ira atimi asega.
27 Kis eti auatialidi ainyak par
asuptecnaig ehelemia intas asega o
Atua.
28 Akumu aminjinai caua aijaua,
im lep siip *o un* asega is ikni caua
ilpu atimi aminjinai ra a Nesgan
Upene, par alayi nup an nakala-
sia o Atua, is auanimta ra aien
an ja iran.
29 Ek ato nitai ineigki ainyak,
nikavaig, ek wit atga unyak ainyak,

erupu ham ehelemia kuri aleg has,
um auahas siip *o un* :
30 erupu lep atidai nahaiji atimi
iramia, um asaig intas ahcil, mika
eri aihiaig pan itac ilpu atimi alaiga-
heni ehele ra.
31 Va nitai ineigki akumu aiji ai-
jaua, um imyiehva nedo unyak,
nikavaig, kis eti atumop ainyak, um
taig, um ated caua asega irai iji
adiat im niji epeig, an mesese is dri.
32 Ak ilpu etoak, ek ikni caua
ainyak an naopan ineig ehele Atua,
im lep intas aiheuc o un ; et emda
aien par ahidaig emda inliinmopo-
mia, um alupai caua namen upene
ehele ilpu atimi upene asega.
33 Et eti has irak ainyak silver,
im colt, im napelumai o un tah :
34 maiya, eka idim ato aijaua,
nikavaig, is auritai nikmak ineigki
va nitai imyiatamaig nohuk, im lep
vai ra eris amen ehelek ara :
35 kis asuptecnaig ehelemia ai-
nyak niji itai asega, mika aki idim
auritai aijaua um idivai *nyak,* um
aiheuc vai ilpu atimi auatialidi, um
imyiehva intas o Iesu Natimarid, is
ika aien, Et esjilid nimyiacitak ura
era tup ahtai itai ara, irai *imyiacitak
ura* era leh itai ara.
36 ¶ Is wat asaig ehni nitai iji
eigki aien, is atpuse aien, um alaiga-
heni ehele ra asega.
37 Eris ehteigtaig alupas ara asega,
um ablaijiraig pam Paulo, um ai-
jumnyi yin ;
38 is esjilid intaig ura vai intas
ineigki o un is ika aien, eri ti lep
ahnoi nesganimtan ara. Eris ahced
yin ara, um apan u nelcau.

NUARIN-TAS ALUPAS 21.

ECRIS wat ude ra aijama, um
atceija nelcau, ecris aheldaktit
inpece Koos aijama um apahai, is
wat lahlah an tak apnyin, ecris *apan*
Rots aijama, um lep ahes eahki um
apahai Patara :
2 ecris ecetai nelcau *eahki* aijama
eris ika yi apan Finaisi, ecris ahlaujai
iran aijama, um atceijaig.
3 Ecris ecetai Saiprus aijama, um
ude pan itac an mouma, um atga an
jop um apan Sirya, um apahai Tairus:
eris ika eri arah an nelcau eahki.
4 Ecris ecet ilpu atimi alaigaheni
aijama, um amen eahki an nadiat is
seven : eris ika ara ehele Paulo irai
Nesgan *Upene* yi jim apan Jerusalem
aien.
5 Is wat ti pan itac nadiat iji ehki,
ecris atga unyima aijama ; eris ahced
cama ara asega, im ehgara, im ilpu
hal *ura,* um yetpan an yipin nuarin-
-pece *ura* itac : ecris atpuse aijama an
nohmunjop, um alaigaheni.
6 Ecris wat aiheuc vaig jipe cama
aijama, ecris ahlaujai an nelcau
aijama ; eris um lep adumoij pan
irai imnin ura ara.
7 Ecris ahes Tairus aijama, um
apan an jop, um apahai ehnaijai
Tolemees, um aiheuc vai ilpu etoama,
um amen ehele ra an nadiat is ethi.
8 Is wat lahlah an tak apnyin, ecris
ahes eahki aijama ilpu atimi ahced
Paulo, um yetpan Sisaria ; ecris
apan aijama anliin neom o Filipus,
natimi asuptecnaig intas-upene, is
atimi is ethi aien ira atimi is seven
iji ehki, um amen ehelen.
9 Is for inhalav atahaig o un, eris
tup amen ara, um ahidan nesege.
10 Ecris wat amen aijama *eahki*
an nadiat is ahinag, is ahes Jutaia
naprofeta is ethi, nidan Acabus.
11 Is apan ehelema aien, um leh
nitai ahid o Paulo, um arore nikman
im neduon *iran,* um ika, Et ika a
Nesgan Upene, Et idim ucco erupu
arore natimi ohuun nitai ahid ineigki
a nupu Jutaia *era amen* Jerusalem
ara, um alupai nup urai taka pece *yin.*
12 Ecris wat atahaijeg nitai iji
eigki aijama, ecris ugni *yin* aijama
im lep nup eahki, mika yi jim apan
Jerusalem aien.
13 Ja is um ika a Paulo, Inhe
ineigki eka ago aijaua, par ehteigtaig

um aduoprei inliinmopok? ek mun
idim apena ainyak va nika eri
arore nyak, im lep vai inmas un-
yak Jerusalem, va nidai Iesu Nati-
marid.
14 Is wat eti adai intas *unyima*
aien, ecris eti lep imyiisjis *iran*
aijama, um ika, Tup Natimarid
marom.
15 Is wat ti pan itac nadiat iji
ehki, ecris auaraga aijama, um apan
Jerusalem.
16 Eris lep ahced cama nahaiji
ilpu atimi alaigaheni Sisaria, eris
imyiapan *cama* ehele natimi is ethi
ara, *nidan* Neson, nupu Saiprus, is
upyi alaigaheni aien, mika ecri amen
ehelen aijama.

17 ECRIS wat apan Jerusalem
aijama, eris leucse cama a ilpu
etoama, um imyiacitak.
18 Is wat lahlah an tak apnyin,
is ahced cama a Paulo, um apan
ehele Jakobus; eris asjapicnaig
eahki a ilpu atimi tas alep asega.
19 Is aiheuc vai ra aien, um asup-
tecnaig athiathi nitai iji eigki is ago
a Atua irai nup urai taka pece an
nauanaheca o un.
20 Eris wat atahaijeg ara, eris
imyiahpas Natimarid ara, um ika
ehelen, Ak etoama, na alum nupu
Jutaia aiek, era ehcahinag dausant
ara era imyiisjis ninvaijec ara; jam
apol emda an tas alep ara asega:
21 eris atahaijeg ara, nikavaig, na
esege imi nupu Jutaia asega aiek
era amen ehele nup urai taka pece
ara, mika eri ude intas alep o
Moses ara, um ika eri jim aperi-
tome irai ilpu hal ura, um jim apol
an nedo *u nupu Jutaia:*
22 *inti ago* inhe *akaija?* erupu
atahaijeg natimi asega, nikavaig,
na muñ ham aiek: erupu idim as-
japicnaig ara:
23 namu idim ago nedo ineig
aiek ecri asaig ehelum aijama: era
amen ehelema natimi et for et eteuc
ira ra intas upyi asaig ura;
24 leucse ra aiek, um ago itaup
ra im lep euc, um auanimtan nitai
ahlap vai ra, mika eri eucsei nid-
jinira ara: erupu ato natimi asega,
nikavaig, et eti *inivaijec* nitai iji
eigki eris atahaijeg vai euc ara; jai
na ago nedo atoh aiek, um imyiaiji
intas alep:
25 ja ecris aged nitasvitai aijama
va nup urai taka pece, era imyiis-
jis ninvaijec ara, mika eri jim ago
nedo ineigki ara, jam aminjinai ra
va nitai iji eigki er ahlap iran vai
ilpu atmas, im lep inja irai itai, im
niji itai er alcinwan, im ingaijid.
26 Is leucse natimi iji ehki a
Paulo, is wat lahlah an tak apnyin,
is ago itaup ra aien, im lep yin, um
apan anliin neom ahlap, par asup-
tecnaig mika uhpu apos nadiat iji
ehki eris ago itaup ra iran, um lep
ahlap vai ra asega.
27 Is wat ubutpotet o inti pan
itac vaig nadiat is seven iji ehki,
eris ecet yin anliin neom ahlap a
nupu Jutaia eris ahes Esya ara, eris
auahas inliinmopoi atimi asega ara,
um arop iran,
28 um ahlaig ijinies, *um ika,* Ak
nupu Isreel, atau *imi cama* aijaua;
natimi iyehki mun eigki, et auoh
intak esege imi atimi asega aien
irai iji pece asega vai nupu *Jutaia,*
im intas alep, im nimnim ineigki:
et mun lep imyiapan nupu Crisi
aien anliin neom ahlap, um auahas
nitaup an nimnim ineigki.
29 Eris upyi hup ara um ecet
Trofimus nupu Efesus ehelen an
naurin-pece, eris aktaktai ara, mika
is imyiapan yin anliin neom ahlap
a Paulo.
30 Eris edemda a *nup* an naurin-
-pece asega, eris athut natimi um
asjapicnaig: eris arop irai Paulo
an neom ahlap ara, um aihiaig pok
ijo yin: eris um atapanes irai eucse
neom.
31 Eris ika ara eri atgei yin; ja
is yetpan intas ehele natimi alupas
esjilid o ilpu eucsupo, nikavaig,

Era ehtauo a *nupu* Jerusalem
asega:
32 is auroauro aien um leucse
ilpu eucsupo, im ilpu atimi alupas
ura, um athut pan ehele ra: eris
wat ecet natimi alupas esjilid ara
im ilpu eucsupo *o un,* eris eropropse
ara, um eti aredei Paulo.
33 Is apan ubutpotet a natimi
alupas esjilid, um arop iran, um
ika eri arore *yin* an natau hat yi
ero; is ahoda *atimi* aien, *um ika,*
Di neigki? et mun ago inhe aien?
34 Eris asaig tah nitai tah ra, um
lep asaig tah nitai tah ra, ira atimi
asega: ja is wat ehka vai yin nato
upene vaig va nehtauo *ura,* is ika
aien eri imyiapan yin an nimnim
o ilpu eucsupo.
35 Is wat yetpan aien an naforo-
fata, eris idim apos yin a ilpu euc-
supo va natamerit o atimi.
36 Eris apitac natimi is ahinag,
um ahlaig ijinies, *um ika,* Eri atgei
yin.
37 Eris wat ika eri imyiapan Paulo
an nimnim o ilpu eucsupo, is um ika
aien ehele natimi alupas esjilid, Et
upene vai nyak intasvaig ehelum,
ka o'o? Is ika aien, Na ato intas
Crisi aiek, ka o'o?
38 na upu Ijipt iyehki aiek, ka
o'o, is ehtauo an naopan iyehki
aien, um imyiapan an namasacen
natimi is for dausant eris atgei at-
mas ara?
39 Is um ika a Paulo, *O'o,* ek
idim upu Jutaia ainyak, eris apos
nyak Tarsus, an *pece* Silisya, ek
atimi an nuarin-pece esjilid et ethi
ainyak: ekugni euc ainyak, mika an
asaig aiek ki tas ehele atimi ainyak.
40 Is wat adai *intas o un* aien,
is atidai a Paulo an naforofata, um
ahpoijaiji atimi. Is adese neigpa
ira atimi asega, is tas ehele ra aien
an tas Hibru, um ika,

NUARIN-TAS ALUPAS 22.

1 AK ilpu atimi alupas, ilpu
etoak, akumu atahaijeg nyak aijaua,
ki tas ehelemia ainyak an naopan
ineig.
2 (Eris wat atahaijeg *yin* ara
intasvaig ehele ra an tas Hibru, is
adese upene neigpa ira ra ara: is
ika aien,)
3 Ek idim upu Jutaia ainyak, eris
apos nyak Tarsus, an *pece* Silisya,
jai kis par alupas ainyak an nuarin-
-pece ineigki, an neduei Camelyel,
eris esege imi nyak mika ki in-
yiaiji upene intas alep o ilpu ret-
poija, kis emda ainyak vai Atua,
um idivai caua asega an naopan
ineig:
4 kis edemda va nedo ineigki
ainyak, um atgei *atimi* vaig, um
arore ilpu atamaig im ilpu takata,
um ikni ra iraili eom ipjin.
5 Et idim ato a natimi esjilid an
nahlap, im lep ilpu atimi tas alep
asega: kis leucse itasvitai ehele ra
ainyak imi ilpu etoaija, um apan alaig
Tamaskus, mika ki arore ra sji ehki
eris amen eahki ara, um imyiapan
ra Jerusalem, mika eri atgei ra.
6 Kis wat atga *an nefalaig* ai-
nyak, wat ubutpotet pan Tamaskus
an nadiatadiat, is idim auroauro um
ememina inlah alupas an nohatag
um arahed irak:
7 kis eropse an nobohtan ainyak,
um atahaijeg nohran tah, is ika
ehelek, Ak Saulo, ak Saulo, na
auri aiek par atmas vai nyak?
8 Kis ika ainyak, Aiek tah Nati-
marid a di aigko? Is um ika ehelek
aien, Ek Iesu an Nasared ainyak,
na atmas vai nyak aiek.
9 Eris idim almoi inlah a ilpu
atimi ahced nyak, um imtitaig; jam
eti atahaijeg nohran natimi ineig is
tas ehelek aien.
10 Kis ika ainyak, Inki ago inhe
ainyak, ak Natimarid? Is um ika
ehelek a Natimarid, Atidai aiek,
um apan Tamaskus; uhpu asup-
tecnaig ehelum eahki nitai iji
eigki asega eris idim ika napu ago
aiek.

11 Kis eti alum itai ainyak va
nememina o inlah iyehki, eris atau
an nikmak a ilpu atimi ahced nyak,
um imyiapan nyak Tamaskus.
12 *Is amen eahki* natimi is ethi,
nidan Ananaias, is apos upene intas
alep aien, eris asan tas upene vai
yin a nupu Jutaia asega eris amen
eahki ara:
13 is yetpam ehelek aien, um aiji
ithak, um ika ehelek, Ak etoak
Saulo, etmu lep lah nesganimtam
aiek. Kis alum yin ainyak tup an
nuarin-nadiat iyehki.
14 Is ika aien, Is ati euc a Atua
o ilpu retpoija, mika an ato aiek
intas o un, um alum Natimi
Upene iyehki, um atahaijeg noh-
ran:
15 napu atimi asuptecnai yin
aiek ehele atimi asega, va nitai iji
eigki as ahnoi aiek um atahaijeg
vaig:
16 na auri aiek pah tup amen?
atidai aiek, um leh nabaptiso iram,
um yiri euc va nedo has unyum,
um arohoan nidai Natimarid.
17 Kis wat adumoij pan Jerusalem
ainyak, um alaigaheni anliin neom
ahlap, kis ahuumtidec ainyak;
18 um ecet yin is ika ehelek aien,
Auroauro aiek, um efi ahes Jerusa-
lem, um atga unyum: va nedo ura,
nikavaig, eri eti leh intas asuptec-
naig nyak unyum ara.
19 Kis ika ainyak, Ak Natimarid,
era ato ara, nikavaig, kis atapanes
ilpu atimi asgeig iram ainyak iraili
eom ipjin, um aredei ra iraili eom
alaigaheni asega *ura:*
20 eris wat atladwi inja irai Sti-
fanus, natimi asuptecnai euc iyehki,
kis aiji ubutpotet ainyak, um adai
intas ura vai inmas o un, um lep
aminjina apelumai ura eris atgei
yin ara.
21 Is um ika ehelek aien, Apan
aiek: ekpu abrai euc ainyak mika
an apan aiek itac acen ehele nup
urai taka pece.
22 ¶ Eris atahaijeg yin ara um
yetpan u intas ineigki, ja eris par
ahlaig ijinies ara, um ika, Eri atgei
nat naico an nobohtan: et eti upene
vai yin numohvaig.
23 Eris ahlaig ijinies ara, um
aduacrei ira apelumai *ura,* um eh-
rinma an nohatag;
24 is um ika a natimi alupas
esjilid, eri imyiapan yin an nimnim
o ilpu eucsupo, is ika aien yi aredei
yin par ahilek nedo o un, um ato,
nikavaig, eris ehtauo vai yin ara is
ucce vanhe.
25 Eris wat arore yin ara irai wau,
is ika a Paulo ehele natimi alupas
o ilpu eucsupo is aiji ubutpotet *ehelen*
aien, Et itaup vai caua, ka o'o,
naredeivaig natimi ineig et upu
Roma aien, eris eti asaig nedo has
o un?
26 Is wat atahaijeg a natimi alupas
o ilpu eucsupo, is apan aien um
asaig ehele natimi alupas esjilid,
um ika, Aktaktai nitai ineig napu
ago aiek; et upu Roma a natimi
ineigki.
27 Is apan a natimi alupas esjilid,
um ika ehelen, Asuptecnaig ehelek
aiek, na upu Roma aiek, ka o'o?
Is um ika aien, Maiya.
28 Is um ika a natimi alupas
esjilid, Kis auanimtan alupas natimi
alupas ineigki ainyak. Ja is ika a
Paulo, Eris wat apos nyak, *kis idim
hisko ainyak.*
29 Eris auroauro um ude yin a
ilpu atimi iji ehki eris ika ara eri
aredei yin: is wat ato a natimi
alupas esjilid mika is upu Roma
aien, is imtitaig aien va narore yin
vaig o un.
30 Is wat lahlah an tak apnyin, is
merit aien nato upene vaig nitai iji
eigki eris atijai iran a nupu Jutaia,
va nitai ineigki is ahiyi yin aien,
um ika ehele ilpu atimi ahlap esjilid
im ilpu atimi alupas asega ura, eri
asjapicnaig ara, is imyiapan Paulo
ehele ra aien, um ati yin an nuhup
ura.

NUARIN-TAS ALUPAS 23.

1 IS almaijidjid jipe ilpu atimi
alupas asjapicnaig a Paulo, um ika,
Ak ilpu etoak, kis ago nedo upene
ainyak an nuhup o Atua um imyi-
hum pam an naopan ineig.
2 Is ika a Ananaias, natimi esjilid
an nahlap, ehele ra eris aiji ehelen
ara, eri ahpoi nipjineucsen.
3 Is um ika ehelen a Paulo, Etpu
lep ahpoi euc a Atua, ak nathatahau
ahi: na ateuc aiek par ahilek nedo
unyak, et idivaig intas alep, ja na
idim edwedwai intas alep aiek, um
ika eri ahpoi nyak!
4 Eris um ika ara sji ehki eris
aiji *ehelen* ara, Na idim asan tas has
vai natimi esjilid an nahlap o Atua
aiek.
5 Is um ika a Paulo, Ak ilpu
etoak, ek mun eti ato ainyak, ni-
kavaig, natimi esjilid an nahlap
ineigki: eris aged, *um ika,* "Jim
asan tas has aiek vai natimi alupas
an pece unyum."
6 Is wat ato a Paulo, nikavaig,
eris ilpu Satusi nahaiji ra, um lep
ilpu Farisi nahaiji ra, is efehtas
aien an nuhup u ilpu atimi alupas,
um ika, Ak ilpu etoak, ek Farisi
ainyak, um lep inhal o Farisi: er
ahilek nedo unyak, va nitai ineig,
nikavaig, ek aitga atimi emesmas
ainyak mika eri anusjai vai inmas
ura.
7 Is wat ucce intas o un, eris
ehtauo jipe a ilpu Farisi im ilpu Sa-
tusi: is lep acheiachei jipe intas o
atimi asega.
8 Era ika a ilpu Satusi, eri eti lep
anusjai natimi, um eti eteuc a ilpu
agelo im nesga *atimi:* ja era ika a
ilpu Farisi et inivaijec nitai iji eigki
asega.
9 Is atupun nimyiisjis itai esjilid:
eris atidai a ilpu atimi esege irai
ilpu Farisi, um imyiisjis itai, um
ika, Ecra eti ecetai tah nedo has
ehele natimi ineigki aijama: ja el is
tas ehelen tah nesga *atimi,* ka tah
nagelo, ti jim ati nedoa vai Atua
akaija.
10 Is wat esjilid nehtauo *ura,* is
imtitaig a natimi alupas esjilid o
ilpu eucsupo, va eri jim atgeig ya-
mud Paulo ara, is abrai ilpu euc-
supo aien mika eri apan ara, um
atoraliak yin ira ra, um imyiapan
yin an nimnim o ilpu eucsupo.
11 ¶ Is wat epeig, is aiji ehelen a
Natimarid, um ika, Etmu emda in-
liinmopom aiek, ak Paulo: na mun
idim asuptecnaig nyak aiek Jeru-
salem, et um ucco, eris idim ika napu
lep asuptecnaig nyak aiek Roma.

12 IS wat lahlah an tak apnyin,
eris teduarin nahaiji nupu Jutaia,
um asjis *vai yin,* um ika eri eti hag
ara um eti umwig, jam upyi hup
um atgei Paulo.
13 Eris forte ara sji ehki um eled,
eris teduarin ara.
14 Eris apan ehele ilpu atimi ahlap
esjilid ara, im ilpu atimi tas alep, um
ika, Ecra asjis vai Paulo aijama,
mika ecri eti hag, jam upyi hup um
atgei yin:
15 va nitai ineigki akumu aged
nitasvitai aijaua, im lep ilpu atimi
alupas, imi natimi alupas esjilid o
ilpu eucsupo mika yi imyiapan yin
ehelemia aien imraig, va nika un-
yimia aki ahodaig upene yin va
nedo o un: ecra imyiiris aijama par
atgei yin, inyi idim eti apam ubut-
potet aien.
16 Is wat atahaijeg a inhal o nat-
ahaig irai Paulo, nikavaig, eris
atpaijinai *yin* ara, is apan aien an
nimnim o ilpu eucsupo, um asaig
ehele Paulo.
17 Is ahlaig vai natimi alupas o
ilpu eucsupo is ethi a Paulo, um
ika, Imyiapan intakuras ineigki aiek
ehele natimi alupas esjilid *unyimia:*
et merit aien nasuptecnaigvaig ehe-
len tah nitai.
18 Is leh yin aien, um imyiapan
yin ehele natimi alupas esjilid, um
ika, Is ahlaig vai nyak a Paulo,

natimi eris arore yin, um ugni *nyak*
mika ki imyiapam intakuras ineigki
ainyak ehelum, et merit aien nasup-
tecnaigvaig ehelum tah nitai.
19 Is atau an nikman a natimi
alupas esjilid, um echim imyiapan
yin an taka uarin, um ahodai *yin,*
um ika, Inhe ineigki nai merit aiek
mika an asuptecnaig ehelek?
20 Is um ika aien, Era mun ehras
ika a nupu Jutaia eri ugni euc,
mika an imyiapan Paulo aiek ehele
ilpu atimi alupas imraig, va nika
ura eri ahodaig upene yin va nedo o
un:
21 ja an jim adai intas ura aiek:
era atpaijinai yin natimi et forte um
eled ira ra, eris asjis ara, um ika,
eri eti hag um eti umwig, jam upyi
hup um atgei yin: era imyiiris *yin*
ara an naopan ineig, um aitgaig intas
unyum.
22 Is abrai intakuras iyehki a
natimi alupas esjilid, mika yi atga
o un, um ika, Jim asaig ehelen tah
natimi aiek mika na mun asuptec-
naig nitai iji eigki ehelek.
23 Is ahlaig vai ohwat atimi
alupas o ilpu eucsupo aien, um ika,
Arumu yecrei ilpu eucsupo inyi tu
huntret aijaurau, im ilpu atimi atga
a hors inyi sevente, im ilpu atimi
apos mopul hat inyi tu huntret, par
apan Sisaria an jupjupura;
24 um ikni hal hors va uhpu atijai
Paulo iran, um imyiapan upene *yin*
ehele Filiks natimarid.
25 Is lep aged nitasvitai aien et
idivaig ineig, *um ika,*
26 Ak Filiks natimarid, na esjilid
aiek, ek aiheuc vai euc ainyak
Clatyus Lisyas.
27 Eris arop irai natimi ineigki a
nupu Jutaia, um ika eri atgei yin:
ja kis wat ato ainyak, nikavaig, is
upu Roma aien, kis apan ainyak im
lep ilpu eucsupo, um imyiahras yin.
28 Kis merit ainyak natovaig nitai
iji ineigki eris atijai iran, um imyia-
pan yin an nuhup u ilpu atimi alupas
ura:
29 ja kis ecetai ainyak eris atijai
iran niji itai er imyiisjis itai vaig an
tas alep ura, jam eti atijai iran tah
nitai ineig uhpu atgei yin vaig, ka
arore yin vaig.
30 Eris wat asuptecnaig ehelek,
mika eris atpaijinaig natimi ineigki
a nupu Jutaia, kis auroauro ainyak
um abraig pan *yin* ehelum, um lep
ika ehele ilpu atimi atijai itai *iran,*
eri asuptecnaig nedo o un ara an
nuhup unyum. Kaiheuc vai euc.
31 Eris leh Paulo a ilpu eucsupo,
is idivaig eris asaig ehele ra,
um imyiapan *yin* Antipatris an ne-
peig.
32 Is wat lahlah an tak apnyin,
eris ude ilpu atimi atga a hors ara
par ahced yin, um lep adumoij pan
an nimnim o ilpu eucsupo:
33 eris wat yetpan Sisaria ara,
eris alupai natimarid nitasvitai
iyehki ara, um ati Paulo an nuhup
o un.
34 Is esvi a natimarid, ja par aho-
daig inpece o un. Is wat ato aien,
nikavaig, *is* upu Silisya *aien,*
35 is ika aien, Ekpu atahaijeg euc
ainyak, eru wit lep ham a ilpu atimi
atijai itai iram. Is ika aien eri
aminjinai yin anliin neom tas alep
iran o Herot.

NUARIN-TAS ALUPAS 24.

IS wat ti pan itac nadiat is faiv, is
asuol a Ananaias natimi esjilid
an nahlap, im ilpu atimi tas alep, im
lep natimi tas esjilid is ethi, *nidan*
Tertullus, eris asuptecnaig nedo o
Paulo ara ehele natimarid.
2 Eris wat imyiapan *Paulo,* is
atupun a Tertullus um atijai itai
iran, um ika, Ak Filiks, na esjilid
aiek,
3 va nitai ineigki, nikavaig, ecra
idim amen upene aijama vai euc,
er lep ago nedo upene an pece
ineigki irai iji adiat, im lep irai iji
uarin asega, va narapakau unyum,

ecra leh *nupene ineig* aijama, um
naaurineig alupas vai euc.
4 Ja nimyidohalav euc neig u-
nyak, ek ugni euc ainyak, mika an
aiheuc *vai cama* aiek, um atahaijeg
intas ipjidipjid unyima.
5 Ecra ato aijama, nikavaig, et
atimi auatatimi a nat eigki, um
auahas inliinmopoi nupu Jutaia
asega irai iji pece asega, et lep atimi
esjilid aien ira ra era apol ira alaig-
aheni u nup an Nasared ara:
6 is lep ika aien yi auahas nitaup
anliin neom ahlap: ja ecris arop
iran aijama, um ika ecri aru nedo has
o un et idivaig intas alep unyima;
7 ja is apam *ehelema* a Lisyas,
natimi alupas esjilid o ilpu euc-
supo, um atoraliak emda *yin* an
nikmama,
8 um ika ehele ilpu atimi atijai
itai iran eri ham ehelum ara: na
wit ahodai yin aiek, napu ato aiek
nitai iji eigki asega ecra atijai iran
aijama.
9 Eris ehrasaig a nupu Jutaia, um
ika, is idim ucco nitai iji eigki.
10 Is wat imyiarop nidjinin a na-
timarid vai Paulo mika yi asup-
tecnaig aien, is tas aien, *um ika*,
Ek ato ainyak, nikavaig, as idim
atimi tas alep aiek an pece ineigki
an mesese is ahinag, va nitai ineigki
ek eti imtitaig ainyak nasuptecnaig-
vaig *nedo* unyak:
11 et tup upene vai euc natovaig,
mika kis apan Jerusalem ainyak,
um alaigaheni, ja par ti pan itac
nadiat is twelv:
12 eris idim eti ecet nyak ara
anliin neom ahlap, ka iraili eom
alaigaheni *ura*, ka an nuarin-pece
iyehki, nimyiisjis itai vaig ehelen tah,
ka nauahasvaig inliinmopoi atimi:
13 et lep ehka vai ra nago inivaijec
vaig nitai iji eigki, era atijai irak ara:
14 ja ek asuptecnaig nitai ineigki
ehelum ainyak, nikavaig, ek alaiga-
heni vai Atua o ilpu retpok ainyak,
an nedo ineigki era anvi nidan ara
par ika intakitai, um imyiisjis nini-
vaijec nitai iji eigki asega, eris aged
an tas alep im lep *an tas u* ilpu
profeta:
15 ek lep asgeig irai Atua ainyak,
era lep asan tas ineigki ara, mika
erupu anusjai natimi vai inmas *ura*,
ilpu atimi upene im lep ilpu atimi
auatatimi:
16 ek auritai ainyak an nedo
ineigki, mika yi upene inliinmopok
ainyak vai Atua im lep *va* atimi irai
iji adiat:
17 is wat ti pan itac inmesese is
ahinag, kis ham ainyak, um apos
naiheuc vai nup uran pece unyak,
im niji itai ahlap:
18 *kis* wat *ago* nedo ineigki *ai-
nyak*, eris ecet nyak anliin neom
ahlap nadicinadicinvaig hal upu
Jutaia eris ahes Esya ara, ja *kis*
eti *amen* ehele atimi is ahinag *ai-
nyak*, is eti lep eteuc nehtauo;
19 el era ato tah nitai vai nyak
ara, el et upene vai ra napamvaig
igcaki an nuhup unyum, um atijai
irak:
20 el eris ecetai tah nedo has
unyak ara sji eigki an naiji unyak
an nuhup u nasjapicnaig o ilpu
atimi alupas *ura*, erumu lep asup-
tecnaig ara;
21 intas is ethi ache ineigki, nika-
vaig, kis aiji ainyak an nuhup ura,
um efehtas, *um ika*, Er ahilek nedo
unyak an naopan ineig va nusjai o
atimi vai inmas *ura*.
22 ¶ Is wat atahaijeg nitai iji eigki
a Filiks, is acaiji ra aien, va nupyi
ato upene nedo ineigki o un, um ika,
Et wit ham a Lisyas natimi alupas
esjilid o ilpu eucsupo, ekpu ahilek
upene nitai iji eigki unyimia ainyak.
23 Is ika aien ehele natimi alupas
o ilpu eucsupo yi aminjinai Paulo
aien, um jim arore yin, um jim
acaiji ilpu etoan mika eri jim ham
ehelen ara, um aheca *o un*.
24 Is wat ti pan itac nadiat is eti
elpat, is han a Filiks im Trusilla
ehgan, is takata Jutaia aien, is ahlaig
vai Paulo aien, um atahaijeg intas

o un va nimyiisjis ninivaijec vai
Kristo.
25 Is tas aien va nedo atoh, im
nedo upene, im *nadiat* almaijidjid
etpu yetpam, ja is ucjucjucaij a
Filiks, um ika, Atga unyum aiek an
naopan ineig; ek wit tup eklim amen
ainyak, ja par ahlaig vai euc.
26 Is lep aktaktai aien mika etpu
alupai yin mune a Paulo, mika yi-
pu atceijai yin aien: va nitai ineigki
is ehcahinag ahlaig vai yin aien, um
tas ehelen.
27 Is wat ti pan itac inmesese is
ero, is isjipigmoig Filiks a Porsyus
Festus: ja is merit a Filiks mika yi
upene inliinmopoi nupu Jutaia vai
yin, va nitai ineigki is ude Paulo
aien an narore yin vaig.

NUARIN-TAS ALUPAS 25.

IS wat han a Festus an pece iyehki
is atimarid iran aien, is amen
Sisaria aien an nadiat is eseij, ja par
ahes eahki um apan Jerusalem.
2 Is tas ehelen vai Paulo a na-
timi esjilid an nahlap, im ilpu atimi
alupas o nupu Jutaia, um ugni emda
yin,
3 mika yi leh imi ra aien vai yin,
um abra atimi eri imyiapan yin
Jerusalem; ja uhpu atpaijinai yin
an nefalaig par atgei yin.
4 Ja is ika a Festus, Uhpu amin-
jinai Paulo Sisaria, um lep ika,
Ekpu lep apan ainyak *eahki* tupko.
5 Is lep ika aien, Erumu ahced
nyak a ilpu atimi emda iramia, um
apan, um atijai itai irai natimi
iyehki, el et eteuc tah nedo *has*
o un.
6 Is amen ehele ra aien an nadiat
is ten um eled, ja par asuol Sisaria;
is wat lahlah an tak apnyin, is ateuc
aien an nitai ateuc ineig eh tas alep
iran, um ika eri leh pan Paulo.
7 Is wat apan aien, eris aiji arahed
iran a nupu Jutaia eris ahes Jeru-
salem ara, um atijai irai Paulo
intas asuptecnaig is ahinag um has,
ja is ehka vai ra nago inivaijec
vaig.
8 Ja is asuptecnai yin aien, um ika,
Kis idim eti ago tah nedo has ainyak
vai intas alep o nupu Jutaia, ka va
neom ahlap, ka vai Sisar.
9 Ja is merit a Festus mika yi
upene inliinmopoi nupu Jutaia vai
yin, va nitai ineigki is tas aien,
um ika, Nai merit aiek napanvaig
Jerusalem, mika eri ahilek nitai
iji eigki eahki an nuhup unyak,
ka o'o?
10 Is um ika a Paulo, Ek aiji
ainyak an nuhup u nitai ateuc o
Sisar eh tas alep iran, inuarin ineig
eris idim ika eri ahilek nedo unyak
iran: kis eti ago tah nedo has vai
nupu Jutaia ainyak, na idim ato
aiek:
11 el ekis ago nedo has ainyak,
ka tah nedo ineig et upene inmas
vaig, ek eti esjum ainyak inmas-
vaig: ja el et eti *inivaijec* nitai
iji eigki era atijai irak ara, inyi
ehka vaig tah tup natceijaig nyak
vaig imi ra: ek arohoai Sisar
ainyak.
12 Is tas jipe a Festus im ilpu atimi
alupas, ja par ika, Na mun arohoai
Sisar aiek; napu idim apan ehele
Sisar aiek.
13 Is ti pan itac nadiat is eti
elpat, ja erus apan Sisaria a Acrippa
natimarid im Bernaisi, par aiheuc
vai Festus.
14 Erus amen eahki arau ira ad-
iat is ahinag, ja is par asuptecnaig
intas vai Paulo ehele natimarid
iyehki a Festus, um ika, Et amen
igcaki natimi et ethi, is ude yin a
Filiks an narore yin vaig:
15 kis wat amen Jerusalem ai-
nyak, eris tas vai yin ehelek a ilpu
atimi ahlap esjilid, im ilpu atimi
tas alep Jutaia, um ugni *nyak*,
mika ki asuptecnaig nimtan imi
yin ainyak.
16 Kis tas ehele ra ainyak, um
ika, Et ti nedo o nupu Roma in-

eigki par tup ateeijaig tah natimi mika eri atgei yin; *nedo ura ineigki,* era ati natimi ineig ara er atijai itai iran an nuhup u atimi iji eig era atijai itai *iran* ara, um ika ehelen yi asuptecnaig nitai iji eigki aien er atijai *iran.*

17 Va nitai ineigki, eris wat ham ara igcaki, is wat lahlah an tak apnyin, kis auroauro ainyak um ateuc an nitai ateuc ineig eh tas alep iran, um ika eri leh pam *ehelek* natimi ineigki.

18 Eris wat atidai a ilpu atimi atijai itai iran, eris eti asuptecnaig nitai iji eigki ara kis aktaktai ainyak vaig;

19 jai hal itai imyiisjis itai vaig an nalaigaheni ura, im lep vai natimi is ethi, *nidan* Iesu, is mas aien, ja is ika a Paulo, et umoh aien.

20 Kis wat eti ato ainyak nahilekvaig nitai iji eigki, kis ahodai *yin* ainyak, *um ika,* Nai merit aiek napanvaig Jerusalem, ka o'o, mika eri ahilek nitai iji eigki eahki?

21 Ja is wat arohoai Acustus a Paulo, mika eri aminjinai yin yipu atahaijeg yin aien, kis ika ainyak eri aminjinai yin um imyihum pan an naopan iyehki, ekpu imyiapan yin ainyak ehele Sisar.

22 Is um ika ehele Festus a Acrippa, Ek merit ainyak natahaijegvaig natimi ineigki. Is um ika aien, Napu idim atahaijeg yin aiek imraig.

23 Is wat lahlah an tak apnyin, is apan a Acrippa im Bernaisi, erus yecrei upene rau arau, erus apan arau anliin neom eh tas alep iran, im lep ilpu atimi alupas esjilid o ilpu eucsupo, im ilpu atimi alupas an nuarin-pece iyehki; is abra *atimi* a Festus, ja eris par leh pan Paulo.

24 Is ika a Festus, Ak Acrippa natimarid, im ilpu atimi alupas asega, eka mun asjapicnaig pam ehelema aijaua, eka almoi natimi ineigki aijaua, eris imyiisjis itai irak vai yin a nupu Jutaia asega Jerusalem, im lep igcaki, um efehtas, um ika, Eris idim ika yi jim umoh aien.

25 Ja kis wat ato ainyak, nikavaig, is eti ago tah nedo ineig aien eri atgei yin vaig, is wat lep arohoai Acustus aien, kis ika ainyak ki imyiapan yin *ehelen.*

26 Ja ek eti ato tah nitai ineig ainyak, ekpu aged vai yin imi natimarid *unyak;* va nitai ineigki ek mun imyiapam yin ainyak an nuhup unyimia, im lep esjilid an nuhup unyum, ak Acrippa natimarid; uhu wit ahilek nedo o un, kit ekpu ato tah nitai ainyak par aged:

27 et idim eti upene vai nyak nimyiapanvaig tah natimi ineig eris arore yin, jam eti asuptecnaig nedo has ineig er atijai iran.

NAURIN-TAS ALUPAS 26.

1 IS um ika a Acrippa ehele Paulo, Eris ika, namu ispum asuptecnaig nedo unyum aiek. Is atgeig yapidi nikman a Paulo, um tas, *um ika,*

2 Ak Acrippa natimarid, ek ika ainyak ek mun ahesmoij, va nitai ineig, nikavaig, ekpu auud yi aijiraig nitai iji eigki asega ainyak an nuhup unyum an nadiat ineig, era atijai *irak* a nupu Jutaia:

3 na idim ato upene aiek nedo asega o nupu Jutaia, im nitai iji eigki er imyiisjis itai vaig: va nitai ineigki ek ugni euc ainyak, mika an jim auatiemda irak aiek um atahaijeg nyak.

4 Eris ato a nupu Jutaia asega nedo unyak an takuras *unyak,* um imyihum pam an naopan ineig, an nupyi amen unyak ehele nup uran pece unyak Jerusalem;

5 eris ato nyak ara itu acen (el era ika ara eri asuptecnaig) mika kis apol ainyak irai ilpu Farisi, um imyiaiji nalaigaheni ineig iraija is opouc nagovaig.

6 Ja ek aiji ainyak an naopan ineig
mika eri tas alep vai nyak, va nitai
ineig, nikavaig, ek eteuc ainyak an
tas upyi asaig o Atua ehele ilpu
retpoija:
7 era lep aitgaig a ilpu mapoi ilpu
hal o Isreel et twelv, mika eri yet-
pan an *tas upyi asaig* ineigki, um
alaigaheni irai iji adiat im niji
epeig. Ak Acrippa natimarid, era
atijai itai irak a nupu Jutaia vai
intas upyi asaig iyehki ek lep aitgaig
ainyak.
8 Eka auri aijaua par ika et ehka
vai Atua nimyianusjai ilpu atimi
emesmas vaig?
9 Kis idim aktaktai ainyak, eris
idim ika ki ago niji itai et ahinag yi
has va nidai Iesu nup an Nasared:
10 kis lep ago nedo ineigki ai-
nyak Jerusalem, um atapanes ilpu
atimi upene is ahinag iraili eom
ipjin, kis leh intas alep o ilpu atimi
ahlap esjilid ainyak; eris wat atgei
ra, kis lep adai intas vai *ra* ai-
nyak:
11 kis lep ehcahinag abli ra ai-
nyak iraili eom alaigaheni asega,
um imyiisjis itai mika eri asan tas
has ara; is esjilid acen intavaitap
unyak ira ra, kis atmas *vai ra*
ainyak, um yetpan irai taka uari-
-pece.
12 *Kis* wat *ago* nedo ineigki *ai-
nyak* um apan alaig Tamaskus, um
apos intas alep o ilpu atimi ahlap
esjilid, eris abrai nyak ara;
13 ak natimarid, is wat adiat-
adiat, kis ecetai inlah an nefalaig
ainyak, is ahes an nohatag, is esjilid
nememina o un irai nagesega, is
ememina um arahed irak, im lep ira
ra eris ahced nyak ara.
14 Ecris wat eropse an nobohtan
aijama asega, kis atahaijeg nohran
tah ainyak, is ika ehelek an tas Hi-
bru, Ak Saulo, ak Saulo, na auri
aiek par atmas vai nyak? et ehka
vai euc natgaig pan itac vaig ne-
duom irai idjai mopul.
15 Kis ika ainyak, Aiek tah na-
timarid a di aigko? Is um ika aien,
Ek Iesu ainyak na atmas vai nyak
aiek:
16 jam atidai aiek, um aiji: ek
mun ehcohos ehelum ainyak va
nitai ineig, mika ki ati euc mika an
aheca *unyak* aiek, um atimi asup-
tecnaig nitai iji eigki na mun ecetai
aiek, im lep nitai iji eigki ekpu
ehcohos pam iran ehelum ainyak;
17 ekpu imyiahras euc ainyak vai
nupu *Jutaia*, im lep *vai* nup urai
iji taka pece ekpu abraig pan euc
ira ra ainyak,
18 va apu asalgei nesganimtara
aiek, mika eri ahidai ra an naupat
pam u inlah, um lep *ahidai ra* u
nemda o Satana pam iran u Atua,
va uhpu eti aru nedo has ura, mika
eri ehrileh namen upene ehele ilpu
atimi upene, va nasgeig irak *ura*.
19 Va nitai ineigki, ak Acrippa nati-
marid, kis eti imyipalea nitai ehvaig
iyehki ainyak is ahes an nohatag:
20 jam upyi hup um asuptecnaig
ehele ra Tamaskus, im lep Jerusa-
lem, im lep irai iji uari pece Jutaia,
im lep ehele nup urai taka pece,
mika eri adumoij anliinmopura ara,
um ahidaig pan ra ehele Atua, um
ago nauritai iji eigki et upene va
nadumoij vaig *ura ara*.
21 Va nitai iji eigki eris imyiarop
irak a nupu Jutaia anliin neom
ahlap, um ika eri atgei *nyak*.
22 Ja is atau imi nyak a Atua, va
nitai ineigki ek emda ainyak um
aiji um uhum pam an naopan ineig,
um asuptecnaig ehele tup atimi im
lep ehele ilpu atimi alupas, um asaig
nitai iji eigki ache, eris asaig a ilpu
profeta im lep Moses, um ika, etpu
yetpam:
23 eris idim ika etpu mas a Kristo,
um lep uhup um nusjai vai inmas *o
un*, um ehvaig inlah ehele nupu
Jutaia, im lep ehele nup urai iji
taka pece.
24 Is wat ucce intas o un, is efeh-
tas a Festus, *um ika*, Ak Paulo, na
ahnag aiek; na idim ahnag aiek va

nato niji itai asvi itai et ahinag *un-*
yum.
25 Ja is ika aien, Ak Festus, na
esjilid aiek, ek eti ahnag ainyak,
jam asan tas inivaijec um arapakau:
26 et ato nitai iji eigki a natimarid
ineig, ek tas emda ainyak an nuhup
o un: ek idim ato ainyak, nikavaig,
er eti adenaig tah nitai iji eigki vai
yin; eris eti ago nitai ineigki an
nuarin adenaig:
27 ak Acrippa natimarid, na im-
yiisjis ninivaijec ilpu profeta aiek,
ka o'o? ek ato ainyak mika na im-
yiisjis ninivaijec aiek.
28 Is um ika a Acrippa ehele
Paulo, Et mun ubutpotet u nahi-
daig nyak vaig ainyak mika ki
atimi o Kristo vai intas unyum.
29 Is ika a Paulo, Ek ugni Atua
ainyak, mika an eti idivaig nyak
tintin aiek, im lep ra sji eigki
asega era atahaijeg nyak ara an
nadiat ineigki, jam idim idivaig
nyak asega, nitai arore iji eigki ache.
30 Is wat ucce intas o un, erus
atidai natimarid is ero erahki, im
Bernaisi, im lep ra eris ateuc ehele
ehtaij ara.
31 Eris wat atga ura ara, um tas
jipe, um ika, Is eti ago tah nitai a
natimi ineigki uhpu atgei yin vaig,
ka imyiarore yin.
32 Is um ika a Acrippa ehele
Festus, El is eti arohoai Sisar a
natimi ineigki, el eh mun atceijai
yin.

NUARIN-TAS ALUPAS 27.

ERIS wat ika ecri atga an nelcau
an *pece* Itale aijama, eris ati
Paulo im lep nahaiji ilpu atimi eris
arore ra ehele *natimi is ethi*, nidan
Juleus, natimi alupas o ilpu euc-
supo iji ehki *eris anvi nidara mika*
Ilpu eucsupo o Akustus.
2 Ecris aridjai aijama an nelcau
is ahes Atramityum, um atceijaig,
mika ecri athut tarere an yipin pece
Esya; is amen ehelema a Aristarkus
nupu Desalonaika *an pece* Mase-
tonea.
3 Is wat lahlah an tak apnyin, ecris
atise inhititautau aijama Saiton. Is
ago nedo upene vai Paulo a Juleus,
um ika yi apahai ehele ilpu etoan
aien, eri aiheuc vai yin ara.
4 Ecris ahes eahki aijama, um lep
atceija *nelcau*, um athut tarere an
yipin pece Saiprus va nimtinjop has.
5 Ecris apaahni an tuboahau Si-
lisya im Pamfilya aijama, ja par
apahai Maira, *inuarin-pece* an *pece*
Lisya.
6 Is ecetai nelcau is ethi a natimi
alupas o ilpu eucsupo is ahes Alek-
santrea, eris ika yi apan Itale; is
ikni cama iran aien.
7 Ecris tup eklim athut aijama an
nadiat is ahinag, um uhum pan
Naitus, ja is ehka, is has nimtinjop;
ja ecris athut tarere aijama an yipin
pece Kriti, ubutpotet u Salmoni;
8 is idim ehka, ja ecris ahtaregdei
aijama, um apan an nuarin is ethi
nidan Nafaiava Upene; et ubut-
potet pan o un nuarin-pece Lasia.
9 Is ti pan itac nadiat is ahinag, is
lep ehka naheledvaig an naopan
iyehki, is idim ti pan itac nadiat
atwakam, va nitai ineigki is tas
ehele ra a Paulo,
10 um ika, Ak ilpu atimi alupas,
ek ato ainyak mika inyi ehka um
has acen inheldai ineigki, vai nelcau,
im niji itai iran, im lep nohuja.
11 Ja is eteuc an tas o natimi
alupas im natimi ohuun nelcau a
natimi alupas o ilpu eucsupo, jam
eti eteuc an tas ineig is asaig a
Paulo.
12 Is eti upene nafaiava iyehki
namenvaig *iran* an naopan ehio, va
nitai ineigki eris ika nahaiji ra is
ahinag, eri ahes eahki ara um at-
ceija *nelcau*, el et eti ehka napan-
vaig Finiks, um amen eahki an nao-
pan ehio; nafaiava an pece Kriti
iyehki, et tahijpen vai nuritoga ata-
haig, im lep natokorau.

13 Is wat eklim ata nuritoga atamaig, eris aktaktai ara mika eris mun leh inmerit *ura* ara, eris atceija *nelcau eahki* ara, um athut tarere an yipin pece Kriti.
14 Ja is eti laulau um apok eahki nehio alupas, nidan Yurokliton.
15 Is uhum pan nelcau, is ehka nahauvaig nohuun nimtinjop, ecris lep attai aijama.
16 Ecris athut tarere aijama an yipin haklin-pece Klata, is ehka vai cama inlehvaig bot:
17 eris wat aiyihijai ara, eris ago upene itai ara, um arorapicnaig nelcau; eris imtitaig ara va yi jim ecetaig an nauanavig, eris iknise ipan ara, is atga an nidjin nelcau.
18 Is ahlapitpit alupas irama aijama nehio, is wat lahlah an tak apnyin, eris arah an nelcau ara;
19 is wat ti pan itac nadiat is eseij, ecris ethaigse an *jop* niji itai an nelcau aijama.
20 Is eti ehcohos nagesega im lep inmoijeuv ira adiat is ahinag, um lep esjilid nehio, ecris aktaktai aijama mika ecrumu eti umumoh.
21 Ecris eti hag aijama ira adiat is ahinag, ja is par atidai a Paulo an nuhup ura, um ika, Ak ilpu atimi alupas, eris idim ika aki imyiaiji intas unyak aijaua, um eti atceija *nelcau* Kriti, el et eti eteuc niji itai ehka um has iji eigki;
22 ja ek asaig ehelemia ainyak an naopan ineig mika yi emda inliinmopomia aijaua: inyi eti auah tah anuarin tah caua, nelcau ache:
23 et mun idim aiji ehelek an nepeig ineigki a nagelo o Atua ineig, ek *aheca* o un ainyak, um alaigaheni vai yin,
24 um ika, Jim imtitaig aiek, ak Paulo; eris idim ika napu aiji aiek an nuhup u Sisar: et mun idim lep alupai euc ra asega a Atua, eka ehratga aijaua an nelcau.
25 Va nitai ineigki etmu emda inliinmopomia aijaua, ak ilpu atimi alupas: ek idim eteuc an tas o Atua ainyak, mika uhpu idivaig eh mun asaig ehelek.
26 Ja eris idim ika intupu poijigjigse akaija an haklin-pece inyi ethi.
27 Is wat ti pan itac nadiat is fortiin wat lep epeig, ecris apetpet jipe aijama an *jop* Etrea, eris aktaktai a ilpu atimi aminjina nelcau mika eris mun ubutpotet pahai an tah anpece;
28 eris atagat ara, um ato, mika is twente fadom: eris eti elvathut ara, ja par lep atagat, um ato, mika is fiftiin fadom.
29 Eris imtitaig ara va yi jim ecetaig an moijeh, eris atise inhititautau is for ara an nilpun nelcau itac, um merit mika yi fi adiat.
30 Eris ika a ilpu atimi aminjina nelcau eri ahna an nelcau ara, eris atise bot an jop ara, um ika eri aheldai hititautau an nilpun nelcau uhup;
31 is um ika a Paulo ehele natimi alupas o ilpu eucsupo, im lep ehele ilpu eucsupo, El era eti amen an nelcau ara sji eigki, inyi ehka vai caua nimyiatamaig caua vaig.
32 Eris ucsamud jaula a bot a ilpu eucsupo, is um etjose *an jop*.
33 Eris wat aitga nadiat ara, is ika ehele ra asega a Paulo eri hag ara, um ika, Akis amen aijaua an nadiat is fortiin um eti hag:
34 va nitai ineigki ek ika ehelemia ainyak, aki hag aijaua um asjira nohumia: inyi idim eti etjose tah numri nidjinin tah iramia.
35 Is wat ucce intas o un, is leh nareto aien, um naaurineig vai Atua an nuhup ura asega: is wat iswoplecoplec aien, um atupun um caig.
36 Is emda inliinmopura ara asega, eris um hag ara.
37 Ecris tu huntret im sevente siks aijama asega an nelcau.
38 Eris wat gaije ara, eris arah an nelcau ara, um ethaigse hwiit an jop.
39 Is wat lahlah pan, eris eti ato inpece iyehki ara: ja eris ecetai

nafaiava is ethi ara, im lep naua-
navig iran, eris ika ara, el is
eti ehka, eri imyiapan nelcau
iran.
40 Eris ucsamud *jaula irai* hiti-
tautau ara, um lep atceijaigse an
jop, um ahiyi nitai arore nehev apos
nelcau, um aiyihijai nepan va nim-
tinjop, um athut pahai.
41 Is apan *nelcau* an nuarin is
ethi is acetaig injop is ero iran, is
um ecetaig nelcau; is ecetaig aktit
nilpun nelcau uhup, um eti amaamai,
ja is ahpagrei nilpun nelcau itac
nepeau alupas.
42 Eris tas jipe a ilpu eucsupo, um
ika eri atgei ilpu atimi arore ra, va
yi jim agag tah ira ra, um aha.
43 Ja is merit a natimi alupas o
ilpu eucsupo nimyiatamaigvaig
Paulo, um acaiji naktaktai ura; um
ika ehele ra sji ehki eris ato ara par
agag, eri uhup ara um aliaujaise *an
jop,* um apahai:
44 *eris* lep *ahman* nahaiji ra irai
uari-cai, im nahaiji ra irai *iji itai*
an nelcau.
Eris arijai ara asega an pece.

NUARIN-TAS ALUPAS 28.

1 ERIS wat arijai ara, eris ato ara,
nikavaig, nidan haklin-pece iyehki
Meleta.
2 Eris aiheuc vaig alupas cama a
nup *uran pece iyehki,* jam eche intas
ura: eris adnan cop ara, um leucse
cama asega, vai incaupda iyehki is
asuol, im neiweyu.
3 Is arecai a Paulo, um iknijai an
cop, is ahes an cop nimyiv is ethi,
um apol an nikman.
4 Eris wat almoi nitai aleg iyehki
a nup eahki napolvaig an nikman,
eris tas jipe ara, *um ika,* Et idim
atimi atgei atmas a natimi ineigki,
is eti mas an jop aien, ja et idivaig
uhpu aru nedo has o un, inyi ti
umoh aien.
5 Ja is auhaigjai nitai aleg iyehki
an cop aien, um eti auah tah nedo
vaig.
6 Eris amen ara um almoi mika
etpu atop aien, ka auroauro um
eropse um mas: ja eris wat amen
ara um almoi is itu ira ra, jam eti fi
ecet yin nauah tah nedo vaig, is lep
eche naktaktai ura ara, um ika et
tah atua aien.
7 Is eteuc nuari obohtan o natimi
alupas esjilid an pece, nidan Publeus,
an nahaijin pece iyehki; is leucse
cama aien, um aminjinaig upene
cama an nimnim o un, an nadiat is
eseij.
8 Is asjeuc a etmai Publeus va
nemehe ihlup, im naredared an ja:
is apan ehelen a Paulo, um alaiga-
heni *vai yin,* um atijai nikman iran,
um ago cehcehe yin.
9 Is wat ago nedo ineigki aien, eris
lep apan ehelen hal atimi an pece
iyehki eris emehe ara, is ago cehcehe
ra aien:
10 eris eccen vai cama ara an niji
itai upene is ahinag, um alupai *cama*
nitai iji eigki is upene *vai cama,* an
lep atceija *nelcau* unyima.
11 ¶ Is wat ti pan itac inmohoc is
eseij, ecris atceija nelcau ineig aija-
ma is ahes Aleksantrea, is amen an
haklin-pece iyehki an naopan ehio,
natmassimai iran iraigki, Kastor im
Polluks.
12 Ecris apahai Sairakyus aijama,
um amen *eahki* an nadiat is eseij.
13 Ecris lep ahes eahki aijama um
atahaki um yetpan Rijeum: is wat
ti pan itac nadiat is ethi, is ehlehel
an nuritoga atamaig, is wat lahlah
an tak apnyin, ecris yetpan Putiolai
aijama:
14 ecris ecet ilpu etoama eahki
aijama, eris imyiacaij cama ara mika
ecri amen ehele ra aijama an nadiat
inyi seven: ja ecris par apan aijama
alaig Roma.
15 Eris wat atahaijeg vai cama a
ilpu etoama, eris ahes eahki ara, um
yetpan an Tiptag o Appeus, im lep
an Neom is eseij ehele atimi asega:

um aubillid cama, is wat ecet ra
a Paulo, is naaurineig vai Atua
aien, is lep emda inliinmopon aien.

16 ECRIS wat yetpan Roma
aijama, is atceijai ilpu atimi arore
ra a natimi alupas o ilpu eucsupo
imi natimi alupas esjilid o ilpu euc-
supo: ja eris ika yi echim amen a
Paulo, im neucsupo is ethi par
aminjinai yin.
17 Is wat ti pan itac nadiat is eseij,
is asjapicnai ilpu atimi alupas o
nupu Jutaia a Paulo: eris wat as-
japicnaig ara, is ika ehele ra aien,
Ak ilpu etoak, kis eti ago tah
nedo has va atimi *an pece uja*
ainyak, ka nedo o ilpu retpoija, ja
eris arore nyak Jerusalem, um ati
nyak an nikmai nupu Roma:
18 ja eris wat ahilek nedo unyak
ara, eris ika ara eri atceijai *nyak,*
kis eti ago tah nedo ineig ainyak
ki mas vaig:
19 eris wat imyiisjis a nupu
Jutaia, is ehka vai nyak intup amen-
vaig, jai kis arohoai Sisar ainyak;
ja ek eti ika ainyak ki atijai tah
nitai irai nup uran pece unyak:
20 ek mun asjapicnai caua ai-
nyak va nitai ineigki, mika ki alum
caua, um tas ehelemia: eris idim
arore nyak an natauhat ineigki va
nitai ineig eris ika a nupu Isreel
etpu yetpam.
21 Eris um ika ehelen ara, Ecris
idim eti leh tah nitasvitai ahes Ju-
taia vai euc aijama, is idim eti aniv
euc tah, um eti asuptecnaig tah nedo
has unyum tah irai ilpu etoaija:
22 ja ecra merit aijama natahaijeg-
vaig naktaktai unyum; ecra idim
ato aijama, nikavaig, er asan tas has
va nesege ineigki irai iji pece asega.
23 Eris anvi nadiat is ethi imi yin
ara, eris apan ehelen natimi is ahi-
nag an neom *o un;* is tas ehele ra
aien, um asuptecnaig nelcau o Atua,
um esege upene imi ra niji itai
vai Iesu, an tas alep o Moses, im
intas o ilpu profeta, *is tas aien* an
nuhialeg um yetpan an jupura.
24 Eris imyiisjis ninivaijec intas
o un nahaiji ra, ja eris imyipalea
nahaiji ra.
25 Is wat acheiachei inliinmopura
ara, eris atga ura ara, ja is upyi
hup a Paulo um asan tas is ethi
ache ineigki, um ika, Et inivaijec
intas is asaig a Aiseya naprofeta irai
Nesgan Upene ehele ilpu retpoija,
26 um ika, "Apan aiek ehele nup
igcaki, um ika, Akupu idim ata-
haijeg itai aijaua, jam eti ato; akupu
idim alum itai aijaua, jam eti al-
muktit:
27 et ipjin inliinmopoi nup igcaki,
um tehen intikgara, era atapanes
nesganimtara ara; va eri jim alum
itai an nesganimtara ara, um atahai-
jeg itai an tikgara, um ato itai
anliinmopura, um adumoij, mika ki
ago cehcehe ra ainyak:"
28 va nitai ineigki akumu ato
aijaua, nikavaig, er alupai nup urai
iji taka pece nitai imyiatamaig *atimi*
ineig *et ahes* ehele Atua; erupu
idim atahaijeg ara.
29 Is wat ucce intas o un aien,
eris atga ura a nupu Jutaia, um
imyiisjis itai alupas jipe ira ra.

30 IS amen a Paulo an mesese
is ero an neom o un ineig is aua-
nimtan aien, um leucse ra asega
eris apan ehelen ara,
31 um asuptecnaig nelcau o Atua,
um esege niji itai vai Iesu Kristo
Natimarid, is esjilid nemda o un,
is eti lep acaiji yin tah natimi.

NITASVITAI O PAULO NAPOSTOLO

IMI

NUPU ROMA.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK nupu Roma asega iji eig, et
aiyu inliinmopoi Atua vai caua,
eka atimi eris ahlaig vai ra *aijaua*,
um atimi upene, ek aiheuc vai caua
ainyak Paulo, naheca o Iesu Kristo,
ek atimi eris ahlaig vai yin *ainyak*,
um apostolo, eris ati nyak vai intas-
-upene o Atua,
2 is upyi asaig aien irai ilpu pro-
feta o un, an nitasvitai itaup,
3 vai Inhal o un Iesu Kristo Nati-
marid uja, aien aigki is mapoi Tevit
aien an nohun;
4 eris lep asuptecnaig upene yin,
mika et Hal o Atua aien va nupene
an nesgan, an nusjai *o un* vai inmas
o un;
5 ecris lep leh naiheuc ineig aijama
vai yin, mika ecri ago nauritai o ilpu
apostolo, va erupu imyiaiji nalaig-
aheni a nup urai iji pece asega va
nidan:
6 eka lep amen ehele ra aijaua, is
ahlaig vai caua a Iesu Kristo:
7 *Etmu amen* ehelemia naiheuc im
neigpa et ahes ehele Atua Etmaija,
im lep Iesu Kristo Natimarid.
8 ¶ Ek uhup ainyak um naauri-
neig vai Atua unyak irai Iesu Kristo
vai caua asega, va nimyiisjis nini-
vaijec unyimia eh tas vaig an no-
bohtan asega:
9 et idim ato a Atua ineig ek
alaigaheni vai yin ainyak anliin-
mopok an tas-upene o Inhal o un,
mika ek eti omot ainyak par aniv
caua;
10 um ugni *yin* an nalaigaheni
unyak irai iji adiat, el et ika a Atua
yi upene vai nyak tupko napanvaig
ehelemia;
11 ek idim merit ainyak nalum
caua vaig, mika ki alupai caua tah
nitai tup ahtai va nesgamia, va
akupu amen aktit aijaua;
12 nikavaig, ti ehras imyiacitak
vai caua akaija, va nimyiisjis jipe
ninivaijec unyimia im lep unyak.
13 Ak ilpu etoak, ek merit ainyak
mika aki ato aijaua, nikavaig, kis
ehcahinag ika ainyak ki apan ehele-
mia, (ja is ehka um imyihum pam
an naopan ineig,) mika ki lep leh
tah nohoai itai iramia, et idivaig
irai nup urai iji pece asega.
14 Eris idim ika ki ahtai itai ainyak
ehele nupu Crisi, im nup urai iji
pece eche intas ura; *im lep* ehele
ilpu atimi arapakau, im ilpu atimi
eti ato itai.
15 Va nitai ineigki et merit inliin-
mopok ainyak inlep asuptecnaig-
vaig intas-upene ehelemia, ak nupu
Roma.
16 Ek idim eti imyiehcamai intas-
-upene o Kristo ainyak, nemda o
Atua ineigki par imyiatamaig ra
sji eigki asega era imyiisjis nini-
vaijec ara; nupu Jutaia uhup, im
lep nupu Crisi.
17 Er lep ehvaig iran nika o Atua
et atoh nedo o natimi ineig et asgeig
iran aien, mika eri asgeig *iran*: et

idivaig eris aged, *um ika,* "Etpu
umoh a natimi ineig et atoh nedo o
un va nimyiisjis ninivaijec *o un.*"

18 ER idim ehvaig intavaitap o
Atua an nohatag va nedo eti eccen
asega *vai Atua,* im nedo efaifa asega
o ilpu atimi iji eigki, era atapanes in-
tas inivaijec ara an nedo efaifa *ura;*
19 va nitai ineigki, nikavaig, er
ehvaig ira ra nitai iji eigki er ato
vai Atua; is idim ehvaig ehele ra a
Atua:
20 eris almoi niji itai o un er eti
ecetai an naopan iyehki eris pam
ati nobohtan *um imyihum pam an
naopan ineig,* nikavaig, nemda o un
inyi ti lep ti im Natua o un; et idim
ucco, er lep ato va niji itai eris
ago, mika yi ehka vai ra intasvaig:
21 va nitai ineigki, nikavaig, eris
ato Atua ara, jam eti imyiahpas *yin*
is idivai Atua, um eti naaurineig *vai
yin;* ja is takitai naktaktai ura, is
lep aupat inliinmopura ahnag:
22 eris ika ara eris arapakau, ja
eris idim ahnag ara,
23 um isjipigmoig natimi alupas o
Atua ineig inyi ti lep ti aien, an
natmassimai et idivaig natimi ineig
etpu idim ti aien, im lep inman, im
niji itai emanohwan neduon, im niji
itai ata has.
24 Va nedo ineigki is atceijaig
pan ra a Atua u nedo has vai merit
has u inliinmopura, mika eri auoh
ehcamai jipe va nohura ara:
25 eris isjipigmoig Atua inivaijec
ara an nitai ahcil, um imyiahpas
niji itai eris ago, um alaigaheni
vaig, jam ude yin is ago itai aien,
aien aigki uhpu imyiahpas yin irai
iji mesese. Emen.
26 Va nitai ineigki is atceijai ra a
Atua mika eri merit ara va nedo
ineig er ehcamai vaig: eris isjipig-
moig nedo ineig et atoh a ilpu tak-
ata ura an nedo ineig et eti atoh:
27 eris lep ude nedo ineig et atoh
vai ilpu takata a ilpu atamaig, um
merit jipe vai ra irai merit has ura:
eris lep ago jipe vai ra a ilpu atamaig
nedo ineig er ehcamai vaig, um leh
nimtan imi ra et idivaig nedo ahnag
ura.
28 Eris esjum ara natovaig Atua
anliinmopura, va nitai ineigki is
atceijai ra a Atua mika eri imyiaaij
inliinmopura ahnag ara, um ago nitai
iji eigki eris ika eri idim eti ago;
29 eris ohua ara an nedo has
asega, *im* ingaijid, *im* nauatatimi,
im inmerit vai inpadiaig, *im* inliin-
mopura has; *eris lep* ohua *ara* an
nauatitai, *im* natgei atmas, *im* nim-
yiisjis itai, *im* nefaifa, *im* naktaktai
has;
30 eris *lep* ilpu atimi tas upoupo
ara, *im* ilpu atimi hos tas, *im* ilpu
atimi amcel vai Atua, *im* ilpu atimi
ago nedo ijinies, *im* ilpu atimi
ijinies inliinmopura, *im* ilpu atimi
tas ijinies, *im* ilpu atimi aktaktai
nedo has, *im* ilpu atimi imyipalea
ilpu atmil *ura,*
31 *im* ilpu atimi ahnag, *im* ilpu
atimi ahcil, *im* ilpu atimi agahas
irai ilpu atimi ehpan ira ra, *im* ilpu
atimi erucai inliinmopura, *im* ilpu
atimi eti aiheuc va atimi:
32 era ato intas alep o Atua ara,
nikavaig, erupu emesmas a ilpu
atimi et ucce nedo ura, ja era ago
nitai iji eigki ara, um lep imyi-
acitak ra sji eigki era ago ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

VA nitai ineigki et ehka vai euc
intasvaig, ak natimi *ira ra*
asega, na ated *intak atimi* aiek: na
wit ated intak atimi aiek va *nedo
o un,* na ated euc aiek; na ated *intak
atimi* aiek, jam idim ago nedo *o un.*
2 Ja inta ato akaija, nikavaig, et
atoh neruvaig o Atua imi ra sji
eigki era ago nitai iji eigki ara.
3 Ak natimi ated ra sji eigki era
ago nitai iji eigki ara, jam lep ago
nitai iji eigki, na aktaktai aiek
mika, napu aha va neruvaig o Atua,
ka o'o?

4 Ka na esjum aiek va nedo ai-
heuc alupas o un, im nedo erop
o un, im nedo eti auatiemda *o un,*
um eti ato, nikavaig, et ahugni euc
nedo aiheuc o Atua, mika an adu-
moij aiek anliinmopom?
5 Ja nai ikni intavaitap vai euc
aiek vai *inliinmopom* ipjin im in-
liinmopom uucai, an nadiat u in-
tavaitap, uhu wit ehvaig neruvaig
atoh o Atua;
6 etpu idim aru aien ira atimi
asega inyi idivaig auritai ura:
7 *um alupai* ra sji eigki nitai
umoh iran ineig inyi ti lep ti, era
amen aktit ara an nedo upene, um
ahilek nimyiahpas, im nitai upene,
im neti mas *ura:*
8 ja *uhpu ati* imi ra sji eigki, era
imyiisjis itai ara, um imyipalea intas
inivaijec, jam imyiaiji nedo has,
intavaitap, im nedemda,
9 *im* nohocred, im nerekinman
ira ra, ira atimi asega era ago nedo
has ara, muhup urai nupu Jutaia,
um *yetpan* irai nupu Crisi:
10 jam nimyiahpas, im nitai up-
ene, im neigpa, ira atimi asega era
ago nedo upene ara, muhup urai
nupu Jutaia, um *yetpan* irai nupu
Crisi:
11 et idim eti asjaaicnaig ira atimi
a Atua.
12 ¶ Ara asega eris eti leh intas
alep *o Atua* ara, jam ago nedo has,
uhpu auahas ra, ja eti an tas alep:
ja ara asega eris leh intas alep ara,
jam ago nedo has, uhpu asuptec-
naig nimtan imi ra an tas alep;
13 an nadiat iyehki etpu ahilek
niji itai adenaig o atimi a Atua
irai Iesu Kristo, et idivaig intas-
-upene *ineig ek asuptecnaig* ai-
nyak:
14 (et eti atoh nedo o ilpu atimi
atahaijeg intas alep an nuhup o
Atua, ja er ika et atoh nedo o ilpu
atimi imyiaiji intas alep.
15 Et eti amen intas alep ehele
nup urai iji taka pece, ja eru wit
ispara ago nedo an tas alep ara, era
tas alep imi ra ara, ja et eti amen
ehele ra intas alep:
16 er ehvaig nauritai an tas alep
eris aged anliinmopura ara, et asup-
tecnaig *vai ra* naktaktai ura, et lep
ated jipe ra inliinmopura um im-
yiahras *jipe* ra.)
17 ¶ Im lep ineig, er anvi nidam
par ika nupu Jutaia, na lep asgeig
an tas alep aiek, um tas emda vai
Atua,
18 um ato intas *o un,* um almai-
jidjid niji itai acheiachei, eris esege
imi euc an tas alep;
19 na aktaktai aiek mika na atimi
atau irai ilpu atimi aupat nesganim-
tara, *um lep* itai lah imi ra sji eigki
era amen an naupat ara,
20 *im* natimi ated ilpu atimi ah-
nag, *im* natimi esege imi ilpu halav;
et amen ehelum nohuun asjaaicnaig
an narapakau, im ninivaijec an tas
alep.
21 Im lep ineig, ak natimi esege
imi tak atimi, na idim eti esege
imi euc aiek; ak natimi asuptec-
naig, um ika, jim ehneg itai, na
idim ehneg itai aiek;
22 aiek na ika aiek, jim ago in-
gaijid, na idim ago ingaijid aiek;
aiek na amcel vai ilpu atmas aiek,
na idim ahneg nitai iji eigki aiek
et itaup;
23 aiek na tas emda aiek vai intas
alep, na idim auahas intas alep aiek,
um auoh ehcamai vai Atua vaig.
24 "Era idim tas has va nidai
Atua a nup urai iji pece vai caua,"
et idivaig eris aged.
25 ¶ Et upene naperitome, el et
imyiaiji intas alep aiek; ja el et
auahas intas alep aiek, et eti aperi-
tome naperitome iram.
26 Va nitai ineigki el era apos
niji edo an tas alep a ilpu atimi eti
aperitome, uhpu idim asaig mika
et aperitome neti aperitome ira ra;
27 el era imyiaiji intas alep a ilpu
atimi iji eig era eti aperitome ira ra
an tup nedo ura, erupu idim ated
euc ara, na auahas intas alep aiek,

an *namen* u intas *itaup ehelum* im
naperitome.
28 Et eti upu Jutaia natimi ineig
et *upu Jutaia* an nohun *ache;* et lep
eti aperitome nitai ineig *eh leh* an
nohun er almoi:
29 ja et upu Jutaia natimi ineig et
upu Jutaia anliinmopon aien; et
lep aperitome nitai ineig *eh leh*
anliinmopon va nesgan, jam eti va
nohun *ache;* et eti ahes nimyiahpas
vaig ehele atimi, ja et ahes ehele
Atua.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

1 EL et idim ucco, era esjilid a
nupu Jutaia anhe? et lep upene
naperitome vanhe?
2 *Era* esjilid *ara* an niji itai asega:
um uhup ineig, eris alupai ra niji
tas o Atua.
3 Eris idim eti imyiisjis ninivaijec
nahaiji ra; ja etpu takitai nedo
inivaijec o Atua va neti imyiisjis
ninivaijec ura, ka o'o?
4 Inyi idim eti ucce: maiya, etmu
inivaijec a Atua, jam ahcil natimi
asega; et idivaig eris aged, *um ika,*
"Eri ika na upene aiek irai tas
unyum; nai lep esjilid aiek, uhu
wit ahilek nedo unyum."
5 ¶ Ja el eh ehvaig upene nedo
atoh o Atua va nedo has uja, in-
tupu ikha akaija? et eti atoh
nedo o Atua et ago neruvaig *ira
atimi* aien, ka o'o? (Ek tas ainyak
et idivaig natimi.)
6 Et idim eti ucce: el et ucce,
etpu asaig nimtan imi atimi an
nobohtan a Atua um uauo?
7 El et esjilid nedo inivaijec o
Atua er imyiahpas yin vaig va
nedo ahcil unyak, er auri par ika
vai nyak ek atimi auatatimi ainyak
um uhum pam naopan ineig?
8 *Inta* lep *auri akaija par* eti
asaig, (et idivaig era asan tas has
vai cama nahaiji ra, um ika ecra
ika aijama,) Intumu ago nedo has
akaija va etpu yetpam niji itai
upene? et atoh nimtan nedo has
ura.
9 ¶ Im lep ineig, inta esjilid *ira ra*
akaija, ka o'o? O'o: ecris upyi
hup aijama um asuptecnaig, mika
era atimi auatatimi ara asega, nupu
Jutaia, im lep nupu Crisi;
10 et idivaig eris aged, um ika,
"Et idim eti atoh nedo o un tah;
11 et eti ato itai tah, um eti ahilek
Atua tah;
12 era ahnag ara asega, era ehras
has ara; et idim eti ago nedo aiheuc
tah;"
13 "et li ehpanitai inhujgopul
ura; et efaifa intas ura;" "*et amen*
nitai acen irai imyiv ithan *narasin*
nipjineucsera:"
14 "et ohua nipjineucsera an tas
has im intas edemda:"
15 "et auroauro neduora par atgei
atmas:
16 *et ugnyin* nedo ura nauatatimi
im nohocred:
17 era eti ato nedo eigpa ara:"
18 "et eti eteuc nimtitai Atua an
nuhup u nesganimtara."
19 ¶ Inta idim ato akaija, nikavaig,
nitai iji eigki asega er ika an tas
alep, er asaig ehele ra eris leh intas
alep ara; va uhpu atapanes nipji-
neucse atimi asega, um lep ika era
atimi has natimi asega an nobohtan
an nuhup u Atua.
20 Va nitai ineigki eri eti ika et
atoh nedo o un tah an nuhup o un
va nimyiaiji intas alep: er idim ato
nedo has *o atimi* vai intas alep.

21 JA er ehvaig an naopan ineig
nika o Atua et atoh nedo *o atimi,*
jam eti vai intas alep, eris asuptec-
naig an tas alep im lep ilpu profeta;
22 nedo ineig marom, nika o Atua
et atoh nedo *o atimi* va nasgeig irai
Iesu Kristo, imi ra asega, im lep ira
ra asega era imyiisjis ninivaijec ara:
era eti acheiachei jipe atimi:
23 eris idim ago nedo has atimi
asega, jam eti leh nimyiahpas o
Atua;

24 uhpu ika et atoh nedo ura vai
intup naiheuc o un, va nimtaija o
Iesu Kristo:
25 aien aigki is ati yin a Atua
mika yi itai ahlap aien va nasgeig
an ja iran *uja,* va uhpu ehvaig nika
o un et atoh nedo *o atimi,* va neti
aruvaig nedo has eris upyi ago, va
nedo erop o Atua;
26 va uhpu ehvaig nika o un et
atoh nedo o atimi an naopan ineig,
mika yi atoh nedo o un, im lep
atimi ika et atoh nedo o natimi
ineig et asgeig irai Iesu aien.
27 ¶ Etpu lep ispun tas vai yin a
di? Er idim acaiji yin. *Er acaiji
yin* an neveh tas alep? *An tas alep*
va nimyiaiji, ka o'o? O'o; jai intas
alep va nimyiisjis ninivaijec.
28 Va nitai ineigki ecra ika aijama
er ika et atoh nedo o atimi va
nimyiisjis ninivaijec *ura,* jam eti va
nimyiaiji intas alep.
29 *Et Atua* o nupu Jutaia ache a
Atua, ka o'o? ka *et* lep *Atua* o
nup urai iji taka pece *aien?* Maiya,
et idim lep *Atua* o nup urai iji taka
pece aien:
30 im lep ineig, et tup ethi ache
Atua ineig, etpu ika aien et atoh
nedo o ilpu atimi aperitome irai
imyiisjis ninivaijec *ura,* im ilpu atimi
eti aperitome va nimyiisjis ninivaijec
ura.
31 Inta auahas intas alep akaija
va nimyiisjis ninivaijec *uja,* ka o'o?
et idim eti ucce; inta idim ati ipjin
intas alep akaija.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

IM lep ineig, intupu ika akaija is leh
inhe a Ebraham etpoija va nedo
an nohun?
2 El eris ika is atoh nedo o
Ebraham va nimyiaiji *intas alep,* is
eteuc ehelen nitai ispun tas vaig,
jam ti an nuhup o Atua.
3 Et asan he intas ineig eris aged?
"Is eteuc an tas o Atua a Ebraham,
eris lep ika is atoh nedo o un
vaig."
4 Ja er eti ika et tup naiheuc
nimtan imi yin et imyiaiji *intas alep*
aien, ja et eruvaig;
5 ja er ika vai yin et eti imyiaiji
intas alep aien, jam asgeig iran et
ika aien et atoh nedo o ilpu atimi
auatatimi, et edo atoh nimyiisjis
ninivaijec o un:
6 et idivaig is lep tas a Tevit um
imyiahes natimi ineig, et ika a Atua
et atoh nedo o un aien, jam eti va
nimyiaiji *intas alep,*
7 *um ika,* "Era mun ahesmoij ara
sji eigki eri eti aru nedo has ura,
um lep adahpoi nauatatimi ura:
8 et mun ahesmoij natimi ineig
et eti esvi nedo has o un a Ihova."
9 *Et yetpam* nimyiahes ineig irai
ilpu atimi aperitome ache, ka et lep
yetpam irai ilpu atimi eti aperitome?
ecra idim ika aijama eris ika vai
Ebraham is edo atoh nimyiisjis
ninivaijec *o un.*
10 Ja eris ika *is atoh nedo o un
aien* vaig an nahopan? an naperi-
tome o un, ka an neti fi aperitome
o un? eris eti *ika* an naperitome *o
un,* ja an neti fi aperitome *o un.*
11 Is lep leh naperitome iran aien
par itai asjaaicnaig; nitai ati ipjin
nika *o Atua* et atoh nedo o un va
nimyiisjis ninivaijec iyehki, *is amen*
ehelen an neti fi aperitome *o un;*
va etpu etpoi ilpu atimi eti aperi-
tome asega aien era imyiisjis nini-
vaijec ara; va uhpu lep ika vai ra
et atoh nedo ura:
12 um lep *mika yi* etpoi ilpu atimi
aperitome ehele ra sji eigki eris idim
aperitome ira ra, um lep atga irai
ugnya eduon an nimyiisjis ninivaijec
iyehki o etpoija Ebraham, *is amen*
ehelen an neti fi aperitome *o un.*
13 ¶ Eris idim eti upyi asaig
ehele Ebraham mika yi ohuun
nobohtan aien im lep ilpu mapon va
nimyiaiji intas alep, ja va nika *o
Atua* et atoh nedo *o un* va nimyiisjis
ninivaijec *o un.*

14 El era atimi ohuun ara sji
eigki era *apol* an tas alep ara, et
takitai nimyiisjis ninivaijec, um eti
upene intas upyi asaig:
15 er idim asuptecnaig neruva
nedo has an tas alep: et wat ti intas
alep, et ti nedo has.
16 Va nitai ineigki *era atimi
ohuun ara* va nimyiisjis ninivaijec
ura va uhpu aiheuc *vai ra;* va etpu
amen aktit intas upyi asaig imi ilpu
mapon asega; jam eti imi ra sji
eigki ache era *apol* an tas alep ara,
jam lep imi ra sji eigki era im-
yiisjis ninivaijec ara, et idivai
Ebraham; et etpoija asega aien;
17 (et idivaig eris aged, um ika,
"Ek mun ati euc ainyak mika an
etpoi nup urai iji pece et ahinag
aiek,") an nuhup o Atua is asgeig
iran aien, *aien aigki* et imyiatamu-
moh ilpu atimi emesmas aien, um
tas va nitai iji eigki et pam eti eteuc
et idivaig el et eteuc.
18 Is wat ehka, is imyiisjis nini-
vaijec vai inmerit o un aien, va
etpu etpoi nup urai iji pece et
ahinag aien, et idivaig eris asaig,
um ika, "Erupu idim ucco a ilpu
mapom:"
19 is lep eti auatialidi nimyiisjis
ninivaijec o un aien, is eti aktaktai
aien mika is mas nohun an naopan
iyehki, is idivaig wun huntret mesese
iran, im lep nipjinetgai Sera is
mas;
20 is eti imyiisjis nahcil intas upyi
asaig o Atua aien vai inliinmopon
auatialidi; ja is imyiisjis ninivaijec
emda aien, um imyiahpas Atua;
21 is ato upene aien mika et emda
aien par ago nitai ineig is upyi asaig
aien.
22 Va nitai ineigki eris ika is atoh
nedo o un aien *va nimyiisjis nini-
vaijec o un.*
23 Eris eti aged *intas iyehki* vai
yin ache, nikavaig, eris ika is atoh
nedo o un aien;
24 ja vai caija, uhpu lep ika et
atoh nedo uja, el ta asgeig iran
akaija is imyinusjai Iesu aien Na-
timarid uja vai inmas *o un;*
25 aien eris ahtai yin va nedo has
uja, um lep imyinusjai yin mika
eri ika yi atoh nedo uja akaija.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

ER ika et atoh nedo uja akaija va
nimyiisjis ninivaijec *uja,* va nitai
ineigki et amen eheleija neigpa o
Atua vai Iesu Kristo Natimarid
uja:
2 intis lep imyiisjis ninivaijec
akaija, um uhum pam naiheuc ineig
vai yin inta aiji aktit iran akaija,
um imyiacitak naitgaigvaig niji itai
upene o Atua.
3 Im lep ineig, inta lep imyiacitak
akaija an nohocred *uja:* inta ato
akaija mika et atupun nedo eti
auatiemda nohocred;
4 um lep *atupun* nato itai upene
nedo eti auatiemda; um lep *atupun*
naitgaig upene nato itai upene;
5 er eti lep ehcamai va naitgaig
upene ineig; va nitai ineigki, nika-
vaig, er atladwi anliinmopja Nes-
gan Upene ineig er alupai caija va
naiheuc o Atua.
6 Intis wat auatialidi akaija, is
idim mas a Kristo an naopan iyehki
eris ati, par asitu irai ilpu atimi
auatatimi.
7 Et ehka vaig tah inmasvaig par
asitu iran tah natimi et atoh nedo o
un; ja kit etpu emda tah um mas
par asitu iran tah natimi upene.
8 Ja is ehvaig naiyu u inliin-
mopon a Atua vai caija, nikavaig,
intis wat ilpu atimi auatatimi akaija,
is mas a Kristo par asitu iraija.
9 Etpu idim ucco, el eh ika et
atoh nedo uja akaija an naopan
ineig vai inja iran, uhpu idim imyi-
atamaig caija vai yin va nedemda
etpu yetpam:
10 im lep ineig, intis wat ilpu
atimi tak atimi *iran* akaija, is asan

neigpa eheleija a Atua vai inmas o
Inhal o un; etpu idim ucco, eris
wat asan neigpa eheleija, uhpu idim
imyiatamaig caija va numoh o un.
11 Im lep ineig, inta lep imyi-
acitak Atua akaija vai Iesu Kristo
Natimarid uja, aien aigki eris asan
neigpa eheleija vai yin an naopan
ineig.
12 Va nitai ineigki is yetpam nedo
has an nobohtan vai natimi is ethi,
im lep inmas va nedo has; et um
ucco, is apaahni inmas ira atimi
asega, va nitai ineigki, nikavaig, eris
idim ago nedo has natimi asega:
13 is idim eteuc nedo has an
nobohtan um imyihum pan naopan
iyehki *eris asaig* intas alep: ja et
wat ti intas alep, er eti esvi nedo
has.
14 Ja is ahes inmas irai Atam um
yetpan irai Moses, um apaahni ira
ra eris eti ago nedo has is idivaig
nimyipalea o Atam ara, is almun
aien eris ika etpu ham aien.
15 Ja et eti idivaig nedo has
iyehki nitai tup ahtai: eris idim
emesmas natimi is ahinag va nedo
has o natimi is ethi; etpu idim
ucco, etpu apaahni ira atimi inyi
ahinag naiheuc o Atua, im lep ni-
tai tup ahtai va naiheuc o natimi
et ethi, Iesu Kristo *marom.*
16 Et lep eti idivaig nedo has o
natimi is ethi nitai tup ahtai: *eris*
idim *asuptecnaig* nimtan nedo has
is ethi mika uhpu aru; ja *er ahtai*
intup naiheuc va nedo has et
ahinag, va uhpu eti aru.
17 Et idim esjilid inmas vai na-
timi et ethi, va nedo has o un; etpu
idim ucco, erupu umumoh upene vai
natimi et ethi, Iesu Kristo *marom,*
ara sji eigki era leh naiheuc esjilid
o Atua ara, nikavaig, nitai tup
ahtai ineig eris ika et atoh nedo
ura vaig.
18 Va nitai ineigki *eris idim asaig
nimtan* imi atimi asega va nedo
has is ethi, va uhpu aru *ira ra;* et
um ucco, *et apaahni* ira atimi asega
nitai tup ahtai va nedo atoh et
ethi, va uhpu eti aru *ira ra,* jam ika
eri umumoh.
19 Eris idim ika era ilpu atimi
auatatimi natimi et ahinag va nim-
yipalea o natimi is ethi; et um
ucco, uhpu ika era ilpu atimi atoh
nedo ura natimi et ahinag va
nimyiaiji o natimi et ethi.
20 Is ehcohos pam intas alep, va
etpu ahinag nedo has. Ja et wat
ahinag nedo has, et lep esjilid acen
naiheuc *o Atua:*
21 is esjilid nedo has an mas, et
um ucco, et lep esjilid naiheuc *o
Atua* va nika o un et atoh nedo
o atimi, mika *eri leh* nitai umoh
iran ineig *ara* inyi ti lep ti, vai Iesu
Kristo Natimarid uja.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

INTUPU asan he akaija? Inti
apol an nedo has akaija va etpu
esjilid naiheuc *o Atua,* ka o'o?
2 Inyi idim eti ucce. Inta emes-
mas u nedo has akaija, va nitai
ineigki et ehka inlep apolvaig iran.
3 Eka ato aijaua mika, nahaijija
iji eig eris baptiso iraija irai Iesu
Kristo, eris baptiso iraija an mas
o un:
4 maiya, eris ehratelmoi caija
ehelen an nabaptiso iraija an mas:
mika ti umumoh akaija um ago
nedo ineig et ahes inliinmopja mat,
et idivaig eris imyinusjai Kristo vai
inmas *o un* an nemda o Etman.
5 Inta idim tup ethi ache pan
ehelen akaija an mas o un; etpu
idim ucco, intupu lep *ethi ache
pan ehelen* akaija an nusjai *o
un:*
6 inta ato nitai ineigki akaija,
mika er ehratgei inliinmopja itu
ehelen an nauincai atgeig, va uhpu
auahas nohuun nedo has, vai ti jim
aheca u nedo has akaija.
7 Aien is mas aien, eh mun at-
ceijai yin va nedo has *o un.*

8 Im lep ineig, intis ehremesmas
ehele Kristo akaija, va nitai in-
eigki inta imyiisjis ninivaijec akaija,
nikavaig, intupu ehrumoh ehelen
akaija:
9 inta ato akaija, mika eris imyi-
nusjai Kristo vai inmas *o un*, ja
inyi ti lep mas aien; inyi ti lep
esjilid iran inmas.
10 Is wat mas aien, is ehcethi
mas aien va nedo has: ja et lep
umoh aien, jam umoh vai Atua.
11 Etpu idim ucco, akumu lep
aktaktai aijaua mika, eka idim
emesmas u nedo has aijaua, jam
umumoh vai Atua irai Iesu Kristo
Natimarid uja.
12 ¶ Va nitai ineigki etmu jim
amense nedo has an nohumia au-
atialidi, mika aki aheca o un irai
merit has ura:
13 um jim ikni inuari-ohumia urin
nauatatimi, mika yi itai ago nedo
has iran: jam ikni caua imi Atua,
et idivai ilpu atimi anusjai vai in-
mas *ura*, um lep *ikni* inuari-ohumia
imi Atua, mika yi itai ago nedo atoh
iran.
14 Inyi idim eti esjilid iramia
nedo has; va nitai ineig, nikavaig,
eka eti amen ithan tas alep aijaua,
ja *eka amen* ithan naiheuc *o Atua
aijaua.*
15 ¶ Im lep ineig, intupu ago nedo
has akaija, va nitai ineigki, nika-
vaig, inta eti amen ithan tas alep
akaija, jam *amen* ithan naiheuc *o
Atua*, ka o'o? Inyi idim eti ucce.
16 Eka idim ato aijaua, mika, aku
wit ikni caua aijaua imin tah par
imyiaiji intas o un, eka ilpu aheca
o un aijaua eka imyiaiji intas o
un aijaua; kit nedo has eh mas
vaig, ka nimyiaiji er ago nedo atoh
vaig.
17 Jai naaurineig vai Atua, akis
idim ilpu aheca u nedo has aijaua
an naopan iyehki, ja akis *par apitac*
aijaua um imyiaiji nedo an nesege
ineigki anliinmopomia eris ikni caua
iran;
18 eris wat ahiyi caua u nedo has,
akis lep ilpu aheca u nedo atoh
aijaua.
19 Ek tas ainyak et idivaig nedo o
atimi, va nauatialidi u iliimopomia:
akis ikni inuari-ohumia aijaua, mika
yi aheca u nedo has im nedo imyi-
palea par imyipalea; et um ucco,
akumu ikni inuari-ohumia aijaua,
mika yi aheca u nedo atoh, va uhpu
upene.
20 Akis wat ilpu aheca u nedo
has aijaua, eris ahiyi caua u nedo
atoh.
21 Neveh ohoai itai ineig akis leh
aijaua an naopan iyehki, an nitai iji
eigki eka ehcamai vaig aijaua an
naopan ineig? et idim imtan nitai
iji eigki inmas.
22 Er ahiyi caua u nedo has,
eka lep aheca o Atua aijaua an
naopan ineig, um leh nohoai itai
ineig va uhpu upene, ja *par leh*
nimtan, nitai umoh iran ineig inyi
ti lep ti.
23 Nimtan nedo has neigki, inmas;
jai intup naiheuc o Atua neigki,
nitai umoh iran ineig inyi ti lep ti,
irai Iesu Kristo Natimarid uja.

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

AK ilpu etoak, (ek tas ainyak
ehele atimi ato intas alep,) eka
idim ato aijaua mika, et esjilid intas
alep irai natimi ineig et umoh aien.
2 Et wat eteuc natamnyu un tah
intakata, et amen ehele natamnyu
un aien an numoh o un vai intas
alep; ja el et mas a natamnyu
un, eh mun atceijai yin u intas alep
iyehki.
3 El et amen aien ehele intak
atamaig an numoh u natamnyu un,
uhpu anvi nidan par ika intakata
ago ingaijid: ja el is mas a natam-
nyu un, eh mun ahiyi yin u intas
alep; el et amen vaig ehele intak
atamaig aien, el et eti ago ingaijid
aien.

4 ¶ Et idim ucco, ak ilpu etoak,
eka lep emesmas u intas alep
aijaua va nohui Kristo; mika aki
amen ehele tak atimi aijaua, aien
marom eris imyinusjai yin vai in-
mas *o un*, mika ti ohoai itai akaija
imi Atua.
5 Intis wat aheca u nedo has
akaija, is auritai irai uari-ohuja
inmerit has iji eigki is ahes an
tas alep, um ohoan nitai iji eigki
er emesmas vaig.
6 Ja er atceijai caija an tas alep
an naopan ineig, is lep mas nitai
ineigki eris atapanes caija iran; vai
intupu aheca *o Atua* akaija anliin-
mopja mat, um eti idivaig intas itu
eris aged.

7 INTUPU asan he akaija? et
has intas alep, ka o'o? Et idim
eti ucce. El et eti eteuc intas alep,
el ek eti ato nedo has ainyak: el
eris eti tas alep, um ika, "Etmu
jim has iram aiek itai," el ek eti
ato ainyak inhas irak itai.
8 Ja is wat emda nedo has vai
intas alep, is atupun inhas irak
asega itai anliinmopok. Et wat eti
ehcohos pam intas alep, *et* mas nedo
has.
9 Is wat eti ehcohos pam intas
alep itu acen, kis umoh ainyak: ja
is wat ehcohos pam intas alep, is lep
nusjai nedo has, kis lep mas ainyak:
10 kis lep ato ainyak, mika is itai
mas vaig intas alep ineig eris ati
mika eri umoh vaig.
11 Is wat emda nedo has vai
intas alep, is idim imyiahnag nyak,
um auahas *nyak*.
12 ¶ Va nitai ineigki et itaup
intas alep; et lep itaup intas eris
asaig, um atoh, um upene.
13 Et itai auahas nyak nitai ineig
et upene, ka o'o? Et idim eti ucce.
Ja *et itai auahas nyak* nedo has, va
uhpu ecetai inhas iran, an nauahas
nyak vaig va nitai ineig et upene;
mika yi has esjilid nedo has vai
intas alep.

14 ¶ Inta ato akaija, mika et idi-
vaig nesga atimi intas alep; ja ek
idivaig nohu atimi ainyak, eris
ahtai nyak, mika ki aheca u nedo
has ainyak.
15 Ja ek eti imyiahpas ainyak
nitai ineig ek ago: ek eti ago nitai
ineig ainyak ek merit vaig; ja ek
ago nedo ineig ainyak ek amcel
vaig.
16 El ek ago nedo ineigki ainyak
ek eti merit vaig, ek ika ainyak et
upene intas alep;
17 ek mun idim eti lep ago ai-
nyak, ja nedo has ineig et amen
anliinmopok.
18 Ek ato ainyak mika et eti
amen tah nitai upene ehelek, nika-
vaig, an nohuk: ek idim merit
ainyak, jam eti ato par ago nedo
ineig et upene.
19 Ek eti ago nedo upene ineig
ainyak ek merit vaig: ja ek ago
nedo has ineig ainyak ek eti merit
vaig.
20 Ja el ek ago nedo ineig ainyak
ek eti merit vaig, ek idim eti ago
ainyak, ja nedo has ineig et amen
ehelek.
21 Ek lep ecetai nedo emda
ineigki ainyak, mika, ek wat merit
ainyak nagovaig nedo upene, et
amen ehelek nedo has.
22 Ek idim imyiacitak intas alep
o Atua ainyak anliinmopok:
23 ja ek lep almoi ainyak nedo
emda ineig et eche et amen irai
uari-ohuk, et ago nedoa vai nedo
emda ineig et amen anliinmopok,
mika ki aheca u nedo has ineig
ainyak et amen irai uari-ohuk.
24 Kaiheuc vai nyak, ek atimi
ohocred ainyak! etpu imyiatamaig
nyak a di va nohun ineig inki mas
vaig?
25 Ek naaurineig vai Atua ai-
nyak vai Iesu Kristo Natimarid uja.
Va nitai ineigki ek aheca u intas
alep o Atua ainyak anliinmopok;
jam *aheca* u nemda ineigki u nedo
has an nohuk.

NUARIN-TAS ALUPAS 8.

1 VA nitai iji eigki eri ti ika uhpu
aru nedo has ura, era amen ehele Iesu
Kristo ara, era eti ago nedo ineig
ara et ahes anliinmopura itu, ja nedo
ineig et ahes an Nesgan *Upene*.
2 Eris ahiyi nyak u nemda in-
eigki u nedo has im inmas, va nedo
emda ineigki u Nesgan er umumoh
vaig irai Iesu Kristo.
3 Is wat auatialidi intas alep va
nauatialidi u atimi, is abrai Inhal o
un a Atua an nohun, an nalmun
nohuja has, *par itai ahlap* va nedo
has, um esjilid irai nedo has an
nohuja:
4 va uhpu imyiaiji ehni nedo atoh
yi idivaig intas alep vai caija, inta
eti ago nedo ineig et ahes anliin-
mopja itu akaija, ja nedo ineig et
ahes an Nesgan *Upene*.
5 Ara era apol anliinmopura itu
ara, era aktaktai niji itai u inliin-
mopura itu ara; ja ara era apol
an Nesgan *Upene* ara, *era aktaktai*
niji itai u Nesgan *Upene ara*.
6 Inmas neigki, naktaktaivaig
niji itai u inliinmopja itu; ja nitai
umoh iran im neigpa neigki, nak-
taktaivaig niji itai o Nesgan *Upene*:
7 et idim amcel vai Atua inliin-
mopja itu; et eti imyiaiji intas alep
o Atua, et lep ehka *nimyiaijivaig*:
8 et lep ehka vai ra et amen ehele
ra inliinmopura itu nagovaig nedo
ineig et upene vai Atua.
9 Ja el et amen ehelemia a Nesgai
Atua, eka eti apol anliinmopomia itu
aijaua, jam apol an Nesgan *Upene*.
El et eti amen a Nesgai Kristo ehelen
tah natimi, et ti *natimi* o un aien.
10 El et lep amen ehelemia a
Kristo, *et* emesmas nohumia va nedo
has; ja *et* umumoh nesgamia va
nika *o Atua* et atoh nedo *unyimia*.
11 Ja el et amen ehelemia a Nes-
gan is imyinusjai Iesu aien vai in-
mas *o un*, etpu lep imyiatamumoh
nohumia auatialidi aien, is imyi-
nusjai Kristo aien vai inmas *o un*,
irai Nesgan *Upene* et amen anliin-
mopomia aien.
12 VA nitai ineigki, ak ilpu
etoak, eris idim ika intupu eti aheca
u inliinmopja itu akaija, par ago
nedo ineig et ahes anliinmopja itu:
13 el eka ago nedo ineig et ahes
anliinmopomia itu aijaua, akupu
emesmas aijaua; ja el eka atgei
nedo o nohumia aijaua an Nesgan
Upene, akupu umumoh aijaua.
14 Ara asega et uhup ira ra a Nes-
gai Atua, era ilpu hal o Atua ara.
15 Akis eti leh inliinmopoi ilpu
aheca aijaua, va akupu lep imtitaig
aijaua; ja akis leh inliinmopoi ilpu
halav aijaua, inta ahlaig akaija iran,
um ika, Abba, Ak Etmama.
16 Et lep ato inliinmopja akaija
vai Nesgan *Upene*, mika inta ilpu
hal o Atua akaija:
17 el ta ilpu hal *o un* akaija, in-
tupu ohuun itai akaija; intupu
ohuun itai o Atua akaija, um ehra-
sipiaig itai ehele Kristo; el ta
ehrileucse nohocred ehelen akaija,
mika ti lep ehramen ehelen akaija
an pece upene.
18 ¶ Ek aktaktai ainyak mika,
et tintin nohocred *uja* an naopan
ineig, ja etpu esjilid niji itai upene
uhpu ehvaig eheleija.
19 Et aitgaig naopan iyehki, uhu
wit ehvaig ilpu hal o Atua, niji itai
asega eris ago, um merit emda vaig.
20 Eris ikni niji itai eris ago mika
yi takitai, ja is eti ucce vai inmerit
iran, ja vai *inmerit* o un is ikni aien:
21 ja er aitgaig naopan iyehki,
uhu wit ahiyi niji itai eris ago va
naheca u unmas, um ika yi asipiaig
pan namen upene o ilpu hal o Atua.
22 Inta ato akaija, mika is ehrau-
nyauwaig um ahka niji itai asega
eris ago, um imyihum pam an nao-
pan ineig:
23 jam eti echim hiski ache, inta
lep aunyauwaig anliinmopja akaija,
intis leh inhupnan o Nesgan *Upene*
akaija, um aminjinaig naopan

iyehki, intupu idivai ilpu hal o Atua
akaija va nimyiatamaig nohuja.
24 Intis aitgaig nimyiatamaig caija
vaig akaija: ja er eti aitgaig
nitai ineig er ecetai; et auri tah
natimi par aitgaig nitai ineigki et
mun ecetai aien?
25 Ja el ta aitgaig nitai ineigki
akaija inta eti ecetai, inta aminjinaig
akaija anliinmopja eti auatiemda.
26 ¶ Im lep ineig, et lep atau imi
caija a Nesgan *Upene* va nauatialidi
uja: inta eti ato akaija nitai iji
eigki et upene mika ti alaigaheni
vaig akaija; ja et ugni vai caija a
Nesgan *Upene* an lelesjai *uja* et
ehka nasaigvaig.
27 Aien et ahilek inliinmopoi ati-
mi aien, et ato inmerit o Nesgan
Upene aien, et idim ugni itai vai
ilpu atimi upene aien et idivaig
intas alep o Atua.
28 ¶ Inta lep ato akaija, mika et
ehrauritai niji itai asega, mika yi
upene vai ra et aiyu inliinmopura
ara vai Atua, is ahlaig vai ra aien
is idivaig nupyi aktaktai *o un*.
29 Is lep anacanac irai ra sji eigki
aien is upyi ato ra aien, mika eri
idivai Inhal o un ara, va etpu metto
aien irai ilpu etoan inyi ahinag;
30 is lep ahlaig vai ra sji eigki
aien is anacanac ira ra aien: is lep
ika aien et atoh nedo u ra sji eigki
is ahlaig vai ra aien: is lep alupai
ra sji eigki inpece upene aien is ika
aien et atoh nedo ura.
31 ¶ Intupu asan he akaija va
nitai iji eigki? el et leh imi caija a
Atua, di neigki et tak atimi iraija?
32 Aien is eti imyiaaij Inhal o un
aien, jam ahtai yin vai caija asega,
etpu idim tup alupai caija niji itai
asega aien ehelen.
33 Di neigki etpu atijai *tah nitai*
irai ilpu atimi iji eigki is ehtai ra a
Atua? Atua neigki et ika aien et
atoh nedo *uja*.
34 Di neigki et ika eri aru nedo
has *uja?* Kristo neigki is mas aien,
ja par idim lep nusjai, et lep amen
aien an matai Atua, um imyiahras
caija *ehelen*.
35 Di neigki etpu iknipagki caija
an naiheuc o Kristo? *Inyi auatialidi*
nohocred, im nerekinman *iraija*, im
nedemda *vai caija*, im numlaig has,
im nihki natimi, im nitai mas vaig,
im nedoa:
36 et idivaig eris aged, um ika,
"Er auahas cama an nadiat asega
vai euc; eris ika ecra idivaig siip
aijama uhpu atgei ra."
37 Jai inta idim esjilid akaija an
nitai iji eigki asega vai yin is aiheuc
vai caija aien.
38 Ek imyiisjis ninivaijec ainyak,
mika inyi auatialidi inmas, im nitai
umoh iran, im ilpu agelo, im ilpu
atimi alupas, im ilpu atimi emda,
im niji itai an naopan ineig, im niji
itai etpu yetpam,
39 im niji itai jipagko, im niji itai
sepagko, im tah nitai et eche, par
iknipagki caija an naiheuc o Atua,
et amen irai Iesu Kristo Natimarid
uja.

NAURIN-TAS ALUPAS 9.

EK asan tas inivaijec ainyak irai
Kristo, ek eti asan tas ahcil
ainyak, et lep ato inliinmopok ainyak
an Nesgan Upene,
2 mika ek ohocred alupas ainyak,
et lep taigtaig inliinmopok ainyak
irai iji adiat,
3 (kis idim merit ainyak mika
uhpu atipagki nyak ehele Kristo,)
vai ilpu etoak, ilpu atimi ehpan irak
an nohuk:
4 era upu Isreel ara; era lep ilpu
hal *o Atua* ara; *et amen ehele ra*
inlah *o un*, im intas-etipup *o un*,
im intas alep *o un* eris alupai *ra*, im
nalaigaheni *vai yin*, im intas upyi
asaig *o un;*
5 era ahes ehele ilpu retpoma ara;
is lep ahes ehele ra an nohun a
Kristo, aien aigki et esjilid aien irai
iji itai asega, Atua marom er imyi-
ahpas yin irai iji mesese. Emen.

6 Ja et eti takitai intas o Atua.
Era idim eti upu Isreel ara sji eigki
asega, eris ahes ehele Isreel ara:
7 era eti lep ilpu mapoi Ebraham
ara asega eris ahes ehelen ara: ja
" uhpu anvi nidai ilpu mapom irai
Aisak."
8 Eris eti ika era ilpu hal o Atua
ara sji eigki eris apos ra an nedo an
nobohtan: ja eris ika era ilpu hal o
un ara sji eigki eris apos ra an tas
upyi asaig.
9 Intas upyi asaig ineigki, eris
ika, " Ekpu ham ainyak an naopan
iyehki eris ati, etpu lep apos inhal
o un a Sera."
10 Im lep ineig, is wat lep opouc
a Ribeka vaig tah, Aisak marom
etpoma;
11 is wat eti fi apos rau aien,
erus wat lep eti ago tah nedo upene
arau, ka tah nedo has, va etpu
amen aktit naktaktai o Atua *vai
rau*, et idivaig is anacanac *ira rau*
aien, *jam* eti *ago* va nauritai *urau*,
ja vai yin ache is ehtai *rau* aien;
12 eris asaig ehelen mika, " Etpu
aheca u inharei a inmetto:"
13 et idivaig eris aged, *um ika*,
" Is aiyu inliinmopok ainyak vai
Jekob, jam esjum vai Isa."
14 Inti asan he akaija? Et eti
atoh nedo o Atua, ka o'o? Et idim
eti ucce.
15 Is um ika ehele Moses aien,
" Ekmu ti ehris irai natimi ineig
ainyak, ek ika ainyak ki ti ehris
iran, ekmu lep aiheuc vai natimi
ineig ainyak, ek ika ainyak ki aiheuc
vai yin."
16 Va nitai ineigki *et* eti *ahes*
ehele natimi ineig et merit aien, ka
natimi ineig et athut aien, ja *et ahes*
ehele Atua ineig et aiheuc aien.
17 Is um ucce intas ineig eris
aged ehele Fero, um ika, " Kis
imyiatidai euc ainyak va nitai in-
eigki, mika ki ehvaig nemda unyak
iram, va uhpu asuptecnaig nidak
an nobohtan asega."
18 Va nitai ineigki et aiheuc vai
natimi ineig aien et ika aien *yi ai-
heuc* vai yin, et lep ago ipjin natimi
ineig aien et ika *yi ago ipjin* yin.
19 Ja napu ika ehelek aiek, Et
auri aien par acaiji *tah?* is atap-
anes intas o un a di?
20 Eklim erop, ak natimi ineigki,
aiek di aigki na imyiisjis itai irai
Atua? etmu jim ika nitai ineig
eris mun ago ehele natimi ineig is
mun ago aien, As auri aiek par ago
nyak is ucce?
21 Et eteuc nemda irai intan apol
ehele natimi ago ipjiitai, par ago
an nuarin-aplamod et ethi ache
nipjinitai et ethi va nauritai esjilid,
im nipjinitai et ethi va nauritai tup
eti esjilid.
22 Ja el et ika a Atua yi asuptec-
naig nedemda o un aien, um ehvaig
nemda o un, jam ago nedo eti au-
atiemda esjilid vai ipjiitai iji eigki
er edemda vai ra, eris ikni ra mika
eri auahas ra, tup aien marom:
23 ja mika yi ehvaig niji itai
esjilid an natimi alupas o un aien
ehele ipjiitai iji eigki er aiheuc vai
ra, is upyi yecrei ra aien vai inpece
upene,
24 akaija marom, is ahlaig vai
caija aien, jai eti ehele nupu Jutaia
ache, jam lep nup urai iji taka pece:
25 et idivaig intas o un *is aged* a
Hosia, *um ika*, " Ekpu anvi nidai ra
sji eigki ainyak par ika ilpu atimi
unyak, eris eti ilpu atimi unyak
ara; etpu lep aiyu inliinmopok
ainyak vai intakata ineig is eti
aiyu inliinmopok *ainyak* vai yin."
26 " Im lep ineig, uhpu anvi
nida atimi par ika ilpu hal o Atua
umoh, an nuarin iyehki eris ika
ehele ra, Eka eti ilpu atimi unyak
aijaua."
27 Is lep tas a Aiseya vai nupu
Isreel, *um ika*, " El eh wat esvi
nupu Isreel, el era idivaig nau-
anahvig an nohmunjop ara, *ja*
uhpu imyiatamaig nahaiji ra tintin
ache:
28 etpu idim auroauro aien um aru

ehni, um ago ipjidipjid nedo atoh *o*
un: etpu auroauro a Ihova um ago
ehni neruvaig *o un* an nobohtan."
29 Is idivaig is upyi asaig a
Aiseya, *um ika,* "El is eti ude
nahaiji ilpu mapja vai caija a Ihova
ineig et esjilid acen aien, ele tis
idivai *nupu* Sotom akaija, um lep
idivai *nupu* Comora."
30 Intupu asan he akaija? Eris
eti ahilek nika *o Atua* et atoh nedo
ura a nup urai iji taka pece, ja
eris leh nika *o Atua* et atoh nedo
ura ara, nika ineig marom *o Atua*
et atoh nedo *ura* va nimyiisjis
ninivaijec *ura.*
31 Ja eris wat apol an tas alep
a nupu Isreel, va uhpu eti aru nedo
has *ura,* eris eti uhum pan intas
alep ineig ara, uhpu eti aru nedo
has *ura* vaig.
32 Vanhe? Va nitai ineig, nika-
vaig, *eris* eti *ahilek ara* an nim-
yiisjis ninivaijec *ura,* ja an nimyiaiji
intas alep: eris epihtau ara an hat
ineig er epihtau iran;
33 et idivaig eris aged, *um ika,*
"Ek idim ati a Saion ainyak inhat
epihtau iran, im nefehat er eropse
vaig: ara asega era asgeig iran ara,
eri ti ehcamai ara."

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

AK ilpu etoak, ek merit emda
ainyak, um ugni Atua vai nupu
Isreel, mika uhpu imyiatamaig ra.
2 Ek lep asaig ainyak, mika era
emda vai Atua ara, ja et ti an nato
itai.
3 Era eti ato nika o Atua ara et
atoh nedo *ura,* um lep merit par
apol an nedo atoh ineig et ahes
ehele ra; va nitai ineigki era eti
imyiaiji nika o Atua ara et atoh
nedo *ura.*
4 Is apos asega intas alep a Kristo,
mika eri ika et atoh nedo u ra sji
eigki asega era asgeig *iran* ara.
5 Is aged intas a Moses va nika o
intas alep et atoh nedo *o atimi, um*
ika, "Natimi ineig et ago nitai iji
eigki aien, etpu umoh vaig aien."
6 Ja et ucce intas va nika o
nimyiisjis ninivaijec et atoh nedo o
atimi, nikavaig, "Jim ika anliin-
mopom aiek, Etpu aridjai an noha-
tag a di," par imyiasuol sepam
Kristo?
7 "ka, Etpu asuol an nuarin
ubou a di," par imyinusjai Kristo
vai inmas *o un?*
8 ja er asaig, *um ika,* "Et ubut-
potet ehelum intas ineig, *et* lep
amen an nipjineucsum, im lep an-
liinmopom:" intas inivaijec marom,
ecra asuptecnaig aijama;
9 mika, el et asuptecnai Iesu Na-
timarid an nipjineucsum aiek, um
imyiisjis ninivaijec anliinmopom,
mika is imyinusjai yin a Atua
vai inmas *o un,* uhpu imyiatamaig
euc.
10 Inta imyiisjis ninivaijec anliin-
mopja akaija, mika eri ika et atoh
nedo *uja;* um lep asuptecnaig an
nipjineucseija, va uhpu imyiatamaig
caija.
11 Et ika intas ineig eris aged,
"Ara asega era asgeig iran ara, eri
ti ehcamai ara."
12 Era eti eche a nupu Jutaia im
nupu Crisi: et tup ethi ache Nati-
marid *ura* asega, et lep efalupai ra
asega itai aien era ahlaig vai yin
ara:
13 va nitai ineigki "ara asega era
arohoan nidai Ihova ara, uhpu im-
yiatamaig ra."
14 Ja erupu ahlaig vai yin ara
era eti asgeig iran ara, um uauo?
erupu lep asgeig iran ara eris eti
atahaijeg *intas* vai yin ara, um
uauo? erupu lep atahaijeg *intas* ara
et wit ti natimi par asuptecnaig
ehele ra, um uauo?
15 erupu lep asuptecnaig ara el eh
eti abrai ra, um auauo? et idivaig
eris aged intas, *um ika,* "Et eklim
upene neduei ra sji eigki era asup-
tecnaig intas-upene va neigpa ara,

um asuptecnaig intas va niji itai
upene!"
16 Ja eris eti imyiaiji intas-upene
ara asega. Is idim ika a Aiseya,
" Ak Ihova, is imyiisjis ninivai-
jec a di an natahaijeg cama vaig?"
17 Va nitai ineigki et ahes an na-
tahaijegvaig nimyiisjis ninivaijec,
er lep atahaijeg vai intas o Atua.
18 Ja ek ika ainyak, Eris atahai-
jeg ara, ka o'o? Maiya, " is idim
apaahni nohrara irai iji pece asega,
im lep intas ura an tid an noboh-
tan."
19 Ja ek ika ainyak, Eris idim ato
a nupu Isreel, ka o'o? Is uhup a
Moses um ika, " Ekpu atupun
nauatitai unyimia va atimi era tak-
itai ara, um lep auahas inliinmop-
omia vai nup uran pece iji eig era
eti ato itai."
20 Ja et emda a Aiseya, um ika,
" Eris ecet nyak ara sji eigki eris
eti ahilek nyak ara; eris ehvaig
nyak ehele ra eris eti ahodai
nyak."
21 Ja is lep tas ehele nupu Isreel
aien, *um ika*, " Kis ada nikmak ero
ainyak an nadiat asega, vai ilpu
atimi imyipalea, im ilpu atimi iji eig
era imyiisjis itai ara."

NUARIN-TAS ALUPAS 11.

1 VA nitai ineig ek ika ainyak, Is
atceijai ilpu atimi o un a Atua, ka
o'o? Is idim eti ucce. Ek lep upu
Isreel ainyak, um ahes ehele Ebra-
ham, um mapoi Benjamin.
2 Is eti atceijai ilpu atimi o un a
Atua is upyi ato ra aien. Eka
idim ato aijaua intas ineig eris aged
vai Elaija, et asuptecnaig ehele
Atua aien vai nupu Isreel, um ika,
3 "Ak Ihova, eris atgei ilpu pro-
feta unyum ara, um alcapdicraig
efata unyum; ja ek echim amen
ainyak, era lep tas jipe ara mika eri
atgei nyak."
4 Ja et ihka ehelen intas ineig is
ahes ehele Atua? " Kis ikni imi
nyak ainyak natimi et seven dau-
sant, eris eti atpuse an nuhup u
Beel ara."
5 Et lep ucce an naopan ineig, et
eteuc natimi et eti elpat eris ehtai
ra an naiheuc *o Atua.*
6 El is ahes an naiheuc *o un nehtai
ra,* et eti ahes an nauritai *ura:* el et
eti ucce, el et eti lep nedo aiheuc
naiheuc *o un.* Ja el et ahes an
nauritai *ura,* el et eti ahes an nai-
heuc *o un:* el et eti ucce, el et eti
lep nauritai nauritai *ura.*
7 Et idim ucco, eris eti leh nitai
ineigki eris ahilek a nupu Isreel;
ja eris leh a ilpu atimi eris ehtai ra,
eris lep ipjin natimi is eche,
8 um imyihum pam an naopan
ineig; et idivaig eris aged, *um ika,*
" Is alupai ra inliinmopura umjeg a
Atua, *im* nesganimtara eti alum
itai, im intikgara eti ahgei itai."
9 Is lep ika a Tevit, " Etmu itai
apro ra nitai caig ura, im nitai
auahas ra, im nitai epihtau iran,
im neruvaig imi ra:
10 etmu aupat nesganimtara ara,
mika eri jim alum itai ara, etmu
lep avakavak incehera ara vai euc
irai iji adiat."
11 Va nitai ineig ek ika ainyak,
Eris epihtau ara mika eri eropse,
ka o'o? Is idim eti ucce; ja
et mun yetpam ehele nup urai iji
taka pece nitai imyiatamaig *ra*
va neropse ura, mika eri auatitai
ara.
12 El era ikni itai natimi an no-
bohtan va neropse u ra sji eigki, el
era lep ikni itai a nup urai iji taka
pece va nasuolvaig u ra sji eigki,
erupu idim esjilid ara va nasjapic-
naig ehni u ra sji eigki.
13 Ek tas ehelemia ainyak, ak
nup urai iji taka pece, va nitai
ineigki, nikavaig, ek apostolo ai-
nyak imi nup urai iji taka pece, ek
lep imyiahpas nauanaheca unyak
ainyak:
14 mika ki emda ainyak par

atupun nauatitai o ilpu atimi ehpan
irak, um imyiatamaig nahaiji ra.
15 El eh asan neigpa ehele nup
urai iji pece va natceijai ra, uhu
wit lep aiheuc vai ra, inyi idivaig
nusjai o atimi vai inmas *ura.*
16 El et upene inhupnan, etpu lep
upene nohoan asega: el et upene
nicvancai, et lep upene inran *asega.*
17 Na tup auincai oliv aiek, ja el
eh asvi nahaiji ran um ehcil iram
irai *ran,* va apu umoh aiek va nic-
vancai oliv im lep nidin;
18 jim tas ijinies amcel vai ran
aiek: el et tas ijinies amcel vai
ran aiek, et eti umoh nicvan vai
euc, ja *na umoh* aiek va nicvan.
19 Ja napu ika aiek, Eris asvi ran,
mika eri ehcil irak iran.
20 Et idim ucco; eris idim asvi
ra va nimyiisjis nahcil *ura,* ja na
amen aktit aiek va nimyiisjis nini-
vaijec *unyum.* Etmu jim ijinies
inliinmopom aiek, jam imtitaig:
21 el is eti imyialep ran inivaijec
a Atua, *aminjinai euc aiek* vai yi
jim eti lep imyialep euc aien.
22 Namu almoi aiek naiheuc o
Atua, im nedemda o un: nedemda
o un vai ra eris eropse ara; jam nedo
aiheuc vai euc, el et amen aktit
aiek an naiheuc *o un;* el et eti
ucce, uhpu lep atipagki euc.
23 El era eti apol an nedo imyiis-
jis nahcil *ura* ara, uhpu ehcil ira ra
iran: et idim emda a Atua par lep
ehcil ira ra iran.
24 El eris acaldei euc an nauincai
oliv tup ededel, um ehcil iram an
nauincai oliv upene, et eti idivaig
nedo iran; uhpu idim lep ehcil irai
ran inivaijec iji eigki an nauincai
oliv ura.
25 Ak ilpu etoak, ek eti merit ai-
nyak mika aki jim ato nitai adenaig
ineigki aijaua, va aki jim aktaktai
aijaua mika arapakau; mika era
ipjin nahaiji nupu Isreel, um imyi-
hum pan an naopan iyehki uhpu
asjapienaig ehni nup urai iji taka
pece:
26 et idim ucco, uhpu imyiata-
maig nupu Isreel asega: et idivaig
eris aged, *um ika,* "Etpu ahes a
Saion a Natimi imyiatamaig *caija,*
um atapanes nedo has o ilpu mapoi
Jekob:
27 ek wit atipagki nedo has ura
ainyak, etpu tas-etipup unyak
ehele ra ineigki."
28 Era lep tak atimi ara an tas-
-upene ineig vai caua: ja et aiyu
inliinmopon vai ra an nehtai ra
vaig vai ilpu retpoma:
29 *et* idim eti ero naktaktai o
Atua va niji itai tup ahtai o un im
nahlaig va atimi o un.
30 Akis idim eti imyiaiji intas o
Atua aijaua itu acen, ja er aiheuc
vai caua an naopan ineig va nimyiis-
jis nahcil u ra sji eigki:
31 et idim ucco, era lep eti imyiaiji
intas *o un* ara sji eigki, ja uhpu
aiheuc vai ra va naiheuc *o un* vai
caua.
32 Is ahtapanes ra asega a Atua
an nimyiisjis nahcil vaig *ura,* mika
yi aiheuc vai ra asega.
33 Et esjilid nikni itai o Atua, im
narapakau *o un,* im nato itai *o un!* et
ehka nahilekvaig auritai atoh o un,
um lep ehka natovaig nedo o un!
34 "Is ato inliinmopoi Ihova a di?
um atimi tas jipe ehelen a di?"
35 ka "is upyi alupai yin itai a
di, ja par ika yi lep leh nimtan imi
yin aien?"
36 Is idim ahes ehelen niji itai
asega, um lep *eteuc* vai yin, um lep
imi yin: uhmu imyiahpas yin irai
iji mesese. Emen.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

AK ilpu etoak, ek idim ugni caua
ainyak va nedo aiheuc o Atua,
mika aki ahtai ohumia aijaua, nitai
ahlap umumoh, um itaup, um imyi-
acitak vaig a Atua, nauritai ahes
anliinmopomia neigki;
2 akumu jim idiva atimi an
nobohtan ineigki aijaua: akumu

eche aijaua vai inliinmopomia mat,
mika aki ato upene inmerit o Atua
aijaua et upene, um imyiacitak vaig,
um ti inhas iran.
3 Ek lep asaig ehelemia asega ai-
nyak, va naiheuc ineig eris alupai
nyak, mika yi jim ijinies naktaktai
o un tah, um eti idivaig ineig eris
idim ika yi aktaktai; jam ika
yi arapakau naktaktai o un, et
idivaig nimyiisjis ninivaijec ineig
et ahaig athiathi ira atimi asega a
Atua.
4 Et idivaig et ahinag inuarin-
-nohun tah et ethi iraija, jam achei-
achei nauritai u iji uarin asega:
5 et idim ucco, inta ahinag akaija,
jam ohun et ethi ache irai Kristo; jam
elpatelpat jipe nuari-ohuja asega;
6 et lep uja niji itai tup ahtai
acheiachei, et idivaig eris aiheuc vai
caija; va nitai ineig, el et wat atimi
ahidan tas *tah, etmu ahidan tas aien*
et idivaig nohuun nimyiisjis ninivai-
jec *o un;*
7 erumu lep auritai a ilpu atimi
auritai; erumu lep esege a ilpu atimi
esege;
8 erumu lep ated *atimi* a ilpu atimi
ated *atimi;* aien et ahtai itai aien,
etmu inivaijec inliinmopon aien;
aien et aminjina *atimi* aien, etmu
emda aien; aien et aiheuc *va atimi*
aien, etmu imyiacitak aien.
9 Etmu jim efaifa naiheuc *unyi-
mia;* amcel va niji itai has aijaua,
um apol an niji itai upene.
10 Etmu aiyu sjipe inliinmopomia
vai caua aijaua, um idivai ilpu
raimu; akumu lep esjilid aijaua an
nedo eccen jipe vai caua;
11 *um* jim esjum u nauritai; etmu
emda inliinmopomia aijaua; *um*
aheca u Natimarid;
12 *um* imyiacitak an naitgaig *un-
yimia; um* ago nedo eti auatiemda
an nohocred *unyimia; um* apol ipjin
an nalaigaheni;
13 *um* ahtai itai imi ilpu atimi
upene era ihki atimi ara; *um* emda
um alayi tak atimi itai.
14 Asan tas upene vai ra era
edemda vai caua ara: asan tas
upene, um jim asan tas has.
15 Akumu imyiacitak ehele ra
aijaua era imyiacitak ara, um ehteig-
taig ehele ra era ehteigtaig ara.
16 Etmu tup ethi ache inliinmopo-
mia aijaua vai caua: jim aktaktai
niji itai esjilid, ja etmu upoupo
inliinmopomia aijaua. Jim ika aijaua
eka arapakau.
17 Jim aru nedo has o un tah
natimi an nedo has. Ago nedo ineig
aijaua et upene an nuhup u atimi
asega.
18 El et eti ehka, akumu emda
aijaua, um amen eigpa ehele atimi
asega.
19 Ak ilpu *etoak* upene, jim aru
nedo has vai caua aijaua; jam ika
etpu aru *a Atua;* eris aged, *um ika,*
"Et ika a Ihova, *Et amen* ehelek
neruva nedo has; ekpu aru ainyak."
20 Va nitai ineigki, el et ehtele yin
a natimi tak atimi iram, alaan nitai
caig; el et ahvig wai aien, aluman:
napu atijai an nidjinin aiek inmeh-
lan cop an nedo ineigki.
21 Etmu jim esjilid iram nedo has,
jam esjilid irai edo has aiek an nedo
upene.

NUARIN-TAS ALUPAS 13.

ERUMU imyiaiji intas o ilpu atimi
alupas iji eigki natimi asega era
esjilid *ira ra:* era eteuc a ilpu atimi
alupas vai Atua ache: et idim ikni
ilpu atimi alupas a Atua.
2 Aien et imyipalea ilpu atimi
alupas aien, et lep imyipalea intas
alep o Atua aien: erupu leh neru-
vaig imi ra ara sji eigki era imyi-
palea ara.
3 Er eti imtitai ilpu atimi alupas
va nedo upene, ja va nedo has. Na
idim merit aiek mika an eti imtitai
ilpu atimi alupas aiek; namu ago
nedo upene aiek, va erupu asan tas
upene vai euc ara:

4 et aheca u Atua aien par *ago*
nedo upene vai euc: ja el et ago
nedo has aiek, namu imtitaig aiek;
et eti apos nauitoga aien vai intak-
itai: et aheca u Atua aien, im
natimi ago neruvaig iran et ago
nedo has aien.
5 Eris idim lep ika aki imyiaiji
intas *o un* aijaua, jam eti va neru-
vaig ache, jam lep va naktaktai u
inliinmopomia.
6 Va nitai ineigki akumu lep
akwanaham *imi ra* aijaua: era ilpu
aheca u Atua ara, um aminjinaigse
emda nauritai ineigki.
7 Alupai atimi asega nitai iji eig
eris idim ika eri leucse ara: nak-
wanaham imi ra sji eigki *eris idim
ika eri leh* nakwanaham *ara; im*
mune imi ra sji eigki *eris idim ika
eri leh* mune *ara; um* imtitai ra sji
eigki *eris idim ika* aki imtitai *ra*
aijaua; *um* ago nedo eccen vai ra
sji eigki *eris idim ika* aki eccen *vai
ra* aijaua.
8 Akumu jim tup leh tah nitai o
un tah aijaua jam eti leh nimtan, ja
etmu aiyu jipe inliinmopomia aijaua
vai caua: aien et aiyu inliinmopon
aien vai tak atimi, et imyiaiji upene
intas alep *o Atua* aien.
9 *Intas alep* iji eigki, *nikavaig*,
"Namu jim ago ingaijid aiek,"
"Namu jim atgei atmas aiek,"
"Namu jim ehneg itai aiek," "Namu
jim asan tas ahcil aiek," "Etmu jim
has iram aiek itai;" el et lep eteuc
tah intas alep, et eteuc an tas ipjid-
ipjid ineigki, nikavaig, "Etmu aiyu
inliinmopom aiek va natimi eblaam-
nem unyum, et idivaig *naiyu u in-
liinmopom* vai euc."
10 Et eti ago nedo has va natimi
eblaamnem *o un natimi ineig* et aiyu
inliinmopon aien *vai yin:* va nitai
ineigki er imyiaiji intas alep an
naiyu u inliinmcpja *va atimi.*

11 IM lep ineig, inta ato naopan
ineig akaija, nikavaig, et mun yet-
pam naopan aiji lahlah va numjeg
uja: et idim ubutpotet nimyiatamaig
caija vaig an naopan ineig, ja is itac
acen u naopan iyehki intis *upyi*
imyiisjis ninivaijec akaija.
12 Et mun ti pan itac nahaijin-
-nepeig ineig et opra, et lep ubutpotet
u nadiat: va nitai ineigki intumu
atceijaig nedo iji eig akaija er ago an
naupat, um leucse itai iji eigki er
ago nedo an lah vaig.
13 Intumu ago nedo upene akaija,
et idivaig an nadiat; *um* jim aua-
ramai um ahnag vai kava, *um* jim
ago nedo acitak im ingaijid, *um* jim
ehtauo um auatitai.
14 Ja akumu aso caua aijaua irai
Iesu Kristo Natimarid, um jim ak-
taktai vai inmerit has u inliinmopo-
mia itu.

NUARIN-TAS ALUPAS 14.

AKUMU leh yin aijaua et auatial-
idi nimyiisjis ninivaijec o un
aien, jam eti *leh yin* mika yi tas aien
va niji itai er imyiisjis itai vaig.
2 Et ika natimi et ethi et upene
vai yin incaigvaig niji itai asega:
ja et auatialidi intak atimi, um caig
inceslum ache.
3 Aien et caig aien, etmu jim
esjum vai yin aien et eti caig aien;
aien et eti caig aien, etmu jim ak-
taktai has aien vai yin et caig aien;
et mun leh yin a Atua.
4 Aiek di aigki na aktaktai has
aiek va naheca u intak atimi? et aiji
aien ka asuol va natimi alupas o un
ache. Etpu idim aiji aktit aien:
et emda a Atua par imyiaiji aktit yin.
5 Et aktaktai natimi et ethi mika
et esjilid tah nadiat iran tah nadiat:
et aktaktai intak atimi mika et tup
apapa nadiat asega. Etmu imyiisjis
ninivaijec inliinmopoi atimi asega.
6 Aien et apos tah nadiat aien, et
apos aien vai Natimarid; aien et eti
apos tah nadiat aien, et eti apos
aien vai Natimarid. Aien et caig
aien, et caig aien vai Natimarid,

um naaurineig vai Atua; aien et eti caig aien, et eti caig aien vai Natimarid, um naaurineig vai Atua.
7 Et eti umoh tah caija echim vai yin ache, um eti lep mas tah natimi echim vai yin ache.
8 Intu wit umumoh akaija, inta umumoh akaija vai Natimarid; intu wit emesmas akaija, inta emesmas akaija vai Natimarid: va nitai ineigki inta u Natimarid akaija an numumoh uja, im lep an nemesmas uja.
9 Va nitai ineigki is mas a Kristo, um nusjai, um lep umoh, mika yi Atimarid o ilpu atimi emesmas im lep ilpu atimi umumoh.
10 Jai na auri aiek par aktaktai has vai etoam? na auri aiek par esjum vai etoam? intupu idim aiji akaija asega an nuhup u nitai ateuc ineig etpu asuptecnaig nimtan iran a Kristo.
11 Eris aged, *um ika,* "Et ika a Ihova, Ek umoh ainyak, erupu atpuse an nuhup unyak natimi asega, erupu lep imyiahpas Atua natimi asega.
12 Va nitai ineigki intupu asuptecnaig nedo uja akaija asega athiathi ehele Atua.
13 Intumu jim lep aktaktai has jipe vai caija akaija; jam aktaktai nitai ineigki, mika yi jim ati nitai epihtau iran vai etoan *tah natimi,* ka nitai eropse vaig.
14 Ek ato ainyak, um imyiisjis ninivaijec nitai ineigki vai Iesu Natimarid, mika et eti ispun itaup tah nitai; ja el et ika tah et itaup tah nitai, et itaup vai yin *incaigvaig.*
15 Ja el et taigtaig a etoam va nitai caig *unyum,* na eti ago nedo aiheuc *vai yin* aiek. Jim auahas tah is mas vai yin a Kristo aiek an nitai caig unyum:
16 uhmu jim asan tas has va namen upene unyimia:
17 et eti ohuun nelcau o Atua nitai caig im nitai umnyi; jai nedo atoh, im neigpa, im nimyiacitak vai Nesgan Upene.
18 Aien et aheca u Kristo aien an nitai iji eigki, et upene aien an nuhup u Atua, era lep tas upene vai yin natimi.
19 Intumu ahilek nitai iji eigki akaija etpu eigpa vaig, im lep nitai iji eigki intupu emda jipe vaig akaija.
20 Namu jim auahas nauritai o Atua aiek va nitai caig. Et idim upene niji itai asega; ja et has nedo o natimi ineig et caig aien um auahas inliinmopoi atimi.
21 Et eti upene par caig nohu itai, um umnyi waina, um *ago* tah nedo ineig et epihtau vaig a etoam, ka eropse vaig, ka auatialidi vaig.
22 Et eteuc nimyiisjis ninivaijec unyum, ka o'o? etmu eteuc vai euc an nuhup u Atua ache. Et mun ahesmoij natimi ineig et eti ated yin inliinmopon va nitai ineig et ika aien et upene.
23 Aien et etehto inliinmopon aien *va nitai caig,* el et hag aien, etpu leh neruvaig imi yin aien, va nitai ineig, nikavaig, *et* eti *hag* aien va nimyiisjis ninivaijec: et has nedo asega ineigki et eti ahes an nimyiisjis ninivaijec *uja.*

NUARIN-TAS ALUPAS 15.

1 ERIS idim lep ika ti eropse akaija ilpu atimi emda va nedo acalacal o ilpu atimi auatialidi, um eti imyiaiji inmerit uja.
2 Intumu imyiaiji inmerit o atimi eblaamnem *uja* akaija asega an nitai ineig et upene *vai ra* mika eri emda ara.
3 Is idim eti imyiaiji inmerit o un a Kristo; ja et idivaig eris aged, *um ika,* "Eris asan tas has vai nyak ara sji eigki era asan tas has vai euc ara."
4 Nitai iji eigki asega eris upyi aged itu acen, eris aged par esege imi caija, mika ti aitgaig akaija an nedo eti auatiemda ineig im nim-

yiacitak ineig eris aged an nitas-
vitai *itaup.*
5 Etmu lep alupai caua inliin-
mopomia et tup ethi ache a Atua
ineig et ahes ehelen nedo eti auati-
emda im nimyiacitak, *mika aki* idi-
vai Iesu Kris o *aijaua:*
6 um lep imyiahpas Atua, et Et-
mai Iesu Kristo aien Natimarid uja,
anliinmopomia tup ethi ache, im
nipjineucsemia tup ethi ache.
7 Akumu lep leucse jipe caua
aijaua, et idivaig is leh caija a
Kristo, va uhpu imyiahpas Atua.

8 EK lep ika ainyak, is aheca u
ilpu atimi aperitome a Iesu Kristo
vai intas inivaijec o Atua, mika yi
ehneijid intas eris upyi asaig ehele
ilpu retpoma:
9 va erupu imyiahpas Atua a nup
urai iji taka pece va naiheuc *o un;*
et idivaig eris aged, *um ika,* "Va
nitai ineigki ekpu imyiahpas euc
ainyak an nuhup u nup urai iji taka
pece, ekpu lep acesaces nohranitai
ainyak va nidam."
10 Is lep ika aien, "Ak nup urai
iji taka pece, akumu ehrimyiacitak
aijaua ehele ilpu atimi o un."
11 Im lep ineig, "Akumu imyiah-
pas Ihova aijaua, nup urai iji taka
pece asega; um naaurineig vai yin,
natimi asega."
12 Is lep ika a Aiseya, "Etpu
ahes ehele Jesse tali inyi ethi, aien
aigki etpu atidai aien um Atimarid
irai nup urai iji taka pece; erupu
asgeig iran a nup urai iji taka
pece."
13 Akumu ohua aijaua an nim-
yiacitak asega im neigpa asega vai
Atua ineig et ahes ehelen niji itai
aitgaig, va nimyiisjis ninivaijec *un-
yimia,* mika aki aitgaig alupas ai-
jaua va nemda o Nesgan Upene.

14 AK ilpu etoak, et imyiisjis
ninivaijec inliinmopok ainyak vai
caua, nikavaig, eka ohua aijaua va
nedo upene, um lep ohua va nato
itai asega, eka lep emda aijaua par
ated jipe caua.
15 Ja ek mun emda ainyak, ak
ilpu etoak, um aged intas ineig imi
caua, va nitai ineig, mika ki ahugni
lelmia ainyak, va naiheuc ineig o
Atua is alupai nyak aien,
16 mika ki aheca u Iesu Kristo
ainyak vai nup urai iji taka pece,
par ago nauritai o natimi ahlap an
tas-upene o Atua, va uhpu ika et
upene nitai ahlap o nup urai iji
taka pece, an nago upene ra u
Nesgan Upene.
17 Et amen ehelek nimyiacitak
niji itai o Atua vai Iesu Kristo.
18 Ja ek eti emda ainyak intas-
vaig vaig tah nitai iji eigki is eti ago
vai nyak a Kristo, mika eri atahaijeg
a nup urai iji taka pece, vai intas
unyak im nedo *unyak,*
19 va nemda u niji auritai ehka
im niji itai imyiali, va nemda o
Nesgai Atua; kis idim ahes Jeru-
salem ainyak um asuptecnaig emda
intas-upene o Kristo um arahed,
um yetpan Ilirikum:
20 kis idim merit alupas ainyak
nasuptecnaig intas-upene vaig, jai
eti an nuarin ineig eris *upyi* aniv
Kristo iran, vai ki jim acta *neom* ai-
nyak an tinan *neom* u intak atimi:
21 ja et idivaig eris aged, *um ika,*
"Erupu alum *yin* ara sji eigki eris
eti asuptecnai yin ehele ra: erupu
lep ato *yin* ara sji eigki eris eti
atahaijeg ara."
22 Va nitai ineigki is ahtapanes
nyak niji itai is ahinag an nika
unyak ki apam ehelemia.
23 Ja et eti lep eteuc tah anuarin
amen imi nyak irai iji pece iji eigki
an naopan ineig, kis lep merit
alupas ainyak irai mesese is ahinag
napamvaig ehelemia;
24 ek wit apan Speen ainyak,
ekpu lep ateghe caua ainyak: ek
ika ainyak ki alum caua an natga
unyak, akupu lep ahced pan nyak
aijaua eahki, ja inki uhup ainyak
um imyiacitak caua.

25 Ja ekpu apan Jerusalem ai-
nyak an naopan ineig, par ahai itai
imi ilpu atimi upene.
26 Eris tup merit a nupu Mase-
tonea im nupu Akea, mika eri as-
japicnaig tah naiheuc *ura* imi ilpu
atimi upene era ihki atimi ara Jeru-
salem.
27 Eris idim tup merit ara; eris
idim ika eri aru ra ara. El eris
asipiaig niji itai an nohatag ura a
nup urai iji taka pece, eris idim ika
eri alupai ra niji itai an nobohtan ara.
28 Ek wit ago ehni nitai ineigki
ainyak, um alupai ra naiheuc
ineigki, ekpu ateghe caua ainyak,
ja par apan Speen.
29 Ek lep ato ainyak mika, ek
wit apan ehelemia ainyak, ekpu
apan ainyak, jam ohua va niji itai
esjilid an tas-upene o Kristo.
30 Ak ilpu etoak, ek ugni caua
ainyak vai Iesu Kristo Natimarid
uja, im lep va naiheuc o Nesgan
Upene, mika aki ehratau imi nyak
aijaua an nalaigaheni *unyimia* vai
Atua vai nyak;
31 va uhpu imyiatamaig nyak
vai ilpu atimi imyipalea Jutaia;
um lep mika eri ika a ilpu atimi
upene, et upene naiheuc ineig ek
imyiapan ainyak Jerusalem;
32 mika yi asaig a Atua ki apan
ainyak ehelemia, um imyiacitak,
um ehratumop ehelemia.
33 *Etmu amen* ehelemia asega a
Atua an neigpa. Emen.

NUARIN-TAS ALUPAS 16.

EK tas upene vai Fibi ehelemia
ainyak natahaig iraija, et lep
imtaam aheca aien an nakalasia
Segkria:
2 mika aki ago nedo o ilpu atimi
upene aijaua, um leh yin vai Nati-
marid, um atau imi yin an niji itai
asega kit etpu merit vai caua aien
vaig: is idim atau imi atimi is ahinag
aien, im lep nyak.
3 Aiheuc vai Prisilla im Akwila
aijaua, erus ehratau imi nyak arau
vai Iesu Kristo:
4 erus adan nipek urau arau mika
ki umoh ainyak; ek naaurineig vai
rau ainyak, im lep nup urai ekal-
asia asega irai iji taka pece:
5 um lep *aiheuc* vai nup an na-
kalasia an nimnim urau. Aiheuc
vai Epinetus *etoak* upene, is hup-
nan aien vai Kristo an pece Akea.
6 Aiheuc vai Mere: is auritai
alupas aien vai cama.
7 Aiheuc vai Antronaikus im
Junya ohwat atimi ehpan irak, erus
lep ehramen ehelek arau anliin
neom ipjin; era ato upene rau a
ilpu apostolo; erus lep upyi hup
irak arau um apol irai Kristo.
8 Aiheuc vai Ampleas, *etoak*
upene vai Natimarid.
9 Aiheuc vai Urbeni, natimi atau
imi cama irai Kristo, im lep Stekis
etoak upene.
10 Aiheuc vai Apelles, eris ika et
upene aien vai Kristo. Aiheuc vai
ra an nimnim o Aristobulus.
11 Aiheuc vai Herotyon natimi
ehpan irak. Aiheuc vai ra an
nimnim o Narsissus, era apol irai
Natimarid ara.
12 Aiheuc vai Traifina im Trai-
fosa, erau auritai vai Natimarid
arau. Aiheuc vai Persis *etoak*
atahaig upene, is alupas nauritai
o un vai Natimarid.
13 Aiheuc vai Rufus, is ehtai
yin a Natimarid, im lep risimrau.
14 Aiheuc vai Asinkritus, *im*
Flicon, *im* Hermas, *im* Patrobas,
im Hermes, im lep ilpu etoaija era
amen ehele ra ara.
15 Aiheuc vai Filolocus, im Julya,
im Niryus, im natahaig iran, im
Olimpas, im lep ilpu atimi upene
asega era amen ehele ra ara.
16 Aiheuc vaig jipe caua aijaua
an naijumnyi upene. Era aiheuc vai
caua a nup urai ekalasia o Kristo.
17 Ak ilpu etoak, ek lep ugni caua
ainyak, mika aki asjaaicnaig irai

ra sji eigki aijaua era atupun nim-
yiisjis itai ara im nedo oop, et eti
idivaig nesege ineig akis leh aijaua;
um ude ra:
18 era eti aheca u Iesu Kristo
Natimarid uja ara sji eigki era ago
nedo ineigki ara, ja *era aheca* u
nipjinetgara *ara;* era lep imyiahnag
inliinmopoi ilpu atimi eti ahidaig
nedo ura ara, an tas updak *ura* im
intas imyiahpas ra.
19 Era ato nedo imyiaiji unyi-
mia atimi asega. Ek imyiacitak
caua ainyak; ja ek merit ainyak
mika aki arapakau aijaua an nitai
iji eigki et upene, jam iswol u nedo
has.
20 Etpu auroauro um ehtoplecop-
lec Satana ithan neduomia a Atua
an neigpa. *Etmu amen* ehelemia
naiheuc o Iesu Kristo Natimarid
uja. Emen.
21 Et aiheuc vai caua a Timodeus
natimi taam auritai ehelek, im Lu-
syus, im Jeson, im Sosipater, ehtaij
atimi ehpan irak ahtaij.
22 Ek aiheuc vai caua ainyak
Tersyus vai Natimarid, ek aged
nitasvitai ineigki ainyak.
23 Et aiheuc vai caua a Ceus
natimi alaak itai, *et* lep *alayi* nup
an nakalasia asega *itai aien.* Et
aiheuc vai caua a Erastus naheca
esjilid an nuarin-pece ineigki, im
lep Kwartus etoaija.

24 *ETMU amen* ehelemia asega
naiheuc o Iesu Kristo Natimarid
uja. Emen.
25 *Uhmu imyiahpas* yin et emda
aien par imyiaiji aktit caua et idivaig
intas-upene unyak im intas asup-
tecnai Iesu Kristo, et idivaig neh-
vaig nitai adenaig, eris eti asuptec-
naig itu acen,
26 ja er ato an naopan ineig, um
asuptecnaig, an tas ineig eris aged
a ilpu profeta, vai intas alep o Atua
ineig is umoh aien irai iji mesese, va
erupu imyiisjis ninivaijec a nup urai
iji pece asega um imyiaiji *intas o un;*
27 uhmu imyiahpas Atua ineig et
arapakau ache aien, vai Iesu Kristo,
irai iji mesese. Emen.

NITASVITAI UHUP O PAULO NAPOSTOLO

IMI

NUPU KORINDUS.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK nup an nakalasia o Atua
Korindus, eris ago upene caua
vai Iesu Kristo, eka atimi eris
ahlaig vai ra aijaua, *um* ilpu atimi
upene, im lep ra asega era arohoan
nidai Iesu Kristo ara Natimarid
uja irai iji pece asega, ura im lep
uja,
2 *ek aiheuc* vai caua *ainyak* Paulo,
im Sosdenes etoaija, ek atimi eris
ahlaig vai yin ainyak, *um* apostolo
o Iesu Kristo, vai intas o Atua:
3 *etmu amen* ehelemia naiheuc im
neigpa et ahes ehele Atua Etmaija,
im Iesu Kristo Natimarid.
4 Ek naaurineig vai Atua unyak
ainyak irai iji adiat vai caua, va
naiheuc o Atua eris alupai caua
irai Iesu Kristo;
5 va nitai ineig, nikavaig, eris
efalupai caua niji itai asega vai
yin, intas asega, im nato itai
asega;

6 et idivaig eris ago ipjin intas
asuptecnaig vai Kristo ehelemia:
7 eka eti apitac aijaua an tah
nitai tup ahtai; eka lep aitgaig
nehcohos pam o Iesu Kristo aijaua,
Natimarid uja:
8 etpu ago emda caua aien, um
yetpan irai iji adiat, *mika eri* eti
acaiji *caua* vaig tah nitai an nadiat
o Iesu Kristo Natimarid uja.
9 Et inivaijec a Atua, is imyiacaij
caua aien mika aki amen aijaua
ehele Inhal o un Iesu Kristo Nati-
marid uja.

10 AK ilpu etoak, ek ugni caua
ainyak an nidai Iesu Kristo Nati-
marid uja, mika yi tup ethi ache
intas unyimia aijaua, um jim ahoai
jipe caua; jam etmu tup ethi ache
inliinmopomia aijaua, im lep nak-
taktai unyimia.
11 Ak ilpu etoak, eris asuptecnaig
ehelek ara *eris ahes an nimnim* o
Kloyi ara, mika eka imyiisjis itai
jipe iramia aijaua.
12 Ek asan tas ineigki ainyak,
nikavaig, et ika tah caua, Ek *atimi*
o Paulo ainyak; um *ika tah caua,*
Ek *atimi* o Apollos ainyak; um *ika
tah caua,* Ek *atimi* o Sifas ainyak;
um *ika tah caua,* Ek *atimi* o Kristo
ainyak.
13 Et idim eti elpatelpat Kristo;
eris idim eti atgei Paulo an nauincai
atgeig vai caua; eris idim lep eti
baptiso iramia an nidai Paulo.
14 Ek naaurineig vai Atua ainyak
va nitai ineigki, nikavaig, kis eti
baptiso iran tah caua ainyak, Kris-
pus im Ceus ache;
15 vai yi jim ika tah kis baptiso
ira atimi an nidak ainyak:
16 kis lep baptiso irai Stefanas
ainyak, im lep ra an nimnim o un;
kit kis baptiso iran tah natimi is
eche ainyak, ja ek mun eti imyiehva
ainyak:
17 is eti abrai nyak a Kristo
mika ki baptiso *ira atimi* ainyak, ja
mika ki asuptecnaig intas-upene:
jam eti *asuptecnaig* an tas arapakau,
vai yi jim takitai nauincai atgeig o
Kristo.
18 Et takitai intas va nauincai
atgeig ehele ra, uhpu auahas ra; ja
et itai emda o Atua eheleija, uhpu
imyiatamaig caija.
19 Eris aged, *um ika,* " Ekpu
auahas narapakau o ilpu atimi ara-
pakau ainyak, ekpu lep atipagki nato
itai o ilpu atimi ato itai ainyak."
20 Natimi arapakau yek eda?
natimi esege yek eda? natimi im-
yiisjis itai an nobohtan ineigki yek
eda? is auahas narapakau an no-
bohtan ineigki a Atua.
21 Is ika a Atua, an narapakau o
un, eris eti ato Atua natimi an
nobohtan va narapakau *ura;* ja is
upene vai Atua par imyiatamaig ra
era imyiisjis ninivaijec ara, va na-
suptecnaig *intas-upene ineigki er
ika vaig* et takitai.
22 Era idim ugni nitai asjaaicnaig
a nupu Jutaia, era lep ahilek nara-
pakau a nupu Crisi:
23 ja ecra asuptecnaig Kristo ai-
jama eris atgei yin an nauincai
atgeig, et itai epihtau iran imi nupu
Jutaia aien, im lep takitai imi nupu
Crisi;
24 ja et itai emda o Atua a Kristo,
um arapakau o Atua, imi ra eris
ahlaig vai ra, *nikavaig,* nupu Jutaia,
im nupu Crisi.
25 Et esjilid nedo ahnag o Atua
irai *arapakau o* atimi; um lep
esjilid nauatialidi o Atua irai *emda
o* atimi.
26 Akumu aktaktai nedo an nah-
laig vai caua aijaua, ak ilpu etoak,
era eti elpat *iramia* a ilpu atimi
arapakau an nobohtan, *um* eti elpat
a ilpu atimi emda, *um* eti elpat a
ilpu atimi esjilid;
27 ja is ehtai ilpu atimi ahnag an
nobohtan a Atua, mika eri ehcamai
a ilpu atimi arapakau; um lep
ehtai ilpu atimi auatialidi an no-
bohtan a Atua, mika eri ehcamai a
ilpu atimi emda;

28 um lep ehtai ilpu ihki atimi an
nobohtan a Atua, im ilpu atimi er
amcel vai ra, im ilpu atimi takitai,
mika eri tup takitai a ilpu atimi
esjilid:
29 vai yi jim asan tas emda tah
natimi an nuhup o un.
30 Eka lep amen ehele Iesu Kristo
aijaua vai Atua, is ati yin aien
mika yi ahes ehelen narapakau uja,
im nika *o Atua* et atoh nedo uja,
im nedo upene uja, im nitai imyi-
atamaig caija:
31 et idivaig eris aged, *um ika,*
"Aien et tas emda aien, etmu tas
emda vai Ihova aien."

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

1 IM lep ineig, ak ilpu etoak,
kis wat ham ehelemia ainyak, kis
eti ham ainyak um asan tas esjilid,
ka arapakau, par asuptecnaig ehele-
mia intas is asaig a Atua:
2 kis ika ainyak, ki ti ato tah
nitai ehelemia, Iesu Kristo ache,
aien aigki marom eris atgei yin an
nauincai atgeig.
3 Kis amen ehelemia ainyak an
nauatialidi *unyak,* im nimtitaig
unyak, im neucjucjucaij alupas
unyak:
4 kis eti tas ainyak um asuptec-
naig intas irai tas updak an nara-
pakau o atimi, jai irai tas ehvaig
o Nesgan *Upene*, im nemda *uja:*
5 mika yi eteuc nimyiisjis nini-
vaijec unyimia va nemda o Atua,
jam eti *eteuc* va narapakau o atimi.
6 Ecra idim asuptecnaig narapa-
kau aijama ehele ilpu atimi ato
upene itai: ja et eti ahes an noboh-
tan narapakau ineig, um eti ahes
ehele ilpu atimi alupas an nobohtan
ineigki iji eig, erupu takitai ara:
7 ja ecra asuptecnaig nara-
pakau o Atua aijama an nitai
adenaig, *narapakau* ineig marom
eris adenaig, ja is anacanac iran
a Atua an naopan iyehki is pam
eti eteuc nobohtan, mika inti upene
akaija:
8 is eti ato nitai ineigki tah irai
ilpu atimi alupas an nobohtan in-
eigki: el eris ato ara, el eris eti
atgei Natimarid esjilid ara an nau-
incai atgeig.
9 Ja et idivaig eris aged, *um
ika,* "Is eti ecetai an nesganimtan
tah, um lep eti ahgei an tikgan tah,
um lep eti aktaktai anliinmopon
tah, nitai iji eigki is ikni a Atua
vai ra et aiyu inliinmopura ara vai
yin."
10 Ja is ehvaig eheleija a Atua
irai Nesgan *Upene:* et idim ato
niji itai asega a Nesgan *Upene;*
maiya, *et ato* niji itai adenaig o
Atua *aien.*
11 Natimi ineig yek eda, et ato
niji itai o atimi aien? *et* ispun *ato*
inliinmopon ache natimi; et idim
ucco, et eti ato niji itai o Atua tah
natimi, Nesgai Atua ache.
12 Intis eti leh inliinmopja an
nobohtan akaija, jai Nesgan *Upene*
ineig et ahes ehele Atua; mika
inti ato akaija nitai iji eigki is tup
alupai caija a Atua.
13 Ecra lep eti asuptecnaig nitai
iji eigki aijama irai tas iji eig et
ahes an narapakau o atimi, jai irai
tas iji eig et esege *imi cama* a
Nesgan Upene; um asuptecnaig
nahaiji itai et ahes an Nesgan *Upene,*
im nahaiji et eche et ahes an Nesgan
Upene, mika yi apapa.
14 Et eti leh niji itai o Nesgai
Atua a natimi ineig et amen iran
inliinmopon itu: et takitai nitai iji
eigki vai yin; et lep ehka vai yin
natovaig, er idim ato vai Nesgan
Upene ache.
15 Et ato niji itai asega a natimi
ineig et amen iran a Nesgan
Upene, ja et eti ato yin tah na-
timi.
16 "Natimi ineig yek eda is ato
inliinmopoi Ihova aien, mika yi
esege imi yin aien?" ja et amen
ehelema inliinmopoi Kristo.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

AK ilpu etoak, is ehka vai nyak
intasvaig ehelemia is idivai
ilpu atimi aktaktai niji itai anliin-
mopomia mat, jam idivai ilpu
atimi aktaktai niji itai anliinmop-
omia itu, um idivai ilpu halav irai
Kristo :
2 kis alidamia nided ainyak, jam
eti *alaamia* nitai caig : is ehka vai
caua *inlehvaig* itu, et lep ehka vai
caua an naopan ineig :
3 eka idim ilpu atimi aktaktai
niji itai anliinmopomia itu aijaua :
eka wat auatitai aijaua, um im-
yiisjis itai, um ehtauo, eka idim
aktaktai niji itai anliinmopomia itu
aijaua, um ago nedo o atimi :
4 et wat ika tah et ethi, Ek *atimi*
o Paulo ainyak ; im lep tah et ethi,
Ek *atimi* o Apollos ainyak ; eka
idim aktaktai niji itai anliinmop-
omia itu aijaua.
5 Di neigki a Paulo? im lep di
neigki a Apollos? ecrau aheca *u
Atua* aijumrau akis imyiisjis nini-
vaijec vai cumrau aijaua, et idivaig
is alupaig jipjipe cumrau a Nati-
marid.
6 Kis ahoaig upsi itai ainyak, is
leh inwai uarin a Apollos ; ja et
ededel nupsi itai vai Atua.
7 Et auatialidi aien et ahoaig upsi
itai aien, im lep yin et leh inwai
uarin ; ja *et emda* a Atua ineig et
ededel upsi itai vai yin.
8 Et tup ethi ache aien et ahoaig
upsi itai aien, im lep yin et leh
inwai uarin aien : erupu lep leh
nimtan imi rau arau inyi idivaig
nauritai jipjipe urau.
9 Ecrau atimi ehrauritai ehele Atua
aijumrau : eka eseian o Atua aijaua,
um lep eom o Atua.
10 Is idivaig naiheuc o Atua is
alupai nyak aien, kis ati nededuon
ainyak, et idivaig natimi arapakau
et asjaaicnaig an neom aien, ja et
par actaig natimi et eche : ja erupu
imyitau atimi asega irai actai eom
ura :
11 et ehka vaig tah natimi nati-
vaig nededuon et eche, *nededuon*
iyehki ache eris ati, Iesu Kristo
marom.
12 Ja el etpu actaigjai a colt, *im*
silver, *im* inhat esjilid, tah natimi an
nededuon ineig, *ka* nauincai, *im*
nefelelicai, *im* nehrieg ;
13 uhpu ehvaig nauritai o atimi
asega : uhpu idim asuptecnaig an
nadiat iyehki ; uhpu ato vai incop ;
uhpu ahilek nauritai o atimi asega
an cop, par ato nedo iran.
14 Aien etpu amen aktit neom o
un is actaig iran aien, etpu leh nim-
tan aien :
15 aien eri ahli neom o un, inyi
ti leh nimtan aien : uhpu imyiata-
maig yin ; ja etpu idivaig *natimi er
imyiatamaig yin* an cop aien.
16 Eka idim ato aijaua, mika eka
eom ahlap o Atua aijaua, et amen
ehelemia a Nesgai Atua.
17 El et auahas neom ahlap o
Atua tah natimi, etpu auahas yin a
Atua ; et itaup neom ahlap o Atua,
eka *eom ahlap* ineigki aijaua.
18 Etmu jim efaifa vai yin tah
natimi : el et ika tah natimi iramia
et arapakau aien an niji itai an no-
bohtan ineigki, etmu ika aien et
atimi ahnag aien, va etpu arapakau
aien.
19 Et takitai an nuhup u Atua
narapakau an nobohtan ineigki ;
eris aged, *um ika,* "Et arop irai
ilpu atimi arapakau aien an nika
ura era imyitaualep ra :"
20 im lep ineig, "Et ato naktaktai
o ilpu atimi arapakau a Ihova, mika
et takitai."
21 Va nitai ineigki etmu jim im-
yiacitak atimi tah : et unyimia niji
itai asega ;
22 kit Paulo, ka Apollos, ka Sifas,
ka nobohtan, ka nitai umoh iran, ka
inmas, ka niji itai an naopan ineig,
ka niji itai etpu yetpam ; et unyimia
niji itai asega ;

23 eka lep o Kristo aijaua; um lep
o Atua a Kristo.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

ERUMU aktaktai cumrau atimi,
et idivai ohwat aheca u Kristo,
im ohwat atimi aminjina niji itai
adenaig o Atua.
2 Im lep ineig, er ahilek nedo o
ilpu atimi aminjinai itai, mika eri
inivaijec ara.
3 Et idim takitai imi nyak nahilek
nedo unyak unyimia, im lep nahilek
nedo unyak o atimi: maiya, ek lep
eti ahilek nedo unyak ainyak.
4 Ek eti ato tah nedo *has* unyak
ainyak; ja er eti ika et atoh nedo
unyak va nitai ineig: aien etpu
ahilek nedo unyak aien et Atimarid
aien.
5 Va nitai ineig akumu jim fi
auroauro aijaua um ahilek tah nedo
va atimi, jam aitgaig napam o Nati-
marid, etpu ehvaig nitai iji eigki
aien er adenaig an naupat, um asup-
tecnaig naktaktai u inliinmopoi
atimi: etpu imyiahpas atimi asega
a Atua an naopan iyehki.
6 Ak ilpu etoak, ek mun ecsipece
an nitai iji eigki ainyak vai nyak im
Apollos, vai caua; mika ecru esege
imi caua aijumrau, mika aki aktak-
tai *atimi* aijaua et idivaig intas ineig
eris aged, va aki jim imyiacitak tah
aijaua, um lep esjum vaig tah.
7 Et ika a di an esjilid aiek? nitai
ineig ehelum nevitai as eti leh aiek?
al is leh aiek, na auri aiek par imyi-
ahpas euc, et idivaig as eti leh
aiek?
8 Eka idim gaije aijaua, eka idim
ilpu atimi ikni itai aijaua, eka idivai
ilpu atimarid aijaua, *um* eti *merit*
vai cumrau: et idim ucco, ek merit
alupas ainyak mika aki ilpu atimarid
aijaua, mika ecru tup ethi ache pan
iramia aijumrau mohwat atimarid.
9 Ek ika ainyak, is ikni cama ilpu
apostolo a Atua, mika ecri ilpu atimi
upoupo, im ilpu atimi er ika eri
atgei ra: er idim ikni cama an no-
bohtan, mika eri alum cama a ilpu
agelo, im lep atimi:
10 *ecra ilpu atimi* ahnag aijama
vai Kristo, ja *eka ilpu atimi* ara-
pakau aijaua irai Kristo; *ecra ilpu
atimi* auatialidi aijama, ja *eka ilpu
atimi* emda aijaua; *er* eccen vai
caua, jam amcel vai cama.
11 Is ehtele cama aijama, um ah-
vig wai, um aso cama an napelumai
has, um imyihum pam an naopan
ineig; er lep ahpoi cama, ecra idim
amen ehcid aijama;
12 um auaraheca, um auritai irai
ikmama: eh wat ehniv has vai
cama, ecra asan tas upene aijama;
eh wat atmas vai cama, ecra eti aru
aijama:
13 eh wat tas edemda vai cama,
ecra tas updak aijama: er ika ecra
ohok an nobohtan aijama, *im lep*
itai has esjilid irai iji itai asega, um
imyihum pam an naopan ineig.
14 Ek eti aged nitai iji eigki ai-
nyak, mika aki ehcamai aijaua; ja
ek ated *caua* ainyak et idivai ilpu
halav cop unyak.
15 El era amen ehelemia a ilpu
atimi esege irai Kristo et ten dau-
sant, ja *era* eti *amen* a ilpu etmamia
et ahinag: kis apos caua ainyak
irai Iesu Kristo an tas-upene:
16 va nitai ineigki ek ugni caua
ainyak, mika aki apitac nyak ai-
jaua.
17 Ek abraig pam Timodeus
ehelemia ainyak va nitai ineigki, et
halav cop unyak aien, um inivaijec
irai Natimarid, etpu ahugni lelmia
aien va nedo unyak irai Kristo, et
idivaig ek esege ainyak imi nup
urai iji ekalasia, irai iji pece asega.
18 Et ijinies inliinmopoi nahaiji
atimi, era ika ara inki ti ham ehe-
lemia ainyak:
19 ja ekpu ham ainyak ehelemia
tupko, tup Natimarid marom, ekpu
eti ato intas ache o atimi iji eigki
ainyak, et ijinies inliinmopura ara;

ja ekpu ato nemda ura ainyak, *kit et inivaijec.*
20 *Et eteuc* nelcau o Atua va nemda *iran,* jam eti *eteuc* vai intup intas.
21 Eka merit vanhe aijaua? ekpu apam ehelemia ainyak um atuh *caua,* ka *ekpu apam ainyak* anliinmopok eropse?

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

ER idim asaig asega mika et eteuc ingaijid iramia; maiya, ingaijid ineig era eti tas vaig a ilpu atimi aupat, nikavaig, is leh ehgai etman tah et ethi.
2 Ja eka imyiacitak aijaua, um eti taigtaig vaig, va uhpu atipagki yin ehelemia is ago nedo ineigki aien.
3 Ek eti amen *ehelemia* ainyak an nohuk, ja anliinmopok ache; ja ek mun idim tas alep ainyak vai yin is ago nedo ineigki aien, et idivaig el ek amen *ehelemia* ainyak;
4 *ek ika ainyak* an nidai Iesu Kristo Natimarid uja, aku wit asjapicnaig aijaua, im lep nesgak, an nemda o Iesu Kristo Natimarid uja,
5 aki atceijai natimi ineigki imi Satana aijaua, mika eri auahas nohun, va uhpu imyiatamaig nesgan an nadiat o Iesu Natimarid.
6 Et eti upene intas emda unyimia. Eka idim ato aijaua, nikavaig, et ahlai asega nuari-*flaur* aplamod va leven tintin:
7 akumu atipagki leven itu aijaua, mika aki uari-*flaur* tup aplamod aijaua, et idivaig eh ti leven iramia. Eris idim atgei Kristo vai caija napaska uja:
8 va nitai ineig intumu apos nadiat asjapicnaig akaija; jam jim irai leven itu, im nedo has, im nauatatimi, et idivaig leven *itu;* jam irai nedo upene, im nedo inivaijec, et idivaig nareto ti leven iran.
9 Kis aged imi caua ainyak an nitasvitai, mika aki jim amen pan aijaua ehele ilpu atimi ago ingaijid:
10 jam eti *ude* ehni atimi an nobohtan ineigki era ago ingaijid ara, ka has ira ra itai, ka atoraliak itai, ka alaigaheni vai ilpu atmas; et ehka vai caua nagovaig nedo ineigki, el eka eti ude nobohtan aijaua:
11 ja kis idim aged imi caua ainyak, mika aki jim amen ehelen tah etoamia aijaua, el et ago ingaijid aien, ka has iran itai, ka alaigaheni vai ilpu atmas, ka asan tas ehniv has, ka ahnag vai kava, ka atoraliak itai; akumu jim hag aijaua ehele natimi ineig et ucce nedo o un.
12 Et eti unyak naruvaig nedo o ilpu atimi itac; eka idim aru nedo o ilpu etoamia aijaua:
13 etpu aru nedo o ilpu atimi itac a Atua. Va nitai ineigki akumu atipagki natimi auatatimi iyehki ehelemia aijaua.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

EL eka imyiisjis jipe itai aijaua, eka eti imtitaig aijaua *napanvaig* ehele ilpu atimi auatatimi, mika eri tas alep vai caua ara, jam eti *apan* ehele ilpu atimi upene?
2 Eka idim ato aijaua, mika erupu tas alep va nobohtan ineigki a ilpu atimi upene; al ekupu tas alep va nobohtan aijaua, et eti ehka vai caua intas alep vaig vai intakitai.
3 Eka idim ato aijaua, mika intupu tas alep vai ilpu agelo akaija; va nitai ineig et eti ehka *vai caija intas alep vaig va* niji itai an nobohtan ineigki.
4 El eka imyiisjis itai aijaua va niji itai an nobohtan ineigki, akumu ikni ilpu atimi iji eig aijaua, era eti eccen vai ra a nup an nakalasia, *mika eri tas alep ara.*
5 Ek asan tas ineigki ainyak,

mika aki ehcamai aijaua. Et
inivaijec ineig, ka o'o, nikavaig,
et eti eteuc tah natimi arapakau
et ethi iramia, et emda aien intas
alep vaig an nuhup u ilpu etoan?
6 Ja era imyiisjis jipe itai ara sji
eigki era raimu ara, ehele ilpu atimi
imyiisjis nahcil.
7 Et idim maumau nedo unyimia,
nikavaig, eka imyiisjis jipe itai
aijaua: eh wat ago nedo has vai
caua, eka auri aijaua par eti eklim
tup amen? eh wat atoraliak itai
unyimia, eka auri aijaua par eti
eklim tup amen?
8 ja eka ago nedo has vai ilpu
etoamia aijaua, um atoraliak itai
ura.
9 Eka idim ato aijaua, mika eri ti
apan an nelcau o Atua a ilpu atimi
auatatimi: akumu jim efaifa vai
caua aijaua: eri idim eti apan an
nelcau o Atua a ilpu atimi ago
nedo has, im ilpu atimi alaigaheni
vai ilpu atmas, im ilpu atimi ago
ingaijid, im ilpu atimi ahilek nedo
has, im ilpu atimi auarobotpotedo,
10 im ilpu atimi ehneg itai, im
ilpu atimi has ira ra itai, im ilpu
atimi ahnag vai kava, im ilpu atimi
asan tas ehniv has, im ilpu atimi
atoraliak itai.
11 Is lep ucce nedo o nahaijimia;
ja eris yiri caua, um ago upene
caua, eris lep ika et atoh nedo
unyimia an nidai Iesu Natimarid,
im lep an Nesgai Atua uja.

12 ET eti itaup vai nyak tah
nitai, ja et eti upene niji itai asega:
et eti itaup vai nyak *inhegaigvaig*
niji itai asega, ja inyi ti esjilid irak
tah nitai.
13 *Eris ati* niji itai caig uri nipji-
netga *atimi*, im lep *eris ati* nipji-
netga *atimi* uri niji itai caig; ja
etpu auahas *nipjinetgan* im nitai iji
eigki a Atua. *Eris* eti *ati* nohu
atimi uri ingaijid, ja *eris ati* vai
Natimarid; *eris* lep *ati* Natimarid
va nohu *atimi.*
14 Is imyinusjai Natimarid a
Atua, etpu lep imyianusjai caija
aien an nemda o un.
15 Eka idim ato aijaua, mika et
uari-nohui Kristo nohumia; va
nitai ineigki inki idim eti ikni uari-
-nohui Kristo ainyak, mika yi uari-
-nohu intakata ago nedo has; inyi
idim eti ucce.
16 Maiya! eka ato aijaua, nika-
vaig, aien et amen ehele intakata
ago nedo has aien, et tup ethi ache
pan *iran* aien an nohun; et ika
aien, "Etpu tup ethi ache nohurau
arau."
17 Ja aien et amen ehele Nati-
marid aien, et tup ethi ache pan
iran aien an nesgan.
18 Akumu aha vai ingaijid aijaua.
Et eti amen an nohun tah natimi
tah nedo has et ago aien; ja aien
et ago ingaijid aien, et ago nedo has
va nohun aien.
19 Eka idim ato aijaua, mika et
eom ahlap u Nesgan Upene no-
humia, *et amen* ehelemia *aien,* is
ahes ehele Atua aien vai caua, eka
lep eti ohuun caua aijaua:
20 eris auarimtamia: va nitai
ineig akumu imyiahpas Atua irai
ohumia aijaua, im lep nesgamia; et
idim ohuun ehro a Atua.

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

IM lep ineig, va nitai iji ehki akis
aged nitasvitai imi nyak vaig
aijaua: Et upene mika yi jim leh
ehgan tah natamaig.
2 Ja erumu leh ehgara athiathi a
ilpu atamaig asega, erumu lep amen
ehele ilpu atamnyura athiathi a ilpu
takata asega, va niji edo has.
3 Erumu ago nedo aiheuc ineig
vai ehgara a ilpu atamaig eris idim
asaig; etmu lep ucce nedo o ilpu
takata vai ilpu atamnyura.
4 Et eti ohuun nohun ache intak-
ata, jai natamnyu un; um lep eti

ohuun nohun ache natamaig, jai
ehgan.
5 Akumu jim acaiji sjipe caua
aijaua, ja el et tup ethi ache
inliinmopomia, tup aijaua marom,
ira adiat inyi eti elpat ache, mika
aki tup amen aijaua va aki atwakam
um alaigaheni; ja par lep ehra-
men, vai yi jim oop caua a Satana
va nauatialidi unyimia.
6 Ja ek eti tas alep ainyak va
nitai ineigki, ek tup imyiabrai *caua*
ainyak.
7 Ek merit ainyak mika eri idi-
vai nyak natimi asega: ja et ahtai
imi atimi asega a Atua nitai ineig
et upene imi ra: et eche o natimi
et ethi, jam lep eche o natimi et
ethi.
8 Ek asaig ainyak ehele ilpu atimi
tup amen, im ilpu takata eris emes-
mas ilpu atamnyura, *mika*, Et upene
vai ra, el era *tup* amen ara et idi-
vai nyak:
9 ja el et ehka vai ra namen
upene vaig, erumu atidai ara; et
upene natidaivaig, jam has naktak-
taivaig nedo has.
10 Ja ek asaig ainyak ehele ilpu
atimi iji eig eris mun atidai ara; ja
et eti *intas* unyak, jai *intas* o Nati-
marid, *mika*, Etmu jim ude natam-
nyu un tah intakata:
11 ja el et ude yin aien, etmu tup
amen aien, ka adumoij pan um
amen upene ehele natamnyu un:
etmu lep jim abrai ehgan tah nata-
maig.
12 Jai intas unyak ehele atimi asega
et eche neigki, et eti *intas* o Nati-
marid, *nikavaig*, El et eteuc ehgan
tah irai ilpu etoaija, jam eti imyiisjis
ninivaijec, etmu jim abrai yin aien,
el et merit aien namenvaig ehelen.
13 El et eteuc natamnyu un tah
intakata, jam eti imyiisjis ninivaijec,
etmu jim ude yin aien, el et merit
aien namenvaig ehelen.
14 Et idivaig upene natamaig
ineig, et eti imyiisjis ninivaijec aien,
vai ehgan: et lep idivaig upene in-
takata ineig, et eti imyiisjis ninivaijec
aien, vai natamyu un: el et eti ucce,
el era idivaig has a ilpu hal unyimia;
ja era mun idim idivaig upene ara.
15 Ja el et atga o un aien et eti
imyiisjis ninivaijec aien, tup aien ma-
rom. Eh wat ago nedo ineigki vaig
tah natamaig, ka tah intakata, irai
ilpu etoaija, etmu eklim amen aien:
is imyiacaij caija a Atua u neigpa.
16 Ak intakata, na idim eti ato
aiek, kit napu imyiatamaig natam-
nyu *unyum* aiek; ak natamaig, na
idim eti ato aiek, kit napu imyi-
atamaig ehgam aiek.
17 Erumu atga *an nefalaig ineij*
atimi asega is ati vai ra a Atua,
is ahlaig vai ra iran a Natimarid. Et
idim ucco intas alep unyak imi nup
urai ekalasia asega.
18 El eris ahlaig vaig tah natimi
eris aperitome iran, etmu jim ohpod-
ohpod naperitome iran aien: el eris
ahlaig vaig tah eris eti aperitome
iran, etmu jim leh naperitome iran
aien:
19 et takitai naperitome, um lep
takitai neti aperitome; jam *upene
ache* naposvaig intas alep o Atua.
20 Erumu apol atimi asega an
namen ineig eris ahlaig vai ra vaig.
21 Al is aheca *o un tah* aiek, eris
wat ahlaig vai euc, etmu eropse
inliinmopom aiek: ja el eh atceijai
euc, el et upene.
22 Aien eris ahlaig vai yin irai
Natimarid, is wat aheca aien, eris
ahiyi yin vai Natimarid: im lep
ineig, aien eris ahlaig vai yin, is wat
eti aheca aien, et aheca u Kristo aien.
23 Eris auarimtamia; akumu jim
aheca u atimi aijaua.
24 Ak ilpu etoak, erumu apol
ehele Atua atimi asega an namen
ineig eris ahlaig vai ra vaig.
25 Im lep ineig, et eti eteuc intas
alep o Natimarid ehelek vai ilpu
atahaig: ja ek asuptecnaig naktaktai
unyak ainyak, et idivaig tah et ai-
heuc vai yin a Natimarid mika yi
inivaijec aien.

26 Ek lep ika ainyak, et upene
nedo ineigki va nohocred et eteuc
an naopan ineig: et idim upene va
atimi mika eri hiski ara.
27 El et eteuc ehgam, jim ahilek
nude yin vaig aiek: el et tup amen
aiek, jim ahilek ehgam aiek.
28 Ja el et leh ehgam aiek, na eti
ago nedo has aiek; el et leh natam-
nyu un a natahaig, el et eti ago nedo
has aien. Ja erupu ohocred ara sji
eigki irai ohura: ja ek aiheuc vai
caua ainyak.
29 Ja ek asan tas ineigki ainyak,
ak ilpu etoak, mika et ipjidipjid
naopan *uja*; va erupu idivai ilpu
atimi tup amen a ilpu atimi et
eteuc ehgara:
30 um idivai ilpu atimi eti eh-
teigtaig a ilpu atimi ehteigtaig; um
idivai ilpu atimi eti imyiacitak a
ilpu atimi imyiacitak; um idivai
ilpu atimi eti eteuc *inpadiaig ura* a
ilpu atimi auarimtai itai;
31 um idivai ilpu atimi eti aua-
has niji itai an nobohtan a ilpu
atimi ohuun niji itai: inyi idim ti
nedo an nobohtan ineigki.
32 Ek merit ainyak mika yi eropse
inliinmopomia aijaua. Natimi ineig
et tup amen aien, et aktaktai niji
itai o Natimarid aien, mika yi upene
inliinmopoi Natimarid vai yin:
33 jai natimi ineig et eteuc ehgan
aien, et aktaktai niji itai an noboh-
tan aien, mika yi upene inliinmopoi
ehgan vai yin.
34 Et eche a ehgan *tah,* jam lep
eche natahaig: et aktaktai niji itai
o Natimarid a intakata tup amen,
mika yi upene aien an nohun, im
lep an nesgan: ja aien et eteuc
natamnyu un, et aktaktai niji itai
an nobohtan aien, mika yi upene
inliinmopoi natamnyu un vai yin.
35 Ek asan tas ineigki ainyak,
mika aki leh nitai upene vaig
aijaua; ek eti merit ainyak nativaig
nitai apro caua, jai nitai ineig et
upene, mika aki aheca u Natimarid
aijaua, um eti arahed inliinmopomia.
36 Ja el et aktaktai tah natimi,
mika et eti ago nedo upene vai in-
halav atahaig o un, el et alupas aien,
um ehka *vai yin intup amenvaig,* et-
mu ago nedo ineig et merit vaig aien,
et eti ago nedo has aien; etmu leh
natamnyu un *a inhalav atahaig o un.*
37 Ja aien et emda inliinmopon
aien, um eti ehka vai yin, um esjilid
intas o un, um ika inliinmopon yi
tup amen a inhalav atahaig o un,
et upene nedo o un.
38 Va nitai ineig aien et atceijai
inhalav atahaig o un aien, mika yi
leh natamnyu un, et ago nedo upene
aien; ja aien et ika yi tup amen
aien, et esjilid nedo o un.
39 Et itaup vai intakata nudevaig
natamnyu un an numoh o un; ja
el et mas a natamnyu un, et eti
itaup vai yin inlep lehvaig *natimi
ineig* et merit vai yin aien, jai vai
Natimarid ache.
40 Ja el et tup amen aien, etpu
esjilid namen o un; intas unyak
ineigki; ek lep aktaktai ainyak,
mika et amen ehelek a Nesgai Atua.

NUARIN-TAS ALUPAS 8.

IM lep ineig, va nitai iji eigki er
ahlap iran vai ilpu atmas, inta ato
akaija mika inta ilpu atimi ato itai
akaija asega: et ijinies inliinmopoi
atimi va nato itai *ura,* ja et emda
inliinmopura va naiheuc *ura.*
2 El et aktaktai tah mika et ato
itai, et eti ato tah nitai aien et
idivaig eris idim ika yi ato aien.
3 Ja el et aiyu inliinmopon tah
vai Atua, et ato yin *a Atua.*
4 Vai inhegaigvaig nitai iji eigki
er ahlap iran vai ilpu atmas, inta
ato akaija mika et tup takitai nat-
mas an nobohtan, *et* idim *eteuc* a
Atua et ethi ache, um eti lep *eteuc*
tah.
5 Et idim eteuc *nitai iji eigki,* er
anvi nidara par ika ilpu atua, kit an
nohatag, ka an nobohtan, et idivaig

era ahinag a ilpu atua, um lep
ahinag ilpu atimarid;
6 ja *et eteuc* Atua et ethi ache
eheleija, *nikavaig,* Etmaija, *is* ahes
ehelen niji itai asega, *inta* lep *eteuc*
akaija vai yin; im lep Natimarid
et ethi ache, Iesu Kristo, *et eteuc*
iran niji itai asega, *inta* lep *eteuc*
iran akaija.
7 Ja era eti ato *nitai iji eigki*
natimi asega: era ato nahaiji ra,
nikavaig, et atmas nitai iyehki, um
caig itai et idivaig nitai er ahlap
iran va natmas, um imyihum pam
an naopan ineig; er auahas inliin-
mopura auatialidi.
8 Ja et eti upene inliinmopoi Atua
vai caija va nitai caig: inta eti
esjilid akaija vai inhegaigvaig itai;
inta lep eti has akaija va neti
hegaigvaig itai.
9 Ja akumu aktaktai upene ai-
jaua, vai yi jim itai epihtau iran
imi ilpu atimi auatialidi namen
upene unyimia ineigki.
10 Ak natimi ato itai, el et ecet
euc tah nateucvaig um hag anliin
neom ahlap o ilpu atmas, etpu ati-
dai inliinmopoi natimi ineig et
auatialidi aien, par hegaig nitai iji
eigki er ahlap iran vai ilpu at-
mas;
11 uhpu idim auahas etoam au-
atialidi ineig va nato itai unyum,
is mas vai yin a Kristo.
12 Ja aku wit ago nedo has ineig
vai ilpu etoamia aijaua, um auahas
inliinmopura auatialidi, eka lep ago
nedo has vai Kristo aijaua.
13 Va nitai ineigki, el et itai
epihtau iran imi etoak nitai caig,
inki ti lep caig nohu itai ainyak
irai iji mesese, vai ki jim epihtau
irai etoak ainyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 9.

EK idim apostolo ainyak; ek idim
eti aheca o un tah ainyak; kis
idim ecet Iesu Kristo Natimarid uja
ainyak; eka idim auritai unyak
irai Natimarid aijaua.
2 El ek eti apostolo ehele tak
atimi ainyak, ek idim *apostolo* ehe-
lemia ainyak: eka itai asjaaicnaig
unyak aijaua irai Natimarid, nika-
vaig, ek apostolo ainyak.
3 Intas asuptecnaig unyak ineigki
ehele ra sji eigki, era tas ahodaig
nyak ara,
4 *nikavaig,* Et eti itaup vai cum-
rau inhagvaig um lep umwig;
5 *um* eti itaup vai cumrau nahced
cumrau vaig ohwat ehgamrau im-
yiisjis ninivaijec, et idivai ilpu
apostolo asega, im lep ilpu etoai
Natimarid, im lep Sifas;
6 um lep eti itaup vai nyak ache,
im Barnabas, nudevaig nauritai.
7 Et eucsupo a di, jam eti leh
nimtan? *um lep* ahoaig vaine anliin
nekaro *o un* a di, jam eti caig
nohoan? um lep asgi siip a di, jam
eti umnyi nidenided iran?
8 Ek eti asan *tas* iji eigki ainyak
et idivaig natimi; ja et asan *tas*
iji eigki intas alep.
9 Eris aged an tas alep o Moses,
um ika, "Namu jim arore nipjin-
eucse kurimatau aiek, et wit auhi
hwiit aien." Et aktaktai kurimatau
a Atua,
10 ka et asan *tas ineigki* aien vai
cama ache? Vai cama marom eris
aged *intas ineigki,* mika yi aitgai
itai aien et acujitai aien; um lep
leh itai er aitgaig aien et auhi hwiit
aien.
11 El ecris ahoaig niji itai im-
yiatamaig nesgamia aijama, *et* eti
itai alupas ineigki, el ecra ehlek
niji itai imyiatamaig nohuma un-
yimia aijama.
12 El era leucse nemda iramia
intak atimi, ecra esjilid *ira ra* ai-
jama; ja ecris eti ago nedo
ineigki aijama; ecra eti tas upoupo
vaig tah nitai aijama, va ecri jim
atapanes intas-upene o Kristo.
13 Eka ato aijaua, mika era he-

gai itai an neom ahlap ara sji eigki,
era auaraheca ara irai itai itaup *an
neom ahlap;* era lep leucse nuari
itai ahlap an nefata ara sji eigki, era
aminjinaig nefata ara.
14 Et idim ucco, is tas alep a Na-
timarid, *um ika,* Uhmu aminjinai
ra sji eigki vai intas-upene, era
asuptecnaig intas-upene ara.
15 Ja kis eti ago tah nedo ineigki
ainyak: ek lep eti aged intas iji
eigki ainyak, mika eri ago nedo
ineigki vai nyak: et upene vai nyak
inmasvaig, ja et eti upene mika
yi atapanes intas emda unyak tah
natimi.
16 El ek asuptecnaig intas-upene
ainyak, et ehka vai nyak nispuk
imyianiv nyak vaig: eh tas alep
vaig ehelek; maiya, auwe vai
nyak, el ek eti asuptecnaig intas-
-upene ainyak!
17 El ek ago nauritai ineigki ai-
nyak, jam eti alaig esjum iran, ekpu
leh nimtan ainyak: ja el ek alaig
esjum iran ainyak, eris ati imi nyak
nauritai ineigki.
18 Nimtan imi nyak nevitai? *Ineig-
ki marom,* ek wit asuptecnaig intas-
-upene ainyak, etpu ti nimtan tas-
-upene o Kristo vai nyak, mika ki
ti ago an nemda unyak ainyak an
tas-upene.
19 Ek eti upoupo iran tah natimi
ainyak, jai kis aheca u atimi asega
ainyak, mika ki leucse atimi yi
ahinag:
20 kis idivai nupu Jutaia ainyak
ehele nupu Jutaia, mika ki leucse
nupu Jutaia; *um* idivaig *natimi
ineig et amen* ithan tas alep *aien,*
ehele ra *era amen* ithan tas alep *ara,*
mika ki leucse ra *era amen* ithan
tas alep *ara;*
21 *um* idivaig *natimi ineig* et eti
amen an tas alep aien, ehele ra era
eti amen an tas alep ara, mika ki
leucse ra era eti amen an tas alep ara;
ja kis eti *atimi ineig* ainyak et eti
amen an tas alep ehele Atua, kis lep
imyiaiji intas alep o Kristo ainyak:
22 kis idivaig natimi auatialidi
ainyak ehele ilpu atimi auatialidi,
mika ki leucse ilpu atimi auatialidi:
ek idivaig niji itai asega ainyak ehele
atimi asega, mika ki imyiatamaig
nahaiji ra irai edo asega.
23 Ek ago nedo ineigki ainyak
vai intas-upene, mika ti ehrasipiaig
akaija.
24 Eka idim ato aijaua, nikavaig,
eru wit athut an nefalaig natimi,
era athut ara asega, ja et leh nim-
tan natimi et ethi ache; etmu idim
ucco, akumu athut aijaua mika aki
leh *nimtan.*
25 Im lep ineig, ara asega era
ika ara eri esjilid an nathut, era
ago nedo upene va nohura ara an
niji itai asega: *era ago nedo
ineigki* ara, mika eri leh korona
inyi imlai; ja *inta ago ineigki*
akaija, *mika ti leh korona* inyi ti
imlai.
26 Va nitai ineigki ek athut ai-
nyak um idivai *ra,* jam eti *athut*
has; ek lep ago nedoa ainyak, jam
eti idivaig tah et atcei nimtinjop
aien:
27 ek acaiji nohuk ainyak, um
lep esjilid iran; va eri jim ahlo
nyak, ek wat efehtas ehele tak atimi
ainyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

IM lep ineig, ak ilpu etoak, ek
merit ainyak mika aki ato ai-
jaua, nikavaig, is ataluopni ilpu
retpoija asega nepeig iyehki; eris
lep algauwig an jop ara asega;
2 eris baptiso ira ra asega irai
Moses an nepeig iyehki, im lep an
jop;
3 eris hegaig nitai caig iyehki ara
asega is alaa ra a Atua;
4 eris lep umnyi inwai iyehki ara
asega is aluma ra a Atua: eris
idim umnyi inwai iyehki ara is
ahes an nij iyehki is ati a Atua, is

ahced *ra;* is idivaig Kristo nij
iyehki.
5 Ja is edemda va atimi is ahinag
ira ra a Atua: is auahas ra aien an
namasacen.
6 Is itai asjaaicnaig nitai iji ehki
vai caija, vai ti jim ahvig niji itai
has akaija, et idivaig eris ahvig
ara.
7 Akumu jim alaigaheni vai ilpu
atmas aijaua, et idivaig nahaiji ra;
eris aged, *um ika,* "Eris ateucse
atimi, um hag, um umwig, ja par
lep atidai, um auaredo."
8 Intumu jim lep ago ingaijid
akaija, et idivaig eris ago ingaijid
nahaiji ra; ja eris emesmas an
nadiat is ethi natimi is twente dri
dausant.
9 Intumu jim lep oop Kristo akai-
ja, et idivaig eris oop *yin* nahaiji
ra; ja eris auahas ra nimyiv.
10 Akumu jim lep tas upoupo
aijaua, et idivaig eris tas upoupo
nahaiji ra; ja is auahas ra *nagelo*
auahas atimi.
11 Is yetpan ira *ra* nitai iji ehki
asega, *mika eri* itai asjaaicnaig *ara:*
eris lep aged par esege imi caija,
inta umumoh akaija ira adiat apitac
iji eigki.
12 Va nitai ineigki etmu aminji-
nai yin a natimi ineig, et ika aien
et aiji aktit, vai yi jim eropse aien.
13 Et eti eche nitai oop caua im
nitai oop atimi asega: ja et inivaijec
a Atua, etpu eti ude caua aien,
mika aki auatialidi aijaua va nedo
oop caua; uhu wit oop *caua,* etpu lep
ati nefalaig aha vaig iran aien,
mika aki emda aijaua naposvaig.
14 Va nitai ineigki, ak ilpu *etoak*
upene, akumu aha va nalaigaheni
vai ilpu atmas aijaua.
15 Ek tas *ehelemia* ainyak, et
idivaig ehele ilpu atimi arapakau;
akumu aktaktai intas unyak aijaua.
16 Nipjinitai naaurineig iran in-
eigki inta naaurineig vaig akaija,
inja irai Kristo neigki, inta idim
umnyi akaija; nareto ineigki inta
aswaplec akaija, nohui Kristo neig-
ki, inta idim caig akaija.
17 Et ethi ache nareto, inta ahi-
nag akaija, ja et tup ethi ache
nohuja akaija; va nitai ineig, nika-
vaig, inta asipiaig nareto et ethi
ache iyehki akaija asega.
18 Almoi ra sji eigki era upu
Isreel an nohura ara: era idim
asipiaig nefata ara sji eigki era he-
gaig nitai iji eigki ara er ahlap iran.
19 Inki asan he ainyak? Et idim
takitai natmas; et lep takitai nitai
ineig er ahlap iran vai ilpu atmas:
20 *ek* lep *ika ainyak,* nitai iji
eigki era ahlap iran a ilpu atimi
aupat, era ahlap iran ara vai ilpu
agelo has, jam eti *ahlap iran* vai
Atua: ek merit ainyak mika aki
jim asipiaig itai ehele ilpu agelo has
aijaua.
21 Et ehka vai caua numwigvaig
an nipjinitai u Natimarid, im lep
nipjinitai u ilpu agelo has: et ehka
vai caua inhagvaig an nitai hag u
Natimarid, im nitai hag u ilpu agelo
has.
22 Intumu jim oop Natimarid
akaija mika yi uporei aien; inta eti
esjilid iran akaija.
23 Et eti itaup vai nyak tah nitai,
ja et eti upene niji itai asega: et eti
itaup vai nyak tah nitai, ja et eti
ahidaig emda *caija* niji itai asega.
24 Etmu jim ahilek niji itai *upene*
vai yin ache tah natimi, ja *erumu
ahilek* niji itai *upene* vai tak atimi
atimi asega.
25 Akumu hegaig nitai iji eigki
asega aijaua er ahtai an nuarin ahtai
itai iran, um jim ahodaig tah nitai
vai inliinmopomia:
26 "et idim ohuun nobohtan a
Ihova, im niji itai asega amen
iran."
27 El et imyiacaij pan caua *u in-
hag* tah natimi imyiisjis nahcil, el
eka merit aijaua napanvaig, akumu
hegaig aijaua *nitai caig* asega er
ati an nuhup unyimia, um jim aho-
daig tah nitai vai inliinmopomia.

28 Ja el et ika ehelemia tah
natimi, Et itai ahlap ineigki er
ahlap iran vai ilpu atmas, jim he-
gaig aijaua vai natimi ineig is asup-
tecnaig *ehelemia*, im lep vai inliin-
mopon: "et idim ohuun nobohtan a
Ihova, im niji itai asega amen iran:"
29 ek asaig ainyak, Vai inliinmop-
on, jam eti vai inliinmopom; et
auri intak atimi par aktaktai has
anliinmopon vai nyak va nitai ineig
et eti itaup *vai nyak*?
30 El ek leh ainyak va naiheuc
o Atua, er auri par asan tas has vai
nyak, va *nitai caig* ineig ek naaur-
ineig vaig ainyak?
31 El eka hag aijaua, ka umwig,
ka ago tah nitai, akumu ago niji itai
asega aijaua mika eri imyiahpas
Atua vaig.
32 Akumu jim ati nitai epihtau
iran aijaua imi nupu Jutaia, ka
nupu Crisi, ka nup an nakalasia u
Atua:
33 et idivaig ek ago nedo ineig
ainyak, et upene va atimi asega
irai iji itai asega, ek eti ahilek
nitai iji eigki ainyak et upene vai
nyak, ja va atimi asega, va uhpu
imyiatamaig ra.

NUARIN-TAS ALUPAS 11.

1 Akumu apitac nyak aijaua, et
idivaig ek *apitac* Kristo ainyak.

2 EK imyiahpas caua ainyak, ak
ilpu etoak, va nedo ineigki, nika-
vaig, eka imyiehva nyak aijaua an
niji itai asega, um imyiaiji intas
alep iji ehki kis upyi asaig ehele-
mia ainyak.
3 Ek merit ainyak mika aki ato
aijaua, nikavaig, et idjini atamaig
asega a Kristo; um lep idjini in-
takata a natamaig; um lep idjini
Kristo a Atua.
4 El et alaigaheni tah natamaig,
ka tas ahidan tas, um adgai itai an
nidjinin, et auoh ehcamai yin aien
an nidjinin.
5 Ja el et alaigaheni tah intakata,
ka tas ahidan tas, jam eti adgai itai
an nidjinin, et auoh ehcamai yin
aien an nidjinin: et tup ethi ache
nedo ineig im nekpei *nidjinin*.
6 Ja el et eti adgai itai a intakata,
uhmu lep eucse *nidjinin:* ja el et
ehcamai a intakata an neucsevaig
nidjinin, ka ekpei, etmu adgai itai
aien.
7 Eris idim ika inyi ti adgai itai
natamaig an nidjinin, va nitai in-
eig, nikavaig, et almui Atua aien,
um itai imyiahpas yin vaig: ja et
itai imyiahpas natamaig vaig a in-
takata.
8 Is eti ahes irai intakata a nata-
maig; ja is ahes irai natamaig a
intakata.
9 Eris lep eti ago natamaig vai
intakata; ja *eris ago* intakata va
natamaig.
10 Va nitai ineig eris idim ika
inyi adgai itai a intakata an nidjinin
vai ilpu agelo.
11 Ja *et* eti echim *eteuc* a nata-
maig, um eti echim *eteuc* a intakata,
irai Natimarid.
12 Is idim ahes irai natamaig a
intakata, et lep ucco, *et eteuc* a
natamaig vai intakata; ja is ahes
irai Atua niji itai asega.
13 Akumu aktaktai aijaua: et eti
upene vai intakata nalaigahenivaig,
um eti adgai itai.
14 Eka ispumia ato aijaua, nika-
vaig, el et opra numri *nidjini* nata-
maig, et itai ehcamai vaig ehelen.
15 Ja el et opra numri *nidjini*
intakata, et itai imyiahpas yin vaig
ehelen: er alupai yin numri *nidjin-
in*, mika yi itai adgaig imi yin.
16 Ja el et ika tah natimi yi im-
yiisjis itai, et ti nedo unyima
ineigki, *et* lep eti *eteuc nedo ineigki*
iran tah nakalasia u Atua.

17 EK eti imyiahpas *caua* ai-
nyak va nedo ineigki, ek asuptec-
naig *ehelemia* ainyak, nikavaig, eka
wat asjapicnaig aijaua, et eti edel

nedo upene *unyimia,* jam edel nedo
has.
18 Et uhup neigki, ek atahaijeg
vaig ainyak, nikavaig, eka wat ah-
tag pan aijaua an nasjapicnaig *un-
yimia,* eka imyiisjis itai jipe ai-
jaua; ek eteuc tintin *an tas ineigki*
ainyak.
19 Eris idim ika inyi eteuc na-
haiji imyiisjis itai iramia, va erupu
ahcaahos a ilpu atimi iji eig iramia,
eris ika eris upene ara.
20 Eka wat asjapicnaig aijaua an
nuarin et ethi, et eti idivaig incaig
inhag itaup u Natimarid.
21 Eka wat hag aijaua, era uhup
atimi asega um echim hegai itai:
et um ehtele nahaiji atimi, um lep
ahnag *va waina* nahaiji atimi.
22 Eka auri aijaua par eti hag um
umwig irai imnim unyimia? eka
auri aijaua par ika, et takitai nakal-
asia u Atua, um auoh ehcamai vai
ilpu ihki atimi? Ekpu asan he ai-
nyak ehelemia? ekpu imyiahpas
caua ainyak va nedo ineigki, ka
o'o? *O'o,* ek eti imyiahpas *caua*
ainyak.
23 Kis leh ehele Natimarid ai-
nyak *intas* ineig kis asuptecnaig
ehelemia ainyak, nikavaig, is leh
nareto a Iesu Natimarid an nepeig
iyehki eris aniv yin:
24 is naaurineig aien, um aswa-
plec, um ika, Leh aijaua, *um*
caig; nohuk neigki, eris aswaplec
vai caua: ago nedo ineigki aijaua
par imyiehva nyak.
25 Im lep ineig, is caig aien, ja
par lep *leh* nipjinitai, um ika, Intas-
-etipup mat vai inja irak nipjinitai
ineigki: akumu ago nedo ineigki
aijaua, aku wit umnyi aijaua, par
imyiehva nyak.
26 Aku wit caig nareto ineigki
aijaua, um umwig an nipjinitai in-
eigki, eka ehvaig inmas u Nati-
marid aijaua um imyihum pan na-
pam o un.
27 Ja ara asega era caig nareto
ineigki ara um umwig an nipjinitai
ineigki u Natimarid, jam eti upene,
era ago nedo has ara va nohui Na-
timarid im inja iran.
28 Erumu ahilek inliinmopura
atimi, ja pah caig nareto *ineigki,*
um umwig an nipjinitai *ineigki.*
29 Aien et caig aien um umwig,
jam eti upene, et caig aien um um-
wig neruva nedo has o un, et eti
ecetai nohui Natimarid aien.
30 Va nedo ineigki era auatialidi
natimi et ahinag iramia, um emehe;
era lep umjeg natimi et ahinag.
31 Ele tis ahilek nedo uja akaija,
uhpu eti aru nedo uja.
32 Ja el eh wat aru nedo uja, et
acaiji nedo has uja a Natimarid,
vai ti jim leh neruvaig akaija ehele
atimi an nobohtan.
33 Va nitai ineigki, aku wit as-
japicnaig aijaua, ak ilpu etoak,
mika aki hag, akumu aitgaig jipe
caua aijaua.
34 El et ehtele tah natimi, etmu
hag an nimnim *o un* aien; va aki
jim asjapicnaig aijaua, um leh ne-
ruvaig. Ek wit yetpam *ehelemia*
ainyak, ekpu ikni upene niji itai et
eche ainyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

IM lep ineig, va niji itai *tup ahtai*
u Nesgan *Upene,* ak ilpu etoak,
ek merit ainyak mika aki ato
aijaua.
2 Eka ato aijaua, nikavaig, akis
ilpu atimi aupat aijaua, et idivaig
eris imyiahnag caua, um imyiapan
caua u ilpu atmas pop iji eigki.
3 Ek lep asuptecnaig *nitai ineig*
ehelemia ainyak, nikavaig, et wat
tas tah natimi vai Nesgai Atua, et
eti ika aien, Et has a Iesu: um lep
ehka vaig tah nikavaig, Et Ati-
marid a Iesu, et wat eti amen ehe-
len a Nesgan Upene.
4 Et acheiachei niji itai tup ahtai,
ja et tup ethi ache a Nesgan *Upene:*
5 um lep acheiachei niji aua-

raheca, ja et tup ethi ache a Nati-
marid:
6 um lep acheiachei niji auritai,
ja et tup ethi ache a Atua ineig, et
ago *nauritai* asega aien ira *atimi*
asega.
7 Ja er alupai atimi asega nitai
ehcohos an Nesgan *Upene*, mika
eri ago upene itai ara.
8 Et alupai natimi et ethi intas
arapakau a Nesgan *Upene;* um lep
alupai natimi et eche intas ato itai
vaig a Nesgan *Upene* iyehki;
9 *et alupai* natimi et ethi nim-
yiisjis ninivaijec a Nesgan *Upene*
iyehki; um lep *alupai* natimi et
eche nemda a Nesgan *Upene* iyehki,
mika yi ago cehcehe atimi;
10 um lep *alupai* natimi et eche
nemda, mika yi ago niji auritai es-
jilid aien; im lep natimi et eche,
mika yi tas ahidan tas aien; im lep
natimi et eche, mika yi ato inliin-
mopoi atimi aien; im lep natimi et
eche, *mika yi tas an* tas irai iji
pece *aien*; im lep natimi et eche,
mika yi asuptecnaig nesgan tas an
tas *irai iji pece* aien:
11 et ago nauritai iji eigki asega
a Nesgan *Upene* iyehki et tup ethi
ache, um ahaig imi atimi asega an
nika o un yi idim ucce.
12 Et tup ethi ache nohuja, jam
ahinag inuari-ohuja, um lep ohuja
ethi ache inuari-ohuja asega et ahi-
nag: et idim ucço a Kristo.
13 Eris idim baptiso iraija asega
an Nesgan *Upene* et tup ethi ache,
mika yi ethi ache nohuja akaija,
kit inta upu Jutaia akaija, ka upu
Crisi, kit inta ilpu aheca akaija, ka
ilpu atimi eti aheca: et tup ethi
ache a Nesgan *Upene* ineig intis
umwig iran akaija asega.
14 Et eti uarin et ethi ache nohun
tah, ja et ahinag.
15 El et ika neduon *tah*, Ek eti
nikman ainyak, va nitai ineigki ek
eti uarin-nohun ainyak; et eti *ini-
vaijec intas* ineig, mika et eti uarin-
-nohun.

16 El et ika intikgan *tah*, Ek
eti nesganimtan ainyak, va nitai
ineigki ek eti uarin-nohun ainyak;
et eti *inivaijec intas* ineig, mika et
eti uarin-nohun.
17 El et tup esganimtaija ache
nohuja asega, intupu ahgei itai
akaija um uauo? El et tup tik-
gaija ache *nohuja* asega, intupu
ipnyi itai akaija um uauo?
18 Ja is idim ikni inuari-ohuja
asega an nohuja a Atua an nika o
un yi idim ucce.
19 El et tup ethi ache nuari-
-ohuja asega, *etpu eteuc* nohuja um
echamecha?
20 Et idim ahinag inuari-ohuja,
jam tup ethi ache nohuja.
21 Et ehka va nesganimtan *tah*
nikavaig ehele nikman, Na eti
upene vai nyak aiek: um lep *ehka
va* nidjinin *tah nikavaig* ehele ne-
duon ehro, Erau eti upene vai nyak
aijaurau.
22 Maiya, et idim ehka *vai caija*
natceijaigvaig inuari-ohuja iji eigki
eris ika et auatialidi:
23 im lep ineig, inta yecrei upene
inuari-ohuja iji eigki akaija, inta
ika akaija et eti esjilid; inta lep
yecrei upene *inuari-ohuja* iji eigki
akaija et eti esjilid:
24 et eti upene itai vai *uari-ohuja*
esjilid: ja is ago upene nohuja asega
a Atua, is yecrei upene *inuarin*
ineigki aien et eti upene:
25 mika yi jim ehtauo sjipe inu-
ari-ohuja; jam aminjinaig upene
sjipe ra.
26 El et ohocred inuarin-nohuja
et ethi, et idim ahgei inuari-ohuja
asega; ja el eh imyiahpas inuarin-
-nohuja et ethi, et idim imyiacitak
inuari-ohuja asega.
27 Eka ohui Kristo aijaua, um lep
inuari-ohun asega.
28 Is ikni nahaiji atimi a Atua
an nakalasia *o un*, uhup irai ilpu
apostolo, ja par apitac irai ilpu pro-
feta, im lep ilpu atimi esege, im lep
ilpu atimi ago niji auritai esjilid, im

ilpu atimi ago cehcehe atimi, im ilpu aheca, im ilpu atimi tas alep, im ilpu atimi tas an tas irai iji pece.
29 Era idim eti ilpu apostolo natimi asega; um eti ilpu profeta natimi asega; um eti ilpu atimi esege natimi asega; um eti ago niji auritai esjilid natimi asega;
30 um eti ago cehcehe atimi natimi asega; um eti tas an tas *irai iji pece* natimi asega; um eti asuptecnaig nesgan tas *an tas irai iji pece* natimi asega.
31 Akumu merit alupas va niji itai tup ahtai esjilid aijaua: ja ekpu asuptecnaig ehelemia ainyak nedo esjilid *imi caua iran yehki.*

NUARIN-TAS ALUPAS 13.

1 EL ek tas ainyak irai tas o atimi, im lep *irai tas* o agelo, jam eti aiyu inliinmopok *va atimi,* el ek idivaig nohrai intoho ainyak, ka nohra nelcau:
2 el ek profeta ainyak, um ato niji itai adenaig asega, im narapakau asega; el ek imyiisjis emda ninivaijec ainyak, um tup upene vai nyak niknipagki lola edoon vaig um ikni an taka uarin, jam eti aiyu inliinmopok *va atimi,* el ek takitai ainyak:
3 el ek ahtai niji itai asega unyak ainyak um alayi *ilpu ihki atimi,* um lep atceijaig nohuk mika eri atnamud, jam eti aiyu inliinmopok *va atimi,* inki ti leh nimtan ainyak.
4 Et eti auatiemda inliinmopja aiyu *va atimi,* jam updak; et eti auatitai inliinmopja aiyu *va atimi; um* eti imyiisjis itai, *um* eti ijinies,
5 *um* eti maumau nedo o un, *um* eti ahilek itai o un ache, *um* eti fi auroauro um edemda, *um* eti aktaktai has;
6 *um* eti imyiacitak nedo has, jam imyiacitak nedo inivaijec;
7 *um* apos niji itai asega, *um* imyiisjis ninivaijec niji itai asega, *um* aktaktai upene va niji itai asega, *um* leucse nohocred asega.
8 Et amen aktit inliinmopja aiyu *va atimi;* ja etpu ti amen nauritai u ilpu profeta; uhpu eti lep tas an tas *irai iji pece;* inyi ti lep amen nato itai.
9 Inta ato itai tintin akaija *an naopan ineig,* um esege tintin;
10 ja et wit yetpam *naopan* upene asega, uhpu eti lep *ato* tintin ache *itai.*
11 Kis wat halav ainyak, kis tas ainyak et idivaig inhalav, *um* ato itai et idivaig inhalav, *um* aktaktai itai et idivaig inhalav; ja ek wat ohoig metto ainyak, ek mun ude nedo o inhalav ainyak.
12 Inta alum itai akaija an naopan ineig irai itai naunau, jam eti almuktit; ja *intupu alum* esgaimtaija sjipe *akaija* an naopan iyehki: ek ato tintin itai ainyak an naopan ineig, ekpu ato itai ainyak an naopan iyehki et idivaig eris ato nyak.
13 Etpu amen aktit nimyiisjis ninivaijec *uja,* im inliinmopja aitgai itai, im inliinmopja aiyu *va atimi,* et eseij nitai eraigki; ja et esjilid iran raigki naiyu u inliinmopja *va atimi.*

NUARIN-TAS ALUPAS 14.

1 AKUMU ugni emda inliinmopomia aiyu *va atimi* aijaua, um ahilek niji itai *tup ahtai* u Nesgan *Upene,* jam *merit* alupas mika aki asuptecnaig intas *o Atua.*
2 Aien et tas aien an tas *an taka pece,* et eti tas ehele atimi aien, ja *et tas* ehele Atua *aien:* et eti ato *intas* o un tah natimi; ja et asuptecnaig niji itai adenaig anliinmopon aien.
3 Aien et asuptecnaig intas aien, et tas ehele atimi aien par ahidaig emda ra, um ated ra, um ago eropse inliinmopura.

4 Aien et tas aien an tas *an taka*
pece, et ahidaig emda yin ache
aien; ja aien et asuptecnaig intas
aien, et lep ahidaig emda ilpu atimi
asjapicnaig aien.
5 Ek merit ainyak mika aki tas
aijaua asega an tas *irai iji pece,*
ja *ek merit* alupas *ainyak* mika aki
asuptecnaig intas aijaua: aien et
asuptecnaig intas aien, et esjilid
aien irai natimi ineig et tas an tas
irai iji pece aien, el et eti asuptec-
naig nesgan tas aien, va uhpu ahi-
daig emda ilpu atimi asjipicnaig.
6 Ak ilpu etoak, el ek ham ehele-
mia ainyak, um tas an tas *irai iji*
pece, inyi ti upene vai caua, el
ek eti tas ehelemia ainyak an
tas er ehvaig, ka an tas arapa-
kau, ka an tas asuptecnaig, ka an
tas esege.
7 Et lep ucco niji itai et eti
umumoh ja er atahaijeg nohraiitai,
kit inhutlavlav ka harp, el et eti
acheiachei nohran, el et ehka nato-
vaig nohranitai ineig er ahlai in-
hutlavlav ka auud harp iran.
8 El et eti acreh nohran toho,
etpu yecrei yin a di va nedoa?
9 Et idim ucco, el eka eti tas an
nipjineucsemia aijaua irai tas er
ato, uhpu ehvato intas *unyimia?*
akupu tas ehele nimtinjop aijaua.
10 Et idim eteuc intas et ahinag
an nobohtan, um acheiachei, jam eti
eteuc neig et ti nesgan tas iran.
11 Ja el ek eti ato nesgan tas
ainyak, ekpu idivaig natimi an taka
pece ainyak ehele natimi ineig et
tas aien, *etpu* lep *idivaig* natimi an
taka pece ehelek aien et tas aien.
12 Eka idim merit alupas va *niji*
itai tup ahtai u Nesgan *Upene*
aijaua, et idim ucco, akumu lep
merit aijaua mika aki esjilid, va
uhpu ahidaig emda ilpu atimi as-
japicnaig.
13 Va nitai ineigki aien et tas
an tas *an taka pece* aien, etmu ugni
Atua aien, mika yi *ato* par asuptec-
naig nesgan tas.
14 El ek alaigaheni ainyak an tas
an taka pece, et alaigaheni inliin-
mopok ainyak, jam eti ohoai itai
naktaktai unyak.
15 Inki auri ainyak? Ekpu alaig-
aheni ainyak an tas eri eti ato, um
lep alaigaheni an tas er ato; ekpu
acesaces nohraiitai ainyak an tas
er eti ato, um lep acesaces nohrai-
itai an tas er ato.
16 Na wit imyiahpas aiek an tas
er eti ato, inyi ehka vai natimi ineig
et eti ato intas iyehki aien nikavaig
Emen; na wit naaurineig aiek, et
idim eti ato nesgan tas an tas
unyum aien:
17 na idim naaurineig upene aien,
jam eti ahidaig emda intak atimi.
18 Ek naaurineig vai Atua unyak
ainyak, ek esjilid iramia asega
ainyak intasvaig an tas *irai iji*
pece:
19 ja ek merit ainyak nasaigvaig
intas er ato et faiv an nasjapicnaig
u atimi, mika ki esege imi atimi ai-
nyak, jam eti merit nasaigvaig intas
et ten dausant irai tas *er eti ato.*

20 AK ilpu etoak, akumu jim
ilpu halav aijaua an naktaktai *un-*
yimia: akumu ilpu halav aijaua
an nedo has ache, ja akumu ilpu
atimi metto aijaua an naktaktai
unyimia.
21 Eris aged an tas alep, um ika,
"Et ika a Ihova, Ekpu tas ehele
atimi iji eigki ainyak irai tas inyi
eche, im lep irai ipjieucse atimi
inyi eche; ja erupu eti atahaijeg
nyak ara."
22 Va nitai ineigki et itai asjaaic-
naig vai ilpu atimi imyiisjis nahcil
intasvaig an tas *irai iji pece,* jam
eti *eteuc* vai ilpu atimi imyiisjis
ninivaijec: ja er asuptecnaig intas
vai ilpu atimi imyiisjis ninivaijec,
jam eti *asuptecnaig* vai ilpu atimi
imyiisjis nahcil.
23 El era asjapicnaig ilpu atimi
alaigaheni asega an nuarin et ethi,
el era tas atimi asega an tas *irai iji*

pece, el era ham a ilpu atimi eti ato
intas an taka pece, ka ilpu atimi
imyiisjis nahcil, erupu ika ara, Eka
ahnag aijaua.
24 Ja el era asuptecnaig intas ara
asega, el et ham tah natimi imyiisjis
nahcil, ka tah natimi eti ato *intas
an taka pece,* era ahidaig inliin-
mopon ara asega, *um* ated yin ara
asega:
25 et idim ucco, er ehvaig niji itai
adenaig u inliinmopon; et um eropse
an nesganimtan aien, um alaigaheni
vai Atua, um asuptecnaig, um ika,
Et idim amen ehelemia a Atua.

26 EKÁ auri aijaua, ak ilpu
etoak? eka wat asjapicnaig aijaua, et
ika tah caua yi acesaces nohranitai,
um ika *tah* yi esege, um ika *tah* yi
tas an tas *an taka pece,* um ika *tah*
yi ehvan tas, um ika *tah* yi asup-
tecnaig nesgan tas. Akumu ago
niji itai asega aijaua mika eri ahi-
daig emda atimi vaig.
27 El et tas tah natimi an tas *an
taka pece, erumu tas* natimi inyi
ero ka inyi eseij ache, jam athiathi;
etmu lep asuptecnaig nesgan tas
tah natimi inyi ethi.
28 Ja el et eti eteuc tah par asup-
tecnaig, etmu jim tas aien an nas-
japicnaig; etmu tas ehelen ache
aien im lep ehele Atua.
29 Erumu tas naprofeta inyi ero
ka inyi eseij; erumu lep aktaktai
intas ura a ilpu etoara.
30 Ja el eh ehvaig *tah nitai* ehe-
len tah et ateuc aien, etmu aldin
tas *o un* natimi ineig is upyi hup
aien *um tas.*
31 Et upene vai caua mika aki
asuptecnaig athiathi intas aijaua
asega, mika eri ato itai natimi asega,
um eropse inliinmopura asega.
32 Era imyiaiji intas o ilpu pro-
feta a nesgai ilpu profeta.
33 Et eti ahes nehtauo ehele Atua,
jai neigpa ache, et idivaig irai as-
japicnaig asega u ilpu atimi upene.
34 Erumu jim tas a ilpu takata
unyimia irai asjapicnaig *unyimia:*
et itaup vai ra intasvaig; ja *eris
ika* eri atahaijeg ache, et idivaig
et lep asaig intas alep:
35 el era merit ara natovaig tah
nitai, erumu ahodai ilpu atamnyu-
ra ara irai imnim *ura:* et maumau
vai ilpu takata intasvaig an nasjap-
icnaig *u atimi.*
36 Is idim eti ahes ehelemia intas
o Atua, um lep eti yetpam ehele-
mia ache.
37 El et ika tah natimi et apro-
feta aien, ka et amen ehelen a Nes-
gan *Upene,* etmu ika aien et tas
alep o Natimarid intas iji eigki ek
aged imi caua ainyak.
38 Ja el et eti ato itai tah natimi,
etmu idim eti ato itai aien.
39 Va nitai ineigki, ak ilpu etoak,
akumu merit aijaua mika aki asup-
tecnaig intas: jam jim acaiji atimi
intasvaig an tas *irai iji pece.*
40 Akumu ago niji itai asega ai-
jaua an nedo atoh im nedo upene.

NUARIN-TAS ALUPAS 15.

IM lep ineig, ak ilpu etoak, ek
ahugni lelmia ainyak vai intas-
-upene ineig kis asuptecnaig ehe-
lemia ainyak, akis lep leh aijaua,
um aiji aktit iran;
2 er lep imyiatamaig caua vaig,
el eka imyiehva intas iyehki aijaua
kis asuptecnaig ehelemia ainyak, el
et eti takitai nimyiisjis ninivaijec
unyimia.
3 Kis upyi asan tas iyehki ehele-
mia ainyak kis leh ainyak, nika-
vaig, is mas a Kristo va nedo has
uja, et idivaig eris aged;
4 eris um atehnoi yin, ja is wat
ti pan itac nadiat is eseij, is lep
nusjai aien, et idivaig eris aged:
5 is ecet yin a Sifas, im lep natimi
is twelv iji ehki:
6 eris lep ehras ecet yin a ilpu
etoaija is faiv huntret um eled;
era umumoh natimi et ahinag ira

ra an naopan ineig, ja era umjegse
nahaiji ra:
7 is lep ecet yin a Jakobus, im
lep ilpu apostolo asega.
8 Ja kis par apitac ainyak ira ra
asega um ecet yin, et idivaig in-
halav apos has.
9 Ek upoupo ainyak irai ilpu
apostolo, ek eti upene ainyak mika
eri aniv nyak par ika napostolo,
va nedo ineigki, nikavaig, kis atmas
vai nup an nakalasia u Atua ai-
nyak.
10 Ja et ahes an naiheuc o Atua
nedo unyak asega: is eti takitai
naiheuc o un vai nyak; ja kis aur-
itai ainyak um esjilid ira ra asega:
ja *kis* eti *ispuk ago* ainyak, jai nai-
heuc o Atua *is amen* ehelek.
11 El *ek asuptecnaig* ainyak, ka
ara, et um ucco nasuptecnaig un-
yima, um lep ucco nimyiisjis nini-
vaijec unyimia.
12 El eh asuptecnaig Kristo mika
is nusjai aien vai inmas *o un,* era
auri nahaijimia par ika, Inyi ti
nusjai *nohui* atimi emesmas?
13 El eh eti imyianusjai atimi vai
inmas *ura,* el is eti nusjai a Kristo
vai inmas o un:
14 ja el is eti nusjai *vai inmas o
un* a Kristo, el et takitai intas ecra
asuptecnaig aijama, um lep takitai
nimyiisjis ninivaijec unyimia.
15 Im lep ineig, eh lep alum
cama ilpu atimi asuptecnaig intas
ahcil vai Atua; va nedo ineigki,
nikavaig, ecris asuptecnai Atua
aijama, um ika, is imyinusjai
Kristo aien: ja is eti imyinusjai
yin aien, el eh eti imyianusjai *nohui*
atimi emesmas.
16 El eh eti imyianusjai *nohui*
atimi emesmas, el is eti nusjai a
Kristo:
17 el is eti nusjai a Kristo, el
et takitai nimyiisjis ninivaijec un-
yimia; et idim amen ehelemia nedo
has unyimia:
18 era lep erekinman ira ra ara
era umjegse ehele Kristo ara.
19 El ta aitgai Kristo akaija an
nobohtan ineigki ache, et esjilid
nohocred uja irai *ohcored* oi tak
atimi asega.
20 Ja is idim nusjai a Kristo vai
inmas *o un,* et metto aien ira atimi
iji ehki eris umjegse ara.
21 *Et eteuc* inmas vai natimi is
ethi, et um ucco, uhpu lep imyi-
anusjai atimi emesmas vai natimi et
ethi.
22 Era idim emesmas atimi asega
irai Atam, et idim ucco, erupu
anusjai atimi asega irai Kristo.
23 Ja *erupu anusjai* atimi asega
an nuarin esyei ra: *is uhup* a
Kristo inmetto; ja erupu apitac a
ilpu atimi u Kristo an nehcohos
pam o un.
24 *Etpu yetpam* nehni o itai an
naopan iyehki, et wit atceija nel-
cau *o un* aien imi Atua, et Etman
aien; ja etpu uhup aien um ati-
pagki natimarid asega, im natimi
alupas asega, im nemda asega.
25 Eris idim ika etpu atimarid
aien, um imyihum pan an naopan
iyehki, etpu ikni ilpu atimi edemda
asega aien ithan neduon.
26 Etpu atipagki natimi edemda
apitac ineigki aien, Inmas.
27 "Is idim ikni niji itai asega
ithan neduon aien;" ja et wat ika
aien, "Eris ikni niji itai asega
ehelen," er idim ato mika eris eti
ati yin, is ikni niji itai asega aien
ehelen.
28 Uhu wit ikni niji itai asega
ehelen, uhpu lep ati Inhal *o un*
ehele *Etman* is ikni niji itai asega
aien ehelen, va etpu esjilid a Atua
irai iji itai asega.
29 El era eti anusjai atimi emes-
mas, uhpu uauo ra eris leh na-
baptiso va *nika ura eri anusjai*
atimi emesmas? era auri ara par
leh nabaptiso va *nika ura eri
anusjai* atimi emesmas?
30 Ecra auri aijama par leucse
nohocred irai iji uari-adiat?
31 Ek idim asaig ainyak, va nim-

yiacitak caua unyak ineig et ahes
ehele Iesu Kristo Natimarid uja,
mika, ek mas ainyak irai iji adiat.
32 El ekis ehtauo ainyak imi niji
itai aleg Efesus, et idivaig nedo o
atimi, et eti upene vai nyak: el eh
eti anusjai atimi emesmas, "ti hag
akaija um umwig; intupu emesmas
akaija imraig."
33 Akumu aktaktai upene aijaua:
nedo auahas nedo upene *unyimia*
neigki, par amen pan ehele ilpu
atimi auatatimi.
34 Akumu aiji lahlah aijaua, *um*
ago nedo atoh, um jim ago nedo
has; era eti ato Atua nahaijimia:
ek asan *tas ineigki* ainyak, mika
aki ehcamai aijaua.

35 JA etpu ika tah, Erupu anusjai
atimi emesmas um uauo? inyi idi-
vanhe nohura ineigki erupu eh-
cohos pam iran ara?
36 Ak natimi ahnag! el et eti
muttit *nupsi itai* ineig na ahoaig
aiek, el et eti edel:
37 na wit ahoaig itai aiek, na eti
ahoaig nohu itai ineig aiek etpu
edel, jai tup nupsi itai, kit *nupsi*
hwiit, ka *nupsi* itai et eche:
38 ja et ati nohun a Atua, an
nika o un yi idim ucco, *et ika aien yi*
eteuc nohu iji obotpot upsi itai asega.
39 Et eti tup ethi ache nohu itai
asega: ja et eche nohu atimi, um
lep eche nohui kurimatau, um lep
eche *nohui* mu, um lep eche *nohui*
man:
40 *et eteuc* nohu itai an nohatag,
um lep *eteuc* nohu itai an noboh-
tan: ja et eche naijorai *ohu itai* an
nohatag, jam lep eche *naijorai ohu*
itai an nobohtan:
41 et eche naijoran nagesega,
jam lep eche naijoran mohoc,
jam lep eche naijorai moijeuv; et
eti apapa naijorai moijeuv asega.
42 Inyi idim ucco an nusjai u
atimi vai inmas *ura:* er ahoaig
nitai muttit, *ja* etpu nusjai nitai
ineig inyi ti muttit:
43 er ahoaig nitai er amcel vaig,
ja etpu nusjai nitai ineig er im-
yiahpas; er ahoaig nitai auatial-
idi, *ja* etpu nusjai nitai ineig et
emda:
44 er ahoaig tup nohun, *ja* etpu
nusjai nohun esgan. Et eteuc tup
nohu *atimi*, jam lep eteuc nohun
esgan:
45 et idivaig eris aged, *um ika*,
"Eris ati Atam uhup, mika yi tup
atimi umoh aien;" ja *eris ati* Atam
apitac, mika yi esgan aien *um* im-
yiatumumoh *atimi*.
46 Ja is eti uhup *nohuja* esgan,
ja tup *nohuja*; ja par apitac *nohuja*
esgan.
47 Is ahes an nobohtan a na-
timi uhup, um idivaig nobohtan
aien: is ahes an nohatag a natimi
apitac, Natimarid marom.
48 Era idivai yin is ahes an
nobohtan aien atimi an nobohtan:
ja era idivai yin is ahes an nohatag
aien atimi an nohatag.
49 Intis idim apos nalmu *natimi*
ineig akaija is ahes an nobohtan
aien, et idim ucco, intupu apos nal-
mun akaija is ahes an nohatag aien.
50 Ek ika ainyak, ak ilpu etoak,
et ehka va nohuja namenvaig an
nelcau o Atua; *et* lep *ehka* va niji
itai muttit namenvaig an nuarin
ineig et eti amen tah nitai muttit
iran.
51 Ekpu idim asuptecnaig nitai
adenaig ehelemia ainyak: Inti eti
umjegse akaija asega; ja etpu eche
nohuja akaija asega,
52 an nuarin-nadiat dikjai, an na-
tapanes nesganimtan natimi, uhu
wit *ahlai* intoho apitac: uhpu idim
ahlai intoho, erupu anusjai atimi
emesmas jam eti lep muttit, etpu
lep eche nohuja akaija.
53 Eris idim ika uhpu aso nitai
ineig inyi muttit an nitai ineig inyi
ti muttit; uhpu lep aso nitai
ineig inyi mas an nitai ineig inyi ti
mas.
54 Uhu wit aso nitai ineig inyi

muttit an nitai ineig inyi ti mut-
tit, um lep aso nitai ineig inyi mas
an nitai ineig inyi ti mas, etpu
elmeijid intas eris aged, *um ika,*
" Er ahau Inmas um atleg."
55 " Ak Inmas, naces atimi un-
yum yek eda? Ak Nehpanitai,
nahau atimi unyum yek eda?"
56 Naces atimi u Inmas neigki,
nedo has; nemda an nedo has
neigki, intas alep.
57 Jai naaurineig vai Atua, et ika
aien inti esjilid akaija vai Iesu
Kristo Natimarid uja.
58 Va nitai ineig, ak ilpu etoak
upene, akumu amen aktit aijaua,
um jim amaamai, *um aheca* alupas
an nauritai u Natimarid irai iji
adiat, eka ato aijaua, nikavaig, inyi
ti takitai nauritai unyimia irai Nati-
marid.

NUARIN-TAS ALUPAS 16.

IM lep ineig, vai *mune* er asjapic-
naig vai ilpu atimi upene, et
idivaig kis asaig ainyak ehele nup
urai ekalasia an *pece* Calesya,
akumu lep ago aijaua.
2 An nadiat uhup irai wiik akumu
ikni *mune* ehelemia aijaua asega,
um aminjinaig, et idivaig et alupai
caua itai *a Atua,* va eri jim asjap-
icnai itai an napam unyak.
3 Ek wit apam ainyak, ekpu aged
itasvitai ainyak, um abraig pan ra
sji eigki akupu aniv ra aijaua, mika
eri apos pan naiheuc unyimia ara
Jerusalem.
4 Ja el eh ika ki apan ainyak,
erupu ahced nyak ara.
5 Ekpu apam ehelemia ainyak,
ek wit atga an *pece* Masetonea
ainyak: ekpu idim atga an *pece*
Masetonea ainyak.
6 Kit ekpu amen ehelemia ainyak,
maiya, kit ekpu amen ainyak an
mesese, mika aki imyiapan nyak
aijaua an nefalaig ineig ekpu apan
iran ainyak.

7 Ek eti merit ainyak nalum caua
vaig an naopan ineig an napan
unyak; ja ek ika ainyak ki elva-
men jak ehelemia, tup Natimarid
marom.
8 Ja ekpu amen ainyak Efesus,
um yetpan nadiat Pentekost.
9 Eh mun asalgei alupas intapanes
vai nyak, et mun lah neucse neom,
ja era lep ahinag a ilpu atimi
edemda.

10 JA el et wat ham a Timodeus,
akumu aminjinai yin aijaua, mika
yi amen ehelemia aien um eti im-
titaig tah nitai: et ago nauritai u
Natimarid aien, et idivaig ek lep
ago ainyak.
11 Va nitai ineig etmu jim am-
cel vai yin tah, jam imyiapan yin
an neigpa, mika yi apam ehelek
aien: ek aitgai yin ainyak an na-
pam u ilpu etoaija.
12 Im lep ineig, vai Apollos
etoak, kis ugni emda yin ainyak,
mika yi ahced ilpu etoaija aien, um
apam ehelemia: ja is eti merit aien
napamvaig an naopan ineig; ja
etpu apam aien et wit tup upene vai
yin.
13 Akumu aminjinai caua aijaua,
um amen aktit an nimyiisjis nini-
vaijec *unyimia, um* ago nedo o ilpu
atimi metto, *um* emda:
14 akumu ago nedo asega un-
yimia anliinmopomia aiyu *va atimi*
aijaua.

15 AK ilpu etoak, eka ato ra an
nimnim u Stefanas aijaua, nikavaig,
eris hupnan ara an *pece* Akea, eris
lep ispara tup ago nedo aiheuc vai
ilpu atimi upene ara:
16 ek ugni caua ainyak, mika
aki atahaijeg aijaua intas o atimi
iji eigki, im lep ra asega era atau
imi *ra* ara, um ago nauritai.
17 Ek imyiacitak ainyak va na-
pam u Stefanas, im Fortunetus, im
Akeekus, ehtaij isjipicmoig caua
ahtaij:

18 et emda inliinmopok ainyak,
im lep inliinmopomia, va nedo o
ehtaij: akumu leh upene ehtaij
rahki aijaua.
19 Era aiheuc vai caua a nup
urai ekalasia an *pece* Esya. Erau
lep aiheuc vaig alupas caua a
Akwila im Prisilla, im lep nup an
nakalasia *era asjapicnaig* an nim-
nim urau *ara*.
20 Era aiheuc vai caua a ilpu
etoak asega. Akumu aiheuc vaig
jipe caua aijaua, um aijumnyi up-
ene caua.

21 NAIHEUC *vai caua* unyak
neigki, Paulo, *maged* an nik-
mak:
22 El et eti aiyu inliinmopon tah
natimi vai Iesu Kristo Natimarid,
etmu erikinman iran aien. Etpu
ham a Natimarid.
23 *Etmu amen* ehelemia naiheuc
o Iesu Kristo Natimarid *uja*.
24 Et aiyu inliinmopok ainyak
vai caua asega irai Iesu Kristo.
Emen.

NITASVITAI ERO O PAULO NAPOSTOLO

IMI

NUPU KORINDUS.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

1 AK nup an nakalasia o Atua
Korindus, im lep ilpu atimi upene
asega irai *uari pece* Akea asega, *ek
aiheuc* vai caua *ainyak* Paulo,
napostolo o Iesu Kristo va nasaig
o Atua, im lep Timodeus etoaija:
2 *Etmu amen* ehelemia naiheuc im
neigpa ineig et ahes ehele Atua Et-
maija, im lep Iesu Kristo Natimarid.

3 NAAURINEIG vai Atua, Et-
mai Iesu Kristo Natimarid uja, *um
lep* Etmaija ineig et ahes ehelen niji
aiheuc, um lep Atua ineig et ahes
ehelen nedo erop asega;
4 et ago eropse nyak aien an no-
hocred asega unyak, mika ki emda
ainyak par ago eropse ra sji eigki
era ohocred ara, an nedo erop ineig
et ago eropse nyak iran a Atua.
5 Et alupas nohocred unyak vai
Kristo, et um ucco, et esjilid nedo
erop unyak irai Kristo.
6 Ek ohocred ainyak va nitai
ineig, mika eri ago eropse caua,
um imyiatamaig caua, er ago nitai
ineigki an napos nohocred iji eigki
unyimia ek lep apos ainyak; ek
lep eropse ainyak va nitai ineig,
mika eri ago eropse caua, um im-
yiatamaig caua.
7 Ek aktaktai emda caua ai-
nyak, ek ato ainyak mika, eka
ilpu atimi asipiaig nohocred *unyak*
aijaua, et um ucco, *akupu* lep *ilpu
atimi asipiaig* nedo erop *unyak
aijaua*.
8 Ak ilpu etoak, ek merit ai-
nyak mika aki ato aijaua nohocred
unyak is yetpam irak an *pece*
Esya, kis ohocred alupas ainyak
um auatialidi, kis aktaktai ainyak
mika ki mas:
9 kis ika ainyak ki mas, vai ki

jim asgeig irak ainyak, jam *asgeig*
irai Atua ineig et imyianusjai atimi
emesmas aien:
10 is imyiatamaig nyak aien vai
inmas esjilid iyehki, et lep imyiata-
maig *nyak* aien: ek aitgai yin
ainyak mika yi imyiatamaig *nyak*
aien an tak aopan;
11 eka wat ehralaigaheni vai
nyak aijaua, um atau imi nyak,
mika eri naaurineig atimi et ahinag
va naiheuc iyehki ek *leh* ainyak
va *nalaigaheni* u atimi et ahinag.
12 Intas imyiacitak unyak neigki,
intas asuptecnaig u inliinmopok
ineigki, nikavaig, et upene nedo
unyak um inivaijec *inliinmopok an*
nuhup u Atua, an namen unyak
an nobohtan, jam esjilid vai caua,
jam eti *ago* va narapakau u atimi,
jai va naiheuc o Atua ache.
13 Ek aged nitai iji eigki ache
ainyak ehelemia eka esvi aijaua um
ato upene; ek lep ika ainyak,
akupu lep ato aijaua um yetpan an
tid *iramia;*
14 eris ato upene nyak nahai-
jimia, mika ek itai imyiacitak
unyimia ainyak, et idivaig eka lep
itai imyiacitak unyak aijaua an
nadiat u Iesu Natimarid.
15 Kis wat asgeig iran neigki
ainyak, kis merit ainyak mika ki
uhup um apam ehelemia, mika aki
ehcero leh naiheuc aijaua,
16 um ahtaregdei caua, um apan
Masetonea, ja par lep ahes Mase-
tonea um apam ehelemia, mika aki
ahced nyak aijaua an napan unyak
alaig Jutaia.
17 Is wat ucce inmerit unyak, is
eti elpatelpat naktaktai unyak; kis
wat merit va nitai iji eigki ainyak,
jam eti merit et idivaig nedo o
atimi, mika ki asaig, *um ika,* O'o,
o'o, ka, Maiya, maiya.
18 Et inivaijec a Atua, et idim
ucco, kis eti ohoh an tas ainyak
ehelemia.
19 Is eti ohoh an tas a Iesu
Kristo Inhal o Atua, kis asuptec-
nai yin ehelemia ainyak, im lep
Sailas, im Timodeus, ja is eteuc
ache intas inivaijec ehelen.
20 Et idim inivaijec um ipjin
intas upyi asaig asega o Atua vai
yin, va uhpu imyiahpas Atua vai
cumtaij.
21 Aien et ago emda cumtaij
ehelemia aien irai Kristo, um ikni
cumtaij, et Atua aien;
22 is asjaaicnaig iraija aien, um
alupai *caija* nitai asjaaicnaig u
Nesgan *Upene* anliinmopja.
23 Im lep ineig, ek arohoai Atua
ainyak mika yi ahilek inliinmopok
aien, um ato mika, kis eti fi ham
Korindus ainyak, va naiheuc unyak
vai caua:
24 ektaij eti esjilid aijumtaij irai
imyiisjis ninivaijec unyimia, ja ek-
taij atau imi caua aijumtaij, mika
aki imyiacitak aijaua: eka amen
aktit aijaua va nimyiisjis nini-
vaijec *unyimia.*

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

1 KIS ika ainyak anliinmopok inki
eti lep ham ehelemia um ohocred.
2 El eka taigtaig aijaua vai *intas*
unyak, ek mun imyiacitak di ai-
nyak? natimi ineig marom, et taig-
taig aien vai *intas* unyak.
3 Kis aged intas ineigki ehelemia
ainyak, vai ki jim ohocred ainyak
an napam unyak vai ra sji eig eris
idim ika ki imyiacitak ra; ek
asgeig iramia asega ainyak, nika-
vaig, eka *imyiacitak* aijaua asega
va nimyiacitak unyak.
4 Kis wat aged imi caua ainyak,
is taigtaig um ohocred alupas in-
liinmopok ainyak, is ahinag nidi
imtak; *kis* eti *aged ainyak* mika
aki ohocred aijaua, jam mika aki
ato naiheuc esjilid unyak vai caua.
5 El is atupun nohocred tah, is eti
ago ohocred nyak ache aien, jam
lep nahaijimia; vai ki jim ated
caua asega ainyak.

6 Is upene neruvaig ineigki imi
natimi iyehki, *eris ati imi yin* atimi
is ahinag.
7 Va nitai ineigki akumu jim
lep aru nedo has *o un* aijaua, jam
ago eropse *inliinmopon,* vai yi jim
auahas yin nohocred alupas *o un.*
8 Im lep ineig, ek ugni caua
ainyak, mika aki lep aiheuc vai yin
inivaijec aijaua.
9 Va nitai ineigki kis aged ai-
nyak, mika ki ato nedo unyimia,
kit akupu atahaijeg *nyak* aijaua irai
iji itai asega, ka o'o.
10 El eka eti aru nedo has o un
tah aijaua, ekpu *eti* lep *aru* ainyak:
el ekis eti aru nedo has o un tah
ainyak, kis eti aru nedo has
o un ainyak vai caua an nuhup u
Kristo;
11 vai yi jim imyiahnag caija a
Satana: inta ato nefaifa o un
akaija.

12 IM lep ineig, kis wat yetpan
Troas ainyak par *asuptecnaig* intas-
-upene u Kristo, is asalgei intapanes
vai nyak a Natimarid,
13 is ehioehio inliinmopok ainyak,
va nitai ineig, nikavaig, kis eti ecet
Taitus etoak ainyak; ja kis ude ra
ainyak, um ahes eahki um apan
Masetonea.
14 Jai naaurineig vai Atua ineig
et ika aien ek esjilid ainyak vai
Kristo irai iji adiat, um ehvaig
nitai auanipin upene an nato yin
irai iji uarin asega vai nyak:
15 ek itai auanipin upene u
Kristo ainyak imi Atua ehele ilpu
atimi iji eigki er imyiatamaig ra,
im lep ehele ilpu atimi iji eigki er
auahas ra:
16 *ek* itai auanipin eh mas vaig
ainyak imi ra sji eigki; jam itai
auanipin er umumoh vaig imi ra sji
ehki. Ja et emda a di par *ago* nitai
iji eigki?
17 Ek eti idiva atimi et ahinag
ainyak, era asuptecnaig efaifa intas
o Atua ara: ja ek asan tas ini-
vaijec ainyak vai *intas alep o* Atua,
an nuhup u Atua, irai Kristo.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

EK idim eti lep atupun ainyak
par imyiahpas nyak; et lep eti
upene vai nyak inleucsevaig itas-
vitai imyiahpas *nyak* imi caua, et
idivaig tak atimi, ka inleucsevaig
itasvitai imyiahpas *nyak* unyimia.
2 Eka itasvitai unyak aijaua,
eris aged anliinmopok, era ato
atimi asega um esvi:
3 er idim ehvaig upene caua et
idivaig nitasvitai u Kristo va naur-
itai unyak, eris eti aged an wai
apig, ja an Nesgai Atua umoh;
um eti *aged* an hat, ja anliinmopo-
mia updak.
4 Et eteuc ehelek nimyiisjis nin-
ivaijec ineig vai Atua irai Kristo:
5 ek eti tup ispuk emda ainyak
par aktaktai tah nitai; ja ek emda
ainyak vai Atua;
6 aien aigki is ati nyak aien,
mika ki aheca emda ainyak an tas-
-etipup mat; *ek* eti *aheca* u intas
ache *ainyak*, jai nesgan: et atgei
caija intas, ja et imyiatumumoh
caija nesgan.
7 El is esjilid nauritai iyehki
eris emesmas vaig, eris aged um
ati nugnyan an hat, is ehka va
nupu Isreel naespanvaig nesga-
nimtai Moses va nememina iran; ja
is um lep tup ti ehpan *nememina*
iyehki;
8 etpu idim esjilid acen nauritai u
Nesgan *Upene.*
9 El is esjilid nauritai ineig is
asuptecnaig nimtan nedo has, el et
idim esjilid acen nauritai ineig et
ika et atoh nedo *o atimi.*
10 Is esjilid *nauritai* iyehki, ja is
eti lep esjilid va nupene u nauritai
ineig et esjilid acen.
11 El is esjilid *nauritai* iyehki
is tup ti ehpan, el et lep esjilid acen
nauritai ineig et amen.

12 Ek idim asgeig irai itai iji
eigki ainyak, va nitai ineigki ek tas
emda ainyak:
13 um eti idivai Moses, is adah-
poi nesganimtan aien, mika eri eti
ecetai nehni o nitai iyehki a nupu
Isreel, is tup ti ehpan:
14 ja is ipjin inliinmopura ara: et
lep amen nitai adahpoi iyehki ira
ra, um imyihum pam an naopan
ineig, era wat esvi ara an tas-etipup
itu; jam eti ato ara, nikavaig, eris
atipagki vai Kristo.
15 Ja eh wat esvi *intas o* Moses
an naopan ineig, et amen nitai
adahpoi anliinmopura:
16 ja uhu wit adumoij pan ehele
Natimarid, uhpu atipagki nitai
adahpoi iyehki.
17 Et esgan iyehki a Natimarid:
er amen upene an *nuarin* ineig, *et
amen* iran a Nesgai Natimarid.
18 Inta ahnoi natimi alupas u Na-
timarid akaija asega an nitai nau-
nau, an nesganimtan er eti adahpoi,
inta lep idivaig nahmun akaija,
um yetpan an naunau vai Nesgai
Natimarid.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

1 VA nitai ineigki an neteuc
unyak an nauritai ineig, ek eti aua-
tialidi ainyak va naiheuc o Atua
vai nyak;
2 ja kis ude nedo ehcamai vaig ai-
nyak er adenaig, um eti ago efaifa,
um eti asuptecnaig efaifa intas o
Atua; ja ek asuptecnaig intas ini-
vaijec ainyak, um ehvai nyak ehele
atimi asega, um ahidan liinmopura
an nuhup u Atua.
3 El eh adenaig intas-upene unyak,
er adenaig vai ra er auahas ra:
4 et ago aupat inliinmopoi ra sji
eigki a atua an nobohtan ineigki,
era imyiisjis nahcil ara, vai yi jim
cespan ra naijoran lah an tas-upene
esjilid u Kristo, et ahnui Atua
aien.
5 Ek eti asuptecnaig nyak ainyak,
jai Iesu Kristo Natimarid; im lep
nyak naheca unyimia vaig vai
Iesu.
6 Atua ineig is ika aien yi cespan
naupat naijoran lah, um lep ika
aien yi cespan inliinmopok naijoran
lah, mika ki lah ainyak, um ato
natimi alupas o Atua, an nesga-
nimtai Iesu Kristo.

7 JA ek apos nitai upene ineig
ainyak an nipjinitai obohtan, mika
yi ahes ehele Atua nemda esjilid,
jam eti ahes ehelek.
8 Ek ohocred ainyak an niji itai
asega, jam eti auatialidi; et ehio-
ehio inliinmopok ainyak, jam eti
agaigai lelek;
9 er atmas vai nyak, ja er eti ude
nyak; um ahcai nyak, jam eti ec-
jipidai nyak;
10 ek apos inmas vai Iesu Nati-
marid an nohuk ainyak irai iji
adiat, mika eri ehvaig numoh u
Iesu an nohuk;
11 ek umoh ainyak, ja er ati
nyak mika ki mas ainyak vai Iesu
irai iji adiat, mika eri ehvaig
numoh u Iesu an nohuk auatialidi.
12 Et idim ucco, et auritai irak
inmas, ja *et auritai* iramia nu-
moh.
13 Et eteuc ehelek nesgan nim-
yiisjis ninivaijec, et idivaig eris
aged, *um ika,* "Kis imyiisjis nini-
vaijec ainyak, va nitai ineigki kis
tas ainyak;" ek lep imyiisjis nini-
vaijec ainyak, va nitai ineigki ek
tas ainyak:
14 ek ato ainyak mika, aien
is imyinusjai Iesu Natimarid aien,
etpu lep imyinusjai nyak aien
vai Iesu, um ati *nyak,* im lep
caua.
15 *Et eteuc* niji itai asega vai
caua, mika eri naaurineig emda vai
Atua atimi et ahinag, um imyiah-
pas yin va naiheuc esjilid *o un vai
ra.*
16 Va nitai ineigki ek eti aua-

tialidi ainyak; et wat areci nohuk
ainyak, jam emda inliinmopok irai
iji adiat.
17 Et haklin nohocred uja um
ipjidipjid, jam atupun nimyiacitak
alupas uja, um esjilid acen, inyi ti
lep ti;
18 inta wat eti almoi nitai iji
eigki akaija er ecetai, ja nitai iji
eigki er eti ecetai: inyi ti amen
nitai iji eigki er ecetai; ja etpu
amen irai iji mesese nitai iji eigki
er eti ecetai.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

1 INTA ato akaija, nikavaig, el
eh alcapdicra niimwudig *ineigki,*
nikavaig, neom uja an nobohtan,
et eteuc neom uja ineig *is alcei* a
Atua, neom eris eti alcei irai ikma
atimi, etpu lep amen an nohatag
irai iji mesese.
2 Inta ahlaig isjum akaija an
neom ineigki, um merit emda, mika
eri aso caija an neom uja iyehki
et ahes an nohatag:
3 el uhu wit ecet caija, inti eti
tup atga akaija, jam aso caija.
4 Inta ahlaig isjum akaija um
ohocred an niimwudig ineigki: ja
inta eti merit akaija, nikavaig, uhpu
iknipagki caija, jam aso caija, va
etpu atleg nitai inyi mas nitai umoh
iran.
5 Aien is ago upene caija aien
va nitai ineigki, et Atua aien; is
lep alupai caija Nesgan *Upene* aien,
mika yi itai asjaaicnaig.
6 Va nitai ineigki inta emda
akaija irai iji adiat, inta ato akaija,
nikavaig, inta wat amen irai ohuja
akaija, inta itac acen vai Natimarid
akaija:
7 inta atga akaija va nimyiisjis
ninivaijec *uja,* jam eti ecetai:
8 inta emda akaija, um merit
alupas natceijaigvaig nohuja, um
amen ehele Natimarid.
9 Va nitai ineigki inta auritai
akaija, mika yi upene inliinmopon
vai caija, kit inti amen *irai ohuja*
akaija, ka inti eti amen.
10 Eris idim ika intupu ehcoh-
os pan akaija asega an nuhup u
dorona o Kristo, mika eri leucse
neruvaig atimi asega va nitai iji
eigki *eris ago* irai ohura *ara,* et
idivaig nedo ura, kit is upene, ka is
has.

11 EK ato nimtitai Natimarid
ainyak, va nitai ineigki ek ated
atimi ainyak; ja et ato nyak a
Atua; im lep ineig, ek ika ainyak
eka lep ato nyak aijaua anliinmop-
omia.
12 Ek eti lep tas upene vai nyak
ainyak ehelemia, ja ek alupai caua
natupun intas emda vai nyak ai-
nyak, mika aki emda aijaua par
tas ehele ra sji eigki, era tas emda
ara an nuhup u atimi, jam eti ini-
vaijec.
13 El ek ahnag ainyak, *ek ahnag*
vai Atua *ainyak:* ja el et eteuc
lelek ainyak, *et eteuc lelek* vai
caua.
14 Et idim ohrai nyak naiheuc o
Kristo; ek ika ainyak, el is mas
natimi is ethi va atimi asega, eris
emesmas ara asega:
15 is mas aien va atimi asega,
mika eri jim lep umumoh vai ra
ache a ilpu atimi umumoh, jam
umumoh vai yin is mas aien vai ra,
jam lep nusjai.
16 Va nitai ineigki ek lep eti
ato tah natimi ainyak va niji itai an
nobohtan: maiya, el ekis ato Kristo
ainyak an niji itai an nobohtan, ek
eti lep ato *yin* ainyak.
17 Va nitai ineigki, el *et amen*
ehele Kristo tah natimi, et atimi mat
aien: eh mun ti pan itac niji itai
itu; et mun mat niji itai asega.
18 Et ahes ehele Atua niji itai
asega, et upene inliinmopon aien
vai caija vai Iesu Kristo, um ikni
cama mika ecri asuptecnaig nauritai
ineig aijama yi upene inliinmopon
aien *va atimi* vaig;

19 nikavaig, is asan neigpa an no-
bohtan a Atua irai Kristo, um ika
inyi ti aru nedo has o atimi; um
ikni cama mika ecri asuptecnaig
intas ineig aijama yi upene inliin-
mopon aien *va atimi* vaig.
20 Ecra idim ilpu aheca u Kristo
aijama, et idivaig et ugni caua a
Atua irama: ecra isjipicmoig Kristo
aijama, um ugni caua mika yi eropse
inliinmopomia aijaua vai Atua.
21 Aien aigki is eti ato nedo has
aien, is ati yin *a Atua* mika yi itai
ahlap aien va nedo has uja, mika
eri ika et atoh nedo uja, an nuhup
u Atua, vai yin.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

1 IM lep ineig, ek ated caua
ainyak, natimi ehrauritai *ehelen,*
mika aki jim leh has naiheuc o
Atua aijaua;
2 (Et ika aien, "Kis atahaijeg
euc ainyak an naopan upene, kis
lep atau imi euc ainyak an nadiat
imyiatamaig *euc:*" *et* idim *eteuc*
naopan upene an naopan ineig; *um*
eteuc nadiat imyiatamaig *atimi* an
naopan ineig.)
3 ek eti ago tah nedo auahas in-
liinmopon tah natimi ainyak, va eri
jim asan tas has va nauritai *unyak:*
4 ja ek ago nedo er imyiahpas
nyak vaig ainyak irai iji itai asega,
et idivaig naheca u Atua, an nedo
eti auatiemda alupas, *im* niji oho-
cred *unyak, im* niji ihki natimi
unyak, im niji erekinman *irak,*
5 *im* niji aredei *nyak, im* niji amen
unyak irai li eom ipjin, *im* niji amen
ehcid *unyak, im* niji auritai, *im* niji
aitgai itai, *im* niji isji *nyak* vaig
numlaig;
6 *im* nedo upene, *im* nato itai, *im*
nedo eropse, *im* nedo aiheuc *va*
atimi, im niji itai tup ahtai u Nes-
gan Upene, *im* naiyu u inliinmopok
et eti efaifa,
7 *im* intas inivaijec, *im* nemda u
Atua, va nij va atimi an nedo atoh
an matak im inmouk,
8 *im* nimyiahpas *nyak,* im namcel
vai nyak, im intas has *vai nyak,* im
intas upene: um idivaig natimi
efaifa, jam inivaijec;
9 um idivaig natimi er eti ato yin,
jam ato upene nyak; um idivaig
natimi ika yi mas, ja ek idim umoh
ainyak; um idivaig natimi er aredei
yin, jam eti auahas nyak;
10 um idivaig natimi ohocred, ja
ek cediaig ainyak irai iji adiat; um
idivaig nihki natimi, ja era ikni
itai atimi et ahinag vai nyak; um
idivaig natimi eti ohuun itai, ja ek
ohuun niji itai asega ainyak.

11 AK nupu Korindus, ek asalgei
nipjineucsek ainyak vai caua, *um lep*
ahidaig alupas inliinmopok *vai caua:*
12 et eti haklin naiyu u inliin-
mopok ainyak vai caua, ja et haklin
naiyu u inliinmopomia aijaua *vai*
nyak.
13 ek tas ehelemia ainyak et idivai
ilpu hal *unyak,* etmu lep ucce nedo
unyimia aijaua vai nyak, um ahi-
daig alupas inliinmopomia *vai nyak.*
14 Akumu jim ehramen ehele
ilpu atimi imyiisjis nahcil aijaua,
namen eti apapa *neigki:* et eche
nedo upene im nedo has; um lep
eche inlah im naupat;
15 et eche inliinmopoi Kristo, jam
lep eche inliinmopoi Bilyal; et lep
ehka va natimi imyiisjis ninivaijec
im natimi imyiisjis nahcil nasipiai
itai vaig.
16 Er lep eti ikni ilpu atmas an
neom ahlap o Atua; eka eom ah-
lap o Atua umoh aijaua, et idivaig
is asaig a Atua, *um ika,* "Ekpu
amen ehele ra ainyak, um ahced
jipe *ra;* ekpu Atua ura ainyak,
erupu ilpu atimi unyak ara."
17 Va nitai ineigki, et ika a Nati-
marid, "Akumu ude ra aijaua, um
echim amen, um jim ubli pan tah
nitai has, ekpu leh caua ainyak;"
18 et ika a Natimarid ineig et

emda alupas aien, "Ekpu Etmamia ainyak, akupu lep ilpu halav atamaig im ilpu halav atahaig unyak aijaua."

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

1 AK ilpu etoak, et amen eheleija intas upyi asaig iji eigki; va nitai ineigki intumu yiri caija akaija va nedo has asega u nohuja im lep nesgaija, um imtitai Atua, um ago nedo upene asega.

2 AKUMU leh nyak aijaua; kis idim eti ago nedo has vaig tah natimi ainyak, *um* eti auahas inliinmopon tah, *um* eti efaifa vaig tah um leh tah nitai o un.

3 Ek eti asan *tas ineigki* ainyak par ated *caua:* kis upyi asaig ainyak mika, eka amen anliinmopok aijaua, mika ki mas ainyak um lep umoh *iramia.*

4 Ek tas emda ehelemia ainyak, *um lep* imyiahpas emda caua: et eropse alupas inliinmopok ainyak, *um lep* esjilid nimyiacitak unyak an nohocred asega unyak.

5 Ek wat yetpam Masetonea ainyak, is eti eropse nohuk ainyak va nohocred unyak; eris arahed *irak* um abli *nyak;* eris ehtauo imi nohuk, is lep imtitaig inliinmopok ainyak.

6 Ja is ago eropse nyak va napam u Taitus a Atua ineig, et ago eropse ilpu atimi upoupo *inliinmopura* aien;

7 jai *kis* eti *eropse ainyak* va napam o un ache, jai va nedo unyimia, nikavaig, akis ago eropse yin aijaua, is wat asuptecnaig ehelek aien inmerit alupas unyimia, *im* intaig unyimia, *im* naiheuc alupas unyimia vai nyak; va nitai ineigki kis lep imyiacitak alupas ainyak.

8 Kis taig ainyak va nitai ineig, nikavaig, is ohocred inliinmopomia aijaua va nitasvitai *unyak*; ja ek idim eti taig ainyak an naopan ineig: ek ato ainyak mika, is idim ohocred inliinmopomia aijaua an naopan iyehki va nitasvitai iyehki, jam ipjidipjid.

9 Ek eti imyiacitak ainyak va nohocred u inliinmopomia, jai va nadumoijvaig unyimia anliinmopomia an nohocred unyimia: is eteuc nohocred u inliinmopomia ineig is ahes ehele Atua, vai ki jim auahas caua ainyak an tah nitai.

10 Era adumoij anliinmopura atimi, um leh nitai umoh iran, va nohocred u inliinmopura ineig et ahes ehele Atua, er eti lep taig vaig: ja et atupun inmas nohocred u inliinmopura ineig et ahes an nobohtan.

11 Eka ato aijaua, nikavaig, is wat eteuc nohocred u inliinmopomia ineig is ahes ehele Atua, is esjilid naktaktai unyimia, im intas asuptecnaig nedo *unyimia,* im nedemda, im nimtitaig, im inmerit alupas, im nemda, im naruvaig! Akis asuptecnaig asega aijaua mika, eka upene aijaua an nitai ineigki.

12 Va nitai ineigki, kis wat aged *nitasvitai* imi caua ainyak, *kis* eti *aged ainyak* vai yin *ache* is ago nedo has aien, ka vai yin *ache* eris ago nedo has vai yin; jai va nitai ineigki, mika aki ato aijaua naktaktai unyak vai caua an nuhup u Atua.

13 Va nitai ineigki kis eropse ainyak va neropse unyimia: maiya, is lep esjilid acen nimyiacitak unyak va nimyiacitak u Taitus, akis ahidaig emda inliinmopon aijaua asega.

14 El ekis asuptecnaig emda caua ehelen ainyak vaig tah nitai, ek eti ehcamai ainyak; jai kis idim tas inivaijec ehelemia ainyak irai iji itai asega, et idim ucco, et inivaijec nasuptecnaig emda unyak iyehki, *kis asaig ainyak* ehele Taitus.

15 Et wat imyiehva nimyiaiji intas *o un* unyimia asega aien, nikavaig, akis imtitaig aijaua um

eucjucjacaij, jam leh yin, et aiyu alupas inliinmopon aien vai caua.

16 Ek asgeig iramia ainyak irai iji itai asega, va nitai ineigki ek imyiacitak ainyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 8.

AK ilpu etoak, ek asuptecnaig ehelemia ainyak naiheuc o Atua eris alupai nup urai ekalasia Masetonea:

2 is esjilid nohocred ura ara, ja eris idim cediaig ara; um esjilid nihki natimi ura irai itai, ja eris ago nedo aiheuc esjilid ara.

3 Ek asaig ainyak mika eris tup ispara *ahta* ara, is idivaig namen u niji itai *ura*, maiya, um esjilid ira amen u niji itai *ura:*

4 eris ugni emda nyak ara, mika ki leh nitai tup ahtai *ura* ainyak, um atau *ra* an naheca *ura* imi ilpu atimi upene.

5 *Eris ago nedo ineigki ara,* ja is eti idivaig naktaktai unyak, eris upyi hup ara um alupai Natimarid ra, ja *par apitac um alupai* nyak *ra,* et idivaig intas o Atua.

6 Va nitai ineigki kis ugni Taitus ainyak, mika yi ago ehni nedo aiheuc ineig aien ehelemia is atupun aien.

7 Eka idim esjilid aijaua irai iji itai asega, *nikavaig,* nimyiisjis ninivaijec, im nasuptecnaig intas, im nato itai, im naktaktai asega, im naiyu u inliinmopomia vai nyak, etmu idim ucco, akumu lep esjilid aijaua an naiheuc ineigki.

8 Ek eti tas alep ainyak, ja ek tas ainyak va nauroauro oi tak atimi, va uhpu ato, kit et inivaijec naiheuc unyimia, ka o'o.

9 Eka idim ato naiheuc o Iesu Kristo Natimarid uja aijaua, nikavaig, is ikni itai aien, ja is ihki natimi aien vai caua, mika aki ikni itai aijaua va nihki natimi o un.

10 Ek asuptecnaig naktaktai *unyak* ainyak va nitai ineigki: et upene nedo ineigki vai caua, akis atupun aijaua um ago, um lep ika aki ago itai, jam lep ti pan itac inmesese et ethi:

11 va nitai ineigki akumu ago ehni itai aijaua; *akis* idim auroauro *aijaua* um merit, etmu idim ucco, *akumu* ago ehni itai *aijaua* yi aseasega iramia.

12 El et eti esjum inliinmopon tah natimi, um taam ase iran, el et eti apapa pan irai iji itai *o un tah,* er ika et idim upene.

13 *Ek* eti *merit ainyak* mika eri tup amen nahaiji atimi, ja aki ahelwei itai ache aijaua:

14 jam ika *yi* apapa, *mika aki alupai ra* nahaiji padiaig alupas unyimia *aijaua* va nihki natimi ura an naopan ineig, va *erupu* lep *alupai caua* nahaiji padiaig alupas ura *ara an tak aopan* va nihki natimi unyimia; mika yi idim apapa:

15 et idivaig eris aged, *um ika,* "Aien *is asjapicnaig* alupas aien, is eti eled tah nitai imi yin; ja aien *is asjapicnaig* haklin aien, is eti ihki natimi aien."

16 Jai naaurineig vai Atua is alupai Taitus aien inliinmopon ineig, is aktaktai alupas caua iran aien.

17 Is idim atahaijeg intas ugni *yin unyak* aien; ja is auroauro aien, um ispun ham ehelemia.

18 Ek lep abrai etoak ineig ainyak, er imyiahpas yin an tas-upene irai ekalasia asega, mika yi ahced yin aien;

19 im lep ineig, eris lep aniv yin a nup urai ekalasia, mika yi ahced nyak aien, an *naposvaig* naiheuc ineig ek ahaig ainyak, va uhpu imyiahpas Natimarid, um lep *asuptecnaig* inmerit u inliinmopomia:

20 kis aminjinaig nyak ainyak va nitai ineig, vai yi jim asan tas has vai nyak tah natimi, va nitai tup ahtai alupas iji eigki ek ahaig ainyak:

21 ek ago nedo atoh ainyak, jam eti an nuhup u Natimarid ache, jam lep an nuhup u atimi.

22 Kis lep abrai etoak ineig ainyak yi ahced rau, kis ehcelpat ato naktaktai o un ainyak irai iji itai is ahinag; ja et lep aktaktai alupas aien an naopan ineig va nimyiisjis ninivaijec emda *o un* vai caua.

23 El *eh ahodai* Taitus, *ek ika ainyak*, Et apah unyak aien, im natimi atau imi nyak vai caua: el *eh ahodai* ohwat etoak, *ek ika ainyak*, Erau apostolo irai ekalasia arau, um itai imyiahpas u Kristo.

24 Va nitai ineigki akumu ehvaig ehele ehtaij aijaua, im lep an nuhup u nup urai ekalasia, mika et inivaijec naiheuc unyimia, im lep nasuptecnaig emda caua unyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 9.

1 ERIS idim eti ika ki aged intas ehelemia ainyak, va naiheuc iyehki vai ilpu atimi upene:

2 ek idim ato inmerit emda u inliinmopomia ainyak, ek lep asuptecnaig emda caua vaig ainyak ehele nupu Masetonea, um ika, eris mun asjapicnaig ehni itai a nupu Akea, ja pah ti pan itac inmesese et ethi; era lep emda natimi et ahinag va nemda unyimia.

3 Jai kis abraig pan *ehelemia* ehtaij etoak erahki ainyak, vai yi jim ahcil nasuptecnaig emda caua unyak an nitai ineig; mika aki upyi asjapicnaig ehni itai aijaua, et idivaig *intas iyehki* kis asaig ainyak:

4 el era ahced nyak *tah* nupu Masetonea, um ato mika, eka mun eti asjapicnaig ehni itai aijaua, ekpu ehcamai ainyak, (jam eti ika ainyak aijaua,) va nasuptecnaig emda *caua* iyehki.

5 Va nitai ineigki kis ika ainyak ki ugni ehtaij etoak erahki, mika ehtiji upyi hup ahtaij um ham ehelemia, um asjapicnaig ehni naiheuc unyimia, eris upyi tas vaig, mika yi eteuc et idivaig naiheuc inivaijec *unyimia*, um eti idivaig *nika* et has *irak* itai.

6 Im lep ineig, aien et ahoaig tintin itai aien, etpu asjapicnaig tintin itai aien; ja aien et ahoaig alupas itai aien, etpu asjapicnaig alupas itai aien.

7 *Erumu ahtai itai* atimi asega et idivaig naktaktai u inliinmopura; jam jim meteg, um jim imyiaaij itai: et aiyu inliinmopoi Atua vai natimi ineig et ahta upene aien.

8 Et lep emda a Atua par alupai caua niji itai tup ahtai asega; va akupu emda aijaua u nauritai upene asega, et wit ahinag niji itai asega unyimia irai iji adiat:

9 (et idivaig eris aged, *um ika,* "Is ahai itai *a natimi upene;* is alupai ilpu ihki atimi itai aien: et amen nedo aiheuc o un irai iji mesese."

10 Im lep ineig, aien et alupai natimi ahapol nupsi itai aien, um *alaa atimi* nitai caig incara, etmu alupai caua nupsi itai inyi ahinag aien, um ika yi ahinag nohoai itai an nedo aiheuc unyimia :)

11 aku wit ikni niji itai asega aijaua, va akupu ago nedo aiheuc; eh naaurineig vai Atua vaig vai nyak.

12 Et upene nahaigvaig naiheuc ineigki imi ilpu ihki atimi irai ilpu atimi upene; et lep esjilid par ago naaurineig et ahinag vai Atua;

13 era wat leh naiheuc ineigki ara, era imyiahpas Atua ara, va natahaijeg intas-upene u Kristo ineig unyimia er asaig, im lep naiheuc esjilid *unyimia* imi ra, im lep imi atimi asega;

14 era lep ugni *Atua* vai caua ara, um aiyu alupas inliinmopura vai caua, va naiheuc esjilid o Atua vai caua.

15 Naaurineig vai Atua va nitai tup ahtai o un et ehka nasuptecnaigvaig.

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

EK ated caua ainyak Paulo, va
nedo eigpa im nedo erop u
Kristo, ek ihki natimi ainyak ira-
mia an nohuk, ja ek wat amen ai-
nyak an taka uarin, ek tas emda
ehelemia ainyak :
2 ek ugni *caua* ainyak, vai ki jim
tas emda ainyak an nuhup unyimia
an nemda ineig, ek ika ainyak ki
tas emda vaig ehele ra sji eigki,
era tas vai cama ara, um ika, ecra
ago nedo an nobohtan aijama.
3 Ecra idim umumoh an nobohtan
aijama, ja ecra eti ago nedoa aijama
et idivaig nedo an nobohtan :
4 (et eti ahes an nobohtan nij va
atimi unyima, ja et emda vai Atua,
va uhpu alcapdicraig niji eom ip-
jin :)
5 *ecra* alcapdicraigse naktaktai *u
atimi* im inliinmopura ijinies asega
aijama, et atapanes inlah u Atua,
um avaktit aktaktai asega *ura*, va
uhpu imyiaiji intas o Kristo;
6 ecrupu lep aitgaig aijama, mika
ecri aru nedo imyipalea asega, aku
wit imyiaiji ehni aijaua.
7 Eka idim almoi iji itai aijaua et
idivaig er ecetai. El et ika tah
natimi et *aheca* u Kristo aien, etmu
lep ispun aktaktai nitai ineigki aien,
nikavaig, el *et aheca* u Kristo aien,
et idim ucco, ek lep *aheca* u Kristo
ainyak.
8 El ek tas alupas ainyak um
esjilid va nemda ineig unyak, is
alupai nyak a Natimarid, mika ki
ahidaig emda *caua* ainyak, jam eti
auahas caua, el ek eti ehcamai ai-
nyak :
9 *ek asan tas ineigki ainyak,* va
aki jim ika aijaua, ek aged itas-
vitai ainyak mika aki imtitaig vaig
aijaua :
10 et ika *tah,* Et esjilid niji itas-
vitai o un um emda ; ja et auati-
alidi nohun par ecetai, um takitai
intas o un :
11 etmu ato a natimi iyehki, nika-
vaig, et tup ethi ache intas *unyak*
irai itasvitai, an namen unyak an
taka uarin, im nedo *unyak* an
napam unyak *ehelemia.*
12 Ek imtitaig ainyak nati nyak
vaig *ehele ra,* um ika, ek idivai ra
sji eigki ainyak era imyiahpas ra
ara: ja eru wit isparah tas vai ra
ara, um ika, era esjilid a ilpu haiji
ra irai ilpu haiji ra, era eti ara-
pakau ara.
13 Ekpu eti tas alupas ainyak
va nuarin iji eigki eris eti ikni
imi nyak, ja va nuarin iji eigki
ache, is ikni imi nyak a Atua, et
lep eteuc nuarin ineig et yetpam
ehelemia.
14 Ek wit apam ehelemia ainyak,
ek eti ude nuarin ineig ainyak
eris ati imi nyak ; ja kis upyi hup
ainyak um ham ehelemia, um *asup-
tecnaig* intas-upene u Kristo :
15 ek eti tas alupas ainyak irai
ugnya auritai oi tak atimi, an nua-
rin ineig eris eti ati *imi nyak;* ja
ek ika ainyak, et wit esjilid nim-
yiisjis ninivaijec unyimia, ekpu
esjilid acen ainyak vai caua an
nuarin ineig eris ati imi nyak,
16 um asuptecnaig intas-upene
irai taka pece eahki, um eti tas
alupas irai ugnya auritai oi tak
atimi, is upyi hup aien um ago.
17 Ja "aien et tas alupas aien,
etmu tas alupas irai Ihova aien."
18 Et eti esjilid a natimi ineig
et ispun imyiahpas yin aien, ja *et
esjilid* a natimi ineig et imyiahpas
yin a Natimarid.

NUARIN-TAS ALUPAS 11.

1 EK merit alupas ainyak mika yi
eropse tintin inliinmopomia aijaua
vai nyak, va nedo ahnag *unyak :* ja
etmu idim eropse inliinmopomia
aijaua vai nyak.
2 Ek oporei vai caua ainyak an
noporei u Atua : kis aniv caua ai-

nyak imi natamaig et ethi, mika ki
ikni *caua* ehele Kristo ainyak, *et*
idivaig natahaig upene nedo o un.
3 Ja ek imtitaig ainyak vai yi jim
auahas inliinmopomia tah, mika
aki ude nedo inivaijec *unyimia*
vai Kristo, et idivaig is imyiah-
nag Iva a Nimyiv an nedo ahcil
o un.
4 El et asuptecnai Iesu et eche
natimi ineig et ham, ecris eti asup-
tecnai yin aijama, el eka leh Nes-
gan *Upene* et eche aijaua, akis eti
leh yin aijaua, ka intas-upene et
eche, akis eti eteuc iran aijaua,
el et upene vai caua mika yi eropse
inliinmopomia aijaua *vai yin.*
5 Ek ika ainyak, kis eti upoupo
ainyak irai ilpu apostolo iji eig era
esjilid ara.
6 El et eti esjilid intas unyak, ja
et esjilid nato itai unyak; eka ato
upene nyak aijaua irai iji itai
asega, an nuhup u atimi asega:
7 kis idim eti ago nedo has ai-
nyak, kis ago nedo upoupo ainyak,
mika aki esjilid aijaua, kis wat
asuptecnaig intas-upene u Atua
ehelemia ainyak, um eti ahilek
nimtan.
8 Kis atoraliak itai irai ekalasia is
eche ainyak, um leucse nimtan
ehele ra, mika ki aheca unyimia.
9 Kis wat amen ehelemia ainyak
um ihki natimi, jam eti ehtipidaig
tah: eris wat ahes Masetonea a ilpu
etoak um apam, eris alupai *nyak*
itai ara an nihki natimi unyak:
kis ispuk aminjinai nyak ainyak,
va aki jim ohocred aijaua vai nyak
vaig tah nitai, ekpu lep aminjinai
nyak ainyak.
10 Et idim amen ehelek nitai ini-
vaijec u Kristo, inyi ti atapanes
intas emda ineigki unyak tah na-
timi irai iji uari pece Akea.
11 Vanhe? va nitai ineig, nika-
vaig, ek eti aiheuc vai caua ainyak,
ka o'o? et idim ato a Atua.
12 Jai nitai ineig ek ago ainyak,
ekpu lep ago ainyak, um atapanes
intas has u ra sji eigki, era merit
ara intas has vaig; mika eri idi-
vaig nyak ara an nitai iji eigki era
tas alupas vaig ara.
13 Era ilpu apostolo ahcil ara sji
eigki, *um* ilpu atimi auritai efaifa,
era ika ara era apostolo o Kristo.
14 Et eti itai imyiali *nitai ineig;*
et lep ika a Satana et agelo lah
aien:
15 et eti itai esjilid *nitai ineig,* el
era ika a ilpu aheca o un, era ilpu
aheca an nedo upene; erupu leh
neruvaig ara et idivaig nedo ura.
16 Ek lep asaig ainyak mika,
etmu jim ika tah ek atimi ahnag
ainyak; ja el eti ucce, akumu leh
nyak aijaua, et idivaig natimi ah-
nag, mika ki tup asan tas alupas
ainyak.
17 Ek eti asan tas ineigki ainyak
et idivaig nedo o Natimarid, ja
et idivaig intas ahnag *unyak*
neigki, an nedo emda ineigki an tas
alupas.
18 Era tas alupas atimi et ahinag
an niji itai an nobohtan, ekpu lep
tas alupas ainyak.
19 Et eropse inliinmopomia ai-
jaua, um eti esjum vai ilpu atimi
ahnag, eka idim arapakau aijaua.
20 Et eropse inliinmopomia ai-
jaua, el et ika tah natimi aki ilpu
aheca o un aijaua, el et atoraliak
itai unyimia tah natimi, ka arop
iramia tah natimi, ka esjilid *ira-*
mia tah natimi, ka ahpoi nesganim-
tamia tah natimi.
21 Ek tas ainyak va nitai iji eigki
er ehcamai vaig, um idivaig natimi
auatialidi. Ja el et tas emda tah
natimi vaig tah nitai, (ek tas ahnag
ainyak,) ek lep idim tas emda
ainyak.
22 Era wat tas Hibru ara sji
eigki, *ek idim* lep *ucce* ainyak:
era wat upu Isreel ara, *ek idim*
lep *ucce* ainyak: era wat ilpu ma-
poi Ebraham ara, *ek idim* lep *ucce*
ainyak:
23 era wat ilpu aheca u Kristo

ara, (ek tas ainyak et idivaig natimi
ahnag,) ek esjilid *ira ra* ainyak; is
ahinag nauritai *unyak*, eris ehcahi-
nag acen aredei *nyak*, *um* ehcahi-
nag *amen ainyak* irai li eom ipjin,
kis ehcahinag mas *ainyak*:
24 eris ehcefaiv aredei nyak a
nupu Jutaia, um ehcedirte im nain
ahpoi nyak an naredei nyak ura:
25 eris ehceseij aredei nyak irai
auicai, *um* ehcethi asji nyak irai
hat, *um* ehceseij etgeig yigrei
nelcau irak; kis amen ainyak an
tup ahuahau an nepeig is ethi im
nadiat is ethi;
26 *kis* ehcahinag atga ubos *ai-
nyak*, *um* ubutpotet u unmas unyak
vai ofowai, *im lep* vai ilpu atimi
atoraliak itai, *im lep* vai nup
uran pece *unyak*, *im lep* vai
nup urai iji taka pece, *im lep* irai
uari-pece, *im lep* irai amasacen,
im lep an jop, *im lep* vai ilpu etoak
efaifa;
27 *kis* ehcahinag auatialidi *ai-
nyak*, *um* ohocred, *um* eti umjegse
an tah nepeig, *um* ehtele *nyak*, um
ahvig wai, *um* ehcahinag isji *nyak*
numlaig, *um* eyueyu, um ti nitai
aso *nyak*.
28 Et eteuc nitai iji eigki, im lep
ineig, et eti omot ehelek irai iji
adiat naminjinaigvaig nup urai
ekalasia asega:
29 el et auatialidi tah, ek lep
auatialidi ainyak; el et epihtau tah,
ek lep ohocred ainyak.
30 El et idim ika ki tas alupas
ainyak, ekpu tas alupas ainyak vai
iji auatialidi unyak.
31 Atua ineig, et Etmai Iesu
Kristo Natimarid uja aien, er im-
yiahpas yin irai iji mesese, et idim
ato aien mika, ek eti asan tas ahcil
ainyak.
32 Natimi alupas an nuarin-pece
Tamaskus, is ati yin a Aretas nati-
marid, is ikni ilpu eucsupo o un
aien eahki, mika eri atpaijinaig
nyak, um arop irak.
33 Ja eris ati pan itac nyak an
mun-ncom, um aiyihise nyak an
yipin nathatahau an nefehcat; kis
aha va nikman ainyak.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

1 ET idim eti upene vai nyak
intas alupas vaig. Ja ekpu yetpan
ainyak u niji itai eris almoi, im niji
itai is ehcohos a Natimarid iran.
2 Ek ato natimi et ethi ehele
Kristo ainyak, eris aiyihijai yin an
nohatag ijinies acen, ja pah ti pan
itac inmesese is fortiin, (ek eti ato
ainyak, kit *is amen* an nohun *aien*,
ka *is* eti *amen* an nohun *aien*; et
ato a Atua.)
3 Ek ato natimi iyehki ainyak,
(ek eti ato ainyak, kit *is amen* an
nohun *aien*, ka *is* eti *amen* an
nohun *aien*; et ato a Atua;)
4 eris aiyihijai yin a Paratais, is
atahaijeg niji tas aien et ehka na-
suptecnaigvaig, et itaup vaig tah
nasaigvaig.
5 Ekpu tas alupas ainyak vai
natimi iyehki: jai inki eti tas alupas
vai nyak ainyak, vai iji auatialidi
unyak ache.
6 El ek merit ainyak intas alupas
vaig, inki eti atimi ahnag ainyak;
ekpu asan tas inivaijec ainyak: jai
inki eti ago nedo ineigki ainyak,
vai yi jim esjilid naktaktai o un
tah natimi irai itai iji eigki et
ecetai ehelek aien, um atahaijeg
vaig irak.
7 Im lep ineig, vai yi jim ijinies
inliinmopok ainyak va niji itai
ehvaig is ahinag, eris ati ehelek
nitai ahcai nohuk, nagelo o Satana,
par ahpoi nyak, vai yi jim ijinies
inliinmopok ainyak.
8 Kis ehceseij ugni Natimarid ai-
nyak va *nohocred* ineigki, mika yi
ude nyak.
9 Ja is ika ehelek aien, Et alupas
naiheuc unyak vai euc: et esjilid
nemda unyak an nauatialidi. Va

nitai ineigki ek eti esjum ainyak
intas alupas vaig vai iji auatialidi
unyak, mika yi amen ehelek nemda
u Kristo.
10 Ek idim imyiacitak ainyak vai
iji auatialidi *unyak, im* niji tas has
vai nyak, im niji ihki atimi *unyak,*
im niji edemda *vai nyak, im* niji
ohocred *unyak,* vai Kristo: ek wat
auatialidi ainyak, jam emda.
11 Ek atimi ahnag ainyak vai
intas alupas unyak; *ja* is ehka vai
nyak intup amenvaig va nedo un-
yimia: is upene vai caua intas
upene vaig vai nyak: ek eti upoupo
ainyak irai ilpu apostolo iji eig era
esjilid ara, ja ek idim takitai ai-
nyak.
12 Eris idim ago niji itai asjaaic-
naig u ilpu apostolo an nuhup
unyimia, an nedo eti auatiemda
asega, *nikavaig,* niji auritai ehka,
im niji itai imyiali, im niji auritai
esjilid.
13 Akis idim eti tup apapa pan
irai upu ekalasia is eche anhe ai-
jaua? nitai ineigki ache, kis eti eh-
tipidai caua ainyak; akumu jim
aktaktai nedo has ineigki unyak
aijaua.
14 Ek ika ainyak ki auroauro um
ehceseij ham ehelemia; inki eti
ehtipidai caua ainyak: ek eti ahilek
niji itai unyimia ainyak, *ek ahilek*
caua ache *ainyak:* eris idim ika
eri eti ikni itai vai ilpu atmil *ura* a
ilpu hal *ura,* ja *eri ikni itai* vai ilpu
hal *ura* a ilpu atmil *ura.*
15 Ek idim eti esjum ainyak nah-
tai itai vaig, um lep nauritaivaig, va
nesgamia; ja et wat alupas naiyu
u inliinmopok vai caua, et lep tintin
naiyu u inliinmopomia vai nyak.
16 Inyi idim ucco, kis eti ehtipidai
caua ainyak: jai kit kis arapakau
ainyak, um arop iramia an nefaifa.
17 Kis idim eti leh tah nitai
unyimia ainyak vaig tah ehtaij, kis
abraig pam ehtaij ehelemia ainyak.
18 Kis ugni Taitus ainyak, kis
lep abraig pan *ehelen* etoak iyehki
ainyak. Is idim eti leh tah nitai
unyimia a Taitus: is tup ethi ache
inliinmopoma aijama, im nedo un-
yima.
19 Akumu jim lep aktaktai ai-
jaua, mika ki tup ispuk athai intas
ehelemia ainyak: ek tas ainyak
an nuhup u Atua irai Kristo: ja
ek ago niji itai asega *ainyak,* mika
ki ahidaig emda caua, ak ilpu *etoak*
upene.
20 Ek imtitaig ainyak vai ki jim
eti ecet caua an napam unyak, yi
idivaig inmerit unyak, *ek* lep *imti-*
taig ainyak va aki jim eti ecet nyak
aijaua, yi idivaig inmerit unyimia:
kit *etpu eteuc iramia* nedo imyiis-
jis itai, *im* nauatitai, *im* nedemda,
im nehtauo, *im* intas has, *im* inhos
tas, *im* intas ijinies, *im* nedoa:
21 vai ki jim ehcamai ainyak vai
Atua unyak an nuhup unyimia, an
napam unyak, um lep imyitaig
natimi inyi ahinag eris ago nedo
has ara, jam eti adumoij anliinmop-
ura va nedo has, im ingaijid, im
nacitak, eris ago ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 13.

NEHCESEIJ ham unyak ehele-
mia neigki. "Etpu ipjin intas
asega va atimi asuptecnaig inyi ero
ka inyi eseij."
2 Kis upyi asaig *ehelemia* ainyak,
um lep asuptecnaig *ehelemia,* et
idivaig nehcero amen unyak ehe-
lemia; ek amen ainyak an taka
uarin an naopan ineig, um aged
intas imi ra sji eigki, eris upyi hup
ara um ago nedo has, im lep imi
hal ra asega, mika, el ek lep ham
ainyak, inyi ti eropse nedo unyak
vai ra:
3 eka idim ahilek nitai asjaaicnaig
aijaua mika, et tas irak a Kristo, et
eti auatialidi vai caua aien, ja et
emda imi caua aien.
4 Eris atgei yin an nauincai
atgeig va nauatialidi *o un,* ja et

umoh aien va nemda u Atua. Ek
lep auatialidi ainyak pan iran, ja
ekpu umóh ainyak ehelen va nemda
u Atua ehelemia.
5 Akumu ahilek inliinmopomia
aijaua, kit eka imyiisjis ninivaijec
aijaua ; akumu ato caua aijaua.
Eka idim ato caua aijaua, nikavaig,
et amen ehelemia a Iesu Kristo, el
eka eti atimi efaifa aijaua.
6 Ja ek ika ainyak aki ato aijaua
mika, ek eti atimi efaifa ainyak.
7 Ek ugni Atua ainyak, mika aki
jim ago tah nedo has aijaua; *ek*
eti *ahilek* naktaktai upene u atimi
vai nyak *ainyak*, ja *ek merit*
ainyak mika aki ago nedo atoh
aijaua, kit ek idivaig natimi efaifa
ainyak.
8 Et ehka vai nyak nago tah nitai
vaig par auahas intas inivaijec, jam
imyiahras intas inivaijec ache.
9 Ek imyiacitak ainyak, ek wit
auatialidi ainyak, ja aki emda
aijaua: ek lep merit ainyak mika
aki upene asega aijaua.
10 Va nitai ineig ek aged intas
iji eigki ainyak, an namen unyak
an taka uarin, vai ki jim ago nedo
ipjin ainyak, an namen unyak ehe-
lemia, et idivaig nemda ineig is
alupai nyak a Natimarid, mika ki
ahidaig emda *atimi* ainyak, jam eti
auahas *ra*.

11 IM lep ineig, ak ilpu etoak, ek
aiheuc vai caua ainyak. Akumu
upene asega aijaua, etmu eropse
inliinmopomia aijaua, *um* tup ethi
ache inliinmopomia, *um* amen eigpa;
etpu lep amen ehelemia a Atua
ineig et aiheuc *va atimi* aien um
eigpa.
12 Akumu aiheuc vaig jipe caua
aijaua, um aijumnyi upene caua.
13 Era aiheuc vai caua a ilpu
atimi upene asega.
14 *Etmu* aiheuc *vai caua* a Iesu
Kristo Natimarid; *etmu* aiyu in-
liinmopoi Atua *vai caua ; etmu*
amen ehelemia asega a Nesgan
Upene. Emen.

NITASVITAI O PAULO NAPOSTOLO

IMI

NUPU CALESYA.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK nup urai ekalasia an *pece*
Calesya, *ek aiheuc* vai caua
ainyak Paulo, im lep ilpu etoaija
asega era ahced nyak ara ;
2 ek apostolo ainyak, eris eti
abraig nyak atimi, um eti ati nyak
tah natimi; ja is ati nyak a Iesu
Kristo, im lep Atua Etmau, is
imyinusjai yin aien vai inmas *o un :*
3 *Etmu amen* ehelemia naiheuc im
neigpa ineig et ahes ehele Atua
Etmaija, im Iesu Kristo Natimarid
uja;
4 is ispun ahtai yin aien va nedo
has uja, mika yi imyiatamaig caija
aien va nedo an nobohtan has
ineigki, et idivaig nasaig u Atua
Etmaija :
5 *uhmu* imyiahpas yin irai iji
mesese. Emen.

6 EK imyiali ainyak, nikavaig,
akis auroauro aijaua um atidjimia
iran is imyiacaij caua aien u naiheuc
o Kristo, vai intas-upene et eche:
7 ja et eti eteuc *intas-upene* et
eche; ja era imyidohalav caua hal,
um merit par auahas intas-upene u
Kristo.
8 Ja el ecra asuptecnaig ehelemia
intas-upene aijama, ka tah nagelo
an nohatag, um eti idivaig intas-
-upene iyehki ecris uhup aijama
um asuptecnaig ehelemia, etmu
erekinman iran aien.
9 Ecris upyi hup aijama um asan
tas ineig *ehelemia,* ek lep idim
asaig *ehelemia* ainyak an naopan
ineig, *nikavaig,* El et asuptecnaig
ehelemia intas-upene et eche tah
natimi, um eti idivaig iyehki akis leh
aijaua, etmu erekinman iran aien.
10 Ek idim eti ahilek naiheuc o
atimi ainyak an naopan ineig, o A-
tua ache; ek eti lep ahilek nimyiah-
pas u atimi ainyak; el era imyiah-
pas nyak natimi um uhum pam, el
ek eti aheca u Kristo ainyak.
11 Ek idim asaig ehelemia ai-
nyak, ak ilpu etoak, mika, is eti
ahes ehele atimi intas-upene ineig
kis asuptecnaig ainyak:
12 kis idim eti leh ehele atimi ai-
nyak, is eti lep esege imtak *tah;*
ja is ehvaig *ehelek* a Iesu Kristo.
13 Akis atahaijeg nedo unyak ai-
jaua, an naopan iyehki kis wat apol
an nalaigaheni u nupu Jutaia ainyak,
nikavaig, kis esjilid an natmas vai
nup an nakalasia u Atua ainyak,
um auahas ra:
14 kis esjilid ainyak an nalaig-
aheni u nupu Jutaia irai ilpu ehras
unyak is ahinag an pece unyak, kis
apol emda ainyak an tas alep u ilpu
retpok.
15 Is wat upene irai Atua ineig, is
ati nyak aien an naopan iyehki eris
pam apos nyak, um ahlaig vai nyak
an naiheuc o un,
16 par ehvaig Inhal o un ehelek,
mika ki asuptecnai yin ainyak ehele
nup urai iji pece, kis eti ahilek intas
iran ehele atimi ainyak:
17 kis eti apan Jerusalem ainyak
ehele ra eris upyi hup irak ara um
ilpu apostolo; jai kis auroauro ai-
nyak um apan Arebya, um lep
adumoij pan Tamaskus.
18 Is wat ti pan itac inmesese is
eseij, kis apan Jerusalem ainyak
mika ki ateghe Pitrus, um amen
ehelen ira adiat is fiftiin;
19 jam eti ecet tah irai ilpu
apostolo, Jakobus ache etoai Nati-
marid.
20 Et idim ato a Atua ek eti asan
tas ahcil ainyak, an nitai iji eigki ek
aged ainyak imi caua.
21 Is wat ti pan itac nitai iji
eigki, kis apan ainyak irai uari pece
Sirya im Silisya;
22 eris eti ato nesganimtak a nup
urai ekalasia an *pece* Jutaia iji ehki,
eris apol irai Kristo ara:
23 ja eris atahaijeg ache ara, nika-
vaig, Aien ahki is atmas vai caija
aien itu acen, et asuptecnaig nim-
yiisjis ninivaijec ineig aien, is auahas
aien an naopan iyehki.
24 Eris um imyiahpas Atua vai
nyak ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

1 IS wat ti pan itac inmesese
is fortiin, kis lep apan Jerusalem
ainyak, im lep Barnabas, kis lep leh
Taitus ehelek ainyak.
2 Kis apan ainyak va nabrai nyak
u Natimarid, um asuptecnaig ehele
ra intas-upene ineig, ek lep asup-
tecnaig ehele nup urai iji taka pece
ainyak; jai kis upyi hup ainyak um
asuptecnaig ehele ilpu atimi esjilid,
vai yi jim takitai nauritai unyak
ineig kis upyi ago, ka ineig ek ago.
3 Ja eris idim eti ika yi leh
naperitome iran a Taitus, nupu
Krisi, is ahced nyak aien:
4 va nedo o ilpu etoama efaifa

eris apam ehelema ara, ja ecris eti
ato ra aijama, eris asgeig pan irama
ara jam efaifa, par almoi namen
upene unyima vai Iesu Kristo, mika
eri lep atijai nedo ehka irama:
5 ecris idim eti atahaijeg ra ai-
jama an tah naur is ethi; va etpu
amen ehelemia intas inivaijec an
tas-upene.
6 Ara eris esjilid ara, ek eti ato
itai vai ra ainyak; et tup ethi
ache inliinmopoi Atua va atimi
asega: eris eti esege imi nyak
tah nitai ara sji eigki eris esjilid
ara:
7 ja is eche *nedo u ehtaij*, ehtijis
wat almoi ahtaij mika, eris alupai
nyak intas-upene imi ilpu atimi eti
aperitome, et idivaig *eris alupai*
Pitrus *intas-upene* imi ilpu atimi
aperitome;
8 (aien is alupai Pitrus nemda
aien mika yi ago nauritai u na-
postolo vai ilpu atimi aperitome
aien, is lep alupai nyak nemda aien
mika ki esege imi nup urai iji taka
pece *ainyak;*)
9 ehtijis wat almoi a Jakobus, im
Sifas, im Joanes, naiheuc ineig eris
alupai nyak, ehtijis idivai oboutau
ahtaij, ehtijis adai matai ehtaij
ahtaij vai nyak im Barnabas, um
tup ethi ache aijama; mika *ecru*
apan ehele nup urai iji taka pece
aijumrau, jam *apan* ahtaij ehele ilpu
atimi aperitome.
10 Ja *ehtijis* ika *ahtaij* ecru im-
yiehva ilpu ihki atimi aijumrau;
kis idim merit ainyak par ago nedo
ineigki.
11 Ja is wat apan Anteok a Pi-
trus, kis imyiahcen nesganimtan
ainyak, va nedo maumau o un.
12 Is upyi hup aien um hag ehele
nup urai taka pece, ja eris par
ahes ehele Jakobus hal: eris wat
ham ara, is ude *nupu urai taka*
pece aien, um eti apan *ehele ra,*
is imtitai ilpu atimi aperitome
aien.
13 Eris lep apitac yin a nupu
Jutaia asega eahki um efaifa; eris
lep imyiahnag Barnabas ara an
nedo efaifa ura.
14 Jai kis wat almoi ainyak mika,
eris ago nedo acalacal ara, um eti
idiva nedo inivaijec an tas-upene,
kis ika ehele Pitrus ainyak an
nuhup *ura* asega, El et upu Jutaia
aiek, jam ago nedo o nup urai taka
pece, um eti *ago* nedo o nupu
Jutaia, na auri aiek par ika eri ago
nedo o nupu Jutaia a nup urai taka
pece?
15 inta esgan halav Jutaia akaija,
um eti *esgan halav* irai taka pece,
um ilpu atimi auatatimi,
16 inta ato akaija, nikavaig, er
eti ika et atoh nedo o atimi va nim-
yiaiji intas alep, jai va nasgeig irai
Iesu Kristo ache, inta lep asgeig
irai Iesu Kristo akaija, mika eri
ika et atoh nedo uja va nasgeig-
vaig irai Kristo, um eti va nimyiaiji
intas alep: er idim eti ika et atoh
nedo o un tah natimi va nimyiaiji
intas alep:
17 ja ele ta ahilek akaija mika eri
ika et atoh nedo uja vai Kristo,
jam ago nedo has, et aheca u nedo
has a Kristo va nitai ineigki, ka o'o?
Et idim eti ucce.
18 El ek lep imyiitidai nitai iji
eigki ainyak kis alcapdicraig ai-
nyak, el ek ika ainyak ek atimi
imyipalea ainyak.
19 Ek idiva natimi mas ainyak
u intas alep vai intas alep, mika ki
umoh ainyak vai Atua.
20 Ek ehrimas ainyak an nau-
incai atgeig ehele Kristo; ek eti
tup ispuk umoh ainyak, ja et umoh
ehelek a Kristo: ek idim umoh
ainyak an naopan ineig an noboh-
tan va nasgeigvaig irai Inhal o
Atua, is aiyu inliinmopon aien vai
nyak, um ispun ahtai yin vai nyak.
21 Ek idim eti imyipalea naiheuc
o Atua ainyak: el eh ika et atoh
nedo o atimi vai intas alep, el et
tup takitai inmas u Kristo.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

AK nupu Calesya ahnag, is im-
yiahnag caua a di, mika aki
jim imyiaiji intas inivaijec aijaua,
eris mun ehvaig upene Iesu Kristo
an nuhup unyimia, eris atgei yin an
nauincai atgeig ehelemia?
2 Ek merit ainyak natovaig ehe-
lemia nitai et ethi ache ineigki,
nikavaig, Akis leh Nesgan *Upene*
aijaua an nimyiaiji intas alep, ka an
nesege va nasgeig *irai Iesu?*
3 Eka idim ahnag aijaua; akis
atupun an Nesgan *Upene* aijaua, ja
eka ika aijaua yi ago ehni caua *a
Atua* an nedo an nobohtan.
4 Akis leucse nohocred is ahinag
aijaua, ja et mun takitai; el et idim
takitai.
5 Aien et alupai caua Nesgan
Upene aien, um ago niji auritai
esjilid ehelemia, *et ago aien* an
nimyiaiji intas alep, ka an nesege
va nasgeig *irai Iesu?*
6 Et idim ucco, " is asgeig irai
Atua a Ebraham, va nitai ineigki
eris ika is atoh nedo o un aien."
7 Akumu lep ato aijaua, nika-
vaig, era ilpu hal o Ebraham ara sji
eigki, era imyiisjis ninivaijec ara.
8 Eris upyi ato an tas ineig eris
aged, um ika, etpu ika a Atua et
atoh nedo o nup urai iji pece va
nimyiisjis ninivaijec *ura,* eris upyi
asuptecnaig ehele Ebraham intas-
-upene, um ika, " Erupu ahesmoij
a nup urai iji pece asega vai euc."
9 Va nitai ineigki era mun ahes-
moij a ilpu atimi imyiisjis ninivaijec,
um idivai Ebraham natimi imyiisjis
ninivaijec.
10 Uhpu idim aru ira ra asega
era *apol* an nimyiaiji intas alep
ara: eris aged, *um ika,* " Uhpu
aru ira atimi asega era eti apos niji
itai asega eris aged an nitasvitai an
tas alep, um imyiaiji."
11 Im lep ineig, er idim ato, nika-
vaig, er eti ika et atoh nedo o un
tah natimi vai intas alep an nuhup
u Atua: " Erupu idim umumoh a
ilpu atimi atoh nedo ura va nimyiis-
jis ninivaijec *ura.*"
12 Et eti itai imyiisjis ninivaijec
vaig intas alep: jai, " Natimi ineig
et imyiaiji nitai iji eigki aien, etpu
umoh aien vaig."
13 Is imyiatamaig caija a Kristo
va nimtan tas alep, an nedo o un,
nikavaig, is leucse nimtan aien vai
caija: eris idim aged, *um ika,* " Era
leucse nimtan atimi iji eigki asega
er aijcaijai ra an nauincai:"
14 va etpu yetpan ehele nup urai
iji taka pece intas upyi asaig ehele
Ebraham vai Iesu Kristo; va in-
tupu leh Nesgan *Upene* ineig akaija
eris upyi asaig vaig, va nimyiisjis
ninivaijec *uja.*
15 Ak ilpu etoak, ek tas ainyak
et idiva nedo o atimi; El et
eteuc intas-etipup u intah natimi,
um ipjin, el et eti imyipalea tah
natimi, um eti ehcel pan iran.
16 Ja eris asan tas upyi asaig ehele
Ebraham im lep ilpu mapon. Et
eti ika aien " Ehele ilpu mapom
jipjipe," et idivai ra era ahes ehele
atimi et ahinag ara; ja *et ika aien*
" Ehele ilpu mapom," et idivai ra era
ahes ehele natimi et ethi ache ara,
et Kristo aien.
17 Ek lep ika ainyak, intas-etipup
iyehki, is upyi ago ipjin a Atua
vai Kristo, is eti nauahas intas alep
ineig is epitpitac iran irai mesese is
for huntret im dirte, vai yi jim taki-
tai intas upyi asaig.
18 El eh ohuun itai iji ehki vai
intas alep, el *eh* eti *ohuun* vai intas
upyi asaig: ja is tup ahtai imi
Ebraham *nitai iji ehki* a Atua vai
intas upyi asaig *o un.*
19 *Eris asan* tas alep vanhe?
Eris ati va nedo has *u atimi, mika yi
amen* um uhum pan naopan iyehki,
erupu yetpam a ilpu mapon iji ehki
eris upyi tas ehele ra; eris ati a ilpu
agelo an nikmai natimi imyiee sjipe
intas.

20 Ja et eti eteuc natimi imyiec
sjipe intas vaig et ethi, ja et idim
ethi ache a Atua.
21 Et itai auahas intas upyi asaig
u Atua intas alep, ka o'o? Et idim
eti ucce: el eris ati intas alep et
emda par imyiatamumoh *atimi,* el
er ika et atoh nedo o atimi vai intas
alep.
22 Ja eris ika an tas eris aged,
era *atimi* auatatimi natimi asega,
va uhpu alupai ilpu atimi imyiisjis
ninivaijec intas upyi asaig va nas-
geig irai Iesu Kristo *ura.*
23 An naopan iyehki is pam eti
fi yetpam nimyiisjis ninivaijec, eris
atapanes cama an tas alep, ecris
aitgaig nimyiisjis ninivaijec ineig
aijama, uhpu asuptecnaig an tak
aopan.
24 Va nitai ineigki is idiva
naheca aminjinai cama intas alep,
par imyiapan cama ehele Kristo,
va uhpu ika et atoh nedo unyima
va nimyiisjis ninivaijec *unyima:*
25 ja et wat yetpam nimyiisjis
ninivaijec, et eti lep esjilid irama
naheca aminjinai *cama.*
26 Eka ilpu hal o Atua aijaua
asega va nasgeig irai Iesu Kristo
unyimia.
27 Akis aso caua aijaua asega irai
Kristo, eris baptiso iramia irai
Kristo.
28 Era eti lep eche a nupu Jutaia
im nupu Crisi, im ilpu aheca im ilpu
atimi eti aheca, im ilpu atamaig im
ilpu takata: eka idim tup ethi
ache aijaua asega irai Iesu Kristo.
29 El eka ilpu atimi u Kristo ai-
jaua, eka lep ilpu mapoi Ebraham
aijaua, um ilpu atimi ohuun itai, et
idivaig intas upyi asaig.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

1 EK asaig *ehelemia* ainyak mika,
et wat halav natimi ineig etpu
ohuun itai aien, et eti eche aien
irai ilpu aheca, ja et o un niji itai
asega;
2 et upoupo aien irai ilpu atimi
esege *imi yin,* im ilpu atimi amin-
jinai niji itai *o un,* um imyihum pan
naopan iyehki is asaig a etman.
3 Et idim ucco, intis aheca akaija
an nupyi esege an nobohtan, an
naopan iyehki intis halav akaija:
4 ja is wat yetpam ehni naopan
o un, is abraig pan Inhal o un a
Atua, is apos yin intakata, is amen
ithan tas alep aien,
5 mika yi imyiatamaig ra, eris
amen ara ithan tas alep, mika ti ilpu
hal *o un* akaija.
6 Eka ilpu hal o Atua aijaua, va
nitai ineigki is ati Nesgai Inhal o
un aien anliinmopomia, et ahlaig
aien, *um ika,* Abba, ak Etmama.
7 Va nitai ineigki na eti aheca
aiek, jam hal *o un;* el *et* hal o un
aiek, na ohuun itai u Atua *aiek* vai
Kristo.
8 Im lep ineig, an naopan iyehki
akis wat eti ato Atua aijaua, akis
aheca ura aijaua era idim eti atua
ara.
9 Ja eka wat ato Atua aijaua an
naopan ineig, maiya, et wat idim ato
caua a Atua, eka auri aijaua par
lep adumoij pan u nupyi esege et
auatialidi um takitai, eka merit ai-
jaua inlep ahecavaig?
10 Eka apos niji adiat aijaua, im
niji mohoc, im niji opan, im niji
mesese.
11 Ek imtitaig ainyak vai caua,
kit et takitai nauritai unyak vai
caua.
12 Ek ugni caua ainyak, ak ilpu
etoak, mika aki idivai nyak ai-
jaua; ek idim idivai caua ainyak:
akis eti agahas irak aijaua an tah
nitai.
13 Eka ato aijaua, nikavaig, is
auatialidi nohuk ainyak, an naopan
iyehki, kis upyi hup ainyak um
asuptecnaig intas-upene ehelemia;
14 akis eti amcel vai nyak aijaua,
um eti esjum vai nyak va nohocred

an nohuk; ja akis leh nyak aijaua is idiva nagelo o Atua, *um lep* idivai Iesu Kristo.

15 Nimyiacitak iyehki yek ed unyimia? ek idim ato ainyak, nikavaig, el is eti ehka, al ekis iknipagki nesgaiimtamia aijaua, um alupai nyak.

16 Ek tak atimi iramia ainyak vaig neig, nikavaig, ek asan tas inivaijec ehelemia ainyak, ka o'o?

17 Era emda vai caua ara, *jam* eti upene; maiya, era merit ara natapanes caua vaig, mika aki emda aijaua vai ra ache.

18 Ja et upene nemdavaig an *nedo* upene irai iji adiat, jam eti an namen unyak ehelemia ache.

19 Ak ilpu hal unyak, ek lep ahka ainyak vai caua, um uhum pam nehcohos o Kristo anliinmopomia;

20 ek merit ainyak namenvaig ehelemia an naopan ineig, yi eche intas unyak, et idim ehioehio inliinmopok ainyak vai caua.

21 Ak ilpu atimi merit namenvaig ithan tas alep, asuptecnaig ehelek aijaua, eka ahaijeg an tas alep aijaua, ka o'o?

22 Eris aged, um ika, is ero inhal o Ebraham; is apos is ethi a naheca atahaig *o un*, is lep apos is ethi a intakata atimi alupas:

23 ja aien is ahes aien ehele naheca atahaig *o un*, eris apos yin et idiva nedo an nobohtan; ja aien is ahes aien ehele intakata atimi alupas, *eris apos yin* vai intas upyi asaig.

24 Et almui itai nitai iji eigki: erau idivaig intas-etipup erahki ahwat takata erahki; is ahes an nedoon Saine *intas-etipup* et ethi, um apos ilpu hal o un mika eri aheca, et idivai Hecar *intas-etipup* ineigki.

25 Im lep ineig, et idiva nedoon Saine an pece Arebya a Hecar, um lep tup ethi ache pan iran Jerusalem an naopan ineig, im lep natimi iran era aheca ara.

26 Ja et idivaig *intakata* atimi alupas Jerusalem ineig et ijinies, et lep risja asega aien.

27 Eris idim aged, *um ika*, "Namu imyiacitak aiek, ak intakata eti asvalav, um eti apos inhal unyum; namu cediaig aiek um ahlaig ijinies, na eti ohocred aiek va naposvaig ilpu hal unyum: et ahinag ilpu hal u intakata ineig et tup amen aien, irai intakata ineig et eteuc natamnyu un."

28 Ak ilpu etoak, inta lep atimi akaija eris apos ra vai intas upyi asaig, et idivai Aisak.

29 Ja aien eris apos yin an nedo an nobohtan, is idim atmas aien vai yin *eris apos yin* an tas o Nesgan *Upene* an naopan iyehki, *et* idim ucco an naopan ineig.

30 Ja er ikha an tas eris aged? Ahlo naheca atahaig iyehki im inhal o un: inyi ti ohuun itai inhal u naheca atahaig, um eti tup ethi ache pan irai inhal u intakata atimi alupas."

31 Va nitai ineigki, ak ilpu etoak, inta eti ilpu hal u naheca atahaig akaija, jam *ilpu hal* u intakata atimi alupas iyehki.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

AKUMU aiji aktit aijaua an namen upene ineig is ikni caua iran a Kristo, um jim lep eccen an nedo aheca.

2 Ek idim ika ehelemia ainyak Paulo, el eka leh naperitome iramia aijaua, inyi idim eti upene vai caua a Kristo.

3 Ek lep imyiabrai ilpu atimi asega ainyak eris leh naperitome ira ra ara mika, eris idim ika eri ago nedo asega an tas alep ara.

4 Eris iknipagki caua vai Kristo, ak ilpu atimi ika et atoh nedo unyimia an tas alep; akis adumoij an naiheuc *o Atua* aijaua.

5 Inta aitgaig nika *o Atua* ineig
akaija et atoh nedo uja va nimyiisjis
ninivaijec *uja,* inta merit vaig akaija
irai Nesgan *Upene.*
6 Et takitai irai Iesu Kristo na-
peritome, um lep *takitai* neti aperi-
tome; jam *upene* ache nimyiisjis
ninivaijec *o un tah* et ahes iran
naiyu u inliinmopon.
7 Akis athut upene aijaua; *ja* is
atapanes caua a di mika aki jim
imyiaiji intas inivaijec aijaua?
8 Is eti ahes nesege naico ehelen,
is ahlaig vai caua aien.
9 Et imyileven inuari-*flaur* asega
inuarin leven tintin.
10 Ek asgeig iramia ainyak vai
Natimarid mika, etpu eti lep eche
inliinmopomia aijaua: ja ara asega
era imyidohalav caua ara, erupu
leh neruvaig imi ra ara.
11 Ak ilpu etoak, el ek ika ai-
nyak eri leh naperitome ira ra atimi,
er auri par atmas vai nyak? el eh
eti amcel va nauincai atgeig.
12 Ek merit ainyak mika uhpu
iknipagki ra, era auahas inliinmop-
omia ara.
13 Ak ilpu etoak, eris imyiacaij
caua an namen upene; jam jim
ago nedo u inliinmopomia itu an
namen upene ineig, jam aheca
sjipe unyimia aijaua anliinmopo-
mia aiyu.
14 Er imyiaiji intas alep asega
an tas et ethi ache ineigki, nika-
vaig, "Etmu aiyu inliinmopom
aiek va atimi eblaamnem unyum,
et idivaig *naiyu u inliinmopom* vai
euc."
15 Ja el eka acis jipe caua aijaua
um ehtauo jipe, aminjinai caua
aijaua va aki jim auahas jipe caua.
16 Ek ika *ehelemia* ainyak, Aku-
mu ahced Nesgan *Upene* aijaua,
akupu lep eti imyiaiji inmerit u in-
liinmopomia itu.
17 Et eche inmerit u inliinmopja
itu, jam lep eche inmerit u Nes-
gan *Upene :* et acheiachei jipe nitai
eraigki; va nitai ineig eka idim eti
ago nitai iji eigki aijaua eka merit
vaig aijaua.
18 Ja el et atau iramia a Nesgan
Upene, eka eti amen ithan tas alep
aijaua.
19 Er idim ecetai nedo u inliin-
mopja itu, nikavaig, ingaijid, *im*
nacitak, *im* nedo has, *im* naktaktai
has,
20 *im* nalaigaheni vai ilpu atmas,
im nahraces, *im* nedemda, *im* inta-
vaitap, *im* noporei, *im* nimyiisjis
itai, *im* nehtauo, *im* nauahas inliin-
mopoi atimi, *im* nedo etyiokowai
atimi,
21 *im* nauatitai, *im* natgei atmas,
im nahnag vai kava, *im* nauatiakirij-
akirij, im nedo et idivaig ji eigki:
ek imyiabrai caua ainyak, et idivaig
kis upyi imyiabrai *caua* ainyak,
nikavaig, eri eti leh nelcau o
Atua ara era ago nedo iji eigki
ara.
22 Ja nohoai itai u Nesgan *Upene*
iji eigki, nikavaig, naiyu u inliin-
mopja, *im* incediaig, *im* neigpa, *im*
nedo eti auatiemda, *im* nedo updak,
im nedo upene, *im* nimyiisjis nini-
vaijec,
23 *im* nedo eropse, *im* nahtapanes
inmerit has: el et eteuc nitai iji
eigki, el et ti intas alep.
24 Ara era ilpu atimi u Kristo
ara, eris atgei inliinmopura itu ara
an nauincai atgeig, im naktaktai
has ura, im inmerit u inliinmopura
va nedo has.
25 Ele ta amen ehele Nesgan
Upene akaija, intumu ahced Nesgan
Upene akaija.
26 Etmu jim ijinies inliinmopja
akaija vai intakitai, um jim auahas
jipe inliinmopja, um jim auatitai
jipe.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

AK ilpu etoak, el et ago tah
nedo has tah natimi va neti
aktaktai o un, akumu lep imyia-

dumoij yin anliinmopomia eropse aijaua, ak ilpu atimi et amen ehelemia a Nesgan *Upene;* namu aktaktai euc aiek, kit uhpu lep oop euc.

2 Akumu apos jipe itai apos unyimia aijaua, um imyiaiji intas alep o Kristo an nedo ineigki.

3 El et ika tah natimi et upene aien, jam eti upene, et efaifa vai yin aien.

4 Erumu ispara aktaktai jipjipe nedo ura natimi asega, va erupu imyiacitak vai ra ache ara, um eti vai intak atimi.

5 Erupu echim apos jipjipe neruvaig ura natimi asega.

6 Ara er esege imi ra intas, erumu aiheuc vai ilpu atimi esege *imi ra* ara irai iji itai upene asega.

7 Akumu jim efaifa vai caua aijaua; et itaup namcelvaig vai Atua: nitai ineig et ahoaig tah natimi, etpu lep ehlek aien.

8 Aien et ahoai itai anliinmopon itu aien, etpu lep ehlek nitai auahas *yin* aien vai inliinmopon itu; ja aien et ahoai itai an Nesgan *Upene* aien, etpu ehlek nitai umoh iran ineig aien inyi ti lep ti, vai Nesgan *Upene.*

9 Intumu ago nedo upene akaija, um jim atumop: intupu idim ehlek akaija an naopan o un, ele ta eti auatialidi akaija.

10 Et wit eteuc naopan, intumu ago nedo upene akaija va atimi asega; jam uhup vai ilpu atimi imyiisjis ninivaijec.

11 AKUMU almoi nitasvitai ineigki aijaua ek aged alupas imi caua ainyak an nikmak.

12 Ara era merit ara mika eri idiva atimi upene an nuhup u atimi, era imyiisjis ara mika aki leh naperitome iramia aijaua; va nitai ineigki ache, nikavaig, eri jim leucse nohocred ara va nauincai atgeig o Kristo.

13 Era idim eti imyiaiji intas alep ara sji eigki eris leh naperitome ira ra ara; ja era merit ara mika aki leh naperitome iramia aijaua, va erupu imyiahpas *nedo ura* irai ohumia.

14 Jai inki idim eti imyiahpas tah nitai ainyak, nauincai atgeig ache o Iesu Kristo Natimarid uja, et mas niji itai an nobohtan ehelek vai yin, ek lep *mas* ainyak u niji itai an nobohtan.

15 Et takitai irai Iesu Kristo naperitome, um lep *takitai* neti aperitome; jam *upene* ache inliinmopoi *atimi* mat.

16 Ara asega era imyiaiji intas alep ineigki ara, *etmu amen* neigpa im naiheuc ehele ra, im lep ehele nupu Isreel u Atua.

17 Im lep ineig, etmu jim lep imyidohalav nyak tah natimi: ek idim apos nuhri an nohuk ainyak vai Iesu Natimarid.

18 AK ilpu etoak, *etmu amen* anliinmopomia naiheuc o Iesu Kristo Natimarid uja. Emen.

NITASVITAI O PAULO NAPOSTOLO

IMI

NUPU EFESUS.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK ilpu atimi upene Efesus, eka
inivaijec aijaua um apol irai
Iesu Kristo, *ek aiheuc* vai caua
ainyak Paulo, napostolo o Iesu
Kristo va nasaig u Atua:
2 *Etmu amen* ehelemia naiheuc im
neigpa ineig et ahes ehele Atua
Etmaija, im Iesu Kristo Natimarid.
3 Naaurineig vai Atua Etmai Iesu
Kristo Natimarid uja, is alupai
caija niji itai upene asega aien, et
ahes an Nesgan *Upene* an nohatag
irai Kristo:
4 et idivaig is ehtai caija aien vai
yin an naopan iyehki is pam eti
eteuc nobohtan, mika ti upene
akaija, um ti nedo has uja, an
nuhup o un:
5 is lep upyi hup aien um an-
aclelen iraija va naiyu u inliin-
mopon *vai caija*, mika ti ilpu hal o
un akaija vai Iesu Kristo, vai intup
naiheuc an nasaig o un;
6 mika ti imyiahpas naiheuc es-
jilid o un ineig, is aiheuc vai caija
vaig aien irai *Inhalav* cop *o un:*
7 aien aigki is auanimtaija aien
an ja iran, nikavaig, eris iknipagki
nedo has *uja*, et idiva naiheuc
esjilid acen o un;
8 va nitai ineig is efalupai caija
aien narapakau asega im namarero;
9 um asuptecnaig eheleija niji itai
adenaig anliinmopon aien, et idivaig
naktaktai upene o un, is ispun anac-
anac iran aien;
10 mika yi asjapicnaig yi tup ethi
ache ehele Kristo niji itai asega,
niji itai an nohatag, im lep an no-
bohtan, ehelen ache, an nauritai
iyehki is yetpam ehni naopan *o un:*
11 eris ehtai caija vai yin, mika
yi lep ohuun caija aien, is anaclelen
iraija aien, an nupyi anacanac iran
o un et ago niji itai asega aien et
idivaig naktaktai u inliinmopon:
12 mika eri imyiahpas natimi
alupas o un vai cama, ecris upyi
hup aijama um asgeig irai Kristo.
13 Akis wat atahaijeg intas ini-
vaijec aijaua, intas-upene par im-
yiatamaig caua, *akis asgeig* iran
aijaua: akis wat asgeig iran aijaua,
is lep asjaaicnaig iramia a Nesgan
Upene ineig eris asan tas upyi
asaig vaig:
14 nitai asjaaicnaig neigki vai itai
iji eigki intupu ohuun akaija, mika
yi leh ehni aien nitai iji eigki is aua-
nimtan aien, mika eri imyiahpas
natimi alupas o un.
15 Im lep ineig, kis wat atahaijeg
ainyak va nimyiisjis ninivaijec unyi-
mia vai Iesu Natimarid, im naiyu u
inliinmopomia vai ilpu atimi upene
asega,
16 kis eti atumop ainyak naauri-
neigvaig vai caua, um aniv caua an
nalaigaheni unyak;
17 mika yi alupai caua Nesgan
Upene a Atua o Iesu Kristo Nati-
marid uja, Etmaija esjilid, mika yi
arapakau um lah inliinmopomia
aijaua, va akupu ato yin aijaua;
18 um ago lah nesganimtan liin-
mopomia; mika aki ato nitai ineig

aijaua et imyiacaij caua vaig aien
mika aki aitgaig aijaua, im lep niji
itai upene o un er imyiahpas yin
vaig irai ilpu atimi upene et ohuun
ra aien,
19 im lep nemda esjilid o un vai
caija ilpu atimi imyiisjis ninivaijec,
et idiva nemda esjilid o un ineig is
efauritai aien,
20 um ago irai Kristo, an naopan
iyehki is imyinusjai yin aien vai
inmas *o un,* um ati *yin* an matan an
nohatag,
21 mika yi esjilid aien irai ilpu
atimarid asega, im ilpu atimi alu-
pas, im ilpu atimi emda, im ilpu
atimi esjilid, im lep atimi asega er
anvi nidara an naopan ineig, im lep
an naopan iyehki etpu yetpam :
22 um ikni niji itai asega ithan
neduon, um ati yin mika yi idjini
iji itai asega aien va nakalasia o un ;
23 nohun neigki, et amen alupas
iran aien aigki, et ika aien yi ohua
niji *uarin* asega va niji *itai* asega
amen iran.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

1 AKIS wat emesmas aijaua an
nauatatimi im nedo has *unyimia, is*
imyiatamumoh caua *aien ;*
2 akis atga iran aijaua itu et
idiva nedo an nobohtan ineig, um
atahaijeg natimarid ineig et esjilid
aien an nauanohatag, *et* esgan *has*
aien et auritai anliinmopoi ilpu
atimi imyipalea an naopan ineig :
3 intis lep tup ethi ache pan ira
ra akaija asega itu an merit inliin-
mopja itu, um ago inmerit inliin-
mopja itu im naktaktai *has ;* intis
lep ilpu atimi eris atavaitap vai ra
akaija an tup nedo *uja* itu, et idiva
atimi asega.
4 Ja et esjilid naiheuc o Atua, is
idim aiyu alupas inliinmopon aien
vai caija,
5 um ehrimyiatam umoh caija ehele
Kristo, an naopan iyehki intis emes-
mas irai edo has *uja* akaija, (er
imyiatamaig caua va naiheuc *o*
un ;)
6 um ehrimyianusjai *caija,* um ika
ti ehrateuc *akaija* an nohatag, ehele
Iesu Kristo :
7 mika yi ehva naiheuc esjilid o
un aien, im nedo upene *o un,* vai
caija irai Iesu Kristo an naopan
iyehki etpu yetpam.
8 Er idim imyiatamaig caua va
naiheuc *o un* va nimyiisjis nini-
vaijec *unyimia ;* ja et eti ahes
ehelemia : nitai tup ahtai o Atua
neigki :
9 *eris* eti *imyiatamaig caua* va
nimyiaiji *intas alep,* vai yi jim asan
tas ijinies tah natimi.
10 Inta idim auritai o un akaija,
is ago caija aien irai Iesu Kristo,
mika *ti ago* nedo upene ineig
akaija, is upyi hup a Atua um
anacanac iran mika ti ago akaija.
11 Im lep ineig, akumu imyiehva
aijaua mika, *akis* ilpu atimi aupat
irai ohumia aijaua itu acen, eris
anvi nidamia par ika ilpu atimi eti
aperitome ara sji eigki, er anvi
nidara par ika ilpu atimi aperitome
irai ohura irai ikma atimi ;
12 an naopan iyehki is eti amen
ehelemia a Kristo, akis eti amen
aijaua an nelcau u nupu Isreel, akis
amen itac acen aijaua vai intas-
-etipup eris upyi asaig, akis eti ait-
gai itai upene aijaua, is eti amen
ehelemia a Atua, *akis apol* an no-
bohtan *aijaua :*
13 akis amen itac acen aijaua an
naopan iyehki, ja eka amen ubut-
potet aijaua an naopan ineig va
namen ehele Iesu Kristo, vai inja
iran.
14 Et eigpa uja aien, is ika aien
ti tup ethi ache akaija, is auahas
natcai an niblaija aien,
15 *nikavaig,* nitai amcel jipe vaig,
um atipagki an nohun nedo iyehki
eris asaig va nalaigaheni *u nupu*
Jutaia, mika yi *leh natimi* et ero
um echaijehgai rau, um ago natimi

mat iran yi tup ethi ache, va etpu
eteuc neigpa;
16 um lep ago eropse inliinmopoi
Atua vai ra, era ohun et ethi ache
ara, an nauincai atgeig *o un,* is atgei
nitai amcel vaig iran aien:
17 is lep ham aien um asuptec-
naig neigpa ehelemia akis amen
itac acen aijaua, im lep ehele ra
eris amen ubutpotet ara.
18 Et eti itaup vai caija asega
napanvaig ehele Etmaija, vai yin,
irai Nesgan *Upene* et ethi ache.
19 Im lep ineig, eka eti up urai
taka pece aijaua um up urai tak
elcau, ja eka ilpu etoa atimi upene
aijaua, um ilpu hal o Atua;
20 er actaigjai caua an nededuon
neom ineig *eris actaig* a ilpu apos-
tolo im ilpu profeta, et idim *hat*
an nesvi va neom ineig a Iesu
Kristo;
21 er actaig upene neom asega
vai yin, et ehlaujai um yetpan u
neom ahlap upene irai Natimarid:
22 eh lep actaig caua pan iran,
mika aki eom aijaua yi amen iran
a Atua irai Nesgan *Upene.*

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

VA nitai ineigki ainyak Paulo
aigki, natimi u Iesu Kristo, eris
arore nyak vai caua nup urai taka
pece,
2 akis idim atahaijeg aijaua naur-
itai ineig va naiheuc o Atua, is
alupai nyak aien vai caua:
3 is ehva nitai adena *o un* aien
ehelek, um asuptecnaig ehelek; et
idivaig kis upyi hup ainyak um
aged an tas is eti elpat;
4 aku wit esvi aijaua, akupu ato
aijaua nato itai unyak an nitai
adenaig u Kristo,
5 eris eti asuptecnaig ehele atimi
itu acen, et idiva nasuptecnaig u
Nesgan *Upene* ehele ilpu apostolo
upene o un im ilpu profeta, an na-
opan ineig;
6 nikavaig, eri ehrasipiaig a nup
urai taka pece *ehelema,* um tup ethi
ache pan *irama,* um ehras leh *ehe-
lema* intas upyi asaig o un, irai
Kristo, an tas-upene:
7 eris ati nyak mika ki aheca
uarin ainyak, et idiva nitai tup
ahtai an naiheuc o Atua, is alupai
nyak aien an nedo emda o un is
efauritai *irak* aien.
8 Ek idim upoupo ainyak irai
ilpu atimi upene asega, ja eris
alupai nyak naiheuc ineigki, mika
ki asuptecnaig ainyak ehele nup
urai taka pece intas-upene u Kristo
ineig, et ehka natovaig nesjilid iran;
9 um ika ehele atimi asega eri ato
nasipiaig nitai adenaig ineigki is
adenaig ehelen a Atua an naopan
iyehki is pam eti eteuc nobohtan,
is ago niji itai asega aien irai Iesu
Kristo:
10 va erupu ato a ilpu atimi alu-
pas im ilpu atimarid an nohatag
narapakau jipjipe asega u Atua va
nakalasia *o un,*
11 et idivaig nupyi anacanac iran
ineig, is ago aien irai Iesu Kristo
Natimarid uja an naopan iyehki is
pam eti eteuc nobohtan:
12 inta emda akaija um han
ehelen, um eti imtitaig, va nasgeig
iran *uja.*
13 Va nitai ineigki ek lep ated
caua ainyak, mika aki jim auati-
alidi aijaua va niji ohocred unyak
vai caua, nitai imyiacitak imi caua
neigki.
14 Va nitai ineigki, ek atpuse ai-
nyak an nuhup u Etmai Iesu Kristo
Natimarid uja,
15 aien aigki era apos nidan a
ilpu hal *o un* asega an nohatag im
nobohtan,
16 mika yi ahidaig emda inliin-
mopomia aien an Nesgan *Upene,* et
idivaig niji itai upene *o un* er im-
yiahpas yin vaig;
17 mika yi amen anliinmopomia
a Kristo va nimyiisjis ninivaijec
unyimia, mika aki amense an naiyu

u inliinmopomia aijaua, um ateuc
aktit iran;
18 mika aki emda aijaua im lep
ilpu atimi upene asega, par ato
netgeig an naiyu u inliinmopoi
Kristo *vai caija,* im nopra *iran,* im
nubou *iran,* im nijinies *iran;*
19 maiya, par ato naiyu ineig, ja
et ehka natovaig, mika aki ohua
aijaua an niji itai asega u Atua.
20 Aien aigki et emda aien par
ago itai et esjilid irai itai iji eigki
asega inta ugni *yin* vaig akaija,
ka aktaktai, et idiva nemda *o un* et
efauritai iran aien anliinmopja,
21 uhmu imyiahpas yin irai Iesu
Kristo an nakalasia, irai iji mesese
asega, um eti lep ti! Emen.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

VA nitai ineigki ek ated caua
ainyak, natimi u Natimarid eris
arore nyak, mika aki eklim amen
upene aijaua yi idiva nimyiacaij
caua,
2 um ago nedo upoupo, im nedo
erop, im nedo eti auatiemda, um
lep aiyu jipe inliinmopomia aijaua
vai caua, um jim ago nedo ceig-
meru;
3 um emda, um aminjinaig nethi
ache u inliinmopomia ineigki et
ahes ehele Nesgan *Upene,* um apol
an nedo eigpa.
4 Et ethi ache nitai ineig eris im-
yiacaij caua vaig, mika aki aitgaig
aijaua, yi idiva nimyiacaij caua; et
idim ucco, *et* ethi ache nohun, um
ethi ache Nesgan *Upene.*
5 *um* ethi ache Natimarid *uja, um*
ethi ache nimyiisjis ninivaijec *uja,*
um ethi ache nabaptiso *iraija,*
6 *um* ethi ache Atua *uja,* Etmai
atimi asega, et esjilid aien irai iji
itai asega, *et auritai aien* irai iji
itai asega, *et* lep *amen aien* ehelemia
asega.
7 Ja eris alupai caija asega nai-
heuc et tup apapa pan an nitai tup
ahtai ineig is asjaaicnaig iran a
Kristo.
8 Va nitai ineigki is ika aien,
"Is wat aridjai an nohatag aien,
is imyiapan ilpu atimi is ahinag
aien eris arore ra, um alupa atimi
niji itai tup ahtai.
9 Im lep ineig, (is aridjai *an*
nohatag aien vaig neigki, is upyi
hup aien um asuol anliin tan;
10 aien is asuol sepam aien, aien
aigki is aridjai aien ijinies irai
ohatag asega, mika yi ohua niji itai
asega iran.)
11 Is ikni ahaiji atimi aien, mika
eri ilpu apostolo ara; im nahaiji
ra, mika eri ilpu profeta ara; im
nahaiji ra, mika eri ilpu atimi asup-
tecnaig upene ara; im nahaiji ra,
mika eri ilpu atimi asgi ara, im ilpu
atimi esege;
12 mika eri ikni upene asega ilpu
atimi upene ara, um auritai an
nalaigaheni, um aminjina nohui
Kristo:
13 um imyihum pan an naopan
iyehki, etpu ethi ache inliinmopja
akaija asega, par asgeig irai Inhal
o Atua, um ato yin, mika ti atimi
eteuc lelra akaija, um *atimi* ohoig-
metto, um idivai Kristo:
14 vai ti jim lep halav akaija, er
hedidaig jipe ra irai imtinjop asega,
um imyiahnag ra, an nesege u ilpu
atimi efaifa, *im* nedo oop ura; era
imyiiris *caija* iran ara par imyiah-
nag *caija;*
15 ja intumu imyiaiji intas inivai-
jec akaija anliinmopja aiyu, mika
ti esjilid akaija an niji itai asega
vai Kristo, et idjineija aien:
16 er acaijehgaig upene nohun
asega vai yin, et lep tup ethi ache,
va nedyelcei va *nohun* asega iran
er alaan, et idiva nemda ineig et
ago irai iji uarin asega, et alupas
nohun, um emda an naiyu jipe u in-
liinmopja.
17 Im lep ineig, ek tas *ehelemia*
ainyak um ated *caua* vai Natimarid,
mika aki jim ago nedo ineig aijaua

era ago a ilpu atimi aupat asega
anliinmopura ahnag:
18 et aupat inliinmopura ara, era
lep ahidaigpagki ra ara va nedo
ineig et ahes ehele Atua, va neti
ato itai ura *im* nipjin u inliin-
mopura;
19 et ipjin inliinmopura ara, era
ispara ago ingaijid ara, im nacitak
asega, um eti gaije iran.
20 Is eti auanesege nitai iji eigki
imi caua a Kristo;
21 al ekis atahaijeg yin aijaua,
um leh nesege o un, nikavaig,
intas inivaijec ineig et amen ehele
Iesu:
22 mika aki atipagki natimi itu
aijaua, et has aien va niji itai efaifa
et merit vaig aien, *um ude* nedo itu
unyimia;
23 mika aki eche aijaua vai Nes-
gan *Upene et auritai* anliinmopomia
aien;
24 um aso caua an natimi mat, er
ago yin an nalmui Atua, an nedo
atoh, im nedo upene, *im nedo* ini-
vaijec.
25 Im lep ineig, akumu atipagki
intas ahcil aijaua, "um asan tas
inivaijec ehele ilpu atimi eblaam-
nem unyimia aijaua asega:" inta
tup ethi ache akaija.
26 "Aku wit edemda aijaua, jam
jim ago nedo has:" etmu jim ete
nagesega an nedemda unyimia:
27 um jim ahidai caua vai Tia-
polo.
28 Aien et acaig aien, etmu jim
lep acaig aien: etmu emda an nik-
man aien, um ago nauritai ineig et
upene, va etpu ohuun itai aien pah
lep aiheuc vai ilpu ihki atimi.
29 Etmu jim ahes an nipjineuc-
semia intas has, jai intas ineig ache
et upene nahidaig emda vaig *atimi*,
mika yi ago upene ilpu atimi ata-
haijeg vaig:
30 um jim auaohocred Nesgan
Upene u Atua, is asjaaicnaig iramia
aien um imyihum pan an naopan
iyehki uhpu imyiatamaig *caua.*
31 Ude nedo acen asega aijaua,
im intavaitap, im nehniv, im intas
ijinies, im inhos tas, im nauatitai
asega:
32 akumu lep ago nedo upene
jipe vai caua aijaua, *um* updak
inliinmopomia, *um* jim aru jipe
nedo has unyimia vai caua, et
idivaig ineig, nikavaig, et eti aru
nedo has unyimia a Atua irai
Kristo.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

1 AKUMU ilpu atimi apitac irai
Atua aijaua, et idivai ilpu halav
cop *o un;*
2 um aiyu jipe u inliinmopomia
vai caua, et idiva naiyu u inliin-
mopoi Kristo vai caija, is ispun
ahtai yin aien mika eri atgei yin,
nitai ahlap vai Atua, nitai auanipin
upene.
3 Akumu amcel emda vai in-
gaijid aijaua, im nacitak asega, um
jim has iramia itai, et idivai ilpu
atimi upene;
4 um jim asan tas has esjilid, im
intas aupat, im intas auyat; et eti
upene nitai iji eigki: jam naaur-
ineig.
5 Eka idim ato aijaua, nikavaig,
eri eti amen an nelcau u Kristo im
Atua a ilpu atimi asega ago ingaijid,
im ilpu atimi ago nedo has esjilid,
im ilpu atimi has ira ra itai, et atua
ura intakitai.
6 Etmu jim imyiahnag caua tah
natimi an tas ahnag: etpu yetpam
intavaitap u Atua irai ilpu atimi
imyipalea va nitai iji eigki.
7 Akumu jim tup ethi ache pan
ira ra aijaua.
8 Akis idim aupat aijaua itu acen,
ja eka lah aijaua an naopan ineig
vai Natimarid: akumu ago nedo o
ilpu atimi lah aijaua;
9 (nohoai itai u Nesgan *Upene*
ji eigki, nedo upene asega, im nedo
atoh, im nedo inivaijec;)

10 um ahilek nitai ineig et upene
vai Natimarid;
11 um jim tup ethi ache pan irai
ilpu atimi ago nedo aupat ineig et
eti upene, jam acaiji *ra* vaig.
12 Nitai ehcamai vaig neigki, na-
suptecnaigvaig nitai iji eigki era
ago ara, jam adenaig.
13 Ja eh wat acaiji nitai iji eigki
asega et ehcohos pan an lah: va
nitai ineig, nikavaig, et lah u niji
itai asega et ehcohos pan.
14 Va nitai ineigki et ika aien,
Namu aiji lahlah aiek, tak umjeg,
jam nusjai vai inmas *unyum,* etpu
imyilah euc a Kristo.
15 Akumu eklim atga upene ai-
jaua, *um* idivai ilpu atimi arapakau,
um jim idivai ilpu atimi ahnag,
16 um imyiiris naopan upene, et
esjilid nedo has an naopan ineig.
17 Va nitai ineig akumu jim ahnag
aijaua; jam ato upene intas o Nati-
marid.
18 Akumu jim umnyi alupas waina
aijaua, er ahnag vaig; ja etmu amen
alupas ehelemia a Nesgan *Upene;*
19 um tas jipe ehelemia irai ohrai-
itai im niji tas ahces im niji tas
auaramai irai Nesgan *Upene,* um
acesaces nohraiitai, um cediaig an-
liinmopomia vai Natimarid;
20 um naaurineig irai iji adiat va
niji itai asega, vai Atua Etmaija, an
nidai Iesu Kristo Natimarid uja;
21 *um* ago nedo eccen jipe vai
caua, um imtitai Atua.
22 ¶ Ak ilpu takata, akumu im-
yiaiji intas o ilpu atamnyu unyimia
aijaua, et idivaig *intas o* Natimarid.
23 Et idjini ehgan a natamnyu
un, et idivaig et idjini nakalasia a
Kristo; et lep atimi imyiatamaig
nohun aien.
24 Et idim imyiaiji intas o Kristo
nakalasia *o un,* et idim ucco, *erumu
imyiaiji intas* o ilpu atamnyura
a ilpu takata irai iji itai asega.
25 ¶ Ak ilpu atamaig, etmu aiyu
inliinmopomia aijaua vai ilpu ehga-
mia, et idivaig is aiyu inliinmopoi
Kristo va nakalasia *o un,* um ahtai
yin vaig;
26 mika yi yiri aien an wai, um
ago adicinadicin an tas *o un,*
27 mika yi ati imi yin aien nakal-
asia esjilid, yi ti nemeig iran, um
ti necceneccen iran, um ti itai et
idivaig; jam upene, um ti nitai has
iran.
28 Eris idim ika yi tup ethi ache
naiyu u inliinmopoi ilpu atamaig
vai ehgara pan irai ohura. Aien
et aiyu inliinmopon aien vai ehgan,
et lep aiyu inliinmopon aien vai
yin.
29 Et idim eti ispun amcel vai
nohun tah natimi; jam alaan, um
aminjinaig, et idiva *nedo o* Nati-
marid va nakalasia *o un:*
30 inta uari-nohun akaija; um
uari-nemihtan, um lep *uari*-eduon.
31 "Va nitai ineigki etpu ude
etman im risin natamaig, um amen
aien im ehgan; etpu ethi ache no-
hurau arau."
32 Et esjilid nitai adenaig ineigki;
ja ek tas ainyak vai Kristo, im lep
va nakalasia *o un.*
33 Im lep ineig, etmu aiyu inliin-
mopomia aijaua asega vai ilpu
ehgamia, et idiva *naiyu u inliin-
mopomia* vai caua; erumu lep
eccen vai ilpu atamnyura a ilpu
takata.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

1 AK ilpu halav, akumu imyiaiji
intas o ilpu atmil unyimia ai-
jaua vai Natimarid: et upene nedo
ineigki.
2 "Namu eccen vai etmam im
risum aiek;" intas alep uhup
neigki, eris lep asan tas upyi asaig
vaig;
3 "va apu amen upene aiek,
etpu opra numoh unyum an no-
bohtan."
4 Ak ilpu etmara, akumu jim
auahas inliinmopoi ilpu hal unyi-
mia aijaua: jam aminjinai ra vai

Natimarid, um esege imi ra, um
ated ra.
5 Ak ilpu aheca, akumu imyiaiji
intas o ilpu atimi alupas unyimia
aijaua an nobohtan, um imyiim-
tacimtac *ra,* um eccen *vai ra,* um
lep inivaijec inliinmopomia, et idi-
va *nimyiaiji intas* o Kristo *un-
yimia:*
6 *um* jim auaraheca almoi, et idi-
vai ra era ahilek nimyiahpas u
atimi ara, jam idivai ilpu aheca u
Kristo, um imyiaiji intas o Atua an
nesgamia;
7 um emda, um auritai, vai Nati-
marid, jam eti va atimi ache:
8 eka ato aijaua, nikavaig, et wat
ago nedo upene tah natimi, etpu
leh neruvaig ehele Atua aien,
kit et aheca aien, ka et eti aheca
aien.
9 Ak ilpu atimi alupas, akumu
ago nitai iji eigki vai ra aijaua, um
jim tas edemda: eka ato aijaua
mika, et lep amen a Natimi
alupas unyimia an nohatag; et idim
atoh nimtan o un aien imi atimi
asega.

10 IM lep ineig, ak ilpu etoak,
akumu emda aijaua vai Natimarid,
im lep va nemda esjilid o un.
11 Akumu aso caua aijaua an
napelumai asega u Atua uri edoa,
va akupu emda aijaua par atapanes
nedo efaifa u Tiapolo *vai caua.*
12 Inta eti ati nedoa akaija va
atimi an nobohtan ache, jai vai ilpu
atimarid, *im* ilpu atimi alupas, *im*
ilpu atimi esjilid an naupat an no-
bohtan ineigki, *im* ilpu agelo has an
nauanohatag:
13 va nitai ineigki akumu leh
napelumai asega u Atua uri edoa
aijaua, va akupu emda aijaua par
atapanes itai an nadiat has; aku wit
ahau ra asega aijaua, um aiji aktit.
14 Akumu aiji aijaua, um arere
nijihgamia an nitai inivaijec, um
atapanes inritimia an nedo atoh,
15 um atohoai eduomia an tas-
-upene er eigpa vaig, va akupu
athut emda aijaua;
16 im lep ineig, akumu leh nim-
yiisjis ninivaijec *imi caua* aijaua,
nitai adahpoi *caua,* va akupu emda
aijaua, par ahni nidjan nefaua cop
asega u natimi auatatimi iyehki:
17 um leh incat adgaig *imi caua,*
nitai imyiatamaig *caua,* im naui-
toga u Nesgan *Upene,* nikavaig,
intas o Atua:
18 *um* alaigaheni irai iji adiat, um
emda um ugni itai vai Nesgan
Upene, um aminjina *nalaigaheni
unyimia* um jim auatialidi, um alaig-
aheni vai ilpu atimi upene asega,
19 im lep vai nyak, mika eri
alupai nyak intas ki asalgei nipji-
neucsek ainyak um tas emda, um
asuptecna nitai adena an tas-upene
ineigki,
20 ek aheca u *Natimarid* vaig
ainyak eris arore nyak vaig; *akumu
ugni yin aijaua* mika ki tas emda
vaig ainyak, et idivaig eris idim ika
ki tas ainyak vaig.

21 JA etpu asuptecnaig ehelemia
niji itai asega a Tikikus, et etoak
upene aien, im naheca inivaijec u
Natimarid, va akupu ato aijaua na-
men unyak, *im* nedo vai nyak:
22 ek abraig pam yin ehelemia
ainyak vaig neig, mika aki ato
aijaua namen unyima, um lep *mika*
yi ago eropse inliinmopomia aien.

23 *ETMU amen* ehele ilpu etoaija
neigpa, im naiheuc, im nimyiisjis
ninivaijec, et ahes ehele Atua Et-
maija, im Iesu Kristo Natimarid.
24 *Etmu amen* naiheuc ehele ra
asega et aiyu inivaijec inliinmopura
ara vai Iesu Kristo Natimarid uja.
Emen.

NITASVITAI O PAULO NAPOSTOLO

IMI

NUPU FILIPAI.

NUARIN-TAS ALUPAS, 1.

AK ilpu atimi upene asega u Iesu
Kristo Filipai, im ilpu atimi
aminjina nakalasia, im ilpu atimi
ehced, *ecrau aiheuc* vai caua *ai-
jumrau,* Paulo im Timodeus, ohwat
aheca u Iesu Kristo:
2 *Etmu amen* ehelemia naiheuc
im neigpa ineig et ahes ehele Atua
Etmaija, im Iesu Kristo Natimarid.

3 EK naaurineig vai Atua unyak
ainyak irai iji imyiehva asega caua
unyak,
4 um ugni itai vai caua asega
irai iji alaigaheni asega unyak irai
iji adiat, um imyiacitak,
5 va nasipiaig intas-upene unyi-
mia, ahes an nadiat uhup iyehki um
imyihum pam an naopan ineig;
6 ek imyiisjis ninivaijec nitai
ineigki ainyak, nikavaig, aien is
atupun nauritai upene ehelemia
aien, etpu idim ago aien um im-
yihum pan an nadiat u Iesu Kristo:
7 et idim upene vai nyak naktak-
taivaig nitai ineigki vai caua asega,
va nitai ineig, nikavaig, et aiyu in-
liinmopok ainyak vai caua; eka taam
apos ehelek naiheuc *o Atua* aijaua
asega, an narore nyak, im lep an
nasuptecnaig intas-upene *unyak,* im
nimyiisjis emda unyak.
8 Et ato a Atua mika, et aiyu
alupas inliinmopok ainyak vai caua
asega, et idiva naiyu u inliinmopoi
Iesu Kristo.
9 Ek lep ugni nitai ineig ainyak,
mika yi esjilid acen naiyu u inliin-
mopomia aijaua, an nato itai *un-
yimia,* im narapakau asega *unyi-
mia;*
10 mika aki ato nitai iji eig aijaua
et upene; mika yi inivaijec inliin-
mopomia aijaua, um eklim amen
upene, um imyihum pan an nadiat
u Kristo;
11 *um* amen alupas ehelemia no-
hoai itai upene vai Iesu Kristo, va
uhpu asuptecnaig natimi alupas o
Atua im nimyiahpas yin.
12 Im lep ineig, ak ilpu etoak,
ek merit ainyak mika aki ato ai-
jaua, nikavaig, et mun apaalıni
intas-upene va nitai iji eigki *eris
ago* irak;
13 er idim ato irai imnim asega u
ilpu eucsupo, im lep irai iji *uarin*
asega, nikavaig, eris arore nyak
vai Kristo;
14 era lep emda a ilpu etoaija et
ahinag vai Natimarid va narore
nyak, um asuptecnaig emda intas,
um eti imtita atimi.
15 Era asuptecnai Kristo na-
haiji ra va nauatitai im nimyiisjis
itai *ura;* im lep nahaiji ra vai in-
liinmopura upene:
16 era asuptecnai Kristo ara
sji ehki era auatitai ara, jam eti
inivaijec, era aktaktai ara mika
eri ati nohocred irak an narore
nyak:
17 ja *era asuptecnai yin* ara sji
eigki et aiyu inliinmopura ara, era
ato ara mika, eris ati nyak mika
ki imyiisjis intas-upene ainyak.

18 Ja er uh uauo? eh wat asup-
tecnai Kristo an tah nedo, kit et ini-
vaijec inliinmopura ara, ka et efaifa;
ek imyiacitak ainyak vaig; maiya,
ekpu idim imyiacitak ainyak.
19 Ek idim ato ainyak mika, etpu
upene nimtan imi nyak va nedo
ineigki *ura, im lep* va nalaigaheni
unyimia, im natau *irak* u Nesgai
Iesu Kristo,
20 et idivaig inmerit emda unyak
im aktaktai unyak, mika ki ti eh-
camai ainyak vaig tah nitai, jam
tas emda an naopan ineig, et idivaig
irai iji adiat, um imyiahpas Kristo
an nohuk, kit an numoh *unyak,* ka
an mas *unyak.*
21 Ek umoh ainyak vai Kristo, ja
el et mas ainyak, *ekpu leh* nimtan
ainyak.
22 Ja el et ohoan nauritai unyak
nitai ineig, nikavaig, numoh *unyak*
an nobohtan, ek idim eti ato ai-
nyak nitai ineig ekpu merit vaig
ainyak.
23 Et ero inliinmopok ainyak,
ek merit ainyak napanvaig ehele
Kristo, um amen *ehelen;* et esjilid
acen neigki:
24 ja et upene namenvaig *unyak*
an nobohtan vai caua.
25 Nimyiisjisjis ninivaijec unyak
neigki, ek ato ainyak mika, ekpu
umoh ainyak um amen ehelemia
asega, mika aki imyiisjis ninivaijec
emda aijaua um cediaig;
26 mika aki imyiacitak alupas
aijaua irai Iesu Kristo vai nyak, ek
wit lep ham ehelemia ainyak.
27 Etmu idiva *nedo* an tas-
-upene u Kristo nedo unyimia:
mika, el ek ham *ehelemia* ainyak
um ateghe caua, ka amen an taka
uarin, ki atahaijeg ainyak va na-
men unyimia, nikavaig, eka aiji
aktit aijaua, um tup ethi ache
inliinmopomia, um ehrimyiaiji in-
tas-upene, um imyiisjis ninivaijec;
28 um jim imtitai ilpu atimi tak
atimi iramia: et itai asjaaicnaig
imi ra neigki nauahas *ra* vaig, ja
et *itai asjaaicnaig* imi caua neigki
nimyiatamaig *caua* vaig, nitai in-
eigki et idim ahes ehele Atua.
29 Eris alupai caua vai Kristo
nemda mika aki asgeig iran aijaua,
um lep leucse nohocred vai yin;
30 er ati nedoa ineig vai caua,
akis upyi ecetai irak aijaua *an*
naopan iyehki, um lep atahaijeg
mika et eteuc irak an naopan ineig.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

EL et ago eropse a Kristo, el eka
imyiacitak aijaua va naiyu u
inlinmopomia, el et tup ethi ache
inliinmopomia aijaua, el eka atar-
aces atimi aijaua um aiheuc vai ra;
2 etmu lep tup ethi ache naktaktai
unyimia aijaua, um tup ethi ache
naiyu u inliinmopomia, um tup ethi
ache nesgamia, um tup ethi ache
nanaclelen unyimia, va ekpu imyi-
acitak alupas caua ainyak.
3 *Uhmu* jim *ago* tah nitai an nim-
yiisjis itai, ka va nimyiahpas u
atimi; ja etmu upoupo inliinmop-
omia aijaua, um aktaktai mika era
esjilid iramia intak atimi.
4 Etmu jim aktaktai niji itai o un
ache tah natimi, ja *erumu* lep *ak-*
taktai niji itai oi tak atimi natimi
asega.
5 Etmu idiva naktaktai u Iesu
Kristo naktaktai unyimia aijaua:
6 is idivaig Atua aien, um ika yi
tup apapa pan irai Atua, jam eti
ika nehneg itai neigki:
7 ja is ude natimi alupas o un
aien, um tup idiva naheca, um tup
ethi ache pan ira atimi:
8 is wat tup ethi ache pan ira
atimi aien, is ago nedo upoupo aien,
um leh inmas, inmas an nauincai
atgeig marom.
9 Va nitai ineigki is imyiaridjai
yin a Atua mika yi esjilid aien, um
alupai yin nidan et esjilid irai ida
atimi asega:
10 va erupu atpuse an nidai Iesu

atimi asega an nohatag, im noboh-
tan, im lep anliin tan;
11 um lep asuptecnai yin natimi
asega, um ika, Et Atimarid a Iesu
Kristo, par imyiahpas Atua Et-
man.
12 Va nitai ineig, ak ilpu etoak,
akis idim imyiaiji intas *o Atua* ai-
jaua irai iji adiat, eti an namen
unyak ehelemia ache, jam esjilid an
naopan ineig an namen unyak irai
taka uarin, etmu idim ucco, akumu
ahilek nitai imyiatamaig caua ai-
jaua, anliinmopomia imtitaig um
ehioehio;
13 va nitai ineig, nikavaig, et
auritai a Atua anliinmopomia vai
intup naiheuc o un, mika aki merit
aijaua, um auritai.
14 Aku wit ago tah nitai aijaua,
jim tas upoupo, um jim imyiisjis
itai:
15 mika aki eklim amen upene
aijaua um inivaijec, *um idivai*
ilpu hal o Atua, va uhpu eti ated
caua an nuhup u ilpu atimi imyi-
palea, im ilpu atimi auatatimi,
eka amen ehele ra aijaua, um
idivai moijeuv ehcohos an noboh-
tan,
16 um asuptecnaig intas umoh
vaig; mika ki imyiacitak ainyak
an nadiat u Kristo, va nitai ineig,
nikavaig, kis eti athut ainyak vai
intakitai, um eti auritai vai intak-
itai.
17 Maiya, el eh atladwijai inja
irak an nitai ahlap *unyak* im
nauanaheca *unyak,* an nimyiisjis
ninivaijec unyimia, el ek cediaig
ainyak, um imyiacitak ehelemia
asega.
18 Va nitai ineig akumu lep
cediaig aijaua, um imyiacitak ehe-
lek.
19 Im lep ineig, ek ika ainyak
vai Iesu Natimarid, ki abraig pam
Timodeus ehelemia tupko, mika
yi imyiacitak inliinmopok ainyak,
an nato namen unyimia unyak.
20 Et eti amen ehelek tah natimi
et idivai *yin,* um ispun aktaktai
namen unyimia:
21 era aktaktai niji itai ura ache
natimi asega, *jam* eti *aktaktai* niji
itai u Iesu Kristo;
22 ja eka ato nedo o un aijaua,
nikavaig, is auritai ehelek aien
vai intas-upene, is idiva nedo o
unhal *o un tah* ehele etman.
23 Ek ika ainyak, ek wit ato
niji itai irak ainyak etpu echam-
echa, ki auroauro um abraig pam
yin ehelemia.
24 Ja ek imyiisjis ninivaijec ai-
nyak vai Natimarid, mika ki lep
auroauro um apam ehelemia.
25 Jai kis aktaktai ainyak mika,
et upene nabraig pam vaig Ipafro-
taitus ehelemia, et etoak aien, um
atimi imtaam auritai ehelek, um
eucsupo atau imi nyak, jai naheca
unyimia, im lep natimi is aiheuc
vai nyak aien an nihki natimi
unyak:
26 is idim merit alupas vai caua
asega aien, is lep ohocred aien, akis
wat atahaijeg aijaua, nikavaig, is
emehe aien.
27 Is idim emehe aien, um ubut-
potet u unmas *o un*: ja is aiheuc
vai yin a Atua; jam eti *aiheuc* vai
yin ache, *is* lep *aiheuc* vai nyak
aien, vai yi jim esjilid acen noho-
cred unyak.
28 Kis auroauro ainyak um a-
braig pam yin, mika, aku wit ecet
yin aijaua, aki lep imyiacitak ai-
jaua, um lep tintin nohocred
unyak.
29 Akumu leh yin aijaua vai
Natimarid, um imyiacitak alupas;
um ago nedo eccen va atimi era
idivai yin ara:
30 va nitai ineig, nikavaig, is
ubutpotet u unmas *o un* aien va
nauritai u Kristo, ja is eti imyicoho
nohun aien, mika yi asitu iramia,
um ago ehni naheca ineig vai nyak,
akis eti ago aijaua.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

IM lep ineig, ak ilpu etoak, akumu imyiacitak Natimarid aijaua. Ek idim eti esjum ainyak nagedvaig nitai iji eigki imi caua, et idim lep upene vai caua.

2 Akumu aminjinai caua aijaua vai kuri, *um* aminjinai caua vai ilpu atimi auritai has, *um* aminjinai caua vai ilpu atimi tup aperitome.

3 Inta ilpu atimi aperitome *inivaijec* akaija, um alaigaheni vai Atua an Nesgan *Upene*, um imyiacitak Iesu Kristo, um eti asgeig irai iji itai an nobohtan:

4 et tup upene vai nyak nasgeigvaig irai iji itai an nobohtan. El et aktaktai tah natimi mika, et amen tah nitai ineig iran an nobohtan, el et asgeig iran aien, ek esjilid ainyak:

5 is wat eet nadiat irak ainyak, eris aperitome irak, ek ahes irai Isreel ainyak, *um* mapoi Benjamin, *um* atimi ira ra eris upyi tas Hibru itu ara; *um lep* Farisi an tas alep;

6 kis emda ainyak um abli nup an nakalasia; is ehka nacaiji nyak vaig va nedo atoh an tas alep.

7 Ja nitai iji eigki is upene vai nyak, kis lep ika ainyak is takitai vai Kristo;

8 maiya, ek idim ika ainyak et takitai niji itai asega va nitai ineigki et esjilid ache, natovaig Iesu Kristo Natimarid unyak: kis atceijaig niji itai asega ainyak vai yin, um ika et ohok, mika ki leh Kristo,

9 um amen ehelen, um eti asgeig an nedo atoh ineig unyak an tas alep, jam *asgeig an nedo atoh* ineig *eh leh* va nasgeig irai Kristo, nika o Atua et atoh nedo *unyak*, va nimyiisjis ninivaijec *unyak:*

10 va ekpu ato yin ainyak, im nemda u nimyinusjai yin, um tup ethi ache pan an nohocred o un, um idivai *yin* an mas o un;

11 mika ki leh nimyinusjai *nyak* ainyak vai inmas *unyak,* el et eti ehka.

12 Ek mun idim eti leh *nitai ineigki* ainyak, um eti upene asega: ja ek athut pan ainyak, mika ki leh nitai ineigki is leh nyak vaig a Iesu Kristo.

13 Ak ilpu etoak, ek eti aktaktai ainyak mika ek mun leh: ja *ek ago* nitai et ethi *ineigki ainyak,* ek eti imyiehva niji itai an nidjik ainyak, jam athut pan u niji itai an nuhup *unyak;*

14 ek ahau pan nitai asjaaicnaig ainyak va nimtan ineig et imyiacaij *caija* vaig a Atua an nohatag vai Iesu Kristo.

15 Etmu ucce naktaktai uja akaija asega, inta ato upene akaija: ja el et eche naktaktai unyimia an tah nitai, etpu asuptecnaig nitai ineigki ehelemia a Atua.

16 Etmu tup ethi ache natga uja, um tup ethi ache naktaktai uja, an nuarin ineig inta mun yetpan iran akaija.

17 Ak ilpu etoak, akumu ehrapitac nyak aijaua, um alum ra era ago nedo ineigki ara, et idivaig ecra itai asjaaicnaig imi caua vaig aijama.

18 (Era ago nedo ineig natimi et ahinag, kis ehcahinag tas vai ra ehelemia ainyak, ek lep asaig *ehelemia* ainyak um taigtaig vaig *mika, era* tak atimi an nauincai atgeig u Kristo ara;

19 nimtan imi ra neigki, naualias *ra* vaig, et atua ura nipjinetgara, *era* imyiacitak nedo ehcamai vaig ura *ara,* era lep aktaktai niji itai an nobohtan ara.)

20 Ja et eteuc nuarin-pece uja an nohatag; inta aitgaig natimi imyiatamaig *caija* iran akaija, Iesu Kristo Natimarid:

21 etpu ago eche nohuja auatialidi aien, vai yi pu idiva nohun esjilid, et idiva nauritai emda ineig o un et ika aien yi esjilid irai iji itai asega vaig par ohuun.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

1 VA nitai ineigki, ak ilpu etoak,
etmu idim ucco, akumu aiji aktit
jaiaua irai Natimarid, et aiyu in-
liinmopok ainyak vai caua, um
merit vai caua, eka itai imyiacitak
unyak aijaua, um korona unyak, ak
ilpu *etoak* upene.
2 Ek ated Yuoteas ainyak, um lep
ated Sinteki, mika yi tup ethi ache
inliinmopurau arau vai Natimarid.
3 Ek lep ugni euc ainyak, ak
natimi atau *imi nyak* inivaijec,
mika an atau imi ohwat raigki
aiek, erus ehrauritai ehelek arau
an tas-upene, im lep Klement, im
ilpu atimi imtaam auritai ehelek
et eche, *eris aged* nidara an nitas-
vitai va nitai umoh iran.

4 AKUMU imyiacitak Natimarid
aijaua irai iji adiat: ek lep ika
ainyak, Akumu imyiacitak aijaua.
5 Akumu ehva nedo erop un-
yimia aijaua ehele atimi asega. Et
ubutpotet a Natimarid.
6 Jim aktaktai alupas aijaua vaig
tah nitai; jam asuptecnaig inmerit
unyimia ehele Atua va niji itai
asega an tas alaigaheni, im intas
ugni, im naaurineig;
7 etpu ago eropse inliinmopomia
im naktaktai unyimia vai Iesu
Kristo neigpa ineig u Atua et idim
ehka natovaig.
8 Im lep ineig, ak ilpu etoak,
nitai iji eigki et inivaijec, nitai iji
eigki *et* upene, nitai iji eigki *et*
atoh, nitai iji eigki *et* adicinadicin,
nitai iji eigki *et* aiyu inliinmopoi
atimi vaig, nitai iji eigki *eh* tas
upene vaig; el *et lep eteuc* tah
nedo upene, ka tah nitai er imyiah-
pas, akumu aktaktai nitai iji eigki
aijaua.
9 Akumu ago nitai iji eigki aijaua
eris esege imi caua, akis leh aijaua,
um atahaijeg vaig, um almoi ehe-
lek: etpu lep amen ehelemia a
Atua ineig et ahes neigpa ehelen.

10 Ja ek imyiacitak alupas Nati-
marid ainyak, va nitai ineigki,
nikavaig, eka lep aktaktai nyak
aijaua an naopan ineig; akis idim
aktaktai nyak aijaua, ja is eti eteuc
naopan o un imi caua.
11 Ek idim eti tas ainyak va nih-
ki natimi *unyak:* eris esege imtak,
mika yi eropse inliinmopok ainyak,
an namen asega unyak:
12 ek ato ainyak nedo upoupo,
um lep ato nedo an nikni itai: eris
esege imtak nedo an gaije, im lep
nedo an namud, nedo an nikni itai,
im lep nedo an nihki natimi, irai iji
uarin asega, im lep irai iji itai
asega:
13 ek emda ainyak nagovaig niji
itai asega vai Kristo, et ago emda
nyak aien.
14 Ja akis ago nedo upene aijaua,
par aiheuc *vai nyak* an nohocred
unyak.
15 Eka lep ato aijaua, ak nupu
Filipai, kis wat ahes Masetonea
ainyak, an naopan iyehki akis upyi
alaigaheni aijaua, eris eti asipiaig
imi nyak nup uran tah nakalasia,
par ahtai itai um leucse itai, aijaua
ache.
16 Akis ehcero imyiapan itai ai-
jaua Desalonaika an nihki natimi
unyak.
17 Ek eti merit va nitai tup ahtai
ainyak: ja ek merit ainyak mika
aki aho aijaua, pah leh nimtan
alupas imi caua.
18 Ja et eteuc niji itai asega im-
tak, ek ikni itai ainyak: et ahinag
niji itai unyak ainyak, kis leh
ehele Epafrotaitus ainyak nitai iji
eigki *akis imyiapam ehelek* aijaua,
nitai auanipin upene, nitai ahlap
upene, et imyiacitak vaig a Atua.
19 Ja etpu alupai caua nitai iji
eigki asega et upene vai caua a
Atua unyak, et idiva niji itai
esjilid o un et ahinag acen, vai Iesu
Kristo.
20 *Uhmu* imyiahpas Atua Etmai-
ja irai iji mesese. Emen.

21 AKUMU aiheuc vai ilpu atimi
upene asega aijaua irai Iesu Kristo.
Era lep aiheuc vai caua a ilpu
etoaija era amen ehelek ara:
22 era aiheuc vai caua a ilpu
atimi upene asega, um esjilid *nai-*
heuc vai caua ura an nimnim u
Sisar.
23 *Etmu amen* ehelemia asega
naiheuc o Iesu Kristo Natimarid
uja. Emen.

NITASVITAI O PAULO NAPOSTOLO

IMI

NUPU KOLOSE.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK ilpu atimi upene Kolose, im
ilpu etoak inivaijec u Kristo,
ek aiheuc vai caua *ainyak* Paulo,
napostolo o Iesu Kristo, va nasaig
u Atua, im lep Timodeus etoaija:
2 *Etmu amen* ehelemia naiheuc
im neigpa ineig et ahes ehele Atua
Etmaija, im Iesu Kristo Natimarid.
3 Ecrau naaurineig aijumrau vai
Atua, Etmai Iesu Kristo Natimarid
uja, um alaigaheni vai caua irai iji
adiat,
4 ecrus atupun aijumrau an nata-
haijeg unyimrau va nasgeig unyi-
mia irai Iesu Kristo, im naiyu u
inliinmopomia vai ilpu atimi upene
asega;
5 va nitai iji eigki eka aitgaig
aijaua eris ikni vai caua an no-
hatag, akis upyi atahaijeg vaig
aijaua an tas inivaijec an tas-upene
ineig;
6 is yetpam ehelemia, et idivaig an
nobohtan asega; et lep ohoai itai,
et idivaig iramia, an naopan iyehki
akis atahaijeg vaig aijaua, um ato
upene naiheuc o Atua, um imyi-
hum pam an naopan ineig:
7 et idivaig is asuptecnaig ehele-
mia a Epafras *etoamrau* upene, *im*
natimi atau imi cumrau, et lep ahe-
ca inivaijec u Kristo aien imi caua;
8 is lep asuptecnaig ehelemrau
aien naiyu u inliinmopomia an
Nesgan *Upene.*
9 Va nitai ineigki, ecrus wat ata-
haijeg aijumrau, ecrus alaigaheni
vai caua aijumrau an naopan
iyehki, um eti atumop, um imyi-
hum pam an naopan ineig, um ugni
mika aki ato upene nasaig o un
aijaua, an narapakau asega im nato
itai an Nesgan *Upene;*
10 um ago nedo ineig et upene
vai Natimarid, mika yi upene in-
liinmopon aien *vai caua;* um lep
ohoai itai an nedo upene asega, um
esjilid an nato Atua;
11 um emda alupas, et idiva
nemda an natimi alupas o un, mika
aki ago nedo eti auatiemda asega ai-
jaua, im nedo erop, um imyiacitak;
12 um lep naaurineig vai Et-
maija, is ago upene caija aien, mika
ti tup ethi ache akaija, um amen
ehele ilpu atimi upene an nuarin
lah:
13 is iknipagki caijaaien an nel-
cau aupat, um ikni *caija* an nelcau
u Inhalav cop o un:
14 aien aigki et imyiatamaig caija
aien an ja iran, er iknipagki nedo
has *uja* vaig:

15 et almui Atua ineig aien er
eti ecet yin, um metto irai iji itai
asega:
16 va nitai ineig, nikavaig, eris
ago niji itai asega vai yin, niji
itai an nohatag, im lep niji itai
an nobohtan, niji itai er ecetai,
im lep niji itai er eti ecetai, nika-
vaig, ilpu atimarid, im ilpu atimi
esjilid, im ilpu atimi alupas, im ilpu
atimi emda: eris ago niji itai asega
vai yin, im lep imi yin:
17 is upyi uhup aien irai iji itai
asega, et lep eteuc niji itai asega
vai yin:
18 et lep idjini nohun, nikavaig,
nakalasia *o un* aien, is idim atupun
niji itai asega aien, et lep metto
aien irai ilpu atimi anusjai vai
inmas *ura;* mika yi esjilid aien irai
iji itai asega.
19 Is idim ika *a Atua* yi amen
alupas ehelen niji itai asega;
20 um lep eropse inliinmopon
aien va niji itai asega vai yin, niji
itai an nobohtan, im niji itai an
nohatag, an nasan neigpa o un an
ja *iran* an nauincai atgeig o un.
21 Akis tak atimi *iran* aijaua itu,
um acen inliinmopomia *vai yin,* an
nedo has *unyimia;* ja et mun asan
neigpa *vai caua* aien an naopan
ineig,
22 an mas *o un*, an nohun an no-
bohtan, mika yi ikni caua aien an
nuhup o un, aki upene aijaua, um
ti nitai has iramia, um ti nitai ineig
uhpu acaiji caua vaig:
23 el eka amen aijaua an nimyiis-
jis ninivaijec, um emda *o un*, um
apol *iran*, um eti adumoij an tas-
-upene ineig eka aitgaig aijaua,
akis atahaijeg vaig aijaua, eris lep
asuptecnaig ehele atimi asega ithan
nohatag; ek lep aheca uarin ainyak
Paulo;
24 jam imyiacitak an naopan ineig
irai iji ohocred unyak vai caua, ek
lep leucse ehni niji ohocred u Kristo
is eti ehni, an nohuk ainyak, va
nohun, nikavaig, nakalasia *o un:*
25 ek aheca uarin ainyak, et idi-
va nauritai ineig is ati imi nyak
a Atua vai caua, mika ki asuptec-
naig asega intas o Atua ainyak;
26 nitai adenaig neigki eris ade-
naig vai ilpu retpoija im natimi
itu acen, ja er asuptecnaig ehele
ilpu atimi upene o un an naopan
ineig:
27 is ika a Atua yi asuptecnaig
ehele ra niji itai esjilid an nitai
adenaig ineigki ehele nup urai iji
pece, nikavaig, Kristo ehelemia
neigki, eka aitgaig inlah vaig ai-
jaua;
28 ecra asuptecnai yin aijama, um
ated atimi asega, um esege imi
atimi asega an narapakau asega;
mika ecri ikni atimi asega aijama
eri upene asega vai Iesu Kristo:
29 ek idim auritai ainyak va nitai
ineigki, um imyiisjis emda et idi-
va nauritai o un et auritai emda
irak aien.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

EK lep merit ainyak, mika aki ato
aijaua nohocred alupas unyak
vai caua, im lep *vai* ra Leotesia,
im lep *vai* ra asega eris eti ecetai
nesganimtak ara;
2 mika yi eropse inliinmopura
ara, um aiyu jipe vai ra, um tup
ethi ache inliinmopura, um esjilid
acen nimyiisjis ninivaijec ura an
nato itai, va erupu ato upene ara
nitai adenaig u Atua Etmaija, im
Kristo;
3 aien aigki, eris adenaig ehelen
niji itai upene asega an narapakau
im nato itai.
4 Ek asan tas ineigki ainyak, vai
yi jim imyiahnag caua tah natimi
an tas updak.
5 El ek eti amen ehelemia ainyak
an nohuk, ek amen ehelemia ai-
nyak an nesgak, um imyiacitak
caua, um almoi natah iramia, im
nemda u nimyiisjis ninivaijec unyi-
mia vai Kristo.

6 Im lep ineig, akis upyi leh Iesu
Kristo Natimarid aijaua, et idim
ucco, akumu apitac yin aijaua:
7 um amense ehelen, um ateuc
aktit, um apol an nimyiisjis nini-
vaijec *unyimia,* et idivaig eris esege
imi caua, um emda, um lep naaur-
ineig iran.
8 Aminjinai caua aijaua, vai yi
jim imyiapan caua tah natimi u
narapakau *efaifa* im nedo ahcil,
et idivaig intas alep u atimi, im
nesege an nobohtan, um eti idivai
Kristo.
9 Et idim amense niji itai asega
u Atua ehelen an nohun.
10 Eka esjilid aijaua vai yin, et
esjilid aien irai ilpu atimi alupas
asega, im ilpu atimi emda:
11 eka lep leh naperitome ineig
iramia aijaua vai yin er eti ago irai
ikma atimi, nitai iknipagki nedo
has *unyimia* irai liimopomia itu,
an naperitome u Kristo:
12 eris lep ehratelmoi caua ehelen
an nabaptiso, eka lep ehranusjai
vaig aijaua *ehelen* va nimyiisjis
ninivaijec *unyimia* an nauritai emda
u Atua, is imyinusjai yin aien vai
inmas *o un.*
13 Akis wat emesmas aijaua an
nedo has *unyimia,* im neti aperi-
tome irai liimopomia itu, is eh-
rimyiatamumoh caua aien ehelen,
um eti imyiehva tah nedo has
unyimia;
14 um ohpodohpod vai caija intas
alep ineig eris aged is acaiji caija,
um atipagki, um etcijiraig an nau-
incai atgeig *o un;*
15 *um* ahau ilpu atimi alupas im
ilpu atimi emda, um ehvai ra an
nuhup u atimi asega, is idim esjilid
ira ra aien ache.
16 Etmu jim tas alep ehelemia
tah natimi vai inhag *unyimia,* im
numwig *unyimia,* im nasjapicnaig
unyimia an mesese, im lep va
nupyi het, im lep va adiat atu-
mop:
17 et tup almui itai etpu yetpam
nitai iji eigki; ja *et* ahes irai Kristo
nohun.
18 Etmu jim ahneg nimtan imi
caua tah natimi an tup nedo upo-
upo, im nalaigaheni vai ilpu agelo,
an nahilekvaig nitai iji eigki et eti
ato aien, an nijinies u inliinmopon
va naktaktai o un et ahes an no-
bohtan,
19 im neti apol an Nidjinin, aien
aigki et ahes ehelen nitai umumoh
vaig an nohun asega, irai wau im
nidyelcei, um tup ethi ache vaig,
um alupas va nika o Atua yi
alupas.
20 Al ekis ehremesmas aijaua
ehele Kristo an nesege an noboh-
tan, eka auri aijaua par ago nedo
o atimi an nobohtan, um imyiaiji
intas alep iji eigki;
21 *eris ika,* Jim caig, jim atim-
tim, jim ubli;
22 etpu ti nitai iji eigki asega er
ago, um idivaig intas alep im
nesege u atimi?
23 Et idiva narapakau nitai iji
eigki an nalaigaheni ineig er ispar
ago, im tup nedo upoupo, im neti
aminjinaig nohura; ja et eti upene
nedo ineigki, et imyiacitak vaig
inliinmopura itu ache.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

AL ekis ehranusjai ehele Kristo
aijaua, akumu ahilek niji itai
an nohatag aijaua, an nuarin ineig
et amen iran a Kristo um ateuc
an matai Atua.
2 Akumu aktaktai niji itai an
nohatag aijaua, um jim *aktaktai*
niji itai an nobohtan.
3 Akis emesmas aijaua, er lep
adenaig nitai umumoh iran imi
caua irai Kristo ehele Atua.
4 Et wit ehcohos a Kristo, nitai
umumoh iran vaig uja, akupu lep
ehcohos pan ehelen aijaua an natimi
alupas o un.
5 Va nitai ineigki akumu auahas

nedo o inliinmopomia itu aijaua an
nobohtan, *nikavaig,* nedo has, naci-
tak, naktaktai has, inmerit has, im
inhas iramia itai, nalaigaheni vai
intakitai neigki:
6 etpu yetpam intavaitap u Atua
irai ilpu atimi imyipalea va nitai
iji eigki:
7 akis ago nitai iji eigki aijaua an
naopan iyehki, an namen iran un-
yimia:
8 ja akumu atceijaig nitai iji
eigki asega aijaua, *nikavaig,* ne-
demda, intavaitap, inliinmopomia
acen, *um atipagki* intas has, im
intas ehlek afakahcil, an nipjineuc-
semia.
9 Jim asan tas ahcil jipe ehelemia
aijaua, akis idim adi natimi itu
aijaua, im nedo o un;
10 um aso caua an *natimi* mat, eh
lep ago yin an nato itai, um idiva
nalmui *Atua* ineig is ago yin aien:
11 et ti nupu Crisi im nupu
Jutaia igcaki; *um ti* ilpu atimi
aperitome, im ilpu atimi eti aperi-
tome; *um ti* nup urai taka pece *im*
nup an namasacen, *im* ilpu aheca
im ilpu atimi eti aheca: ja et
iji itai asega a Kristo, ira atimi
asega.
12 Akumu ago nedo o atimi upene
aijaua, is ehtai ra a Atua um aiyu
inliinmopon vai ra, um aso caua
an nedo aiheuc *va atimi, im* nedo
upene *vai ra, im* nedo upoupo, *im*
nedo erop, *im* nedo eti auatiemda;
13 etmu jim edemda jipe inliin-
mopomia aijaua vai caua, um jim
imyiehva jipe nedo has unyimia
vai caua, el et has inliinmopon tah
vaig tah natimi: et idivaig is eti
imyiehva nedo has unyimia a Kris-
to, etmu ucce nedo unyimia aijaua.
14 Im lep ineig, akumu adahpoi
nitai iji eigki asega aijaua va naiyu
u inliinmopomia *va atimi,* nitai ahid
esjilid neigki.
15 Etmu esjilid neigpa u Atua
anliinmopomia, er imyiacaij caua
iran, mika aki tup ethi ache pan an
nohun aijaua; akumu lep naauri-
neig aijaua.
16 Etmu amen alupas ehelemia
intas o Kristo an narapakau asega;
um esege jipe imi caua, um ated
jipe caua irai ohraiitai im niji tas
ahces im niji tas auaramai an
Nesgan *Upene,* um acesaces nohrai-
itai vai Natimarid anliinmopomia
an naiheuc *o Atua.*
17 Nitai iji eigki asega eka ago
aijaua an tas *unyimia,* im lep an
nedo *unyimia, akumu ago* asega
aijaua an nidai Iesu Natimarid, um
naaurineig vai Atua Etmaija vai
yin.

18 AK ilpu takata, akumu im-
yiaiji intas o ilpu atamnyu unyimia
aijaua, et idiva nedo upene ehele
Natimarid.
19 Ak ilpu atamaig, etmu aiyu
inliinmopomia aijaua vai ilpu eh-
gamia, um jim edemda vai ra.
20 Ak ilpu halav, akumu imyiaiji
intas o ilpu atmil *unyimia* aijaua
irai iji itai asega; et idim upene
neigki vai Natimarid.
21 Ak ilpu etmara, jim auahas
inliinmopoi ilpu hal unyimia aijaua,
va eri jim auatialidi ara.
22 Ak ilpu aheca, akumu imyiaiji
intas o ilpu atimi alupas *unyimia*
aijaua an nobohtan irai iji itai
asega; um jim auaraheca almoi, et
idivai ra era ahilek nimyiahpas u
atimi ara; ja etmu inivaijec inliin-
mopomia aijaua, um imtitai Atua:
23 nitai iji eigki asega eka ago
aijaua, akumu emda aijaua, um
auritai, et idiva *nedo* vai Nati-
marid, um eti *idiva nedo* va
atimi;
24 eka ato aijaua mika, akupu leh
namen upene aijaua nimtan imi
caua vai Natimarid: eka idim
aheca u Kristo Natimarid aijaua.
25 Aien et ago nedo has aien,
etpu leh neruva nedo has o un
aien: et idim atoh nimtan u Atua
imi atimi asega.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

1 Ak ilpu atimi alupas, akumu alupai ilpu aheca *unyimia* nimtan ineig aijaua et atoh um upene *imi ra;* eka ato aijaua, nikavaig, et amen a natimi alupas unyimia an nohatag.

2 AKUMU emda aijaua um alaigaheni, um aminjina nedo ineigki, um naaurineig;

3 akumu lep alaigaheni vai cama aijaua, mika yi asalgei vai cama nitai atapanes intasvaig a Atua, va ecrupu ehva nitai adenaig u Kristo aijama, er arore nyak vaig:

4 mika ki asuptecnaig ainyak, et idivaig eris idim ika ki tas ainyak.

5 Akumu ago nedo arapakau aijaua vai ra era eti alaigaheni ara, um imyiiris naopan upene.

6 Etmu upene intas unyimia aijaua irai iji adiat um ohoanjop, mika aki ato aijaua intas ineig aki asaig ehele atimi asega.

7 Etpu asuptecnaig ehelemia a Tikikus namen asega unyak, et etoak upene aien, um aheca inivaijec, um atimi imtaam auritai *ehelek* irai Natimarid:

8 ek abraig pam yin ainyak ehelemia va nitai ineigki, mika yi ato namen unyimia aien, um ago eropse inliinmopomia;

9 im lep Onesimus, etoak upene um inivaijec, et *up uran pece* unyimia aien; erupu asuptecnaig ehelemia arau niji itai asega *er ago* igcaki.

10 ET aiheuc vai caua a Aristarkus natimi ineig er ehrarore cumrau, im Markus, inraimu u Barnabas, (aien aigki akis leh intas vai yin aijaua: et wit ham ehelemia aien, akumu leh yin aijaua;)

11 im lep Josua, tak idan Justus, ehtaij atimi eris aperitome irai ehtaij. Ehtaij ehrauritai *ehelek* ahtaij rahki ache an nelcau o Atua, et lep emda inliinmopok ainyak vai ehtaij.

12 Et aiheuc vai caua a Epafras, et *up uran pece* unyimia aien, um lep aheca u Kristo, et ugni emda vai caua aien irai iji adiat ira alaigaheni, mika aki aiji aktit aijaua um upene asega an tas asega o Atua.

13 Ek asuptecnai yin *ehelemia* ainyak mika, et merit alupas vai caua aien, im lep ra Leotesia, im ra Haierapolis.

14 Et aiheuc vai caua a Lukas, natimi atipagki nemehe et aiyu inliinmopok vai yin, im lep Timas.

15 Akumu aiheuc vai ilpu etoaija aijaua era amen Leotesia ara, im Nimfas, im lep nup an nakalasia an nimnim o un.

16 Aku wit esvi nitasvitai ineigki aijaua, akumu asaig aijaua mika eri lep esvi ehele nup an nakalasia Leotesia; akumu lep esvi aijaua *nitasvitai* ineig inyi ahes Leotesia.

17 Akumu tas ehele Arkippus aijaua, *um ika,* Aminjina nauritai ineig aiek eris ati euc vaig u Natimarid, mika an ago.

18 NAIHEUC unyak neigki Paulo an nikmak. Akumu imyiehva natau hat irak aijaua. *Etmu amen* naiheuc ehelemia. Emen.

NITASVITAI UHUP O PAULO NAPOSTOLO

IMI

NUPU DESALONAIKA.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK nup an nakalasia Desalonaika u Atua Etmaija, im Iesu Kristo Natimarid, *ek aiheuc* vai caua *ainyak* Paulo, im lep Sailas, im Timodeus: *Etmu amen* ehelemia naiheuc im neigpa ineig et ahes ehele Atua Etmaija, im Iesu Kristo Natimarid.

2 Ek naaurineig vai Atua ainyak vai caua asega irai iji adiat, um aniv caua ira alaigaheni unyak,

3 um eti atumop, an nuhup u Atua Etmaija, par imyiehva nauritai an nimyiisjis ninivaijec unyimia, im nauanaheca an naiheuc *unyimia*, im nedo eti auatiemda *unyimia* va nitai ineig eka aitgaig aijaua irai Iesu Kristo Natimarid uja;

4 ek ato ainyak, ak ilpu etoak, et aiyu inliinmopoi Atua vai caua, mika eris ehtai caua:

5 va nitai ineig, nikavaig, is eti yetpam intas-upene unyak ehelemia an tas ache, ja an nemda, im lep an Nesgan Upene, im lep an nimyiisjis alupas; eka idim ato aijaua nedo unyak vai caua, an namen unyak ehelemia.

6 Akis apitac irak aijaua, im lep Natimarid, um leh intas an nohocred alupas, jam imyiacitak vai Nesgan Upene:

7 va nitai ineig akis lep idim itai asjaaicnaig aijaua imi ilpu atimi imyiisjis ninivaijec asega Masetonea im Akea.

8 Eris idim atahaijeg intas o Natimarid iramia an *pece* Masetonea, im lep Akea, et mun lep apaahni *intas* va nimyiisjis ninivaijec vai Atua unyimia irai iji uarin asega; va nitai ineigki et eti upene vai nyak nasaigvaig tah nitai.

9 Era idim asuptecnaig ara nedo an napam unyak ehelemia, im lep nedo *unyimia*, nikavaig, akis atidjimia irai ilpu atmas aijaua vai Atua, um aheca u Atua umoh um inivaijec;

10 um aitgai Inhal o un ineig etpu ahes an nohatag aien, Iesu *marom*, is imyinusjai yin aien vai inmas *o un*, aien aigki is imyiatamaig caija aien vai intavaitap etpu yetpam.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

EKA idim ato aijaua, ak ilpu etoak, napam unyak ehelemia, mika is eti takitai:

2 kis upyi hup ainyak um ohocred, eris lep ago nedo has vai nyak Filipai, et idivaig eka ato aijaua; jai kis emda ainyak vai Atua uja, um imyiisjis alupas, um asuptecnaig ehelemia intas-upene o Atua.

3 *Is* eti ahcil nesege unyak, um eti has, um eti efaifa:

4 ja is idim ati nyak a Atua par aminjinaig intas-upene, et idim ucco, ek tas ainyak; jam eti ahilek nimyiahpas u atimi, jai u Atua ineig ache et ato inliinmopok aien.

5 Kis idim eti asan tas imyiahpas
atimi ainyak an tah naopan, et
idivaig eka ato aijaua, um eti *ago*
nedo efaifa vai inhas irak itai; et
ato a Atua:
6 kis lep eti ahilek nimyiahpas
nyak ainyak ehelemia, ka ehele tak
atimi, ja is mihta vai nyak nehtip-
idai *caua* vaig, et idivai ilpu apos-
tolo o Kristo.
7 Jai kis ago nedo updak vai caua
ainyak; is esjilid acen naiheuc
unyak vai caua, et idiva nedo o un
tah intakata vai ilpu hadi o un;
8 va nitai ineigki kis merit ainyak
nasuptecnaigvaig ehelemia intas-
-upene o Atua, um lep *ahtai* nes-
gak *vai caua* va naiyu u inliin-
mopok vai caua.
9 Eka imyiehva aijaua, ak ilpu
etoak, nauanaheca unyak im naur-
itai: kis ago itai ainyak irai iji
adiat im niji epeig, vai ki jim ehtip-
idaig tah caua ainyak, um asuptec-
naig ehelemia intas-upene o Atua.
10 Eka ato aijaua, et lep ato a
Atua, nikavaig, kis ago nedo upene
ainyak, im nedo atoh, im nedo er
eti acaiji, ehelemia ilpu atimi im-
yiisjis ninivaijec:
11 eka lep ato aijaua nedo unyak
ehelemia asega, kis tas ehelemia
ainyak, um ago eropse inliinmop-
omia, um ated *caua,* et idiva nedo o
un tah natimi vai ilpu hal o un,
12 mika aki ago nedo ineig aijaua
et upene vai Atua, aien aigki is
imyiacaij caua aien an nelcau o un,
im natimi alupas *o un.*
13 Ek lep naaurineig vai Atua
ainyak, um eti atumop, va nitai
ineigki, nikavaig, akis wat leh intas
ineig o Atua aijaua *akis* atahaijeg
ehelek *aijaua,* akis eti leh aijaua *is*
idivaig intas o atimi, jam *idivaig*
intas o Atua, et idim inivaijec neig-
ki, et auritai emda anliinmopomia,
ak ilpu atimi imyiisjis ninivaijec.
14 Ak ilpu etoak, eka idivai nup
urai ekalasia u Atua aijaua an *pece*
Jutaia, era amen ehele Iesu Kristo
ara: akis lep ohocred aijaua vai
nup uran pece unyimia, et idivaig
eris ohocred ara vai nupu Jutaia:
15 eris lep atgei Iesu Natimarid
ara, im ilpu profeta ura, um lep
ahlo nyak; et eti upene nedo ura
vai Atua, era tak atimi ara ira
atimi asega:
16 um acaiji nyak mika ki jim
tas ainyak ehele nup urai taka pece
va uhpu imyiatamaig ra, mika yi
esjilid nedo has ura irai iji adiat:
et idim esjilid acen intavaitap *u*
Atua vai ra.

17 AK ilpu etoak, eris lep ati-
pagki ipjidipjid nyak ehelemia an
nohuk, ja eti anliinmopok, va nitai
ineigki kis imyiisjis emda ainyak,
um merit alupas inlep alum nes-
ganimtamia vaig.
18 Kis idim merit ainyak na-
pamvaig ehelemia, *kis* idim ehcero
merit ainyak marom, Paulo; ja is
atapanes nyak a Satana.
19 Ek aitgan he ainyak, um imyi-
acitak inhe, um cediaig neveh
korona? caua marom an nuhup u
Iesu Kristo Natimarid uja an na-
pam o un.
20 Eka idim itai imyiacitak u-
nyak aijaua, um itai cediaig.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

1 VA nitai ineig, kis wat ehka vai
nyak nacaijivaig *inmerit unyak*
vai caua, kis ika ainyak is upene
ki echim amen Adens;
2 kis abraig pam ehelemia Timo-
deus ainyak, etoak, im naheca u
Atua, im natimi imtaam auritai
ehelek an tas-upene u Kristo, mika
yi ahidaig emda caua aien, um ago
eropse inliinmopomia va nimyiisjis
ninivaijec unyimia:
3 vai yi jim etehto inliinmopon
tah natimi va nohocred iji eigki:
eka idim ato aijaua mika eris ikni
caija va nitai iji eigki.

4 Im lep ineig, kis wat amen
ehelemia ainyak, kis upyi hup ai-
nyak um asuptecnaig ehelemia,
mika intupu ohocred akaija; et
idivaig et mun yetpam *iraija*, eka
idim ato aijaua.
5 Va nitai ineigki, is wat ehka
vai nyak nacaijivaig *inmerit unyak
vai caua*, kis abraig pam *tah ehele-
mia* ainyak par ato nimyiisjis nini-
vaijec unyimia, kit is oop caua a
natimi oop, etpu lep takitai naur-
itai unyak.
6 Ja is wat ahes ehelemia a
Timodeus, um apam ehelek, um
apos intas upene ehelek va nimyi-
isjis ninivaijec im naiheuc unyimia,
im nimyiehva upene nyak unyimia
irai iji adiat, im inmerit alupas un-
yimia nalum nyak vaig, et idivaig
inmerit unyak *nalum* caua *vaig :*
7 va nitai ineigki, ak ilpu etoak,
is eropse inliinmopok ainyak vai
caua an nohocred asega unyak, im
neucjucjucaij *unyak*, va nimyiisjis
ninivaijec unyimia:
8 va nitai ineig, nikavaig, ek nus-
jai ainyak an naopan ineig, el eka
aiji aktit irai Natimarid aijaua.
9 Inki auaneve naaurineig vai
Atua ainyak vai caua, va nim-
yiacitak asega unyak vai caua an
nuhup u Atua uja?
10 ek ugni emda ainyak irai iji
adiat im niji epeig, mika ki almoi
nesganimtamia ainyak, um ago
emda nimyiisjis ninivaijec ineig
unyimia et auatialidi.
11 Etmu imyiasjaaicnaig nyak an
nefalaig yetpam ehelemia a Atua,
aien aigki et Etmaija aien, im lep
Iesu Kristo Natimarid uja.
12 Etmu lep ika ehelemia a Na-
timarid, yi aiyu alupas jipe inliin-
mopomia aijaua vai caua, um emda,
im lep va atimi asega, et idiva
nedo unyak vai caua:
13 va etpu emda inliinmopomia
aijaua, uhpu eti acaiji *caua*, an
nedo upene an nuhup u Atua Et-
maija, an naopan iyehki etpu yet-
pam a Iesu Kristo Natimarid uja,
im ilpu atimi upene o un asega.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

IM lep ineig, ak ilpu etoak, ek
ugni caua ainyak, um ated *caua*
vai Iesu Natimarid, nikavaig, akis
idim leh ehelek aijaua nesege imi
caua va namen unyimia an nedo
ineig et upene an nuhup u Atua,
et idim ucco, aki ago nedo ineig
aijaua um esjilid acen iran:
2 eka idim ato aijaua intas alep
iji eigki kis asaig ehelemia ainyak
vai Iesu Natimarid.
3 Intas o Atua neigki, mika aki
upene aijaua, um jim ago ingaijid:
4 va akupu ato nedo ineigki ai-
jaua asega par aminjinaig nohu-
mia, va akupu adicinadicin aijaua
um upene;
5 um jim apol irai aktaktai has,
et idivai nup urai iji pece, era eti
ato Atua ara:
6 etmu jim auarahcil tah natimi,
um ago nedo efaifa, vai etoan an
nitai ineigki: etpu idim aru irai ra
sji eigki asega a Natimarid, et idi-
vaig kis upyi hup ainyak um tas
ehelemia, um asuptecnaig.
7 Is eti imyiacaij caija a Atua va
nedo has, ja va nedo upene ache.
8 Va nitai ineigki aien et imyi-
palea aien, et eti imyipalea atimi
aien, jai Atua, aien aigki is lep
alupai caija Nesgan Upene aien.
9 Im lep ineig, va naiyu u in-
liinmopomia vai ilpu etoamia, et
eti upene vai nyak nagedvaig imi
caua: et idim esege imi caua a
Atua, mika yi aiyu jipe inliin-
mopomia vai caua aijaua.
10 Eka idim ago nedo ineigki
aijaua vai ilpu etoaija asega an *pece*
Masetonea asega: ja ek ated caua
ainyak, ak ilpu etoak, mika aki
esjilid acen aijaua;
11 um aktaktai par eklim amen
upene, um ago niji itai unyimia,

um auritai irai ikmamia, et idivaig
kis asaig ehelemia ainyak;
12 um ago nedo upene vai ilpu
atimi eti alaigaheni, um jim ilpu
ihki atimi aijaua an tah nitai.

13 IM lep ineig, ek merit ainyak,
ak ilpu etoak, mika aki ato aijaua
vai ra era umjegse ara, va aki jim
inyitaig *ra,* et idivai ra sji eigki
era eti aitgaig *nusjai u atimi vai*
inmas ura ara.
14 Ele ta imyiisjis ninivaijec akai-
ja, nikavaig, is idim mas a Iesu,
um lep nusjai, et idim ucco, etpu
lep leucse pan ra sji eigki ehelen
a Atua era umjegse ehele Iesu ara.
15 Ek asuptecnaig nitai ineigki
ehelemia ainyak vai intas o Nati-
marid, nikavaig, inti eti uhup irai
ra sji eigki era umjegse ara akai-
ja, inti unumoh akaija um amen
um uhum pan an naopan iyehki
etpu ham a Natimarid.
16 Etpu idim ahes an nohatag a
Natimarid um asuol pam, etpu es-
jilid nahlaig o un, *im lep* nohrai
Nagelo esjilid, im lep intoho o
Atua: erupu uhup um anusjai
a ilpu atimi eris emesmas ara
ehele Kristo:
17 ja uhpu lep aiyihijai caija ehele
ra irai epeig intupu umumoh akaija
um amen, mika ti aubillid Nati-
marid an nauanohatag: etpu idim
ucco, intupu amen akaija ehele Na-
timarid irai iji mesese.
18 Va nitai ineigki akumu ago
eropse jipe inliinmopomia aijaua
irai tas iji eigki.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

IM lep ineig, ak ilpu etoak, va
naopan iyehki im nadiat iji iyeh-
ki, et eti upene vai nyak nagedvaig
imi caua.
2 Eka idim ato upene aijaua mika,
etpu yetpam nadiat u Natimarid et
idiva natimi ehneg itai an nepeig.
3 Eru wit ika ara, Et eigpa um
upene; etpu auroauro um yetpam
ira ra nitai auahas *ra,* et idiva
nohocred u intakata opouc; eri eti
aha vaig ara.
4 Ja eka eti amen an naupat ai-
jaua, ak ilpu etoak, va etpu yet-
pam iramia nadiat iyehki, et idiva
natimi ehneg itai.
5 Eka ilpu atimi lah aijaua asega,
im ilpu atimi an nadiat: inta eti
amen an naupat akaija, um eti
amen an mehcim.
6 Va nitai ineigki intumu jim
umjeg akaija, um idivai tak atimi;
jam aiji lahlah, um aminjina nedo
uja.
7 Ara era umjeg ara, era umjeg an
nepeig ara; ara era ahnag vai kava
ara, era ahnag vai kava an nepeig
ara.
8 Intumu aminjina nedo uja
akaija, ilpu atimi lah, um aso caija
an nitai adahpoi inritja, nikavaig,
nimyiisjis ninivaijec *uja,* im naiheuc
va atimi; im lep nitai adgaig an
nidjineija, nikavaig, naitgaig nimyi-
atamaig *caija.*
9 Is eti ikni caija a Atua, mika yi
erekinman iraija, ja mika ti leh
nimyiatamaig *caija* akaija vai Iesu
Kristo Natimarid uja,
10 aien aigki is mas vai caija
aien, mika ti ehrumumoh ehelen
akaija, kit intupu aiji lahlah akaija,
ka umjeg.
11 Va nitai ineigki akumu ago
eropse jipe inliinmopomia aijaua,
um ahidaig emda jipe inliinmopo-
mia, et idivaig eka lep ago aijaua.

12 EK lep ugni caua ainyak, ak
ilpu etoak, mika aki ato ra aijaua
era auritai ehelemia ara, um amin-
jinai caua irai Natimarid, um ated
caua;
13 etmu aiyu alupas inliinmop-
omia aijaua vai ra, um eccen vai
ra va nauanaheca ura. Akumu
amen neigpa jipe aijaua.
14 Ek lep ugni caua ainyak, ak

ilpu etoak, mika aki ated ilpu atimi ago nedo acalacal aijaua, *um* ago emda ilpu atimi et auatialidi inliinmopura ara, *um* aiheuc vai ilpu atimi areci, *um* ago nedo eti auatiemda va atimi asega.
15 Almoi vai yi jim aru nedo has o un tah natimi tah an nedo has; jam ahilek nitai iji eigki irai iji adiat et upene vai caua jipjipe, im lep va atimi asega.
16 Akumu imyiacitak aijaua irai iji adiat.
17 Akumu alaigaheni aijaua um jim atumop.
18 Akumu naaurineig va niji itai asega aijaua: intas o Atua neigki vai caua vai Iesu Kristo.
19 Akumu jim ahni Nesgan *Upene* aijaua:
20 akumu jim edwudwai intas o ilpu profeta aijaua :
21 akumu almaijidjid intas asega *ura* aijaua; *um* apol an nitai ineig et upene.
22 Akumu ude niji obotpotet edo has asega aijaua.
23 Etmu ago upene asega caua a Atua ineig et ahes neigpa ehelen; uhmu aminjinaig upene asega caua, nikavaig, nesgamia im inliinmop-omia im nohumia, um imyihum pan an naopan iyehki etpu ham a Iesu Kristo Natimarid uja.
24 Et inivaijec aien et ahlaig vai caua aien; etpu lep ago aien.
25 Ak ilpu etoak, akumu alaiga-heni vai nyak aijaua.
26 Aiheuc vai ilpu etoaija asega, um aijumnyi upene ra.
27 Ek efasaig ehelemia ainyak vai Natimarid, mika eri esvi nitas-vitai ineigki ehele ilpu etoaija upene asega.
28 *Etmu amen* ehelemia naiheuc o Iesu Kristo Natimarid uja. Emen.

NITASVITAI ERO O PAULO NAPOSTOLO

IMI

NUPU DESALONAIKA.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK nup an nakalasia Desalonaika u Atua Etmaija, im Iesu Kristo Natimarid, *ek aiheuc* vai caua *ai-nyak* Paulo, im lep Sailas, im Timodeus:
2 *Etmu amen* ehelemia naiheuc im neigpa ineig et ahes ehele Atua Etmaija, im Iesu Kristo Natimarid.
3 Et idim upene vai nyak naaur-ineigvaig vai Atua irai iji adiat vai caua, ak ilpu etoak, et idim atoh nedo ineig, va nitai ineig, nika-vaig, et esjilid acen nimyiisjis nini-vaijec unyimia, um lep aiyu alupas jipe inliinmopomia vai caua asega;
4 ek idim tas emda vai caua ainyak irai ekalasia u Atua, va nedo eti auatiemda unyimia, im nimyiisjis ninivaijec *unyimia,* irai iji atmas asega vai caua, im niji oho-cred eka leucse aijaua :
5 nitai ehva nedo atoh o Atua neigki, va uhpu ika eka upene aijaua namenvaig an nelcau o Atua, eka lep ohocred vaig aijaua :
6 et idim atoh vai Atua naruvaig nohocred ira ra era auaohocred caua ara,
7 im lep nitai atumop imi caua

ehelek eka ohocred aijaua, an
nehcohos an nohatag u Iesu Nati-
marid, im lep ilpu agelo an nemda
o un,
8 an cop alauma, par aru ira ra
era eti ato Atua ara, um eti imyi-
aiji intas-upene u Iesu Kristo Nati-
marid uja:
9 ara aigki uhpu aru ira ra, um
auahas ra irai iji mesese, um ahlo
ra ehele Natimarid an nemda esjilid
o un;
10 an naopan iyehki et wit ham
aien, mika uhpu imyiahpas yin irai
ilpu atimi upene o un, um lep im-
yiali yin irai ilpu atimi imyiisjis
ninivaijec asega, (akis idim imyiisjis
ninivaijec intas asuptecnaig unyak
aijaua.)
11 Va nitai ineigki ek lep ugni
Atua uja vai caua ainyak irai iji
adiat, mika yi ika aien aki upene
aijaua va nitai ineigki eris imyiacaij
caua vaig, um alupaig emda *caua*
inmerit va nedo upene asega, im
nimyiisjis ninivaijec ineig et auritai:
12 va uhpu imyiahpas nidai Iesu
Kristo Natimarid uja vai caua, um
lep *imyiahpas* caua vai yin, va nai-
heuc o Atua uja, im Iesu Kristo
Natimarid.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

EK ugni caua ainyak, ak ilpu
etoak, va napam u Iesu Kristo
Natimarid uja, im nasjapicnaig uja
ehelen,
2 mika aki jim auroauro aijaua,
um ehioehio inliinmopomia, um a-
maamai, vaig tah *natimi et ika aien
et tas an* Nesgan *Upene*, ka tah
intas, ka tah nitasvitai, et idivaig
is ahes ehelek, um ika, et mun
yetpam nadiat u Kristo.
3 Etmu jim imyiahnag caua tah
natimi an tah nitai: *etpu eti yet-
pam nadiat iyehki*, el eri eti uhup
atimi um adumoij, um lep ehcohos
natimi auatatimi iyehki, inhal u
inpece has;
4 aien aigki et imyiisjis itai aien,
um ika, et esjilid aien irai iji itai
asega er anvi nidan par ika Atua,
im lep niji itai er alaigaheni vaig;
va nitai ineig et ateuc aien anliin
neom ahlap u Atua et idivai Atua,
et ehvai yin aien um ika et Atua
aien.
5 Eka idim imyiehva aijaua, nika-
vaig, kis asuptecnaig nitai iji eigki
ehelemia ainyak, an namen unyak
ehelemia;
6 eka lep ato aijaua nitai ineig et
atapanes *yin*, mika yi ehcohos aien
an naopan o un.
7 Et idim auritai an naopan ineig
nedo has er adenaig; um imyihum
pan naopan iyehki uhpu atipagki
yin et atapanes aien:
8 etpu ehcohos a Natimi imyi-
palea intas alep an naopan iyehki,
aien aigki etpu ahlaadai yin a
Natimarid an nohran nipjineucsen,
um auahas yin an naijoran ineig
etpu ham iran aien:
9 etpu ham nat naico et idiva
nauritai emda u Satana, an nedo
asega irai iji itai emda, im niji
itai ehka, im niji itai imyiali, jam
ahcil *asega*,
10 im lep nefaifa asega irai edo
has ehele ra sji eig uhpu auahas
ra; va nitai ineig, nikavaig, eris eti
leh intas inivaijec ara, um eti merit
vaig, va uhpu imyiatamaig ra.
11 Va nitai ineigki etpu ika a
Atua eri ahnag esjilid ara, mika eri
eteuc an tas ahcil ara:
12 va etpu erekinman ira ra ara
asega eris eti asgeig an tas inivaijec
ara, jam imyiacitak nedo has.
13 Ja et upene vai nyak naaur-
ineigvaig vai Atua irai iji adiat vai
caua, ak ilpu etoak, et aiyu inliin-
mopoi Natimarid vai caua, va nitai
ineig, nikavaig, is anaclelen iramia
a Atua an naopan iyehki is pam eti
eteuc nobohtan, mika uhpu imyi-
atamaig caua an nadicinadicin *un-
yimia* irai Nesgan *Upene*, im
nasgeig an tas inivaijec;

14 is imyiacaij caua vaig aien an
tas-upene unyak, mika aki asipiaig
niji itai upene u Iesu Kristo Nati-
marid uja aijaua.
15 Va nitai ineigki akumu aiji
aktit aijaua, ak ilpu etoak, um apol
irai tas alep eris esege imi caua,
kit an tas *unyak*, ka an nitasvitai
unyak.
16 Et aiyu inliinmopoi Iesu Kristo
Natimarid uja vai caija, im lep Atua
Etmaija, um alupai *caija* nimyi-
acitak ineig inyi ti lep ti, im inliin-
mopja aitgaig niji itai upene va
naiheuc *o un ;*
17 etmu lep ago eropse inliinmop-
omia aien, um ago emda caua an
tas *upene* asega im nedo upene.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

IM lep ineig, ak ilpu etoak, aku-
mu alaigaheni vai nyak aijaua,
mika yi auroauro um apaahni intas
o Natimarid, um esjilid, et idivaig
ehelemia;
2 um lep ika eri imyiatamaig
nyak vai ilpu atimi ahnag im ilpu
atimi auatatimi: era idim eti imyi-
isjis ninivaijec atimi asega.
3 Ja et inivaijec a Natimarid, etpu
ago emda caua aien, um aminjinai
caua va natimi auatatimi iyehki.
4 Ek imyiisjis ninivaijec va Nati-
marid ainyak vai caua, nikavaig,
eka ago nitai iji eigki aijaua ek
asaig ehelemia ainyak, akupu lep
ago aijaua.
5 Etmu atau imi caua a Nati-
marid, mika yi aiyu inliinmopomia
aijaua vai Atua, um lep ago nedo
eti auatiemda u Kristo.
6 Ek lep efasaig ehelemia ainyak,
ak ilpu etoak, an nidai Iesu Kristo
Natimarid uja, mika aki ude ilpu
etoamia asega aijaua et acalacal
nedo ura, um eti idiva nedo an
tas alep ineig akis atahaijeg vaig
ehelek aijaua.
7 Eka ato aijaua nedo ineig eris
idim ika aki apitac nyak vaig ai-
jaua: kis idim eti ago nedo acalacal
ehelemia ainyak.
8 Kis lep eti tup hegaig nitai caig
o un tah natimi ainyak ; jai kis
auanaheca ainyak, um auritai, um
ago itai, irai iji adiat im niji epeig,
vai ki jim ehtipidaig tah caua ai-
nyak:
9 et eti itaup vai nyak; jam ika
ki itai asjaaicnaig imi caua ainyak,
va akupu apitac nyak aijaua.
10 Kis wat amen ehelemia ainyak,
kis asaig ehelemia ainyak mika, el
et esjum tah nauritaivaig, etmu
jim hegai itai aien.
11 Kis atahaijeg ainyak, nikavaig,
era amen ehelemia hal era ago
nedo acalacal ara, um eti ago tah
nauritai, jam ilpu atimi hos tas.
12 Ek idim asaig ehele ra sji
eigki ainyak, um ated ra, vai Iesu
Kristo Natimarid uja, mika eri
eklim amen ara, um auritai, um
hegai itai hegaig ura.
13 Ja akumu jim auatialidi ai-
jaua u nedo upene, ak ilpu etoak.
14 El et eti imyiaiji intas unyak
an nitasvitai ineigki tah natimi,
akumu asjaaicnaig iran aijaua, um
jim ehramen pan ehelen, va etpu
ehcamai aien:
15 jam jim ika et tak atimi *iramia*
aien, jam ated *yin* et idivai eto-
amia.
16 Etmu alupai caua neigpa a
Natimarid ineig et ahes ehelen
neigpa, irai iji adiat, an niji itai
asega. *Etmu amen* ehelemia asega
a Natimarid.

17 NAIHEUC *unyak* neigki Paulo
an nikmak, nitai asjaaicnaig neigki
irai itasvitai asega: naged unyak
neigki:
18 *Etmu amen* ehelemia asega
naiheuc o Iesu Kristo Natimarid
uja. Emen.

NITASVITAI UHUP O PAULO NAPOSTOLO

IMI

T I M O D E U S.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK Timodeus, inhal *unyak* ini-
vaijec an nimyiisjis ninivaijec,
ek aiheuc vai euc *ainyak* Paulo,
napostolo o Iesu Kristo vai intas
alep o Atua ineig et imyiatamaig
caija aien, im Iesu Kristo Natimarid,
inta aitgai yin akaija:
2 *Etmu amen ehelum* naiheuc, *im*
neti aru, *im* neigpa, et ahes ehele
Atua Etmaija, im Iesu Kristo Nati-
marid uja.
3 Kis idim ugni euc ainyak mika
an amen Efesus aiek, an naopan
iyehki an napan unyak Masetonea,
um acaiji nahaiji ra va eri jim
esege intas et eche ara,
4 um jim aktaktai intas ecsipece
vai intakitai, im nidai ilpu retpora
itu acen, et atupun nimyiisjis itai
nitai iji eigki, jam eti ahidaig
nemda ineig et ahes ehele Atua
an nimyiisjis ninivaijec.
5 Jai nesgan tas alep neigki,
naiheuc ineig *va atimi* et ahes
anliinmopja upene, im naktaktai
upene *uja*, im nimyiisjis ninivaijec
et eti efaifa:
6 eris ude nitai iji eigki nahaiji
ra, um ahidai ra pan u intas vai
intakitai;
7 eris merit ara mika eri ilpu
atimi esege intas alep; ja era eti
ato ara nitai iji eigki era tas vaig
ara, im nitai iji eigki era taam im-
yiisjis ara.
8 Ja inta ato akaija, nikavaig, et
upene intas alep, el et apos tah
natimi et idiva nedo an tas alep;
9 eh lep ato, nikavaig, eris eti ati
intas alep va natimi atoh nedo o un,
ja vai ilpu atimi esjum vai intas
alep, im ilpu atimi imyipalea, *im*
ilpu atimi auatatimi, im ilpu atimi
ago nedo has, *im* ilpu atimi auati-
imrigimrig, im ilpu atimi afakahcil
has, *im* ilpu atimi atgei etmara, im
ilpu atimi atgei risira, *im* ilpu atimi
atgei atmas,
10 *im* ilpu atimi ago ingaijid, *im*
ilpu atimi auarobotpotedo, *im* ilpu
atimi ahneg atimi, *im* ilpu atimi
asan tas ahcil, *im* ilpu atimi asan
tas efaifa, im lep nedo asega et eche
an nesege inivaijec;
11 et idivaig intas-upene esjilid u
Atua ineig er imyiahpas yin, eris
ati ehelek.
12 Ek lep naaurineig ainyak vai
Iesu Kristo Natimarid uja, is alupai
nyak nemda aien, um ika kis ini-
vaijec ainyak, um ati nyak va
nauritai ineigki *o un;*
13 kis atimi asan tas has ainyak
itu acen, um abli *atimi*, um ahlo *ra;*
ja eris aiheuc vai nyak, va nitai
ineigki, nikavaig, kis ago *nedo*
ineigki ainyak va neti ato itai
unyak, im nimyiisjis nahcil *unyak,*
14 ja is esjilid acen naiheuc o
Natimarid uja, *is alupai nyak* nim-
yiisjis ninivaijec *aien,* im inliin-
mopok aiyu *vai yin* irai Iesu Kristo.
15 Et inivaijec intas ineigki, um
upene neteuc iran asega vaig, nika-

vaig, is asuol sepam a Iesu Kristo
an nobohtan ineigki, mika yi im-
yiatamaig ilpu atimi auatatimi; ek
esjilid ira ra ainyak.
16 Jai va nitai ineigki, eris ai-
heuc vai nyak, mika yi uhup a
Iesu Kristo um ehva nedo eti aua-
tiemda esjilid *o un* irak, va ekpu
itai asjaaicnaig ainyak imi ra sji
eigki, erupu asgeig iran ara va nitai
umoh iran ineig inyi ti lep ti.
17 Im lep ineig, *uhmu ago* nedo
eccen vai Natimarid ineig inyi
amen aien irai iji mesese, *um* eti
lep ti, er eti ecet yin, Atua ineig et
arapakau ache aien, *uhmu* lep im-
yiahpas yin irai iji mesese. Emen.
18 Ak inhal *unyak* Timodeus, ek
ati intas ineig ehelum ainyak, et
idivaig intas iji eigki eris upyi
asaig vai euc, mika an ago nedoa
upene aiek irai itai iji eigki;
19 um apol aktit an nimyiisjis
ninivaijec, im inliinmopom upene;
eris atceijaig nitai ineigki hal, um
etgeig yi egrei nimyiisjis ninivaijec
ura:
20 erau atimi ira ra a Haimenius
im Aleksanter; kis atceijai rau imi
Satana ainyak, va uhpu esege imi
rau va eru jim asan tas has arau.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

EK upyi hup ainyak um ated *euc*,
mika uhpu ugni itai va atimi
asega, um alaigaheni vai ra, um
imyiahras ra, um naaurineig vai
ra;
2 vai ilpu atimarid, im lep ra
asega era ilpu atimi alupas ara;
mika ti amen upene akaija, um
eigpa, um ago nedo eccen vai Atua
im nedo upene *va atimi.*
3 Et esjilid um upene nedo ineigki
an nuhup u Atua ineig et imyi-
atamaig caija aien;
4 et ika aien eri leh nitai imyiata-
maig ra natimi asega, um ato intas
inivaijec.
5 *Et eteuc* Atua et ethi ache, im
natimi asan neigpa et ethi ache
juju an niblaija atimi im Atua,
natimi ineig Iesu Kristo;
6 is ahtai yin aien nimtan va atimi
asega, *ja* uhpu ato an naopan o un;
7 eris ati nyak vaig, mika ki atimi
asuptecnaig ainyak, um apostolo,
(ek asan tas inivaijec irai Kristo
ainyak, um eti ahcil,) un atimi
esege imi nup urai iji pece an nim-
yiisjis ninivaijec im intas inivaijec.
8 Va nitai ineigki ek ika ainyak,
eri alaigaheni a ilpu atamaig irai
iji uarin asega, um adaigjai nik-
mara adicinadicin, um jim edemda,
um jim imyiisjis itai.
9 *Ek* lep *ika ainyak*, eri aso ra a
ilpu takata an napelumai ineig et
upene *vai ra*, um aktaktai upene,
um jim acitaacera, um jim atij
numri nidjinira, um *jim yecrei ra*
a colt, im perl, im napelumai er
auanimtan alupas;
10 jam *aso ra* an nedo upene,
et esjilid nedo ineigki vai ilpu
takata era ika ara era alaigaheni
vai Atua.
11 Erumu atahaijeg intas a ilpu
takata, um imyiaiji upene, jam jim
tas.
12 Ja ek acaiji ilpu takata ainyak
va eri jim esege ara, um jim esjilid
irai ilpu atamaig, jam atahaijeg
ache.
13 Eris upyi hup um ago Atam,
ja par apitac irai Iva.
14 Eris eti ago nefaifa vai Atam,
ja eris ago nefaifa vai intakata, is
um imyipalea aien.
15 Ja uhpu imyiatamaig ra an
naposvaig ilpu hal *ura*, el era ak-
taktai upene ara, um apol an nimyi-
isjis ninivaijec, um ago nedo aiheuc
va atimi im nedo upene.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

ET inivaijec intas ineigki, *nika-
vaig*, El et merit tah natimi

naminjinaigvaig nakalasia, et merit
vai nauritai upene aien.
2 Eris idim ika va natimi amin-
jina nakalasia, er eti lep acaiji yin
vaig tah nitai, inyi ethi ache eh-
gan, *um* aminjina nedo o un, *um*
aktaktai upene, *um* ago nedo upene,
um alaa atimi, *um* ato par esege;
3 *um* eti umnyi alupas waina, *um*
eti abli atimi, *um* eti merit alupas
vai inpadiaig has vaig; jam tup
eklim amen, *um* eti ehtauo, *um* eti
has iran itai;
4 *um* aminjinaig upene ra an
nimnim o un, *um* ika eri imyiaiji
intas o un a ilpu hal *o un* um ago
nedo upene asega;
5 (el eti ato tah natimi par amin-
jinai ra an nimnim o un, et ehka
vai yin naminjinaigvaig nakalasia
u Atua;)
6 *um* eti atimi paam alaigaheni,
vai yi jim ijinies inliinmopou aien,
um lep leucse neruvaig idivai Tia-
polo.
7 Im lep ineig, eris idim ika eri
tas upene vai yin atimi eti alaig-
aheni; vai yi jim eropse aien vai
intas has, um lep apro yin a Tia-
polo.
8 ¶ Et idim lep ucco vai ilpu
atimi ehcid, erumu upene ara, *um*
jim ero intas ura, *um* jim umnyi
alupas waina, um jim merit alupas
vai inpadiaig has vaig;
9 jam apol an nitai adenaig an
nimyiisjis ninivaijec anliinmopura
inivaijec:
10 uhmu lep upyi hup um ato ra;
ja erupu ehcid ara, el eh eti acaiji
ra vaig tah nitai.
11 Et idim lep ucco vai ilpu eh-
gara, erumu upene ara, *um* jim tas
has va atimi, *um* aminjina nedo
ura, *um* inivaijec an nedo asega.
12 Etmu ethi ache ehgai ilpu
atimi ehcid: erumu aminjinaig
upene ilpu hal *ura* ara, im lep ra
an nimnim ura.
13 Ara era ehcid upene ara,
erupu aridjai ara, um lep emda
alupas nimyiisjis ninivaijec *ura* vai
Iesu Krisio.
14 ¶ Ek aged nitai iji eigki imi
euc ainyak, ja ek ika ainyak ki
ham ehelum tupko:
15 ja el ek elvamen ainyak, mika
an ato aiek nedo ineig eris idim
ika an ago aiek anliin neom u
Atua, nikavaig, nakalasia u Atua
umoh, et oboutau um itai ahtadai
an tas inivaijec.

16 ET idim inivaijec neigki,
nikavaig, et esjilid nitai adenaig an
nedo eccen vai Atua, *nikavaig,* Is
ehcohos a Atua an nohun, is ika
a Nesgan *Upene* et atoh nedo o un,
eris ecet yin a ilpu agelo, eris
asuptecnai yin ehele nup urai iji
pece, eris asgeig iran an nobohtan,
eris lep imyiapan yin an pece
upene.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

ET idim ika a Nesgan *Upene,*
erupu adumoij an nimyiisjis
ninivaijec nahaiji atimi an tak
aopan, um imyiaiji intas o ilpu
atimi imyiahnag *ra,* im nesege irai
ilpu atmas:
2 an nefaifa u ilpu atimi asan tas
ahcil; etpu lep ipjin inliinmopura
ara vai inhat ehri;
3 erupu acaiji atimi ara mika eri
jim asa atmehgan ara, *um lep ika,*
uhmu jim hegai itai hegaig, nitai
iji eigki is ago a Atua, mika eri
leh um naaurineig vaig a ilpu
atimi ato intas inivaijec, um eteuc
iran.
4 Et upene niji itai asega is ago
a Atua, uhmu jim esjum vaig tah
nitai, el eh leh um naaurineig iran:
5 et adicinadicin *nitai caig* vai
intas o Atua im nalaigaheni.
6 El et ahugni lele ilpu etoaija
aiek an nitai iji eigki, napu aheca
upene u Iesu Kristo aiek, eris
asuptecnaig ehelum intas an nim-

yiisjis ninivaijec, im nesege upene
ineig, na apol iran aiek.
7 Ja namu esjum aiek vai intas
ecsipece va nedo aupat im intakitai,
jam esege imi euc aiek nedo eccen
vai Atua.
8 Et upene tintin ache nesege
u nohuja: ja et upene nedo eccen
vai Atua an niji itai asega, eris
upyi asaig uhpu leh nitai umoh
iran an naopan ineig, im lep an tak
aopan.
9 Et inivaijec intas ineigki, um
upene neteuc iran asega vaig.
10 Va nitai ineigki inta auritai
akaija, um leucse nohocred vai in-
tas has u atimi, ja inta aitgai Atua
umoh ineig akaija, et imyiatamaig
atimi asega aien, jam *imyiatamaig*
esjilid ilpu atimi asgeig *iran.*
11 Namu asuptecnaig nitai iji eigki
aiek, um esege.
12 ¶ Etmu jim imyipalea intak-
uras unyum tah natimi; jai namu
itai asjaaicnaig aiek imi ilpu atimi
imyiisjis ninivaijec, an tas *unyum,* im
nedo *unyum,* im naiheuc *va atimi
unyum,* im inliinmopom, im nimyiis-
jis ninivaijec *unyum,* im nadicin-
adicin *unyum.*
13 Namu emda aiek um esvi
intas *itaup,* um ated *atimi,* um
esege *imi ra,* um imyihum pan an
naopan iyehki ekpu ham ainyak.
14 Jim ude nemda ineig eris
alupai euc, vai intas upyi asaig, im
lep natijai nikmai ilpu atimi tas alep
iram.
15 Namu aktaktai nitai iji eigki
aiek, um eteuc iran; mika eri ato
nemda unyum atimi asega.
16 Aminjinai euc aiek, im nesege
unyum; um apol iran: napu im-
yiatamaig euc aiek an nedo ineigki,
im lep ra era atahaiieg euc ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

JIM tas emda aiek ehele natimi
ineig et efatimi aien, jam eklim
tup ated *yin* et idivai etmam; *im*
ilpu takuras, et idivai ilpu etoam;
2 *im* ilpu takata efatimi, et idi-
vai ilpu risum; *im* ilpu atahaig, et
idivai ilpu atahaig iram, an nedo
adicinadicin asega.
3 ¶ Aiheuc vai ilpu takata iji eig
aiek, eris emesmas a ilpu atamnyu-
ra, um atih ilpu atimi ehpan ira ra.
4 Ja el et eteuc ilpu hal o un tah
intakata is mas natamnyu un, ka
ilpu mapon, erumu ato ara par ago
nedo aiheuc vai ilpu atimi ehpan
ira ra, um lep ago neruvaig imi
ilpu atmil ura: et esjilid um upene
nedo ineigki an nuhup u Atua.
5 Aien is mas natamnyu un, et
um echim amen aien, et asgeig irai
Atua aien, um alaigaheni, um ugni
Atua irai iji adiat im niji epeig.
6 Ja aien et acitak aien, et
idivaig natimi mas aien an numoh
o un.
7 Namu asuptecnaig nitai iji eigki
aiek, mika eri eti lep acaiji ra vaig
tah nitai.
8 El et eti aminjinai ilpu atimi
ehpan iran tah natimi, im lep ra
an nimnim o un, et atceijaig nim-
yiisjis ninivaijec *o un* aien, et lep
esjilid nedo has o un irai *edo has* u
ilpu atimi imyiisjis nahcil.
9 Aged ilpu takata iji eig ache
aiek eris emesmas ilpu atamnyura,
um sikste inmesese ira ra, im lep
athi ache natamnyura;
10 eh lep tas upene va niji auritai
upene ura; el eris aminjinai ilpu
hal ura ara, um aiheuc vai nup
urai tak uarin, um yiri eduei ilpu
atimi upene, um ago nedo upene
vai ilpu atimi ohocred, um apol
aktit an niji auritai upene asega.
11 Jam ude ilpu takata takuras iji
eig eris emesmas a ilpu atamnyura:
eru wit acitak ara um esjum vai
Kristo, erupu ika ara eri lep atidai;
12 uhpu asuptecnaig nimtan imi
ra va nedo ura, nikavaig, era mun
atceijaig nimyiisjis ninivaijec uhup
ura ara.

13 Era lep esjum ara nagovaig
itai, um amen ehcid; jam eti esjum
ache nagovaig itai, era lep hos tas
ara, um ecrisecris tas, um asan
tas ineig et eti upene *vai ra na-
saigvaig.*
14 Va nitai ineigki ek ika ainyak,
eri lep atidai a ilpu takata takuras
eris emesmas a ilpu atamnyura,
um asvalav, *um* aminjina nimnim
ura, um jim ago tah nedo ineig
erupu tas has vaig a ilpu atimi tak
atimi *iraija.*
15 Eris idim adumoij pan ehele
Satana nahaiji ra.
16 El era amen a ilpu takata eris
emesmas a ilpu atamnyura ehelen
tah natimi imyiisjis ninivaijec, ka
intakata imyiisjis ninivaijec, erumu
aiheuc vai ra ara, um jim ude ra
ehele nup an nakalasia; mika eri
aiheuc vai ilpu takata iji eig ara
eris idim emesmas a ilpu atam-
nyura, um atih ilpu atimi ehpan
ira ra.
17 ¶ Uhmu ago nedo eccen upene
vai ilpu atimi tas alep era amin-
jinaig upene *atimi* ara, jam esjilid
vai ra era auritai ara an tas im
nesege.
18 Eris aged, um ika, "Jim arore
nipjineucse kurimatau aiek, et wat
auhi hwiit aien." Im lep ineig, "Er
alupai natimi auritai nimtan."
19 Namu jim atahaijeg intas er
atijai irai natimi tas alep aiek, el et
eti asuptecnaig intas iyehki a natimi
inyi ero, ka inyi eseij.
20 Namu ated ra sji eig aiek, era
ago nedo has ara, an nuhup u atimi
asega, va erupu lep imtitaig atimi
asega.
21 Ek efasaig *ehelum* ainyak an
nuhup u Atua, im Iesu Kristo Nati-
marid, im ilpu agelo eris ehtai ra,
mika an imyiaiji nitai iji eigki aiek,
um tup ethi ache inliinmopom va
atimi asega, um jim ago tah nitai
an tup inmerit *unyum vaig tah.*
22 Jim auroauro aiek um atijai
nikmam ijinies iran tah natimi, um
jim asipiaig nedo has oi tak atimi;
namu aminjinai euc aiek va apu
adicinadicin aiek.
23 Jim lep umnyi inwai ache
aiek, jam umnyi waina tintin va
nipjinetgam, im lep va nehcahinag
auatialidi unyum.
24 Er uhup um ato nedo has u
ahaiji atimi, ja par apitac neruvaig;
er apitac *um lep ato nedo has* u
ahaiji ra.
25 Et idim ucco, er uhup um lep
ato nedo upene *u ahaiji atimi;*
et lep ehka nadenaigvaig *nedo* er
eti ato *o ahaiji ra.*

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

ERUMU ago nedo eccen esjilid
vai ilpu atimi alupas ura a ilpu
aheca asega era aheca *ura* ara, va
uhpu eti asan tas has va nidai Atua,
im nesege *o un.*
2 Eru wit imyiisjis ninivaijec a
ilpu atimi alupas ura, erumu jim
imyipalea *ra* ara, vai inraimu ura;
jam esjilid um aheca *ura,* va nitai
ineigki, nikavaig, era imyiisjis nini-
vaijec ara sji eigki, um raimu
upene, er auaraheca upene ura.
Namu esege nitai iji eigki aiek, um
ated *atimi* vaig.
3 El et esege nedo et eche tah
natimi, um eti adai intas inivaijec,
nikavaig, intas o Iesu Kristo Nati-
marid uja, im nesege ineig et idiva
nedo eccen vai Atua;
4 et ijinies inliinmopon aien, um
eti ato itai, jam merit alupas par
ahodai itai um imyiisjis itai vai
intas, nedo atupun nauatitai neigki,
im nehtauo, *im* intas edemda, *im*
naktaktai has,
5 im nimyiisjis itai jipe u ilpu
atimi et has inliinmopura, et eti
amen ehele ra intas inivaijec, era
lep aktaktai ara mika eri leh inpad-
iaig va nedo eccen *ura* vai Atua:
ude ra sji eigki aiek et ucce nedo
ura ara.

6 Jai inpadiaig esjilid neigki, nedo
eccen vai Atua im inliinmopja
eropse.
7 Intis eti apos pam tah nitai an
nobohtan ineigki akaija, er idim
ato, nikavaig, et ehka vai caija
inlep apos pan vaig tah nitai *iran.*
8 Ja el et eteuc nitai caig uja im
nitai aso caija, etpu eropse inliin-
mopja vaig akaija.
9 Jai ara era merit ara nikni itai
vaig, era epihtau ara an nedo oop
ra, im nitai apro *ra,* im lep in-
merit ahnag et ahinag um has, era
ete vaig natimi an nohocred im
inmas.
10 Et idim atupun nitai has iji
eigki asega inmerit vai inpadiaig:
eris wat anahna o un nahaiji ra,
eris ude nimyiisjis ninivaijec ara,
um acjaktit ra an nohocred et
ahinag.
11 Jai namu aha aiek va nitai iji
eigki, ak natimi u Atua; um apol
an nedo atoh, *im* nedo eccen vai
Atua, *im* nimyiisjis ninivaijec, *im*
naiheuc *va atimi, im* nedo eti auati-
emda, *im* nedo erop.
12 Ago nedoa upene an nimyiisjis
ninivaijec aiek, *um* asjiraig nitai
umoh iran ineig inyi ti lep ti, eris
imyiacaij euc vaig, as lep asuptec-
naig upene aiek an nuhup u atimi
is ahinag.
13 Ek efasaig ehelum ainyak an
nuhup u Atua ineig et imyiata-
inumoh niji itai asega aien, im lep
Iesu Kristo, aien aigki is asuptec-
naig upene aien an nuhup u Ponjus
Pailet;
14 mika an apos intas alep ineig-
ki aiek, inyi ti nitai has iran, *um*
ti nedo ineig er acaiji vaig, um
imyihum pan an naopan iyehki
etpu ehcohos a Iesu Kristo Natima-
rid uja:
15 etpu ehvai yin aien an naopan
o un, aien et amen upene aien, um
emda ache, *um* Atimarid irai ilpu
atimarid, um Atimi alupas irai ilpu
atimi alupas;
16 et tup ispun umoh aien ache,
um amen an lah ineig et ehka vaig
tah natimi napanvaig iran; is eti
ecet yin tah natimi, et lep ehka
necet *yin* vaig: *etmu eteuc* nim-
yiahpas yin, im nemda, irai iji
mesese. Emen.
17 Efasaig ehele ra sji eig aiek,
era ikni itai an nobohtan ineigki ara,
mika yi jim ijinies inliinmopura
ara, um jim asgeig an padiaig ineig
et eti amen, jam asgeig irai Atua
umoh ineig et efalupai caija niji
itai asega aien mika ti imyiacitak
vaig akaija;
18 mika eri ago nedo upene ara;
yi lep ahinag nauritai upene ura,
um esjilid naiheuc ura *va atimi;* eri
lep eti esjum nahtaivaig itai ura,
19 *jam* ikni nededuon upene imi
ra vaig an tak aopan, va erupu
asjiraig nitai umoh iran ineig ara
inyi ti lep ti.
20 Ak Timodeus, aminjinaig nitai
ineig aiek eris ati *ehelum,* um es-
jum vai intas ahnag, *im intas* vai
intakitai, im nimyiisjis itai iji eig er
anvi nidan mika narapakau jam
ahcil:
21 eris apol an nitai ineigki nahai-
ji atimi, um adumoij an nimyiisjis
ninivaijec *ura.*
Uhmu aiheuc vai euc. Emen.

NITASVITAI ERO O PAULO NAPOSTOLO

IMI

TIMODEUS.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK Timodeus, inhalav cop *unyak*, *ek aiheuc* vai euc *ainyak*
Paulo, napostolo o Iesu Kristo va
nasaig u Atua, *par asuptecnaig* intas
upyi asaig va nitai umoh iran ineig
et amen ehele Iesu Kristo:
2 *Etmu amen ehelum* naiheuc, *im*
neti aru, *im* neigpa, et ahes ehele
Atua Etmaija, im Iesu Kristo Natimarid uja.
3 Ek naurineig ainyak vai Atua
ineig ek aheca o un ainyak anliinmopok inivaijec, et idivai ilpu
retpok, um eti atumop par imyiehva euc an nalaigaheni unyak irai
iji adiat im niji epeig;
4 ek lep merit ainyak nalum euc
vaig, mika yi imyiacitak alupas
inliinmopok ainyak; ek idim imyiehva intaig unyum ainyak;
5 ek wit imyiehva nimyiisjis
ninivaijec unyum is eti efaifa, is
upyi amen ehele etpom takata Lois,
im risum Yunaisi; ek lep imyiisjis
ninivaijec ainyak mika, *et* lep *amen*
ehelum.
6 Va nitai ineigki ek ated euc
ainyak, mika an ahugni nitai tup
ahtai o Atua aiek, et amen anliinmopom, va natijaivaig nikmak ainyak *iram*.
7 Is eti alupai caija inliinmopja
imtac a Atua; jai inliinmopja emda, um aiyu, um arapakau.
8 Va nitai ineigki namu jim imyiehcamai Natimarid uja aiek, par
asuptecnai yin, im lep nyak natimi
o un eris arore nyak; jam imtaam
ohocred vai intas-upene, an nemda
ineig et ahes ehele Atua;
9 aien aigki is imyiatamaig caija
aien, um ahlaig *vai caija* an nahlaig upene *o un, is* eti *ago aien*
va nedo uja, ja va nupyi aktaktai
o un, im intup naiheuc *o un*, is
alupai caija aien irai Iesu Kristo,
an naopan iyehki is pam eti eteuc
nobohtan;
10 ja er ato upene an naopan
ineig, va nehcohos pam u Iesu
Kristo, Natimi imyiatamaig caija,
aien aigki is atipagki inmas aien,
um asuptecnaig nitai umoh iran
ineig inyi ti lep ti an tas-upene:
11 eris ati nyak vaig, mika ki
atimi asuptecnaig ainyak, um apostolo, um atimi esege imi nup urai
iji pece.
12 Va nitai ineig ek lep ohocred
ainyak va nitai iji eigki; ja ek eti
ehcamai ainyak: ek idim ato yin
ainyak ek asgeig iran ainyak, ek
lep ato upene ainyak mika, et
emda aien par aminjinaig nitai
ineig kis ati *ehelen* ainyak va
nadiat iyehki.
13 Etmu itai asjaaicnaig imi euc
intas inivaijec, as atahaijeg vaig
ehelek aiek, an nimyiisjis ninivaijec
unyum im naiyu u inliinmopom
ineig et ahes ehele Iesu Kristo.
14 Namu aminjinaig nitai upene
ineig aiek eris ati *ehelum* irai Nes-

gan Upene ineig et amen eheleija
aien.
15 Na ato aiek, nikavaig, eris ude
nyak nupu Esya iji ehki asega;
erau lep atimi ira ra a Fijellus im
Hermojines.
16 Etmu aiheuc vai ra an nimnim
u Onesiforus a Natimarid; is idim
ehcahinag aiheuc vai nyak aien, um
lep eti ehcamai va natau hat irak :
17 ja is wat amen Roma aien,
is ahilek emda nyak aien, um ecet
nyak.
18 Etmu ika a Natimarid yi leh
naiheuc aien ehele Natimarid an
nadiat iyehki: na lep ato upene
aiek niji itai et ahinag is aheca
unyak iran aien Efesus.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

VA nitai ineigki etmu emda in-
liinmopom aiek, ak inhal u-
nyak, an naiheuc ineig *et amen*
ehele Iesu Kristo:
2 nitai iji eigki as atahaijeg ehe-
lek aiek an nuhup u atimi is
ahinag, namu ikni aiek ehele ilpu
atimi inivaijec iji eig, erupu emda
ara par esege imi tak atimi.
3 Namu leucse nohocred aiek, et
idiva neucsupo upene u Iesu
Kristo:
4 et eti imyieccen yin an niji
itai an nobohtan a natimi ineig
et ago nedoa aien; mika yi im-
yiacitak yin is ati yin aien mika yi
eucsupo.
5 El et ika tah natimi yi esjilid
aien an nathut *u atimi*, jam eti im-
yiaiji intas alep an nathut o un, eri
eti adgai korona imi yin.
6 Natimi ahapol ineig et auritai
aien, eris idim ika etmu upyi hup
aien um leh inwah iran.
7 Aktaktai intas unyak aiek;
etmu lep alupai euc narapakau a
Natimarid an niji itai asega.
8 Namu imyiehva Iesu Kristo
mapoi Tevit aiek, eris imyinusjai
yin vai inmas *o un*, et idivaig intas-
-upene unyak:
9 ek lep leucse nohocred vaig
ainyak, et idivai natimi auatatimi,
eris lep atapanes irak vaig; ja er eti
atapanes an tas o Atua.
10 Va nitai ineig ek leucse niji
itai has asega ainyak vai ra sji
eigki eris ehtai ra, mika eri leh
nitai imyiatamaig *ra* ineig ara *et
amen* ehele Iesu Kristo, im nimyi-
acitak ineig inyi ti lep ti.
11 Et inivaijec intas ineigki, nika-
vaig, Ele ta ehremesmas *ehelen*
akaija, intupu lep ehrumumoh *ehe-
len* akaija:
12 ele ta leucse niji itai has
akaija, intupu lep ehratimarid *ehe-
len* akaija: ele ta ateri *yin* akaija,
etpu lep ateri caija aien:
13 ele ta imyiisjis nahcil akaija,
et idim inivaijec aien: et ehka vai
yin nateri yin vaig.
14 Ahugni lelra aiek an nitai iji
eigki, um ated *ra* an nuhup u
Natimarid, mika eri jim imyiisjis
itai vai intas ara, et eti upene nedo
ineig, etpu imyiahnag ilpu atimi
atahaijeg vaig.
15 Namu emda aiek, va apu upene
aiek an nuhup u Atua, natimi aur-
itai eti ehcamai, um ahaig upene
intas inivaijec.
16 Jam ude intas ahnag, *im intas*
vai intakitai: etpu esjilid nedo has
ura ara;
17 etpu caig *atimi* intas ura et
idivaig inmocop: erau lep atimi
ira ra a Haimenius im Felitus;
18 erus ahnag an tas inivaijec
arau, um ika, Is ti pan itac inusjai u
atimi; um imyiahnag nahaiji ra u
nimyiisjis ninivaijec *ura*.
19 Ja et eteuc aktit nededuon in-
eig is ati a Atua, er aged iran intas
ineig, *nikavaig*, Et ato ra a Natima-
rid era ilpu atimi o un ara: im lep
ineig, Erumu lep ude nedo has *ura*
ara asega era anvi nidai Kristo ara.
20 Ja et eti amen nipjicolt im
nipjisilver ache an tah neom esjilid,

et lep *amen* nipjicai im nipjihat;
et upene nahaijin, jam eti upene
nahaijin.
21 El et ago adicinadicin yin tah
natimi irai itai iji eigki, inyi ipjin-
itai upene aien, er ago adicin-
adicin, um upene vai natimi alupas
o un, um yecrei vai nauritai upene
asega.
22 Namu aha aiek vai inmerit has
u ilpu takuras; jam ahilek nedo
atoh aiek, *im* nimyiisjis ninivaijec,
im naiheuc *va atimi*, *im* neigpa,
ehele ra era arohoai Natimarid ara
anliinmopura adicinadicin.
23 Jam ude intas ahnag, im *intas*
vai intakitai, na idim ato aiek, ni-
kavaig, et atupun nimyiisjis itai
nitai iji eigki.
24 Eris idim ika yi jim imyiisjis
itai a naheca u Natimarid; jam
ago nedo updak va atimi asega,
etmu *lep* emda aien par esege, *um*
ago nedo eti auatiemda,
25 *um* esege updak imi ra sji
eigki era imyiisjis itai ara; kit etpu
alupai ra nadumoij u inliinmopura
a Atua, va erupu ato upene intas
inivaijec ara;
26 um aiji lahlah, um apjo nitai
apro itai u Tiapolo, eris adumoij
pam ara vai yin, mika eri imyiaiji
intas *o Atua.*

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

NAMU lep ato aiek mika, etpu
yetpam niji opan ohocred an
naopan iyehki.
2 Erupu aktaktai ra ache natimi,
um has ira ra itai, *um* auyat, *um*
ijinies inliinmopura, *um* asan tas
has, *um* imyipalea ilpu atmil *ura*,
um eti naaurineig vai itai, *um* am-
cel va nedo upene,
3 *um* esjum vai ilpu atimi eh-
pan ira ra, *um* iruhcai inliinmop-
ura, *um* athai intas ahcil, *um* auati-
alidi inliinmopura, *um* ipjin nedo
ura, *um* amcel vai ilpu atimi upene,
4 *um* efaifa, *um* auroauro in-
liinmopura, *um* ijinies inliinmop-
ura, *um* aiyu alupas inliinmopura
va niji itai imyiacitak, jam aiyu
tintin vai Atua;
5 um alaigaheni an nipjineucsera,
jam ateri nemda o un: ude ra sji
eigki aiek.
6 Era idivai ra sji eigki ara era
atahas pan irai iji imnim ara, um
imyiahnag ilpu takata auatialidi, et
ahinag nedo has ura, et *lep* imyiah-
nag ra inmerit has acheiachei jipe
ura,
7 er esege imi ra irai iji adiat, ja
et idim ehka vai ra natovaig intas
inivaijec.
8 Erus idim imyiisjis itai irai
Moses a Jannes im Jambres, et idim
ucco, era lep acaijaig intas inivaijec
ara: atimi iji eig et has inliinmopura
ara, era lep ahnag an nimyiisjis
ninivaijec ara.
9 Ja uhpu atapanes ra; erupu ec-
etai nedo ahnag ura atimi asega, et
idiva *nedo ahnag* o ohwat raigki.
10 Ja as apol upene an nesege
unyak aiek, *im* nedo *unyak*, *im*
naktaktai u inliinmopok, *im* nim-
yiisjis ninivaijec *unyak*, *im* nedo
erop *unyak*, *im* naiheuc *va atimi
unyak*, *im* nedo eti auatiemda
unyak,
11 *im* niji atmas *vai nyak*, *im* niji
ohocred *unyak* is yetpam irak An-
teok, *im* Aikoneum, *im* Listra; *na
ato* natmas iji eigki *aiek* kis leucse
ainyak; ja is imyiatamaig nyak
vaig asega a Natimarid.
12 Maiya, erupu lep leucse atmas
vai ra ara asega, era ika ara eri ago
nedo eccen vai Atua ara irai Iesu
Kristo.
13 Ja etpu esjilid acen nedo has u
ilpu atimi auatatimi, im ilpu atimi
imyiahnag *atimi*, erupu imyiahnag
atimi ara, ja uhpu lep imyiahnag ra.
14 Jam apol aktit aiek an nitai
iji eigki as atahaijeg aiek um im-
yiisjis ninivaijec vaig, na idim ato
yin aiek is esege imi euc aien;

15 As upyi ato aiek, an halav
unyum um imyihum pam an naopan
ineig, Intas itaup ineig eris aged,
et emda par alupai euc narapakau
ineig uhpu imyiatamaig *euc* vaig,
va nimyiisjis ninivaijec ineig et
eteuc ehele Iesu Kristo.
16 Is ahes ehele Nesgai Atua Intas asega eris aged, et lep upene va
nasuptecnaigvaig *ehele atimi*, um
ated *ra*, *um* imyiadumoij *ra*, um
esege *imi ra* nedo atoh:
17 va etpu ato niji itai asega
natimi u Atua, *um* emda acen an
nauritai upene asega.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

1 EK efasaig *ehelum* ainyak an
nuhup u Atua, im lep Iesu Kristo
Natimarid ineig etpu asuptecnaig
nimtan aien imi ilpu atimi umumoh
im ilpu atimi emesmas, an nehcohos
pam o un an nelcau o un;
2 mika an asuptecnaig intas aiek;
namu emda aiek an naopan ineig et
upene, im lep an naopan ineig et
eti upene; namu tas aiek *ehele
atimi*, *um* acaiji *ra*, *um* ated *ra*,
anliinmopom eropse im nesege
asega unyum.
3 Etpu yetpam naopan iyek eru
wit esjum ara va nesege inivaijec;
ja erupu ikni ilpu atimi esege imi
ra ara, yi idivaig inmerit has ura,
etpu aceigceig intikgara ara;
4 erupu auhaig pan intikgara ara
eahki vai intas inivaijec, um atgeig
pan u intas ecsipece vai intakitai.
5 Jam aminjinai euc aiek an niji
itai asega, *um* leucse nohocred, *um*
ago nauritai u natimi asuptecnaig
intas-upene, *um* ago ehni nauritai
unyum.
6 Er atupun par ahlap irak, et
mun lep ubutpotet u naopan mas
unyak ainyak.
7 Kis mun ago nedoa upene ainyak,
kis mun athut ehni ainyak, kis apol
an nimyiisjis ninivaijec ainyak:
8 eris lep ati imi nyak korona va
nedo atoh, etpu alupai nyak an
nadiat iyek a Natimarid ineig etpu
asuptecnaig upene nimtan *imi atimi*
aien: jam eti imi nyak ache, jam
lep imi ra asega era imyiacitak ara
va nehcohos pam o un.
9 Namu auroauro aiek, um apam
ehelek tupko:
10 is ude nyak a Timas, is aiyu
inliinmopon aien va nobohtan ineigki, is lep atga o un aien um
apan Desalonaika; *um lep* apan
Calesya a Kresens, *um lep* apan
Talmesya a Taitus.
11 Et amen ache ehelek a Lukas.
Leh Markus aiek, um imyiapam
yin ehelek; et upene aien natau
imi nyak vaig an nauritai.
12 Kis abrai Tikikus ainyak mika
yi apan Efesus aien.
13 Na wit ham aiek, um apos
napelumai iyehki kis ude ainyak
Troas ehele Karpus, im lep nitasvitai iji ehki, *um* jim ude iji eig er
aged ira arasi kurimatau.
14 Is ago nedo has is ahinag vai
nyak a Aleksanter, natimi auritai
irai bras: etmu aru iran a Natimarid yi idiva nauritai o un:
15 namu aminjinai euc aiek vai
yin; is atapanes emda intas unyima
aien.
16 Is eti amen ehelek tah natimi
an nupyi asuptecnaig unyak, eris
ude nyak atimi asega: uhmu jim
atijai ira ra *nedo ineigki*.
17 Ja is amen ehelek a Natimarid,
um ago emda nyak; mika ki asuptecnaig ehni *intas-upene* ainyak;
eri lep atahaijeg a nup urai iji
pece asega: eris lep imyiatamaig
nyak u nipjineucse laion.
18 Etpu imyiatamaig nyak a
Natimarid va niji auritai has
asega, um aminjinaig *nyak* pan
an nelcau o un an nohatag:
uhmu imyiahpas yin irai iji mesese.
Emen.

19 NAMU aiheuc vai Priska aiek

im lep Akwila, im ra an nimnim u
Onesiforus.
20 Is amen Korindus a Erastus:
jai kis ude Trofimus ainyak Me-
litus, is emehe aien.
21 Namu auroauro aiek, um uhup
um apam, ja etpu mesese. Et
aiheuc vai euc a Yubulus, im
Putens, im Lainus, im Klatya,
im ilpu etoaija asega.
22 *Etmu amen* anliinmopom a Iesu
Kristo Natimarid.

Uhmu aiheuc vai caua. Emen.

NITASVITAI O PAULO NAPOSTOLO

IMI

T A I T U S.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK Taitus, inhal inivaijec *unyak*
an nimyiisjis ninivaijec uja
asega, *ek aiheuc* vai euc *ainyak*
Paulo, naheca u Atua, im napos-
tolo o Iesu Kristo, *par asuptecnaig*
nimyiisjis ninivaijec ehele ra sji
ehki is ehtai ra a Atua, mika eri ato
upene intas inivaijec ara par ago
nedo eccen vai Atua,
2 um aitgaig nitai umoh iran ineig
inyi ti lep ti, is upyi asaig a Atua
ineig et eti ahcil aien, an naopan
iyehki is pam eti eteuc nobohtan;
3 ja is ehvaig intas o un aien
an naopan o un an nesege ineig
eris ati imi nyak, et idivaig intas
alep o Atua ineig et imyiatamaig
caija aien:
4 *Etmu amen ehelum* naiheuc, *im*
neti aru, im neigpa, et ahes ehele
Atua Etmaija, im Iesu Kristo Na-
timarid, Natimi imyiatamaig caija.

5 VA nitai ineigki kis ude euc
Kriti ainyak, mika an ago atoh
nitai iji eigki aiek eris eti ago ehni,
um ikni ilpu atimi tas alep irai iji
uari-pece asega, et idivaig intas
n eig kis asaig ehelum ainyak:
6 el et eteuc tah el eh eti acaiji
yin vaig tah nitai, *um* ethi ache
ehgan, *um* imyiisjis ninivaijec a
ilpu hal o un, er eti lep tas va
nauatatimi *ura*, im nedo imyipalea.
7 Eris idim ika va natimi amin-
jina nakalasia, er eti acaiji yin
vaig tah nitai, et idivaig naheca u
Atua; *um* eti imyiisjis itai, *um* eti
fi auroauro um atavaitap, *um* eti
umnyi alupas waina, *um* eti abli
atimi, *um* eti merit alupas vai in-
padiaig has vaig;
8 jam alaa atimi, *um* aiyu inliin-
mopon vai ilpu atimi upene, *um*
ago nedo erop, *im* nedo atoh, *im*
nedo upene, *um* ahtapanes inmerit
has o un,
9 *um* apol aktit an tas inivaijec,
et idivaig eris esege *imi yin*, va
etpu emda aien par ated ilpu atimi
imyiisjis itai, um ahidai ra, an
nesege inivaijec *o un*.
10 Era ahinag a ilpu atimi im-
yipalea, *im* ilpu atimi asaig in-
takitai, im ilpu atimi efaifa; ja era
has esjilid ara ilpu atimi eris aperi-
tome ira ra:
11 eris idim ika uhpu auud yi aiji-
raig intas ura; era imyiahnag
atimi asega irai imnim et ahinag

ara, um esege nitai iji eigki et eti
upene, mika eri leh inpadiaig has
vaig.
12 Is ika natimi is ethi ira ra, is
aprofeta ura aien, "*Era* atimi asan
tas ahcil a nupu Kriti irai iji me-
sese, *um* atimi esjilid an nauatatimi,
um atimi esjum nago itai vaig, *jam*
hag alupas."
13 Et inivaijec intas ineigki. Va
nitai ineigki namu ated emda ra
aiek, mika eri cehcehe ara an nim-
yiisjis ninivaijec *ura;*
14 *um* eti imyiaiji intas ecsipece
vai intakitai u nupu Jutaia, im intas
alep u atimi iji eig era atidjira ara
an tas inivaijec.
15 Et upene niji itai asega imi
ilpu atimi upene; ja et eti upene
tah nitai imi ilpu atimi auatatimi
im ilpu atimi imyiisjis nahcil; et
lep has inliinmopura ara im nak-
taktai *ura.*
16 Era ika ara era ato Atua, jam
ateri *yin* an nedo *ura;* era ilpu
atimi auatatimi ara, um ilpu atimi
imyipalea, um auatialidi nagovaig
tah nauritai upene.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

NAMU asuptecnaig nitai iji eigki
aiek et upene an nesege ini-
vaijec, *nikavaig,*
2 eri aminjina nedo ura a ilpu
fatimi, *um* ago nedo upene, *um* ak-
taktai upene; *etmu* cehcehe nim-
yiisjis ninivaijec *ura, im* naiheuc
va atimi ura, im nedo eti auatiemda
ura.
3 Et idim lep ucco vai ilpu takata
efatimi, *erumu lep ago* nedo ineigki
ara et upene vai ilpu takata alaig-
aheni, *um* jim tas has *va atimi, um*
jim umnyi alupas waina, jam esege
niji itai upene;
4 um lep ated upene ilpu takata
takuras, mika yi aiyu inliinmop-
ura ara vai ilpu atamnyura, im lep
vai ilpu hal ura,
5 *um* aktaktai upene, *um* eti ago
ingaijid, *um* aminjinaig upene nim-
nim ura, *um* ago nedo upene, *um*
imyiaiji intas o ilpu atamnyura, va
uhpu eti asan tas has vaï intas o
Atua.
6 Um lep ated ilpu takuras aiek,
mika eri aktaktai upene ara:
7 namu itai asjaaicnaig aiek an
nedo upene asega: etmu inivaijec
nesege unyum, *um* upene, *um* emda,
8 *um* asan tas inivaijec ineig, in-
yi ehka *vaig tah* nauud yi aijiraig
vaig; va erupu ehcamai a ilpu
atimi imyiisjis itai, um ti asan tas
has vai caua.
9 *Namu ated* ilpu aheca *aiek,*
mika eri imyiaiji intas o ilpu atimi
alupas ura ara, um ago nedo ineig
et upene *vai ra* an niji itai asega;
um jim imyiisjis itai;
10 um jim ehneg itai, jam ago
nedo inivaijec asega; va uhpu
imyiahpas nesege u Atua vai ra an
niji itai asega, aien aigki et imyi-
atamaig caija aien.
11 Is ehcohos pam naiheuc ineig
o Atua er imyiatamaig atimi asega
vaig,
12 um esege imi caija, mika ti ude
nedo has akaija, im inmerit has u
inliinmopja itu, jam aktaktai upene,
um ago nedo atoh, im nedo eccen
vai Atua, an nobohtan ineigki;
13 um eas va nitai upene ineig er
idim aitgaig, im nehcohos pam u
natimi alupas u Atua esjilid, im
Natimi imyiatamaig caija Iesu
Kristo;
14 aien is ahtai yin aien vai caija,
mika yi auarimtaija aien va nedo
has *uja,* um ago adicinadicin ilpu
atimi esjilid imi yin, *um* emda
u nedo upene.
15 Namu esege nitai iji eigki
aiek, um tas upene *ehele atimi,*
um ated emda *ra.* Etmu jim
amcel vai cuc tah natimi.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

AHUGNI lelra aiek, mika eri
eccen ara vai ilpu atimarid,
im ilpu atimi tas alep, *um lep* im-
yiaiji intas o ilpu atimi alupas,
um aitgaig par ago nauritai upene
asega,
2 *um* eti asan tas has va atimi,
um eti ehtauo, jam ago nedo
erop, *im* nedo updak asega va
atimi asega.
3 Intis idim ahnag akaija itu
acen, *um* imyipalea, *um* imyiisjis
nahcil, *um* aheca u inmerit has *u*
inliinmopja im niji itai imyiaci-
tak acheiachei jipe, *um* ago nedo
edemda im nedo auatitai, *um* acen
inliinmopoi *atimi* vai caija, *um*
amcel jipe vai caija.
4 Ja is ehva nedo upene im nedo
aiheuc va atimi o un a Atua ineig
et imyiatamaig caija aien,
5 um imyiatamaig caija an nai-
heuc o un, *jam* eti va nedo atoh
intis ago akaija, ja is yiri *caija* aien
an lep apos *caija*, um ago upene
caija an Nesgan Upene;
6 aien aigki is atladwi alupas iraija
aien, irai Iesu Kristo Natimi im-
yiatamaig caija;
7 mika uhpu ika et atoh nedo uja
va naiheuc o un, inta lep ilpu hal o
un akaija par aitgaig nitai umoh
iran ineig inyi ti lep ti.
8 Et inivaijec intas ineigki, ek
lep merit ainyak mika an asup-
tecnaig nitai iji eigki aiek irai
iji adiat; mika eri aktaktai upene
a ilpu atimi asgeig irai Atua par
ago nedo upene. Et upene nitai
iji eigki va atimi, uhpu lep leh
nimtan.
9 Jam ude intas vai intakitai, im
intas va nidai ilpu retpoija, im neh-
tauo, im nimyiisjis itai vai intas
alep; et maumau nedo ineigki, um
ahnag.
10 Uhpu ehcero ated natimi ineig
et atupun nimyiisjis itai aien, ja
par atceijai yin;
11 na idim ato aiek mika, et mun
adumoij aien, um ago nedo has, et
lep ated yin inliinmopon.

12 EK wit abraig pam Artemas
ka Tikikus ehelum ainyak, namu
auroauro aiek, um apam ehelek
Nikopolis: ek ika ainyak ki amen
eahki an mesese ineig.
13 Namu emda aiek um ahced
Sinas natimi asuptecnaig intas alep,
im Apollos, an natga urau, va eru
jim ihki natimi arau vaig tah
nitai.
14 Namu lep esege imi ilpu etoaija
aiek, mika eri emda ara, um ago
nauritai upene par aiheuc va atimi,
va erupu ohoai itai ara.
15 Era aiheuc vai euc natimi
asega amen ehelek. Namu aiheuc
vai ra aiek et aiyu inliinmopura ara
vai cama va nimyiisjis ninivaijec.
Uhmu aiheuc vai caua asega.
Emen.

NITASVITAI O PAULO NAPOSTOLO

IMI

FILIMON.

AK etoamrau Filimon, natimi im-
taam auritai ehelemrau, *ecrau
aiheuc* vai euc *aijumrau,* Paulo,
natimi ineig eris arore nyak vai
Iesu Kristo, im Timodeus etoai-
jau,
2 *ecrau* lep *aiheuc* vai Afea etoam-
rau *aijumrau,* im Arkippus neuc-
supo etoamrau, im lep nup an na-
kalasia an nimnim unyum:
3 *Etmu amen* ehelemia naiheuc
im neigpa ineig et ahes ehele Atua
Etmaija, im Iesu Kristo Natima-
rid.

4 EK naaurineig vai Atua unyak
ainyak, um aniv euc an nalaigaheni
unyak irai iji adiat;
5 kis idim atahaijeg intas va
naiyu u inliinmopom ainyak, im
nimyiisjis ninivaijec unyum vai
Iesu Natimarid, im ilpu atimi upene
asega;
6 mika yi emda nasipiaig nim-
yiisjis ninivaijec unyum, va uhpu
ato niji itai upene asega iramia vai
Iesu Kristo.
7 Ecrau imyiacitak aijumrau um
cediaig va naiyu u inliinmopom,
et lep imyiacitak inliinmopoi ilpu
atimi upene vai euc, ak etoak.
8 ¶ Ek idim emda ainyak vai
Kristo par tas alep ehelum va nitai
ineig et upene;
9 ja ek ugni *euc* ainyak va naiyu
u inliinmopom *vai nyak,* ek mun
efatimi ainyak Paulo, um lep ati-
mi ineig eris arore nyak vai Iesu
Kristo.
10 Ek ugni euc ainyak vai Onesi-
mus inhal unyak, kis apos yin ai-
nyak an narore nyak vaig:
11 is takitai vai euc aien itu acen;
ja et upene aien vai nyak, im lep
vai euc, an naopan ineig:
12 ek mun lep abraig pam yin
ehelum ainyak: namu leh yin aiek,
et idivaig inhal unyak aien:
13 kis idim merit ainyak mika yi
amen ehelek aien, um isjipigmoig
euc, *um* aheca unyak, an narore
nyak vaig vai intas-upene;
14 jai kis ika ainyak ki upyi ato
inliinmopom *vai yin,* ja par ago, va
an jim ago nedo upene ineig aiek
va nimyiisjis *unyak,* jam vai intup
naiheuc *unyum.*
15 Kit is ude *euc* ipjidipjid aien,
mika napu lep leh yin aiek *yi
amen* ehelum irai iji mesese;
16 jam eti lep idivaig naheca, et
esjilid irai aheca aien, et idivaig
etoak upene, ja et lep etoam aien
um atimi ehpan iram, an nohun,
im lep irai Natimarid.
17 El et ika aiek ek apah *unyum*
ainyak, namu leh yin aiek, um idi-
vaig nyak.
18 El is ahneg tah nitai unyum
aien, ka eti aru *tah nitai unyum,*
namu aged nitai iyehki aiek ehelek;
19 ek mun aged *intas ineigki* ai-
nyak Paulo an nikmak, ekpu aru ai-
nyak: ja ek eti ika ehelum ainyak,
na eti aru unyak aiek vai euc.
20 Maiya, ak etoak, ekmu imyi-
acitak ainyak irai Natimarid vai
euc: namu lep auacediaig inliin-
mopok aiek irai Natimarid.
21 Ek ato ainyak, nikavaig, napu

imyiaiji intas *unyak* aiek, va nitai
ineigki ek mun aged *nitasvitai* im-
tam ainyak, ek lep ato ainyak mika,
napu ago nedo esjilid iran neigki
aiek ek mun asaig ainyak.
22 Im lep ineig, namu imyecrei
neom ineig aiek, ekpu amen iran
ainyak: ek ika ainyak uhpu lep
ati nyak ehelemia va nalaigaheni
unyimia.
23 ET aiheuc vai euc a Epafras,
eris ehrarore cumrau vai Iesu
Kristo;
24 *im lep* Markus, *im* Aristarkus,
im Timas, *im* Lukas, ilpu atimi
imtaam auritai ehelek.
25 *Etmu amen* anliinmopemia
naiheuc o Iesu Kristo Natimarid
uja. Emen.

NITASVITAI

IMI

ILPU HIBRU.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

IS ehcahinag tas a Atua ehele ilpu
retpoija itu acen irai ilpu profeta
o un, is acheiachei *intas o un;*
2 ja par apitac um tas eheleija an
naopan ineig irai Inhal *o un* ineig,
is ati yin aien mika yi ohuun niji
itai asega aien, is lep ago nohatag
im nobohtan aien vai yin;
3 is aijoran natimi alupas *o un*
aien, is lep tup idivai neteuc o un
aien, um aminjinaig niji itai asega
an tas emda o un; is wat ahlap va
nedo has uja iran aien, is ateucse
aien an matai Natimi alupas ijinies
acen;
4 et esjilid aien irai ilpu agelo, et
lep esjilid nidan ineig eris alupai
yin irai idara.
5 Is eti tas *a Atua* ehelen tah
nagelo an tah naopan, *um ika,*
"Nai Hal unyak aiek, ek mun
apos euc ainyak an nadiat ineig-
ki:" im lep ineig, "Ekpu Et-
man ainyak, etpu lep Hal unyak
aien:"
6 im lep ineig, et wat lep imyi-
apam Inhal *o un* inmetto aien an no-
bohtan, et ika aien, "Erumu atpuse
an nuhup o un a ilpu agelo o Atua
asega."
7 Ja is ika aien vai ilpu agelo *o
un*, "Et ago ra aien eri idivai im-
tinjop a ilpu agelo o un, um idiva
nawainapit a ilpu aheca o un."
8 Ja *is ika aien* ehele Inhal *o un,*
"Ak Atua, *et amen* natimi alupas
unyum irai iji mesese, *um lep*
atoh nedo asega unyum an nelcau
unyum:
9 as merit va nedo atoh aiek, jam
amcel va nedo has; va nitai ineigki
is aspi euc a Atua ineig, et Atua
unyum aien, an narakei ineig er
imyiacitak, na lep esjilid aiek irai
ilpu etoam."
10 Im lep ineig, "Ak Natimarid, as
ati nededuon nobohtan aiek itu acen,
et lep auritai u nikmam nohatag:
11 etpu idim ti nitai iji eigki; ja
napu amen aiek: etpu mohtai itai
niji itai asega et idivaig napelu-
mai;

12 napu asvi aiek et idiva nap-
amas, etpu lep eche: ja nai tup ethi ache aiek, inyi ti lep ti inmesese iram."
13 Ja is eti tas aien ehelen tah
nagelo an tah naopan, *um ika*, "Namu ateuc aiek an matak, um uhum pan naopan iyehki ekpu ikni ilpu atimi tak atimi iram ainyak, mika eri itai atijai neduom iran."
14 Era esgai itai ara asega par
aheca, eris abrai ra mika eri apan ara um auritai vai ra sji eigki erupu leh nimyiatamaig ra ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

1 VA nedo ineigki eris idim
ika ti apos upene nitai iji eigki akaija tis atahaijeg vaig akaija, vai ti jim ehveliek akaija an tah naopan.
2 El is ipjin intas iyehki eris
asuptecnaig a ilpu agelo, el eris lep ati neruvaig atoh nedo has im nedo imyipalea asega;
3 intupu aha akaija um han id, ele
ta eti aktaktai nitai imyiatamaig *caija* esjilid akaija, is upyi hup a Natimarid um tas vaig, ja eris par apitac ara sji ehki um asuptecnaig upene eheleija, eris atahaijeg *yin* ara;
4 is lep ago ipjin *intas ura* a Atua
irai itai asjaaicnaig, im itai imyiali, im auritai ehka acheiachei, im niji itai tup ahtai u Nesgan Upene, is idiva nasaig o un?
5 Is eti ikni ilpu agelo aien, mika
eri esjilid ara irai itai iji eigki etpu yetpam, ecra tas vaig aijama.
6 Ja is tas tah is ethi an nuarin
is ethi, um ika, "Et idivanhe natimi, mika an imyiehva yin aiek? *et* lep *idivanhe* inhal u natimi, mika an aminjinai yin aiek?
7 as ati yin aiek, mika yi upo-
upo tintin irai ilpu agelo aien; as asaig aiek mika uhmu imyiahpas yin, um ago nedo eccen vai yin; as lep ati yin aiek, mika yi esjilid aien irai auritai an nikmam:
8 as ikni niji itai asega ithan
neduon aiek." Is wat ikni niji itai asega ithan aien, is eti ude tah nitai ineig aien, is eti ati ithan. Ja inta eti ecetai niji itai asega ithan akaija an naopan ineig.
9 Ja inta alum Iesu akaija is
upoupo tintin irai ilpu agelo aien, ja er asaig mika uhmu imyiahpas yin, um ago nedo eccen vai yin, vai inmas ohocred *o un;* is idim leh inmas aien va atimi asega va naiheuc o Atua.
10 Is upene vai yin, *et eteuc* niji
itai asega vai yin, is ago niji itai asega aien, par ika yi esjilid natimi alupas imyiatamaig ra, va ohocred *o un*, et wat imyiapan ilpu hal *o un* is ahinag an nohatag aien.
11 *Et* ethi ache *etmara* asega,
nikavaig, aien et ago upene *ra* aien, im lep ra sji eigki er ago upene ra; va nitai ineig et eti ehcamai aien nanvi nidara vaig par ika ilpu etoan,
12 um ika, "Ekpu asuptecnaig
nidam ehele ilpu etoak ainyak: ekpu acesaces nohranitai vai euc ainyak an nuhup u atimi asjapicnaig:"
13 im lep ineig, "Ekpu asgeig
iran ainyak:" im lep ineig, "Alum nyak aiek, im ilpu hal *unyak* iji eigki is alupai nyak a Atua."
14 Va nitai ineig, et idim eteuc
nohui ilpu hal *o un*, im lep inja *ira ra*, et idim ucco, is lep leh *nohun* aien; mika yi auahas natimarid an mas, Tiapolo marom, vai inmas *o un;*
15 um imyiatamaig ra sji eigki
eris ohocred ara irai iji adiat an numumoh *ura* va nimtitan mas *ura*.
16 Et idim eti atau imi ilpu agelo
aien; ja et atau imi ilpu mapoi Ebraham aien.
17 Va nedo ineigki eris idim ika

yi idivai ilpu etoan aien an niji
itai asega, va etpu atimi esjilid an
nahlap aien, um aiheuc *vai caija*,
um inivaijec, an niji itai u Atua,
mika yi ahlap vai edo has u atimi,
um asan neigpa.
18 Is idim ohocred aien an noop
yin vaig, va nitai ineigki et lep
emda aien par atau irai ra sji eigki
er oop ra.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

AK ilpu etoak upene, eris imyia-
caij caua u niji itai an nohatag,
akumu aktaktai Iesu Kristo aijaua,
Napostolo im Natimi esjilid an
nahlap an nalaigaheni uja;
2 is inivaijec aien ehelen is ati
yin aien, et idivaig *is inivaijec* a
Moses an neom asega o un.
3 Is idim esjilid aien irai Moses
an natimi alupas *o un*, et idivaig et
esjilid an neom a natimi ineig et
ago *neom* aien.
4 Era ago sjipe niji eom asega
atimi; ja aien is ago niji itai asega
aien *et* Atua *aien*.
5 *Is* idim inivaijec a Moses an
neom asega o un, is idivaig naheca
o un par asuptecnaig nitai iji eigki
uhpu asaig *an tak aopan;*
6 ja et idivaig Inhal *o un* a
Kristo, um esjilid an neom o un;
inta lep eom o un akaija, ele ta
apol aktit akaija an tas emda, im
nitai ineig inta aitgaig akaija um
tas alupas vaig, um yetpan an nehni
o un.
7 Va nitai ineigki et idivaig et
ika a Nesgan Upene, " El eka ata-
haijeg intas o un aijaua an naopan
ineig,
8 etmu jim ipjin inliinmopomia, et
idivaig an nimyiisjis itai, an naopan
iyehki marom eris ago nedo oop
iran an namasacen:
9 eris ago nedo oop nyak eahki a
ilpu retpomia, *um* imyipalea intas
unyak, um almoi niji auritai unyak,
irai mesese is forte:
10 kis edemda ainyak va atimi
an naopan iyehki, um ika, Et ahnag
inliinmopura ara irai iji adiat; era
lep eti ato nedo unyak ara:
11 va nitai ineigki kis asig yi
aktit intas ainyak an nedemda
unyak, *um ika*, Eri eti apan ara
an nuarin atumop unyak."
12 Ak ilpu etoak, akumu amin-
jinai caua aijaua, vai yi jim amen
ehelen tah caua inliinmopon has,
et imyiisjis nahcil, um ude Atua
umoh.
13 Jam ated sjipe caua irai iji
adiat, eh wat anvi nidan par ika,
"An naopan ineig;" vai yi jim ipjin
inliinmopon tah caua va nefaifa an
nedo has *o un*.
14 Inta tup ethi pan irai Kristo
akaija, ele ta apol aktit akaija an
nimyiisjis ninivaijec uhup *uja*, um
yetpan u nehni *o un;*
15 eris idim asaig, *um ika*, " El eka
atahaijeg intas o un aijaua an nao-
pan ineig, etmu jim ipjin inliinmop-
omia, et idivaig an nimyiisjis itai."
16 Eris wat atahaijeg hal ra, eris
imyiisjis itai ara, jam eti ara sji
ehki asega is iknipagki ra an *pece*
Ijipt a Moses.
17 Ja is edemda aien vai di irai
mesese is forte? Vai ra sji ehki
marom, eris ago nedo has ara, eris
auahas nohura an namasacen.
18 Is lep asig yi aktit intas aien
ehele di, mika eri eti apan ara an
nuarin atumop o un? Ehele ra sji
ehki marom, eris imyipalea ara.
19 Inta idim ato akaija mika, is
ehka vai ra napanvaig *iran* va
nimyiisjis nahcil *ura*.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

1 VA nitai ineigki intumu imtitaig
akaija, vai yi jim eti leh nuarin
atumop ineig o un tah caua, eris
upyi tas vaig eheleija.

2 Eris asuptecnaig intas-upene
eheleija, et idivaig *eris asuptecnaig*
ehele ra; ja is eti edel intas iyehki
eris asuptecnaig *anliinmopoi* ra sji
ehki eris atahaijeg ara, eris eti im-
yiisjis ninivaijec vaig ara.
3 Ja intupu apan an nuarin atu-
mop iyehki akaija ilpu atimi im-
yiisjis ninivaijec, et idivaig is tas
aien, *um ika,* "Kis idim asig yi
aktit intas ainyak an nedemda
unyak, *mika* eri eti apan ara an
nuarin atumop unyak;" ja is ago
ehni niji auritai *o un aien* an
naopan iyehki eris ati nobohtan.
4 Is ucce intas o un an nuarin-tas
is ethi va *nadiat* seven, *um ika,* "Is
atumop a Atua an nadiat seven
va niji auritai asega o un."
5 *Is* lep *ucce intas o un* an
nuarin-tas ineig, *um ika,* "Eri
eti apan ara an nuarin atumop
unyak."
6 Va nitai ineigki, erupu apan an
nuarin atumop nahaiji ra, ja eris eti
apan *iran* ara sji eigki, eris uhup
ara um atahaijeg intas iyehki, jam
imyipalea:
7 (im lep ineig, et asjaaicnaig
nadiat et ethi aien, et ika aien irai
Tevit, "An naopan ineig," *nika-
vaig,* is wat ti pan itac inmesese
is ahinag; et idivaig eris asaig,
um ika, "El eka atahaijeg intas o
un aijaua an naopan ineig, etmu
jim ipjin inliinmopomia."
8 El is alupai ra nuarin atumop
a Josua, el is eti tas aien va nadiat
is eche an ti pan itac vaig nitai iji
ehki.
9 Et idim amen naopan atumop
imi ilpu atimi u Atua.
10 Aien et mun apan aien an
nuarin atumop o un, et atumop
aien va niji auritai o un, et idivaig
is atumop a Atua va niji auritai
o un.)
11 Va nitai ineigki ti fi auroauro
akaija, um apan an nuarin atumop
ineig, vai yi jim imyipalea tah na-
timi, um etjo, um idivai *ra.*

12 Et idim umoh intas o Atua,
um emda, um esjilid an nauitoga
ineig et arig nahaijin im nahaijin,
et ahcai *caija,* um ahoai nohuja im
nesgaija, im lep nidiyelcei *vai caija*
im nucni *edueija,* et lep ehvaig
naktaktai u inliinmopja im inmerit
uja:
13 et lep eti eteuc tah nitai ineig
er adenaig vai yin: ja er elgelgei
niji itai asega um ehvaig an nuhup
o un, etpu ahilek nedo uja aien.

14 ET idim eteuc a natimi esjilid
an nahlap alupas uja is apan an
nohatag aien, Iesu Inhal o Atua, va
nitai ineigki intumu apol aktit an
nalaigaheni *uja* akaija.
15 Et eti ehka va natimi esjilid
an nahlap uja par ato nauatialidi
uja; eris oop yin irai iji itai asega
um idivai *caija,* ja is eti eteuc tah
nedo has *o un.*
16 Va nitai ineigki intumu emda
akaija um apan u dorona aiheuc
o un; mika *yi* aiheuc vai caija
aien, um atau imi caija an naopan
upene.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

1 NATIMI esjilid an nahlap asega
er ehtai ra ira atimi, er lep ikni
ra va atimi an niji itai u Atua,
mika eri ahlap ara an niji itai tup
ahtai im niji itai ahlap vai edo
has:
2 et lep eti ehka vai ra par aiheuc
vai ilpu atimi eti ato itai, im lep
ra era ahnag ara, et idim arahed
ira ra nauatialidi *ura.*
3 Va nitai ineig eris idim ika eri
ahlap va nedo has u atimi, im lep
ucce, va *nedo has* ura.
4 Et eti tup ispun atakoai nauritai
upene ineigki tah, aien ache et aniv
yin a Atua, is idivai Eron.
5 Et idim ucco, is eti ispun ak-
taktai a Kristo mika yi atimi esjilid
an nahlap; ja aien ache, is ika

ehelen aien, "Nai Hal unyak aiek,
ek mun apos euc ainyak an nadiat
ineigki."
6 Is idim lep ika aien an *nuarin-*
-tas is eche, "Na atimi ahlap aiek
irai iji mesese, um idivaig nati
Melkisetek."
7 Is wat amen aien an nobohtan,
is alaigaheni aien, um ugni itai, um
ahlaig ijinies, um taig, an nuhup
o un is emda aien par imyiata-
maig yin vai inmas *o un,* is ata-
haijeg yin *aien* va nedo eccen
o un;
8 is idim Hal aien, ja eris esege
imi yin par imyiaiji intas *o un* an
nohocred o un;
9 is wat esjilid aien, is alupai ra
sji eigki asega aien nitai umoh iran
ineig inyi ti lep ti, era imyiaiji
intas o un ara;
10 is anvi nidan a Atua par ika
natimi esjilid an nahlap, um idivaig
nati Melkisetek.
11 Ek ika ainyak ki asuptec-
naig niji itai et ahinag vai yin,
ja et ehka nasaigvaig, va naupat u
inliinmopomia.
12 Eris idim ika eka ilpu atimi
esege aijaua va *namen unyimia* um
itu, ja et upene vai caua, mika yi
lep esege imi caua tah niji itai
uhup an tas o Atua: eka idivai ra
sji eigki aijaua, et upene nidenided
lumara, jam eti *upene* nitai caig
incara.
13 Ara asega era ided ara, era eti
ato nesege an nedo atoh ara; era
ilpu hadi ara.
14 Ja et upene nitai caig incai
ilpu atimi ohoigmetto, era injijeuc
ara va nedo *ura* an natovaig nitai
upene im nitai has.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

VA nitai ineigki ekmu ude nesege
uhup vai Kristo ainyak, um
apan an nesege esjilid; um jim lep
ati inpan neom an nadumoij u in-
liinmopja irai edo has, im nimyiisjis
ninivaijec vai Atua,
2 (*nikavaig,* nesege va nabaptiso,
im natijaivaig nikma *atimi,*) im
nusjai u ilpu atimi emesmas, im
neruvaig ineig inyi ti lep ti.
3 El et ika a Atua, ekpu ago *nitai*
ineig ainyak.
4 Et idim ehka vai ra eris upyi
lah ara, um atimtim an nitai tup
ahtai an nohatag, um amen ehele ra
a Nesgan Upene,
5 um atimtim an tas upene o
Atua, im niji auritai esjilid an na-
opan iyehki etpu yetpam,
6 el era adumoij ara, *inyi eh-*
ka inlep imyiadumoij inliinmopura
vaig, an lep atgei Inhal o Atua
ura an nauincai atgeig vai ra, um
imyiafakahcil *yin* an nuhup u
atimi.
7 Et ika a Atua yi upene
nobohtan ineigki et umnyi in-
caupda et ehcahinag asuol pam
iran, el et ededel inceslum upene
vai ra sji eig era acujitai iran
ara:
8 ja er ude *nuarin ineig* et ededel
nitai upunupun iran, im nefelelicai
has; uhpu auroauro um asan tas
has vaig, ja par apitac um ahli.
9 Ak ilpu etoak, et idim ucco
intas unyak, ja ek idim aktaktai
ainyak, nikavaig, et upene nedo
unyimia um idiva nedo o atimi iji
er imyiatamaig ra.
10 Et eti acalacal *nedo o* Atua,
inyi ti ahnag an nauritai unyimia
aien im nedo aiheuc *unyimia,* akis
ago aijaua va nidan, akis wat aheca
u ilpu atimi upene aijaua, *um aketo*
um aheca *ura.*
11 Ek lep merit ainyak mika
aki emda aijaua asega, um ago
nedo iyehki, um aitgaig emda in-
merit unyimia, um yetpan an nehni
o un:
12 um jim auatialidi, jam apitac
irai ra sji eig era leh nitai iji
eigki ara eris upyi asaig, va nim-

yiisjis ninivaijec *ura*, im nedo eti
auatiemda *ura*.
13 Is wat asan tas upyi asaig a
Atua ehele Ebraham, is wat ehka
par asig yi aktit intas vaig tah is
esjilid iran aien, is asig yi aktit
intas vai yin ache aien,
14 um ika, " Ekpu idim ago nedo
upene vai euc ainyak, ekpu lep
ika ainyak eri ahinag acen a ilpu
mapom."
15 Et idim ucco, is eti auatiemda
inliinmopon aien, ja pah leh nitai iji
eigki eris upyi asaig.
16 Era asig yi aktit intas atimi
vaig tah et esjilid *ira ra* aien: era
eti lep imyiisjis itai ara vai intas
upyi asig yi aktit *ura*, et ipjin.
17 Is um ucce, is merit alupas
a Atua nasuptecnaigvaig ehele ra
sji eig, erupu ohuun nitai iji eigki
ara eris upyi asaig, mika et ipjin
naktaktai o un, is asig yi aktit intas
vaig aien:
18 mika ti imyiacitak acen akaija
va nitai aktit eraig et ero, et ehka
vai Atua nasaig tas ahcil vaig iran,
intis aha pan akaija, mika ti asjiraig
nitai ineig inta aitgaig akaija er
ehvaig *eheleija*.
19 Et amen eheleija *nitai* ineig
inta aitgaig akaija, et idivaig in-
hititautau va nesgaija, et emda um
ipjin, et lep amen an *nuarin itaup*
anliin natcai apelumai;
20 is uhup a Iesu um apan an nua-
rin ineig vai caija, eris ati yin natimi
esjilid an nahlap irai iji mesese et
idivaig nati Melkisetek.

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

IS atimarid Selem a Melkisetek
ineigki, *um* atimi ahlap vai
Atua esjilid acen; is aubillid Ebra-
ham aien an nahes u natgei ilpu
atimarid iji ehki o un, um asan
tas upene vai yin;
2 is um alupai yin nuarin itai is
ethi irai ten a Ebraham irai iji itai
asega: nesgan tas uhup an nidan
ineigki Natimarid an nedo atoh,
et lep Atimarid Selem aien,
nesgan tas ineigki Natimarid an
neigpa;
3 is ti etman, *um* ti risin, *um* ti
ilpu retpon; is ti nadiat apos yin
iran, um ti nadiat mas iran; is
idivai Inhal o Atua aien; et lep
atimi ahlap aien irai iji mesese.
4 Akumu aktaktai natimi alupas
u natimi ineigki aijaua, is alupai
yin nuarin itai is ethi irai ten a
etpoija Ebraham ira aga iji ehki
eris atoraliak.
5 Eris idim asaig ehele atimi iji
eig irai ilpu mapoi Livai, eris ikni
ra ilpu atimi ahlap, mika eri leucse
nuarin itai inyi ethi irai ten ehele
atimi, et idivaig intas alep; ilpu
etoara marom era idim ahes ehele
nohui Ebraham ara:
6 ja aien is eti ahes ehele ra aien,
is leucse nuarin itai is ethi irai
ten aien ehele Ebraham, um asan
tas upene vai yin eris asan tas upyi
asaig ehelen.
7 Et idim inivaijec neig, nika-
vaig, et asan tas upene va natimi
upoupo a natimi ineig et esjilid *iran*
aien.
8 Et idim ucco, era leucse nuarin
itai et ethi irai ten atimi eri
emesmas ara, ja *et* idim *leucse*
aien, era ika ara vai yin, et umoh
aien.
9 Ek lep asan tas ineigki ainyak
vai *ilpu mapoi* Livai, era leucse
nuarin itai et ethi irai ten ara, ja
eris alupai *yin* nuarin itai is ethi
irai ten ara vai Ebraham.
10 Eris amen an nohui etmara ara
an naopan iyehki is aubillid yin a
Melkisetek.
11 El eris upene asega *natimi* va
nahlap u ilpu mapoi Livai, eris idim
leh intas alep atimi an namen ura,
el is eti upene mika yi atidai
natimi ahlap is eche, " et idivaig
nati Melkisetek," jam eti idivaig nati
Eron an nanvi nidan.

12 Eris eche a ilpu atimi ahlap,
va nitai ineigki eris idim lep ika yi
eche intas alep.
13 Aien er asuptecnaig nitai iji
eigki vai yin, et mapoi intak atimi
aien, natimi ineig marom is eti aiji
u natau tah irai ilpu mapon.
14 *Er* idim ato mika, is ahes
ehele Juta a Natimarid uja; is
eti asuptecnaig tah nitai a Moses
vai ilpu mapon, mika eri ilpu atimi
ahlap ara.
15 Ja er idim ato upene, nikavaig,
et atidai natimi ahlap et eche et
idivaig nati Melkisetek,
16 eris eti ati yin vai intas alep
an nobohtan, ja va nemda u nitai
umoh iran ineig inyi ti lep ti.
17 Et asaig aien, um ika, " Napu
atimi ahlap aiek irai iji mesese, um
idivaig nati Melkisetek."
18 Er idim atipagki intas alep
uhup, va nitai ineig, nikavaig, is
auatialidi, um takitai.
19 Is eti upene asega tah nitai vai
intas alep, ja eris atupun nitai esjilid
ineig inta aitgaig akaija; inta apan
ehele Atua vaig akaija.
20 Im lep ineig, eris asig yi aktit
intas vai yin, *mika yi atimi ahlap
aien :*
21 eris ikni ilpu atimi ahlap iji
ehki, jam eti asig yi aktit intas vai
ra; ja is asig yi aktit intas va
natimi ineigki aien is ika ehelen
aien, "Is asig yi aktit intas a Ihova,
ja etpu ti lep eche inliinmopon
aien," *um ika*, " Napu atimi ahlap
aiek irai iji mesese, um idivaig
nati Melkisetek :"
22 et idim ucco, eris ati Iesu,
mika yi apos intas-etipup ineig
aien, et esjilid *iran yehki.*
23 Im lep ineig, eris ahinag a ilpu
atimi ahlap iji ehki, va nitai ineig,
nikavaig, is ehka vai ra namenvaig
vai inmas *ura :*
24 ja inyi ti lep isjipigmoig na-
timi ineig tah an nahlap o un, va
nitai ineig, nikavaig, inyi amen aien
irai iji mesese.
25 Va nitai ineigki et lep emda
aien par imyiatamaig ehni ra sji
eigki era apan ehele Atua ara vai
yin, et idim umoh aien irai iji
mesese par imyiahras ra.
26 Et upene vai caija natimi es-
jilid an nahlap ineigki, *et* upene
aien, um eigpa nedo o un, *um* ti
nitai has iran, *um* eti amen ehele
ilpu atimi auatatimi, et lep aridjai
an nohatag aien ijinies acen;
27 et eti idivai ilpu atimi esjilid
an nahlap iji eigki aien, eris idim
ika eri ahlap irai iji adiat ara, jam
uhup *um ahlap* va nedo has ura, ja
par apitac *um ahlap va nedo has* u
atimi : is echethi ahlap ache aien an
naopan iyehki is ahtai yin aien.
28 Er ikni atimi iji eig era
auatialidi ara mika eri ilpu atimi
esjilid an nahlap vai intas alep
iyehki; ja *er ati* Inhal *o Atua* vai
intas asig yi aktit et epitpitac an
tas alep iyehki, et esjilid aien irai iji
mesese.

NUARIN-TAS ALUPAS 8.

NOHUUN tas iji eigki kis asup-
tecnaig ainyak *neigki, nika-
vaig:* Et eteuc a natimi esjilid an
nahlap uja ineig, et ateucse aien u
dorona u Natimarid an matan an
nohatag;
2 et aheca aien an nuarin itaup, im
neom *alaigaheni* inivaijec ineig is
ati a Natimarid, *eris* eti *ti* atimi.
3 Er ikni ilpu atimi esjilid an
nahlap asega, mika eri ahlap ara irai
iji itai tup ahtai im niji itai ahlap:
va nitai ineigki et lep upene va na-
timi ineigki nahlapvaig an tah nitai.
4 Ja el et amen aien an nobohtan,
el et eti atimi ahlap aien, era eteuc
a ilpu atimi ahlap era ahlap ara irai
iji itai tup ahtai et idivaig intas alep:
5 era aheca ara irai itai iji eigki,
et itai asjaaicnaig irai iji itai an
nohatag um almun, et idivaig is

asaig a Atua ehele Moses an nao-
pan iyehki is ika aien yi ago neom
alaigaheni: is idim ika aien, "Al-
moi aiek, um ago niji itai asega et
idivaig nitai asjaaicnaig iyehki as
almoi aiek an lolan nedoon."
6 Et idim ucco, et esjilid nauritai
o un, et idim atimi asan neigpa aien
vai intas-etipup ineig et esjilid *iran*
yehki, um lep amen aktit irai tas
upyi asaig et esjilid *iran ji ehki.*
7 El is upene asega *intas-etipup*
iyehki is uhup, el is eti eteuc
ineigki et apitac.
8 Ja is acaiji ra aien, um ika,
"Et ika a Ihova, Etpu yetpam
naopan iyehki, ekpu ati intas-etipup
mat ainyak imi nupu Isreel im
nupu Juta:
9 inyi ti idivaig intas-etipup iyeh-
ki, kis ati ainyak ehele ilpu ret-
pora, an naopan iyehki kis asjiraig
nikmara ainyak, um iknipagki ra
an pece Ijipt; eris eti apos intas-
-etipup unyak ara, kis lep eti ak-
taktai ra ainyak, et idim ucco intas
o Ihova.
10 Et lep asaig a Ihova, *um ika,*
Et wit ti pan itac nadiat iji ehki,
ekpu ati intas-etipup ineigki imi
nupu Isreel ainyak; Ekpu ikni
intas alep unyak ainyak irai es-
gara, um lep aged irai liimopura;
ekpu Atua ura ainyak, erupu lep
ilpu atimi unyak ara:
11 eri eti esege imi ilpu atimi
eblaamnem ura natimi asega, um
eti lep *esege imi* ilpu etoara natimi
asega, um ika, Akumu ato Ihova
aijaua: erupu ato nyak ara asega,
ilpu atimi alupas im lep tup atimi.
12 Ekpu idim aiheuc vai ra ai-
nyak vai edo acalacal ura, um eti
lep imyiehva edo has ura im naua-
tatimi ura."
13 Is wat ika aien, "*Intas-etipup*
mat," is ika aien is itu iyehki is
uhup: nitai ineig itu et mun
muttit, et eti laulau um tup ti
ehpan.

NUARIN-TAS ALUPAS 9.

ET inivaijec ineig, is eteuc niji
auritai an nalaigaheni vai *intas-*
-etipup uhup, um lep neom itaup an
nobohtan;
2 eris ago neom ahlap, *um eh-*
tipenes; is amen an *nilpun neom*
uhup lamp, im nitai hag, im nareto
eris ahlap iran; is idan *nilpun*
neom ineigki Nuarin Itaup.
3 Eris anvi nidan *nilpun* neom,
anliin natcai apelumai an nidjin,
mika Nuarin Itaup Esjilid;
4 is amen iran nefata colt eris
atnamud nitai auanipin upene iran,
im nelcau an tas-etipup, eris aso
irai colt, *is amen* iran nipjicolt eris
ati manna iran, im niseuc u Eron
is ehcohos nerin, im inhat erahki
u intas-etipup;
5 *is amen* ijinies Jerub is ero u
natimi alupas *u Atua,* um adahpoi
nuarin asan neigpa iran; et ehka
nasuptecnaig upene vaig an naopan
ineig.
6 Eris wat ago nitai iji eigki,
eris apan a ilpu atimi ahlap an
nilpun neom uhup irai iji adiat, um
ago nauritai an nalaigaheni.
7 Ja *is* ehcethi *apan* a natimi
esjilid an nahlap an *nilpun neom*
itac irai iji mesese, aien ache, is
apos inja aien, um ahlap vai yin,
im lep *vai* edo has u atimi:
8 is asuptecnaig a Nesgan Upene
an nedo ineig mika, eris eti ehvaig
upene nefalaig apan an nuarin
itaup, an naopan iyehki is wat
eteuc neom *alaigaheni* uhup:
9 is almui itai *neom* iyehki an
naopan iyehki, eris ahlap iran irai
iji itai tup ahtai im niji itai ahlap;
ja is auatialidi nitai iji eigki nago
upene asega vaig inliinmopoi na-
timi ineig is ago nauritai iji eigki
aien.
10 *Eris ago nedo ineigki* an nitai
caig, im nitai umnyi, im inyiri
acheiachei, im nedo an nobohtan,

eris ikni um uhum pan naopan
iyehki uhpu lep ikni upene itai.
11 Ja is ehcohos pam a Kristo
natimi esjilid an nahlap an nitai
upene iji eigki etpu yetpam, *is*
apan aien an neom alaigaheni
alupas, um esjilid *iran yehki,* eris
eti ago irai ikma atimi, nesgan
tas neigki, eris eti ago *an no-*
bohtan;
12 is idim ehcethi apan aien an
nuarin itaup, jam eti *apan* vai inja
ira anin im inhakli kurimatau, ja
vai inja iran, is leh nitai umoh iran
neig aien inyi ti lep ti *vai caija.*
13 El et emda inja irai kurimatau
atamaig im nanin, im nohpa irai
kurimatau atahaig eris ohaig, par
ago adicinadicin nohu atimi eti
adicinadicin;
14 et idim esjilid inja irai Kristo,
par ago adicinadicin inliinmopomia
va nauritai mas vaig, mika aki
aheca u Atua umoh aijaua: is ti
nitai has iran, is ispun ahlap iran
aien vai Atua irai Nesgan *Upene*
ineig et amen irai iji mesese.
15 Va nitai ineig et atimi asan
neigpa aien vai intas-etipup mat, is
mas aien nitai ahlap va nedo has
eris ago an naopan iyehki an namen
u intas-etipup uhup, mika eri leh
intas upyi asaig va niji itai upene
inyi amen irai iji mesese ara er
ahlaig vai ra.
16 (*Et* wit *eteuc* nitasvitai va niji
itai etpu ohuun tah, eris idim ika
inyi ti ipjin um yetpan an mas u
natimi ineig uhpu isjipigmoig yin.
17 Eru wit emesmas atimi, et ip-
jin intas er aged va niji itai uhpu
ohuun: ja et wat umoh a natimi
ineig uhpu isjipigmoig yin, et eti
ipjin.)
18 Et idim ucco, eris ago ipjin
an ja *intas-etipup* uhup.
19 Is wat esvi intas asega *o Atua*
a Moses ehele atimi asega, et idi-
vaig intas alep, is leh inja irai
kurimatau atamaig im nanin aien,
im inwai, im nalau irai siip, is cop,
im hissop, um ohaig an nitasvitai
im lep ira atimi asega,
20 um ika, "Inja neigki vai intas-
-etipup is ati ehelemia a Atua."
21 Is idim lep ucco, is lep ohan
ja an neom *alaigaheni* aien, im
nipjiitai asega er ago itai iran.
22 Er ago adicinadicin niji ubut-
potet u itai asega an ja, et idivaig
intas alep; el eh eti atladwi inja, el
eh eti atipagki *nedo has.*
23 Eris idim ika eri ago adicin-
adicin nalmu itai an nohatag va
nitai *ahlap* iji eigki; jai niji itai
an nohatag irai iji itai ahlap esjilid
iran ji eigki.
24 Et eti apan a Kristo an *nuarin*
itaup eris ago irai ikma *atimi, um*
lep idiva *neom* inivaijec; ja *is* idim
apan aien an nohatag, mika yi
ehcohos pan an nuhup u Atua vai
caija an naopan ineig:
25 inyi ti lep ehcahinag ahlap
iran aien, um idivaig natimi esjilid
an nahlap, et apan aien an nuarin
itaup irai iji mesese, um *apos* inja
irai itai et eche;
26 el is ucce, el is idim ehcahinag
mas aien an naopan iyehki eris ati
nobohtan um imyihum pam naopan
ineig: ja is idim ehcethi ehcohos
pam aien an nehni u itai, mika yi
atipagki nedo has an nitai ahlap
o un.
27 Eris idim asaig mika eri eh-
cethi emesmas atimi, ja par apitac
nasupteenaigvaig nimtan *imi ra*:
28 et idim ucco, eris ehcethi ahlap
irai Kristo, mika yi leucse *nimtan*
nedo has u atimi is ahinag aien, ja
etpu lep aketo aien um ehcohos
pam ehele ra era aitgai yin ara
par imyiatamaig *ra,* ja inyi ti eteuc
nedo has *iran.*

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

ET almui itai upene iji eigki etpu
yetpam intas alep, jam eti idi-
vaig asega; va nitai ineigki et

auatialidi par ago upene asega ra
sji eigki, era pan ara um ahlap irai
itai ahlap iji eigki irai mesese asega,
um eti atumop.
2 El is ucce, el eris atumop, um
eti lep ahlap; el eris ehcethi ago
adicinadicin upene ilpu atimi alaig-
aheni, el eris eti lep ato nedo has
ura ara.
3 Ja er imyiehva nedo has irai
mesese asega va *nitai ahlap* iji
eigki.
4 Et lep ehka vai inja irai kuri-
matau atamaig im nanin niknipag-
kivaig edo has.
5 Va nitai ineig, is wat ehcohos
pam an nobohtan aien, is ika aien,
"As eti merit va nitai ahlap aiek,
im nitai tup ahtai, ja as ati nohuk
aiek:
6 as eti imyiacitak aiek va niji
itai ahlap er atnamud, im *niji itai
ahlap* va nedo has:
7 jai kis ika ainyak, Ek idim
ham ainyak (eris aged an nitasvitai
vai nyak) par imyiaiji intas unyum,
ak Atua."
8 Is wat asan tas iyehki aien, um
ika, "As eti merit va niji itai ahlap
aiek, im niji itai tup ahtai, im niji
itai ahlap er atnamud, im *niji itai
ahlap* va nedo has, um eti imyi-
acitak *vaig*," er ahlap an nitai iji
eigki et idivaig intas alep;
9 is ika aien, "Ek idim ham
ainyak, mika ki imyiaiji intas
unyum, ak Atua." Et atipagki
nitai uhup aien, mika yi ati nitai
apitac.
10 Er ago upene caija an tas
iyehki, va nohui Iesu Kristo ineig,
eris ehcethi ahlap iran ache.
11 Era aiji a ilpu atimi ahlap
asega irai iji adiat, um aheca, um
ehcahinag ahlap an nitai ahlap et
ethi, et ehka niknipagkivaig edo
has iran:
12 ja is wat ehcethi ahlap ache
aien va nedo has irai iji mesese, is
ateucse aien an matai Atua;
13 et aitgaig aien um uhum pan
naopan iyehki, uhpu ikni ilpu atimi
tak atimi iran, mika eri itai atijai
neduon iran.
14 Is ago upene asega ra sji
eigki aien eris upene ara irai iji
mesese, an nitai ahlap *o un* is tup
ethi ache.
15 Im lep ineig, et asuptecnaig
eheleija a Nesgan Upene; ja is
upyi hup aien um asaig, *um ika*,
16 "Et ika a Ihova, Et wit ti pan
itac nadiat iji ehki, ekpu ati intas-
-etipup ineigki imi ra ainyak; Ek-
pu ikni tas alep unyak ainyak irai
esgara, um lep aged irai liimop-
ura;
17 ekpu ti lep imyiehva edo has
ura ainyak, im nauatatimi ura."
18 Eh wat iknipagki edo has, er
eti lep ahlap vaig.

19 AK ilpu etoak, et eti itaup vai
caija napanvaig an nuarin itaup
vai inja irai Iesu,
20 an nefalaig mat um umoh, is
ati vai caija aien an natcai apelumai
iyehki, nohun marom;
21 *et* lep *eteuc* a natimi esjilid an
nahlap an neom u Atua;
22 va nitai ineigki intumu apan
ubutpotet anliinmopja inivaijec a-
kaija, um imyiisjis ninivaijec emda,
um ago adicinadicin inliinmopja va
naktaktai has uja, um yiri nohuja
an wai weilah.
23 Intumu apol akaija an nitai
ineig inta aitgaig akaija, um jim
amaamai; et inivaijec aien is asan
tas upyi asaig aien;
24 intumu aktaktai sjipe caija
akaija, um ated sjipe *caija*, mika yi
aiyu *sjipe* inliinmopja *vai caija*, um
ago nedo upene:
25 intumu jim ude nasjapicnaig
uja akaija, et idiva nedo o nahaiji
atimi; jam ated *sjipe caija:* akumu
lep emda acen aijaua, va nitai ineig,
nikavaig, eka ato aijaua mika et
ubutpotet u nadiat iyehki.
26 Ele ta ato intas inivaijec akaija,
ja par ispaija ago nedo has akaija,

et eti lep eteuc tah nitai ahlap et
eche vai edo has,
27 ja uhpu aitgaig tah neruvaig
imi ra er imtitaig vaig, im incop
emda, etpu auahas ilpu atimi imyi-
palea.
28 Aien et imyipalea intas alep o
Moses aien, et mas aien vai intas
asuptecnaig u natimi et ero ka et
eseij, er lep eti aiheuc vai yin:
29 ja eka ikha aijaua, etpu esjilid
neruvaig ineig eri asuptecnaig imi
yin is auhi Inhal o Atua aien, um
ika et takitai inja irai intas-etipup
iyehki eris ago upene yin iran,
um imyiafakahcil Nesgan *Upene* et
aiheuc?
30 Inta ato yin akaija, is ika aien,
"*Nauritai* unyak neigki neruvaig,
ekpu aru ainyak; et ika a Ihova:"
im lep ineig, "Etpu ahilek nedo o
ilpu atimi o un a Ihova."
31 Nitai imtitaig vaig neigki,
netjose an nikmai Atua umoh.
32 Akumu imyiehva naopan iyeh-
ki aijaua, akis upyi hup aijaua
um lah, ja par leucse niji ohocred
alupas, um ehtauo vaig;
33 akis wat itai asjaaicnaig ai-
jaua, vai intas has *vai caua*, im
nohocred *unyimia;* im lep ineig, akis
wat tup ethi ache pan irai ra sji
eigki aijaua eris ago nedo ineigki
vai ra.
34 Maiya, akis aiheuc vai nyak
aijaua an narore nyak vaig, eris
wat atoraliak niji itai unyimia, akis
imyiacitak aijaua, akis idim ato
aijaua mika, et eteuc niji itai
esjilid imi caua an nohatag, etpu
lep amen.
35 Akumu jim atceijaig nim-
yiisjis ninivaijec unyimia aijaua,
et eteuc nimtan esjilid *imi caua*
vaig.
36 Et upene vai caua nedo eti
auatiemda, va, aku wit imyiaiji
intas o Atua aijaua, akupu leh itai
aijaua eris asan tas upyi asaig
vaig.
37 "Inyi eti laulau, ja etpu eh-
cohos pam aien, eris ika etpu ham
aien, ja inyi ti itu."
38 Etpu lep umoh a natimi et
atoh nedo o un va nimyiisjis nini-
vaijec *o un:*" ja "el et 'adumoij
nesgak, inyi ti imyiacitak vai yin
ainyak."
39 Inta eti adumoij pan akaija u
nauahas *caija;* ja inta imyiisjis
ninivaijec akaija va nimyiatamaig-
vaig nesgaija.

NUARIN-TAS ALUPAS 11.

ET esgan nitai iji eigki er aitgaig
nimyiisjis ninivaijec *uja, um
lep* itai ehvaig nitai iji eigki er eti
almoi.
2 Eris ika vai ilpu retpoija eris
ilpu atimi upene ara, va *nimyiisjis
ninivaijec ura.*
3 Inta ato akaija va nimyiisjis
ninivaijec *uja* mika, is eteuc niji
itai asega vai intas o Atua, eris eti
ago niji itai er almoi irai iji itai er
ecetai.
4 Is imyiisjis ninivaijec a Ebel,
is um esjilid nahlap o un vai Atua
an *nahlap* u Kein; va nitai ineigki
eris ika vai yin is atoh nedo o
un, is lep ika a Atua is upene
niji itai tup ahtai o un: is mas
aien, ja et tas vaig aien an naopan
ineig.
5 Is imyiisjis ninivaijec a Inok,
eris um atipagki yin, mika yi jim
mas aien; "eris eti ecet yin, is
idim atipagki yin a Atua:" eris
wat eti fi atipagki yin, eris ika,
is upene inliinmopoi Atua vai
yin.
6 El *et* eti imyiisjis ninivaijec *tah*,
et ehka *vai yin* par ago nedo ineig
et upene inliinmopoi *Atua* vaig:
aien et apan ehele Atua aien, eris
idim ika yi imyiisjis ninivaijec aien
mika, et eteuc aien, etpu lep ago
neruvaig imi ra sji eig aien era
ahilek emda yin ara.

7 Is wat asuptecnaig ehele Noa
a Atua niji itai eris eti fi ecetai,
is imyiisjis ninivaijec aien, um
imtitaig, um ago nelcau par im-
yiatamaig atimi an nimnim o un;
is ated atimi an nobohtan aien an
nedo ineigki, um ohuun nika et
atoh nedo *o atimi* va nimyiisjis nini-
vaijec *ura.*
8 Is wat imyiacaij Ebraham *a
Atua,* mika yi apan aien an pece
iyehki, etpu leh aien an tak aopan
um ohuun; is imyiisjis ninivaijec
aien, is um imyiaiji aien um apan,
jam eti ato nuarin ineig inyi apan
iran:
9 is imyiisjis ninivaijec aien, um
amen an pece iyehki eris asan
tas upyi asaig vaig, is idivaig
an taka pece; is amen aien irai
tup imnim, im lep Aisak im
Jekob; ja eris asan tas upyi asaig
iyehki, mika ehtijpu ohuun itai
ahtaij:
10 is aitgaig nuarin-pece iyehki
aien, et eteuc inpai eom iran,
is asjaaicnaig iran a Atua, um
ago.
11 Is imyiisjis ninivaijec a Sera, is
um emda aien, um asvalav, um apos
inhal *o un* an nefatimi *o un,* is idim
ika aien, et inivaijec aien is asan tas
upyi asaig aien:
12 va nitai ineigki eris ahes
ehele natimi is ethi, is idivaig na-
timi mas aien, natimi is ahinag,
um idivai moijeuv an nohatag, um
lep idivaig nauanahvig, et ehka
nesvivaig.
13 Eris mun emesmas ara sji
ehki asega an nimyiisjis ninivaijec
ura, eris eti fi ohuun itai eris asan
tas upyi asaig vaig, ja eris ecetai
itac acen ara, um imyiisjis nini-
vaijec vaig, um imyiacitak, um
asuptecnaig, um ika, eris up uran
pece is eche ara, um ilpu atimi
amen ehcid an nobohtan.
14 Ara era asan tas iji eigki ara,
era asuptecnaig upene ara mika, era
ahilek inpece ura.
15 Et inivaijec ineig, el eris
aktaktai *inpece* iyehki ara eris
ahes iran ara, el is tup upene
vai ra inlep adumoij pan vaig
iran:
16 ja era idim ahilek *inpece* esji-
lid *imi ra* ara, an nohatag marom:
va nitai ineigki et eti ehcamai vai
ra a Atua naniv yin vaig mika
Atua ura: is idim yecrei nuarin-
-pece imi ra aien.
17 Is wat ahilek inhiinmopoi
Ebraham *a Atua,* is imyiisjis nini-
vaijec aien, um ahlap irai Aisak:
maiya, is ahlap irai inhal *o un* is
tup ethi ache aien, aien aigki is
imyiisjis ninivaijec niji tas upyi
asaig iji eigki aien,
18 eris asaig ehelen, um ika,
"Erupu ahes ehele Aisak a ilpu
mapom:"
19 is ika aien is emda a Atua
nimyinusjai *yin* vaig vai inmas *o
un;* is um lep leh yin o un, is idivaig
necsipece.
20 Is imyiisjis ninivaijec a
Aisak, um asan tas upene vai
Jekob im Isa va niji itai etpu
yetpam.
21 Is wat ubutpotet u unmas
u Jekob, is imyiisjis ninivaijec
aien, um asan tas upene vai
ohwat hal o Josef; "*is aijisji*
an niseuc o un *aien,* um alaiga-
heni."
22 Is wat ubutpotet u unmas
u Josef, is imyiisjis ninivaijec aien,
um asuptecnaig va napan u nupu
Isreel, um asan tas *o un* va niji
eduon.
23 Erus wat apos Moses ahwat
atmil o un, erus imyiisjis ninivai-
jec arau, um adenai yin an mohoc
is eseij; erus idim alum *yin* arau
mika, is halav esjilid *aien;* erus
eti imtitaig intas alep u natimarid
arau.
24 Is wat alupas a Moses, is
imyiisjis ninivaijec aien, um esjum
nanvi nidan vaig mika inhal u
inhalav atahaig u Fero;

25 is ika aien is upene iran
inleucsevaig nohocred ehele ilpu
atimi u Atua, jam eti upene
nimyiacitakvaig nedo has et eti
laulau;
26 is ika aien is itai esjilid inleh-
vaig namcel vai Kristo irai padiaig
an *pece* Ijipt: is aktaktai nimtan
esjilid aien:
27 is imyiisjis ninivaijec aien,
um ude Ijipt, um eti imtitaig
intavaitap u natimarid: is amen
aktit aien et idivaig *tah et* alum
yin *aien* er eti ecet yin:
28 is imyiisjis ninivaijec aien,
um apos napaska, um lep ohan
ja, vai yi jim ubli ra aien is
auahas ilpu halav *atamaig* inmetto
aien:
29 Eris imyiisjis ninivaijec *a nupu*
Isreel, um algauwaig an jop cop,
is idivaig *nobohtan* mese; eris wat
ika a nupu Ijipt *eri lep algauwaig,*
eris atpujij ara.
30 Eris wat arahed an nathata-
hau Jeriko ara ira adiat is seven,
is echedeliekse *nathatahau* va nim-
yiisjis ninivaijec *ura.*
31 Is imyiisjis ninivaijec a Rehab
intakata ago ingaijid iyehki, is um
leh ohwat atimi almaijidjid *inpece*
erahki aien, um aiheuc *vai rau,*
is um eti mas aien ehele ilpu atimi
imyipalea.
32 Ekpu asan he ainyak? et ehka
vai nyak an naopan ineig nasuptec-
naigvaig Citeon, im Berak, im Sam-
son, im Jefda, im Tevit, im Samuel,
im ilpu profeta:
33 eris imyiisjis ninivaijec ara,
um esjilid irai up urai iji taka pece,
um ago nedo atoh, *um* ohuun itai
eris asan tas upyi asaig vaig, *um*
atapanes nipjieucse laion,
34 *um* ahni incop alupas, *um*
ethan nauitoga; eris emda ara an
nauatialidi *ura, um* esjilid an nedoa,
um ahau ilpu eucsupo irai taka
pece:
35 eris leucse ilpu hal ura a
ilpu takata, eris imyianusjai ra vai
inmas ura: eris um auud nahaiji
ra, eris ika *atimi* eri atceijai ra, ja
eris esjum ara; va uhpu imyianusjai
upene ra:
36 eris um imyiafakahcil nahaiji
ra, um aredei ra, um arore ra, um
ikni *ra* iraili eom ipjin,
37 *um* asji ra irai hat, *um*
ucsamud ra, *um* oop ra, *um*
atgei ra irai auitoga: eris amen
ehcid ara, um aso ra ira arasi
siip im narasi anin; eris ilpu
ihki atimi ara, *um* ehteigtaig, *um*
ohocred;
38 is eti upene nedo o atimi an
nobohtan mika eri amen ehele ra;
eris amen ira amasacen ara, im
lep lola edoon, im inmai ij, im
inmai tan.
39 Eris ika vai ra sji eigki
asega eris ilpu atimi upene ara, va
nimyiisjis ninivaijec *ura;* ja eris eti
ohuun itai iji eig ara, eris asan tas
upyi asaig vaig:
40 ja is ato tah nitai esjilid imi
caija a Atua, mika eri upene
asega ara um tup ethi ache pan
iraija.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

ERA arahed iraija natimi et ahi-
nag acen, um almaijidjid *caija,*
va nitai ineigki intumu iknipagki
niji itai opouc asega akaija, im
nedo has ineig et apol *iraija,* um
athut emda an nathut ineig er ati
an nuhup'uja,
2 um aes pan Iesu, aien aigki is
atupun nimyiisjis ninivaijec *uja*
aien, um lep ago ehni; is lep
mas aien an nauincai atgeig,
jam eti ehcamai, va nimyiacitak
ineig eris ati an nuhup o un, et
lep ateuc aien u dorona u Atua an
matan.
3 Akumu aktaktai yin aijaua, eris
imyiisjis itai emda vai yin a ilpu
atimi auatatimi, va aki jim areci

aijaua, um auatialidi inliinmop-
omia.
4 Akis eti emesmas aijaua an
nimyiisjis itai unyimia par atapanes
nedo has:
5 eka ahnag irai tas ated *caua*
aijaua, et tas ehelemia et idivai
ilpu halav, *um ika,* "Ak inhal
unyak, jim imyiacal nated *euc* u
Ihova aiek, um jim auatialidi vai
intas acaiji euc o un:
6 et acaiji ra sji eigki a Ihova
et aiyu inliinmopon aien vai ra,
um aredei ilpu hal *o un* asega iji eig
et leh ra aien."
7 El et ated caua a Atua, eka
idivai ilpu hal *o un* aijaua; inhalav
a di neigki et eti ated yin a
etman?
8 El eh eti ated caua, el eka ilpu
halav an nefalaig aijaua, um eti
ilpu halav *inivaijec,* eris ated ra
asega.
9 Im lep ineig, eris ated *caija*
a ilpu etmai ohuja, intis eccen
vai *ra* akaija; et idim ucco, intumu
emda akaija par imyiaiji intas o
Etmai esgaija, par umumoh:
10 eris ated *caija* ara ira adiat
is eti elpat vai inmerit ura; ja
et ated caija aien, mika ti esjilid
akaija, um ehrasipiaig nupene o un.
11 Et eti imyiacitak tah an nao-
pan ineig va nated yin, *et* taigtaig
vaig *aien:* ja erupu ohoai itai an
nedo atoh um eigpa an tak aopan
ara sji eigki, era aktaktai upene va
nated ra ara.
12 Va nitai ineigki akumu regeig
irai ikmamia asjiluc aijaua, im ne-
duomia auatialidi;
13 um "ahped efalaig va nedu-
omia," vai yi jim atga ahnag a
natimi isvihteuc neduon; etmu idim
cehcehe aien.

14 AKUMU ahilek neigpa ehele
atimi asega aijaua, um *ago* nedo
upene; el *et* eti *ago nedo* ineigki
tah, inyi ti alum Natimarid aien:
15 um aminjinaig upene *caua,* vai
yi jim etjo itac tah, um eti leh
naiheuc o Atua; vai yi jim edel
tah nicvan itai acen, um imyido-
halav *caua,* um auahas atimi inyi
ahinag;
16 vai *yi* jim *eteuc* tah natimi ago
ingaijid, ka natimi imyipalea, et
idivaig Isa, is metto aien, jam ahtai
natimi alupas o un vai inhag is ethi
ache.
17 Eka idim ato aijaua mika, is
wat ti pan itac nitai iji eigki, is wat
merit aien inlehvaig intas upene *vai
yin,* eris atapanes yin; is ahilek
emda aien, um taig; ja is eti ecetai
tah nuarin nadumoij u inliinmopoi
etman aien.
18 Eka mun eti ahtag pam aijaua
an lolan nedoon ineig er ubli, um
ahli, um *eti ahtag pam* an nepeig,
im naupat, im neihio,
19 im nohran toho, im inmot-
jan tas; ara eris atahaijeg *in-
motjan tas* iyehki ara, eris ugni
ara, mika uhmu jim lep tas ehele
ra;
20 is ehka vai ra natahaijegvaig
intas alep iyehki, *nikavaig,* "El et
ubli lolan nedoon tah nitai emanoh-
wan neduon, uhmu asji an hat, ka
ahcai an mopul:"
21 eris um imtitaig alupas nitai
iji ehki eris ecetai, va nitai ineig is
ika a Moses, Ek imtitaig alupas
ainyak, um eucjucjucaij:
22 ja akis ahtag pam aijaua an
lolan nedoon Saion, im nuarin-pece
u Atua umoh, Jerusalem an no
hatag, im lep ehele ilpu agelo et
ahinag acen,
23 *im* ilpu atimi et ahinag er
asjapicnaig, im nup an nakalasia
ilpu metto, er esvi ra an nohatag,
im Atua ineig etpu asuptecnaig
nimtan imi atimi asega aien, im
nesgai ilpu atimi upene era upene
asega ara,
24 im Iesu natimi asan neigpa vai
intas-etipup mat, im inja er ohaig,
et asuptecnaig niji itai esjilid an *ja
irai* Ebel.

25 Akumu aktaktai aijaua, um jim
esjum vai yin et tas aien: el eris
eti ethai *yin* ara eris esjum vai
yin ara is tas aien an nobohtan,
etpu ehka vai caija *nethai yin vaig*,
ele ta atidjaija akaija iran et *tas*
aien an nohatag:
26 is ahcatina nobohtan va noh-
ran an naopan iyehki: ja et mun
tas aien an naopan ineig, um ika,
"Ekpu lep ehcethi amaamai an
nobohtan ainyak, im lep an no-
hatag."
27 Nesgan *tas* ineigki "lep eh-
cethi *amaamai*," nikavaig, eri ikni-
pagki nitai iji eigki er amaamai, et
idivaig niji itai er ago, mika yi
amen aktit nitai iji eigki et asjeuc
ahtu.
28 Inta mun leh nelcau asjeuc
ahtu akaija, va nitai ineigki intumu
apol an naiheuc *o un* akaija, mika
ti aheca upene u Atua iran, um
eccen *vai yin*, um imtitai *yin:*
29 va nitai ineig, nikavaig, "et
cop atnamud itai a Atua uja."

NUARIN-TAS ALUPAS 13.

ETMU amen naiyu jipe u inliin-
mopomia aijaua vai caua, et
idivai ilpu raimu.
2 Jim ahnag iran aijaua par
aiheuc va atimi irai taka uarin:
eris idim aiheuc vai ilpu agelo
nahaiji ra an nedo ineigki, jam eti
ato.
3 Akumu imyiehva ra aijaua er
arore ra, et idivaig er arore caua
um tup ethi ache pan *ira ra; im
lep* ra era leucse nohocred ara, et
idim eteuc nohumia aijaua.
4 *Etmu* upene natmehgan *un-
yimia* an niji itai asega, um jim
ago ingaijid: etpu idim aru nedo o
ilpu atimi acitak a Atua, im ilpu
atimi ago ingaijid.
5 *Etmu* jim has iramia *aijaua*
itai: *jam* eklim amen upene va niji
itai unyimia: is idim ika aien,
"Ekpu idim amen ehelemia ai-
nyak, um eti lep ude caua:"
6 va nitai ineigki inta emda akai-
ja nasaigvaig *mika*, "*Et* atau
imi nyak a Ihova, inki ti im-
titaig ainyak tah nedo o atimi vai
nyak."
7 Akumu imyiehva ra aijaua
eris aminjinai caua ara, um asup-
tecnaig intas o Atua ehelemia, etmu
lep idivaig nimyiisjis ninivaijec ura
nimyiisjis ninivaijec unyimia, um
aktaktai nehni u nedo *ura.*
8 *Et* tup ethi ache a Iesu
Kristo an naopan iyehki, im lep
an naopan ineig, im lep irai iji
mesese.
9 Etmu jim ahnag inliinmopomia
aijaua va nesege acheiachei im ne-
sege mat: nitai upene neigki, mika
et amen aktit inliinmopomia va nai-
heuc *o Atua;* jam eti *amen aktit*
va nitai caig, is eti upene neigki vai
ra eris aheca iran ara.
10 Et eteuc nefata uja, et itaup
vai ra inhagvaig iran era aheca an
neom *itaup* ara.
11 Er atnamud nohui itai umumoh
iji ehki an yipin nirahed itac, et
apos pan ja iran va nedo has an
nuarin itaup a natimi esjilid an
ahlap:
12 et idim ucco, is mas a Iesu an
yipin nathatahau itac, va etpu ago
adicinadicin ilpu atimi *o un* an ja
iran.
13 Va nitai ineigki intumu apan
ehelen akaija an yipin nirahed
itac, um leucse nitai ehcamai vaig
et idivai yin.
14 Et eti eteuc nuarin-pece uja
igcaki inyi amen, ja inta ahilek
nuarin-pece iyehki akaija etpu yet-
pam.
15 Intumu ahlap vai yin akai-
ja an nitai ahlap ineigki, nika-
vaig, nimyiahpas Atua irai iji
adiat, nikavaig, nohoai itai an
nipjineucseija, naaurineig va ni-
dan.

16 Jam jim ahnag iran aijaua
par ago nedo upene im nedo ai-
heuc: et imyiacitak nitai ahlap iji
eigki a Atua.
17 Akumu imyiaiji intas ura
aijaua era aminjinai caua ara, um
jim imyiisjis itai: era aminjina
nesgamia ara, et idivai ilpu atimi
uhpu ahodai ra vaig, mika eri ago
nedo ineigki ara, um imyiacitak,
um eti ohocred; inyi idim ti upene
vai caua nitai ineig.
18 Akumu alaigaheni vai cama
aijaua: ecra ato aijama mika, et
upene inliinmopoma, ecra lep merit
aijama neklim amen upene vaig
irai iji itai asega.
19 Ja ek idim ugni *caua* ainyak,
mika aki ago nedo ineigki aijaua,
va uhpu efi imyiapam nyak ehe-
lemia.
20 Atua ineig et ahes neigpa
ehelen, is imyinusjai Iesu aien vai
inmas *o un*, Natimarid uja marom,
natimi asgi siip *o un* et esjilid aien,
vai inja an tas-etipup ineig inyi
amen irai iji mesese,
21 etmu ika aien aki esjilid ai-
jaua an nedo upene asega par
imyiaiji intas o un, um ago nedo
ineig vai caua et upene an nuhup
o un, vai Iesu Kristo; uhmu
imyiahpas yin irai iji mesese.
Emen.
22 Ak ilpu etoak, ek ugni caua
ainyak *mika* aki imyiaiji intas ated
caua ineigki aijaua: ek mun aged
nitasvitai ipjidipjid imi caua ai-
nyak.
23 Akumu ato aijaua mika, eris
atceijai Timodeus etoaija; el et
efi ham aien, ecrupu ehrateghe
caua aijumrau.
24 Kaiheuc vai ra asega era amin-
jinai caua ara, im lep ilpu atimi
upene asega. Era aiheuc vai caua
a nupu Itale.
26 *Uhmu* aiheuc vai caua asega.
Emen.

NITASVITAI

O

JAKOBUS NAPOSTOLO.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK ilpu mapoi ilpu hal *o Isreel* is
twelv, eka terimterim jipe ai-
jaua, *ek* aiheuc vai caua *ainyak*
Jakobus, naheca u Atua im Iesu
Kristo Natimarid.
2 Ak ilpu etoak, akumu imyiaci-
tak alupas aijaua, et wit yetpam
iramia niji ohocred acheiachei;
3 eka idim ato aijaua mika, uhu
wit oop nimyiisjis ninivaijec un-
yimia, uhpu atupun nedo eti auati-
emda *unyimia*.
4 Ja etmu ehcohos upene nedo eti
auatiemda *unyimia*, va akupu es-
jilid aijaua, um upene asega, *um* eti
ihki natimi an tah nitai.
5 El et ti narapakau o un tah
iramia, etmu ugni Atua vaig aien,
et ahtai alupas imi atimi asega

aien, um eti atuh *ra;* uhpu alupai
yin.
6 Ja etmu ugni aien an nimyiisjis
ninivaijec, um jim imyiisjis nah-
cil: aien et imyiisjis nahcil aien,
et idivaig nepeau an jop aien, et
ahre um elgei va nimtinjop:
7 etmu jim aktaktai natimi ineig-
ki mika, etpu leh tah nitai aien
ehele Natimarid:
8 et ero inliinmopoi natimi ineig-
ki, *um* amaamai irai edo asega o
un.
9 Eh wat atijai etoaija ineig et
upoupo aien, etmu imyiacitak aien:
10 im lep natimi ikni itai, et wit
upoupo aien; va nitai ineig, nikavaig,
etpu ti aien et idivaig intisiancai.
11 Et wat aridjai nagesega um
esjilid nihlup, et idim imlai nefele-
lecai, et lep aijis intisian, um ti
neklim upene o un is elwa; et idim
ucco, etpu imlai natimi ikni itai irai
iji edo o un.
12 Et mun ahesmoij natimi ineig
et leucse nohocred aien: et wat
esjilid aien irai ohocred vaig *o un,*
etpu leh korona aien va nitai umoh
iran, is upyi asaig a Natimarid imi
ra et aiyu inliinmopura ara vai
yin.
13 Eh wat oop tah natimi, etmu
jim ika aien et oop yin a Atua: et
ehka noop Atua vaig an niji itai
has, et lep eti oop tah natimi aien:
14 ja er oop ra sji eigki asega, et
wat aihiai ra inmerit has ura um
anai ra:
15 et wat opouc inmerit has *o un
tah,* et apos nedo has; eh wat ago
ehni nedo has, et apos inmas.
16 Ak ilpu etoak upene, akumu
jim ahnag aijaua:
17 et ahes jipagko *um* asuol niji
itai tup ahtai upene asega, im niji
itai tup ahtai esjilid, ehele Etmai
niji itai lah *an nohatag;* aien aigki
et eti aurobotpotedo aien, um ti
naiyu *iran* va nahidai yin vaig.
18 Is apos caija aien va nasaig o
un an tas inivaijec, vai tupu hup-
nan ohoai itai akaija irai iji itai is
ago aien.
19 Va nitai ineigki, ak ilpu etoak
upene, erumu auroauro natimi
asega um atahaijeg, *jam* jim efi
tas, *um* jim efi atavaitap:
20 et idim eti atupun nedo atoh
ineig et ahes ehele Atua intavaitap
u atimi.
21 Akumu lep atceijaig niji itai
has asega aijaua, im nedo has et
ahinag *unyimia,* um leh intas ineig
er ahoaig anliinmopomia eropse, et
emda par imyiatamaig nesgamia.
22 Akumu lep imyiaiji intas ai-
jaua, um jim atahaijeg ache, um
efaifa vai caua.
23 El et atahaijeg intas tah, jam
eti imyiaiji, et idiva natimi ineig
aien et almoi nesganimtan ineig eris
apos yin iran aien an nitai naunau:
24 et idim almoi yin aien, um
atga o un, um auroauro um eti im-
yiehva nalum yin vaig o un.
25 Ja aien et almaijidjid intas
alep upene ineig aien et ahiyi *atimi,*
um apol *iran,* um atahaijeg jam eti
ahnag *iran,* um ago nauritai, etpu
ahesmoij natimi ineig va nedo o
un.
26 El et ika tah natimi iramia,
et alaigaheni aien, jam eti amin-
jinaig intas o un, jam efaifa vai
inliinmopon, el et takitai nalaigaheni
o un.
27 Nalaigaheni inivaijec um upene
an nuhup u Atua Etmaija neigki,
nikavaig, nateghe ilpu umnyij im
ilpu takata eris emesmas a ilpu
atamnyura an nohocred ura, *im*
naminjinai yin vai yi jim has aien
an nobohtan.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

AK ilpu etoak, akumu apol an nim-
yiisjis ninivaijec u Iesu Kristo
Natimarid esjilid uja aijaua, jam jim
ago nedo acheiachei va atimi.
2 El et apam an nasjapicnaig un-

yimia tah natimi et amen iran nitai
ethado colt, im napelumai esjilid;
um lep ham tah nihki natimi et aso
yin ira apelumai has:
3 el eka ago nedo eccen aijaua
vai yin et aso yin ira apelumai
upene, um ika ehelen, Ateucse aiek
igcaki an nuarin upene; um lep
ika ehele nihki natimi, Aiji aiek
eagko, ka, Ateucse aiek igcaki u
nitai atijai neduok iran:
4 eka idim imyiisjis nahcil anliin-
mopomia aijaua, eka atimi aktaktai
maumau aijaua an nasuptecnaig-
vaig nimtan *unyimia.*
5 Akumu atahaijeg aijaua, ak
ilpu etoak upene, is idim ehtai ilpu
ihki atimi *iji eigki* an nobohtan
ineigki a Atua, era esjilid ara an
nimyiisjis ninivaijec *ura*, um lep
ohuun nelcau ineig is upyi asaig
aien ehele ra et aiyu inliinmopura
ara vai yin.
6 Ja eka amcel vai ilpu ihki
atimi aijaua. Era idim auaohocred
caua a ilpu atimi ikni itai, um
aihiaig pan caua irai iji uarin eh
tas alep iran:
7 era lep asan tas itaup ara va
nidan upene ineig er anvi nidamia
iran.
8 El eka imyiaiji intas alep esjilid
aijaua, et idivaig eris aged, *um ika*,
"Etmu aiyu inliinmopom aiek va
atimi eblaamnem unyum, et idi-
vaig *naiyu u inliinmopom* vai euc,"
el et upene nedo unyimia:
9 ja el eka ago nedo acheiachei
va atimi aijaua, el eka ago nedo has
aijaua, eh lep ated caua an tas alep,
et idivai ilpu atimi auatatimi.
10 Aien et imyiaiji intas alep
asega aien, jam imyipalea et ethi
ache, uhpu aru iran *et idivaig*
asega.
11 Aien is ika aien, "Jim ago
ingaijid," is lep ika aien, "Jim at-
gei atmas." Ja el et eti ago ingaijid
aiek, jam atgei atmas, na atimi
imyipalea intas alep aiek.
12 Etmu ucce intas unyimia, im
nedo unyimia, et idivai ra uhpu
asaig nimtan imi ra an tas alep
ineig et ahiyi *atimi.*
13 Aien is eti aiheuc *va atimi*
aien, uhpu aru iran, jam eti aiheuc
vai yin; et lep tas emda naiheuc
va atimi va neruvaig.
14 Ak ilpu etoak, *et* eti upene
vaig tah natimi par ika, Ek imyiis-
jis ninivaijec ainyak, jam eti aur-
itai; et eti emda nimyiisjis ninivai-
jec iyehki par imyiatamaig yin.
15 El et ti napelumai o un tah
etoamia ka natahaig iramia, um ti
nitai caig incara irai iji adiat;
16 el et ika tah iramia ehele ra,
Atga unyimia aijaua an neigpa,
akumu ehehtin aijaua um gaije;
jam eti alupai ra nitai iji eigki et
upene va nohura; el et eti upene.
17 Et idim ucco nimyiisjis nini-
vaijec *unyimia*, el et eti auritai, et
idim mas, *et* tup echim *eteuc.*
18 Ja kit etpu ika tah natimi,
Na imyiisjis ninivaijec aiek, ja ek
auritai ainyak: ehvaig ehelek aiek
nimyiisjis ninivaijec unyum jam
ti nauritai unyum, ekpu lep ehvaig
ehelum ainyak nimyiisjis ninivaijec
unyak an nauritai unyak.
19 Na imyiisjis ninivaijec aiek
mika, et eteuc Atua et ethi ache;
et upene nedo unyum: era lep
imyiisjis ninivaijec a ilpu agelo
has, um eucjucjucaij.
20 Ak natimi ahnag, nai merit
aiek natovaig mika, et mas nimyi-
isjis ninivaijec *unyum* et wat ti
nauritai *o un*, ka o'o?
21 Eris idim ika is atoh nedo o
Ebraham etmaija va nauritai *o un*,
is wat atijai Aisak inhal o un aien
an nefata par ahlap iran.
22 Na ato aiek mika, is ehrauritai
nimyiisjis ninivaijec *o un, im* naur-
itai o un; is lep upene asega nim-
yiisjis ninivaijec *o un* va nauritai
o un:
23 eris lep ehneijid Intas eris
aged, um ika, "Is imyiisjis nini-
vaijec Atua a Ebraham, eris lep

ati imi yin nika ineig *o Atua* et
atoh nedo *o un:*" eris anvi nidan
par ika natimi ineig et alnuktit yin
a Atua.
24 Eka almoi aijaua mika, er ika
et atoh nedo o atimi va nauritai
ura, jam eti va nimyiisjis ninivaijec
ura ache.
25 Eris lep ika is idim atoh nedo
o Rehab intakata ago ingaijid va
nauritai *o un,* nikavaig, is leh oh-
wat atimi erahki aien eris abrai
rau, um abraig pan rau an nefalaig
is eche.
26 Et idim mas nohuja, et wat ti
nesgaija iran; et idim ucco, et lep
mas nimyiisjis ninivaijec *uja,* et wat
ti nauritai.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

AK ilpu etoak, akumu jim ilpu
atimi esege inyi ahinag aijaua,
eka idim ato aijaua mika, etpu esjilid
neruvaig imi caija.
2 Inta ahnag akaija asega an niji
itai et ahinag. El et eti ahnag
tah natimi an tas *o un, et* upene
asega natimi ineigki, um lep emda
par acaiji nohun asega.
3 Inta ikni itai aces yi aijiraig
irai ipjieucse hors akaija, mika eri
imyiaiji caija; inta lep ahida nohura
asega akaija.
4 Akumu lep almoi nelcau aijaua,
et alupas acen, et lep ahtalekraig
nimtinjop alupas, ja er aparaig an
nehev tintin an nuarin ineig et
merit vaig a natimi apos.
5 Et um ucco, et uarin-nohuja
tintin namaija, ja et tas ijinies acen.
Et idim atni nesei alupas incop
tintin!
6 *et* incop namaija, um esjilid
acen nauatatimi o un: et um ucco,
et amen namaija irai uari-ohuja, um
auahas nohuja asega, um lep atni
niji itai asega; eh lep atni *nitai
ineig an cop* an pece has.
7 Era eti aaij niji obotpot itai
asega, nikavaig, niji itai aleg, im
niji man, im niji imyiv, im niji itai
amen an jop, era idim eti aaij ara
va atimi.
8 Ja et ehka vaig tah natimi na-
caijivaig nama atimi, nitai has
neigki et ehka nacaijivaig, et *lep*
ohua iran nitai acen ineig eh mas
vaig.
9 Inta asan tas upene vai Atua
Etmaija iran akaija; inta lep asan
tas has va atimi iran akaija, is ago
ra a Atua an nahmun.
10 Et ahes an nipjineucsen et ethi
intas upene im intas has. Ak ilpu
etoak, eris idim ika yi jim ucce
nitai iji eigki.
11 Et eti ahlau ohua nimtan-wai
inwai aiyu im *inwai* acen an mun-
-wai et ethi.
12 Ak ilpu etoak, et ehka va na-
teg nohovaig um ohoai oliv, um lep
ehka va vaine nohovaig um ohoai
ateg; et um ucco, et *ehka* nahlau
ohua vaig inwai acen im inwai
aiyu an nimtan-wai et ethi.
13 Natimi arapakau im natimi ato
itai iramia a di? etmu ehvaig naur-
itai o un aien an nedo upene *o un*
anliinmopon eropse um arapakau.
14 Ja el et amen nauatitai has
irai liimopomia imyiisjis itai; aku-
mu jim tas emda aijaua, um jim
ahcil vai intas inivaijec.
15 Et eti ahes an nohatag nara-
pakau ineig, ja *et* ahes an noboh-
tan, *im* inliinmopja itu, *im* ilpu
agelo has.
16 *Et amen* nehtauo im nauritai
has asega an nuarin ineig er aua-
titai um imyiisjis itai iran.
17 Ja et uhup um upene nara-
pakau ineig et ahes an nohatag, um
lep eigpa, *um* erop, *um* eti imyiisjis
itai, *um* ohua va naiheuc *va atimi,*
um ohoai itai upene, *um* eti ago
nedo acheiachei va atimi, um eti
efaifa.
18 Era ahoaig nohoan nedo atoh
an neigpa a ilpu atimi ago nedo
eigpa.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

ET *ahes* anhe nimyiisjis itai im
nehtauo unyimia? *et* idim *ahes*
irai merit has iji eigki unyimia, et
ago nedoa iraili uari-ohumia.
2 Eka merit vai itai aijaua, jam
eti leh: eka atgei atmas aijaua, um
auatitai, ja et ehka inlehvaig: eka
ehtauo aijaua, um imyiisjis itai, jam
eti leh itai, va nitai ineig, nikavaig,
eka eti ugni aijaua.
3 Eka ugni itai aijaua, jam eti leh,
va nitai ineig, nikavaig, eka ugni
has aijaua, mika aki eduoraprap
aijaua irai merit has unyimia.
4 Ak ilpu atamaig im ilpu takata
ago ingaijid, eka idim ato aijaua,
nikavaig, nedemda vai Atua neigki,
naiyu u inliinmopja va nobohtan;
aien et ika aien yi aiyu inliinmopon
va nobohtan, et atimi tak atimi vai
Atua aien.
5 Akumu jim ika aijaua, et tak-
itai intas eris aged; Et idim oporei a
Nesgan *Upene* ineig et amen eheleija
aien.
6 Ja et alupai *caija* naiheuc es-
jilid aien. Va nitai ineigki et
ika aien, "Et ahcadai ilpu atimi
et ijinies inliinmopura ara a Atua,
ja et alupai ilpu atimi upoupo nai-
heuc *o un* aien."
7 Va nitai ineigki akumu upoupo
irai Atua aijaua. Ahcadai Tiapolo
aijaua, etpu lep aha vai caua aien.
8 Akumu apan ubutpotet ehele
Atua aijaua, etpu lep apam ubut-
potet ehelemia aien. Akumu ahis-
jum aijaua, ak ilpu atimi auatatimi;
akumu lep ago adicinadicin inliin-
mopomia aijaua, ak ilpu atimi ero
inliinmopomia.
9 Akumu ohocred aijaua, um
taigtaig, um ehteigtaig: etmu is-
jipigmoig inlaav unyimia intaigtaig,
etmu lep isjipigmoig nimyiacitak
unyimia nohocred.
10 Ago nedo upoupo aijaua an
nuhup u Natimarid, etpu lep atijai
caua aien.
11 Jim tas has jipe vai caua, ak
ilpu etoak. Aien et tas has vai
etoan aien, um aktaktai has vai
etoan, et tas has vai intas alep aien,
um aktaktai has vai intas alep;
ja el et aktaktai has aiek vai intas
alep, na eti atimi imyiaiji intas
alep aiek, jam atimi aktaktai *vaig*.
12 Et eteuc Natimi tas alep et
ethi, et emda aien par imyiatamaig
atimi um lep auahas *ra:* aiek di
aigki na par aktaktai has vai intak
atimi?

13 IM lep ineig, ak ilpu atimi iji
eigki eka ika aijaua, Intupu apan
akaija an tah anuarin-pece inpeig
ka imraig, um amen eahki irai
yiir et ethi, um auarimtai itai um
ahtai itai, um leh inpadiaig;
14 eka eti ato aijaua nitai iji eigki
etpu yetpam imraig: inhe numumoh
unyimia? Et idim inmosso, et eh-
cohos ipjidipjid, ja pah ti.
15 *Et upene* vai caua nasaigvaig,
um ika, El et ika a Natimarid, inti
umumoh akaija, um ago nitai ineig,
ka nitai inaico.
16 Ja an naopan ineig eka imyiaci-
tak tas ijinies unyimia aijaua: et has
nimyiacitak asega et idivaig ineig.
17 Va nitai ineigki, el et ato tah
nagovaig nedo upene, jam eti ago,
et has nedo o un.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

IM lep ineig, ak ilpu atimi ikni
itai, akumu ehteigtaig aijaua
um aunyauwaig, va nohocred etpu
yetpam iramia.
2 Et muttit inpadiaig unyimia,
et lep ages niji apelumai unyimia.
3 Et epera colt im silver unyi-
mia; et itai asuptecnaig vai caua
nepera iran, etpu caig nohumia et
idivaig incop. Akis ikni itai ai-
jaua ira adiat apitac.
4 Et idim ahlaig ijinies nimtan
imi ilpu atimi auritai, eris asjapic-

nai nohoai itai umamia, ja akis
imyiaaij aijaua an nedo efaifa: et
yetpan nahlaig u ilpu atimi asjapic-
nai nohoan an tikgai Natimarid
ineig et esjilid acen aien.
5 Akis umumoh upene an no-
bohtan aijaua, um acitak; akis
alaamia aijaua et idivaig niji *itai
umumoh* an nadiat atgei *ra* iran.
6 Akis ika aijaua eri atgei natimi
atoh nedo o un, *um lep* atgei *yin;*
et eti *lep* ahcadai caua aien.
7 Va nitai ineigki, ak ilpu etoak,
akumu ago nedo eti auatiemda ai-
jaua, um yetpan an nehcohos pam
u Natimarid. Almoi natimi ahapol,
et imyialep nohoai itai upene an
nobohtan aien, um aitgaig nitu iran
vaig, um imyihum pan an naopan
iyehki, et leh incaupda uhup im *in-
caupda* apitac.
8 Akumu lep ago nedo eti auati-
tiemda aijaua; etmu emda inliin-
mopomia aijaua: et idim ubutpotet
napam u Natimarid.
9 Akumu jim ulikulik jipe vai
caua aijaua, ak ilpu etoak, va uhpu
eti asaig nimtan imi caua: et idim
aiji an neucse neom a Natimi asaig
nimtan.
10 Ak ilpu etoak, akumu aktak-
tai ilpu profeta aijaua, eris tas ara
an nidai Natimarid, era atimi as-
jaaicnaig *imi caua* ara an leucse-
vaig nohocred, im lep an nedo eti
auatiemda.
11 Inta idim ika akaija era mun
ahesmoij ara era eti auatiemda ara.
Akis atahaijeg aijaua va nedo eti
auatiemda u Job, um ato nedo o
Natimarid *vai yin;* et idim eropse
inliinmopoi Natimarid, um esjilid
naiheuc o un.
12 Ja et esjilid nitai ineigki, ak
ilpu etoak, akumu jim tas atcinuhri
aijaua, jim *tas atcinuhri* va noha-
tag, ka nobohtan, ka tah nitai et
eche: akumu maiya ache aijaua, um
o'o ache; va uhpu eti asaig nimtan
imi caua.
13 Et wit ohocred tah iramia,
etmu alaigaheni aien. Et wit im-
yiacitak tah, etmu acesaces oh-
raiitai aien.
14 Et wit emehe tah iramia, etmu
ahlaig vai ilpu atimi tas alep an
nakalasia aien; erumu aspi yin
ara an narakei an nidai Natimarid,
um alaigaheni vai yin:
15 etpu umoh a natimi emehe va
nalaigaheni et ahes anliinmopura
imyiisjis ninivaijec, etpu imyiatidai
yin a Natimarid; el is ago nedo has
aien, uhpu eti aru iran.
16 Akumu asuptecnaig jipe nedo
has *unyimia* vai caua aijaua, um
alaigaheni jipe vai caua, mika aki
cehcehe aijaua. Et upene acen
nalaigaheni emda u natimi atoh
nedo o un.
17 Is atimi et idivai caija a
Elaija, ja is alaigaheni emda aien
mika yi jim ehe: is idim eti ehe an
nobohtan an mesese is eseij im in-
mohoc is siks:
18 is lep alaigaheni aien, ja is par
ahes incaupda an nohatag, is um
ededel itai an nobohtan.

19 AK ilpu etoak, el et adumoij
an tas inivaijec tah iramia, um lep
imyiadumoij yin tah;
20 etmu ato aien, nikavaig, aien
et imyiadumoij tah natimi aua-
tatimi an nefalaig has o un aien, et
imyiatamaig natimi et ethi vai in-
mas aien, et lep adahpoi nedo has
et ahinag *o un* aien.

NITASVITAI UHUP

O

PITRUS NAPOSTOLO.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK ilpu atimi amen irai taka
uarin, eka terimterim aijaua
Pontus, *im* Calesya, *im* Kapatosya,
im Esya, im Bidinya,
2 *ek aiheuc* vai caua *ainyak*
Pitrus, napostolo o Iesu Kristo, eris
ehtai caua et idivaig nupyi ato o
Atua Etmaija, an nago upene *caua*
irai Nesgan *Upene,* va *akupu* im-
yiaiji *intas o un aijaua, uhpu* lep
ohaig *iramia* inja irai Iesu Kristo:
Etmu amen alupas ehelemia nai-
heuc im neigpa.

3 UHMU imyiahpas Atua, Etmai
Iesu Kristo Natimarid uja, aien is
aketo aien um apos caija an naiheuc
esjilid o un, mika ti aitgaig nitai
umoh iran akaija va nusjai u Iesu
Kristo vai inmas *o un,*
4 um ohuun nitai iji eigki inyi ti
muttit, um eti has, um eti imlai,
eris ikni an nohatag imi caua,
5 ak ra sji eig er aminjinai caua
an nemda u Atua va nimyiisjis nini-
vaijec *unyimia,* va akupu leh nim-
yiatamaig *caua* ineig aijaua, eh mun
ago ehni, va uhpu ehvaig an naopan
apitac.
6 Ekā lep imyiacitak vaig aijaua,
ja, el et upene *vai caua,* eka taigtaig
aijaua an naopan ineig, ja et ipjid-
ipjid, va niji oop *caua* et acheiachei:
7 va uhpu ecetai nimyiisjis nini-
vaijec unyimia, eris ahilek, um ato
mika, et esjilid irai colt ineig etpu
ti, ja er ati an cop par ato; uhpu lep
tas upene vaig, um naaurineig, um
imyiahpas, an naopan iyehki etpu
ehcohos a Iesu Kristo:
8 akis eti alum yin aijaua, ja et
aiyu inliinmopomia aijaua *vai yin;*
eka eti alum *yin* aijaua an naopan
ineig, jam asgeig iran *ache, ja* eka
cediaig aijaua, an nimyiacitak ineig
et ehka nasuptecnaigvaig, um es-
jilid acen:
9 um lep leh nitai ineig eka im-
yiisjis ninivaijec vaig aijaua, *nika-*
vaig, nimyiatamaig nesgamia.
10 Eris eas um ahilek emda nim-
yiatamaig *atimi* ineig a ilpu profeta
iji ehki, eris upyi tas ara va naiheuc
ineig *etpu yetpam* iramia:
11 *um lep* aktaktai naopan iyehki
im nedo iran, is ehvaig ehele ra a
Nesgai Kristo, is wat upyi hup aien
um asuptecnaig nohocred u Kristo,
im natimi alupas *o un* etpu apitac:
12 ja eris ehvaig *nitai ineigki* ehele
ra, nikavaig, eris eti *aheca* ura ara,
jam aheca uja an nitai iji eigki, eris
asaig ehelemia a ilpu atimi asuptec-
naig intas-upene ehelemia, vai Nes-
gan Upene eris abrai yin an noha-
tag; era lep merit a ilpu agelo
nalmoivaig nitai iji eigki.
13 Va nitai ineigki akumu arorai-
jiraig inliinmopomia aijaua, um
aminjina nedo unyimia, um ait-
gaig emda naiheuc ineig, uhpu
alupai caua an naopan iyehki etpu
ehcohos a Iesu Kristo;
14 et idivai ilpu halav imyiaiji

intas, um jim ago nedo et idivai
merit has *unyimia* itu acen an
naupat unyimia:
15 ja, et idim upene aien is ahlaig
vai caua aien, et idim ucco, akumu
upene aijaua an nedo asega *un-
yimia* ;
16 va nitai ineig, nikavaig, eris
aged, *um ika*, "Akumu upene ai-
jaua; ek idim upene ainyak."
17 El eka anvi nidai Etmamia
aijaua, et asuptecnaig atoh nimtan
aien imi atimi asega et idivaig
nauritai ura, akumu imtitai *yin*
aijaua an namen unyimia *igcaki:*
18 eka idim ato aijaua, nikavaig,
eris eti auarimtamia irai itai muttit,
nikavaig, silver im colt, va nedo
ahnag unyimia *akis ago aijaua vai
intas alep* is ahes ehele ilpu ret-
pomia;
19 ja an ja esjilid irai Kristo, et
idivaig *inja* an hakli siip et upene
asega um ti nitai has iran:
20 eris idim upyi ati yin an na-
opan iyehki is pam eti eteuc noboh-
tan, ja is ehcohos aien ira aopan
apitac iji eigki vai caua,
21 eka asgeig irai Atua ineig vai
yin aijaua, is imyinusjai yin aien
vai inmas *o un*, um alupai yin
natimi alupas *o un*; va nitai ineigki
eka asgeig irai Atua aijaua, um
aitgai yin.
22 Akis idim ago ádicinadicin
inliinmopomia aijaua an nimyiaiji
intas inivaijec vai Nesgan *Upe-
ne*, um aiheuc inivaijec vai ilpu
etoaija, etmu lep aiyu jipe alupas
inliinmopomia aijaua vai caua, um
inivaijec:
23 eris aketo um apos caua, jam eti
apos caua an nupsinitai ineig inyi
muttit, ja an nupsinitai ineig in-
yi ti muttit, nikavaig, intas o Atua
et umoh um amen irai iji mesese:
24 va nitai ineig, nikavaig, "era
idivaig nefelelicai natimi asega, et
lep idivaig intisiancai natimi alu-
pas asega u atimi. Et imlai nefeleli-
cai, um lep eijis intisian:
25 ja inyi amen intas o Natimarid
irai iji mesese." Intas neigki, er
asuptecnaig ehelemia an tas-upene.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

1 VA nitai ineigki akumu atcei-
jaig nedemda asega aijaua, im nedo
ahcil asega, im nefaifa, im nauati-
tai, im intas has asega,
2 um ahvig nidenided inivaijec an
tas, et idivai ilpu halav tup pam
apos ra, va akupu emda vaig ai-
jaua:
3 al ekis atimtim an naiheuc o
Natimarid aijaua.
4 Akis ham ehelen aijaua, et hat
umoh aien, eris um esjum vai yin
natimi, ja is ehtai yin a Atua, *um*
imyiahpas yin,
5 eris lep actaig caua et idivaig
hat umumoh, *mika aki* eom va
Nesgan *Upene aijaua, um* ilpu atimi
ahlap upene, par ahlap an niji itai
ahlap anliinmopomia, et upene an
nuhup u Atua irai Iesu Kristo:
6 va nitai ineigki eris lep aged
intas ineigki, *um ika*, "Ek idim ati
a Saion ainyak inhat esjilid an nes-
vi va neom, eris ehtaig, eris lep
imyiahpas: aien et asgeig iran aien,
inyi ti ehcamai aien."
7 *Et* idim itai imyiahpas imi caua
eka imyiisjis ninivaijec aijaua: ja
"inhat ineig eris esjum vaig a ilpu
atimi acta neom, et *hat* esjilid an
nesvi va neom" imi ilpu atimi im-
yipalea,
8 et lep "hat epihtau iran, im
inhat auahas" *ra* era imyipalea intas
o un ara, um epihtau *iran:* eris lep
ikni ra va nitai ineigki.
9 Ja *eka* "ilpu atimi eris ehtai ra
aijaua, *um* ilpu atimi ahlap atimarid,
um ilpu atimi itaup," *um* ilpu atimi
eris auarimtara; mika aki ehvaig
aijaua nupene o un is ahlaig pan
vai caua aien an naupat *unyimia*,
um ikni caua an lah o un ineig er
imyiali:
10 *akis* eti ilpu atimi .*u Atua*

aijaua itu acen, ja *eka* ilpu atimi *o un* aijaua an naopan ineig: eris eti aiheuc vai caua, ja er aiheuc vai caua an naopan ineig.

11 AK ilpu *etoak* upene, eka idivai ilpu atimi amen ehcid aijaua, im ilpu atimi amen irai taka uarin, va nitai ineigki ek ugni *caua* ainyak, mika aki ude inmerit iji eigki u inliinmopomia itu aijaua, et ago nedoa vai nesgamia,
12 um ago nedo upene an nuhup u ilpu atimi aupat: mika, eru wit almoi nedo upene *unyimia* ara, eri imyiahpas Atua ara an nadiat ateghe *o un,* an nitai ineig era tas vai caua vaig ara, um ika eka ago nedo has aijaua.
13 Akumu imyiaiji intas alep asega u atimi aijaua vai Natimarid; kit *intas alep* u natimarid ineig et esjilid aien;
14 ka ilpu atimi alupas, is ikni ra aien, mika eri aru nedo has u ilpu atimi auatatimi, um lep imyiahpas ra era ago nedo upene ara.
15 Et idim asaig a Atua, mika aki atapanes intas aupat u ilpu atimi ahnag aijaua, an nedo upene unyimia:
16 eka ilpu atimi eti aheca aijaua; ja akumu jim adahpoi nedemda *unyimia* aijaua va neti aheca *unyimia,* jam ago nedo o ilpu aheca u Atua.
17 Akumu ago nedo eccen va atimi asega aijaua. Etmu aiyu inliinmopomia aijaua vai ilpu etoamia. Akumu imtitai Atua aijaua. Ago nedo eccen vai natimarid *unyimia* aijaua.

18 AK ilpu aheca, akumu imyiaiji intas o ilpu atimi alupas *unyimia* aijaua, um imtitai ra; kit era upene ara um erop, ka era ipjin ara.
19 Er imyiahpas nedo ineigki, et wat leucse nohocred tah natimi va nimyiaiji intas o Atua, *jam* ohocred va nedo eit atoh *vai yin.*
20 Nimyiahpas *caua* yek ed, el et eropse inliinmopomia aijaua uhu wit abli caua va nedo has unyimia? ja el et eropse inliinmopomia aijaua, aku wit ago nedo upene aijaua, jam ohocred vaig, el et upene irai Atua nedo ineigki.
21 Eris idim imyiacaij caua va nitai ineigki: is idim lep ohocred a Kristo vai caija, um uhup um asjaaicnaig *an nefalaig* imi caija, mika aki apitac aijaua an nugnyan neduon:
22 "aien aigki is eti ago tah nedo has aien, eris eti lep ecetai tah nefaifa an nipjineucsen:"
23 eris wat atuh yin, is eti lep atuh *atimi* aien; is wat ohocred aien, is eti asan tas edemda aien; ja is ati *yin* aien ehelen et asuptenaig nimtan atoh aien:
24 is lep leucse *nimtan* nedo has uja an nohun aien an nauincai *atgeig,* mika ti umumoh u nedo atoh akaija, an nemesmas uja an nedo has: "eka cehcehe aijaua va naredei yin."
25 Akis idivaig siip ahnag aijaua; ja eka mun lep adumoij pan aijaua ehele natimi ineig et alaamia aien, um aminjina nesgamia.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

1 ETMU idim ucco, ak ilpu ehgara, akumu imyiaiji intas o ilpu atamnyu unyimia aijaua; el era imyiisjis nahcil intas tah, kit uhpu leucse ra, jam eti *leucse ra* an tas, ja an nedo upene u ilpu ehgara;
2 eru wit almoi nedo upene unyimia ara, im nedo eccen *unyimia:*
3 um jim yecrei inyipe *nohumia* ache, um atij numri nidjinimia, um ahradei a colt, um aso caua ira apelumai;
4 jam *yecrei* inliinmopomia er eti ecetai, an nitai ineig inyi ti muttit, nikavaig, nedo erop um eigpa, et

upene acen nitai ineigki an nuhup
u Atua.
5 Eris lep yecrei ra a ilpu takata
upene itu acen is ucce, eris aitgai
Atua ara, um imyiaiji intas o ilpu
atamnyura:
6 is idivaig is imyiaiji intas o
Ebraham a Sera, um anvi nidan
natimi alupas: eka lep ilpu halav
atahaig o un aijaua, aku wit ago
nedo upene aijaua, um eti imtitaig
tah nitai er imtitaig vaig.
7 Etmu idim ucco, ak ilpu atam-
nyura, akumu amen ehele ilpu eh-
gamia aijaua, um arapakau, va nitai
ineig, nikavaig, et auatialidi nohura
ara, um ago nedo eccen vai ra, va
nitai ineig, nikavaig, akupu ehro-
huun nitai umoh iran ineig aijaua,
er tup alupai *caua*; va uhpu eti
atapanes nalaigaheni unyimia.

8 IM lep ineig, *etmu* tup ethi
ache naktaktai unyimia aijaua
asega, *um* aiheuc jipe vai caua;
etmu aiyu jipe inliinmopomia aijaua
et idivai ilpu raimu, *um* aiheuc
va atimi, *um* amen imi *atimi:*
9 jim aru nedo has aijaua an
nedo has, im intas has an tas has;
jai eche nedo *unyimia, um* asan tas
upene; eka idim ato aijaua, nikavaig,
eris imyiacaij caua va nitai ineigki,
mika aki leh niji itai upene aijaua.
10 Va nitai ineig, nikavaig, "aien
et merit aien nimyiacitakvaig nitai
umoh iran, um almoi niji adiat
upene, etmu atapanes nipjineucsen
aien vai *intas* has, um jim asaig tah
intas efaifa:
11 etmu aha va nedo has aien,
um ago nedo upene; etmu ahilek
neigpa aien, um aho pan:
12 et idim alum ilpu atimi atoh
nedo ura a Natimarid, et lep ata-
haijeg nalaigaheni ura aien; ja *et
aiji* nesganimtai Natimarid ira ra
era ago nedo has ara."
13 Aien di aigki etpu ago tah
nedo has vai caua aien, el eka
apitac yin aijaua et upene aien?
14 Ja el eka ohocred aijaua va
nedo atoh, eka mun ahesmoij ai-
jaua: "um jim imtitaig nitai ineig
era imtitaig ara, um jim eucjuc-
jucaij;
15 jam eccen vai Atua Nati-
marid" anliinmopomia: akumu lep
apena aijaua irai iji adiat par asup-
tecnaig, ehele atimi asega era aho-
dai caua ara, intas va naitgaig u
inliinmopomia, an nedo erop im
nedo eccen:
16 etmu lep upene naktaktai un-
yimia aijaua; mika eri ehcamai
ara sji eigki, era asan tas ahcil ara
va nedo upene unyimia irai Kristo,
an nitai ineig era tas vai caua vaig
ara, um ika eka ago nedo has ai-
jaua.
17 *Et* idim upene, el et asaig a
Atua, mika aki ohocred aijaua an
nagovaig nedo upene, ja eti an
nagovaig nedo has.
18 Va nitai ineig, nikavaig, is
echethi ache ohocred a Kristo vai
edo has, natimi atoh nedo o un
vai ilpu atimi auatatimi, mika yi
aihiaig pam caija ehele Atua aien;
eris atgei yin an nohun, ja eris
imyiatamumoh yin an nesgan:
19 is lep apan aien vaig, um asup-
tecnaig intas ehele nesga *atimi
amen* an neom ipjin;
20 eris imyiisjis nahcil ara itu
acen, is wat aitgai ra a Atua an
nedo eti auatiemda *o un* ira adiat
u Noa, eris wat ago nelcau, eris
imyiatamaig an wai natimi is eti
elpat iran, nikavaig, natimi is eet.
21 Nalmui nabaptiso neigki, et
lep imyiatamaig caija an naopan
ineig, (ja *et* eti *imyiatamaig caija*
an natipagkivaig nemeig irai ohu-
ja, ja nasuptecnaigvaig inliinmopja
upene vai Atua,) va nusjai u Iesu
Kristo:
22 is apan aien an nohatag, um
amen an matai Atua; era lep upo-
upo iran a ilpu agelo, im ilpu atimi
esjilid, im ilpu atimi emda.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

IS ohocred a Kristo an nohun vai
caija, va nitai ineigki etmu emda
inliinmopomia aijaua um idivai yin:
aien et leucse nohocred an nohun
aien, et mun ude nedo has aien;
2 mika aki jim lep umumoh ai-
jaua, an namen *unyimia* irai ohumia
et eled, *par ago* merit has u atimi,
jam *imyiaiji* intas o Atua.
3 Is opra namen uja an nobohtan
itu acen par imyiaiji intas o ilpu
atimi aupat, an naopan iyehki intis
ago nedo acitak akaija, *um* merit
vai edo has, *um* umnyi alupas
waina, *um* imyiacitak, *um* ahnag
vai kava, um ago edo has esjilid
an nalaigaheni vai ilpu atmas:
4 era imyiali ara, um asan tas has
vai caua, va nedo unyimia, nika-
vaig, eka eti ehrathut aijaua *ehele
ra,* um ago nedo has esjilid um idi-
vai ra:
5 erupu asuptecnaig nedo *ura*
ara sji eigki ehelen, et apena aien
par asaig nimtan imi ilpu atimi
umumoh im ilpu atimi emesmas.
6 Eris lep asuptecnaig intas-upene
ehele ra eris emesmas ara, va nitai
ineigki, mika eri asaig nimtan imi
nohura natimi, jam imyiatamumoh
nesgara a Atua.

7 JA et ubutpotet nehni u itai
asega: va nitai ineigki akumu ak-
taktai upene aijaua, um aminjina
nedo unyimia, um alaigaheni.
8 Ja etmu upyi hup um aiyu
emda jipe inliinmopomia aijaua vai
caua: va nitai ineig, nikavaig,
"etpu adahpoi nedo has et ahinag
naiyu u inliinmopja."
9 Akumu alaamia sjipe itai hegaig
aijaua, um jim adelelmia.
10 Et idivaig eris leh nedo aiheuc
vai ra natimi, *et um ucco,* erumu
lep ahaig jipe ira ra ara asega,
et idivai ilpu aheca upene an
naiheuc acheiachei jipe o Atua.
11 El et tas tah natimi, *etmu tas
aien* et idivaig intas o Atua: el et
ago naheca tah natimi, *etmu ago
aien* an nemda ineig et alupai yin
a Atua: va uhpu imyiahpas Atua
an niji itai asega irai Iesu Kristo;
aien aigki et amen ehelen nim-
yiahpas im nemda irai iji mesese.
Emen.
12 Ak ilpu *etoak* upene, akumu
jim imyiali nohocred esjilid ineig
aijaua et yetpam iramia, va uhpu
ato caua vaig, et idim eti yetpam
iramia tah nitai mat:
13 jam imyiacitak va nitai in-
eigki, nikavaig, eka asipiaig noho-
cred u Kristo aijaua; mika aki
lep imyiacitak alupas aijaua, an
naopan iyehki uhpu ehvaig natimi
alupas o un.
14 El eh asan tas has vai caua
va nidai Kristo, eka mun ahesmoij
aijaua; et idim amen iramia Nes-
gan esjilid, *nikavaig, Nesgai* Atua:
era asan tas has vai yin ara, ja
eka imyiahpas yin aijaua.
15 Ja etmu jim leucse nohocred
tah iramia, et idivaig natimi atgei
atmas, ka natimi ehneg itai, ka na-
timi ago nedo has, ka natimi ahilek
niji itai oi tak atimi.
16 Ja el *et leucse nohocred tah*
et idivaig natimi u Kristo, etmu jim
ehcamai aien; jam imyiahpas Atua
va nitai ineigki:
17 va nitai ineig, nikavaig, *et
mun yetpam* naopan ineig er atupun
neruvaig an neom u Atua: el *et*
uhup *um atupun* iraija, *uhpu* uauo
ra era imyipalea intas-upene o Atua
ara?
18 El et ehka nimyiatamaigvaig
ilpu atimi atoh nedo ura, erupu
ehcohos eda a ilpu atimi eti alaig-
aheni, im ilpu atimi auatatimi?
19 Va nitai ineigki erumu ikni
esgara *ehelen* ara sji eigki, era
leucse nohocred ara vai intas o
Atua, an nedo upene *ura,* et idivaig
ehelen et inivaijec aien, is um ago
niji itai asega.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

EK ated ilpu atimi tas alep ehele-
mia ainyak, ek lep atimi tas alep
ainyak, um atimi asuptecnaig noho-
cred u Kristo, um atimi asipiaig
nupene ineig uhpu ehvaig:
2 akumu alayi siip u Atua ehele-
mia aijaua, um aminjinai *ra,* um
jim esjum, jam merit vaig; um jim
ago vai inmerit vai inpadiaig, jam
ago anliinmopomia cediaig;
3 um jim idivai ilpu atimarid
irai ilpu atimi eris ikni *imi caua;*
ja akumu asjaaicnaig an nefalaig
aijaua imi siip *o un.*
4 Et wit ehcohos natimi alayi siip
esjilid, akupu leh korona esjilid
ineig aijaua inyi ti imlai.
5 Etmu idim ucco, ak ilpu takuras,
akumu imyiaiji intas o ilpu atimi
tas alep aijaua: akumu lep upo-
upo jipe vai caua aijaua asega, um
ahid nedo eropse imi caua: "et
idim ahcadai ra a Atua et ijinies in-
liinmopura ara, ja et aiheuc vai ra
aien et upoupo inliinmopura ara."
6 Va nitai ineigki etmu upoupo
inliinmopomia aijaua *an namen* u
nikmai Atua emda iramia, va etpu
atijai caua aien an naopan upene:
7 um atijai iran naktaktai alupas
asega unyimia; et idim aktaktai
caua aien.

8 AKUMU aminjina nedo unyi-
mia aijaua, *um* aiji lahlah; et idim
atga jipe a Tiapolo, natimi tak atimi
iramia, et idivaig laion aunyau-
waig, um ahilek atimi par auahas
ra:
9 akumu ahcadai yin aijaua,
um aiji aktit an nimyiisjis ninivai-
jec, eka ato aijaua, nikavaig, era
lep leucse niji ohocred iji eigki a
ilpu etoamia *an namen ura* an no-
bohtan.
10 Aku wit ohocred ipjidipjid ai-
jaua, etmu ago upene asega caua a
Atua, *um* ikni ahtu *caua, um* ago
emda *caua, um* ikni upene *caua:*
aien aigki et esjilid naiheuc o un,
is lep imyiacaij caija aien va nitai
upene iji eigki o un inyi ti lep ti,
vai Iesu Kristo.
11 *Etmu amen* natimi alupas ehe-
len, im nemda, irai iji mesese.
Emen.

12 EK mun aged intas ipjidipjid
imi caua ainyak irai Sailas, ek ika
ainyak et etoamia inivaijec aien,
um ated *caua,* um asuptecnaig
mika, naiheuc inivaijec o Atua
neigki eka apol iran aijaua.
13 Era aiheuc vai caua *nup an
nakalasia* Babelon, eris ehras ehtai
ra pan *ehelemia,* im lep Markus
inhal unyak.
14 Akumu aiheuc vai caua aijaua
an naijumnyi aiheuc.
Etmu amen neigpa ehelemia ase-
ga, eka *amen* ehele Iesu Kristo
aijaua. Emen.

NITASVITAI ERO

O

PITRUS NAPOSTOLO.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

AK ilpu atimi leh nimyiisjis ninivaijec upene et idivai cama, an nedo atoh o Iesu Kristo Atua uja, im Natimi imyiatamaig *caija, ek aiheuc* vai caua *ainyak* Saimona Pitrus, naheca im napostolo o Iesu Kristo:

2 Etmu amen alupas ehelemia naiheuc im neigpa an nato Atua *unyimia,* im lep Iesu Natimarid uja;

3 et idivaig eris alupai caija niji itai asega er umumoh vaig um eccen vai Atua, an nemda esjilid o un, va nato yin is ahlaig vai caija aien vai natimi alupas im nemda *o un:*

4 er lep alupai caija vaig niji tas upyi asaig esjilid acen um upene; va akupu asipiaig inliinmopoi Atua aijaua irai itai iji eigki; akis idim aha va nedo has ineig aijaua, *et amen* an nobohtan vai inmerit has *u atimi.*

5 Im lep ineig, akumu auritai alupas aijaua um asiaig pan nedo upene an nimyiisjis ninivaijec unyimia; im nato itai an nedo upene;

6 im nedo cesnitai an nato itai; im nedo eti auatiemda an nedo cesnitai; im nedo eccen vai Atua an nedo eti auatiemda;

7 im naiyu u inliinmopomia vai ilpu etoamia an nedo eccen vai Atua; im naiheuc va atimi an naiyu u inliinmopomia vai ilpu etoamia.

8 El et amen nitai iji eigki ehelemia um esjilid, akupu eti tup amen aijaua, jam ohoai itai an natovaig Iesu Kristo Natimarid uja.

9 Ja aien et eti o un nitai iji eigki, et aupat nesganimtan aien, *um* aropoig, et *lep* eti imyiehva aien mika, eris ago adicinadicin yin va nedo has o un itu acen.

10 Va nitai ineigki akumu auritai alupas aijaua, ak ilpu etoak, um ago yi ipjin nahlaig vai caua vaig, im nanacanac iramia: el eka ago nitai iji eigki aijaua, akupu eti lep adumoij aijaua:

11 uhpu idim ago alupas vai caua nefalaig pan an nelcau ineig inyi ti lep ti o Iesu Kristo Natimarid uja, im Natimi imyiatamaig *caija.*

12 Va nitai ineigki, eka idim ato nitai iji eigki aijaua, um aiji aktit an tas inivaijec ineig et ehcohos pam, ja inki ti auatialidi ainyak par ahugni lelmia irai iji adiat:

13 ek lep aktaktai ainyak mika, et upene *vai nyak,* an namen unyak an neom atga ineigki, par ahugni caua, mika *aki* imyiehva itai *aijaua;*

14 ek idim ato ainyak mika, ekpu ude neom atga ineigki ainyak tupko, et idivaig is ehvaig ehelek a Iesu Kristo Natimarid uja.

15 Ekpu auritai emda ainyak, mika, ek wit mas ainyak, yi amen ehelemia nimyiehvavaig nitai iji eigki irai iji adiat.

16 Ecris idim eti apol aijama an
tas ecsipece arapakau jam ahcil,
an nasuptecnaig ehelemia unyima
nemda im napam u Iesu Kristo
Natimarid uja; ecris idim almoi
natimi alupas o un aijama.
17 Is leh nedo eccen ehele Atua
Etman aien, im nimyiahpas *yin*, an
naopan iyehki is wat ahes nohran
tah an lah esjilid, *um ika*, "Inhalav
cop unyak neigki, ek imyiacitak
yin ainyak."
18 Ecris atahaijeg nohran iyehki
aijama is ahes an nohatag, an
namen ehelen unyima an lolan ne-
doon itaup.
19 Et lep amen eheleija intas
esjilid ineig um inivaijec, eris upyi
asaig a ilpu profeta; et upene vai
caua naktaktaivaig, et idivaig in-
lah er ecetai an nuarin aupat, um
imyihum pan an naopan iyehki
etpu athut nadiat anliinmopomia,
um lep ehcohos inmoijeuv an nadiat
iran:
20 akumu uhup aijaua um ato
mika, et eti tup ispun ehcohos tah
intas eris aged a ilpu profeta.
21 Is eti tup ispun ahes ehele
atimi itu acen intas ineig eris upyi
asaig a ilpu profeta: ja eris tas a
ilpu atimi upene u Atua, is idi-
vaig is ahu intas ira ra a Nesgan
Upene.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

JA eris lep amen hal ilpu profeta
efaifa ehele atimi, etpu idim ucco,
erupu amen hal ilpu atimi esege
efaifa ehelemia, erupu tup eklim
atupun nesege ineig ara et auahas
atimi, um lep ateri Natimarid ineig
is auarimtara, era imyiapam nitai
ineig ira ra ara etpu auroauro um
auahas ra.
2 Erupu apol an nedo has ura
natimi inyi ahinag; uhpu lep asan
tas has va nefalaig inivaijec va
nedo ura.
3 Erupu lep leucse nimtan vai
caua ara an tas efaifa vai inhas ira
ra itai: inyi ti atumop um itu
neruvaig ira ra, inyi ti imtatte
nauahas ra vaig.
4 El is eti aiheuc vai ilpu agelo
a Atua eris ago nedo has ara, jam
ethaigse *ra* an nuarin aupat, um
arore *ra* an wau an naupat, par
aitgaig nadiat asuptecnaig nimtan
iran;
5 um eti aiheuc va atimi an no-
bohtan itu acen, jam imyiatamaig
Noa natimi asuptecnaig nedo atoh,
im lep atimi is seven, um ika yi
ahgarero nobohtan va atimi eti
eccen vai Atua;
6 is lep atnamud inuarin-pece
eraigki aien, Sotom im Comora,
um auahas *atimi* an neruvaig es-
jilid, um ikni *ra*, mika *eri* atimi
asjaaicnaig *ara* imi ra sji eigki,
erupu lep eti eccen vai Atua ara;
7 jam imyiatamaig Lot, natimi
atoh nedo o un, is ohocred aien va
nedo has esjilid u ilpu atimi auata-
timi:
8 (is amen ehele ra natimi iyehki
is atoh nedo o un, ja is ohocred in-
liinmopon atoh irai iji adiat va
nedo imyipalea ineig *ura*, is almoi
aien um atahaijeg:)
9 et ato a Natimarid par imyiata-
maig ilpu atimi era eccen vai yin
ara va nedo oop *ra*, um lep aminji-
nai ilpu atimi auatatimi um imyi-
hum pan nadiat iyehki, uhpu asup-
tecnaig nimtan *imi ra* par aru nedo
ura:
10 jam esjilid irai ra sji eigki,
era ago nedo o nohura ara an
merit acitak *ura*, um imyipalea
ilpu atimi alupas *ura: era* ago
nedo ijinies *ara, um* imyiisjis itai;
era eti imtitaig ara par asan tas has
vai ilpu atimarid.
11 Et esjilid nemda im natimi
alupas u ilpu agelo, ja era eti asan
tas has ara vai ra an nuhup u Na-
timarid.
12 Ja era idivai itai umoh et ti

lelra ara sji eigki, era tup ohun ache ara, eris ikni ra mika eri arop ira ra um auahas ra, era tas has ara va nitai iji eigki era eti ato ara; uhpu idim auahas ra an nedo has ura;
13 erupu leh nimtan nedo has ura ara, *et idivai* ra era aktaktai ara, *um ika,* et upene nimyiacitakvaig an nadiat et ethi. *Era* itai emeig *ara,* um itai has, um imyiacitak va nedo efaifa ura, an hag ura ehelemia;
14 et ohua nesganimtara an gaij-id, um eti atumop *par almoi* nedo has; era anai ilpu atimi auatialidi ara: et lep imjijeuc inliinmopura u inhas ira ra itai; uhpu idim aua-has ra;
15 eris ude nefalaig atoh ara, um ahnag, um ahced nefalaig u Belam inhal o Bosor, aien aigki is merit nimtan nedo has aien;
16 ja eris ated yin va nedo has o un; is tas *ehelen* nifo pop *o un* an nohra atimi, um acaiji nedo ahnag u naprofeta iyehki.
17 Era ehpai wai ara sji eigki, jam ame, *im* naupat et ahre neihio; eris ago vai ra inmehcim esjilid inyi ti lep ti:
18 era asan *tas* ijinies acen ara vai intakitai, um anai ra sji eigki eris upyi aha ara vai ilpu atimi ahnag, an merit has u nohura, im nedo acitak:
19 era upyi asaig ara sji eigki ehele ra mika eri eti aheca ara, ja era idim ilpu aheca u nedo has ara: et wat esjilid tah natimi iran tah, et aheca o un aien.
20 El era aha va niji itai has an nobohtan ara va nato Iesu Kristo ura, Natimarid im Natimi imyiata-maig *caija,* ja par lep eccen um auatialidi iran, et has namen apitac ura iran yehki uhup.
21 El eris eti ato nefalaig an nedo atoh ara, el is upene vai ra; jam has natovaig, ja par lep atidjira an tas alep upene eris alupai ra.
22 Ja et ucce nedo ura et idivaig nasai itai inivaijec ineig, nikavaig, "Et lep adumoij kuri u nitai ineig et mun alo iran aien;" im lep "picad eris yiri yin u nereucvaig an nosal."

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

AK ilpu *etoak* upene, ek ehcero aged nitasvitai ehelemia ai-nyak; ek ahugni inliinmopomia inivaijec ainyak iran raigki, mika aki aktaktai aijaua:
2 um imyiehva intas eris upyi asaig a ilpu profeta upene, im lep nesege unyima ilpu apostolo o Na-timarid im Natimi imyiatamaig *caija:*
3 akumu uhup aijaua um ato nitai ineigki, nikavaig, erupu ehcohos a ilpu atimi imyiafakahcil ira adiat apitac, um ago niji merit has ura,
4 um ika, Intas upyi asaig va napam o un eda? eris emesmas a ilpu retpoija itu acen, ja et amen niji itai asega um uhum pam na-opan ineig et idivaig an naopan iyehki eris ago.
5 Ja era eti merit ara natovaig nitai ineigki, nikavaig, is eteuc nohatag itu acen, is lep ehlohos nobohtan an wai, um lep *amen* irai wai, vai intas o Atua,
6 eris auahas nobohtan iyehki iran, is ahgarero inwai iran:
7 jai nohatag im nobohtan an naopan ineig, et amen vai intas ineigki, er lep aminjinaig urin cop va nadiat iyehki, uhpu asuptecnaig nimtan imi atimi iran, um auahas ilpu atimi era eti eccen vai Atua ara.
8 Ja, ak ilpu *etoak* upene, akumu ato nitai ineigki aijaua, nikavaig, et idivai mesese wun dausant nadiat et ethi an nuhup u Nati-marid, et lep idivaig nadiat et ethi mesese wun dausant.
9 Et eti esjaigse intas upyi asaig *o un* a Natimarid, et idivaig nika u

nahaiji atimi *et mun* esjaigse *aien ;*
ja et eropse inliinmopon aien vai
caija, et eti merit aien mika eri
emesmas tah, ja *et merit aien* mika
yi adumoij pam inliinmopoi atimi
asega.
10 Ja etpu yetpam nadiat u Nati-
marid et idivaig natimi ehneg itai
an nepeig ; etpu yetpan an tid iran
nohatag an nohran inyi alupas in-
motjan, etpu ataigataig nohuu iji itai
an cop alupas, uhpu lep atnamud
nobohtan im niji auritai iran.
11 Uhpu idim auahas nitai iji
eigki asega, va nitai ineigki eris
idim ika akupu esjilid aijaua an
nedo upene asega im nedo eccen
vai Atua,
12 um aitgaig, um imyiehio napam
u nadiat u Atua, uhpu ahli nohatag
iran um auahas, etpu lep ataigataig
nohuu iji itai an cop alupas.
13 Ja inta aitgaig nohatag mat
akaija, im nobohtan mat, etpu amen
iran nedo atoh, et idivaig intas
upyi asaig o un.
14 Ak ilpu *etoak* upene, eka idim
aitgaig nitai iji eigki aijaua; va
nitai ineigki akumu auritai emda
aijaua, mika yi ecet caua aien an
neigpa, um ti nemeig im nitai has
iramia ;
15 um aktaktai mika, et itai im-
yiatamaig *caua* nedo eti auatiemda
u Natimarid uja ; et idivaig is lep
aged imi caua a Paulo etoama
upene, an narapakau ineig eris
alupai yin ;
16 et idivaig is lep tas aien va
nitai iji eigki, an nitasvitai asega
o un; ja et ehka natovaig nahaiji
itai iran, era lep ago acal a ilpu
atimi eti ato itai, im ilpu atimi eti
amen aktit, et idivaig *era* lep *ago*
ara irai tas et eche eris aged, va
uhpu auahas ra.
17 Ak ilpu *etoak* upene, eka uhup
aijaua um ato *nitai iji eigki;*
va nitai ineigki akumu aminjinai
caua aijaua, va aki jim ahnag ai-
jaua va nefaifa u ilpu atimi aua-
tatimi, um adumoij an nitai ineigki
eka aiji aktit iran aijaua :
18 jam esjilid an naiheuc, im
natovaig Iesu Kristo Natimarid
uja im Natimi imyiatamaig *caija.*
Uhmu imyiahpas yin an naopan
ineig im lep irai iji mesese. Emen.

NITASVITAI UHUP

O

J O A N E S.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

ECRA asuptecnaig ehelemia ai-
jama nitai iji eigki is eteuc itu
acen um uhum pam, ecris ata-
haijeg aijama, um almoi an nes-
ganimtama, um ecetai, um ubli an
nikmama, vai Intas umoh ;
2 (is lep ehcohos nitai umoh iran
ineig, ecris almoi aijama, um tas
vaig, um asuptecnaig ehelemia nitai
umoh iran ineig inyi ti lep ti, is
amen ehele Etman, is um ehcohos
ehelema ;
3 ecra asuptecnaig ehelemia ai-
jama nitai iji eigki, ecris almoi

aijama, um atahaijeg, mika aki
asipiai itai ehelema aijaua: ecra
idim asipiai itai ehele Etman ai-
jama, im lep Iesu Kristo Inhal o un.
4 Ecra aged nitai iji eigki imi
caua aijama, mika aki imyiacitak
alupas aijaua;
5 ecris idim atahaijeg intas ineigki
aijama ehelen, um asuptecnaig ehe-
lemia, nikavaig, et itai lah a Atua,
et eti amen ehelen tah naupat.
6 Ele ta ika akaija inta asipiai
itai ehelen, jam atga an naupat, inta
ahcil akaija, um eti ago nedo ini-
vaijec:
7 ja ele ta atga an lah akaija, et
idivaig et amen an lah aien, inta
asipiai itai ehelen akaija, et lep
ago adicinadicin caija va nedo has
asega *uja* inja irai Iesu Kristo In-
hal o un.
8 Ele ta ika akaija et ti nedo has
uja, inta efaifa vai caija akaija, um
eti amen nedo inivaijec eheleija.
9 Ele ta asuptecnai edo has uja
akaija, et inivaijec aien, um atoh
nedo o un, mika yi iknipagki edo
has *uja*, um yiri caija va nauata-
timi asega *uja*.
10 Ele ta ika akaija intis eti ago
nedo has akaija, inta ika akaija
et atimi ahcil aien, et lep eti amen
eheleija intas o un.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

AK ilpu hal unyak, ek aged nitai
iji eigki imi caua ainyak, mika
aki jim ago nedo has aijaua. El et
ago nedo has tah natimi, et eteuc
natimi imyiahras caija ehele Et-
man, Iesu Kristo et atoh nedo o un:
2 et itai ahlap va nedo has uja
aien: ja eti va *nedo has* uja ache,
jam lep va *nedo has* u atimi asega
an nobohtan.
3 Inta ato akaija mika, inta ato
yin akaija va nitai ineigki, nikavaig,
ele ta imyiaiji tas alep o un akaija.
4 Aien et ika aien, Ek ato yin
ainyak, jam eti imyiaiji tas alep o
un, et atimi ahcil aien, um eti amen
nedo inivaijec ehelen.
5 Ja aien et imyiaiji intas o un
aien, et idim aiyu asega inliinmopon
aien vai Atua: va nitai ineigki inta
ato akaija mika, inta amen ehelen
akaija.
6 Aien et asaig aien mika et
amen ehelen aien, et upene vai yin
nagovaig nedo et idiva nedo ineig is
ago aien.
7 Ak ilpu etoak, ek eti aged tah
intas alep mat imi caua ainyak, ja
intas alep itu acen is amen ehe-
lemia irai iji adiat. Intas alep itu
acen neigki, et lep intas iyehki akis
atahaijeg aijaua itu acen um imyi-
hum pam an naopan ineig.
8 Im lep ineig, ek aged intas alep
mat imi caua ainyak; is inivaijec
nitai ineig vai yin, *et* lep *inivaijec*
vai caua, is idim ti pan itac naupat,
et lep ememina inlah inivaijec an
naopan ineig.
9 Aien et ika aien et amen aien
an lah, jam acen inliinmopon vai
etoan, is amen aien an naupat um
uhum pam an naopan ineig.
10 Aien et aiyu inliinmopon aien
vai etoan, et amen aien an lah, et
eti eteuc nitai epihtau iran anliin-
mopon.
11 Ja aien et acen inliinmopon
aien vai etoan, et amen aien an
naupat, um atga an naupat, um eti
ato nuarin ineig et apan iran aien;
et idim eti alum itai nesganimtan
va naupat.
12 Ek aged *intas* imi caua ai-
nyak, ak ilpu hal *unyak*, va nitai
ineig, nikavaig, uhpu eti aru nedo
has unyimia va nidan.
13 Ek aged *intas* imi caua ai-
nyak, ak ilpu atimi alupas, va
nitai ineig, nikavaig, eka ato yin
aijaua is eteuc aien itu acen um
uhum pam. Ek aged *intas* imi
caua ainyak, ak ilpu takuras, va
nitai ineig, nikavaig, eka esjilid
irai natimi auatatimi inaico aijaua.

Ek aged *intas* imi caua ainyak, ak
ilpu hal *unyak*, va nitai ineig, nika-
vaig, eka ato Etman aijaua.
14 Ek mun aged *intas* imi caua
ainyak, ak ilpu atimi alupas, va
nitai ineig, nikavaig, eka ato yin
aijaua is eteuc aien itu acen um
uhum pam. Ek mun aged *intas*
imi caua ainyak, ak ilpu takuras,
va nitai ineig, nikavaig, eka emda
aijaua, is lep amen anliinmopomia
intas o Atua, eka lep esjilid aijaua
irai natimi auatatimi inaico.
15 Etmu jim aiyu inliinmopomia
aijaua va nobohtan, im lep niji itai
an nobohtan. El et aiyu inliin-
mopon tah va nobohtan, el et eti
aiyu inliinmopon aien vai Etmaija.
16 Et eti ahes ehele Etmaija niji
itai asega an nobohtan, *nikavaig*, in-
merit has u nohuja, im inmerit has
u nesganimtaija, im intas ijinies vai
inpadiaig, ja et ahes an nobohtan.
17 Etpu yetpan nobohtan, im lep
nitai iji eigki eh merit vaig: ja aien
et imyiaiji intas o Atua aien, etpu
amen aien irai iji mesese.
18 Ak ilpu hal *unyak*, naopan
apitac neigki: akis idim atahaijeg
aijaua mika etpu ham intaka kristo,
et idim ucco, era amen intaka
kristo et ahinag an naopan ineig;
va nitai ineigki inta ato akaija mika,
naopan apitac neigki.
19 Eris ude caija ara, ja eris eti
tup ethi ache pan iraija ara: el
eris tup ethi ache pan iraija ara, el
eris amen eheleija ara: ja *eris ude
caija* ara, va uhpu ato mika, eris eti
tup ethi ache pan iraija ara asega.
20 Ja is aspi caua Aien et upene
aien, eka lep ato niji itai asega ai-
jaua.
21 Ek mun eti aged *intas* imi caua
ainyak va neti ato intas inivaijec
unyimia, ja va natovaig unyimia;
im lep va nitai ineig, nikavaig,
et eti ahes an tas inivaijec tah
intas ahcil.
22 Natimi ahcil a di? aien marom
et asaig aien mika, et eti Kristo a
Iesu; et taka kristo aien, et ateri
Etman im Inhal *o un* aien.
23 Aien et ateri Inhal *o Atua*
aien, et eti amen ehelen a Etman:
*ja aien et asuptecnaig Inhal o Atua
aien, et amen ehelen a Etman.*
24 Etmu amen anliinmopomia ni-
tai ineigki, akis atahaijeg aijaua
itu acen um uhum pam. El et
amen anliinmopomia nitai ineigki,
akis atahaijeg aijaua irai iji adiat,
akupu lep apol aktit aijaua irai
Etman im Inhal *o un.*
25 Intas upyi asaig o un neigki, is
upyi asaig eheleija aien, nikavaig,
nitai umoh iran ineig inyi ti lep ti.
26 Ek mun aged nitai iji eigki
ainyak imi caua vai ra era imyiah-
nag caua ara.
27 Ja et amen anliinmopomia
naspi caua ineigki, akis leh ehelen
aijaua, et eti lep upene vaig tah
natimi nesege imi caua vaig: ja
er esege imi caua niji itai asega an
naspi *caua* ineigki, et lep inivaijec,
um eti ahcil, er idim esege imi
caua *an nedo ineigki,* et idim ucco,
akupu apol aktit iran aijaua.
28 Va nitai ineigki, ak ilpu hal
unyak, akumu apol aktit iran ai-
jaua; va etpu emda inliinmopja
akaija an naopan iyehki etpu eh-
cohos aien, um eti ehcamai an nuhup
o un an napam o un.
29 El eka ato aijaua mika, et atoh
nedo o un, eka lep ato aijaua mika,
is apos ra asega aien era ago nedo
atoh ara.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

1 AKUMU almoi aijaua naiheuc
esjilid ineig o Etmaija vai caija,
nikavaig, er anvi nidaija par ika
ilpu hal o Atua! va nitai ineigki
era eti ato caija natimi an noboh-
tan, va nitai ineig, nikavaig, eris
eti ato yin ara.
2 Ak ilpu *etoak* upene, inta ilpu
hal o Atua akaija an naopan ineig;

er eti ato an naopan ineig, nikavaig,
intupu idivai di akaija, ja inta ato
akaija mika, et wit ehcohos aien,
intupu idivai yin akaija; va nitai
ineig, nikavaig, intupu ecet iktit
upene yin akaija.
3 Ara asega era aitgai yin ara
va nitai ineigki, era ago upene ra
ara, et idivaig et upene aien.
4 Ara asega era ago nedo has
ara, era lep imyipalea intas alep
ara: et idim edo has neigki, nimyi-
paleavaig intas alep.
5 Eka ato aijaua mika, is ehcohos
aien par iknipagki edo has uja; ja
et eti eteuc tah nedo has o un.
6 Ara asega era amen ehelen ara,
era eti ago nedo has ara: ara asega
era ago nedo has ara, eris eti ecet
yin ara, um eti ato yin.
7 Ak ilpu hal *unyak*, etmu jim
imyiahnag caua tah natimi: aien et
ago nedo atoh aien, et atoh nedo o
un, et idivaig et atoh nedo o un.
8 Aien et ago nedo has aien, is
ahes ehele Tiapolo aien; is ago
nedo has a Tiapolo itu acen um
uhum pam. Va nitai ineigki, is
idim ehcohos a Inhal o Atua, mika
yi auahas nauritai u Tiapolo.
9 Ara asega is apos ra a Atua,
era eti ago nedo has ara; et idim
amen anliinmopura nupsinitai o un:
et ehka vai yin nagovaig nedo has,
va nitai ineig, nikavaig, is apos yin
a Atua.
10 Er ato ilpu hal o Atua, im
ilpu hal o Tiapolo, va nitai ineigki:
ara asega era eti ago nedo atoh
ara, eris eti ahes ehele Atua ara,
im lep ra et eti aiyu inliinmopura
ara vai ilpu etoara.
11 Akis atahaijeg intas alep ineigki
aijaua itu acen um uhum pam,
mika yî aiyu jipe inliinmopja akaija
vai caija:
12 *um* eti idivai Kein, aien is ahes
ehele natimi auatatimi inaico aien,
um atgei etoan. Is atgei yin aien
vanhe? Va nitai ineig, nikavaig, is
has nedo o un, ja is atoh *nedo* o etoan.
13 Ak ilpu etoak, jim imyiali
aijaua, el era edemda vai caua na-
timi an nobohtan.
14 Inta ato akaija, nikavaig, intis
anusjai vai inmas akaija, um umu-
moh, va nitai ineig, nikavaig, et
aiyu inliinmopja akaija vai ilpu
etoaija. Aien et eti aiyu inliin-
mopon aien vai etoan, et amen an
mas aien.
15 Ara asega et acen inliinmopura
ara vai ilpu etoara, era atimi atgei
atmas ara: eka lep ato aijaua mika,
et eti amen nitai umoh iran ineig
inyi ti lep ti, anliinmopon tah natimi
atgei atmas.
16 Inta ato akaija naiyu u inliin-
mopon, va nitai ineig, nikavaig, is
mas aien vai caija: eris idim ika ti
emesmas akaija vai ilpu etoaija.
17 Aien et ikni itai aien an no-
bohtan, um almoi nihki natimi u
etoan, jam eti aiheuc vai yin, et
idim eti aiyu inliinmopon aien vai
Atua.
18 Ak ilpu hal unyak, ti jim
aiheuc va atimi akaija an tas im
nipjineucseija ache; jam *aiheuc vai
ra* an nedo *uja*, um inivaijec.
19 Va nitai ineigki inta ato akaija
mika, inta inivaijec akaija; etpu lep
emda inliinmopja akaija an nuhup
o un.
20 El et ated caija inliinmopja, et
esjilid a Atua irai inliinmopja, et
lep ato niji itai asega aien.
21 Ak ilpu *etoak* upene, el et eti
ated caija inliinmopja, intupu ahla-
husjai akaija an nuhup u Atua:
22 intupu lep leh nitai iji eigki
asega akaija, inta ugni yin vaig
akaija, va nitai ineig, nikavaig, inta
imyiaiji tas alep o un akaija, um ago
nedo ineig et upene an nuhup o un.
23 Intas alep o un neigki, nika-
vaig, inti asgeig an nidai Iesu
Kristo Inhal o un akaija, um lep
aiyu jipe inliinmopja vai caija, et
idivaig is tas alep vai caija aien.
24 Aien et imyiaiji tas alep o un
aien, et amen ehelen aien, *et* lep

amen aien ehelen. Inta ato akaija
mika, et amen eheleija aien va nitai
ineigki, nikavaig, is alupai caija
Nesgan *Upene* aien.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

AK ilpu *etoak* upene, akumu jim
imyiisjis ninivaijec natimi asega
aijaua, er ahu intas ira ra, jam
aktaktai ra sji eigki, kit eris ahes
ehele Atua ara, ka o'o: eris apaahni
an nobohtan a ilpu profeta efaifa
et ahinag.
2 Akupu ato Nesgai Atua aijaua
va nitai ineigki, nikavaig, natimi
asega er ahu intas ira ra, um ika is
ham an nohun a Iesu Kristo, era
ahes ehele Atua ara:
3 ja natimi asega er ahu intas ira
ra, um ika is eti ham an nohun a
Iesu Kristo, era eti ahes ehele Atua
ara: intaka kristo neigki, akis ata-
haijeg vaig aijaua mika etpu ham
aien; et idim amen aien an no-
bohtan an naopan ineig.
4 Akis ahes ehele Atua aijaua, ak
ilpu hal *unyak,* eka lep esjilid ira
ra aijaua: et idim esjilid aien *et
amen aien* ehelemia iran naico, et
amen aien ehele atimi an nobohtan.
5 Era atimi an nobohtan ara: va
nitai ineigki era tas ara va noboh-
tan, era lep atahaijeg ra natimi an
nobohtan.
6 Ecra ahes ehele Atua aijama;
aien et ato Atua aien, et atahaijeg
cama aien; aien et eti ahes ehele
Atua aien, et eti atahaijeg cama
aien. Va nitai ineigki inta ato nes-
gan nimyiisjis ninivaijec akaija, im
lep nesgan nimyiisjis nahcil.

7 AK ilpu *etoak* upene, etmu aiyu
jipe inliinmopja akaija vai caija: et
idim ahes ehele Atua naiyu u inliin-
mopja; is apos ra asega a Atua et
aiyu inliinmopura ara *va atimi,* era
lep ato Atua ara.
8 Aien et eti aiyu inliinmopon
aien *va atimi,* et eti ato Atua aien,
et idim itai aiyu a Atua.
9 Nitai ehvaig naiyu u inliin-
mopoi Atua vai caija neigki, nika-
vaig, is abraig pam Inhal o un aien
an nobohtan, is apos yin aien is tup
ethi ache, mika ti umumoh akaija
vai yin.
10 Neti aiyu neigki, nikavaig, is
aiyu inliinmopja akaija vai Atua,
ja *naiyu neigki,* is aiyu inliinmopon
aien vai caija, um abrai Inhal o un,
mika yi itai ahlap aien vai edo has
uja.
11 Ak ilpu *etoak* upene, el is ucce
naiyu u inliinmopoi Atua vai caija,
eris idim ika eheleija yi aiyu jipe
inliinmopja akaija vai caija.
12 Is eti ecet Atua tah natimi an
tah naopan. El et aiyu jipe inliin-
mopja akaija vai caija, el et amen
eheleija a Atua, et lep aiyu asega
inliinmopja akaija vai yin.
13 Inta ato akaija, nikavaig, inta
amen ehelen akaija, um lep *amen*
eheleija aien, va nitai ineig, nika-
vaig, is alupai caija Nesgan *Upene*
aien.
14 Ecris ecetai aijama, um asup-
tecnaig mika, is abrai Inhal *o un* a
Etman, *mika yi* atimi imyiatamaig
atimi an nobohtan aien.
15 Aien et asuptecnaig aien, um
ika et Hal o Atua a Iesu, et amen
ehelen a Atua, um lep *amen* ehele
Atua aien.
16 Inta ato akaija um imyiisjis
ninivaijec naiyu u inliinmopoi Atua
vai caija. Et itai aiyu a Atua; aien
et amen an naiyu u inliinmopon, et
amen ehele Atua aien, um lep *amen*
ehelen a Atua.
17 Et idim aiyu asega inliinmopja
akaija, vai intupu ahlahusjai akaija
an nadiat asuptecnaig nimtan imi
atimi; va nitai ineig, nikavaig, inta
amen an nobohtan akaija et idivai
yin.
18 Et eti ahes nimtitaig anliin-
mopja aiyu; ja et ahlo nimtitaig

naiyu asega anliinmopja: nitai
auaohocred *atimi* neigki, nimtitaig
ura. Aien et imtitaig aien, et eti
aiyu asega inliinmopon aien.
19 Et aiyu inliinmopja akaija vai
yin, va nitai ineig, nikavaig, is
upyi hup aien um aiyu inliin-
mopon vai caija.
20 El et ika tah natimi, Et aiyu
inliinmopok ainyak vai Atua, jam
acen inliinmopon vai etoan, et atimi
ahcil aien: aien et eti aiyu inliin-
mopon aien vai etoan et ecet yin
aien, et ehka vai yin par aiyu in-
liinmopon vai Atua et eti ecet yin
aien.
21 Intis leh intas alep ineigki
ehelen akaija, nikavaig, Aien et aiyu
inliinmopon aien vai Atua, etmu lep
aiyu inliinmopon aien vai etoan.

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

ARA asega era imyiisjis ninivai-
jec nitai ineigki ara, nikavaig,
et Kristo a Iesu, is apos ra a Atua:
ara asega et aiyu inliinmopura ara
vai etman *tah,* et lep aiyu inliin-
mopura ara vai inhal o un.
2 Inta ato akaija mika, et aiyu
inliinmopja akaija vai ilpu hal o
Atua an nitai ineigki, nikavaig, an
naiyu u inliinmopja vai Atua, im
lep an nimyiaiji tas alep o un uja.
3 Naiyu u inliinmopja vai Atua
neigki, nimyiaijivaig tas alep o un
uja: et idim eti opouc intas alep o un.
4 Ara asega is apos ra a Atua,
era idim esjilid ara irai iji itai an
nobohtan: nitai er esjilid vaig irai
iji itai an nobohtan neigki, *nikavaig,*
nimyiisjis ninivaijec uja.
5 Aien di aigki et esjilid aien irai
iji itai an nobohtan? aien marom
et imyiisjis ninivaijec aien mika,
et Hal o Atua a Iesu.
6 Aien aigki is ham aien an wai
im inja *iran,* Iesu Kristo marom;
is eti *ham aien* an wai ache, ja an
wai im lep inja *iran.* Et asuptec-
nai *yin* a Nesgan *Upene,* va nitai
ineig, nikavaig, et inivaijec a Nes-
gan *Upene.*
7 Ehtaij asuptecnaig an nohatag
ahtaij, nikavaig, Etman, *im* Intas,
im Nesgan Upene: ja ehtaij tup
ethi ache ahtaij raigki.
8 Ehtaij lep asuptecnaig an no-
bohtan ahtaij, nikavaig, Nesgan, im
lep inwai, im inja *iran:* ja et idim
tup ethi ache nitai eraigki.
9 Ele ta eteuc an tas asuptecnaig u
atimi akaija, et esjilid intas asup-
tecnaig u Atua: intas asuptecnaig
u Atua neigki, is ati vai Inhal o un
aien.
10 Aien et imyiisjis ninivaijec vai
Inhal o Atua aien, et amen nitai
asuptecnaig anliinmopon: aien et
eti imyiisjis ninivaijec vai Atua
aien, et ika aien et ahcil aien; et eti
imyiisjis ninivaijec aien nasuptec-
naig u Atua vai Inhal o un.
11 Nasuptecnaig u Atua neigki,
nikavaig, is alupai caija nitai umoh
iran ineig inyi ti lep ti, et lep amen
nitai umoh iran ineigki ehele Inhal
o un.
12 Aien et amen ehelen a Inhal *o*
un, et umoh aien; *ja* aien et eti
amen ehelen a Inhal o Atua, et eti
umoh aien.

13 EK mun aged nitai iji eigki
ainyak imi caua, eka asgeig an
nidai Inhal o Atua aijaua; va
akupu ato aijaua, nikavaig, et amen
ehelemia nitai umoh iran ineig inyi
ti lep ti, um lep asgeig an nidai In-
hal o Atua.
14 Nimyiisjis ninivaijec vai yin
uja neigki, nikavaig, ele ta ugni
tah nitai akaija et idivaig nasaig o
un, et atahaijeg caija aien:
15 ele ta ato akaija, nikavaig, et
atahaijeg caija aien an nugni *yin*
uja vai itai, inta ato akaija, nika-
vaig, inta leh akaija nitai iji eigki
inta ugni yin vaig akaija.
16 El et alum etoan tah natimi
nagovaig nedo has, jam eti *ago*

nedo has ineig eh mas vaig, etmu
ugni itai aien, etpu alupai yin nitai
umoh iran *a Atua* imi ra, era eti
ago nedo has ineig ara eh mas
vaig. Et eteuc nedo has ineig eh
mas vaig: ek eti asaig ainyak mika
yi alaigaheni vaig aien.
17 Nedo has neigki, nedo asega
et eti atoh; ja et lep eteuc nedo has
ineig er eti mas vaig.
18 Inta ato akaija, nikavaig, era
eti ago nedo has ara asega is apos
ra a Atua; ja et aminjinai yin aien
is apos yin a Atua, et eti lep ubli
yin natimi auatatimi inaico.
19 Inta ato akaija, nikavaig, intis
ahes ehele Atua akaija, era lep
amen atimi asega an nobohtan ehele
natimi auatatimi inaico.
20 Inta lep ato akaija, nikavaig,
is ham a Inhal o Atua, is lep alupai
caija narapakau aien, mika ti ato
yin akaija et inivaijec aien: inta
lep amen ehelen akaija et inivaijec
aien, Iesu Kristo Inhal o un. Atua
inivaijec neigki, im lep nitai umoh
iran ineig inyi ti lep ti.
21 Ak ilpu hal *unyak*, aminjinai
caua aijaua vai ilpu atmas. Emen.

NITASVITAI ERO

O

JOANES.

AK intakata esga atimi eris
ehtai euc, im ilpu hal un-
yum, *ek aiheuc* vai caua *ainyak*,
natimi tas alep; et aiyu ini-
vaijec inliinmopok ainyak vai
caua; ja et ti ainyak ache, jam
lep ra asega era ato intas inivaijec
ara;
2 vai intas inivaijec et amen an-
liinmopja, etpu lep amen eheleija
irai iji mesese:
3 Etmu amen ehelemia naiheuc,
im neti aru, *im* neigpa, et ahes ehele
Atua Etmaija, im lep Iesu Kristo
Natimarid, Inhal o Etman, an nini-
vaijec im naiyu.
4 Kis imyiacitak alupas ainyak,
va nitai ineig, nikavaig, kis ecet
nahaiji ilpu hal unyum ainyak
nagovaig nedo inivaijec, et idi-
vaig inleh intas alep u Etmaija
uja.
5 Ek lep ugni euc ainyak, ak in-
takata esga atimi, ja ek eti aged
intas alep mat imi euc ainyak, ja
intas alep ineig is amen eheleija itu
acen um uhum pam, nikavaig, yi
aiyu jipe inliinmopja akaija vai
caija.
6 Naiyu u inliinmopja *vai yin*
neigki, mika ti ago nedo uja akaija
et idivaig intas alep o un. Intas
alep o un neigki, et idivaig akis
atahaijeg aijaua itu acen um uhum
pam, mika aki ago nedo ineigki
aijaua.
7 Era adala an nobohtan a ilpu
atimi efaifa et ahinag, era eti asup-
tecnaig ara, um ika, is ham a Iesu
Kristo an nohun. Natimi efaifa
neigki, im lep intaka kristo.
8 Akumu aminjinai caua aijaua,
va ecri jim etjo u nitai iji eigki
aijama ecris ago aijama, jam leh
neruvaig upene.
9 Ara asega era imyipalea ara,

um eti apol an nesege u Kristo,
et eti amen ehele ra a Atua.
Aien et apol an nesege u Kristo
aien, et amen ehelen a Etman, im
lep Inhal *o un.*
10 El et ham ehelemia tah, jam
eti apos nesege ineigki, jim leh
pam yin iraili eom *unyimia,* um jim
ika ehelen, Kaiheuc vai euc :
11 aien et ika aien ehelen, Kai-
heuc vai euc, et asipiai edo has o
aien.
12 Kis ika ainyak ki aged niji
itai et ahinag imi caua, ja ek eti
merit ainyak *nagedvaig* a peper im
inwai apeig: ja ek ika ainyak ki
apam ehelemia, mika ti tas jipe
akaija, um imyiacitak alupas.
13 Era lep aiheuc vai euc a ilpu
hal o etoam eris ehtai yin. Emen.

NITASVITAI ESEIJ

O

JOANES.

AK Ceus *etoak* upene, *ek aiheuc*
vai euc *ainyak,* natimi tas alep;
et aiyu inivaijec inliinmopok ainyak
vai euc.
2 Ak *etoak* upene, ek ugni *Atua*
ainyak, mika an amen upene aiek
an niji itai asega, um cehcehe,
et idivaig namen upene u nes-
gam.
3 Eris wat ham a ilpu etoaijau,
um asuptecnaig *ehelek* nedo inivai-
jec unyum, et idivaig napol unyum
an tas inivaijec, kis imyiacitak alu-
pas ainyak.
4 Ek wat atahaijeg ainyak, nika-
vaig, era apol an tas inivaijec a ilpu
hal unyak, et imyiacitak esjilid in-
liinmopok ainyak.
5 Ak *etoak* upene, et inivaijec
nedo iji eigki asega as ago aiek
vai ilpu etoaijau, im lep vai tak
atimi:
6 eris asuptecna nedo aiheuc
unyum ara sji eigki an nuhup u
nup an nakalasia: el et atau imi ra
aiek an natga ura, et idiva *nedo*
aiheuc u Atua, etpu upene nedo
unyum:
7 eris apan ara vai nidan, jam
eti leh tah nitai ehele nup urai
tak pece.
8 Eris idim ika eheleija ti ago
nedo aiheuc va atimi idivai ra sji
eigki akaija, mika ti ehratau *ira ra*
an tas inivaijec.
9 Kis aged intas imi nup an
nakalasia ainyak: ja et eti atahai-
jeg cama a Taiotrifes, aien aigki
et merit aien, mika yi esjilid ira
ra.
10 Va nitai ineigki, el ek apam
ainyak, ekpu imyiehva ainyak
nedo ineig et ago aien, et asan
tas ahnag vai cama aien, im intas
has: jam eti ago nitai ineigki
ache, et lep eti leh ilpu etoaija
aien, jam acaiji ra era merit
ara, um iknipagki ra an nakal-
asia.
11 Ak *etoak* upene, namu jim
apitac an nitai ineig et has aiek,
jai nitai ineig ache et upene.
Aien et ago nedo upene aien, is
ahes ehele Atua aien: ja aien
et ago nedo has aien, is eti ecet
Atua aien.

12 Era asan tas upene va Temi-
treus natimi asega, et idim inivaijec
intas ura; ecra lep asuptecnaig *vai*
yin aijama; eka lep ato aijaua
mika, et inivaijec intas asuptecnaig
unyima.
13 Kis ika ainyak ki aged niji
itai et ahinag, ja ek eti merit ai-
nyak nagedvaig imi euc an wai
apeig im nitai aged:
14 ek ika ainyak ki alum euc
tupko, tu tas jipe akaijau.

Etmu amen ehelum neigpa. Era aiheuc vai euc a ilpu etoaija. Namu aiheuc vaig athiathi ilpu etoaija aiek.

NITASVITAI

O

JUTA.

AK ilpu atimi iji eigki, is ago
upene caua a Atua Etmaija,
um aminjinai caua irai Iesu Kristo,
eris upyi ahlaig vai caua, *ek aiheuc*
vai caua *ainyak* Juta, naheca u
Iesu Kristo, im etoai Jakobus:
2 Etmu amen alupas ehelemia
naiheuc, im neigpa, im naiyu.
3 Ak ilpu *etoak* upene, kis wat
auritai emda ainyak nagedvaig imi
caua va nitai umoh iran ineig imi
atimi asega, is idim ika irak ki aged
intas imi caua, um ated *caua,* mika
aki imyiisjis emda aijaua vai intas
inivaijec ineig, eris ehcethi ache
alupai ilpu atimi upene.
4 Eris auarahcil pam *eheleija*
nahaiji atimi, eris upyi aged ra itu
acen, mika eri leh neruvaig ineigki
ara; ilpu atimi eti eccen vai Atua,
era auoh tak ago ara an naiheuc
o Atua pan an nedo has esjilid
ura, um ateri Atua Natimarid et
ethi ache, im Iesu Kristo Natimarid
uja.
5 Ek lep merit ainyak nahug-
nivaig lelmia an nitai ineigki, ja
eka idim ato aijaua, nikavaig, is
imyiatamaig ilpu atimi *o un* a
Natimarid an pece Ijipt, ja par
apitac um auahas ra eris eti im-
yiisjis ninivaijec ara:
6 im lep ilpu agelo iji eig eris eti
aiji aktit ara an natimi alupas ura,
jam ude inuarin ineig eris amen
iran, et aminjinai ra aien an naupat
ineig et arahed ira ra um eti lep
ti, um imyihum pan neruvaig *imi*
ra an nadiat alupas:
7 et idivaig *nupu* Sotom im *nupu*
Comora, im nup urai iji uari-pece
arahed ira ra, eris ago nedo et idiva
nedo ura ara, um acitak, um ispara
apitac jipe ra a ilpu atamaig, eris
ikni ra mika itai asjaaicnaig ara,
um leucse nohocred an cop ineig
inyi ti lep ti:
8 et um ucco, era lep ago emeig irai
ohura a ilpu atimi umjeg ahnag iji
eigki, um imyipalea ilpu atimarid,
um asan tas has vai ilpu atimi
alupas.
9 Ja is wat imyiisjis itai a Maikel,
nagelo esjilid, ehele Tiapolo, is
imyiisjis aien va nohui Moses, ja
is imtitaig aien par asan tas has
vai yin, is tup ika aien, Etmu ated
euc a Natimarid.

10 Ja eris asan tas has ara sji
eigki va nitai iji eigki eris eti ato
ara: ja era auahas ra ara an nitai iji
eigki era ispara ato ara, et idivaig
niji itai umumoh et eti eteuc lelra.
11 A'a, auwe vai ra! eris idim ago
nedo o Kein ara, um athut emda pan
u nedo ahnag u Belam va nimtan,
um auahas ra an nehtauo u Kora.
12 Era *idivaig* neduei itai ara sji
eigki irai hag an naiyu jipe u in-
liinmopomia, an hag ura ehelemia,
era hag ara jam eti imtitaig:
era idivaig naupat *ara* et eti amen
incaupda iran, et ahre jipe nim-
tinjop; *im* incai imlai, eh ti nohoan
iran, *um* mas acen, er atecrei pan
an nicvan;
13 *im* nepeau agrei an jop, er
asuptecnaig nitai ehcamai vaig ura;
im moijeuv et eti amen aktit, erupu
amen ara an mehcim esjilid irai iji
mesese.
14 Is lep upyi asaig vai ra sji
eigki a Inok, natimi is seven ahes
irai Atam, um ika, " Etpu idim
ham a Natimarid im lep ilpu atimi
upene o un et ahinag acen ehelen,
15 par asuptecnaig nimtan imi
atimi asega; um lep aru irai ilpu
atimi asega eti eccen vai Atua ira
ra, va nedo eti eccen asega ura vai
Atua, eris ago ara an nedo eti eccen
vai Atua ura, im lep vai *intas* has
asega, eris asaig vai Atua a ilpu
atimi eti eccen vai yin."
16 Era ulikulik ara sji eigki, um
etgai itai, um imyiaiji merit has
ura; era lep asan tas ijinies acen
ara, um imyiahpas atimi mika eri
leh niji itai *ura* ara.

17 Ak ilpu *etoak* upene, akumu
lep aktaktai aijaua intas eris upyi
asaig a ilpu apostolo o Iesu Kristo
Natimarid uja;
18 eris idim asaig ehelemia ara
mika, erupu ehcohos a ilpu atimi
imyiafakahcil an naopan apitac, um
imyiaiji merit has ura an neti eccen
vai Atua *ura.*
19 Ara aigki era ude caua ara,
um ago nedo an nobohtan, et eti
amen ehele ra a Nesgan *Upene.*
20 Ja akumu aiji aktit aijaua, ak
ilpu *etoak* upene, an nimyiisjis
ninivaijec unyimia et upene acen,
um ugni itai irai Nesgan Upene;
21 etmu lep amen naiyu u inliin-
mopomia aijaua vai Atua, um ait-
gaig naiheuc o Iesu Kristo Nati-
marid uja, va nitai umoh iran ineig
inyi ti lep ti.
22 Akumu aiheuc va ahaiji atimi
aijaua, um aktaktai ra an neche u
nedo ura:
23 jam imyiatamaig nahaiji ra an
nimyicoho, um atoraliak ra an cop;
akumu lep amcel vai napelumai *ura*
aijaua et emeig va nohura.

24 AIEN et emda aien par amin-
jinai caua, va aki jim eropse ai-
jaua, um ikni *caua* upene an nuhup
u natimi alupas o un, an nimyi-
acitak alupas *unyimia,*
25 aien et Atua arapakau ache
aien, im Natimi imyiatamaig caija,
etmu eteuc nimyiahpas yin, im nati-
marid *o un, im* natimi alupas *o un,*
im nemda *o un,* an naopan ineig im
lep irai iji mesese. Emen.

NITAI EHVAIG

IS AGED

A JOANES.

NUARIN-TAS ALUPAS 1.

NITAI ehvaig u Iesu Kristo, is alupai yin a Atua, mika yi asuptecnaig aien ehele ilpu aheca o un nitai iji eigki eris idim ika inyi ti laulau um yetpam; is lep abrai nagelo o un aien, mika yi asuptecnaig aien ehele Joanes naheca o un:
2 aien aigki is tas aien vai intas o Atua, im lep va nasuptecnai Iesu Kristo, im lep va niji itai asega is ecetai aien.
3 Et mun ahesmoij natimi ineig et esvi intas iji eigki eris upyi asuptecnaig aien, im lep ra era atahaijeg, um aminjinaig nitai iji eigki er aged iran: et mun ubutpotet u naopan iyehki.

4 AK nup urai ekalasia *an nuarin-pece* et seven an *pece* Esya, *ek aiheuc* vai caua *ainyak* Joanes: *Etmu amen* ehelemia naiheuc im neigpa ineig et ahes ehelen, is upyi eteuc aien, um lep eteuc an naopan ineig, ja etpu lep eteuc aien; im lep ehele Nesgan et seven era amen ara an nuhup u dorona o un;
5 im lep ehele Iesu Kristo, natimi asuptec naiginivaijec, *um* metto irai ilpu atimi anusjai vai inmas ura, *um* esjilid irai ilpu atimarid an nobohtan. Aien aigki is aiyu inliinmopon aien vai caija, um yiri caija vai edo has uja an ja iran,
6 um ikni caija, mika ti ilpu atimarid akaija, um ilpu atimi ahlap u Atua Etman; *etpu* esjilid aien, um lep atimarid, irai iji mesese. Emen.
7 ¶ Etpu idim ham aien irai epeig; erupu ecet yin atimi asega, im lep ra eris ahcai yin ara: erupu aunyauwaig vai yin nup urai iji pece asega an nobohtan. Maiya, Emen.
8 Ek Alfa ainyak um lep Omeca, natupun u itai um lep nehni u itai, et ika a Natimarid ineig, is upyi eteuc aien, um lep eteuc an naopan ineig, ja etpu lep eteuc aien; et idim emda acen aien.
9 Ek Joanes ainyak etoamia, ek lep apah *vai caua* ainyak an nohocred *uja*, im lep an nelcau u Iesu Kristo, im nedo eti auatiemda o un, kis amen ainyak an haklin-pece iyehki, nidan Patmos, vai intas o Atua, im lep va nasuptecnai Iesu Kristo.
10 Kis ahuumtidec ainyak an nadiat u Natimarid, um atahaijeg nohran esjilid an nidjik, is idivaig intoho,
11 is ika, Ek Alfa ainyak um Omeca, natimi uhup um lep natimi apitac: Namu aged aiek an nitasvitai nitai iji eigki na mun ecetai aiek, um inyiapan ehele ekalasia *an nuarin-pece* et seven an *pece* Esya, nikavaig, Efesus, im Smirna, im Percamos, im Daiataira, im Sartis, im Filatelfea, im Leotesia.

12 Kis ahidai nyak ainyak, mika ki ato nohran iyehki is tas ehelek. Kis wat ahidai nyak ainyak, um ecetai lamp colt is seven;
13 im lep *tah is ethi* juju an niblai lamp is seven, et idivaig Inhal o natimi, is amen iran napelumai um ahlause u neduon, im lep nitai ahid colt an nijihgan.
14 *Is* ahi numri nidjinin, um idivaig numri siip ahi, is idivai sno nidjinin; um idivaig incopre nesganimtan;
15 is idivaig bras naunau neduon, eh wat ahen an cop; is idivaig inmotjan jop alupas nohran;
16 is amen an matan inmoijeuv is seven; is ahes an nipjineucsen nauitoga is arig nahaijin im nahaijin: is idivaig nagesega nesganimtan an nememina alupas o un.
17 Kis wat ecet yin ainyak, kis eropse u neduon ainyak, um idivaig natimi mas. Is atijai inmatan aien irak, um ika ehelek, Jim imtitaig aiek; ek atimi uhup ainyak, um lep atimi apitac:
18 ek atimi umoh ainyak; kis mas ainyak; ja ekpu idim umoh ainyak irai iji mesese. Emen. Et lep amen ehelek kii urin umatmas im inmas.
19 Aged nitai iji eigki aiek na mun ecetai aiek, im nitai iji eigki et eteuc, im nitai iji eigki etpu eteuc an ti pan itac vaig nitai iji eigki;
20 *nikavaig*, nitai adenaig vai moijeuv et seven, na mun ecetai aiek an matak, im lep lamp colt et seven. Era ilpu agelo irai ekalasia *an nuarin-pece* et seven inmoijeuv et seven; et lep ekalasia *an nuarin-pece* et seven lamp et seven, na mun ecetai aiek.

NUARIN-TAS ALUPAS 2.

NAMU aged *intas* aiek imi nagelo an nakalasia Efesus, *um ika*,

Et asan tas iji eigki aien, et asjiraig inmoijeuv et seven an matan aien, *um* atga an niblai lamp colt et seven, *um ika*,
2 Ek ato niji auritai unyum ainyak, im nauanaheca unyum, im nedo eti auatiemda unyum, im nesjum unyum vai ilpu atimi ago nedo has: as lep ahilek nedo ura aiek era ika ara era ilpu apostolo, ja o'o, um ato mika, era ilpu atimi ahcil ara:
3 as ohocred aiek, um eti auatiemda, as lep auanaheca aiek va nidak, um eti auatialidi.
4 Ja ek ato ainyak *nitai ineig* vai euc, nikavaig, as ude nupyi aiyu u inliinmopom aiek.
5 Aktaktai nitai ineig aiek as eropse iran aiek, um adumoij anliinmopom, um ago nauritai iji eigki as upyi ago aiek; el et eti ucce, ki auroauro ainyak um yetpam ehelum, um atipagki lamp unyum an nuarin o un, el et eti adumoij anliinmopom aiek.
6 Ja na ago nitai ineigki aiek, nikavaig, na amcel vai edo o ilpu atimi leh imi Nikolas aiek, ek lep amcel vaig ainyak.
7 Aien et eteuc intikgan aien, etmu atahaijeg aien intas iji eigki et asaig a Nesgan *Upene* ehele ekalasia: Aien et esjilid aien, ekpu alaan ainyak, mika yi caig aien nohoan cai ineig er umumoh vaig, juju a paratais u Atua.

8 NAMU aged *intas* aiek imi nagelo an nakalasia Smirna, *um ika*,
Et asan tas iji eigki aien, is atimi uhup aien um lep atimi apitac, aien is mas aien um lep umoh, *um ika*,
9 Ek ato niji auritai unyum ainyak, im nohocred unyum, im nihki natimi unyum, (ja na ikni itai aiek,) *ek* lep *ato ainyak* intas has esjilid ura, era ika ara era upu Jutaia, ja o'o, era ilpu atimi alaigaheni vai Satana ara.

10 Jim imtitaig tah nohocred iji eig
napu leucse aiek: etpu idim ikni
nahaijimia iraili eom ipjin a Tiapolo,
mika yi oop caua; akupu leucse
nohocred aijaua ira adiat inyi ten:
ja etmu inivaijec inliinmopom aiek
um yetpan u unmas *unyum,* ekpu
adgaig korona imi euc ainyak va
nitai umoh iran.
11 Aien et eteuc intikgan aien,
etmu atahaijeg aien intas iji eigki
et asaig a Nesgan *Upene* ehele
ekalasia. Aien et esjilid aien, inyi
ti auahas yin inmas apitac.

12 NAMU aged *intas* aiek imi nag-
elo an nakalasia Percamos, *um ika,*
Et asan tas iji eigki aien, et
amen ehelen nauitoga ineig et arig
nahaijin im nahaijin, *um ika,*
13 Ek ato niji auritai unyum ai-
nyak, im lep inuarin ineig na amen
iran aiek, inuarin *et amen* iran
dorona o Satana: ja na apol an
nidak aiek, as lep eti ateri nim-
yiisjis ninivaijec nyak aiek, ira
adiat iji ehki eris atgei Antipas
ehelemia, an nuarin ineig et amen
iran a Satana, *is* atimi asuptecnaig
inivaijec unyak aien.
14 Ja ek ato ainyak niji itai et eti
elpat vai euc, nikavaig, era amen
ehelum tah era apol an nesege u
Belam ara, is esege imi Belak
aien, mika yi ati nitai epihtau
iran an nuhup u nupu Isreel, mika
eri caig nitai iji eigki ara eris
ahlap iran vai ilpu atmas, um ago
ingaijid.
15 Era lep amen ehelum ara sji
eigki era apol an nesege ineig u ilpu
atimi leh imi Nikolas ara, ek amcel
vaig ainyak.
16 Adumoij aiek anliinmopom; el
et eti ucce, ki auroauro ainyak um
yetpam ehelum, um ati nedoa vai
ra an nauitoga ineig *et ahes* an
nipjineucsek.
17 Aien et eteuc intikgan aien,
etmu atahaijeg aien intas iji eigki
et asaig a Nesgan *Upene* ehele ekal-
asia. Aien et esjilid aien, ekpu
alaan manna ainyak er adenaig,
ekpu lep alupai yin inhat ahi ai-
nyak, *et amen* nidan mat iran hat
iyehki er aged, ja et eti ato tah
natimi, aien ache et leh aien.

18 NAMU aged *intas* aiek imi nag-
elo an nakalasia Daiataira, *um ika,*
Et asan tas iji eigki a Inhal
o Atua, aien et idivaig incopre nes-
ganimtan aien, um lep idivaig bras
naunau neduon, *um ika,*
19 Ek ato niji auritai unyum
ainyak, im naiheuc *unyum,* im
nauanaheca *unyum,* im nimyiisjis
ninivaijec *unyum,* im nedo eti
auatiemda unyum, im niji auritai
unyum; *et* esjilid niji eigki et apitac
iran ji ehki is upyi hup.
20 Ja ek ato ainyak niji itai et eti
elpat vai euc, nikavaig, as eti acaiji
intakata iyehki Jesebel aiek, et ika
aien et aprofeta, vai yi jim esege aien
um imyiahnag ilpu aheca unyak,
mika eri ago ingaijid ara, um
hegai itai er ahlap iran vai ilpu
atmas.
21 Kis ati naopan ainyak mika yi
adumoij anliinmopon aien vai in-
gaijid o un; ja is eti adumoij an-
liinmopon aien.
22 Ekpu idim atise yin an tinan
ainyak, etpu lep esjilid nohocred
ura era ago ingaijid iran ara, el
era eti adumoij anliinmopura ara
vai edo ura.
23 Ekpu auahas ilpu hal o un
ainyak an mas; erupu ato a nup
urai ekalasia asega mika, ainyak
aigki ek ahilek naktaktai u *atimi*
ainyak im inliinmopura: ekpu lep
aru iramia asega ainyak yi idivai
edo unyimia.
24 Ja ek asaig ainyak ehelemia,
im lep ehele ra Daiataira, ara asega
eris eti leh nesege ineigki ara, um
eti ato nedo ubo o Satana, et idi-
vaig era asaig ara, *um ika,* Inki ti
atijai iramia ainyak tah nitai ahel-
wei et eche.

25 Ja akumu apol emda aijaua
an nitai ineig et amen ehelemia,
um yetpan an naopan iyehki ekpu
ham ainyak.
26 Aien et esjilid aien, um amin-
jinaig nauritai unyak um yetpan
an nehni o un, ekpu ati yin ainyak,
mika yi esjilid aien irai iji pece:
27 etpu atimarid ira ra aien an
mopul hat; uhpu ahtagrei ra et
idivaig nipjihat: et idivaig kis leh
ehele Etmak ainyak.
28 Ekpu alupai yin inmoijeuv u
nadiat ainyak.
29 Aien et eteuc intikgan aien,
etmu atahaijeg intas iji eigki aien,
et asaig a Nesgan *Upene* ehele
ekalasia.

NUARIN-TAS ALUPAS 3.

1 NAMU aged *intas* aiek imi
nagelo an nakalasia Sartis, *um ika,*
Et asan tas iji eigki aien, et amen
ehelen Nesgai Atua et seven, im
inmoijeuv et seven, *um ika,* Ek ato
niji auritai unyum ainyak, er ika
na umoh aiek, ja nai mas aiek.
2 Namu aiji aiek, um ago emda
nitai iji eigki et amen *ehelum,* jam
ubutpotet u inmasvaig: ek mun
ecetai ainyak, nikavaig, et eti upene
asega niji auritai unyum an nuhup
u Atua.
3 Namu imyiehva nedo unyum
aiek as wat leh *intas-upene* aiek
um atahaijeg vaig, um apol upene
iran, um adumoij anliinmopom. El
et eti aiji aiek, ekpu ham ehelum
ainyak et idivaig natimi ehneg itai,
napu eti ato aiek inuarin-nadiat
ineig ekpu ham ehelum ainyak.
4 *Ja* era amen ehelum Sartis na-
timi et eti elpat, eris eti emeig ira
apelumai ura ara; erupu edo ehelek
ara ira *apelumai* ahi; era idim
upene ara.
5 Aien et esjilid aien, uhpu aso
yin ira apelumai ahi, ekpu eti
ohpodohpod nidan ainyak an nitas-
vitai va nitai umoh iran, ja ekpu
asuptecnaig nidan ainyak an nuhup
u Etmak, im lep an nuhup u ilpu
agelo o un.
6 Aien et eteuc intikgan aien,
etmu atahaijeg intas iji eigki aien,
et asaig a Nesgan *Upene* ehele
ekalasia.

7 NAMU aged *intas* aiek imi nag-
elo an nakalasia Filatelfea, *um ika,*
Et asan tas iji eigki aien et
upene aien, aien et inivaijec aien,
aien et amen ehelen "kii u Tevit,
aien et asalgei intapanes aien, ja
et eti atapanes tah natimi; um lep
atapanes, ja et eti asalgei tah na-
timi," *um ika,*
8 Ek ato niji auritai unyum ai-
nyak: ek mun idim ati an nuhup
unyum ainyak neucse neom et
asalgei, ja et eti emda tah natimi
natapanesvaig iran: na wat eti
emda aiek, jam imyiaiji intas unyak,
um eti ateri nidak.
9 Ekpu idim abrai nahaiji ra sji
eigki ainyak era ilpu atimi alaiga-
heni vai Satana ara, era ika ara era
upu Jutaia, ja o'o, era ahcil ara;
ekpu abrai ra ainyak, mika eri apam
ara um atpuse u neduom, um ato
mika et aiyu inliinmopok ainyak
vai euc.
10 As aminjinai intas va nedo
eti auatiemda unyak aiek, va nitai
ineigki ekpu aminjinai euc ainyak,
an naopan iyehki uhu wit ohocred
atimi asega, par oop ra era amen an
nobohtan ara.
11 Ekpu idim auroauro ainyak
um ham: namu asjiraig ipjin nitai
ineig aiek, et amen ehelum, vai yi
jim atipagki korona unyum tah
natimi.
12 Aien et esjilid aien, ekpu ati
yin ainyak, mika yi oboatau aien an
neom ahlap u Atua unyak; inyi ti
lep alau ijo aien: ekpu aged iran
ainyak nidai Atua unyak, im nidai
inuarin-pece u Atua unyak, Jeru-
salem mat *neigki,* et ahes ehele

Atua unyak an nohatag, um asuol
sepam: *ekpu* lep *aged iran* nidak
mat *ainyak.*
13 Aien et eteuc intikgan aien,
etmu atahaijeg intas iji eigki aien,
et asaig a Nesgan *Upene* ehele
ekalasia.

14 NAMU aged *intas* aiek imi
nagelo an nakalasia Leotesia, *um*
ika,
Et asan tas iji eigki a Emen,
natimi asuptecnaig upene um ini-
vaijec, aien is upyi eteuc aien irai
iji itai is ago a Atua, *um ika,*
15 Ek ato niji auritai unyum ai-
nyak, nikavaig, na eti eyueyu aiek,
um eti ehri: ek merit ainyak mika
an eyueyu aiek, ka ehri.
16 Ekpu alo iram ainyak, va nitai
ineig, nikavaig, na aheyueyu aiek,
jam eti eyueyu, um eti ehri.
17 Na ika aiek, Ek idim ikni itai
ainyak, um ahinag inpadiaig u-
nyak, um eti ihki natimi ainyak;
jam eti ato, nikavaig, na ohocred
aiek, um eti esga natimi, um ihki
natimi, um aupat nesganimtam, um
tup atga.
18 Va nitai ineigki ek ika ehelum
ainyak, namu auanimtai colt ineig
aiek vai nyak er ago upene an cop,
va apu ikni itai aiek; im lep apelu-
mai ahi, va apu aso euc aiek *iran*,
va uhpu eti ecetai intup atga un-
yum, nitai ehcamai vaig; um lep
aspi nesganimtam aiek an nitai aspi
esgaiimta atimi, va apu alum itai
aiek.
19 Ara asega et aiyu inliinmopok
ainyak vai ra, ek acaiji ra ainyak,
um ated ra: va nitai ineigki namu
emda aiek, um adumoij anliin-
mopom.
20 Ek idim aiji ainyak u intap-
anes, um etcetcei: el et atahaijeg
nohrak tah, um asalgei intapanes,
ekpu han anliin *neom* ainyak ehe-
len, um hag ehelen; *etpu* lep *hag*
ehelek aien.
21 Aien et esjilid aien, ekpu alu-
pai yin ainyak, mika yi ateuc ehe-
lek aien a dorona unyak, et idivaig
kis lep esjilid ainyak, um ateuc
ehele Etmak a dorona o un.
22 Aien et eteuc intikgan aien,
etmu atahaijeg intas iji eigki aien,
et asaig a Nesgan *Upene* ehele
ekalasia.

NUARIN-TAS ALUPAS 4.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki,
kis almoi ainyak, um ecetai intap-
anes an nohatag is asalgei: kis
atahaijeg nohran tah ainyak nuhup-
vaig, is idivaig intoho; is tas ehe-
lek, um ika, Aridji pam aiek ig-
caki, ekpu ehvaig ehelum ainyak
nitai iji eigki eris ika etpu yetpam
an tak aopan.
2 Kis auroauro ainyak um ahu-
umtidec: *kis* idim ecetai dorona is
ethi *ainyak* eris ati an nohatag, is
ateuc a dorona iyehki tah is ethi:
3 aien is ateuc *iran* aien, is idi-
vaig inhat naunau aien im inhat
cop: is arahed a dorona inhuterau,
is idivaig inhat emelmat.
4 *Is amen* nitai ateuc is twente
for, um arahed a dorona iyehki: kis
ecet ilpu atimi tas alep is twente
for ainyak nateucvaig irai itai ateuc
iji ehki, eris aso ra ira apelumai
ahi; eris lep adgaig korona colt
ara.
5 Is ahes a dorona nawainapit,
im inmunuka, im nohrai itai: *is*
amen an nuhup u dorona incop ala-
hala is seven; Nesgai Atua et
seven ji eigki.
6 *Is* lep *amen* an nuhup u dorona
injop ahula, is idivaig narasin no-
hatag: *eris amen* an niblai dorona
um arahed iran niji itai umumoh is
for, is ahinag nesgaiimtara an nu-
hup ura, im lep irai idjira.
7 *Is* idivaig laion nitai umoh is
ethi, um lep idivaig kurimatau nitai
umoh is ethi, um lep idivaig nes-
ganimta atimi nesganimtan nitai

umoh is ethi, um lep idivaig inmeijcop ae nitai umoh is ethi.
8 Is siks ehni nehpai iji itai umu-
moh is for iji ehki: is lep ahinag
nesgaiimtara iraili *ehpara* ara, um
arahed ira *ra:* era eti atumop ara
irai iji adiat im niji epeig, um ika,
Na upene, na upene, na upene aiek,
ak Natimarid Atua emda acen, as
upyi eteuc aiek, um lep eteuc an
naopan ineig, jai napu lep eteuc aiek.
9 Eru wit imyiahpas, um ago
nedo eccen, um naaurineig vai yin,
et ateuc a dorona iyehki aien, um
umoh irai iji mesese, a niji itai
umumoh iji ehki,
10 erupu eropse an nuhup o un
et eteuc aien a dorona a ilpu atimi
tas alep twente for, um alaigaheni
vai yin et umoh aien irai iji mesese,
um erekhaigse korona ura an nuhup
u dorona, um ika,
11 Ak Natimarid, na upene aiek
inlehvaig nimyiahpas, im natimi
alupas, im nemda: as ago niji itai
asega aiek, eris upyi ago va nasaig
unyum, et lep amen *an naopan
ineig.*

NUARIN-TAS ALUPAS 5.

KIS ecetai nitasvitai is ethi ainyak
an matan is ateuc aien a dorona,
eris aged inliin im lep itac, is amen
nitai atapanes is seven iran.
2 Kis lep ecet nagelo emda is ethi
ainyak, is ahlaig aien, is ijinies noh-
ran, *um ika,* Et upene a di nalgei-
vaig nitasvitai ineigki, um ikni-
pagki itai atapanes iran?
3 Ja is eti emda tah an nohatag,
im nobohtan, im lep ithan noboh-
tan, nalgeivaig nitasvitai iyehki,
um almoi.
4 Kis taig alupas ainyak, va nitai
ineig, nikavaig, eris eti ecet tah is
upene aien nalgeivaig nitasvitai
iyehki, um esvi, ka almoi.
5 Ja is ika ehelek tah is ethi irai
ilpu atimi tas alep, Jim taig aiek, et
idim emda a Laion irai ilpu mapoi
Juta, et mapoi Tevit aien, nalgei-
vaig nitasvitai, um iknipagki itai
atapanes et seven iran.
6 Kis lep ecetai ainyak, is idim
aiji juju an niblai dorona im niji
itai umumoh is for iji eigki im lep
ilpu atimi tas alep, Lam is ethi, is
idivaig eris atgei yin, is seven
nepat o un, um seven nesganimtan;
Nesgai Atua et seven ji eigki, er
imyiterimterim an nobohtan asega.
7 Is apan aien, um leh nitasvitai
iyehki an matan is ateuc a dorona.
8 Is wat leh nitasvitai iyehki aien,
eris eropropse an nuhup u Lam niji
itai umumoh is for iji ehki, im ilpu
atimi tas alep is twente for, eris
apos niji harp ara asega, im niji
ipjicolt is ohua nitai auanipin upene
iran; niji alaigaheni u ilpu atimi
upene ji eigki.
9 Eris acesaces nohranitai mat
ara, um ika, Na upene aiek inleh-
vaig nitasvitai ineigki, um ikni-
pagki itai atapanes iran; eris idim
atgei euc, as auarimtama an ja
iram aiek vai Atua ehele nup urai
iji pece asega, im niji tas, im niji
elcau, im niji imnim;
10 as lep ikni cama aiek, mika
ecri ilpu atimarid aijama im ilpu
atimi ahlap u Atua unyima: ecrupu
esjilid an nobohtan aijama.
11 Kis almoi ainyak, um ahgei
nohrai ilpu agelo is ahinag eris
arahed a dorona ara, im niji itai
umumoh iji ehki, im ilpu atimi
tas alep, eris ehcahinag ten dausant
ara, um ehcahinag dausant;
12 eris ahlaig ijinies ara, um ika,
Et upene a Lam ineig, eris atgei
yin, inlehvaig natimi alupas *o un,*
im niji itai ikni, im narapakau, im
nemda, im nimyiahpas, im naunau,
im naaurineig.
13 Kis ahgei niji itai asega eris
ago ainyak, et amen an nohatag, im
nobohtan, im ithan nobohtan, im in-
jop, im niji itai asega amen iran, eris
ika ara, *Etmu eteuc* naaurineig, im

nimyiahpas, im naunau, im nemda,
vai yin et ateuc aien a dorona, im
lep vai Lam, irai iji mesese.
14 Eris ika niji itai umumoh is
for iji ehki, Emen. Eris eropropse
a ilpu atimi tas alep is twente for,
um alaigaheni vai yin et umoh
aien irai iji mesese.

NUARIN-TAS ALUPAS 6.

IS wat atipagki nitai atapanes
is ethi a Lam, kis almoi ainyak,
um atahaijeg tah is ethi irai iji itai
umumoh is for iji ehki, is idivaig
inmunuka nohran, is ika aien,
Apam aiek, um almoi.
2 Kis almoi ainyak, um ecetai
hors ahi is ethi: aien is ateuc iran
aien, is apos nefana aien; eris lep
alupai yin korona is ethi: is apan
aien um ahau *atimi*, mika yi esjilid
nahau ra.
3 Is wat lep atipagki nitai atap-
anes tu aien, kis atahaijeg nitai
umoh tu ainyak, is ika aien, Apam
aiek, um almoi.
4 Is lep apan hors is eche is
cop: eris alupai yin is ateuc iran
aien, mika yi atipagki neigpa an
nobohtan, mika eri atgei jipe
ra ara: eris alupai yin nauitoga
alupas.
5 Is wat lep atipagki nitai atap-
anes dri aien, kis atahaijeg nitai
umoh dri ainyak, is ika aien, Apam
aiek, um almoi. Kis almoi ainyak,
um ecetai hors apeig; aien is
ateuc iran aien, is apos nitai asjaaic-
naig an nikman aien.
6 Kis atahaijeg nohran tah an
niblai iji itai umumoh is for iji
ehki ainyak, is ika, *Etmu* imtai
hwiit inuari-mune et ethi an nip-
jinitai et ethi, um imtai barle
inuari-mune et ethi an nipjinitai
et eseij; um jim auahas nidi oliv
im nidi vaine.
7 Is wat lep atipagki nitai atap-
anes for aien, kis atahaijeg nohran
nitai umoh for ainyak, is ika aien,
Apam aiek, um almoi.
8 Kis almoi ainyak, um ecetai
hors yag: nidan natimi iyehki is
ateuc iran Inmas, is apitac yin
Umatmas. Eris alupai rau nemda
an nuarin et ethi irai uarin et for
an nobohtan, mika eru atgei *atimi*
an nauitoga, im numlaig has, im
nemehe has, im lep niji itai aleg an
nobohtan.
9 Is wat lep atipagki nitai atap-
anes faiv, kis ecetai nesga atimi
ainyak ithan nefata, eris atgei ra
vai intas o Atua, im lep vai intas
asuptecnaig ura:
10 eris ahlaig ijinies ara, um ika,
Ak Natimarid, na upene aiek um
inivaijec, napu ahilek aiek an na-
hopan, um aru inmas unyima ira
ra era amen an nobohtan ara?
11 Eris alupai ra asega apelu-
mai ahi; eris lep asaig ehele ra,
mika eri atumop ipjidipjid ara,
um imyihum pan an naopan iyeh-
ki, uhpu asjapicnaig ehni ilpu
atimi era ehraheca ara, im lep
ilpu etoara, uhpu lep atgei ra
etpu tup ethi ache.
12 Is wat lep atipagki nitai atap-
anes siks aien, kis almoi ainyak;
is idim eteuc nomoi alupas; is apeig
nagesega, um idivaig napelumai
alau irai itai, is lep idivaig inja
inmohoc;
13 is ehlelelse an nobohtan niji
moijeuv an nohatag, et idivaig et
ehlelel nohoai ateg mat, an nai-
hoivaig nimtinjop alupas:
14 is apohod nohatag, um idivaig
inuari-peper er asvi; eris apan an
taka uarin niji lola edoon, im niji
hakli-pece asega.
15 Eris atpuh irai mai tan, im lep
irai mai ij irai lola edoon, a ilpu ati-
marid an nobohtan, im ilpu atimi
alupas, im ilpu atimi ikni itai, im
ilpu atimi esjilid irai ilpu euc-
supo, im ilpu atimi emda, im ilpu
aheca asega, im ilpu atimi eti
aheca asega;

16 um ika ehele lola edoon im nij,
Eropse irama, um adenai cama va
nesganimtan et ateuc aien a dorona,
im lep vai intavaitap u Lam :
17 et mun yetpam nadiat alupas
u intavaitap o un ; inyi emda a di
naijivaig *an nuhup o un ?*

NUARIN-TAS ALUPAS 7.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki,
kis ecet ilpu agelo is for ainyak,
eris aiji ara an nesvi va nobohtan
et for, um asjiraig nimtinjop an
nobohtan et for, vai yi jim iji
nimtinjop an nobohtan, ka injop, ka
tah incai.
2 Kis lep ecet nagelo is ethi is
eche ainyak, is ahes an ridjai o un
aien um aridjai, is apos nitai asja-
aicnaig u Atua umoh aien : is ah-
laig ijinies aien ehele ilpu agelo is
for iji ehki, eris ikni ra mika eri
auahas nobohtan im injop,
3 um ika, Jim auahas nobohtan
aijaua, ka injop, ka niji cai, um
imyihum pan an naopan iyehki,
ecrupu asjaaicnaig irai ilpu aheca u
Atua uja aijama irai ipjiimtara.
4 Kis atahaijeg ainyak nesvi ra sji
ehki vaig, eris ati nitai asjaaicnaig
ira ra : eris ati nitai asjaaicnaig ira
atimi is wun huntret *im* forte for
dausant irai upu Isreel asega.
5 Eris asjaaicnaig ira atimi is
twelv dausant irai ilpu mapoi Juta.
Um lep asjaaicnaig ira atimi is
twelv dausant irai ilpu mapoi
Ruben. *Um lep* asjaaicnaig ira
atimi is twelv dausant irai ilpu
mapoi Cat.
6 *Um lep* asjaaicnaig ira atimi is
twelv dausant irai ilpu mapoi Eser.
Um lep asjaaicnaig ira atimi is
twelv dausant irai ilpu mapoi Naf-
talai. *Um lep* asjaaicnaig ira atimi
is twelv dausant irai ilpu mapoi
Manasi.
7 *Um lep* asjaaicnaig ira atimi is
twelv dausant irai ilpu mapoi Sim-
eon. *Um lep* asjaaicnaig ira atimi
is twelv dausant irai ilpu mapoi
Livai. *Um lep* asjaaicnaig ira atimi
is twelv dausant irai ilpu mapoi
Issakar.
8 *Um lep* asjaaicnaig ira atimi is
twelv dausant irai ilpu mapoi Seb-
ulun. *Um lep* asjaaicnaig ira
atimi is twelv dausant irai ilpu
mapoi Josef. *Um lep* asjaaicnaig
ira atimi is twelv dausant irai ilpu
mapoi Benjamin.
9 Is wat ti pan itac nitai iji
eigki, kis almoi ainyak, um alum
atimi is ahinag is ehka vaig tah
nesvi ra vaig, irai iji pece asega,
im niji imnim, im niji elcau, im
niji tas, naijivaig an nuhup u do-
rona iyehki, im lep an nuhup u Lam,
eris aso ra ira apelumai ahi ara,
um apos eri eaig.
10 Eris ahlaig ijinies ara, um ika,
Et ahes nitai imyiatamaig atimi
ehele Atua uja, aien et ateuc aien
a dorona, im lep ehele Lam.
11 Eris aiji a ilpu agelo asega
um arahed a dorona, im lep irai
ilpu atimi tas alep, im niji itai umu-
moh is for iji ehki, um eropropse
irai esgaiimtara an nuhup u dorona,
um alaigaheni vai Atua,
12 um ika, Emen : *Etmu eteuc*
incediaig, im inlah, im narapakau,
im naaurineig, im nimyiahpas, im
natimi alupas, im nemda, vai Atua
uja irai iji mesese. Emen.
13 Is tas tah is ethi irai ilpu
atimi tas alep, um ika ehelek, Di sji
eigki et amen ira ra niji apelumai
ahi ? eris ahes eda ara ?
14 Kis ika ehelen ainyak, Ak
natimi alupas, na ato aiek. Is ika
ehelek aien, Eris ahes an nohocred
alupas ara sji eigki, um yiri apel-
umai ura, um ago ahi, an ja irai
Lam :
15 va nitai ineigki era aiji ara an
nuhup u dorona u Atua, um aheca
o un an neom ahlap o un, irai iji
adiat im niji epeig : etpu amen ehele
ra aien et ateuc aien a dorona :

16 inyi ti lep ehtele ra ara, um
eti lep ahvig wai; inyi ti lep ces ra
nagesega, um eti *auahas ra* nihlup:
17 etpu alaa ra nitai caig a Lam,
aien *et aiji* aien an nuhup u dorona,
um asgi pan ra irai imtaiwai umoh
et ahlau ohua: etpu yiri nidi nim-
tara asega a Atua.

NUARIN-TAS ALUPAS 8.

1 IS wat atipagki nitai atapanes
seven *a Lam*, is eigpa an nohatag is
idivaig nahaiji aur is ethi.

2 KIS ecet ilpu agelo is seven iji
eigki ainyak, era aiji ara an nuhup
u Atua: eris alupai ra intoho is
seven.
3 Is lep apam a nagelo is ethi is
eche, um aiji u nefata, is apos nip-
jicolt aien; eris alupai yin nitai
auanipin upene is alupas, mika
yi ati aien ira alaigaheni u ilpu
atimi upene asega an nefata colt
iyehki *is amen* an nuhup u dorona.
4 Is ahes an nikmai nagelo nad-
aran nitai auanipin upene, *um tup
ethi ache pan ira* alaigaheni u ilpu
atimi upene, um aridjai an nuhup
u Atua.
5 Is leh nipjinitai iyehki a nagelo,
um leh incop an nefata um ati iran,
is um ohua, um ethaigse an no-
bohtan: is eteuc nohrai itai, im in-
munuka, im nawainapit, im nomoi.
6 Eris yecrei ra a ilpu agelo is
seven iji ehki, eris apos intoho is
seven ara, mika eri ahlai.
7 Is ahlai intoho o un a nagelo
uhup, ja is par apitac incaupda hat
im incop pelaig an ja, eris erek-
haigse an nobohtan, is acescas
nahaiji cai is ethi an nahaijin is
eseij, is lep atah nefelelicai mat
asega.
8 Is lep ahlai intoho o un a
nagelo tu, eris ethaigse an jop
nitai is idivaig nedoon alupas is
alaualau incop iran: is idivaig inja
nahaijin jop is ethi an nahaijin is
eseij;
9 eris emesmas nahaiji iji itai
umumoh an jop is ethi an nahaijin
is eseij; eris auahas nahaiji elcau
is ethi an nahaijin is eseij.
10 Is lep ahlai intoho o un a
nagelo dri, is ahes an nohatag in-
moijeuv alupas um asuol, is alauma
um idivaig incop alahala, is eropse
an nahaiji ofowai is ethi an nahaijin
is eseij, im lep irai imtaiwai ahlau
ohua;
11 nidan moijeuv iyehki Nitai
acen, is um acen nahaiji wai is ethi
an nahaijin is eseij; eris lep emes-
mas natimi is ahinag vai inwai, va
nitai ineig, nikavaig, is acen *inwai.*
12 Is lep ahlai intoho o un a
nagelo for, eris auud nahaijin na-
gesega is ethi an nahaijin is eseij,
im nahaijin mohoc is ethi an
nahaijin is eseij, im nahaijin moi-
jeuv is ethi an nahaijin is eseij; is
aupat nahaijin is ethi an nahaijin is
eseij iran, is eti lah inuarin-nadiat
is ethi an nuarin-nadiat is eseij, um
lep ucce nepeig.
13 Kis ahmoi ainyak, um atahai-
jeg nagelo is ethi is ae aien juju an
nauanohatag, um ahlaig ijinies, um
ika, Auwe, auwe, kaiheuc va atimi
era amen an nobohtan ara, va
nohrai intoho et eche u ehtaij agelo
et eseij, ehtijpu ahlai ahtaij!

NUARIN-TAS ALUPAS 9.

IS lep ahlai intoho o un a nagelo
faiv, kis ecetai inmoijeuv is ethi
an nohatag ainyak, is asuol an no-
bohtan: eris alupai yin nitai asalgei
intapanes an nehpanitai ineig er eti
ecetin nehni o un.
2 Is asalgei *intapanes* an nehpan-
itai aien er eti ecetin nehni o un;
is ahlahos nadaran cop an nehpan-
itai, is idivaig nadarai suata; is
aupat nagesega, um *acnapnes* naua-

nohatag, va nadaran cop an neh-
panitai.
3 Eris ahes an nadaran cop in-
heled an nobohtan: eris alupai ra
nemda, et idivaig nemda u nispeuv
an nobohtan.
4 Eris asaig ehele ra mika eri jim
auahas nefelelicai an nobohtan, ka
tah nitai mat, ka tah incai; jai ilpu
atimi iji ehki ache is eti amen nitai
asjaaicnaig u Atua irai ipjiimtara.
5 Eris alupai ra mika eri jim
atgei *ilpu atimi* iji ehki, jam auoh
ohocred ra an mohoc inyi faiv:
nohocred ura neigki, is idivaig no-
hocred u natimi ineig is ahcai yin a
nispeuv.
6 An naopan iyehki erupu ahilek
inmas atimi, jam eti ecetai; erupu
merit ara inmasvaig, ja inyi aha
vai ra inmas.
7 *Eris* idivaig hors eris yecrei ra
va nedoa inheled iji ehki; *is amen*
irai idjinira niji itai is idivaig ko-
rona colt, *is* lep idiva nesganimta
atimi nesganimtara.
8 Is idivaig numri nidjini takata
nalau ira ra, is lep idivaig *neijei*
laion neijera.
9 Is idivaig inhat niji itai atapanes
inritira; um idivaig nohrai itai atga
iji ehki, et imyiathut pan u nedoa
hors et ahinag, nohrai ehpara.
10 Is idivaig *narapacal u* nispeuv
narapacal ura, is amen nij va atimi
ira arapacal ura, eris emda ara
nauahas atimi vaig irai mohoc is
faiv. Is eteuc natimarid ura, et
agelo aien an nehpanitai er eti
ecetin nehni o un, nidan Hibru
Abatton, jai nidan an tas Crisi
Apollyon [Natimi auahas itai].
12 Is ti pan itac nohocred is ethi;
ja etpu lep yetpam nohocred inyi
ero an tak aopan.
13 Is lep ahlai intoho o un a
nagelo is ethi is eche, kis atahaijeg
nohran tah is ethi ainyak, is ahes
irai epat is for an nefata colt an
nuhup u Atua,
14 is ika ehele nagelo iyehki is
apos intoho *o un* aien, Ahiyi nagelo
et for aiek, er arore ra an nofowai
alupas Yufretes.
15 Eris ahiyi nagelo is for, eris
ago ra va aur inyi ethi, im nadiat
inyi ethi, im inmohoc inyi ethi, im
inmesese inyi ethi, mika eri atgei
nahaiji atimi inyi ethi an nahaijin
et eseij.
16 *Eris* tu huntret milyon a ilpu
eucsupo iji ehki eris ateuc irai hors
ara: kis atahaijeg ainyak nesvi ra
vaig.
17 Kis ecetai niji hors ainyak, an
nahuumtidec *unyak*, im lep ra eris
ateuc ira ra ara, is amen ira ra
nitai atapanes ritira is idivaig incop,
im inhat cop, im narekwas: *is*
idivaig nidjini laion nidjini hors
ura; is ahes irai ipjieucsera incop,
im nadaran cop, im narekwas.
18 Eris atgei nahaiji atimi is ethi
an nahaijin is eseij an nitai erahki,
nikavaig, incop, im nadaran cop, im
narekwas, is ahes irai ipjieucsera.
19 Et amen nemda ura irai ipji-
eucsera im lep irai ilauera: is idi-
vaig *narapacal* u nimyiv nilauera,
is amen nidjinin iran, eris auahas
itai irai *ilauera* ara.
20 Eris eti adumoij anliinmopura
va nauritai irai ikmara natimi iji
ehki, eris eti atgei ra nitai has
erahki, mika eri jim alaigaheni ara
vai ilpu atmas, im niji atmassimai
colt, im silver, im bras, im hat,
im nauicai; et ehka vai ra nalum
itai vaig, um ahgei itai vaig, um
atgavaig:
21 eris eti lep adumoij anliin-
mopura ara va natgei atmas ura, im
naraces, im ingaijid, im nehneg itai.

NUARIN-TAS ALUPAS 10.

KIS ecet nagelo emda is ethi is
eche ainyak, is ahes an nohatag
aien um asuol, is ataluopni yin
nepeig: *is isjis* an nidjinin in-
huterau, um idivaig nagesega nesga-

nimtan, um lep idivaig noboatau cop
neduon ero :
2 is apos inhaklin nitasvitai an
nikman aien eris algei : is ati ne-
duon inmatan an jop aien, im *ne-
duon* inmoon an nobohtan.
3 Is ahlaig ijinies aien is idivaig
naunyauwaig u laion : is wat ahlaig
aien, is ehceseven atceteuc in-
mununka, um tas.
4 Is wat ehceseven atceteuc in-
mununka um tas, kis ika ainyak ki
aged : kis atahaijeg nohran tah is
ethi ainyak is ahes an nohatag, um
ika ehelek, Adenaig nitai iji eigki
aiek is asaig inmununka is seven iji
eigki, um jim aged.
5 Is adaigjai nikman an nohatag
a nagelo iyehki kis ecet yin ainyak
naijivaig an jop, im lep an nobohtan,
6 is asig yi aktit intas aien vai
yin et umoh aien irai iji mesese, is
ago nohatag aien, im niji itai amen
iran, im nobohtan im niji itai
amen iran, im injop im niji itai
amen iran, um ika, Etpu ti amen
naopan ineig :
7 ja an naopan iyehki an nohran
nagelo seven, et wit ahlai intoho
o un aien, uhpu ehneijid nitai
ineig is adenaig a Atua, is idivaig
is asuptecnaig ehele ilpu profeta
aien, eris aheca o un ara.
8 Is lep tas ehelek nohran iyehki
kis atahaijeg ainyak an nohatag, um
ika, Apan aiek, *um* leh inhaklin
nitasvitai eris algei an nikma nag-
elo ineig et aiji an jop aien im lep
an nobohtan.
9 Kis apan ehele nagelo ainyak,
um ika ehelen, Alupai nyak in-
haklin nitasvitai inaico aiek. Is ika
ehelek aien, Leh aiek, um caig
ehni ; etpu has nipjinetgam aiek
vaig, ja etpu aiyu, um idivaig hune,
an nipjineucsum.
10 Kis leh inhaklin nitasvitai
iyehki ainyak an nikmai nagelo,
um caig ehni; is aiyu an nipjineuc-
sek, um idivaig hune : ja kis wat
caig ainyak, is has nipjinetgak.

11 Is ika aien, Eris idim ika napu
lep asuptecnaig intas *o Atua* aiek va
nup urai iji pece inyi ahinag, im
nup urai iji elcau, im ilpu atimi
auoh taka tas, im ilpu atimarid.

NUARIN-TAS ALUPAS 11.

ERIS alupai nyak nauanieg is ethi,
is idivaig niseuc : is aiji a nag-
elo, um ika, Atidai aiek, um asja-
aicnaig an neom ahlap u Atua, im
nefata, im lep ra era alaigaheni
iran ara.
2 Jam ude nimnim u neom ahlap,
um jim asjaaicnaig iran : eris atcei-
jaig imi nup urai iji taka pece :
erupu auhi inuarin-pece itaup ara
irai mohoc inyi forte tu.
3 Ekpu ati ohwat atimi asuptec-
naig nyak et ero ainyak, mika eru
ahidan tas arau ira adiat inyi twelv
huntret *im* sikste, um aso rau ira
apelumai ucai :
4 erau cai oliv et ero arau, im lep
lamp et ero, erau aiji arau an
nuhup u Atua ineig et o un no-
bohtan :
5 el et ika tah yi auahas rau, el
et ahes an nipjineucserau incop,
um auahas ilpu atimi tak atimi ira
rau : maiya, el et ika tah yi auahas
rau, eris idim ika uhpu atgei yin
inyi ucce :
6 erau emda ahwat raigki natap-
anesvaig nohatag, vai yi jim ehe
ira adiat iji ehki eraupu asuptec-
naig intas iran arau : erau esjilid
irai ofowai arau par ika yi ja ; um
lep auahas nobohtan irai iji itai has
asega, erau wit merit arau.
7 Erau wit asuptecnaig ehni intas
urau arau, etpu ati nedoa vai rau a
nitai aleg ineig et ahes an neh-
panitai ineig et eti ecetin nehni o
un, um ahau rau, um atgei rau.
8 *Etpu amen* nohurau emesmas an
nefalaig an nuarin-pece alupas ineig,
er anvi nidan an tas ecsipece par
ika Sotom im Ijipt, eris lep atgei

Natimarid uja an nauincai atgeig
eahki.
9 Erupu almoi nohurau ira adiat
inyi eseij im nahaijin *nadiat* inyi
ethi nahaiji ra ira atimi, im nup urai
iji pece, im ilpu atimi auoh taka
tas, im nup urai iji elcau, um acaiji
atimi, mika eri jim atelmoi nohurau
irai ehpaiitai.
10 Erupu imyiacitak vai rau ara
era amen an nobohtan ara, um
cediaig, um alupaig jipe ra niji itai
tup ahtai; va nitai ineig, nikavaig,
erus auoh ohocred ra eris amen
an nobohtan ara ahwat aprofeta
erahki.
11 Is wat ti pan itac nadiat is
eseij im nahajin *nadiat* is ethi, is
ati nesgarau an nohurau a Atua,
mika eru nusjai; erus atidai arau,
um aiji; eris imtitaig alupas atimi
iji ehki eris alum rau ara.
12 Erus atahaijeg nohran alupas
an nohatag arau, is ika ehele rau,
Aridji pam aijaurau igcaki. Erus
aridjai arau an nepeig, um yetpan
an nohatag; eris alum rau a ilpu
atimi tak atimi ira rau.
13 An nuarin-nadiat iyehki is
eteuc nomoi alupas, is eropse
inuarin is ethi irai uarin is ten
an nuarin-pece iyehki, eris atgei
atimi is seven dausant an nomoi:
eris imtitaig alupas natimi iji ehki
eris aled ara, um imyiahpas Atua
an nohatag.
14 Is ti pan itac nohocred is ero;
ja etpu idim auroauro um yetpam
nohocred inyi eche.
15 Is ahlai intoho o un a nagelo
seven, is ahes an nohatag nohrai
itai esjilid, um ika, Et *elcau*
u Natimarid uja, im lep Kristo
o un, niji elcau an nobohtan
ineigki; etpu atimarid aien irai iji
mesese.
16 Eris eropropse an nesganim-
tara a ilpu atimi tas alep is twente
for iji ehki, eris ateuc irai itai ateuc
ura ara an nuhup u Atua; eris
alaigaheni vai Atua ara,
17 um ika, Ak Natimarid Atua
emda acen, as upyi eteuc aiek, um
lep eteuc an naopan ineig, jai napu
lep eteuc aiek; ecra naurineig vai
euc aijama, va nitai ineig, nikavaig,
na mun leh nemda alupas unyum
aiek, um atimarid:
18 eris edemda nup urai iji pece,
et mun yetpam intavaitap unyum,
im nadiat u ilpu atimi emesmas,
mika an almaijidjid nedo ura aiek,
um aru nedo upene u ilpu profeta iji
eig eris aheca unyum ara, im lep ilpu
atimi upene, im lep ra era imtitaig
nidam ara, tup atimi im ilpu atimi
alupas; um auahas ra era auahas
nobohtan ara.

19 ERIS asalgei neom ahlap u
Atua an nohatag, eris ecetai anliin
neom ahlap o un nelcau an tas-
-etipup o un: is eteuc nawainapit,
im nohrai itai, im inmunuka, im
nomoi, im incaupda hat alupas.

NUARIN-TAS ALUPAS 12.

1 ERIS ecetai nitai asjaaicnaig
alupas is ethi an nohatag, *nikavaig,*
intakata is ethi, is ataluopni yin
nagesega, *is eteuc* ithan neduon in-
mohoc, eris adgaig imi yin inmoi-
jeuv is twelv is idivaig korona:
2 is opouc aien, um aunyauwaig,
um ahka, um ohocred an naposvaig
inhal o un.
3 Eris lep ecetai nitai asjaaicnaig
is eche an nohatag, *nikavaig,* nim-
yiv is ethi is alupas um cop, is
seven nidjinin, um ten nepat o un,
is amen irai idjinin korona is seven.
4 Is acause pam nahaijin is ethi
an nahaijin is eseij irai moijeuv an
nohatag an nilauun aien, um erek-
haigse an nobohtan: is aiji nimyiv
an nuhup u intakata iyehki, is
ubutpotet u naposvaig inhal o un
aien, mika, yu wit apos inhal o un,
yi caig yin.
5 Is apos inhalav atamaig aien,
eris ati yin mika yi esjilid aien irai

iji pece asega an mopul hat: eris
imyiaridjai inhal o un ehele Atua
im dorona o un.
6 Is aha pan an namasacen a in-
takata iyehki, is imyecrei inuarin
imi yin eahki a Atua, mika eri
alaan nitai caig eahki ara ira adiat
inyi twelv huntret *im* sikste.
7 Eris ati nedoa an nohatag: is
ago nedoa vai nimyiv a Maikel im
ilpu agelo o un; is lep ago nedoa
vai Maikel a nimyiv im ilpu agelo
o un;
8 ja eris eti emda ara; is lep ti
inuarin ura an nohatag.
9 Eris ethaig pan itac nimyiv
alupas, is amen aien um itu, nidan
Tiapolo, im Satana, aien aigki et
efaifa aien va atimi asega an no-
bohtan: eris ethaig pan itac yin an
nobohtan, eris lep erekhaig pan itac
ilpu agelo o un ehelen.
10 Kis atahaijeg nohran alupas
ainyak an nohatag, is ika, Et mun
yetpam nitai imyiatamaig *caija*, im
nemda, im nelcau o Atua uja, im
natimi alupas u Kristo o un: eris
idim ethaigse natimi atijai itai irai
ilpu etoaija, is atijai itai ira ra aien
an nuhup u Atua uja irai iji adiat
im niji epeig:
11 eris esjilid iran ara an ja irai
Lam, im intas an nasuptecnaig ura;
eris eti imyicoho ra ara, jam emes-
mas:
12 va nitai ineigki namu cediaig
aiek, ak nohatag, im lep aijaua eka
amen iran aijaua: kaiheuc vai
caua eka amen an nobohtan aijaua
im lep an jop! et mun asuol sepam
ehelemia a Tiapolo, et alupas inta-
vaitap o un, va nitai ineig, nika-
vaig, et ato aien mika et ipjidipjid
naopan o un.
13 Is wat ecetai a nimyiv, nika-
vaig, eris ethaigse yin an nobohtan,
is atmas vai intakata iyehki aien, is
apos *inhalav* atamaig *o un* aien.
14 Eris lep alupai intakata iyehki
nehpan meijcop alupas is ero, mika
yi ae pan aien va nimyiv an namas-
acen an nuarin o un, eri alaan nitai
caig iran an mesese inyi ethi,
im lep niji mesese, im lep nahaijin
mesese.
15 Is aoh an wai vai intakata a
nimyiv, is idivaig nofowai, mika yi
leh yin inwai.
16 Is atau imi intakata nobohtan;
is asalgei nipjineucsen nobohtan,
um umnyi inwai ineig is aoh iran a
nimyiv.
17 Is edemda vai intakata a nimyiv,
um apan mika yi ati nedoa va na-
haiji ilpu hal o un is aled, era im-
yiaiji intas alep o Atua ara, um apol
an nasuptecnaig u Iesu Kristo.

NUARIN-TAS ALUPAS 13.

KIS aiji ainyak an nohmunjop,
um ecetai nitai aleg is ethi is
ahes an jop, is seven nidjinin, um
ten nepat o un, *is amen* korona
is ten irai epat o un, im lep nidan
irai idjinin intas has esjilid:
2 is idivaig lepart nitai aleg iyehki
kis ecetai ainyak, is idivaig *neduei*
ber neduon, um idivaig nipjineucse
laion nipjineucsen: is alupai yin
nemda o un a nimyiv, im nitai ateuc
o un, im natimi alupas esjilid.
3 Kis ecetai nidjinin is ethi ai-
nyak, eris ati inmocop iran is idi-
vaig inmas; ja is lep mah inmocop
mas vaig iyehki iran: eris apitac
nitai aleg iyehki atimi asega an no-
bohtan, um imyiali:
4 eris alaigaheni vai nimyiv
iyehki ara, is ati nemda imi nitai
aleg iyehki: eris lep alaigaheni va
nitai aleg ara, um ika, *Et* idivaig
nitai aleg ineigki a di? et emda
a di nativaig nedoa vai yin?
5 Eris alupai yin nohran, mika yi
tas ijinies aien, um asan tas has
esjilid; eris ati yin, mika yi ago
nedoa aien an mohoc inyi forte tu.
6 Is asalgei nipjineucsen aien, um
asan tas has esjilid vai Atua, *im*
intas has esjilid va nidan, im neom

o un, im lep ra era amen an no-
hatag ara.
7 Eris ati yin, mika yi ago ndoa
vai ilpu atimi upene aien, um aat
ira ra: eris lep ati yin, mika yi
esjilid aien irai nup urai iji pece
asega, im ilpu atimi auoh taka tas,
im nup urai iji elcau.
8 Erupu alaigaheni vai yin na-
timi asega erupu amen ara an no-
bohtan, eris eti aged nidara an
nitasvitai va nitai umoh iran u
Lam ineig, eris atgei yin an nao-
pan iyehki is pam eti eteuc no-
bohtan.
9 El et eteuc intikgan tah, etmu
atahaijeg aien.
10 Aien et imyiapan atimi an taka
pece aien, uhpu lep imyiapan yin
an taka pece: aien et atgei atimi
an nauitoga aien, eris idim ika uhpu
lep atgei yin an nauitoga. Nedo eti
auatiemda u ilpu atimi upene neig-
ki, im nimyiisjis ninivaijec ura.
11 Kis ecetai nitai aleg is eche
ainyak, is ahes an nobohtan; is ero
nepat o un et idivaig inhakli siip, is
lep tas aien et idiva nimyiv.
12 Is idivaig nitai aleg iyehki
uhup aien, um ago nauritai emda
an nuhup o un, is lep ika aien
ehele atimi era amen an nobohtan
ara, eri alaigaheni va nitai aleg
iyehki uhup, is mah inmocop mas
vaig iran.
13 Is ago niji itai asjaaicnaig esji-
lid aien, is ika aien yi ahes incop
an nohatag, um asuol an nobohtan
an nuhup u atimi;
14 is lep imyiahnag atimi an
nobohtan aien, va niji itai asjaaic-
naig iji ehki eris ati yin mika
yi ago an nuhup u nitai aleg
iyehki; is ika aien ehele atimi era
amen an nobohtan ara, eri ago
nalmui nitai aleg iyehki eris
ahcai yin an nauitoga, ja is umoh
aien.
15 Eris ati yin, mika yi imyi-
atamumoh nalmui nitai aleg iyehki,
mika yi tas nalmui nitai aleg, um
ika eri atgei ra sji eigki asega era
eti alaigaheni vai nalmui nitai aleg
iyehki ara.
16 Is ika aien eri leh nitai asjaaic-
naig irai ikmara inmatara, ka irai
ipjiimtara ara asega, tup atimi
im ilpu atimi alupas, im ilpu atimi
ikni itai im ilpu ihki atimi, im ilpu
aheca im ilpu atimi eti aheca:
17 *is lep ika aien* yi jim ahtai
itai, um jim auanimtai itai tah
natimi, ara ache et amen nitai
asjaaicnaig ira ra, ka nidan nitai
aleg, ka numera an nidan.
18 Narapakau neigki. Aien et
amarero aien, etmu esvi numera
u nitai aleg iyehki: numera an
natimi neigki; et siks huntret *im*
sikste siks numera o un.

NUARIN-TAS ALUPAS 14.

KIS ahmoi ainyak um ecet Lam,
is aiji aien an nedoon Saion,
eris amen ehelen natimi is wun
huntret *im* forte for dausant, eris
aged nidai Etman irai ipjiimtara.
2 Kis atahaijeg nohran tah an
nohatag ainyak is idivaig inmotjan
jop alupas, um lep idivaig inmotjan
natceteuc alupas u unmunuka: kis
lep atahaijeg nohrai ilpu atimi atcei
harp ainyak, eris atcei harp ura ara:
3 eris acesaces *nohranitai* ara, is
idivaig nohranitai mat, an nuhup
u dorona, im lep an nuhup u niji
itai umumoh is for iji ehki, im ilpu
atimi tas alep: is ehka vaig tah
nesegevaig nohranitai iyehki, ilpu
atimi wun huntret *im* forte for
dausant ache, eris imyiatamaig ra
an nobohtan.
4 Ara aigki eris eti auahas ra irai
ilpu takata; era ilpu atimi upene
ara. Era apitac Lam ara irai iji
uarin asega et apan iran aien. Eris
imyiatamaig ra sji eigki ehele atimi,
eris hupnan *ara* imi Atua im lep
Lam.
5 Is eti eteuc nefaifa irai ipji-

eucsera: um lep ti nedo has ura
an nuhup u dorona u Atua.
6 Kis lep ecet nagelo is eche
ainyak, is ae aien an nauanohatag,
is amen ehelen intas-upene ineig
inyi ti lep ti, par asuptecnaig ehele
atimi an nobohtan, im lep ehele
ilpu atimi auoh taka tas, um amen
irai iji pece, im niji elcau, im niji
imnim;
7 is efehtas aien, um ika, Akumu
imtitai Atua aijaua, um imyiahpas
yin; et mun yetpam inuarin-nadiat
ineig etpu asuptecnaig nimtan *imi
atimi* aien; um alaigaheni vai yin
is ago nohatag aien, im nobohtan,
im injop, im lep nimtaiwai.
8 Is epitpitac *iran* a nagelo is ethi
is eche, um ika, Et mun asuol
Babelon, et mun idim asuol inuarin-
-pece alupas iyehki; va nitai ineig,
nikavaig, is alumai nup urai iji
pece asega waina an gaijid o un
aien, uhpu ohocred vaig.
9 Is epitpitac ira rau a nagelo is
ethi is eche, um efehtas, um ika, El
et alaigaheni va nitai aleg iyehki im
lep nalmun tah natimi, um leh nitai
asjaaicnaig *o un* an nipjinimtan, ka
nikman,
10 etpu idim umnyi waina an
tavaitap u Atua aien, er atladwi
an nipjinitai an nedemda alupas
o un, jam eti asjan *wai* iran; etpu
ohocred aien an cop im narekwas
an nuhup u ilpu agelo upene, im
lep an nuhup u Lam.
11 Et lep aridjai nadaran cop an
nohocred ura irai iji mesese: era
eti atumop irai iji adiat im niji epeig
ara sji eigki, era alaigaheni ara va
nitai aleg im nalmun, im lep ra era
leh nitai asjaaicnaig va nidan ara.
12 Nedo eti auatiemda u ilpu
atimi upene neigki: era imyiaiji
intas alep u Atua ara sji eigki, um
asgeig irai Iesu.
13 Kis lep atahaijeg nohran tah
an nohatag ainyak, is ika ehelek,
Namu aged aiek, *um ika*, Era mun
ahesmoij a ilpu atimi emesmas, era
emesmas ehele Natimarid ara, um
uhum pan itu: Maiya, et ika a
Nesgan *Upene*, eri atumop ara va
niji auritai ura; etpu lep apitac ra
niji itai ura eris ago.
14 Kis almoi ainyak um ecetai
nepeig ahi, is ateuc an nepeig
iyehki tah is idivaig Inhal o natimi,
eris adgaig imi yin korona colt, *is
apos* nauitoga arig an nikman *aien.*
15 Is lep ahes an neom ahlap a
nagelo is ethi is eche, um ahlaig
ijinies vai yin is ateuc an nepeig
iyehki aien, *um ika*, Ati nauitoga
unyum aiek, um eucsei itai: et
mun yetpam naopan ineig an neucsei
itai iran aiek; et mun metto nohoai
itai an nobohtan.
16 Is ati nauitoga o un aien an
nobohtan, is ateuc aien an nepeig
iyehki, um eucsei *nohoai itai* an
nobohtan.
17 Is lep ahes an neom ahlap an
nohatag a nagelo is ethi is eche,
is lep apos nauitoga arig aien.
18 Is lep ahes an nefata a nagelo
is ethi is eche, is aminjinaig incop
aien, um ahlaig ijinies vai yin is
apos nauitoga arig aien, um ika,
Ati nauitoga arig unyum aiek, um
asjapicnaig nohoai vaine an noboh-
tan, et mun metto upene nohoan.
19 Is ati nauitoga o un an no-
bohtan a nagelo iyehki, um asjapic-
naig nohoai vaine an nobohtan, um
ikni an nitai ahtaijiraig vaine alu-
pas an nedemda u Atua:
20 eris auhi *nohoai vaine* an nitai
ahtaijiraig alupas an yipin nuarin-
-pece itac, is ahes inja an nitai
ahtaijiraig vaine iyehki, um ahga
um yetpan u braitil irai hors, um
yah a mail is tu huntret.

NUARIN-TAS ALUPAS 15.

KIS ecetai nitai asjaaicnaig is ethi
is eche ainyak an nohatag, is
alupas um esjilid, *nikavaig*, ilpu
agelo is seven is amen ehele ra niji
itai ohocred vaig apitac is seven;

uhpu idim ago ehni nedemda u
Atua irai itai iji eigki.
2 Kis lep ecetai inhat ehled ai-
nyak is idivaig injop ahula is as-
jeuc naged cop iran: eris aiji u
unjop iyehki ara sji ehki eris esjilid
ara irai nitai aleg iyehki, im nal-
mun, im nitai asjaaicnaig o un, *im*
numera an nidan, eris lep apos niji
harp u Atua ara.
3 Era acesaces nohranitai u Moses
naheca u Atua ara, im nohranitai
u Lam, um ika, Ak Natimarid
Atua emda acen, *et* esjilid nauritai
unyum, er imyiali vaig; ak nati-
marid irai up urai iji pece, *et* atoh
nedo unyum aiek, um inivaijec:
4 ak Natimarid, inyi ti imtitaig
euc a di? um eti imyiahpas nidam?
na idim upene ache *aiek:* erupu
idim apam nup urai iji pece asega,
um alaigaheni vai euc; na mun
aru nedo o atimi aiek an nuhup u
atimi asega.
5 Is wat ti pan itac nitai iji eigki,
kis almoi ainyak, um ecetai neom
ahlap an nimnim an tas asuptecnaig
an nohatag eris asalgei:
6 eris ahes an neom ahlap a ilpu
agelo is seven, is amen ehele ra niji
itai ohocred vaig is seven, eris aso
ra ira apelumai yilyil um adicin-
adicin, um ahi, eris arore nijihgara
ara irai itai ahid colt.
7 *Is apan* tah is ethi irai iji itai
umumoh is for iji ehki, um alupai
ilpu agelo is seven nipjicolt is seven,
is ohua iran nedemda u Atua ineig
etpu umoh aien irai iji mesese.
8 Is ohua neom ahlap va nadaran
natimi alupas u Atua, im nemda
o un; is ehka vaig tah napanvaig
anliin neom ahlap um uhum pan
naopan nago ehni niji itai ohocred
vaig is seven u ilpu agelo is seven.

NUARIN-TAS ALUPAS 16.

KIS atahaijeg nohran tah ainyak
is ijinies, is ahes an neom ahlap,
is ika ehele ilpu agelo is seven iji
ehki, Akumu apan aijaua, um at-
ladwi intavaitap ineig u Atua an
nobohtan et amen irai ipjiitai et
seven.
2 Is apan *a nagelo* uhup um
atladwi nipjinitai o un an no-
bohtan; is um eteuc inmocop has
um alupas acen ira atimi iji eigki
eris leh nitai asjaaicnaig u nitai
aleg ara, im lep ira ra eris alaiga-
heni va nalmun ara.
3 Is lep atladwi nipjinitai o un
a nagelo tu an jop; is um idivaig
inja irai natimi mas: is emes-
mas niji itai umumoh asega an
jop.
4 Is lep atladwi nipjinitai o un a
nagelo dri irai ofowai im nimtai-
wai; is um ja.
5 Kis atahaijeg nagelo an wai
ainyak, is ika aien, Ak Natimarid,
as upyi eteuc aiek, um lep eteuc
an naopan ineig, na upene aiek,
et atoh nedo unyum, va nitai
ineig, nikavaig, as aru nedo ura
aiek:
6 eris atladwi inja irai ilpu atimi
upene ara im ilpu profeta, as lep
aluma ra inja aiek; neruvaig atoh
imi ra.
7 Kis lep atahaijeg tah is ethi is
eche ainyak an nefata, is ika aien,
Et idim ueco, ak Natimarid Atua
emda acen, *et* inivaijec um atoh
neruvaig unyum *imi atimi.*
8 Is lep atladwi nipjinitai o un
a nagelo for an nagesega, eris
alupai yin *nemda,* mika yi ces
atimi.
9 Is alupas *nagesega,* um ahenhen
atimi; eris asan tas has esjilid ara
va nidai Atua ineig et esjilid aien
irai itai ohocred vaig iji eigki: eris
eti adumoij anliinmopura ara par
imyiahpas yin.
10 Is lep atladwi nipjinitai o un
a nagelo faiv an nitai ateuc u
nitai aleg; is aupat nelcau o un;
eris asjagis ira amara ara va no-
hocred *ura,*

11 um asan tas has esjilid vai
Atua an nohatag va nohocred ura
im inmocop ira ra, jam eti adumoij
an nefalaig *has* ura.
12 Is lep atladwi nipjinitai o un
a nagelo siks an nofowai alupas
Yufretes; is ameh inwai, mika
yi ahped nefalaig vai ilpu ati-
marid erupu ahes an ridjai o un
ara.
13 Kis ecet nesgai itai has is eseij
ainyak, ehtijis idivaig napav ahtaij,
ehtijis ahes an nipjineucse nimyiv
ahtaij, im nipjineucse nitai aleg,
im lep nipjineucse naprofeta ahcil:
14 ehtaij esga agelo has ahtaij,
um ago niji itai asjaaicnaig, um
apan ehele ilpu atimarid an no-
bohtan, im lep *ilpu atimarid* irai
iji pece asega, um asjapicnai ra
u nedoa an nadiat esjilid iyehki
u Atua emda acen.
15 Ekpu idim ham ainyak et
idivaig natimi ehneg itai. Et mun
ahesmoij aien et aiji aien, um eti
atipagki napelumai iran, vai yi jim
tup atga aien, um ehcama ian nuhup
u atimi.
16 Is asjapicnai ra aien an nuarin
is ethi, nidan Hibru Armacetton.
17 Is lep atladwi nipjinitai o un a
nagelo seven an naunohatag; is
ahes nohran tah is ethi is ijinies
an neom ahlap an nohatag, is ahes
a dorona, um ika, Eh mun ago
ehni.
18 Is eteuc nohrai itai, im in-
munuka, im nawainapit; is lep
eteuc nomoi esjilid, is eti idivaig
iyehki tah *nomoi* an namen u atimi
an nobohtan, is esjilid acen nomoi
iyehki *um* alupas:
19 eris atiakoai inuarin-pece alu-
pas, is eseij inuarin-pece iran, eris
asuol niji uari-pece u nup urai iji
pece: is lep imyiehva Babelon
alupas a Atua, par aluman waina
an nipjinitai an tavaitap esjilid
o un:
20 is apohod niji hakli-pece asega;
eris lep eti alum lola edoon:
21 is ahes an nohatag incaupda
hat alupas um asuol ira atimi, is
apapa pan a paunt wun huntret
niji hat asega: eris asan tas has
esjilid vai Atua natimi, va nohocred
ura vai incaupda hat; is alupas
acen nohocred vaig.

NUARIN-TAS ALUPAS 17.

IS apam tah is ethi irai ilpu agelo
is seven iji ehki eris apos ipjin-
itai is seven ara, um tas ehelek,
um ika, Apam aiek igcaki; ekpu
ehvaig ehelum ainyak neruva ne-
do o intakata ago ingaijid esjilid
iyehki, et ateuc irai wai et ahinag
aien:
2 eris ago ingaijid ehelen a ilpu
atimarid an nobohtan, eris lep ahnag
natimi an nobohtan vai waina an
gaijid o un.
3 Is imyiapan nyak an namas-
acen aien an nahuumtidec *unyak:*
kis ecet intakata is ethi ainyak,
is ateuc aien irai nitai aleg cop,
is ahinag nidan iran, intas has es-
jilid, is seven nidjinin, um ten ne-
pat *o un.*
4 Is amen irai intakata iyehki
napelumai auoc im napelumai cop,
is lep naunau aien vai colt iran,
im inhat esjilid, im perl; is apos
nipjicolt aien, ja is ohua niji itai
has iran, im nauatatimi an gaijid
o un:
5 eris lep aged nidan an nipjinim-
tan, *um ika,* NITAI ADENAIG,
BABELON ALUPAS, RISI IL-
PU TAKATA AGO INGAIJID
IM LEP NEDO HAS AN NO-
BOHTAN.
6 Kis ecet intakata iyehki ainyak,
is ahnag aien vai inja irai ilpu atimi
upene, im lep inja irai ilpu atimi
asuptecnaig vai Iesu: kis wat ecet
yin ainyak, kis imyiali alupas ai-
nyak.
7 Is um ika ehelek a nagelo
iyehki, Na auri aiek par imyiali?

ekpu asuptecnaig ehelum ainyak
nitai adenaig vai intakata ineigki,
im lep vai nitai aleg et apos yin, et
seven nidjinin im ten nepat *o un.*
8 Is upyi eteuc nitai aleg iyehki
as ecetai aiek, ja et ti *emda* aien an
naopan ineig; etpu ahes an nehpan-
itai ineig aien er eti ecetin nehni o
un, um aridjai, ja par apan an pece
has: erupu imyiali natimi amen
an nobohtan, eris eti aged nidara
an nitasvitai va nitai umoh iran an
naopan iyehki is pam eti eteuc no-
bohtan, eru wit ecetai nitai aleg
ineig ara is upyi eteuc aien, ja et
ti *emda* aien an naopan ineig, ja et
mun lep eteuc.
9 Er ecetai narapakau an nitai
ineigki. Et lola edoon et seven
nidjinin et seven, et ateuc iran a in-
takata ineig.
10 Era lep eteuc a ilpu atimarid
et seven: eris asuol is faiv *ira ra,*
et eteuc tah et ethi, jam eti fi yet-
pam tah et ethi, et wit yetpam aien,
eris idim ika inyi ti elvamen aien.
11 Et *atimarid* eet a nitai aleg
ineig is upyi eteuc aien, jam lep ti
emda an naopan ineig, et ahes aien
ehele seven iji ehki, ja etpu apan an
pece has aien.
12 Era ilpu atimarid et ten nepat
et ten iji ehki as ecetai aiek, eris
eti leh nelcau ura ara an naopan
ineig; ja era leh nemda *ura* ara,
um idivai ilpu atimarid, um tup
ethi ache pan an nitai aleg an nua-
rin-nadiat et ethi.
13 Et tup ethi ache inliinmopoi
ra sji eigki, erupu lep atceijaig
nemda ura ara, im natimi alupas
ura, imi nitai aleg.
14 Erupu lep ati nedoa vai Lam
ara sji eigki, etpu ahau ra a Lam:
et idim Atimarid irai ilpu atimarid
aien, um Atimi alupas irai ilpu
atimi alupas: ara era amen ehelen
ara eris ahlaig vai ra, um ehtai ra,
era lep inivaijec ara.
15 Is ika ehelek aien, Inwai iji
ehki as ecetai aiek an nuarin ineig
et amen iran a intakata ago ingaijid
iyehki, *et idivaig* nup urai iji pece,
im natimi et ahinag, im nup urai
iji elcau, im nup auoh taka tas.
16 Nepat et ten iji ehki as ecetai
aiek irai nitai aleg, erupu edemda
vai intakata ago ingaijid ara, um
atipagki naga o un im napelumai o
un, um caig nohun, um atnamud
yin an cop.
17 Is ati naktaktai anliinmopura
a Atua, mika eri ago nasaig o un
ara, yi tup ethi ache intas ura, eri
lep atceijaig nelcau ura imi nitai
aleg, um imyihum pan an naopan
iyehki uhpu ehneijid niji tas o
Atua.
18 Intakata iyehki as ecet yin
aiek, et uarin-pece alupas iyehki
aien, et esjilid irai ilpu atimarid an
nobohtan.

NUARIN-TAS ALUPAS 18.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki,
kis ecet nagelo is ethi is eche ai-
nyak, is ahes an nohatag aien um
asuol, is esjilid nemda o un; is lah-
aijaig nobohtan va naijoran.
2 Is ahlaig ijinies aien, is acre
nohran, um ika, Et mun asuol
Babelon alupas, et mun idim asuol,
et uarin amen iran u ilpu agelo has,
im neom ipjin va nesgai itai has
asega, im neom ui man has asega,
im lep *man* er amcel vaig.
3 Eris idim umnyi waina ineig
a nup urai iji pece asega neruvaig
ingaijid o un, eris lep ago ingaijid
ehelen a ilpu atimarid an nobohtan,
era lep atimi ikni itai a ilpu atimi
ahtai itai an nobohtan va niji itai
upene o un is ahinag.
4 Kis atahaijeg nohran tah is ethi
is eche ainyak, is ahes an nohatag,
um ika, Ak ilpu atimi unyak,
akumu ude yin aijaua, va aki jim
asipiai edo has o un, um lep leucse
nohocred o un:

5 et mun yetpan an nohatag niji
edo has o un, et lep imyiehva naua-
tatimi o un a Atua.
6 Akumu ago nedo ineigki vai yin
aijaua is ago vai caua aien, akumu
ehcero aru nedo o un aijaua: aku-
mu ehcero ago ohua nipjinitai
ineig aijaua is ago ohua aien.
7 Is idim ispun imyiahpas yin aien,
um ago nacitak; et idim ucco, akumu
ati nohocred iran aijaua, im intaig-
taig: et idim ika inliinmopon aien,
Et takata atimarid ainyak, um eti
tup echim amen, inki ti lep ato
nohocred ainyak.
8 Va nitai ineigki etpu yetpam
iran nohocred o un an nadiat inyi
ethi ache, *nikavaig,* inmas, im neh-
teigtaig, im numlaig has; uhpu
lep atnamud asega yin an cop: et
idim emda a Atua Natimarid ineig
et aru nedo o un aien.
9 Eru wit ecetai nadaran cop
atnamud yin a ilpu atimarid an
nobohtan eris ago ingaijid ehelen
ara, um ago nedo acitak, erupu
ehteigtaig vai yin ara, um imyitaig
yin:
10 erupu aiji itac acen ara va
nimtita nohocred o un ura, um ika,
Auwe, kaiheuc vai inuarin-pece
alupas inaico Babelon, inuarin-pece
emda! et mun yetpam neruvaig
iram an nuarin-nadiat et ethi ache.
11 Erupu lep imyitaig yin a ilpu
atimi ahtai itai an nobohtan, um
aunyauwaig; inyi ti lep auarimtai
itai ura tah natimi:
12 niji itai ura colt, im silver, im
hat esjilid, im perl, im napelumai
yilyil, im *napelumai* auoc, im
napelumai silk, im *napelumai*
cop, im ingitjinyat, im nipjiaivore
asega, im nipjicai esjilid asega,
im nipjibras, im nipjiaiurn, im
nipjimarbil,
13 im sinamon, im niji itai aua-
nipin upene, im nidi mura, im nidi
libano, im nidi vaine, im nidi oliv,
im flaur upene, im hwiit, im kuri-
matau, im siip, im hors, im niji
itai atga, im nohui atimi, im nesga
atimi.
14 Et lep ti nohoai itai iji eigki
as ahvig aiek, um lep ti niji itai
esjilid um upene asega, napu eti
lep ecetai aiek.
15 Erupu aiji itac acen a ilpu
atimi ahtai nitai iji eigki, eris ikni
itai ara vaig, va nimtita nohocred o
un ura, um ehteigtaig um aunyau-
waig,
16 um ika, Auwe, kaiheuc vai
inuarin-pece alupas inaico, is aso
yin aien ira apelumai yilyil, im
napelumai auoc, im *napelumai* cop,
is naunau aien vai colt, im hat esji-
lid, im perl!
17 Ja et mun ti naga alupas *o un*
an nuarin-nadiat et ethi ache. Eris
aiji itac acen a ilpu atimi asega
apos elcau, im ilpu atimi asega atau
irai elcau, im ilpu atimi aheled iran,
im ilpu atimi asega ago itai an jop,
18 um ahlaig ijinies, eris wat ahnoi
nadaran cop atnamud yin ara, um
ika, *Inuarin-pece* ineig yek eda, et
idivaig inuarin-pece alupas ineigki?
19 Eris ehrinma irai idjinira ara,
um ahlaig ijinies, um ehteigtaig,
um aunyauwaig, um ika, Auwe,
kaiheuc vai inuarin-pece alupas
inaico, eris ikni itai iran ara asega
is amen niji elcau ura an jop, va
nimtan alupas o un! ja eris auahas
yin an nuarin-nadiat is ethi ache.
20 Akumu imyiacitak vai yin
aijaua, ak *ilpu atimi amen an* no-
hatag, im ilpu apostolo upene, im
ilpu profeta *upene;* et mun aru
nedo o un vai caua a Atua.
21 Is leh inhat is idivaig nijaro
irara a flaur iran um alupas a
nagelo emda is ethi, um ethaigse
an jop, um ika, Et idim ucco, uhpu
efethaigse inuarin-pece alupas inai-
co, Babelon, an nemda, uhpu idim
eti lep ecetai:
22 uhpu eti lep atahaijeg nohrai
ilpu atimi atcei harp iram, im ilpu
atimi acesaces nohraiitai, im ilpu
atimi ahlai huthavlav, im ilpu atimi

ahlai toho; uhpu eti lep ecet tah
natimi amarero iram, et ago niji
auritai aien; uhpu idim eti lep
atahaijeg tah nohran nijaro nirara
a flaur vaig iram;
23 etpu eti lep lah va naijoran
cop alahala iram; uhpu eti lep
atahaijeg nohra atmehgan iram:
eris ilpu atimi alupas an nobohtan
a ilpu atimi ahtai itai unyum; eris
idim ahnag a nup urai iji pece
va nedo araces unyum.
24 Eris lep ecetai iran inja irai
ilpu profeta, im ilpu atimi upene,
im lep ra asega eris atgei ra an
nobohtan.

NUARIN-TAS ALUPAS 19.

IS wat ti pan itac nitai iji eigki,
kis atahaijeg nohra atimi is
ahinag ainyak an nohatag, is alu-
pas, eris ika ara, Aleluya; *Et
eteuc* nimyiatamaig *atimi*, im nim-
yiahpas, im inlah, im nemda, ehele
Natimarid Atua uja:
2 et idim inivaijec um atoh nedo
o un *va atimi;* et mun aru nedo
o intakata ago ingaijid esjilid iyehki
aien, is auahas atimi an nobohtan
aien an gaijid o un; is lep aru
inja irai ilpu aheca o un *a Atua*
iran.
3 Eris lep ika ara, Aleluya. Is
aridjai nadaran cop iran irai iji
mesese.
4 Eris cropropse a ilpu atimi tas
alep is twente for, im niji itai
umumoh is for iji ehki, um alaiga-
heni vai Atua ineig is ateuc a
dorona aien, um ika, Emen; Ale-
luya.
5 Is ahes a dorona nohran tah,
um ika, Akumu imyiahpas Atua
uja aijaua asega, ak ilpu aheca o
un, im lep aijaua eka imtitai yin
aijaua, ak tup atimi, im ilpu atimi
alupas.
6 Kis atahaijeg ainyak is idivaig
nohra atimi is ahinag, um idivaig
inmotjan jop alupas, um idivaig
natceteuc u unmunuka alupas acen,
eris ika ara, Aleluya: et esjilid a
Natimarid Atua emda acen:
7 intumu imyiacitak akaija, um
cediaig, um imyiahpas yin: et
mun yetpam natmehgan u Lam, et
mun yecrei yin a ehgan.
8 Eris ika ehelen yi aso yin aien
ira apelumai yilyil, yi adicinadicin
um ahi; nedo atoh o ilpu atimi
upene napelumai yilyil.
9 Is ika ehelek aien, Aged aiek,
um ika, Era mun ahesmoij ara eris
imyiacaij pan ra u inhag an nat-
mehgan u Lam. Is ika ehelek
aien, Niji tas inivaijec o Atua ji
eigki.
10 Kis eropse ainyak u neduon,
mika ki alaigaheni vai yin. Ja is
ika ehelek aien, Jim ago *nedo
ineigki* aiek: intau ehraheca *u
Atua* akaijau, ek tah irai ilpu
etoam ainyak, et amen ehele ra
intas asuptecnai Iesu: alaigaheni
vai Atua aiek: nesgan tas ahidan
tas neigki, nasuptecnaigvaig Iesu.
11 Kis ecetai nohatag ainyak is
asalgei, um alum hors ahi is ethi;
aien is ateuc iran aien, *eris* anvi
nidan par ika Natimi inivaijec, um
upene nasgeig iran vaig; et aru
nedo o atimi aien, um ati nedoa, an
nedo atoh *o un:*
12 is idivaig incopre nesganimtan,
um *amen* an nidjinin korona is
ahinag; eris aged nidan, ja is eti
ato *nidan* iyehki tah, aien ache:
13 is amen iran napelumai eris
ahtaijuhli an ja; er anvi nidan par
ika, Intas o Atua.
14 Eris apitac yin a ilpu eucsupo
an nohatag, eris ateuc irai hors
ahi ara, um aso ra ira apelumai
yilyil, is ahi um adicinadicin.
15 Et ahes an nipjineucsen naui-
toga arig, mika yi auud nup urai
iji pece iran aien; "etpu atimarid
ira ra aien an mopul hat o un:" et
echim atga aien an nuarin ahtai-

jiraig vaine iran an nedemda im intavaitap u Atua emda acen.

16 Eris aged nidan an napelumai o un, im lep an neduon, *um ika*, NATIMARID IRAI ILPU ATIMARID, IM NATIMI ALUPAS IRAI ILPU ATIMI ALUPAS.

17 Kis ecet nagelo is ethi ainyak, is aiji an nagesega aien; is ahlaig ijinies aien, um ika ehele man asega era ae an nauanohatag, Akumu asjapicnaig pam aijaua u inhag u Atua alupas;

18 mika aki hegaig nohui ilpu atimarid, im nohui ilpu atimi alupas, im nohui ilpu atimi emda, im nohui hors, im nohui ilpu atimi ateuc iran, im nohui atimi asega, ilpu aheca im ilpu atimi eti aheca, tup atimi im ilpu atimi alupas.

19 Kis ecetai nitai aleg iyehki ainyak, im ilpu atimarid an nobohtan, im ilpu eucsupo ura, eris asjapicnaig ara, mika eri ago nedoa vai yin is ateuc irai hors aien, im lep vai ilpu eucsupo o un.

20 Eris arop irai nitai aleg ara, im lep naprofeta efaifa ehelen, is ago niji itai asjaaicnaig an nuhup o un aien, is imyiahnag atimi iji eigki aien vaig eris leh nitai asjaaicnaig u nitai aleg, im lep ra eris atpuse an nuhup u nalmun ara. Eris ethaigse muh rau an netpin amen incop iran et alauma va narekwas.

21 Eris lep atgei nahaiji ra is aled an nauitoga o un is ateuc irai hors aien, is ahes an nipjineucsen: eris gaije niji man asega va ohura.

NUARIN-TAS ALUPAS 20.

IS lep ecet nagelo is ethi ainyak, is ahes an nohatag aien um asuol, is apos kii aien uri nehpanitai ineig er eti ecetin nehni o un, im lep natauhat alupas, an nikman.

2 Is arop irai nimyiv aien, nimyiv itu iyehki, et Tiapolo aien, im Satana, um arore yin irai mesese is wun dausant,

3 um ethaigse yin an nehpanitai ineig er eti ecetin nehni o un, um atapanes iran, um ati nitai asjaaicnaig iran, vai yi jim lep imyiahnag nup urai iji pece aien, um imyihum pan naopan iyehki uhu wit ti pan itac inmesese inyi wun dausant; ja par apitac um ahiyi ipjidipjid yin.

4 Kis lep ecetai niji dorona ainyak, eris ateuc iran ara, eris ikni ra mika eri asuptecnaig nimtan imi atimi ara: *kis* lep *almoi* nesga atimi iji eigki *ainyak* eris auud yamud idjinira va nasuptecnai Iesu *ura*, im lep vai intas o Atua; im lep ra sji eigki eris eti alaigaheni va nitai aleg ara, ka nalmun; eris eti leh nitai asjaaicnaig *o un* irai ipjiimtara ara, ka nikmara; eris umumoh ara, um atimarid, ehele Kristo irai mesese is wun dausant.

5 Ja eris eti lep anusjai nahaiji atimi emesmas is aled, um imyihum pan naopan iyehki is ti pan itac inmesese is wun dausant. Nusjai uhup *u atimi* neigki.

6 Et mun ahesmoij aien um lep upene, et imtaam nusjai aien an nusjai uhup *u atimi:* inyi ti lep auahas ra sji eigki inmas apitac, erupu ilpu atimi ahlap u Atua ara im lep u Kristo, um atimarid ehelen irai mesese inyi wun dausant.

7 Et wit ti pan itac inmesese inyi wun dausant, uhpu ahiyi Satana an neom ipjin o un:

8 etpu atga sjipe aien par imyiahnag nup urai iji pece era *amen* an nobohtan asega ara, nupu Coc im nupu Mecoc, um asjapicnai ra par ago nedoa: era ahinag ara, um idivaig nauanahvig.

9 Eris atga ara an nobohtan asega, um arahed inuarin ineig eris amen iran a ilpu atimi upene, im lep inuarin-pece upene; ja is ahes incop

an nohatag ehele Atua um asuol, um auahas ra.

10 Eris lep ethaigse Tiapolo is imyiahnag ra aien, an netpin ineig et amen iran incop im narekwas, *et* lep *amen* eahki nitai aleg im naprofeta efaifa; ehtijpu ohocred ahtaij irai iji adiat im niji epeig, irai iji mesese, um ti lep ti.

11 Kis lep ecetai dorona is ethi ainyak, is alupas *um* ahi, im lep yin is ateuc iran aien; is apohod u nobohtan im nohatag vai yin; eris eti ecetai tah anuarin ineig inyi amen iran.

12 Kis alum ilpu atimi emesmas ainyak, ilpu atimi alupas im tup atimi, naijivaig an nuhup u Atua; eris algei niji itasvitai: eris lep algei nitasvitai is ethi is eche, nikavaig, *nitasvitai* va nitai umoh iran: eris asuptecnaig nimtan imi ilpu atimi emesmas, et idivaig intas eris aged irai itasvitai iji ehki, is idivai edo ura.

13 Is atceija *nohui* ilpu atimi emesmas injop, is amen iran; is lep atceija *nohui* ilpu atimi emesmas Inmas, is amen iran, im lep Umatmas: eris asuptecnaig nimtan imi atimi asega is idivai edo ura.

14 Eris ethaigse Inmas im Umatmas anliin netpin amen incop iran. Inmas epitpitac neigki.

15 Ara asega eris eti aged ra an nitasvitai va nitai umoh iran, eris ethaigse ra anliin netpin amen incop iran.

NUARIN-TAS ALUPAS 21.

KIS ecetai nohatag mat ainyak im nobohtan mat: is apan nohatag uhup im nobohtan uhup; is lep ti injop.

2 Kis lep ecetai Jerusalem mat ainyak Joanes, inuarin-pece itaup, is ahes ehele Atua an nohatag um asuol, eris ago upene et idivaig natahaig ineig eh yecrei yin va natidai o un.

3 Kis lep atahaijeg nohran ijinies ainyak, is ahes an nohatag, um ika, *Et* idim *amen* neom u Atua ehele atimi, etpu lep amen ehele ra aien, erupu ilpu atimi o un ara, etpu amen ehele ra a Atua, *etpu* Atua ura *aien:*

4 etpu yiri nidi nimtara asega a Atua; inyi ti lep eteuc inmas, im nehteigtaig, im intaig, inyi ti lep eteuc nohocred: et mun ti niji itai itu.

5 Is tas aien is ateuc a dorona, *um ika*, Ek idim ago mat niji itai asega ainyak. Is ika ehelek aien, Aged aiek: et inivaijec intas iji eigki, um upene neteuc iran vaig.

6 Is um ika ehelek aien, Eh mun ago ehni: ek Alfa ainyak um Omeca, natupun u itai im nehni u itai. Aien et ahvig wai aien, ekpu aiheuc vai yin ainyak, um aluman *inwai* an nehpan wai umoh.

7 Aien et esjilid aien, etpu ohuun niji itai asega aien; ekpu Atua o un ainyak, etpu lep hal unyak aien;

8 jai ilpu atimi auatialidi, im ilpu atimi imyiisjis nahcil, im ilpu atimi ago nedo er amcel vaig, im ilpu atimi atgei atmas, im ilpu atimi ago ingaijid, im ilpu atimi araces, im ilpu atimi alaigaheni vai ilpu atmas, im ilpu atimi asan tas ahcil asega, erupu amen ara an netpin et alauma vai incop im narekwas: inmas epitpitac neigki.

9 Is ham ehelek tah is ethi irai ilpu agelo is seven iji ehki, is amen ehele ra nipji itai is seven, is ohua an niji itai ohocred vaig apitac is seven, um tas ehelek, um ika, Apam aiek igcaki, ekpu ehvaig ehelum ainyak natahaig iyehki, ehgai Lam.

10 Kis wat ahuumtidec ainyak, is imyiapan nyak aien an nedoon alupas um ijinies, um ehvaig ehelek inuarin-pece alupas iyehki, Jerusalem itaup, is ahes ehele Atua an nohatag um asuol,

11 is amen iran inlah u Atua: *is*

idivaig *inaunau* u unhat esjilid
inaunau iran, is idivaig jasper, um
lah et idivaig nitai naunau;
12 is eteuc iran nathatahau alupas
um ijinies, is twelv neucse nathat-
ahau iran, *eris amen* u eucse athat-
ahau a ilpu agelo is twelv, eris lep
aged iran nidai ilpu hal o Isreel is
twelv:
13 *is eteuc* neucse athatahau is
eseij an ridjai o un; *um eteuc*
neucse athatahau is eseij an narutu;
um lep eteuc neucse athatahau is
eseij an nuritoga atamaig, *um lep*
eteuc neucse athatahau is eseij an
nette o un.
14 Is eteuc inhat alupas is twelv
ithan nathatahau, *eris aged* iran
nidai ilpu apostolo o Lam is twelv.
15 Aien is tas ehelek aien, is apos
nauanieg colt aien, mika yi asjaaic-
naig an nuarin-pece, im nathat-
ahau iran, im lep neucse athatahau
iran.
16 Et for nahaijin nuarin-pece
iyehki, jam tup apapa pikgaig: is
asjaaicnaig an nuarin-pece aien an
nauanieg, is fiftiin huntret mail: et
tup apapa pikgaig nahaijin et for,
im nijinies iran.
17 Is asjaaicnaig an nathatahau
iran aien, is wun huntret *im* forte
for nilpu nikman, *et idivaig* nas-
jaaicnaig u natimi, *is asjaaicnaig*
iran a nagelo.
18 Eris acta nathatahau iran
irai jasper; is colt esjilid inuarin-
-pece iyehki, um idivaig nitai nau-
nau esjilid.
19 *Eris* ago upene nededuon nat-
hatahau irai iji hat esjilid asega:
is jasper inhat alupas uhup; *um*
safir *inhat* tu; *um* kalsetone *inhat*
dri; *um* emeralt *inhat* for;
20 *um* sartoniks *inhat* faiv; um
sarteus *inhat* siks; *um* krisolait
inhat seven; *um* beril *inhat* eet;
um topas *inhat* nain; *um* kraiso-
prasus *inhat* ten; *um* jesind *inhat*
eleven; *um* amedist *inhat* twelv.
21 *Is tapanes* perl is twelv intap-
anes is twelv; nikavaig, is perl is ethi
intapanes is ethi iran asega: *is* colt
esjilid nefalaig an nuarin-pece, um
lah et idivaig nitai naunau.
22 Kis eti ecetai neom ahlap
eahki ainyak; et eom ahlap iran a
Natimarid Atua emda acen, im lep
Lam:
23 is eti upene va nuarin-pece
iyehki nagesega, im lep inmohoc,
mika yi lah vaig; is lah va naijorai
Atua, um lep itai lah iran a Lam.
24 Erupu atga an lah iran a nup
urai iji pece er imyiatamaig ra: era
lep imyiapan natimi alupas *ura*
iran, im niji itai upene ura, a ilpu
atimarid an nobohtan.
25 Eri ti atapanes intapanes iran
an nadiat: va nitai ineig, nikavaig,
inyi ti lep epeig eahki.
26 Uhpu imyiapan eahki niji itai
upene, im niji itai esjilid, u nup
urai iji pece.
27 Inyi ti apan iran tah nitai has,
ka *tah* et ago nitai er ameel vaig,
ka *tah natimi asan tas* aheil; ara
sji eigki ache eris aged ra an nitas-
vitai u Lam va nitai umoh iran.

NUARIN-TAS ALUPAS 22.

IS ehvaig ehelek nofowai ahula
aien is wai umoh iran, is wela
upene um idivaig nitai naunau, is
ahes a dorona u Atua im lep u
Lam.
2 *Is eteuc* incai umumoh vaig juju
an niblan nefalaig im nofowai, an
nahaijin im lep nahaijin, is eteuc
niji ohoan is twelv, jam acheiachei
sjipe, is oho urai iji mohoc: *is eteuc*
nerincai iyehki par ago cehcehe
nup urai iji pece.
3 Inyi ti amen tah nitai auahas
atimi: ja etpu amen iran dorona u
Atua im lep u Lam; erupu alaiga-
heni vai yin a ilpu aheca o un:
4 erupu almoi nesganimtan ara;
etpu lep *amen* nidan irai ipjiimtara:
5 inyi ti epeig eahki; inyi ti lep

upene incop alahala vai ra, ka nai-
joran nagesega; era lah ara vai
naijorai Atua Natimarid: erupu
atimarid ara irai iji mesese.
6 Is um ika aien, Et inivaijec
intas iji eigki, um upene nateuc
iran vaig: is abrai nagelo o un a
Natimarid Atua u ilpu profeta
upene, mika yi asuptecnaig ehele
ilpu aheca o un aien nitai iji eigki
eris ika uhpu ago tupko.
7 Ekpu idim auroauro ainyak um
ham: et mun ahesmoij aien et
aminjinaig tas ahidan tas iji eigki
aien an nitasvitai ineigki.
8 Kis ecetai nitai iji eigki ainyak
Joanes, um atahaijeg. Kis wat
atahaijeg ainyak um ecetai, kis
eropse ainyak, mika ki alaigaheni
an nuhup u neduei nagelo iyehki is
ehvaig nitai iji eigki ehelek aien.
9 Is um ika ehelek aien, Jim ago
nedo ineigki aiek, intau ehraheca
u Atua akaijau, ek tah ainyak irai
ilpu etoam ilpu profeta, im lep ra
era aminjinaig tas iji eigki an
nitasvitai ineigki: alaigaheni vai
Atua aiek.
10 Is um ika ehelek aien, Jim
atapanes tas ahidan tas iji eigki
aiek an nitasvitai ineigki: et ubut-
potet u naopan *o un*.
11 Aien et eti atoh nedo o un
aien, inyi idim eti atoh nedo o un
aien: aien et has aien, inyi idim has
aien: aien et atoh nedo o un aien,
inyi idim atoh nedo o un aien:
aien et upene aien, inyi idim upene
aien.
12 Ekpu idim auroauro ainyak
um ham; *et* lep *amen* ehelek nim-
tan unyak *imi atimi*, mika ki
alupai ra asega ainyak yi idivaig
nauritai ura:
13 ek Alfa ainyak um Omeca,
natupun u itai im nehni u itai, na-
timi uhup im natimi apitac.
14 Era mun ahesmoij ara era im-
yiaiji tas alep o un ara, va erupu
leh incai umumoh vaig ara, um
atga irai eucse athatahau, um apan
an nuarin-pece iyehki.
15 *Erupu amen* itac a ilpu atimi
auarobotpotedo, im ilpu atimi ar-
aces, im ilpu atimi ago ingaijid, im
ilpu atimi atgei atmas, im ilpu
atimi alaigaheni vai ilpu atmas, im
lep atimi asega era imyiarakei intas
ahcil ara um asaig.
16 Ek mun abrai nagelo unyak
ainyak Iesu par asuptecnaig ehe-
lemia nitai iji eigki vai ekalasia:
kis ahes irai Tevit ainyak, um
mapon, *um* moijeuv efehcas et eh-
cohos an nathut u nadiat.
17 Et ika a Nesgan *Upene*, im
lep natahaig ineig et leh natumyu
un aien, Namu ham aiek. Etmu
lep ika aien et atahaijeg aien, Namu
ham aiek. Etmu ham aien et ahvig
wai aien. Etmu lep tup umnyi
inwai umoh vaig aien et merit vaig
aien.
18 Ek idim asuptecnaig ainyak
ehele atimi asega, era atahaijeg tas
ahidan tas iji eigki ara an nitas-
vitai ineigki, *mika*, El et tup ispun
ati tah *intas* tah natimi irai tas iji
eigki, etpu atijai niji ohocred iji
eigki iran a Atua, eris aged an
nitasvitai ineigki:
19 el et atipagki *tah intas* tah
inatimi irai tas ahidan tas iji eigki
an nitasvitai ineigki, etpu atipagki
inuarin o un an cai umoh vaig a
Atua, im lep an nuarin-pece itaup,
im lep irai itai iji eigki eris aged an
nitasvitai ineigki.
20 Aien et asuptecnaig nitai iji
eigki aien, et ika aien, Maiya, ekpu
auroauro ainyak um ham: Emen.
Etmu idim ucco, namu apam aiek,
ak Iesu Natimarid.

21 *ETMU amen* ehelemia asega
naiheuc o Iesu Kristo Natimarid
uja. Emen.

